BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
7
3 G
45

GAB. BARRII FRANCICANI

DE ANTIQVITATE ET SITV CALABRIAE.

LIBRI QVINQVE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum priuilegio Pii V. Pont. Max.

ROMAE,

Apud Ioſephum de Angelis. 1571.

7. 3. G 45

4.3.1.45
6

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PIVS PAPA QVINTVS.

MOTV proprio & C.cum,ſicut dilectus filius noſter Gabriel Barrius Frācicanus nobis exponi fecit, ad cōmunem omnium ſtudioſorum utilitatem opus quoddam de antiquitate & ſitu Calabriæ a ſe compoſitum hactenus nō impreſſum imprimi facere uelit,maximumque ſibi damnum foret, ſi poſtmodum ab aliis imprimeretur, Nos igitur motu ſimili,& ex certa noſtra ſciētia inhibemus omnibus Chriſti fidelib. ubique exiſtēn.præſertim bibliopolis, & librorum impreſſoribus ſub excōicationis latæ ſententiæ,in terris uero S. R. E. mediate uel immediate ſubiectis etiam ducatorum ducentorum aureorum cameræ apoſtolicæ applican. & amiſſionis librorum pœna toties quoties contrauētum fuerit ipſo facto & abſque alia declaratione incurrenda,nequis per ſeptennium ab impreſſione dicti operis computandum

tandum dictum opus ſine ipſius gabrie-
lis expreſſa licentia imprimere, uendere,
ſeu uenale habere, aut proponere au-
deat. Mādantes uniuerſis uenerabilibus
fratribus noſtris archiepiſcopis, epiſco-
pis, eorumque uicariis in ſpiritualibus,
generalibus, & in ſtatu temporali S.R.E.
etiam legatis, uicelegatis ſedis apoſtoli-
cæ, & ipſius ſtatus gubernatorib. ut quo-
ties ipſius gabrielis parte fuerint requiſi
ti eidē gabrieli efficacis defenſionis præ-
ſidio aſſiſtentes ad omnem dicti gabrie-
lis petitionem contra inobediētes & re
belles per cenſuras eccleſiaſticas etiam
ſæpius aggrauando, & per alia iuris reme
dia opportuna auctoritate apoſtolica e-
xequantur: inuocato etiā ad hoc ſi opus
fuerit auxilio brachii ſecularis, non ob-
ſtantibus conſtitution. & ordination.
apoſtolicis quibuſcunque. Quia uero
difficile admodum eſſet præſentem mo-
tum proprium ad quælibet loca deferri,
uolumus, & apoſtolica auctoritate decer
nimus præſentium tranſumptis uel exem
plaribus

pluribus etiam in ipſis operibus impreſ-
ſis fidem plenam & eandem prorſus ubi
que tam in iudicio quàm extra haberi,
quæ præſenti originali haberetur, & qđ
præſentis motus proprii ſola ſignatura
ſufficiat,& ubique fidem faciat in iudi-
cio & extra,regula noſtra quacunque in
contrarium non obſtante.

Placet motu proprio M.

deſunt hæc.19 aduentum,deeſt in 27 extitere,nam 7 ſatum,ſuperiori.163 Stephanus,Georgium uocat uul gus. 166 demum,ſi 171 quo tempore : translatæ a aliјs adiunctæ.Superflui ſunt hæc pag.66 temporibu 70 &,113 & terebentinæ.118 non longe ab oppido arenthum flumen labitur . 139 eſt. 146 ſcutatorum. 153 appellauiſſe. 154 de. 157 eſt. 163 auium. 171 beati nili æuo. 213 eſt,&.294 eccleſiæque ſuæ unit 357 ſcutatis bis. Item aliquæ literæ deſunt, aut ſu perfluæ,aut aliæ pro aliјs impreſſæ ſunt, ſic & puncti & comæ & uerſus alicubi non ex arte impreſſi, quo errores quilibet etiam mediocriter doctus cognoſcere poteſt. Notauimus tamen hos.brettiј & Oenotriј po puli cum dup.ij.neptunus neptunia unico n. 16 cu ſe uerſa.44 ante defeſt.intra.46 ac at. 48 manemes ma nentes 49 bellitia bel.mac.51 popula pocula. 52 ſic, uigintinouem millia numorum aureorum & duos c. dimidio ſupra ducentos expendere.61 de die,ſcantor feant.63 impreſſus ingreſſus.64 exitum exitium,illa turus,ros,inunderunt incend.65 ut proprie,proprie ut 72 præſtantium,tius.77 uiridicauit uind. 80 libro ſecundo liber ſecundus.81 factoribus farto.87 fænicula marina.90 comedendi,med. Siciliana Siciliam. 91 balbiano balbino 93 undat abundat. 96 tras iras, adeoque ab.101 fænicula,ui iocium, iociū uicus. 109 utrunque utrinque.11 tedæ teclæ.111 ex,eſt. ab ob.

112 Seruitiana Seueriniana. 113 picis pice. 114 empiaſtrum empla. 117 meum mecum. 118 arenthi Crathi. 120 pernoſtab. pernoctab. 121 caril. cyril. 122 teſtudiniſque, nibuſque 136 ex, eſt, null, nonnull. 139 dipioid. diploid. 141 menſ h. menſæ. 148 uernicul. uerricul. 153 quadringenti quadraginta. 167 ſtracteros ſtaſteros. 174 polus populus, 188 eam iam, fecit fert 189 pauolino paccol. 194 perijs, petijs, 195 bellis, belli, ex &, 209 eurby, enthy. 210 fons foris, 213 chiliamb. chol. 215 curſatus, uers, habere, re, 221 maceranſque, rantque 223 marmoris opera, gloria. 228 bellonem, nam, 23 ſactori ſectari 238 terinæ, temeſæ, 240 transfert, transfret, 241 primam firmam. 242 romani, na, 251 mouit inferturque, mouet infertque conuiueb, conuiuab. mocrum merum. 260 pyeti, pythi 272 hunc tunc, 373 quiaetiam quinetiam, 251 ſcribit ex hac urbe fuit Caßiodorus uir & doctrina & ſanctitate perſpicuus, ut mox ex epiſtolis eius liquebit, qui, præter cætera, ſe huius urbis patriotam appellat. Item Theodoricus rex in epiſtola, quæ eſt ad Caſſiodorum clare oſtendit ipſum fuiſſe calabrum, in qua 282 neceßit, neceſſitatem, martio, te. 286 iudiciorum iudiciar. 287 ruſtatum ructa. 291 iugu, ga. 294 archiepiſcopo rhegino, epiſcopo Scyllatico. 304 uiſcerereque uiſcereque, 305 ac iiij. æd. iiij. 314 mducere induere. 341 uini uitri, 342 quo, quoque, 349 filius illius. 354 murere mune. 364 ariſto, ariſto. depelle lli, 388 effectus aff. 391 debent

bent denet. 396 curaui curatu, 401 mortificauit, carit, 405 pæcla pyela. 407 prælur. prætur. 411 nigritiam tiem, 412 Cotion ſocion. 415 hærent hærẽte, decernunt decòrrunt.

GAB. BARRIVS FRANCICANVS de Antiquitate & Situ Calabriæ.

AD BERNARDINVM SANctoſeuerinum Beſidianenſium Principem.

PROOEMIVM.

CVM ego ampliſſime princeps probè ſcirem & a natura inſtitutum eſſe, & uno omnium ſapientium ore celebratum, tum multorum exemplis confirmatum, ut ſummo nos opere patriæ debeamus: pro qua ſi nobis ingrati animi notam inuri nolumus, ſanguinem effundere, & mortem oppetere, nedum quemuis ſubire laborem cogimur, ſedit animo ultrò munia obire, ut totius Italiæ laudes ex pluribus & Græcis & Latinis auctoribus excerpens librum de eius laudibus, necnon pro lingua Latina, & de urbis æternitate ſcriberem. Nimirum latinæ linguæ honos, & urbis laus ad Italiæ gloriam attinent, quòd latium, a quo illa dicta, & in quo urbs eſt, in Italia ſit. Inde uero Calabriæ laudes, quæ iti-

dem ad Italiæ gloriam pertinent, colligere, & librum de ipſius antiquitate & ſitu ſcribere mihi certum fuit: quo patria charitate deuictus penſum meum pro uirili parte ſoluens meritis eam illuſtrarem laudibus: quinetiam eam per ſe primum ex nomine ipſo, indeuero poſtea a plerisque grauibus auctoribus illuſtratam oſtenderem. Cæterum nequaquam legentes id fugere uelim, quod mouit quoque me ſcilicet, ut pro lingua latina, & de æternitate urbis & de Italiæ laudibus, ac de antiquitate & ſitu Calabriæ ſcriberem communis omnium ſtudioſorum utilitas & delectatio, non tantum patriæ charitas & amor. Itaque omnes & latinos & græcos auctores diurna nocturnaque uerſaui manu, ſucciſſiuis tamen operibus, ut quæque memoratu digniſſima ad Calabram regionem attinentia carptim perſcriberem. Collegi autem plurima omni atque immortali laude digna, quæ fere ſepulta iacebant. Si quidem eam, ut quamque Europæ regionem Auxonum primo habitatione uetuſtiſſimam, inde uero a clariſſimis græcorum principibus populisque & ante & poſt Troiæ ruinas habitatam, multis nominibus a græcis ipſis appellatam, magnis inſuper a græcis & latinis ſcriptoribus laudibus celebratam, magnas præterea ac potentes in ea urbes fuiſſe, eamque quamplurimos, & eos præſtantiſſimos uiros ac mulieres, uariis diſciplinis eruditos, ut potè Poetas, & Philoſophos, & Mathematicos, & Medicos, & legislatores, & muſicos, aliarumque

rerum

rerum ſcriptores, ac multarum rerum inuentores, tum ingenioſos artifices, necnon robuſtiſſimos athletas, ducesque edidiſſe reperio. Adde quod a Romanis Colonijs etiam & municipali iure, tum Ciuitate Romana honeſtata fuit & exornata. Nec deſunt ei ſanctiſſimi uiri ac mulieres, quos ipſa peperit regio. Cæterum nequid laudis regioni deeſſet, eam minutatim, ac ſeriatim, ac cuncta quæ in ea gignuntur, accurate ſcribere libuit. Noua ueteribus iunſi, uetera locorum nomina, quoad fieri potuit, ueſtigaui ut opus abſolutius eſſet, & Calabrum nomen apud omnes gentes in ſempiternum æuum illuſtrius redderetur, tum uenerandum & admiratione dignum. Quandoquidem ut eſt Calabra regio uetuſtate, laudibusque prædictis clara: ita & rerum ubertate ac uarietate, quæ in ea ſiue ultrò prouenıunt, ſiue incolarum cura fiunt, tum ingeniorum præſtantia, & corporum robore nulli Italiæ regioni cædit. Quinetiam, abſit uerbo inuidia, omnium Italiæ regionum eſt nobiliſſima. Nam præter ea, quæ in reliqua Italia, aut parte eius quota fiunt, multa alia in ea ob ſoli felicitatem & cœli clementiam aut fiunt aut gignuntur. Has ob res eam græci Auxoniam primum, inde Calabriam appellauere, quod bonis omnibus ſcateat, eorumqne prouentus in dies augeatur. Quod utique nomen nulli aliæ Italiæ regioni conuenit. Cum itaque talis ac tanta ſit Calabra regio, ac per omnes ætates in ea erudicti floruerint uiri, nemo tamen unus per

tot ſæcula, hanc prouinciam ſuſcepit, hoſce labores obiuit, ut patriæ gloriam propriæ utilitati præponens eam celebraret. Quod opus ut ipſe conficerē nulli parcens labori regionem uniuerſam luſtraui, neue falſa ſcriberem neue in ueſtigandis ueterum locorum nominibus in eos errores inciderem, in quos neutoricorum ſcriptorum plerique uulgi & leuiter eruditorum opinioui-bus innixi lapſi ſunt: ut Guido Rauemnas, Blondus Foroliuienſis, Raphael Voloterranus, Pandolphus Piſaurienſis, aliique plurimi. Quod opus in quinque libros diſtinctum tibi, qui in tota regione primarius princeps es, nuncupaui. Magna quidem ac præſtans res magno ac præſtanti uiro conuenit ac debetur. Præſertim etiam quòd SanctoSeuerina domus antiquiſſima eſt & nobiliſſima, ex qua plurimi præſtantiſſimi uiri floruerunt. Et maiores tui Beſidianenſium Principes, tum maxime Petrus Antonius pater tuus, cui regius animus inerat, tyrannidem ueris Principibus prorſus exoſam, ſemper abhoruerunt, & iuſtitia, clementia, & liberalitate, quibus uirtutibus tu quoque præſtas, polluerunt. Es quidem tu in tanta expectatione, ut nulli maiorum tuorum uirtutibus ceſſurus ſis. Neque mater tua Herina laude caret, quæ Scanderbech ſanguine genita præſtanti animo fuit, pudicitia quoque ac religione nulli matronarum ceſſit, atque in rei familiaris adminiſtratione prudens fuit. Accedit quod id quoque, ut hoc agerem me adegit, quod cum tu de hoc libro certior factus fueris patria charitate

ritate incenſus, ne tot meæ uigiliæ, totque labores, tot inquam perpetuæ Calabriæ laudes perirent & obliterentur, hac in me, imo in patriam liberalitate uſus es, ut liber ipſe tuis auſpicijs ſumptibusque in medium prodeat. Proinde non mihi modo Calabria uniuerſa, uerum etiam tibi quandiu cœlum mouebitur gratias maximas agere, etiam habere maiores, & Francicanos ciues meos ciuitate & immunitate donare debet.

C*ALABRIA Italiæ regio, quæ in extremis eius finibus, ut lingua porrecta inter utrumque fretum, inferum ſuperumque interiacet, incipit e mari inſtro, quod Græci Tyrrhenum uocant, a Talao Flumine, a ſupero uero, quod ijdem Ionium nuncupant, a Syri amni. Et protenditur ad Euripum, uſque Rhegiumque. Atque Apennini montis iugo in longitudinem ſecta duo cornua emittit Leucopetram dextra, Lacinium ſiniſtra. Quæ tum montuoſa eſt, tum campeſtris latii inſtar aquarum ſcaturiginibus irrigata. Ipſius uero regionis ambitus, ad DCCXXX. M. paſ. colligit. A Talio enim Fluuio ad laum amnem milliaria ſunt XII. A lao autem, ſtrabo fert, ad Euripum, qui a cænide promontorio incipit millia paſ. ſunt C lxix, communi uero extimatione clxi. Euripi autem tractus, qui ut dixi, a cænide ad fretum uſque, herculeumque promontorium porrigitur, lx millium paſſum eſt: A freto, quod ab Herculeo promontorio initium habet,*

idem ſtrabo Polibij auctoritate, ad Lacinium Iunonis templum CClxxxviij. interuallum eſſe tradit. A lacinio ad Syrim amnem mil. ſunt C xxiij. A Syris fluminis, oſtijs ad Talai amnis oſtia interuallum eſt M. P. LXXVI. Eſt ſcilicet Calabria omnium Italiæ regionum uetuſtiſſima a diluuio prima in ea inhabitari cœpta, ut potè ab Aſchenaz pronepote Noë. Nam poſt uniuerſalem aquarum inundationem cum Gomer maior natu filiorum Iaphet filij Noe Galathas inſtituiſſet, Aſchenaz filium maiorem natu in Italiam tranſmiſit ad habitandum. Qui eò loci, ubi nunc Rhegium eſt, cum perueniſſet, cum quia is ſibi locus primus oblatus eſt, tum uero loci amœnitate captus (uiget enim illi perennis quædam ac beata cœli temperies) ibi conſedit, urbemque ſtatuit, quam a ſuo nomine Aſchenaz, eiusque incollas appellauit Aſchenazeos. Ioſephus enim qui. Tito imperante floruit, Iudaicarum antiquitatum libro primo ita ſcribit: Aſchenaz inſtituit Aſchenazeos, qui nunc Rhegini uocantur a Græcis. Et Hieronymus in queſtionibus Hebraicis ſuper Geneſim inquit Aſchenas Græci Rheginos uocant. Liquet ſane nuſquam locorum gentiumque Rheginos alios inueniri, neque a quoquam auctore ſcribi, quam qui in Calabria ſunt. Hanc urbem poſtmodum Græci Rhegium dixere aut a fiſſura, ut quidam uolunt ῥήγη enim fiſſuram ſonat, quod in ea parte Sicilia ab Italia diſiuncta ſit. Quam Anthiochus Neptunniam appellauit, quod Neptunnus ea loca dire-

remerit. Aut, quod credibilius eſt, ab aeris beata & iuge temperie: nam ῥήγιον *utile iucundum & bonum notat, Hæbraicè autem, ut Hieronymus tradit, Paſcua eorum ſignificat. Inde cethim patruelis Aſchenaz in Italiam & ipſe profectus Latium incoluit, urbemque in eo conſtruxit, quam cethiam nuncupauit. Calabria autem multis fuit appellata nominibus: nam primo dicta eſt ab incolis græcis aut a finitimis Auxonia ab auxo uerbo græco ideſt augeo, quod ſemper ibi rerum prouentus augeatur, dicta eſt & tum ab orientalibus græcis Heſperia, quod heſpero ideſt occaſui ſubiecta ſit. Inde dicta eſt Oenotria ab Oenotro arcade, poſtea Italia ab Italo Oenotro genere in Calabria nato ac regnante. Quare hallucinantur qui Auſoniam ab Auſone Itali, ſiue Vlyſſis filio dictam fuiſſe opinantur. Nam Homerus itemque ſtrabo Vlyſſem ad Temeſam Calabriæ urbem, quam necnon & Beſciam, præter alias urbes, Auſones condidiſſe memoriæ proditum eſt, ueniſſe ſcribunt. Id quod argumentum eſt ante Vlyſſem Calabriam uocitatam fuiſſe Auſoniam: quod ipſum ex Dionyſio etiam Halicarnaſeo conſtat. Dicta eſt autem Auxonia, ut Etymologicus fert, quod eius finitimi eam appellaſent Auſonam, & mutatione x in ſ, & e in o auſonam. fuere quidem Auſones admodum potentes, de quibus Dionyſius Apher de ea regione, quæ nunc Calabria eſt, loquens aduerbum translata ſententia ſic ait.*

Hinc Italorum filij in continenti paſcuntur.

Ab Ioue Auſonii ſemper magnopere dominantes,
Incipientes a Borea uſque Leucopetram.
Quæ in freto ſiculo radicata eſt.

Quibus ſuper uerbis Euſtathius ait. Italos condam monarchas magnopere dominatos fuiſſe Dionyſius ait, quos & Auſones appellat, eoſdem enim & Auſones & Italos appellat. Hinc Auſonius Pontus, ait idem Euſtathius & Suidas, mare, quod orientalem Calabriæ oram alluit, quod & Siculum appellatur. Et rurſus de locris loquens dicit ipſos auxoniam tenere, qua currit flumen Halecis. Et Dionyſius Halicar. Occiduam Calabriæ oram Auſoniam dictam ſcribit. Item ſtrabo libro tertio ait Auſonium mare nunc Siculum uocitatur. Et Plinius orientalem Calabriæ plagam Auſoniam dictam ab Auſonibus, primum habitatam tradit. Et lycophron in Alexandra Philoctetem ab auxonibus circum Crotonem habitantibus interfectum fuiſſe ſcribit. Quare utramque Calabriæ oram Auſoniam dictam fuiſſe palàm eſt. Fuit et quingentis ſexagintaſeptem annis ante Ilij excidium Oenotria dicta ab Oenotro arcade in eum ſinum Auxonium aduentante, regionisque occiduam oram occupante. Qui & illic oppida quamplurima condidit. Horum quorundam memoria apud Stephanum extat, a quo hæc ſcribuntnr: Arintha, Ariantha, Arthemiſium, Bryſtatia, Coſſa, Cyterium Herimum, Ixias, Lametia, Menecina, Malanium, Ninea, Patycos, Satia, Siberena, Seſtium, Thyella. Item Pandoſia, quam

Oenotrorum regiam fuiſſe Strabo prodit. Inde Oenotri ipſi potentes facti alia Italiæ loca occuparunt. E regione uerò œnotriæ dicta eſt Peucentia a Peucentio Oenotri fratre, qui eam partem ſui iuris cum feciſſet Peucentiam nominauit. Quo uita functo Oenotrus orientalem quoque Calabriæ partem poſſedit, quæ iure ſibi ceſſit, quam etiam nuncupauit Oenetriam, urbesque in ea quoque parte ædificauit. Poſtea uero haud multo ante ruinas Troiæ regnante in latij parte quadam Euandro, ut Dionyſius Halicar, libro primo auctor eſt, Hercules claſſem in Italiam aduexit, ac Calabriam petens oppida quædam illi extruxit, ac loca quædam a ſe nominauit, ut eſt promontorium Herculeum, portus Herculis, aut ab eo factus, ant crebro repetitus. Herculis autem ætate, aut paulo ante Calabria dicta eſt Italia ab Italo quopiam œnotro genere huius regionis rege, ſiue, ut alii, a bobus. Dein dicta eſt Morgetia a Morgete Itali filio. Exinde pars eius quota circa Rhegium Sicilia nuncupata eſt. Quota uero pars circum Peteliam & Crotonem appellata eſt Chonia & Iapygia, & Salentinia quod oſtendam. Poſtmodum græci a rerum copia ac bonitate eam appellarunt Calabriam, ut priſci auxenam, inde magnam Græciam a magnis urbibus. Poſtremo pars quædam circum Sybarim Lucania dicta eſt, Lucanis eam partem occupantibus. Atque ita hæc regio ob frequentes Græcorum Colonias, qui loci amœnitate, ac rerum ubertate ac præſtantia allecti eò confluebant, tot eſt

appellata nominibus. Nouis tamen ſuperuenientibus uetera aut, ut uſu identidem euenire ſolet, deſibant, aut aliam in oram tranſibant manabantque. Vt Auſonia, Oenotria & Italia in eam figuram, quæ nunc Italia eſt, Sicilia in Trinacliam inſulam: Calabria in eam modicam oram quæ modo Apuliæ pars eſt. Nam cum magna Græcia dici eſt cœpta, deſiit interdum uocari Calabria. Dicta quoque fuit pars eius quota occidentalis Brettia a Brettia muliere ſiue, ut alij, a Brento filio Herculis. Sed tandem poſteaquam magna Grecia deſit appellari, Calabria, quod nomen regioni præcipue conuenit, rurſus appellata eſt. Quæ ſemper a claris Græciæ populis ac principibus & ante & poſt euerſionem Troiæ, fuit inhabitata, magnæq; in ea urbes ab ipſis conditæ, quare & magna Grecia dicta eſt. Nam, ut dixi, ante Troiæ ruinas Oenotrus & Peucentius fratres arcades, & inde Hercules eò conceſſere. Poſt uero Troianum excidium complures Græcorum procerum, qui bello Troiano præſentes adfuerunt, in Calabriam contenderunt, ibique ciuitates ſtatuerunt, ut Philoctetes Herculis comes & hæres, Oreſtes, qui & portui cuidam nomen dedit, & in Calabriæ fluminibus ſe eluens matricidium expiauit: Aiax Oileus, ſiue, ut alii, eius ſocij, Sagaris filius. Vliſſes, a quo inſulæ paruæ contra Hipponium nomen ſunt mutuatæ, qui & Mineruæ templum inſigne in Calabria extruxit, ut Solinus ait: Epeus, Neſtor, Idomeneus, Menelaus: Item phocenſes, Athenienſes etiam

etiam in Calabriam Colonias miſere. Contulere ſe in Calabriam & Mneſtei Troiani uiri comites. Quod autem Calabria hæc nomina, quæ dixi, ſortita ſit, áuctores ſunt quamplurimi. Dionyſius enim Halicar, uir, ait Euſebius, Romanæ hiſtoriæ atque Italiæ peritiſſimus ita libro primo fatur. Arcades Græcornm primi ſinum Ionium traiicientes Italiam incoluerunt ſub Oenotro Lycaonis filio, qui quintus erat ab Aegeo, & Phoroneo, qui primi in Peloponneſo, regnarunt. Nam Phoroneus quidem Niombes pater fuit, Huius autem & Iouis filius, ut dicitur, Pelasgus, *Aegeique filius Lycaon, huiusque filia Deianira: et ex ea & Pelasgo Lycaon alter. Lycaonis filius Oenotrus decem & ſeptem ætatibus ante Troiam obſeſſam hoc enim tempus erat, cum colonos in Italiam miſerunt Græci. Reliquit autem Oenotrus Græciam non ſatisfaciente ſibi portione ſua. Nam cum eſſent Lycaoni duo & uiginti filii totidem in partes diuidi arcadiam oportebat. Hac igitnr cauſa Peloponneſum relinquens Oenotrus, claſſemque inſtruens Ionium ſecat mare, & cum eo Peucentius unus ex fratribus. Secuti uero ſunt eos etiam ex domeſtico populo complures. Nam populoſiſſima fuiſſe dicitur hæc gens a principio græcarum omnium quæcunque ex eis regionem ſortitæ ſunt, minorem quàm pro multitudine ſua. Peucentius igitur in quam pertem Italiæ curſus tulit ſupra uertices Iapigis populum ſuum deportans ibi collocat. Peucentiique ab eodem dicti ſunt, qui circum ea loca habitant*

Oeno-

Oenotrus autem maiorem exercitus partem ducens in alterum uenit ſinum ab occidente ſecundum Italiam diffuſum: & qui tunc Auſonius ex accolis eius Auſonibus dicebatur. Poſtquam uero Tyrrheni denominationem maris habuere, ſumpſit eam, quam nunc habet appellationem. Inueniens autem Oenotrus regionem ipſam multam pecori, multamque cultui percomode expoſitam, magna autem ex parte deſertam, ac ne illam quidem, quæ incoleretur, hominibus frequentatam, cum expurgaſſet barbaris partem eius quandam, urbes condidit in montibus paruas & crebras, qui mos erat condendi priſcis. Vocata eſt antem ea ora & quidem multa, quantuncumque occupauit, Oenotria, atque homines, quibuſcumque imperauit, Oenotrij, tertiam hanc aſſumentes cognominationem. Nam Aegeo quidem regnante Aegei dicebantur. Suſcipiente autem imperium Lycaone lycaones dicti ſunt. Oenotro uero tranſportante eos in Italiam, uocati ſunt quodam tempus Oenotrij Teſtimoniumque mihi eſt Sophocles tragicus in Triptolemo. Inducitur enim Ceres in ea fabula docens Triptolemum quanta ei pera granda ſit regio iacendis ſeminibus, quæ a ſe acceperit. Atque orientalis Italiæ primum mentionem faciens, quæ eſt a uerticibus Iapygis uſque ad fretum Sicilienſe. Poſteaque oppoſita commemorata Sicilia ad occidentalem Italiam rurſus diuertit, genteſque maximas maritimam oram incolentes percurrit, ab Oenotrorum habitatione principio ſumpto. Abunde

autem

autem ſufficient hæc ſola de iambicis dicta, in quibus ait hæc autem a tergo manus in dexteram, Oenotriaque omnis, & Tyrrhenus ſinus, & Liguſticæ tellus excipiet. Antiochus autem Syracuſanus hiſtoricus uetuſtiſſimus in Italiæ *habitatione conditores uetuſtiſſimos diſcurrens, & ut partem eius quandam ſinguli occuparent Oenotros primos dicit, Antiochus* Xeno*phanis hæc ſcripſit et ſermonibus priſcis ualde credita & certiſſima. Hanc terram, quæ nunc* Italia *dicitur, antiquitus habuerunt Oenotrii. Poſtea pertranſiens quemadmodum gubernabantur, & ut* Italus *aliquando rex eorum fuit, a quo denominati ſunt* Itali, *huicque ſucceſſit Morges, a quo Morgetes uocati ſunt. Et ut Siculus hoſpes Morgeti factus proprium ſibi conſtituens* Imperium, *diſtincta gente huic infertur, atque ita Siculi & Morgetæ, &* Itali *fuerunt, qui erant* Oenotrij. *Age iam & genus* Oenotrorum *quantum erat oſtendamus ex priſcis hiſtoricis teſtem alium habentes pherecydem in Athenienſium originibus nemini ſecundus. Fit autem ei ſermo de regnantibus in Arcadia ſic.* Pelasgo & Deianiræ *fit Lycaon, hic Cyllenem ducit nympham Naiadem, a qua mons cyllene dicitur. Poſtea qui ab his deſcenderunt enumerans, & quæ unuſquiſque eorum loca incoluerit, commemorans cum Oenotri & Peucentij meminit ſic inqnit. Et Oenotrus, a quo Oenotrij uocantur, qui in* Ita*lia habitant, & Peucentius, a quo Peucentij, qui in* Ionio *ſinu. Quæ igitur a ueteribus poetis & fabula-*

rum

rum ſcriptoribus dicta ſunt de habitatione Oenotrorum ſunt talia, quibus ego aßentio, ſi uera Græca origo ab originibus fuit, ſicut a Catone & Sempronio alijsque pleriſque traditur Oenotrorum ipſorum progeniem eos fuiſſe arbitror. Nam Pelasgam *quidem nationem & Cretenſem, & cæteros, quicunque alij ſedes in* Italia *poſuerunt, poſterioribus temporibus aduenißе reperio. Neque antiquiorem hac ipſa claſſem aliam ex Græcia in occiduum Europæ poſſum ullam percipere. Atque Oenotros ipſos multa alia loca* Italiæ *obtinuiſſe exiſtimo, alia deſerta, alia in frequentia occupantes, atque umbriæ pars eſt etiam, quam ſibi uendicarint expulſis inde umbris. Vocari autem aborigines puto ex habitatione ipſa montium: nam & illud Arcadum eſt montes ſequi. Et paucis interiectis.* Italia *autem poſt aliquod tempus uocata eſt a uiro præpotente nomine* Italo. *Hunc uero bonum ſapientemque fuiſſe Antiochus Syracuſanus dicit, atque alijs finitimorum oratione perſuaſis, alijs ui adactis, terram omnem ditionis ſuæ effeciſſe quantacunque intra ſinus Nepetinum & Scyllaticum eßet, eamque primum uocatam eße* Italiam *ab* Italo. *Qui poſtquam huius dominus fuit, multoſque homines habuit dicto audientes, ſtatim etiam conſequentia appetijt, urbeſque congregauit multas: fuiße autem eum Oenotrum genere.* Hellanicus *antem Lesbius dicit Hercule agente boues Gerionis in Argos, dum eſſet in* Italia *iuuencus quidam è grege fugiens oram omnem*

per-

peragrauit, & in Siciliam uenit, quem Hercules perſecutus eſt, atque oram omnem, quantam uitulus permeauit, dictam eſſe uituliam. Tranſiſſe uero poſt tempus id nomen in eam, quam nunc figuram habet. Minime mirum eſt, cum multis etiam Græcorum nominum id acciderit. Cæterum ſiue ut Antiochus a duce, quod probabilius eſt, ſiue ut Hellanicus putat, a tauro nomen ſumpſit, illud certe ex utriſque manifeſtum eſt, quod ætate Herculis, aut paulo ante ita nominata eſt regio. Nam antea quidem Græci Heſperiam & Auſoniam eam uocabant, incolæ uero, ut dictum eſt, Saturniam. Et rurſus libro eodem. Antiochus Syracuſanus ait. Regnante in Italia *Morgete (erat autem tunc* Italia *a Metaponto uſque ad Neptunniam maritimam) ueniſſe ad eum uirum quendam profugum Roma, ſic enim dicit. Cum autem conſenuiſſet* Italus, *regnauit Morges, eiusque tempore uir aduenit Roma Siculus nomine, ſecundum itaque cum antiqua quadam & Troiana præcedens tempore Roma inuenitur. Eſt autem ætas, ut id etiam dilucidemus, ſecundum quoſdam ſpatium triginta annorum, ſecundum alios triginta trium annorum & quatuor menſium, ita quod tres ætates centum perficiunt annos. Quare decem & ſeptem ætates, anni ſunt quingenti ſexaginta ſeptem, quattuor menſibus minus, ergo tot annis Oenotrus & Peucentius ante ruinas Troiæ in Calabriam uenerunt, Ante urbem conditam annis mille. Ergo ab aduentu Oenotrij hucusque anni ſunt ter mille trecenti*

uiginti

uiginti duo. Nam ab adueutu Oenotrij ad Ilium captum anni quingenti ſexaginta ſeptem, ut dixi, ſupputantur. Ab Ilij excidio ad urbem conditam anni fluxere, ut Solinus tradit, quadringenti triginta tres. Ab urbe condita ad Chriſti natale anni interceſſere ſeptingenti quinquaginta et unus. A Chriſto nato iam annus agitur hic milleſimus quingenteſimus ſeptuageſimus et unus. Licet Naſo Meth. libro duodecimo ætatem centum annorum ſpatium eſſe ſenſerit. Ariſtoteles, ut ad rem redeam, Polit. libro ſeptimo ait. Tradunt periti homines Italiæ fuiſſe Italum quendam Oenotriæ regem, à quo mutato nomine pro Oenotrijs Itali ſunt uocitati, oramque illata maritimam Europæ, quæ eſt inter Scyllaticum & Lameticum Sinum (diſtant uero hæc loca iter meridiei) Italiæ nomen primo recepiſſe. Hunc ergo Italum tradunt agriculturam Oenotros docuiſſe, illisque leges poſuiſſe, & commeſſationes inſtituiſſe primum. Quapropter etiam nunc quidam illorum populorum commeſſationibus utuntur, & legibus quibusdam ab illo poſitis. Incolebant autem eam Italiæ partem, quæ ad Tyrrhenum curſa eſt, Auſones. Alteram uero partem, quæ ad Iapigiam & Ionium pertinet, incollebant Chones, Sirtim appellatam: & ipſi quoque ab Oenotrijs orti. Inuentio igitur commeſſationum hinc primum extitit. Fuit autem Italus, ait idem Ariſt. Pol. libro ſecundo, longe antiquior Minoe Cretenſium regie. Strabo etiam libro quinto ait. Poſt infimas Alpium radices, eius,

quam

quam hac ætate Italiam uocant, initium eſt: Namque maiores Italiam, quæ ab Siculo freto uſque ad Sinum Tarentinum & Hipponiatem progreſſa eſt, Oenótriam appellabant. Nomen autem obtinens uſque ad Alpium radices proceſſit. Aſſumpſit etiam ab ora Liguſtica uari fluminis confinia, marisque proximi a Tuſciæ finibus Iſtriæque uſque Polam. Opinari uero cuipiam licet priſcos Italorum florentes in communionem deuocaſſe finitimos. Hunc in modum auctis uiribus in Romanorum Imperium perueniſſe: Tandem uero quandoque ex quo Romani in regni ſocietatem & in ciuitatem Italos uocauere, decretum eſt & Gallis ciſalpinis & Venetis id honoris impertiri, uniuerſosque Italos Romanosque uocare, permultas inſuper Colonias partim prioribus annis, partim poſterioribus emittere, quibus meliores alias non facile dixerim. Et libro ſexto Tarentinum, Sinum Chones & Oenotri incolebant. Antiochus in conſcripto ab eo de Italia uolumine hanc ſolam & ueram Italiam aſſerit, deque ea ſe ſcribere, quam priſci Oenotriam appellauere, eius terminum oſtendit, quem è Tyrrheno quidem mari Brattiæ terræ diximus Laum flumen, è Siculo autem Metapontum. Tarentinam uero quæ Metaponto confinis eſt terram extra Italiam nominatim explicat Antiochus. Item antiquitus Oenotros & Italos appellatos fuiſſe dicit qui intra iſthmum ad fretum uergunt Siculum. Eſt autem iſthmus ipſe incluſa terra pelago uiginti mil. paſ. intra geminos Sinus Hippo-

niatem ſcilicet, & quem Antiochus Nepetinum dixit, & Scyllaticum alterum, nauigationis autem ipſius ambitus & ſpatium terræ comprehenſum ad interiorem Euripum ducentorum quinquaginta millia paſſ. eſt. Hucusque uero inquit, Italiæ *& Oenotriæ nomen oſtenditur, ad Metapontinos & Syritides uidelicet, & hanc regionem Chones gentem Oenotriam & quidem inſignem habitaſſe, & terram nominaſſe Choniam. Auctumo quòd Oenotri Chonim oppidum Coloniam deduxerunt, ſeque Chones ac circumiacentem regionem Chonam appellauere. Namque Apollodorus, apud Strabonem Philoctetem Chonam oppidum ſuper Crimiſſam promontorium aut iuxta ipſum conſtruxiſſe dicit. Nec quidem quicunque Græci primnm Colonias in Calabriam apportarunt, ſed Arcades, qui omnes alios Græcos uirtute antecellunt. De quibus Polibius libro quarto ait. Gens Arcadum quandam omnis uirtutis formam habet, non ſolum propter felicitatem morum, & benignitatem naturæ, ſummamque erga omnes hoſpitalitatem, uerum etiam. Ob pietatem atque obſeruantiam in Deos cum confeſſione omnium a reliquis Græcis ſcelere, & crudelitate differunt, Cum igitur Dionyſius* Halicar. *rerum græcarum diligentiſſimus & indagator & ſcriptor Oenotros primos e Græcia quingentis ſexaginta ſeptem annis ante res Troianas in Auxoniam, id eſt Calabriam profectos fuiſſe, & aduenas aliunde illò aduentaſſe nulli exploratum ſit, conſequens haud dubium eſt, ante*

Oeno-

Oenotri aduentum ipſam indigenas hoc eſt Aſchenazi poſteros Auxones dictos incoluiſſe, etſi rare. Nam Oenotrus eam magna ex parte deſertam, & illam, quæ incolebatur, hominibus minime frequentatam inuenit. Antiochus quoque ut ad inſtitutum redeam, Strabone referente, locum circum Rhegium antiquitus ab Siculis habitatum ſimul & a Morganijs fuiſſe dicit. qui ab Oenotrijs eiecti in Trinacliam traiecere. Item Dionyſius Halicar. libro ſecundo, Siculos ea loca incoluiſſe refert, ubi nunc Roma eſt, qui inde exacti in inferiorem Italiam tranſiere, & inde rurſus eiecti tranſmiſere in Sicaniam inſulam. Thucidides etiam libro ſexto inſit. Siculi ex Italia, ibi nanque habitauere, fugientes Opicos in Siciliam traiecerunt, &, ut credibile eſt, & fama fertur, ratibus obſeruato, cum uentus poſuiſſet, freto, fortè & aliter tranſuecti. Et ſanè adhuc extant in Italia Siculi, ipſaque regio ab Italo quodam Arcadum genere hoc nomen habente, ſic eſt cognominata. Hi magno cum exercitu in Siciliam tranſeuntes uictis prelio Sicanis, & in partes, quæ meridiem Occaſumque ſpectant, remiſſis, fecerunt, ut pro Sicania Sicilia uocaretur, & eius optima quæque loca incoluerunt, & nunc quoque mediterranea eius, atque ad aquilonem uergentia obtinent, annis ex quo tranſierunt propè trecentis ante Græcorum in Italiam aduentum. Dionyſius uero Halicar. libro primo ita ſcribit. Hellanicus Lesbius ait, Siculi reliquerunt Italiam, tribus ætatibus ante res Troianas.

nas. Philiſtius uero Syracuſanus octoaginta annis ante Troianum bellum. Et quidem credibilius eſt octoaginta, aut centum annis, id eſt tribus ætatibus ante ruinas Troiæ Siculos ex Calabria pulſos in Sicaniam tranſmiſiſſe. Plinius libro tertio Calabriæ habitatores deſcribens ait. Poſt Lucanum agrum ager Brettius incipit: nec ibi rara incolarum mutatio, tenuerunt eum Pelasgi, *Oenotri, Itali, Morgetes, Siculi, Græciæ maximi populi, ultimo Lucani a Sarmnitibus orti duce lucio. Et rurſus, a locris Italiæ frons incipit magna Græcia appellata in tres* Sinus *incedens Auſonij maris, quoniam Auſones tenuere primum, patet lxxxi. mil. paſ. ut auctor eſt Varro, plerique lxxij. fecere. Strabo & Polibius plerisque in locis fretum, quod Siculum uocant, quod orientalem Calabriæ plagam abluit, Auſonium mare uocant. Vergilius Aened. libro tertio Helenum Aeneæ ex Epiro in* Italiam *tendere cupienti loquentem inducens, atque eum docentem quanta ei peragranda ſit regio antequam urbem tuto in loco condere queat, circumacta Sicilia Auſonium mare primum ſcribit, dein lucrinum & Auernum, Campaniæ lacus: Ait enim.*

Ante & Trinaclia lentandus remus in unda.
Et Salis Auſonij luſtrandum nauibus æquor.
Infernique lacus ææque inſula Circes.
Quàm tuta poſſis urbem componere terra.

Et rurſus eandem Calabriæ regionem, quam Auſoniam appellatam fuiſſe, dixit Heſperiam quoque,

& Oeno-

& Oenotriam, & exinde Italiam a rege ſcribit, inquit enim.

Eſt locus Heſperiam Graij cognomine dicunt.
Terra antiqua potes armis, atque ubere glebæ.
Oenotri coluere uiri, nunc fama minores.
Italiam dixiſſe ducis de nomine gentem.

Marcus uero Varro rei ruſticæ libro ſecundo eam a bobus dictam putat. ait enim. Denique Italiam a uitulis, ut ſcribit Piſo, Romanorum uero populum a paſtoribus eſſe ortum quis non dicit? Et paulo poſt. Bos in pecuaria maxima debet eſſe auctoritate, præſertim in Italia, quæ a bobus nomen habere, ſit exiſtimata. Græcia enim antiqua, ut ſcribit Timeus tauros uocabat Italos, a quorum multitudine & pulchritudine & fœtu uitulorum Italiam dixerunt. Alij ſcripſerunt quòd e Sicilia Hercules perſecutus ſit eò nobilem taurum, qui diceretur Italus, hic ſocius hominum in ruſtico opere, & Cereris miniſter. Proinde eam tantum regionem, quæ nunc Calabria dicitur, primum Auſoniam, & Heſperiam, & Oenotriam & Morgetiam & Italiam appellatam fuiſſe. Satis dilucidè oſtendimus & eius partem quotam Chonam & Siciliam nominatam fuiſſe. Cæterum Antiochus & Dionyſius Halicar. & Ariſt. & Thucid. & noſter Maro Italiam ab Italo rege dictam fuiße rentur: Hellanicus uero, & Piſo, & Varro a uitulis. Partem uero Calabriæ quotam, quæ ad orientem ſpectat, Iapygiam & Salentinam appellatam fuiße, ex his, quæ mox ſubnectam

 lique-

BIBLIOTECA NAZ. VIT. ROMA

liquebit. Dionyſius *Halicar. ut oſtendi, Orientalem priſcam Italiam a uerticibus Iapygis uſque ad fretum Sicilienſe eſſe ait, quam a Metaponto & Lao amni initium habuiſſe in apertum protuli. Ouid. Meth. libro quintodecimo Iapygis arua poſt Sinum Tarentinum, quem ipſe a Thurio Thurinum appellat, Scyllaceum uerſus ponit, ait enim.*

Præterit & Sybarim, Salentinumque Neæthum.,
Thurinosque Sinus, Meliſenque, & Iapygis arua
Vixque pererratis quæ ſpectant littora terris.
Inuenit Aeſarei fatalia fluminis ora.

Et rurſus libro eodem.

Italiam tenuit, præterque lacinia templa,
Nobilitata dea, Scylleiaque littora fertur:
Liquit Iapygiam, leuisque Amphiſia remis.
Saxa fugit.

Strabo quoque libro ſexto Iapygiam inter Scyllaceum & Lacinium promontorium locat: inquit enim, Poſt Scyllaceum Crotoniatarum fines ſunt, & Iapigum terna promontoria, deinde Lacinium Iunonis templum. Et rurſus: Crotonem Iapiges incoluerunt. Item Polibij auctoritate; a Lacinio, inquit, ad ultima Iapigiæ ſpatium eſt lxxxvij mil. paſ. cum dimidio; quod Tarentini Sinus os eſſe ferunt. Tarentini autem Sinus os in littore Coriolani eſt. De Salentina autem, Ouidius, ut ſupra oſtendi Neæthum flumen ſecundum Crotonem Salentinum appellat. Et Vergilius Aeneid. libro tertio Helenum loquentem inducens Salenti-

lentinos campos ab Idomeneo Cretenſi in magna Græcia obſeſſos inter Locros & Peteliam Calabriæ urbes ſcribit ait quidem.

Has autem terras, Italique hanc littoris oram,
Proxima quæ noſtri perfunditur æquoris æſtu,
Effuge, cuncta malis habitantur mœnia graijs:
H c & Naritij poſuerunt mœnia Locri
Et Salentinos obſedit milite campos, Litius Idomeneus.
H c illa ducis Mœlibei parua Philoctetæ ſubinxa Petilia muro.

Item *Probus in ſextam æglogam Vergilij infit, Varro in tertio rerum humanarum refert, gentis Salentinæ nomen tribus e locis fertur coaluiſſe e Creta*, Illirico, Italia. I*domeneus e Creta oppido licto pulſus per ſeditionem bello Magneſium cum grandi manu ad regem Cliuicum uenit ad Illyricum. Ab eo item accepta manu cum Locrenſibus plerisque profugis in mari coniunctus amicitiaque per ſimilem cauſam ſocietatis* Locros *appellit, uacuata eo metu urbe, ibique conſedit, aliquotque oppida & condidit, in quis Vria & caſtrum Mineruæ nobiliſſimum, in tres partes diuiſa copia, in populos duodecim. Salentini dicti quod in ſalo amicitiam fecerint. Idipſum & Sextus Pompeius tradit, qui Salentinos in magna Græcia ponit, ait enim. Salentinos a ſalo dictos Cretas & Illyrios, qui cum Locrenſibus ſocietatem fecerunt eius regionis Italiæ, quam magnam Græciam appellabant. Item*

Liuius ab urbe condita lib. decimo inquit. Cleonimus Lacedemonius Thurias urbem in Salentinis cepit. Quæ urbs haud dubio in Calabria eſt. Et Salluſtius referente Seruio in tertium librum Aeneid. ait. Omnis Italia coacta in anguſtias ſcinditur in duo promontoria Brettium & Salentinum. Italia autem, ut omnes innuunt, & res ipſa loquitur, nuſquam eſt anguſtior quàm inter ſinus Scyllaticum & Terineum, cuius latitudo, ut relatum eſt, xx. mil. paſ. eſt. Vt autem Italia anguſtior in hæc duo promontoria ſcindatur, ea ſe inuicem ſpectent eſt neceſſum. Brettium autem promontorium Tyrrheno Pelago in Terineo ſinu prominet, Subarum uocant accolæ. Salentinum ueto e regione Brettij promontorij Ionio mari in Scyllatico ſinu incumbit, Stalatum indigetæ appellant. Tot igitur nominibus appellata eſt Calabriæ regio. Calabriam appellauere Græci a calon, quod bonum, pulchrum, & honeſtum ſignificat, & brio ideſt emano & ſcaturio, quòd bonis omnibus ſcaturiat. Magnam autem Græcia appellauerunt, aut, ut Iamblico placet, ob Pythagoræ freqnentes diſcipulos, qui, inquit eloquentiſſimi & doctiſſimi erant, obque magnum frequensque eius gymnaſium, aut, ut Euſtathius in Dionyſium Aphrum uult, ob in eam regionem frequentes Græcorum Colonias deductas, ciuitatesque crebras & magnas ab eis conditas. Siquidem, ut præfati ſumus, quamplures Græcorum proceres regionis fœcunditate & felicitate allecti & ante & poſt Tro-

ianum excidium illò cõtenderunt. Atheneus autem lib. duodecimo, & Archilogus poeta apud eundem Calabriam Græciam magnam dictam uolunt ob delicias & felicitatem uniuerſæ regionis, & multitudinem hominum. Ob has ergo tres cauſas Calabriæ regio magna Græcia dicta eſt. Strabo quoque lib. ſexto dum Calabriæ regionem deſcribit, ait. Tantopere res Græca amplificata fuerat, ut hanc magnam Græciam appellarent. Et de Neætho fluuio loquens Troia euerſa græcorum complures, nauibus a Troianis mulieribus combuſtis ſecundum Crotonem regionis bonitate inſpecta multas ſedes feciſſe, hoc eſt, oppida condidiſſe ſcribit. Trogus item Pompeius libro xx. de Metapontinis loquens inſit. Omnis illa pars Italiæ maior Græcia appellatur. Item Plinius in Italiæ deſcriptionis primordio fert. Ipſi de ea iudicauere Græci genus in gloriam ſuam effuſiſſimum quotam partem ex ea appellando Græciam magnam. Quotam inquit, non totam. Et Ouid. Faſt, lib. quarto

Itala nam tellus Græcia maior erat.

Omnes quidem qui de magna Græcia locuti ſunt, eam Italiæ partem eſſe dixerunt, quæ & Auſonia & Heſperia & Oenotria, & Italia ſola primum dicta eſt, nunc Calabria uocatur. Verg. Aeneid. lib. tertio Helenum Aeneæ in Italiam tendere & græcas urbes fugere iubentem introducens ait.

Has autem, terras Italique hanc littoris oram,
Effuge, cuncta malis habitantur mœnia graijs.

Inde Locros & Petelia commemorat. Quibus uer Virg. inſinuat eam tantum partem Italiæ, quæ id tem poris Calabria eſt, a Græcis habitatam, alioqui non dixiſſet Aeneæ Helenus i in Italiam, & græcas urbes fuge, ſi tota nunc Italia, ut quidam falsò oppinan tur, magna Græcia fuiſſet, præſertim etiam quòd hanc oram Itali littoris dicens eam Italiæ partem intelligit, ubi locri & petelia ſunt. Iam uero etiamnum nonnulla oppida pagique Græci nominis ſunt in Calabria, qui in quotidiano ſermone Græca & Latina lingua utuntur, ſacerdotes uero Græca lingua ac riturem diuiua faciunt. Atque cuncta ferè Calabriè priſca oppida, ac pagi ac propria loca græcis ſunt appellata nominibus. Cicero etiam Tuſc. libro quarto inquit. Quis eſt enim, qui putet cum floredet in Italia Græcia potentiſſimis & maximis urbibus ea, quæ magna Græcia dicta eſt, in hisque primum ipſius Pythagoræ, de inde Pythagoreorum tantum nomen eſſet, noſtrorum hominum ad eorum doctiſſimas uoces aures clauſas fuiſſe? Id idem paſſim, & præſertim libro tertio de Orat. ſcribit. Quibus in locis, & libro primo & quarto Tuſc. ſcribit Pithagoram magnam ipſam Græciam præceptis omnibusque doctrinis artibusque expoluiſſe, atque ita Pythagoreos doctos fuiſſe, ut nulli alij docti uiderentur. Qui non Calabros modo, ſed reliquos etiam Italos, uel Romanos, ut Cicero tradit, atque etiam orientales Græcos inſtitutis ac diſciplinis erudierunt. Quorum auctoritatem

Cicero

Cicero plurimum apud ſe ualere dicit. Ait enim in Lælio: De immortalitate animæ loquens. Plus apud me antiquorum auctoritas ualet uel noſtrorum maiorum, qui mortuis tam religioſa iura tribuerunt, quod non feciſſent profectò ſi nihil ad eos pertinere arbitrarentur, uel eorum, qui in hac terra fuerunt, magnamque Græciam quæ nunc quidem deleta eſt, tunc florebat, inſtitutis & præceptis ſuis erudierunt. Quibus uerbis Cicero Calabros Philoſophos immortalitatem animæ tenuiſſe oſtendit. Nam & Philoſophi ſummi, & poetæ, & legumlatores, & rethores, & dialectici, & medici, aliarumque rerum ſcriptores complures euaſerunt. Sulinde procedente tempore Calabriæ pars quota, quæ ad Occiduum & ſeptentrionem uergit dicta eſt, Brettia: ultimo, ut Plinius tradit, pars eius minima dicta eſt Lucania, circum Thurios. Qui Lucani, ut quidam uolunt; Brettij poſtea dicti ſunt. Nam Samnites Lucanos duce lucio, quos barbaros Strabo uocat, eò Colonos deduxerunt. Ait enim Strabo ipſe libro ſexto: Cum autem res Samnitica eò magnitudinis creuiſſet, ut Chones & Oenotros eieciſſent, Lucanos eam in partem Colonis Samnites deduxerunt. Cumque Græci utrunque ſimul littus ad fretum uſque tenerent inter Græcos & Barbaros diuturnum conflatum eſt bellum. Demum poſtea barbari hoc eſt Lucani a Græcis inde exacti ſunt. Bretii autem admodum potentes extitere. Apuliæ & Lucaniæ, quæ trans Laum amnem eſt partes quotas bello armisque ſui iu-

ris

tis fecerunt, & Colonias aliquot ibi deduxerunt. Nam Sypontus Apuliæ ciuitas Brettiorum Colonia fuit, Liuio lib. octauo prodente. Tarentinos inceſſarunt ita ut Tarentini Alexandrum Epiri regem accire cogerentur Vt ſibi opem ferret, ut Liuius libro octauo prodet, qui apud Pandoſiam urbem, a Brettijs trucidatus eſt, Bretij autẽ ut Diodorus Siculus in Philippo auctor eſt, in ditionem ſuam redactis Arponio, Thurrijs, alijsque aliquot urbibus ſibi ſuam remp. inſtituerunt. Atque Q. ſeruillo & M. Tuſilio Conſſ. cum milites Timoleontis ab eo uti deſertores urbe pulſi duce Thraſio ex Sicilia in Italiam tranſiſſent oppidum maritimum Brettiorum & occuparunt & diripuerunt. Qua iniuria Brettij commoti coactis magnis copijs contra eos profecti ſunt, oppidoque, in quo erant, ui potiti omnes eos trucidarunt. Et Iuſtinus libro uigeſimo tertio, Sic ait. Agathocli Siciliæ regi in Italiam tranſeunti Brettij primi hoſtes fuere, qui fortiſſimi & opulentiſſimi uidebantur, Simul & ad iniurias uicinorum prompti. Nam multas ciuitates Græci nominis Italia expulerunt. Auctores quoque ſuos Lucanos bello uicerunt, & pacem cum eis æquis legibus fecerunt. Namque Lucani iiſdem legibus liberos ſuos, quibus & Spartani inſtituere ſoliti erant. Ab initio pubertatis in Siluis inter paſtores habebantur ſine mynisterio ſeruili, ſine ueſte, qua induerentur, uel cui incumbarent, ut a primis annis duritiæ parſimoniæque ſine ullo uſu urbis aſſueſcerent, Cibis his præda uenati-

ca, potus aut mellis, aut lactis, aut fontium liquor erat. Sic ad labores bellicos indurebantur. Horum igitur ex numero quinquaginta primo ex agris finitimorum prædari ſoliti, confluente deinde multitudine & plures facti eſſent infeſtas regiones reddebant. Itaque fatigatus querelis ſociorum Dionyſius Siciliæ tyrannus ſexcentos afros ad capeſcendos eos miſit, quorum caſtellum proditum ſibi per Brettiam mulierem expugnarunt: ibique ciuitatem concurrentibus ad opinionem nouæ urbis paſtoribus ſtatuerunt, Brettiosque ſe ex nomine mulieris uocauerút. Primum illis cum lucanis originis ſuæ auctoribus bellum fuit, qua uictoria erecti cum pacem equo iure feciſſent; etiam cæteros finitimos armis ſubegerunt. Tantasque opes breui aſſecuti ut pernicioſi etiam regibus haberentur. Denique Alexander rex Epiri cum in auxilium Tarentinorum cum magno exercitu in Italiam ueniſſet, cum omnibus copijs ab his deletus eſt. Quare ferocia eorum ſucceſſu felicitatis incenſa diu terribilis finitimis fuit. Ad poſtremum imploratus Agathocles ſpe ampliandi regni a Sicilia in Italiam traiecit. Principio aduentus opinionis eius concuſſi legatos ad eum ſocietatem amicitiamque petentes miſerunt. Quos Agathocles, ad cœnam inuitatos, ne exercitum traijci uiderent in poſterum ſtatuta his die conſcenſis nauibus fruſtratus eſt: ſed fraudis haud lætus, euentus fuit. Si quidem reuertendi eum in Siciliam interiectis paucis diebus uis morbi coegit. Dicta eſt autem Brettia longe

ante

ante Dionyſium tyrannum a Brettio rege ſiue a regina Brettia, ut Oenotria ab Oenotro, & Italia ab Italo, & Morgetia a Morgete, & Sicilia a Siculo duce. Ni mirum Alexis Sybarita poeta comicus uetuſtiſſimus inter alias comœdias, ſcripſit quam Brettiam appellauit. Ait itaque Iernandis eo in libro quem de rebus Geticis ſcripſit. Brettiorum regio nomen quondam a Brettia ſortitur regina. Itaque reſpublicæ Calabræ Dionyſium non ſocium habuerunt ſed aut tyrannum pertulerunt aut hoſtem. Stephanus uero & Euſtathius, Brettium nomen a Brento deductum auctumant, ait enim ille in libro de urbibus. Brettium urbs Brettiorum tyrrhenorum a Brento filio Herculis, & Baletiæ, quæ fuit Baleti, incolæ Bretij, & regio Brettia, & lingua. Ariſtophanes ait. Nigra grauis lingua Brettia eſt Antiochus, autem Italiam dicit appellare Brettiam deinde Oenotriam. Hic uero in Dionyſium Aphrum ait Brettij a Brento filio Herculis dicuntur, qui Brenti per n, uel Brettij per duplex tt ſcribi debent. Iam uero omnes Græci Auctores Brettios ſcribunt, & ipſimet Brettij in ſuis numiſmatibus Brettij, per duplex tt inſcribunt. Cudebant enim numos tum æreos tum argenteos uarijs Signis, Græcis literis inſcriptos inſcriptione hac βρεττίων hoc eſt Brettiorum; nam utopinari licet Græca lingua & fortaſſe etiam barbara, id eſt Lucana utebantur, quod Lucaniæ finitimi eſſent. Cæterum de Brettijs nominis origine hallucinatur Iuſtinus ſiue Trogus. Nam ſub id tempus, quo Dionyſius

nyſius regnabat, quatuor in Calabria reſp. erant, Rhegina, Locrenſis, Crotonienſis, & Thurina, quæ totius Calabriæ regionis dominabantur. Et Thurina eius quoque partis dominabatur, quæ Lucanis ultra laum amnem contermina eſt. Proinde fieri nequaquam poteſt, ut l. paſtores quicunque hi fuerint Thuriorum, quorum potentia non modica erat, oppidum aliquod etiam confluentibus accolis expugnarent. Neque Thurij aduerſus illos externo auxilio egebant, ut illos profligarent, neque, ſi eguiſſent, illud a tyranno, quo cum nullam unquam ſocietatem habuerunt, imploraſſent. Qui iam Thurios oppugnare conatus eſt. Nam quod Diodorus Siculus dicit Brettios Arponium & Thurios infeſtaſſe, id non a l. paſtoribus, ſed a Brettijs Calabriæ populis ubi ſucceſſu temporis potentes effecti ſunt, fuiſſe dicendum. Sed neque etiam fortes & bellicoſos uiros a muliercula proditrice cognomen ſumere credendum eſt. Nam proditoribus nulla amplius fides habetur, nullus honos. Signabant quandoque Brettij in denario ducem exercitus ſui, ſiue præfectum regionis ſine nomine galeatum, & in galea Gryphonem qui uelocitatem ſignificat, & a tergo uictoriam alatam & trophæum, duos clipeos & malleum uulcani inſtrumentum, & amaltheæ cornu regionis ubertatem ſignificans. Quandoque a tergo ſignabant Palladem cum haſta & clipeo, & iuxta nunc lyram, nunc lampadem, nnnc noctuam. Aliquando effingebant Iouem, & ex poſtico nunc Martem

tem

tem cum haſta & clipeo quaſi pugnantem, & in clypeo fulgur, nunc aquilam fulgur pedibus habentem, & iuxta nunc Amalthea cornu, & ſupra ſtellam Martis nunc iuxta aquilam, incudem, & forcipes Vulcani inſtrumenta quibus fulgura Ioui fabricare fingitur; nunc hexangulum mutuo nexu coniunctum ſex lineis conſtantem Pythagoræ Symbolum, quod ſanitatem & animornm concordiam nnucupabat. Quandoque effingebant Milonem Crotoniatam iuuenem Leonis tergum in capite habentem, item clauam quaſi alterum Herculem, & ex aduerſo Palladem poſt ſe reſpicientem quaſi præterita contemplantem cum haſta & clipeo, item fulgur. Interim ſculpebant Iouem altera manu fulgur quaſi in terras iacientem, altera ſceptrum habentem, item ſtellam & amalthea cornu; & ex aduerſo Victoriam. Nonnunquam imprimebant Apollinem, & ex poſtico bigam cum auriga & fulgur. Interdum ſignabant Neptunnum tenentem tridentem pede tauri capiti appoſito, item cancrum, & ex altera facie pietatem ſiue Iunonem, & pyrauſtam, quæ uigilantiam notat, nam opes, quas Iuno ſuggerere dicitur, ſine uigilantia haberi non poſſunt. Aliquando effingebant Martem amiculum in capite habentem, & manu haſtam & ſpolia, & ex poſtico caput uictoriæ alatæ. Signabant quandoque Mineruam caſſidem cancri inſtar, in capite habentem, & ex poſtico cancrum & bouis caput. Item ſculpebant Iouem in biga, fulgur in terras

iacien-

iacientem. Et ex poſtico uictoriam. Licet neoterici quidam ſcioli ac peruerſi & in ſcriptis ſuis & in ueterum auctorum libris de induſtria pro Brettio nomine Brutium conuitij loco falsò ac temerè ſcribant & immutent, quaſi Brutiorum, Ruſticorum, Porciorum, & Beſtiarum nobiliſſimæ Romanorum familiæ a brutis, ruſticis, porcinis, & beſtialibus moribus dictæ ſint. Non enim cognomen a uili re deductum poſterorum moribus animisque ob eſt: neque parentum uitia in poſteros perpetim manant, ut ijs accidit, qui ſub eadem cœli grauitate naturali & ingenito quodam uitio naſcuntur. Qui huiuſmodi mordaciſſimi & maledicentiſſimi homines Calabros, quia morum probitate, animorum magnitudine, & corporum robore pollent, regionis felicitate ualent, iudicio florent, & ingenio præſtant, liuore quodam & ruреſtri atque incitatiſſimo odio proſequentes genuino dente mordent, in ipſosque ſua ac ſuorum ciuium probra irrogant. Anſam quoque ipſos conuitijs impetēdi ex Gelli textu libro decimo ab ipſismet deprauato ſumentes. In quo legunt Brettios, quos ipſis Brutios peruerſi ſcribunt, primos totius Italiæ populorum poſt aliquot aduerſas Romanorum clades ab Annibale acceptas ad ipſum deſciuiſſe: & ob id deuicto pulſoque Italia Annibale, Brettios ignominiæ cauſa non milites ſcripſiſſe, nec pro ſocijs habuiſſe: ſed magiſtratibus in prouincias euntibus parere & præminiſtrare ſeruorum uice iuſſiſſe, magiſtratibusque ſecutos, & quos, erant iuſſi, uin-

xiſſe aut uerberaſſe. Quem Gellij locū a malignis ipſis, ut dixi, ac prauis deprauatum, & pro Boijs et Boianis ſiue Baianis Campanisq. immutatum eſſe ex his, quæ mox promam liquidò patebit. Quandoquidem ſi hæc ignominia meritò ijs inurenda fuit, qui primi a Romanis ad Annibalem deſciuerunt, porrò extranſpadanis boijs, ex ciſpadanis, campanis iniuſta eſt. Si quidem, ut rem altius repetam, Annibal non ex Sicilia ut Brettij primi ei occurrerent, ſed per Alpes Cocceias in Italiam iter fecit. Cui primi ex ciſalpinis in Italiam aduentanti Boij, qui inter Padum & Trebiam amnes ſunt, occurrerunt. Qui multis Romanorum millibus ab ipſis cæſis, Italorum primi ad Annibalem deſciuerunt. Qui longe ante Annibalis in Italiam aduentum infenſi erant Romanis. In quos ingenti odio flagrantes tranſalpinos Gallos contra ipſos acciuerunt, ut apud Polibium libro ſecūdo ſcriptum legimus. Qui ſic ait. Boij & inſubres tranſalpes legatione miſſa Congolitanum, atque Anerpeſtem Gallorum reges, itemque alios eius prouinciæ circa Rhodanum populos hortantur, ut coacto exercitu in Italiam contra Romanos tranſeant. Id arbitror tum fuiſſe, cum Romani audito Gallico tumultu decem mil. ped. & lxxx. mil. equitum abſque ullis externis auxilijs, & abſque tranſpadanis armauerunt. Quibus non modico adiumento eo in bello fuit Ibicus Poeta idemque Muſicus patria Rheginus. Inde antequam Annibal Pyreneos montes tranſiſſet, ait in eo Plutarchus, Boij legatis

gatis Romanorum per fraudem captis. Manlio prætore magna clade affecto ſolicitatis inſubribus ad pœnum defecerunt. Quem fluctuantem animo in Italiam tranſire, an aduerſus Cornelium Conſulem Maſſiliæ commorantem exercitum ducere, legati Boiorum in eam partem traxerunt, ut omnibus rebus poſtpoſitis in Italiam concederet. Et rurſus: Satis conſtat magnam multitudinem Ligurum & Gallorum ad Annibalem confluxiſſe, qui non minori odio in Romanos, quam pœni, ardebant. Atque, ait Liuius belli Punici libro primo, ſolicitatis inſubribus defecerunt ob ueteres in populum Romanum iras: & quòd Placentiam & Cremonam Colonias in agrum Gallicum deduxiſſent. Ii, ait idem libro tertio, exercitu Romano deleto poculum ex calua L. Poſthumi conſulis fecerunt. Quinetiam Romanorum proditores fuerunt, nam, ait idem Bel. Pun. libro primo, ex caſtris Romanorum, quæ Placentiæ erât Galli auxiliares ad duo millia peditum, & ducenti equites, uigilibus ad portas trucidatis, ad Annibalem transfugerunt, quos pœnus benigne alloquutus, & ſpe ingentium donorum accenſos in ciuitatem quenque ſuam ad ſolicitandos popularium animos dimiſit. Quare Boij ipſi pulſo Italia Annibale a L. Valerio conſule fuſi ſunt, ac grauiter a Romanis multati fuere, nam Lorarij ac Lictoris carnificisque officijs attributi ſunt. Vnde etiamnum ab omnibus Italis, uulgari uocabulo carnifices Boij nuncupantur, & Boiæ uincula, & torquis damnato-

 rum.

rum. Claſtidium uicus quo magnum frumenti numerum congeſſerant Romani a P. Brunduſino præfecto præſidij numis aureis quadringentis acceptis Annibali traditur, ut idem Liuius, & Polibius libro tertio tradunt. Per id autem tempus, quo Annibal Pacentiæ erat, Carthaginienſes uiginti quinquiremes naues, atque inde trigintaquinque quinquiremes ad maritimam Italiæ oram uaſtandam miſerunt, ut idem Liuius libro primo bel. Pun. indicat. Qui ait. Amilcar Carthaginienſis claſſis præfectus uaſtatis Locrorum et Brettiorum agris cum omni claſſe in Panormitanum agrum reuertitur, id ipſum ſcribit Polibius libro primo. Vibonienſes autem, ait Liuius. Libentius agri depopulationem, urbisqui terrorem pati, quàm a Romanorum fide diſcedere uoluerunt. Senatusque poſtea hoc percito Sexto Pomponio legato cum uigintiquinque longis nauibus Vibonienſem Agrum, maritimam qui oram Italiæ tuendam attribuit. Et libro quarto Græcas urbes in Romanorum ſocietate manentes Hamnonem tentaſſe, Locrenſesque, inter alios, ſua ſponſe urbem omnibus neceſſarijs rebus, quo pœnis pertinacius, reſiſterent, inſtruxiſſe ſcribit. Non enim Carthaginienſes Locrorum, Brettiorum, Vibonienſiumque agros, ac demum utranque Calabriæ maritimam oram omnem uaſtaſſent, depopulatiq. fuiſſent, ſi hi populi ad pœnos deſciuiſſent ſotietatemque cum illis inijſſent. Itaque ex tranſpadanis Italis Boij primi omniũ Italorum & cum ipſis Inſubres et ligures a Romanis ad Anniba

lem

lem deſecere, ſocietatemque cum eo iniere, non Brettij cæteriq. Calabri. Qui,ut dixi, ſimulatq. Carthaginienſes in Calabris oris ſeſe oſtendere urbes neceſſarijs rebus munierunt, atque iuxta cum alijs fidis ſocijs & amicis Romanorum in fide perſtitere, damnaque plurima perpeſſi ſunt. Ex ciſpadanis autem Italis primi ad Annibalem deſciuire Campani. Qui etiam ignem in urbe circa forum domibus iniecere eo animo ut totam urbem incederent. De quibus Q. Flaccus, qui Campanos mœnibus inclusos tenebat, ita de eis apud Liuium bel. Pun. libro ſexto Leuinum Conſulem alloquens dixit. Sibi priuatam ſimultatem cum Campanis negare ullam eſſe: publicas inimicitias & hoſtiles eſſe: & futuras, quoad eo animo in Populum Romanum eſſe ſciret. Nullam enim in terris gentem eſſe, nullum infeſtiorem populum nomini Romano; ideo ſe mœnibus inclusos tenere eos: quia ſiqui euaſiſſent aliqui, uelut feras beſtias per agros uagari, & laniare, & trucidare quodcunque obuium detur, alios ad Annibalem transfugiſſe, alios ad Romam incedendam profectos. Inuenturum in ſemiuſto foro Conſulem ueſtigia ſceleris campanorum. Veſtæ ædem petitam; & æternos ignes, & conditum in penetrale fatale pignus Imperij Romani, ſe minime cenſere tutum eſſe campanis, poteſtatem intrandi Romana mœnia fieri. Iam uero Vibius campanus homo apud Liuium libro eodem ſuos alloquens faſſus eſt Campanos Annibalem ad oppinandos Romanos uocaſſe, ipſumq. ad oppugnan

C 3 dam

dam Romam miſiſſe, in defectione præſidium Romanum, quod poterat emitti, per cruciatum ad contumeliam necaſſe, aliaque multa, quæ aduerſus Romanos egerint, recenſet. Et belli Mac. libro primo L. Ruffus legatus de Campanorum ignominia hunc in modum uerba fecit. Capua quidem ſepulchrum & monumentum Campano populo data, extorri, elato, & eiecto populo ſupereſt urbs trunca, ſine ſenatu, ſine plebe, ſine magiſtratibus prodigium relicta crudelius habitanda, quàm ſi deleta foret. Et paulo poſt Campanorum ingratitudinem exprobrans, eosque ex ciſpadanis Italis primos a Romanis ad Annnibalem defeciſſe oſtendens infit. An Campanorum pœnæ, de qua neque ipſi quidem queri poſſunt, nos pœniteat? Hi homines, cum pro his bellum aduerſus Samnites per annos propè ſeptuaginta cum magnis noſtris cladibus geſſiſſemus, ipſos fœdere primum, deinde connubio, atque inde cognationibus, poſtremo ciuitate coniunxiſſemus tempore noſtro aduerſo primi omnium Italiæ populorum, præſidio noſtro fœdè interfecto ad Annibalem defecerunt, deinde indignati ſe obſideri a nobis Annibalem ad oppugnandam Romam miſerunt. Horum ſi neque urbs ipſa, neque homo quiſquam ſupereßet, quis id durius, quàm pro merito ipſorum ſtatutum, indignari poſſet? Plures ſibimet ipſi conſcientia ſcelerum mortem conſciuerunt, quàm a nobis ſupplicio affecti ſunt. Cæteris ita oppidum, ita agros ademimus, ut agrum locumque ad habitandum daremus. Vrbem innoxiam

ſtare

ſtare incolumē pateremur, ut qui hodie uideat eam nullum oppugnatæ captæue ibi urbis ueſtigium inueniat. Et rurſus de Campanorum natura. Et enim Campana gens ferocia atque ſuperba ſuopte ingenio eſt. Et belli Pun. libro tertio. Campani cum poſtularent Senatum Romanum, ut alter Conſul Campanus fieret, ſummoti indignatione a curia ſunt, atque per lictorem ex urbe educti, extra fines Romanos manere iuſſi ſunt. Cuius rei meminit etiā Cicero in prima oratione de lege agraria contra Rullum, ubi, præter cætera, inquit. Maiores noſtri Capua magiſtratus, Senatum, conſilium commune, omnia denique inſignia reip. ſuſtulerunt, neque aliud quicquam niſi inane nomen Capuæ reliquerunt. Et in oratione ſecunda. Itaque *illam Campanam arrogantiam, atque intollerandam ferociam ratione & conſilio maiores noſtri ad inertiſſimum & deſidioſiſſimum ocium perduxerunt. Et neruis urbis omnibus exectis urbem ipſam ſolutam ac debilitatam reliquerunt. Et rurſus. Coloni Capuæ in domicilio ſuperbiæ, atque in ſedibus luxuriæ collocati ſunt. Item Liuius libro ſexto de campanorum pœna & ignominia ait. Senatores Campani catenati, in cuſtodia miſſi, inde ad palum deligati, uirgis ceſſi, & ſecuri percuſſi ſunt, multi uenundati, multi per latinas urbes in cuſtodiam miſſi, uarijs ſupplicijs interfecti ſunt. Et plut. in Annibale. Campani ita turpiter ſe ſummiſerunt pœno, ut quaſi libertatis obliti non ſocium in urbem, ſed dominum accepiſſe uiderentur. Fuere quoque Campani in-*

ſidi Romanis et eorum ſocijs, nam cum Romani ipſi Pyrrhi bello legionem Campanæ gentis præſidium Rhegium ſibi amicam & ſociam urbem miſiſſent, Campani ipſi ſcælerati & nefarij Rhegium & Cauloniam, atque alias Calabriæ urbes Romanis ſocias diripuere, ſed debitas luere pœnas. Proinde liquet ſanè ex tranſpadanis Boios & cùm eis inſubres & ligures, ex ciſpadanis uero Campanos primos omnium Italorum a Romanis ad Annibalem deſciuiſſe. & magnis pœnis & contumelijs a Romanis affectos fuiße, non Brettios. Poſt autem Cannenſem cladem Campani, Lucani, Hirpini Samnites, Appuli, Ciſalpini omnes galli, alijque multi Italiæ populi non ab Annibale infeſtati, ſed odio in Romanos moti ab ipſis ad poenos defecerunt, ut in Liuio bel. Pun. libro ſecundo, & in Plutarcho in Annibale ſcriptum eſt. Vt uero ex Campania, ait Liuius bel. Pun. libro quarto, in Brettios reditum eſt, Hanno Græcas urbes in ſocietate manentes Romana tentauit, Rhegium obſedit, ſed aliquot dies nequicquam abſumpſit. Peteliam ualidum propugnaculum poſt longam, undecim inquam menſium, obſidionem ui cepit. Locrenſes urbem omnibus neceſſarijs rebus, quo pertinacius pœnis reſiſterent munire ſtatuerunt, ſed magna ciuium multitudine in agris ab Carthaginienſibus intercepta, ipſos in urbem accipere coacti ſunt, præſidio tamen Romano clam in portum incolumi deducto, & in naues impoſito, ut Rhegium deueheretur. Croto ui oppugnata eſt. Petelia recepta pœnus ad conſen-

tiam copias traducit, quam intra paucos dies in deditionem recepit. Nam cum illi populi tam potentem & efferum hoſtem domi haberent, uiderentque Peteliam ualidum propugnaculum illius potentiæ obſiſtere non potuiſſe ſed ui expugnatam fuiſſe, & Romanos petelinis opem ferre non potuiſse, noluerunt extrema experirie ac perpeti: Præſertim quòd eam copiam a ſenatu pete linis, ut quod uellent, agerant, factam ſibi quoqu tacitè factam intelligerent. Reſpondit enim Senatus Petelinorũ legatis nil tam longis ſocijs in ſe præſidij eſſe, atque ſibi metipſis in puncti fortuna Conſuli iuſſit. Iam uero Liuius bel. Pun. libro ſexto ait. Annibal Roma eiectus in Brettios proficiſcens repentino aduentu illos populos incautos oppreſſit. Et Plut. in Annib. infit. Annibal Aſdrubalis, fratris morte audita ſe in Brettios recepit, ubi excurſionibus magis, quám iuſtis prælijs bellum gerebat. Et rurſus idẽ, & Eutropius libro tertio, Peteliam, & Conſentiam, & Pandoſiam, aliasque in Brettijs urbes ab Annibale expugnatas, non ultro illi datas ſcribunt. Thurini autem, Romanis fœdere & ſocietate coniuncti erant, ad Annibalem defecerunt moti ira in Romanos propter obſides nuper interfectos, ut Liuius bel. Pun. libro quinto prodit. Et libro nono. Latrocinijs magis qu m iuſto bello in Brettijs habebantur res a numidis, Brettijs, & Romanis militibus. Q. Fuluius Flaccus Crotone Iunonis templum detegit. Pleminius Locris Proſerpinæ delubrum ſpoliauit, & Locrenſes utriuſ-

que ſexus, & omnes ætatis infandis contumelijs iniuſtè affecit. Nam quod Liuius Peteliam Brettiorum urbem ſcribat, eamque a Pœnis & a Brettijs ob ſeperata ab ſe conſilia oppugnatam dicit, miror, cum Petelia Græca urbs a Philoctete condita ſit: Sed hi Brettij, qui pœnis adiuncti non aduerſus Romanos dimicauiſſe, ſed Calabræ regionis Græcas urbes infeſtauiſſe dicuntur, qui, ideſt ex qua urbe fuerint, compertum non eſt. Opinandum eſt ipſos agreſtes & tumultuarios, & exules latrocinijs addictos fuiſſe. Quanquam negare non auxim Brettios quoſdam ſtipendiarios Annibalis fuiſſe. Thurini autem haud diu in Annibalis fide permanſerunt, ſed & ipſi & Conſentini ultrò ad Romanos redierunt, rediſſentque & alij multi, ni Romani ducis temeritas obſtitiſſet. Ait enim Liuius Bel. Pun. libro quinto. Ex duodecim populis Brettiorum, qui priore anno ad pœnos deſciuerant, Conſentini & Thurini in fidem populi Romani redierunt & plures rediſſent, ni L. Pomponius Veientanus præfectus ſociorum proſperis aliquot populationibus in agro Brettio iuſti ducis ſpeciem nactus tumultuario exercitus coacto cum Annone conflixiſſet, magna ibi uis hominum, ſed inconditæ turbæ agreſtium ſociorumque cæſa, aut capta eſt, minimumque iacturæ fuit quòd præfectus inter cæteros eſt captus, & tum temerariæ pugnæ & antepublicanus omnibus malis artibus & reipublicæ & ſocietatibus infidus damnoſusque. Et libro ſept. ad Q. Fuluium Conſulem Hirpini & Lucani

cani & Volſcentes traditis præſidijs Annibalis, quæ in urbibus habebant, dederunt ſeſe clementerque a Conſule cum uerborum tantum caſtigatione ob errorem præteritum recepti ſunt. Et Brettijs ſimilis ſpes ueniæ facta eſt, cum ab ijs Vibius & Pactius fratres longe nobiliſſimi gentis eius, eandem, quæ data Lucanis erat, conditionem deditionis petentes ueniſſent. Et libro nono. Deuicta Petelia a P. Sempronio Conſule Conſentia & Pandoſia, & ignobiles aliæ ciuitates uoluntate ad Conſulem in deditionem uenerunt. Et libro decimo. Conſentia, Vffugum, Vergæ, Beſidiæ, Hetriculum, Sypheum, Argentanum, Dapetia, multique alij populi ad Cn. Seruilium Conſulem redierunt, qui cum Annibale in agro Crotonienſi acie conflixit, nihil ultra rei in Italia ab Annibale geſtum. Et rurſus. Annibal inutili militum turba præſidij ſpecie in oppida Brettij agri, quæ pauca magis metu, quam fide continebantur, dimiſſa, quod roboris in exercitu erat, in Africam transuexit, multis Italici generis, qui in Africam ſecuturos abnuentes conceſſerant in Iunonis Laciniæ delubrum, inuiolatum ad eam diem, in templo ipſo fœde interfectis. Et Eutropius libro tertio ait. Q. Cecilio & L. Valerio conſſ. omnes ciuitates, quæ in Brettijs ab Annibale tenebantur, anno quarto ante Annibalis receſſum Romanis ſe tradiderunt anno xiij. poſtquam in Italiam uenerat, abijt autem ex Italia anno xvij. Itaque perſpicuum quidem eſt Brettios populos repentino aduentu ab Annibale op-

le oppreſſos fuiſſe, quosdam Romanā ope deſtitutos, aut ui captos, aut neceſſitate ad pœnos deſciuiſſe, eorum quosdam ante defectionis anno ad Romanos rediiſſe, quosdam, ne redirent, temeritate Romani duces præpeditos, tandem eorum multos uoluntate ad Q. Fuluium conſulem, Paucos alios metu prius ab Annibale detentos ad Cn. Seruilium conſulem exiſtente adhuc in Italia Annibale, anno quarto antequam Italia exceſſiſſet, uoluntate ad Romanos rediiſſe, ac ſiquid a Brettijs quibusdam erratum fuit a conſule eis ignotum fuiſſe. Qui nunquam poſtea a Romanis deſciuerunt, quemadmodum Italorum plerique fecerunt. qui non modo exiſtente in Italia Annibale, ſed longe etiam poſt ipſum eiectum rebellabant, ut ligores, quos Maro libro xi. uanos, & elatos, & ſuperbos, & lubricos, id eſt inconſtantes, & fallaces uocat, & L. Aemilius Paulus conſ. apud Liu. Bel. Mac. libro x. latrones appellat, qui fraude pace petita induciis datis peripſum induciarum tempus contra ius gentium ad caſtra Romana oppugnanda iuerunt. Et Cicero in Orat. contra Rullum Lignres duros uocat & agreſtes, Cato falaces, qui ſæpe rebellarunt. Item Boij Boiorum gentem uniuerſam, ait Eutropius lib. quarto quæ, eiecto Italia Annibale, duce Amilcare Cremonam & Placentiam uaſtauerunt, Marcellus & Furius conſ. igni ferroque uaſtantes propemodum uſque ad nihilum deleuerunt. Aliique Ciſalpini Galli, item Picentes, Lucani, Samnites, Veſtini, Marſi, Peligni,

gni, Marucini, Vmbri, ut Liuius Bel. Mac. lib. lxxij. & lxxiij. paſſim & Alpianus Bel. Ciuilium lib. primo ſcribunt, unde ſociale bellum eſt exortum. Samnites per centum annos cum Romanis conflixere, ut in Liu. Bel. Pun. libro tertio ſcribitur. De Samnitum autem perfidia & ignominia Strabo libro quinto infit. Samnites in perfidia aduerſus Romanos ſoli conſiſtentes a Sylla alijsque Romanos ducibus deleti ſunt. Qui uero arma proiecerunt ad millia tria, uel, ut alij, quatuor in campo martio ad ouilia coacti iugulati ſunt. Et Liuius, referēte floro in epitome libro lxxxviij. Samnites ſoli Italicorum populorum arma non depoſuerunt, eorum octo millia deditorum in uia publica Sylla trucidauit. Et Auguſtinus libro quinto de Ciuitate Dei. Iam pacata Italia, multiſque alijs nationibus Romano Imperio ſubiugatis, deletaque Carthagine, Picentes, Marſi, & Paligni poſt diuturnam ſub Romano Imperio ſeruitutem, in libertatem caput erigere tentauerunt, in quo bello Romanis ſæpiſſime uictis, ubi duo, conſules, & alij nobiliſſimi ſenatores perierunt. Quintus ei annus finem dedit. Multi externos hoſtes aduerſus Romanos concitarunt, ut Boij Gallos tranſalpinos & inde Annibalem, ut oſtendi. Etruſci, ait Liuius ab urbe condita libro quinto, a quibus Romani bellum gallicum in ſe auerterent, cum uiderent Gallos in agrum Romanum incurſiones facere, et Veios præſidium & ſpem ultimam Romani nominis oppugnare uolentes, ingrati Romanos iridebant, eiſque Romanæ

manæ clades Ludibrio erant, ac luere pœnas. Rurſus ait idem libro decimo, induciarũ tempore bellũ parant ac ſocietatem cum Gallis hoſtibus ineunt, & aduerſus Romanos pugnarunt. Tarentini ait Strabo, Cleonimum Lacedemonium aduerſus Romanos acciuere. Item & Tarentini ipſi, & campani, & appuli, & Samnites, & Lucani, & Meſapij Pyrrhum ex Græcia aduerſus Romanos accerſiuerunt. Quare pleriſque Italiæ populis ob uoluntariam defectionem, infidelitatem, & perfidiam in Romanos ignominiæ nota inuſta eſt. Nam ut pecudes ad palum ligati, ſub haſta & Corona ut mancipia uenditi, iugulati ut pecora, ſub iugum ut boues miſſi fuere, ut in Liuio ſcriptum legimus. Samnites enim nudi ſub iugum miſsi, & eorum multi iugulati. Tuſci & Tarentini uenundati. Volſci ſub iugum miſsi, ſic & equicoli, ut Val. Max. *lib. ſecundo auctor eſt, Iſtri ſub corona uenditi, & eorũ quinque millia* DCXXXIJ. *auctores belli uirgis cæſi, & ſecuri percuſſi ſunt. Ligures ſecuri percuſſi, & eis poſthumus arma ademit. Campani catenati ut amentes, ad palũ ligati ut pecudes, Virgis cæſi & uenundati ut mancipia, ſecuri percuſsi ut pecora, extra ſolum Romanũ ut importuni pulſi, agris priuati ut rebelles & obſtinati, atque infidi. Rurſus campani omnes, Attellani, Calatini, & Sabatini Romano & Latino nomine priuati ſunt. Ni quidem tale de Brettijs reliquiſque Calabris ab aliquo priſco auctore ſcribitur. Ita ne merebant Rhegini Cauloniates, Locrenſes, cæterique illius*

ora

oræ populi, qui Pyrrhi bello ob preclaram in Romanos fidem tot mala & a Pyrrho ipſo, & a ſcelerata campana legione perpeſſi ſunt? Et Mamertini Brettiorũ, qui ſoli per ſe abſque Romano duce aut milite Pyrrho ex Sicilia per mamertinum agrum Tarentum eunti opem Tarentinis aduerſus Romanos ferenti cum decem millibus amatorum obuiam fati cum ipſo confluxerunt? Et Terinei, quorum urbs ab Annibale ſolo æquata eſt? Rurſus Rhegini & Petelini, qui ad ultimum in fide Romana permanentes mala plurima a pœnis pertulere? Et Locrenſes, Vibonienſes, Brettij, ac demum utriusque Calabræ oræ populi omnes exiſtente apud Placentiam, Annibale mala ingentia paſſi ſunt & ſoli ſua ſponte urbes muniebant, ut pœnis ipſis obluptarentur? Rurſus Rhegini quorum unus Ibicus ingenio & articificio ſuo magno adiumentuo Romanis in gallico conflictu fuit? Crotoniatæ, quorum urbs poſt longam obſidionem ui expugnata fuit & Pyrrhi bello ingentem calamitatem perpeſſa eſt? licet Liuius Brettios & aliquot græcas urbes poſt Cannenſem cladem cum aliis Italiæ populis ad Annibalem deſciuiſſe ſcribat, Thurini: qui ſemel a Romanis data cauſa defecerunt, ipſi & alij ante annum uoluntate ad eos redierunt, qui & omnium primi Romanos ſtatua & aurea corona donarunt, ex qua urbe Octauius Auguſtus oriundus fuit? Merebant inquam hi & alij Calabri, qui improuiſo aduentu ad Annibale oppreſſi, non fide, ſed metu ab eo detinebantur, qui ſponte uel exiſtente

ſtente in Italia Annibale ad Romanos rediere, & ſiquid erroris patrauerunt in partem ueniæ, atque Lucani Hirpinis, & Volſcenſes a conſule recepti ſunt, ut lorarij & lictores eſſent? Quos Romani & ſocios & ciues ſuos eſſe uoluerunt. Siquidem Liuius ab urbe condita libro nono inter alios Italiæ populos, quos Alexander magnus ſi in Italiam Romanis bellum illaturus ueniſſet, aut ſocios ualidos Romanis, aut bello fractos inueniſſet, Thurinos, omnemque Græcorum inferi maris oram ſcribit. Cumque nullibi ſcriptum legatur Thurios græcamque Calabria oram ad eam diem bellum cum Romanis geſſiſſe, reſtat, ut Thurini & alij illius regionis populi ualidi ſocij tum Romanis dicantur. Et libro quarto Bel. Pun. Annonem, ut oſtendi, Græcas urbes in Romanorum ſocietate manemes tentaſſe ſcribit. Et libro quinto L. Pomponium temeritate inſimulat, quòd in agro Brettio ſocijs infidus damnoſusque fuerit. Et libro Sexto D. Quintius a ſocijs Rheginisque debitas exegit naues, & circa Crotonem Sybarimque ſuppleuerat remigio naues. Poſteauero quam Brettij Calabrique reliqui omnes ad Romanos, anno ſcilicet quarto, ut oſtendi, ante Annibalis ex Italia receſſum, redierunt, Romani ipſos pro ſocijs, ut antea habuerunt, & milites ſcripſerunt. Liuius enim Bel. Pun. libro nono ſcribit legatis Locrenſium in ſenatu de Pleminio querentibus quòd phana ſpoliaſſet, reſponſum fuiſſe, Senatum populumque Romanum eós uiros bonos, ſociosque, & amicos appellari uelle, & libro xlij. ab urbe

urbe condita. Q. Fuluius Flaccus, qui Crotone Iunonis templum detegit, in Senatu increpitus eſt, quod ſociorum templum detegiſſet. Et rurſus libro eodem Lucretius iuſſus ab ſocijs ex fœdere acceptis nauibus ad Cephaloniam claſſi occurrere ab Rheginij triremi una, a Locrenſibus duabus, ab Vritibus quatuor. Et bellitia ac libro quinto. Stipendium nauesque Romanos ab Rheginis ex fœdere accepiſſe ſcribit. Et libro ſexto G. Liuius præfectus Romanæ claſſis ab Rheginis, Locrisque & eiuſdem iuris ſocijs debitas exegit naues. Cæſar bel. Ciu. libro primo. Cato naues nouas ciuitatibus imperabat in Lucanis, Brettijſque per legatos ſuos. Thurini, ut dixi, Romanis fœdere & ſocietate coniuncti erant, & omnium primi Romanos ſtatua & aurea corona donarunt. Cumque ſæpe tota Italia militum delectus habitus ſit Senatus conſulto, & interim rep. in extremo periculo poſita ſublatis uacationibus, ut Appianus & Liuius, & Cicero, & Cæſar uulgò ſcribunt, quis neget huiuſmodi delectum in Calabria, quæ non modica Italiæ pars eſt, & ubi gens admodum fortis & ad bellicos labores apta uiget, fuiſſe habitum? Iam uero Liuius libro xxiiij. ait conſules delectum habere inſtituerunt, & ad nouas ſcribendas in Brettios legiones, & in cæterorum (ita enim iuſſi a Senatu erant) exercituum ſupplementum. Ergo ne ex omnibus Italis ſoli Calabri Brettijque bellicoſi homines ac robore præſtantes a Romana militia repel-

lendi erant? Quibus igitur ex Italis magis quàm Calabris bellicis in rebus fidendum erat? Apulis fortaſſe, quos Silius fallaces armis appellat, Lucanis & Meſapijs, qui unà cum Campanis & Samnitibus Pyrrhum regem ab uſque Epyro in Italiam contra Romanos acciuere? An Campanis infidis & Romano nomini infeſtiſſimis, qui ex ciſpadanis primi ad Annibalem deficientes ipſum ad opprimendos Romanos nocauere, & ad oppugnandam Romam miſere, eamque incendere tentauerunt? Quos Romam ingredi conſul minime tutum cenſebat, et iccirco eos mœnibus incluſos tenebat? An Samnitibus, qui uel longe poſt pulſo Italia Annibale in perfidia manentes diu bellum aduerſus Romanos geſſere? An tuſcis perpetuis Romano nomini hoſtibus, qui, præter cætera, induciarum tempore bellum Romanis parauerunt & fœdus cum Gallis inierunt? Et quos Tarcon eorum Rex apud Virg. lib. xi. impudentes quòd nunquam doleant, hoc eſt nunquam ſe ſceleris pœniteat, item timidos, inertes, ignauosque, & imbelles uocat, quòd magnam ipſorum turmam Camilla Volſcorum Regina parua manu, paruoque negocio profligarit & inertiæ ac luxuriæ, ac gulæ addictos his uerbis obiurgat; imo uero Virg. ipſe ſub Tarcontis perſona eorum uitam deſcribit.

Quis metus o nunquam dolituri, o ſemper inertes
Tyrreni, quæ tanta animis ignauia uenit?
Fœmina pallantes agit, atque hæc agmina uertit?
Quo ferrum, quidue hæc geritis tella irrita dextris?

At non in uenerem ſegnes, noſturnaque bellã,
Aut ubi curua choros indixit tibia bachi,
Expectare dapes, & plenæ popula menſæ.
Hic amor, hoc ſtudium, dum ſacra ſecundus aruſpex
Nunciet, ac Lucos uocet hoſtia pinguis in altos.

An Liguribus, qui & ipſi, ut dixi, uel induciarum tempore caſtra Romana oppugnarunt? Quos conſul latrones, & Cato in Orig. fallaces uocant. Et Virg. lib. xi. eos uanos, elatos, ſuperbos, fallaces, & Lubricos, ideſt inconſtantes his uerbis appellat.

Vane Ligur fruſtra animis elate ſuperbis
Nequicquam patrias tentaſti lubricus artes
Nec fraus te incolumen fallaci perferet Auno.

An Ciſalpinis Gallis, Boijs præſertim, qui cum inſubribus tranſalpinos Gallos, & inde primi ad Annibalem deſciuentes ipſum in Italiam aduerſus Romanos accerſere? quorum corpora ut in Liuio legitur, magna magis, quam firma eſſe, item emollida ac fluida & intolerantiſſima, humori & frigori aſſueta, tum æſtu & angore uexata quorum prælia, præter prima, minus quam fœminarum eſſe experientia depræhenſum erat. Quos tandem Romani Italia eiecerunt. Quinetiam Romani multas Colonias in Calabria deduxere, quot in nulla alia Italiæ regione deductæ ſunt, ut Tempſam, Hiponium, Crotonem, Rhegium, Scyllaceum, Peteliam, Coſam, aliasque in agro Thurino & Brettio. Item Rhegium & Thurium municipia fuere populi Rom. aliæque urbes ut Cicero in oratione

pro Planco inſinuat, ubi ſic ait Iter a Vibone Brunduſium terra petere contendi, cum omnia illa municipia quæ ſunt à Vibone Brunduſium, in fide mea iudices eſſent, tunc iter tutum multis minitantibus magno cum ſuo metu mihi præſtiterunt. Fuit ſiquidem Cicero totius Calabriæ patronus, ut ipſe hìc innuit. Et lib. ſecundo de leg. Locrenſes clientes ſuos uocat. Fuit enim apud Romanos mos, ut ſocij P. R. in clientelam ſeſe darent Romanis proceribus, qui eos ſibi adoptabant non ſolum Publicè, ſed etiam priuatim. Municipes autem honoribus & magiſtratibus popula Romani fungebantur, & ſuis moribus & legibus utebantur. De quibus & de Colonijs plura Gellius libro ſexto. Calàbriæ etiam oppide Romanis ſocietate coniuncta, ciuitate Romana donata ſunt, ſicut & alia Italiæ oppida ſocietate Romanis coniuncta, ut Cicero in oratione pro L. Cornelio Balbo ſcribit. Qui ait. Lege Iulia ciuitas Romana eſt ſocijs & Latinis data. Et Plinius libro xxxvi. de Praxitele loquens inquit. Hic in Græcia Italiæ ora natus & ciuitate Romana donatus cum ijs oppidis. Donati autem ciuitate ciues Romani erant, & ciuium iura habebant Vnde L. poſthumius Tempſanus Romæ præter fuit, et Q. Manilius Thurinus ædilis, plebis et inde prætor. Honeſtauerũt quoq. ac decorarũt Romani Calabriã ingentium ſumptuum ædificijs, nam præter cætera Hipponi pro ſtatua araque Proſerpinæ reficienda Dcclxx. M. xc. HS hoc eſt uigintinouem mil. & quingenti & duo, num. aur. cum dimidio expendere.

dere. Proinde ſatis abundè oſtenſum eſt non Brettios reliquosque Calabros primos ad Annibalem deſciuiſſe, ſed Boios & Campanos, Brettias uero Græcasque Calabriæ urbes in fide & ſocietate Romana manentes ex improuiſo ab Annibale oppreſſas, ui ac metu tentas, breui ultrò longe ante quàm Annibal ex Italia exceſſit, ad Romanos rediſſe, & nunquam amplius ab eis defeciſſe, & ſi quid erratum fuerat, ipſis a conſule ignotum fuiſſe, & ab eis, quibus parcitum eſt, Romanos ob eam ipſam culpam pœnas exegiſſe aſſerere quis audet? Senatum Romanum ipſos ſocios & amicos habuiſſe, milites ſcripſiſſe, Romana ciuitate donaſſe, Colonias in Calabria deduxiſſe, ius municipij ipſis impertiſſe. Cum igitur ſic ſe res habeat Gelli textum a peruerſis deprauatum fuiſſe, & non Brettios ſed Boios, non Brettianos ſed Boianos, & Baianos & Campanos Lorariorum & lictorum officijs fuiſſe additos liquidò conſtat. Decuit enim, ut qui agreſti & incitatiſſimo odio in Romanos exteras gentes aduerſus eos excitarunt, primi ad ipſas defecerunt, & perfidia in ea defectione quandiu licuit perſtiterunt, ac ſæpe rebellauerunt, quiue ad palum ligati, uirgis cæſi, & uincti ac Catenati, & ſecuri percuſſi ſunt, hi lolariorum & lictorum officijs aſſignarentur, qui ſontes noxiosque ſui ſimiles uincirent Virgis cederent, & ſecuri percuterent, quæ in ſe ipſis experti fuerant. Quare quicquid contumeliæ in priſcis auctoribus Brettijs alijsque Calabris attributum legitur a falſarijs male-

dicentiſſimis obtrectatoribus adſcriptum, aut, immutatum eſſe hærendum non eſt. Ab his præſertim, quibus ob in Romanos odium & perfidiam ignominiæ nota eſt inuſta. Arbitantes huiuſmodi homines eam ſua in alios malendicentia dilui poſſe. Nam quòd Silius lib. undecimo dicat. Brutius ambiguis, fallax mox Appulus armis. Brutius ambiguis ſcilicet fortuna. Appulus falax armis. Id *quod nō uidit luſcioſus uulgaris ſcriptor Leáder, qui quòd latinè ſcribere neſciſſet ingens uolumē conuicijs & mendacius refertum ſibi ſuique ſimilibus dignum ſcripſit. Videat nunc eruditus & pius lector obtrectatorum ac detractorum malignitatem & peruerſitatem, ſitque æquus iudex.* In *bellis autem ciuilibus Calabria uniuerſa Cæſaris partibus ſtuduit, ut in commentarijs eius, & in Appiano liquet. Ac ſubinde Octauio fauit uti ex ea oriundo, ut in Appiano conſtat. Quæ regio cum plurima damna a Q. Pompeio accepiſſet, Octauius ad Brettiorum maritimam oram, quam Pompeius diripuerat, milites pro cuſtodia miſit, ut idem App. bel. ciu. libro quinto prodit. Ac ſæpe numero ipſe Hipponium ac Rhegium ſe conferebat, & interdum ob ſecuritatem præter locros Rhegium pedeſter uno famulo cōmite meabat, ut Suet. tradit. Et quanquam, ut reliqua proſequamur, omnium eruditorum ac prudentium ſententia propalam ſit Europam & habitatoribus & rebus Aphrica, atque Aſia nobiliorem ac præſtantiorem eſſe, quia tamen Troiana Aſiæ gens a Marone in* Iuliæ *familiæ gratiā*

cele-

celebratur oſtendendum eſt etiam plures Troianorum, qui cum Aenea, quem exlatio orinndum in libro de æternitate urbis demoſtrauimus, in Italiam contenderunt, in Calabria conſediſſe. Ait enim Dionyſius Halicar. *lib. primo. Qui uero cum Aenea erant non unum in locum omnes Italiæ deſcenderunt, ſed alij cum pluribus nauibus, ad* Iapigis *arces aduecti ſunt, qui tunc campus Salétinus dicebatur. Reliqui uero iuxta Atheneum, quod & obuiam Aeneas habuit. Aſcendens in Italiam. Hic autem locus eſt promontorium, & in eo ſtatio æſtiua, quæ ex illo portus Veneris uocatur. Prænternauigauerunt autem uſque ad fretum manutenentes Italiã, & in eis locis etiam ueſtigia relinquentes aduentus ſui, cũ alia tum pateram Aeneam in templo Iunonis ſcriptura uetere demonſtrantem Aneæ nomen donantis deam. Item Strabo libro ſexto & Lycophron in Alexandra ſcribunt Troianas mulieres captiuas iuxta Sybarim, & Neæthum flumen Crotonis græcorũ naues incediſſe; qua ex re Græcos cũ Troianis & uiris & mulieribus captiuis ibi manſiſſe coactos fuiſſe: Troianosq. alios multos ibidem conſediße, ut ſuis locis oſtendemus. Sunt, Calabri, abſit uerbo inuidia, ſuopte ingenio benignitate prædicti, atque erga omnes hoſpitales. Erga Deum uero ac cœlicolas religione ac pietate affecti, ut minime ab Arcadibus, qui in Calabria conſedere, & ab Athenienſibus qui complura illì oppida conſtruxerunt, aut Colonias deduxerunt, et a Romanis, qui multas ibidem latini ſanguinis Colonias deduxerunt, de*

ſidi Romanis et eorum ſocijs, nam cum Romani ipſi Pyrrhi bello legionem Campanæ gentis præſidium Rhegium ſibi amicam & ſociam urbem miſiſſent, Campani ipſi ſcelerati & nefarij Rhegium & Caulonjam, atque alias Calabriæ urbes Romanis ſocias diripuere, ſed debitas luere pœnas. Proinde liquet ſane ex tranſpadanis Boios & cum eis inſubres & ligures, ex ciſpadanis uero Campanos primos omnium Italorum a Romanis ad Annibalem deſciuiſſe, & magnis pœnis & contumelijs a Romanis affectos fuiße, non Brettios. Poſt autem Cannenſem cladem Campani, Lucani, Hirpini Samnites, Appuli, Ciſalpini omnes galli, alijque multi Italiæ populi non ab Annibale infeſtati, ſed odio in Romanos moti ab ipſis ad poenos defecerunt, ut in Liuio bel. Pun. libro ſecundo, & in Plutarcho in Annibale ſcriptum eſt. Vt uero ex Campania, ait Liuius bel. Pun. libro quarto, in Brettios reditum eſt, Hanno Græcas urbes in ſocietate manentes Romana tentauit, Rhegium obſedit, ſed aliquot dies nequicquam abſumpſit. Peteliam ualidum propugnaculum poſt longam, undecim inquam menſium, obſidionem ui cepit. Locrenſes urbem omnibus neceſſarijs rebus, quo pertinacius pœnis reſiſterent munire ſtatuerunt, ſed magna ciuium multitudine in agris ab Carthaginienſibus intercepta, ipſos in urbem accipere coacti ſunt, præſidio tamen Romano clam in portum incolumi deducto, & in naues impoſito, ut Rhegium deueheretur. Croto ui oppugnata eſt. Petelia recepta pœnus ad conſen-

tiam

tiam copias traducit, quam intra paucos dies in deditionem recepit. Nam cum illi populi tam potentem & efferum hoſtem domi haberent, uiderentque Peteliam ualidum propugnaculum illius potentiæ obſiſtere non potuiſſe ſed ui expugnatam fuiſſe, & Romanos petelinis opem ferre non potuiſſe, noluerunt extrema experirieac perpeti. Præſertim quòd eam copiam a ſenatu pete linis, ut quod uellent, agerant, factam ſibi quoqu tacitè factam intelligerent. Reſpondit enim Senatus Petelinorũ legatis nil tam longis ſocijs in ſe præſidij eſſe, atque ſibi metipſis in puncti fortuna Conſuli iuſſit. Iam uero Liuius bel. Pun. libro ſexto ait. Annibal Roma eiectus in Brettios proficiſcens repentino aduentu illos populos incautos oppreſſit. Et Plut. in Annib. infit. Annibal Aſdrubalis, fratris morte audita ſe in Brettios recepit, ubi excurſionibus magis, quàm iuſtis prælijs bellum gerebat. Et rurſus idẽ, & Eutropius libro tertio, Peteliam, & Conſentiam, & Pandoſiam, aliasque in Brettijs urbes ab Annibale expugnatas, non ultro illi datas ſcribunt. Thurini autem, Romanis fœdere & ſocietate coniuncti erant, ad Annibalem defecerunt moti ira in Romanos propter obſides nuper interfectos, ut Liuius bel. Pun. libro quinto prodit. Et libro nono. Latrocinijs magis qu..m iuſto bello in Brettijs habebantur res a numidis, Brettijs, & Romanis militibus. Q. Fuluius Flaccus Crotone Iunonis templum detegit. Plemmius Locris Proſerpinæ delubrum ſpoliauit, & Locrenſes utrinſ-

que ſexus, & omnes ætatis infandis contumelijs iniuſtè affecit. Nam quod Liuius Peteliam Brettiorum urbem ſcribat, eamque à Pœnis & a Brettijs ob ſeruata ab ſe conſilia oppugnatam dicit, miror, cum Petelia Græca urbs a Philoctete condita ſit: Sed hi Brettij, qui pœnis adiuncti non aduerſus Romanos dimicauiſſe, ſed Calabræ regionis Græcas urbes infeſtauiſſe dicuntur, qui, ideſt ex qua urbe fuerint, compertum non eſt. Opinandum eſt ipſos agreſtes & tumultuarios, & exules latrocinijs addictos fuiſſe. Quanquam negare non auxim Brettios quoſdam ſtipendiarios Annibalis fuiſſe. Thurini autem haud diu in Annibalis fide permanſerunt, ſed & ipſi & Conſentini ultrò ad Romanos redierunt, rediĳſſentque & alij multi, ni Romani ducis temeritas obſtitiſſet. Ait enim Liuius Bel. Pun. libro quinto. Ex duodecim populis Brettiorum, qui priore anno ad pœnos deſciuerant, Conſentini & Thurini in fidem populi Romani redierunt & plures rediĳſſent, ni L. Pomponius Veientanus præfectus ſociorum proſperis aliquot populationibus in agro Brettio iuſti ducis ſpeciem nactus tumultuario exercitus coacto cum Annone conflixiſſet, magna ibi uis hominum, ſed incondita turbæ agreſtium ſociorumque cæſa, aut capta eſt, minimumque iacturæ fuit quòd præfectus inter cæteros eſt captus, & tum temerariæ pugnæ & antepublicanus omnibus malis artibus & reipublicæ & ſocietatibus infidus damnoſusque: Et libro ſept. ad Q. Fuluium Conſulem Hirpini & Lucani

cani & Volſcentes traditis præſidijs Annibalis, quæ in urbibus habebant, dederunt ſeſe clementerque a Conſule cum uerborum tantum caſtigatione ob errorem præteritum recepti ſunt. Et Brettijs ſimilis ſpes ueniæ facta eſt, cum ab ijs Vibius & Pactius fratres longe nobiliſſimi gentis eius, eandem, quæ data Lucanis erat, conditionem deditionis petentes ueniſſent. Et libro nono. Deuicta Petelia a P. Sempronio Conſule Conſentia & Pandoſia, & ignobiles aliæ ciuitates uoluntate ad Conſulem in deditionem uenerunt. Et libro decimo. Conſentia, Vffugum, Vergæ, Beſidiæ, Hetriculum, Sypheum, Argentanum, Dapetia, multique alij populi ad Cn. Seruilium Conſulem rediernnt, qui cum Annibale in agro Crotonienſi acie conflixit, nihil ultra rei in Italia ab Annibale geſtum. Et rurſus. Annibal inutili militum turba præſidij ſpecie in oppida Brettij agri, quæ pauca magis metu, quàm fide continebantur, dimiſſa, quod roboris in exercitu erat, in Africam transuexit, multis Italici generis, qui in Africam ſecuturos abnuentes conceſſerant in Iunonis Laciniæ delubrum, inuiolatum ad eam diem, in templo ipſo fœdè interfectis. Et Eutropius libro tertio ait. Q. Cecilio & L. Valerio conſſ. omnes ciuitates, quæ in Brettijs ab Annibale tenebantur, anno quarto ante Annibalis receſſum Romanis ſe tradiderunt anno xiij. poſtquam in Italiam uenerat, abijt autem ex Italia anno xvij. Itaque perſpicuum quidem eſt Brettios populos repentino aduentu ab Annibale op-

le oppreſſos fuiſſe, quoſdam Romanā ope deſtitutos, aut ui captos, aut neceſſitate ad pœnos deſciuiſſe, eorum quoſdam ante defectionis anno ad Romanos ridiiſſe, quoſdam, ne redirent, temeritate Romani duces præpeditos, tandem eorum multos uoluntate ad Q. Fuluium conſulem, Paucos alios metu prius ab Annibale detentos ad Cn. Seruilium conſulem exiſtente adhuc in Italia Annibale, anno quarto antequam Italia exceſſiſſet, uoluntate ad Romanos rediiſſe, ac ſiquid a Brettijs quibuſdam erratum fuit a conſule eis ignotum fuiſſe. Qui nunquam poſtea a Romanis deſciuerunt, quemadmodum Italorum plerique fecerunt. qui non modo exiſtente in Italia Annibale, ſed longe etiam poſt ipſum eiectum rebellabant, ut ligores, quos Maro libro xi. uanos, & elatos, & ſuperbos, & lubricos, id eſt inconſtantes, & fallaces uocat, & L. Aemilius Paulus conſ. apud Liu. Bel. Mac. libro x. latrones appellat, qui fraude pace petita inducijs datis peripſum induciarum tempus contra ius gentium ad caſtra Romana oppugnanda iuerunt. Et Cicero in Orat. contra Rullum Lignres duros uocat & agreſtes, Cato falaces, qui ſæpe rebellarunt. Item Boij Boiorum gentem uniuerſam, ait Eutropius lib. quarto quæ, eiecto Italia Annibale, duce Amilcare Cremonam & Placentiam uaſtauerunt, Marcellus & Furius conſ. igni ferroque uaſtantes propemodum uſque ad nihilum deleuerunt. Alijque Ciſalpini Galli, item Picentes, Lucani, Samnites, Veſtini, Marſi, Peligni,

gni, Marucini, Vmbri, ut Liuius Bel. Mac. lib. lxxij. & lxxiij. paſſim & Appianus Bel. Ciuilium lib. primo ſcribunt, unde ſociale bellum eſt exortum. Samnites per centum annos cum Romanis conflixere, ut in Liu. Bel. Pun. libro tertio ſcribitur. De Samnitum autem perfidia & ignominia Strabo libro quinto inſit. Samnites in perfidia aduerſus Romanos ſoli conſiſtentes a Sylla alijsque Romanos ducibus deleti ſunt. Qui uero arma proiecerunt ad millia tria, uel, ut alij, quatuor in campo martio ad ouilia coacti iugulati ſunt. Et Liuius, referēte floro inpitome libro lxxxviij. Samnites ſoli Italicorum populorum arma non depoſuerunt, eorum octo millia deditorum in uia publica Sylla trucidauit. Et Auguſtinus libro quinto de Ciuitate Dei. Iam pacata Italia, multisque alijs nationibus Romano Imperio ſubiugatis, deletaque Carthagine, Picentes, Marſi, & Paligni poſt diuturnam ſub Romano Imperio ſeruitutem, in libertatem caput erigere tentauerunt, in quo bello Romanis ſæpiſſime uictis, ubiduo, conſules, & alij nobiliſſimi ſenatores perierunt. Quintus ei annus finem dedit. Multi externos hoſtes aduerſus Romanos concitarunt, ut Boij Gallos tranſalpinos & inde Annibalem, ut oſtendi. Etruſci, ait Liuius ab urbe condita libro quinto, a quibus Romani bellum gallicum in ſe auerterent, cum uiderent Gallos in agrum Romanum incurſiones facere, et Veios præſidium & ſpem ultimam Romani nominis oppugnare uolentes, ingrati Romanos iridebant, eisque Ro

manæ

manæ clades Ludibrio erant, ac luere pœnas. Rurſus ait idem libro decimo, induciarũ tempore bellũ parant ac ſocietatem cum Gallis hoſtibus ineunt, & aduerſus Romanos pugnarunt. Tarentini ait Strabo, Cleonimum Lacedemonium aduerſus Romanos acciuere. Item & Tarentini ipſi, & campani, & appuli, & Samnites, & Lucani, & Meſapij Pyrrhum ex Græcia aduerſus Romanos accerſiuerunt. Quare plerisque Italiæ populis ob uoluntariam defectionem, infidelitatem, & perfidiam in Romanos ignominiæ nota inuſta eſt. Nam ut pecudes ad palum ligati, ſub haſta & Corona ut mancipia uenditi, iugulati ut pecora, ſub iugum ut boues miſſi fuere, ut in Liuio ſcriptum legimus. Samnites enim nudi ſub iugum miſsi, & eorum multi iugulati. Tuſci & Tarentini uenundati. Volſci ſub iugum miſsi, ſic & equicoli, ut Val. Max. lib. ſecundo auctor eſt, Iſtri ſub corona uenditi, & eorũ quinque millia DCXXIJ. auctores belli uirgis cæſi, & ſecuri percuſſi ſunt. Ligures ſecuri percuſſi, & eis poſthumus arma ademit. Campani catenati ut amentes, ad palũ ligati ut pecudes, Virgis cæſi & uenundati ut mancipia, ſecuri percuſsi ut pecora, extra ſolum Romanũ ut importuni pulſi, agris priuati ut rebelles & obſtinati, atque infidi. Rurſus campani omnes, Attellani, Calatini, & Sabatini Romano & Latino nomine priuati ſunt. Ni quidem tale de Brettijs reliquisque Calabris ab aliquo priſco auctore ſcribitur. Ita ne merebant Rhegini Cauloniates, Locrenſes, cæterique illius

oræ populi, qui Pyrrhi bello ob preclaram in Romanos fidem tot mala & a Pyrrho ipſo, & a ſcelerata campana legione perpeſſi ſunt? Et Mamertini Brettiorū, qui ſoli per ſe abſque Romano duce aut milite Pyrrho ex Sicilia per mamertinum agrum Tarentum eunti opem Tarentinis aduerſus Romanos ferenti cum decem millibus amatorum obuiam fati cum ipſo confluxerunt? Et Terinei, quorum urbs ab Annibale ſolo æquata eſt? Rurſus Rhegini & Petelini, qui ad ultimum in fide Romana permanentes mala plurima a pœnis pertulere? Et Locrenſes, Vibonienſes, Brettij, ac demum utriusque Calabræ oræ populi omnes exiſtente apud Placentiam, Annibale mala ingentia paſſi ſunt & ſoli ſua ſponte urbes muniebant, ut pœnis ipſis obluptarentur? Rurſus Rhegini quorum unus Ibicus ingenio & artificio ſuo magno adiumentuo Romanis in gallico conflictu fuit? Crotoniatæ, quorum urbs poſt longam obſidionem ui expugnata fuit & Pyrrhi bello ingentem calamitatem perpeſſa eſt? licet Liuius Brettios & aliquot græcas urbes poſt Cannenſem cladem cum aliis Italiæ populis ad Annibalem deſciuiſſe ſcribat, Thurini: qui ſemel a Romanis data cauſa defecerunt, ipſi & alij ante annum uoluntate ad eos redierunt, qui & omnium primi Romanos ſtatua & aurea corona donarunt, ex qua urbe Octauius Auguſtus oriundus fuit? Merebant inquam hi & alij Calabri, qui improuiſo aduentu ad Annibale oppreſſi, non fide, ſed metu ab eo detinebantur, qui ſponte uel exiſtente

urbe condita. Q. Fuluius Flaccus, qui Crotone Iunonis templum detegit, in Senatu increpitus eſt, quod ſociorum templum detegiſſet. Et rurſus libro eodem Lucretius iuſſus ab ſocijs ex fœdere acceptis nauibus ad Cephaloniam claſſi occurrere ab Rheginij triremi una, a Locrenſibus duabus, ab Vritibus quatuor. Et bellitia ac libro quinto. Stipendium nauesque Romanos ab Rheginis ex fœdere accepiſſe ſcribit. Et libro ſexto G. Liuius præfectus Romanæ claſſis ab Rheginis, Locrisque & eiuſdem iuris ſocijs debitas exegit naues. Cæſar bel. Ciu. libro primo. Cato naues nouas ciuitatibus imperabat in Lucanis, Brettijsque per legatos ſuos. Thurini, ut dixi, Romanis fœdere & ſocietate coniuncti erant, & omnium primi Romanos ſtatua & aurea corona donarunt. Cumque ſæpe tota Italia militum delectus habitus ſit Senatus conſulto, & interim rep. in extremo periculo poſita ſublatis uacationibus, ut Appianus & Liuius, & Cicero, & Cæſar uulgò ſcribunt, quis neget huiuſmodi delectum in Calabria, quæ non modica Italiæ pars eſt, & ubi gens admodum fortis & ad bellicos labores apta uiget, fuiſſe habitum? Iam uero Liuius libro xxiiij. ait conſules delectum habere inſtituerunt, & ad nouas ſcribendas in Brettios legiones, & in cæterorum (ita enim iuſſi a Senatu erant) exercituum ſupplementum. Ergo ne ex omnibus Italis ſoli Calabri Brettijque bellicoſi homines ac robore præſtantes a Romana militia repel-

lendi erant? Quibus igitur ex Italis magis quàm Calabris bellicis in rebus fidendum erat? Apulis fortaſſe, quos Silius fallaces armis appellat, Lucanis & Meſapijs, qui unà cum Campanis & Samnitibus Pyrrhum regiem ab uſque Epyro in Italiam contra Romanos acciuere? An Campanis infidis & Romano nomini infeſtiſſimis, qui ex ciſpadanis primi ad Annibalem deficientes ipſum ad opprimendos Romanos nocauere, & ad oppugnandam Romam miſere, eamque incendere tentauerunt? Quos Romam ingredi conſul minime tutum cenſebat, et iccirco eos mœnibus incluſos tenebat? An Samnitibus, qui uel longe poſt pulſo Italia Annibale in perfidia manentes diu bellum aduerſus Romanos geſſere? An tuſcis perpetuis Romano nomini hoſtibus, qui, præter cætera, induciarum tempore bellum Romanis parauerunt & fœdus cum Gallis inierunt? Et quos Tarcon eorum Rex apud Virg: lib. xi. impudentes quòd nunquam doleant, hoc eſt nunquam ſe ſceleris pœniteat, item timidos, inertes, ignauosque, & imbelles uocat, quòd magnam ipſorum turmam Camilla Volſcorum Regina parua manu, paruoque negocio profligarit & inetiæ ac luxuriæ, ac gulæ addictos his uerbis obiurgat; imò uero Virg: ipſe ſub Tarcontis perſona eorum uitam deſcribit.

Quis metus o nunquam dolituri, o ſemper inertes
Tyrreni, quæ tanta animis ignauia uenit?
Fœmina pallantes agit, atque hæc agmina uertit?
Quo ferrum, quidue hæc geritis tella irrita dextris?

At non in uenerem ſegnes, noſturnaque bellã,
Aut ubi curua choros indixit tibia bachi,
Expectare dapes, & plenæ popula menſæ.
Hic amor, hoc ſtudium, dum ſacra ſecundus aruſpex.
Nunciet, ac Lucos uocet hoſtia pinguis in altos.

An Liguribus, qui & ipſi, ut dixi, uel induciarum tempore caſtra Romana oppugnarunt? Quos conſul latrones, & Cato in Orig. fallaces uocant. Et Virg. lib. xi. eos uanos, elatos, ſuperbos, fallaces, & Lubricos, ideſt inconſtantes his uerbis appellat.

Vane Ligur fruſtra animis elate ſuperbis
Nequicquam patrias tentaſti lubricus artes
Nec fraus te incolumen fallaci perferet Auno.

An Ciſalpinis Gallis, Boijs præſertim, qui cum inſubribus tranſalpinos Gallos, & inde primi ad Annibalem deſciuentes ipſum in Italiam aduerſus Romanos accerſere? quorum corpora ut in Liuio legitur, magna magis, quam firma eſſe, item emollida ac fluida & intolerantiſſima, humori & frigori aſſueta, tum æſtu & angore uexata quorum prælia, præter prima, minus quam fœminarum eſſe experientia depræhenſum erat. Quos tandem Romani Italia eiecerunt. Quinetiam Romani multas Colonias in Calabria deduxere, quot in nulla alia Italiæ regione deductæ ſunt, ut Tempſam, Hiponium, Crotonem, Rhegium, Scyllaceum, Peteliam, Coſam, aliasque in agro Thurino & Brettio. Item Rhegium & Thurium municipia fuere populi Rom. aliæque urbes ut Cicero in oratione

pro Planco inſinuat, ubi ſic ait Iter a Vibone Brunduſium terra petere contendi, cum omnia illa municipia quæ ſunt à Vibone Brunduſium, in fide mea iudices eſſent, tunc iter tutum multis minitantibus magno cum ſuo metu mihi præſtiterunt. Fuit ſiquidem Cicero totius Calabriæ patronus, ut ipſe hic innuit. Et lib. ſecundo de leg. Locrenſes clientes ſuos uocat. Fuit enim apud Romanos mos, ut ſocij P. R. in clientelam ſeſe darent Romanis proceribus, qui eos ſibi adoptabant non ſolum Publicè, ſed etiam priuatim. Municipes autem honoribus & magiſtratibus popula Romani fungebantur, & ſuis moribus & legibus utebantur. De quibus & de Colonijs plura Gellius libro ſexto. Calàbriæ etiam oppida Romanis ſocietate coniuncta, ciuitate Romana donata ſunt, ſicut & alia Italiæ oppida ſocietate Romanis coniuncta, ut Cicero in oratione pro L. Cornelio Balbo ſcribit. Qui ait. Lege Iulia ciuitas Romana eſt ſocijs & Latinis data. Et Plinius libro xxxvi. de Praxitele loquens inquit. Hic in Græcia Italiæ ora natus & ciuitate Romana donatus cum ijs oppidis. Donati autem ciuitate ciues Romani erant, & ciuium iura habebant Vnde L. poſthumius Tempſanus Romæ præter fuit, et Q. Manilius Thurinus ædilis, plebis et inde prætor. Honeſtauerũt quoq. ac decorarũt Romani Calabriã ingentium ſumptuum ædificijs, nam præter cætera Hipponi pro ſtatua araque Proſerpinæ reficienda Dcclxx. M. xc. HS hoc eſt uigintinouem mil. & quingenti & duo, num. aur. cum dimidio expendere.

dere. Proinde ſatis abundè oſtenſum eſt non Brettios reliquoſque Calabros primos ad Annibalem deſciuiſſe, ſed Boios & Campanos, Brettias uero Græcaſque Calabriæ urbes in fide & ſocietate Romana manentes ex improuiſo ab Annibale oppreſſas, ui ac metu tentas, breui ultrò longe ante quàm Annibal ex Italia exceſſit, ad Romanos redijſſe, & nunquam amplius ab eis defeciſſe, & ſi quid erratum fuerat, ipſis a conſule ignotum fuiſſe, & ab eis, quibus parcitum eſt, Romanos ob eam ipſam culpam pœnas exegiſſe aſſerere quis audet? Senatum Romanum ipſos ſocios & amicos habuiſſe, milites ſcripſiſſe, Romana ciuitate donaſſe, Colonias in Calabria deduxiſſe, ius municipij ipſis impertijſſe. Cum igitur ſic ſe res habeat Gelli textum a peruerſis deprauatum fuiſſe, & non Brettios ſed Boios, non Brettianos ſed Boianos, & Baianos & Campanos Lorariorum & lictorum officijs fuiſſe additos liquidò conſtat. Decuit enim, ut qui agreſti & incitatiſſimo odio in Romanos exteras gentes aduerſus eos excitarunt, primi ad ipſas defecerunt, & perfidia in ea defectione quandiu licuit perſtiterunt, ac ſæpe rebellauerunt, quiue ad palum ligati, uirgis cæſi, & uincti ac Catenati, & ſecuri percuſſi ſunt, hi lolariorum & lictorum officijs aſſignarentur, qui ſontes noxioſque ſui ſimiles uincirent Virgis cederent, & ſecuri percuterent, quæ in ſe ipſis experti fuerant. Quare quicquid contumeliæ in priſcis auctoribus Brettijs alijſque Calabris attributum legitnr a falſarijs male-

 dicen-

dicentiſſimis obtrectatoribus adſcriptum, aut, immutatum eſſe hærendum non eſt. Ab his præſertim, quibus ob in Romanos odium & perfidiam ignominiæ nota eſt inuſta. Arbitantes huiuſmodi homines eam ſua in alios malendicentia dilui poſſe. Nam quòd Silius lib. undecimo dicat. Brutius ambiguis, fallax mox Appulus armis. Brutius ambiguis ſcilicet fortuna. Appulus falax armis. Id *quod nō uidit luſcioſus uulgaris ſcriptor Leáder, qui quòd latinè ſcribere neſciſſet ingens uolumē conuicijs & mendacius refertum ſibi ſuique ſimilibus dignum ſcripſit. Videat nunc eruditus & pius lector obtrectatorum ac detractorum malignitatem & peruerſitatem, ſitque æquus iudex.* In *bellis autem ciuilibus Calabria uniuerſa Cæſaris partibus ſtuduit, ut in commentarijs eius, & in Appiano liquet. Ac ſubinde Octauio fauit uti ex ea* oriundo, *ut in Appiano conſtat. Quæ regio cum plurima damna a Q. Pompeio accepiſſet, Octauius ad Brettiorum maritimam oram, quam Pompeius diripuerat, milites pro cuſtodia miſit, ut idem App. bel. ciu. libro quinto prodit. Ac ſæpe numero ipſe* Hipponium *ac Rhegium ſe conferebat, & interdum ob ſecuritatem præter locros Rhegium pedeſter uno famulo cōmite meabat, ut Suet. tradit. Et quanquam, ut reliqua proſequamur, omnium eruditorum ac prudentium ſententia propalàm ſit Europam & habitatoribus & rebus Aphrica, atque Aſia nobiliorem ac præſtantiorem eſſe, quia tamen Troiana Aſiæ gens a Marone in* Iuliæ *familiæ gratiā cele-*

celebratur oſtendendum eſt etiam plures Troianorum, qui cum Aenea, quem exlatio orinndum in libro de æternitate urbis demoſtrauimus, in Italiam contenderunt, in Calabria conſediſſe. Ait enim Dionyſius Halicar. lib. primo. Qui uero cum Aenea erant non unum in locum omnes Italiæ deſcenderunt, ſed alij cum pluribus nauibus, ad Iapigis arces aduecti ſunt, qui tunc campus Salétinus dicebatur. Reliqui uero iuxta Atheneum, quod & obuiam Aeneas habuit. Aſcendens in Italiam. Hic autem locus eſt promontorium, & in eo ſtatio æſtiua, quæ ex illo portus Veneris uocatur. Præternauigauerunt autem uſque ad fretum manutenentes Italiã, & in eis locis etiam ueſtigia relinquentes aduentus ſui, cũ alia tum pateram Aeneam in templo Iunonis ſcriptura uetere demonſtrantem Aneæ nomen donantis deam. Item Strabo libro ſexto & Lycophron in Alexandra ſcribunt Troianas mulieres captiuas iuxta Sybarim, & Neæthum flumen Crotonis græcorũ naues incediſſe; qua ex re Græcos cũ Troianis & uiris & mulieribus captiuis ibi manſiſſe coactos fuiſſe: Troianosq. alios multos ibidem conſediße, ut ſuis locis oſtendemus. Sunt, Calabri, abſit uerbo inuidia, ſuopte ingenio benignitate prædicti, atque erga omnes hoſpitales. Erga Deum uero ac cælicolas religione ac pietate affecti, ut minime ab Arcadibus, qui in Calabria conſedere, & ab Athenienſibus qui complura illì oppida conſtruxerunt, aut Colonias deduxerunt, et a Romanis, qui multas ibidem latini ſanguinis Colonias deduxerunt, de

generes uideantur. Vigent inſuper in Calabria uegeta ferundaque ingenia ſeu gubernandæ rep. uirtutem, ſeu bonarum artium iuriſque ſcientiam, propoſueris, ſeu etiam in re militari robur & animornm prontitudiné. Calabri anno a Chriſto nato M.lxx. Roberto Guiſcardo duce Lucaniam, Apuliam, Campaniam, & Samnium quæ nunc una appellatione regnum Siciliæ citra pharum dicitur, quòd Calabriæ pars circum Rhegium Sicilia condam dicta ſit, Roberto ipſi ſubegerunt. Quare & ob id, & quòd Calabria & antiquitate & rerum omnium copia ac uarietate alijs ſupraſcriptis regionibus nobilior ſit, regis filius maior natu Calabriæ dux appellatur, ac patri in regno ſufficitur. Chriſti autem fidem Calabri Italorum primi, Romanis exceptis, ſunt complexi Paulo Apoſtolo Rhegij concionante. Qui ut in geſtis Apoſtolorũ ſcriptum eſt, ex Iudæa in Italiã tendens Rhegium peruenit, quinto & uigeſimo anno a paſſione Chriſti. Atque illi diem unum commoratus, Deique uerba faciens Rheginos ad Chriſti pietatem ac fidem traxit, & Stephanum ibi Archiepiſcopum ordinauit, reliquitque. Stephanus autem ipſe circumuicinos populos ad Chriſti fidem conuertit, & Epiſcopos ac Sacerdotes ordinauit. Qui aliquot poſt annos cum Suera Epiſcopo, atque alijs & uiris & mulieribus, ut ſuo loco dicemus, obyt martyr. Hinc Rheginus Archiepiſcopus in generalibus concilijs poſt Romanum pont. ſiue eius legatum ſemper primum locum obtinuit. Quare permultos utriuſque

ſexus

ſexus, & omnis ætatis Sanctos uiros & martyres, & confeßores, Virginesque atque uiduas ex Calabria extitiſſe opinandum eſt, ſed ſcriptorum incuria, aut fortaſſe dolo derelictos, aut alijs prouincijs, & præſertim Calabriæ finitimis attributos. Atque ita fit ut certi maligni ac peruerſi homines ſua ſuorumque ciuium aut aliorum probra & ignominias (tanta eſt horum in Calabrum numen iniquitas & inuidia) malignè ac perperam Calabris aſcribant. Contra uero Calabram gloriam clarosque & doctrina & ſanctitate Calabros uiros ſuis, aut aliorum regionibus ac ciuitatibus tribuunt. Caſſiodorum Calabrum hominem in Apuliam, diuum Thomam cognomine Aquinum itidem Calabrum hominem in Frentanos Samnij partem, Steſicorum poetam Calabrum & ipſum hominem in Siciliam inſulam, Auguſtinum nipham Calabrum quoque hominem Sinueſſam repetunt. Raphael Voloterranus diuum Franciſcum Paulitanum Siculum ſcribit. Franciſcus mauronicus homo Siculus in martyrologio ubi ſeptem martyres minoritæ Calabri homines, pro Chriſti fide occubuerint ſcribit, ſed cuiates fuerint, ſubticet, beatum Phantinum Calabrum hominem quaſi Iulia lege repetit Syracuſas. Quidam inquit ueteres latinos auctores emendare exiſtimantur, in tertio Ciceronis de Orat. libro locum quendam ſecus atque res eſt legunt. Nam cum Philolaus Architam doctrinis inſtituißet, locum illum immutarunt, quaſi architas Philolaum inſtituerit. Cum ibi Cicero primo rectum inde

obliquum caſum, id eſt, primo præceptorem inde diſcipulum ponat; ſic, Lyſias Aepaminundam, Xenophon, Ageſilaum, Philolaus Architam, Pythagoras Italiæ Græciam. Fuit quidem Philolaus Pythagoræ auditor, Architas uero Platonis tempore qui Pythagoram non uidit. Alij ſiue errore & incuria, ſiue quia ſola Calabria initio Sicilia, & magna Græcia, & Italia [illegible] eſt, unde etiamnum rex, qui Calabriæ & Trinachæ inſulæ, quæ nunc Sicilia dicitur, dominatur, utriusque Siciliæ citra & ultra pharum rex cognominatur. Et Innocentius tertius ad Conſentinum Epiſcopum ſcribens Conſentinam Eccleſiam unam ex antiquioribus Eccleſiis regni Siciliæ eſſe ait. Res urbesque Calabras, necnon Calabros etiam & doctrina & ſanctitate, & dignitate claros homines patrium ſolum reticentes confusè & indiſtinctè aut ſub Siciliæ, aut ſub Græciæ, aut ſub Italiæ nomine ſcribunt. Cæterum nequaquam quidem recte; nam nemo ſua propria laude eſt fraudandus, ſed unicuique regioni, ciuitati, pago homini ſua propria laus omni ſimultate atque inuidia poſthabita eſt tribuenda. Et ubi Siculi ex Calabria exacti in trinacliam tranſmiſere, eaque Sicilia dici cœpta eſt, & Italiæ nomen ex Calabria alpes uſque manauit, & Calabria quibusdam locis exceptis, latina facta eſt, neutiquam amplius Calabræ res confusè & indiſtinctè, urbis ac loci nomine ſublato ſub Siciliæ, & Græciæ, & Italiæ nomine ſcribendæ ſunt. Stephanus Bizantius in libro de urbibus Miſtiam Calabriæ

briæ urbem Samnij eſſe dicit; Scylleum uero & Metaurum, & Lagariam, & proſtropeam Calabras urbes, Siculas ſcribit. Multas inſuper alias Calabriæ urbes, ut Acram, Crimiſſam, Macallam, Morgetiam, Peteliam, Sybarim Taurianum, Temeſam, Te rinam, Reatium confusè & indiſt nĉtè Italiæ urbes ſcribit. Item quidam Leonem ſecundum, & agathonem, & Stephanum tertium ſiue quartum Romanos Pontifices, Calabros homines, ſiculos ſcribunt. Ioannem xvi ſiue xvij. Romanum Pontificem gente Calabrum, patria Roſſanenſem, lingua græcum hominem, græcum gente fuiſſe omnes perhibent; ſed ex qua græcia, orientali, an occidentali, id eſt ex Calabria & ex quo oppido is fuerit elucidat nemo eorum, qui uitas Romanarum Pontificum ſcribunt. Cum, ut oſtendi, Calabria à Græcis habitata magna Græcia appellata fuerit, & Roßanenſis Eccleſia abhinc paucos annos latina facta eſt. Exſtant etiamnum in Calabria diui Baſilij & uirorum & mulierum cœnobia pleraque qui myſteria græco ſermone ac ritu peragunt. Quinetiam oppida ſunt non pauca græca, & in horum agris pagi complures græci, & oppidani utraque lingua græca & latina utuntur, ſacerdotes uero rem diuinam græca lingua græcoue ritu faciunt. Quare haud dubio cenſendum eſt & Teleſphorum, & Dionyſium monachos, & Anterium, & Zoſemum, & Ioannem Sextum, & Zachariam Romanos Pontifices, lingua Græcos homi

nes

nes quorum patrium ſolum ſcriptores ſiue per ignorantiam, ſiue potius per malitiam ſubticent, occidentales græcos id eſt Calrbros fuiſſe. Utique credibilius eſt græcos Calabros, ut potè in Italia natos, quorum uita & doctrina nota erat Romanis, potius Romanos Pontifices eligi, quàm græcos orientales in longinquis partibus ortos; ut iam de Philolago Roſſanenſi homine lingua græcò Ioanne xvi ſiue vij. dictò accidit. Græciæ orientalis, & ulterioris Siciliæ, hoc eſt Trinaclie res memoratu dignas aperte & diſtinctè ſcribunt, Calabriæ uero non item. Adde quod nec deſunt, qui libros etiam a Calabris eruditis uiris compoſitos ſibi attribuentes nomine ſuo foras dederunt. Cum itaque, ut unde digreſſa, eſt, redeat oratio, Calabria a Paulo Apoſtolo ad Chriſtum conuerſa ſit & a conuerſione ſua uſque ad Conſtantini & Silueſtri tempora anni pro modum trecenti fluxerint, & Imperatorum Sæuitia in Chriſticolas ubique efferbuerit, quì fieri potuit, ut ſoli Calabri hanc rabiem effugerent, impunesque eſſent, & qui in Calabria commorabantur, & qui in urbe, alijsque locis reperiebantur? Quare opinari, imo credere licet per multos Calabros utriusque ſexus, & omnis ætatis & ordinis ob Chriſti fidem mortis ſubijſſe ſententiam, ſed, ut dixi, aut ſcribi omiſſi ſunt, aut alijs prouincijs attribuiti. Iamuero ſtatim a ſuæ conuerſionis primordijs perſecutionis rabiem perpeſſa eſt: nam ut ſuo loco oſtendemus, Stephanus a Paulo Apoſtolo Rhegij conſtitutus Epiſcopus cum alijs quibusdam eadem

dem de pro Chriſti fide necati ſunt. Et in Martyrologio Caroli magni xviij Kal. Octob. legitur. Apud Calabriam Sanctorum martyrum Scantorij, Viatoris, & Dominicæ eorum matris, quorum corpora in æde Epiſcopali Marci urbis quieſcunt. Et nudius tertius, ut ſic dicam, diui Franciſci Aſiſini æuo ſeptem Calabri eiusdem Franciſci cœnobitæ martyrij palmam adepti ſunt. Cumque etiam Romani præſules a lino adusque Silueſtrum tot Epiſcopos, præsbiteros & diacones ordinauerint, eosque adiduerſa Italiæ loca miſerint, quis neget horum aliquos fuiſſe Calabros, quosdamque in Calabriam, quæ non modica Italiæ pars eſt, miſiſſe? Iam uero uniuerſæ eccleſiæ, a Conſtatino pace reddita, Nicenæ primæ uniuerſali ſynodo ipſius Conſtanti, & Syluectri tempore celebratæ adfuit præſens Marcus Epiſcopus Calabriæ, utique Rheginus, ſolus ex tota Italia, Victore & Vincentio Romanis præsbyteris exceptis, qui geſſere Vices Papæ unà cum Marco ipſo præſule Rhegino. Et deinceps alijs ſynodis ſub Iulio primo, Sixto, Hilario, Felice, & Symmacho Romanis Pontificibus celebratis Epiſcopi Calabri plerique, quod oſtendam, interfuere. Qui non a Syluestro uel a Iulio primo conſecrati & ordiuati fuere, ſed ab alijs ante Syluestrum ipſum. Agatho Romanus Pont. Calaber duos conterraneos ſuos Epiſcopos, Ioannem Rheginum & Abundantium Paternenſem Conſtantinopolim ad ſynodū miſit, qui unà cum Ioanne Epiſcopo Portuenſi uices ſuas gererent. Sunt nunc in Ca-

labriæ

labria ſedes Epiſcopales quatuor & uiginti, metropolita Rhegium eſt. Olim plures fuere, nam Amanthea Hiponium, Taurianum, Stilum, Tabernæ Epiſcopales ſedes fuerunt. Fuit præterea Calabria condam altera Aegyptus Monachorum Monialiumque & parens & nutrix ſanctorum Baſilij Benedicti, & Bernardi, quorum adhuc templa ædesque paſſim uiſſuntur, quæ Monachis eiectis (heu tempora) in ſecularium libidinem ac delicias peruenere, quædam ſemiruta & uepribus obducta cernuntur, ex quibus prærique ſanctiſſimi uiri ac mulieres extitere. Referta eſt & modo Calabria diui Auguſtini & Franciſci Aſiſini, & Franciſci Paulitani, & Dominici Monachorum cœnobijs. Sunt quoque in plerisque Calabriæ templis multorum ſanctorum reliquiæ. De qua Ioannes Ioachinus Abas ita fatur in Eſaiam. Nazareth non in maritima, ſed in montanis poſita Galileæ cum Calabria montuoſa concordat in ſpiritu ut ſicut ibi ad uirginem dirigitur angelus Lucæ primo, ſic ad religionem Ciſterciam doctor angelicus dirigatur. Nec defuerunt, qui heremiticam uitam ducentes ſanctitate floruerint. Qui etſi nunc mundo ignoti ſint, quòd eorum cognitio ad nos, præter unum Theleſphorum, non peruenerit, Deo tamen, cui omnia patent, noti ſunt, & æterna uita fruuntur. Nuper autem octo heremitarum Calabrorum, qui eodem tempore fuere, apud me fama percrebuit. Quorum nomina ſunt hæc, Hilario, Nicolaus græcus (non modo enim ab oppidis, uicisque, uerum etiam

a re-

a regionibus cognomina ſumuntur, manantque ad poſteros) Rinaldus, Francus, aliorum trium nomina me latent. Horum magiſter & ductor fuit Hilario, qui cum ſeptem alijs ex Calabria abiens in Samnium contendit; atque in ualle Auentina in Frentanis in loco, cui Plata eſt nomen, ſecundum Caſulum & Lamam caſtella conſedit; ibique heremiticam uitam degentes Deo ſeruierunt. Mortuo autem Hilarione unoquoque eorum ob humilitatem alijs præeſſe renuente, conuenerunt, ut ſinguli lancem ſuam ligneam in fontem coniicerent, & is, in cuius lancem piſcis ingrederetur, aliorum gubernacula ſuſcepiſſet. Lancibus autem, prius tamen exorato Deo, in fontem coniectis, protinus Dei nutu piſcis in lancem Nicolai ſubijt, tum ille Dei numen agnoſcens regendi alios munus obiuit. Exceſſit è uita centum annos agens Eugenio quarto Pontifice. Eius corpus Vardagrelæ iacet miraculis fulgens. Eius feſtum agitur ſept. Iddus Auguſti. Corpus beati Rinaldi quieſcit Falaſcoſi, eius feſtum agitur nonis maij. Corpus beati Franchi iacet Francauillæ, eius feſtum agitur eodem die. Corpus beati Falci iacet Palenæ. Hæc antiphona a ſacerdotibus illis cantur. O proles Calabriæ ſplendor ſeptem ſyderum, nouum Vardagrelæ decus, nobile depoſitum, fer o iubar gratiæ, Chriſti beneſitium, ne breue ueniæ tempus inane defluat. Anno domini Dccccviij. Anaſtaſii tertij tempore Patricius Leonis conſtancinopolitani Imperatoris dux Italiam impreſſus ſe omnia breui euerſurum minaba-

naba-

nabatur, ni Leoni Imperatori properè obtemperarent. Sed a Landulpho Beneuentanorũ principe ingenti prælio ſuperatus fuit. Quo circa Græci Agarenos in Italiam accerſunt, qui Calabriam, Lucaniam & Apuliam anno a Virgineo partu Dcccel. uaſtarunt. Atque inde mouentes urbi Romæ exitum ſe illaturus minabantur, qui a Ioanne undecimo ſuperati loca omnia fermè, quæ in littore Italico obtinebant, inunderunt. Quam uaſtitatem beatus Nilus, diuinæ mentis inſtictu præſagiuit. Inde Otto ſecundus Ioannis quartidecimi tempore agarenos conſentia recepta, cæcidit, & Græcos, qui cum mauris fœdus inierant magnis prælijs attriuit, atque eos omnes ferè ex Calabria & Apulia eiecit. Quia Nicephorus conſtantinopolitanus Imperator filiam ei pactam in matrimonium tradere negabat. Poſtea, benedicti ſeptimi tempore Orto ipſe magno exercitu comparato contra Baſilium & Conſtantium Imperatores Græcos, qui Calabriam occupauerant, apud Baſentum amnem iuxta Conſentiam a Græcis ſuperatus Scapha ſalutẽ ſibi fuga comparauit. Anno poſt Chriſtum natum M.lxxvi. denuo Græci & Cretenſes mauri & pœni inita ſocietate ac comparato exercitu ingenti claſſe adiutoribus Siculus Calabriam Lucaniam & Apuliam depopulati ſunt. Quos Gulelmus Tancredi filius, ſiue, ut alij, Robertus eius filius, frater Rogerij Sergij quarti Rom. Pont. tempore mauros pœnosque atque etiam Græcos ex Calabria exegit, præter ſacerdotes græcos. Et a Nicolao

ſecundo

ſecundo rex Siciliæ citra & ultra farum appellatus eſt. Vtuntur Calabri in uernaculo ſermone latina lingua, quam a latinis eò a ſenatu miſſis didicerunt quanquam pleraque adhuc græca uocabula retineant nonnullaque græca oppida, ut dixi, in ea pagique græci ſint. Et præter ea latina uocabula, quæ toti nunc Italiæ communia ſunt, multis alijs Calabri utuntur, quæ nul libi, quod ſciam, Latio extepto, in uſu ſunt. Vtunturq. Calabri uerborũ temporibus ut proprie a latinis didice runt. Quare ſi Buccatius Florentinus latinam & Græcam linguam probè calluiſſet, nunquam dixiſset Calabros Teotonicè, loqui, agnouiſſetque Tuſcos ſuos peſſimè omnium Italorum latiali lingua abuti ac ſemibarbare loqui. Seruatur alicubi in Calabria priſcus latinus lugendi mortuos ritus, ubi præfica in funere pretio conducta alijs ad nænias canendas & lamentabilem cantum, eiulatumque modum dat. Inferijs uero peractis mortui conſanguinei & affiines edulijs comportatis, defunti domi unà ueſcuntur. Licet temerarius quidem bonarum literarum & hiſtoriarum neſcius morem hunc irrideat. Mulieres Calabræ ſuapte natura uirtutis gratia, & quòd aquæ nobiles ſint & innoxiæ, ſunt abſtemiæ. Probro datur eis ſi uinum guſtent, niſi uetula ſit, aut puerpera. Quamuis Alcinous Siculus, Atheneo libro decimo referente, Fabuloſum quidpiam hac de re ſcribat, & Herculi aſſignet, quòd ob negatum ſibi a muliere quadam uinoſa ſecundum Crotonem

uinum, mulieribus uini uſum interdixerit temporibus, Anno a Chriſti natali M. D. L V. Franciſcus Gallorum rex ſuimet ac Chriſtanæ pietatis oblitus cum Turcarum tyranno aduerſus Carolum quintum Cæſarem ſocietatem iniit, & eius claſſem e Bizantio acciuit, quæ omnia Calabriæ & Lucaniæ maritima oppida diripuit, & magnam utriusque ſexus & omnis ætatis manum captiuam duxit. Franciſcum rebus humanis exemptum imitatus eſt Henricus eius filius, qui & ipſe cum eodem tyranno paternam ſocietatem renouans illius claſſem in Italiam accerſiuit, quæ rurſus cuncta Calabriæ & Lucaniæ maritima oppida direptioni & igni tradidit & reliquos oppidanos captiuos duxit. Ob quod facinus paulo poſt Lutherana hereſi gallia infectaſemet cladibus & direptionibus uexauit. Nunc reliquum eſt, ut de eius ubertate aliquid dicamus. Equidem regionem cum regione conferendo omnium Italiæ regionum, abſit uerbo inuidia eſt alabria Coptima.

Nam præter uetuſtatis nobilitatem, qua, ut palam eſt, omnes Italiæ regiones, Latio fortaſſe excepto, excellit, regionis præſtantia, fœcunditas ac bonitas ex ipſo nomine percipi poteſt, a calò enim, ut alias dixi, ideſt bono, & bryo ſcaturio eſt dicta, quòd bonis omnibus ſcaturiat. Et, ut Herodotus libro primo ait, Nec una regio cuncta ſibi ipſi ſuppeditat, ſed aliud habens, alio indiget, quæ tamen habet plurima, ea eſt optima.

optima. Et Dionyſius Halicar. eam regionem optimam eſſe dicit, quæ quicquid uitæ mortalium eſt neceſſarium gignit, ſibique per ſe ſatis eſt, nec multum aduentitijs bonis indiget, hanc ſolam Italiam eſſe aſſerit. Hac ego ratione omnium Italiæ regionum Calabriam optimam eſſe dico. Nam, ut retuli, quicquid mortalibus eſt neceſſarium terra ipſe per ſe felix abunde gignit, nullisque ad ſcititijs bonis eget, ſed per ſe ſibimet ſuppetit. Quinetiam multa foras emittit, & quidem neque Meſſana ſine Calabro commeatu uiuere poſſunt: multaque in ea proueniunt ac fiunt, quæ pertinent ad ornatum. Eſt quippe uniuerſum Calabrum ſolum felix & amœnum non ſtagnis impeditum, ſed liberum & herbidum pabulis accomodatum. Vbi cærealium inaudita fœcunditas uiget, & uiui ac perſpicui fontes emanant. Tellus pulla eſt, de cuius bonitate in libro de laudibus Italiæ Plinij auctoritate diximus. Et ut ſingula recenſeam, ſunt Calabra arua pinguia, & feraces campi, ubi cernere eſt ſimul et mirari quam grãdes ſegetes, nouales & campi ipſi roſcidi emittant. Montes in eis ſunt frugiferi: & aprici pinquesque colles frugibus, uitibus, arboribusque, impendio apti, ac benigno uentorum afflatui expoſiti, ualles amœnæ & frugales, extant & amœna opacaue nemora ſingula ri quadam uoluptate conferta ſpirantibus uſquequaque undique ſuauiſſimis auris, paſcua item pabulaque ibi florentiſſima ſunt teneris herbis floribusque ui rentia perennibus riuis irrigata. Ac, præter cætera,

prouenit ibi ſponte ſua medicæ herbæ, ingens copia, qua arme nta gregesque ſaginantur. Quam herbam e Media in Ilaliam aduectam quidam aſtruunt, ſed nempe in Calabria, & præſertim orientali tractu multis locis, quæ nunquam uomeres ſenſere, ne que ligones Sarculaue ultrò naſcitur locis argillosis. Quare oppinandum eſt, cum e Media allata eſt in Latium, ignotum fuiſſe Romanis in Calabria naſci. Habet adhoc Calabria munificas ac pulcherrimas ſiluas tum optimæ picis & reſinæ ac terebentinæ feraces, tum proceris omnis generis arboribus & aquis frigidis refertas, & ad domorum tigna, reliquaue utenſilia, & ad nauium fabricam aptas, ac uenationi ſatis commodas, præſtant enim cubilia feris. Habet & paſſim glandiferas ſiluas ad porcos alendos adeo commodas. Sunt enim glandiferæ arbores, ait Plin. quercus bigena, harum altera latifolia dicitur ab effectu, farnam uocant: robur, ilex bigena, harum altera parua eſt, & coccum fert, æſculus, fagus, cerrus, Aegylops, carilum uocant: hemeris & haliphleos, ferunt glandiferæ arbores, ait idē, Agaricum, fungus eſt candidus odoratus nocte relucens, naſcitur in Calabria equercu aculeatis ſpiculis ſed tenellis herinacei modo obductus, arnacē uocant accolæ, quo in cibo utuntur. In Subalpina Italia & in Carnis ſiue Iapidia legitur ex Larice, arbor eſt altiſſima, montes amat, folijs Pini ſimilibus, quæ non decidunt, fert & reſinam, decerpunt illum menſe Auguſt. uel Sept. cum triennio in arbore ſteterit, ut ſit opti-

optimus. Naſcitur ſub ramorum truncis pediculo innixus, atque eò mellius, quo arbor uetuſtior. Siccatur Sole, & decorticatur. Habet prætereà Calabria uulgò caſtaneta & ad mortalium uſum, & ad porcos alendos opportuna. Adde & nobilium herbarum ad morbos pellendos copiam, proueniunt & paſſim ſponte nobiles plantæ, ut platanus, uitex, terebinthus, oleander, ſiliqua Syluestris, arbutus, Item crocus Syluestris, rubea tinctorea, glycyrrhiza id eſt radix dulcis, tubera. Nec deſunt tepentium callidarumque ſcaturignes aquarum morbis curandis oportunæ. Frigidarum quoque laticum dulcium, leuium, & innoxiorum ſcatebræ, perſpicuæ quæ paſſim erumpunt, quas parens ipſa natura ad incolarum commoditatem & ſalutem comparauit. Effluunt & multis locis fontes ſalſam aquam manantes, ex qua fit muries. Irrigatur & tota Calabriæ regio innumeris propè ſimul paruis ſimul magnis fluminibus, & his piſculentis. Quorum quidam ad morbos depellendos, aliosque inſignes effectus ſunt commodi. Mare quoque Calabrum ex utroque latere piſcoſſum eſt, uarijs clarisque piſcibus, tum tynnis, xiphijs, & murenis fœcundum. Vbi multis locis coralium optimum albũ et rubeũ naſcitur. Venatio ibi & aucupium nobiles ſunt & uariæ: nam multiginæ quadrupedes ſtabulantur, & alites, nidificant, ut apri, cerui, capreæ lepores, uulpes, lynces, lutræ, ſciuri, martes, meles, uiuerræ, iſtrices, herinacei, teſtudines, tum aquaticæ, tum

terreſtres, glires, ex alitibus phaſiani, externæ, perdices, coturnices, ruſticulæ, gallinagines, palumbi, phaſſæ, cornices, turtures, turdi, merulæ, ficedulæ, & aliæ paruæ aues, & accipitrum genera plura, item aquatice aues, & præſertim ardeæ. Nec caret armentis, gregibusque. Quam rem Varro rei ruſt. libro ſecundo commemorans inquit, nobiles pecuariæ in Brættijs habentur. Equi præterea peroptimi ibi generantur eximiæ pernicitatis & magni, quorum armenta multis locis exiſtunt. Metallis olim nequaquam caruit, & in præſens eiſdem exuberat, cum ſit ſane tota metallifera, ubi aurum argentum, ferrum, ſal foſſile, marmor, alabaſtrites, chriſtallus, piritides, ideſt marchaſita, gypſi tria genera, ſynopes, ſiue ut alij, minium, lubrica fabrilis, chalcantum, bolum, alumen, ſulphur, aetites, hematites, gagates, magneſia. Magnetis, ait Plinius libro trigeſimoſexto, genera quinque ſunt. Quintum in Magneſia naſcitur, ruffus eſt & niger, nec attrahens ferrum, item berillus, ſmiris, pumex, cos, ſilex, cos aquaria & olearia, lapis molaris olearius, & frumentarius, lapis obſidianus, lapis, quo piſtores imagines inumbrant, lapis ſpecularis, lapis phrygius, lapis ophites, lapis ſiue color & cyaneus. Sunt, qui amianthũ in Calabria ſecundum ſalisfodinam naſci tradunt, ſed mihi compertum non eſt. Honeſtatur inſuper Calabria nobilibus crebriſque emporijs, quæ paſſim in annos ſingulos celebrantur. Quæ alicubi quindenis diebus, alicubi oſtenis,

ali-

aliĉubi quatriduo, alicubi minimum biduo pe:durant. Opificia quoque perpulchra fiunt, ſiue exterra ac creta ſiue ex ligno, uaſa, quæras, ſine ex lana uel coloria uel tinta, ſiue ex lino, canabiuè, & ex goſſipeo, & ſerico ueſtes, ſuperllectiliaue mauis. Exuberat uerumenim & frumento, & eo nempe probatiſſimo, quod, Plinio libro decimo octauo referente., ante mortem Alexandri magni annis ferè cxlv. Sophocles poeta tragicus in triptolemo qua in fabula Dionyſio Halicar. teſte. Ceres inducitur, ante cuncta laudauit. Ad uerbum translata ſententia. Et fortunatam Italiam frumento caneſcere candido. Quod ſane de Calabria tum tantum Italia dicta intellexit, ceu ex Dionyſii uerbis in propatulo eſt, quod iam expoſui. Sunt in Calabria frumenti genera plura, triticum, ſiligo, far, ſecala, irio, diminum uocant, triminum, quod turchicum appellant, ſagria, robus, roſiam uocant, cingia. Fiunt Zea, ſpeltam uocant, hordeum, oriza, & ſeſami copia ingens. Affluit & omnis generis leguminibus, inter quæ etiam lupinis, quibus tellus & armenta pingueſcunt. Redundat & uino, oleo, ac melle & his porrò optimis. Abundat præterea arborum fruſtibus omnis generis ſapidis & innoxis, præcipui ſaporis. Et, præter cætera poma, mila in ea fiunt, quæ alibi ſana, alibi æſtiua appellantur: magna ſunt & præcipui ſaporis, quæ in arcis aſſeruata mirum ſpirant odorem & ægris ac febre laborantibus innoxia: quæ in ore inſtar ſaccari liquefiunt. Lau-

datur & Romæ uiſcum Calabrum,quod tenacitate alia omnia præſtat. Exiſtunt & paſſim horti nemoroſi malorum aureorum, limonum duum generum, & citrorum arboribus inſtructi, & amœnitate referti. Fit & ſerici probatiſſimi copia ingens, quod inter Italica ſerica bonitate optinet principatum. Plurimum enim necidalis bombicibusque nutriendis dant operam. Goſſipij itidem plurimum fit. Lina affatim fiunt,horum genera duo, maſculum uocant alterum, feminum alterum martio menſe ſatum præſtantium Alexandrino minimum inuidens. Cannabis etiam bigena fit, & crocus, ſaccarum, aniſium, coliandrum & id laudatiſſimum. Sed quid de cœli clementia ac temperie dicam? Habet nempe Calabria terras hyemes æſtateque uernantes & amœnas, ueré quidem humanæ uoluptatis loca, aer ibi purus, mitis, & blandus, ubi nec uis rigidæ hyemis, nec ſolis æſtus immenſus terræ uirentia perurit, aut incolas fatigat, ſed quieta moderatio, compoſitaque ac grata temperies ſalubri ſuauique eos uegetatione ſuſtentat. Ita fit ut plurimis locis auos proauosque uideas, Sed quid his immoror? Quid multis opus eſt uerbis? Quando, præter ea, quæ dicta ſunt id unum maximum de huius regionis temperie ac clementia cœli argumentum eſſe poteſt quòd aereum mel, quod manna uocant, cœleſte alimentum, atqui uerè nectar atque ambroſia paſſim affatim ſtillat ac legitur. Et quod Iſraelite in deſerto pro miraculo longe mirabantur, hic felix ipſa natura ſua ſponte præſtat.

Quod

Quod quomodo fiat Pontanus in libro Meteororum Calabriam felicem appellans ſic ſcribit.

Quinetiam Calabris in montibus ac per opacum,
Labitur ingenti Crathis ſiqua cæruleus aluo,
Quaque ſyriјs Siluæ conuallibus horrent.
Felices Sylue, quarum de fronde liqueſcunt,
Diuini roris latices, quos ſedula paſſim:
Turba legit, gratum auxilium languentibus ægris,
Illic æſtate in media ſub ſole furenti
Dum regnat calor, & terræ finduntur hiantes;
Tum tener ille uapor ſenſim ſublatus ab æſtu,
Verſatusque die, multoque incoctus ab igni
Concaua per loca, & areſcentibus undiq. Syluis
Ingratum ut ſenſit frigus ſub nocte madenti,
Cum nullæ ſpirant aure, & ſilet humidus aer,
Contrahitur paulatim, & lento humore coactus,
In guctas abit, & folijs ſitientibus hærens
Lenteſcit, rurſumque diuturno a ſole recoctus
Induit & ſpeciem ceræ. melliſque ſaporem.
Quod & apes præſtant arte, ingenitoque fauore,
Hoc medicos natura hominum producit in uſus.

Et libro aſtrorum Calabriam laudans, eamque cum cætera Italia ſub leone eſſe aſſerens ita fatus eſt.

Et tellus latè ingenti circundata ſile,
Diues agri, diues pecoris, longe optima nutrix,
Leneæ uitis, ditique argentea gleba,
Clarorum in uentrix ſtudiorum, atque æmula diuis,

Magna uiris, magna ingeniјs, atque urbibus ingens.

Cum itaque Pontanus tam optime de Calabria eiusque incolis ſenſerit ſcripſeritque opinari cuique pruden ti ac probo uiro licet conuicium, quod in eius libris de Calabris ſcriptum eſt a Campano quopiam ſubdolo ac peruerſo fuiſſe inſertum, ut ſub tanti uiri nomine fides perhibeatur mendatio. Item Ioannes Ant. Campanus in Epiſtola, quæ eſt ad ſecundinum, nullum locum in Italia nomine ac uetuſtate clariorem eſſe exiſtimat, quàm Calabriam. Ac nullibi philoſophi plures & meliores, quàm ibi, nullibi ingenia cultiora, quam Calabris, & undique. Item Horatius de eadem Calabriæ ora ſcribens carminum libro ſecundo ſic infit.

Ille terrarum mihi præter omnes angulus ridet
Vbi non hymeto mella decedunt, uiridique certat bacca uenaſro,
Ver ubi longum, tepidas que præbet.
Iuppiter brumas & amicus Aulon Fertilis baccho
Minimum Falernis inuidet ubis.
Ille te mecum locus & beate,
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Dedita ſparges lacryma fauillam.
Vatis amici.

Sanè palàm eſt apud Strabonem Aulonem eundem & Caulonem montem, a quo Caulonia oppidum dictum eſt, in Calabria eſſe. Maro quoque libro tertio Caulonis arces commeminit. Euripides, ut dudum oſtendi, Calabriam fertilem eſſe, & fontibus uiris

ris abundare ſcribit. Plurimos quidem, & eos præſtantiſſimos uiros, & philoſophos, & poetas, & geometras, & medicos, & legislatores, aliarumque rerum ſcriptores, & ingenioſos uariorum operum artifices, & pictores, & ſculptores, ac nouarum rerum inuentores, necnon robuſtiſſimos athletas ducesque, eruditasque mulieres, & ſanctiſſimos uiros ac mulieres edidit Calabria, ut ſuis locis oſtendemus, quot qualesque nulla Italiæ regio, latio excepto ob Romæ maieſtatem, protulit, Item Athalaricus rex in Epiſtola ad Seuerum apud Caſſiodorum libro octauo de hac regione ita ſcribit. Redeant poſſeſſores & curiales Brettij ad ciuitates ſuas, Coloni ſunt, qui agros iugiter colunt, patiantur ſe a ruſticitate diuiſos, quibus & honores dedimus, & actiones publicas probabili extimactione commiſſimus. In ea præſertim regione, ubi affatim ueniunt inelaboratæ deliciæ, Cæres ubi multa fœcunditate luxuriat, Pallas etiam non minima largitate congaudet. Plana rident paſcuis fœcundis, erecta uindemijs. Abundat multifarijs animalium gregibus, ſed equinis maxime gloriatur armentis. Merito quando ardenti tempore tale eſt neruum Syluarum, ut nec muſcarum aculeis animalia fatigentur, & herbarunt ſemper uirentium ſacietatibus expleantur, Videas per cacumina montium riuos ire puriſſimos, & quaſi ex edito profluant, ſic per Alpium ſumma decurrunt. Additur, quòd utroque latere copioſa marina poſſidet frequentatione commerciã, ut & proprijs fluctibus affluen-

aſfluenter exuberat, & peregrino penu uicinitate litto rum compleantur. Viuunt illic ruſtici epulis urbanorum, medio cres abundantia præpotentum, ut nec minima ibi fortuna copijs probetur excepta. Hanc ergo prouinciam ciuitatibus nolunt excolere, quam uelut in agris ſuis ſe fatentur omnino diligere? Et in calce epi ſtolæ. Sed ne ulterius in eandem conſuetudnem mens ali ter imbuta relabatur, datis fideiuſſoribus tam poſſeſſores, quam curiales ſub extimatione uirum, pœna in terpoſita, pnomittant anni parte maiore ſe in ciuitatibus manere, quas habitare delegerint. Sic fiat, ut eis nec ornatus deſit ciuium, nec uoluptas denegetur agro tum. Et in alia epiſtola ad eundem. Quicquid enim præcipuum opulenti Brettij mitunt, aut Calabri peculioſi. Et in epiſtola ad Bergantinum apud eundem Caſſiodorum libro nono. Quapropter ad maſſiam ruris no ſtri ad ruſticianam in Brettiorum prouincia conſtitutam magnitudinem tuam iubemus cartarium deſtinare. Et ſi ut ab artifice harum rerum, Theodoro dicitur moderatis rebus terra fœcunda eſt officinis ſolemni ter inſtitutis montium uiſcera perquirantur, intretur beneficio artis in penetrale telluris, & uelut in theſauris ſuis natura locuples inquiratur. Et infra. Proinde quicquid ad exercendam huius artis peritiam pertinere cognoſcitis, ordinatio ueſtra perficiat, ut & terra Brettiorum ex ſe tributum, quod dare poſſit, inueniat, quæ fructibus copioſa luxuriat. Decet enim, ut inter tanta bona, nec illa deſint, quæ putantur eſſe præci-

pua.

pua. Cur enim iaceat ſine uſu, quod honeſtum poteſt eſſe compendium? Et libro xij. Brettiorum mare dul ces mi.tat acernas. Et libro xiij. Brettij boum pecus indigena ubertate præſtant. Iure igitur optimo ſapientiſſimi illi græci hanc regionem Auxonam & inde Calabriam appellauere, hoc uno uocabulo optima eaque plurima, ut dixi, in ea gigni prætendentes. Et licet regio hæc ob incolarum uiciſſitudines, & regnantium nomina multis fuerit, ut oſtendi, nuncupata nominibus, priſcum tamen illud & peculiare nomen Calabria, ut ſemel atque iterum retuli, quod regioni aptiſſime & propriè conuenit, retinet. Redijt nanque tandem & quidem iampridem in hanc regionem patriam quandam ſuam Calabria nomen, iusque priſcum ſuum ſibi uridicauit, quod olim ab alijs huius regionis nominibus motum, ac relegatum extra eam inquam anguſtiſſimo loco exul permoleſtè aliquandiu iacuit. Videbat enim quòd nullibi in Italia, præterquam in hac re gione ritè ac iure eſſe poterat. Redijt autem ijs regionis huius nominibus, quæ ſe antea relegauerant, uice uerſa religatis, aut toti nunc Italiæ, aut parti eius attributis & impertitis. Morgetia enim & magna græcia nomina obſoluerunt prorſus & obliterata ſunt: Auxonia autem, ut oſtendi, & Heſperia, & Oenotria, & Italia toti nunc Italiæ impertita, Sicilia uero trinacliæ inſulæ, Iapigia & Salentina Apuliæ parti quotæ. Iam uero Conſtantini & Syluestri temporibus Nicenæ ſynodo Primæ Epiſcopus ex Calabria, ut potè ſtu-

gnam captinorum manum recenſeat, eosque a barbarica ſeruitu:e redemat, & Chriſtianæ libertati reddat ſed ſunt, qui nulla belli neceßitate ſingulis tribus luſtris omnis ſexus & ætatis populos recenſeant, & uel a pauperimis tributa exigant. Id quod nequaquam erat apud Romanos, ſed denarius tantum in ſingula capita quotannis Imperio ſoluebatur. Seruius Tullius ſextus Romarum rex ciues infra numerum quinque, millia æris habentes ſine cenſu reliquit quaſi tenu s & impotentes. Senatus Porſennæ tempore et ſemper in magna neceßitate plebem a tributo liberauit, decreuitque, ut diuites conferrent, qui oneri ferendo eſſent, pauperes ſatis ſtipendij pen ere, ſi liberos educanl. Adde quod regio ipſa monſtris etiam, regulis inquam & tyrannis abundat, qui eam expillant & deglubant, ac ueluti alteri Campani Leſtricones ob inexplebilem ſitim & in exauſtam auarttiam mortalium labores depaſcunt indies, & Syluas, ſaltus, agros, pabula, flumina, aucupia, uenationes, omnia demum populorum iura ſibi uſurparunt. Quare populos ſibi ſubiectos quod eos longe uexent, uexallos, hoc eſt uexatos appellant. Quos Romani modeſtiæ cauſa non ſubiectos appellabant, ſed ſocios. Mercaturam inſuper uilem rem ingenuis hominibus indignam eorum plerique exercent. Apud Romanos in tanto Imperio nequaquam tot famelicæ & inſatiabiles harpyæ erant mortalium labores depaſcentes. Verumenimuero multæ claræ Vrbes moleſtißimas excußere

è cer-

niatarum Chonim oppidum extruxiſſe, ſed in qua parte agri Crotoniati ut potè leua aut dextra ſit Crimiſſa promontorium non elucidat; Et duo oppida in hoc promontorio à Philoctete condita fuiſſe oſtendit Crimiſſam, & Chonim. Cum de Petelia & Cerilis fatur adeo implicitè ſcribit, ut quo in loco ſint ex eo ſciri non poſſit. Neque hoc crimine carent alij plerique. Adde quod ueterum ſcriptorum codices mendis plurimis ſcatent, tum temporũ malignitate, tum quia dum quidã eos emendare deſudant, atque elaborant magis deprauant. Neoterici quoque ſcriptores tum ueterum mendoſis libris, tum uulgi & imperitorũ opinionibus ac fabellis innixi in multos errores lapſi ſunt. Vt Raphael Voloterranus. Guido Rauennas, Blondus Foroliuienſis, Pandolphus collenutius Piſaurienſis, Sebaſtianus Corradus, & alij plurimi. Quid de uulgaribus ignorantiſſimis ſcriptoribus dicã? Quibus magnæ curæ fuit igentia quidem. Sed nugis, conuitijs & mendacijs conferta uolumina ſcribere. Qui ſuos ineptos & indignos & inſanos ac propediem perituros labores Italiæ equiſonibus mulionibus, lanijs, coquis, cauponibus, piſtoribus, baiulis, morionibus, cætarijs, factoribus, cupidicarijs, cerdonibus, ueteramentarijs, & eiuſmodi infimæ ſortis hominibus, & deliris aniculis, & mulierculis, ac demũ ſcortis parant. Nã latinè ſcribere neſciũt & latina queſtus gratia uulgaria faciũt quòd facilius ſit opus diſſoluere quam conficere. Graues autem & erudicti uiri grauia, ac latinæ linguæ, nitorem, grauitatem, ac

maieſtatem ſectantur, & latina ſcripta legunt, & latinè ſcribunt, quo ſua ingenia, iudicia, ac doctrina ubique gentium, pateant, cunctis utilitati ſint, & æternitate donentur, uulgares uero libellos uti indignas, & uiles res abominantur & execrantur. Quare ego illis, qui hos aliosque meos libros latine a me editos in uulgarem, ſermonem uertere audebunt, iam nunc Dei iram imprecor, ne exigant annum. Atque ne hæ imprecationes meæ in huiuſmodi improbos nefarios, & Lucriones homines irritæ, ſint. Deum ipſum uindicem imploro. Nolo enim meas lucubratiunculas, qualeſcunque hæ ſint in Italia tantum maligni ac ſordidi & imperiti uulgi obtuſo & hebeti iudicio exponi, ac breui aboleri, ſed ubique gentium in eruditorum manibus uerſari, & æternitate donari. Futurum eſt enim, &, ut quantum auguror, e proximo, ut latina lingua ſimul cum fide & Imperio Romano rurſus uniuerſum orbem permeet. Vulgares autem libelli propediem cum ſuis Auctoribus interibunt. Sed hac de re, & quod ingenuæ diſciplinæ cum uulgo communicandæ non ſint uberius in libris pro lingua latina fati ſumus: quare ad inſtitutum redeamus. Attamen id unum præfari mihi uiſum fuit, quòd loca, quæ ſanctorum nominibus a uulgo appellantur, ſine ſancti additamento ſcribenda, & quæ duobus nominibus ab eo ipſo uulgo appellantur, ut latinitas patitur, componenda cenſuimus. Non enim portus & mons ſanctus appellandus eſt, aut oppidum ſanctum, quia ſic ignarum uulgus appel-

appellat, etiam ſi in eo alicui ſancto ædes dicata ſit. Iam uero laurentum latij oppidum a Pico rege conditum ſanctus Laurentius uocatur a uulgo; Et Seuerena Calabriæ urbs ab Oenotrijs extructa ſancta Seuerina a uulgo appellatur, ſunt & alia eiuſmodi propè innumera. Proinde non inſani & ignari uulgi conſuetudinem, ſed hiſtoriæ, & latinitatis rationem ſequamur. Vulgus enim ut eſt imperitum & rude, ita eſt credulum, præceps, audax, & obſtinatum, de quo plura diximus in libris pro lingua latina. Talaus amnis nunc Calabriam a Lucania dirimit, cuius meminit Strabo. A Talao ad duos lapides turtura oppidum eſt edito loco a mari M. P. duobus diſtans. Eſt turturinus ager pabulis & uenationi & aucupio aptus, ſunt & in eo Siluoſa loca: legitur manna, fit ſaccarum & oriza, & ficus optimæ fiunt. Naſcuntur & optima uina: Item calyps & ferrum. Non longe a freto locus eſt, palecaſtrum uocant, ubi ueteris oppidi ueſtigia uiſuntur. A turtura ad ſecundum lapidem Aeta oppidū eſt, ab aeto, quod aquilam ſignificat dictum edito loco, ſunt enim hic prærupta loca in queis accipitres multigeni congerunt, ab eſt a freto M. P. quattuor, eſt aetinus ager ferax, & uenationi & aucupio & pabulis idoneus, extat & Silua glandifera ad porcos alendos commoda. Naſcuntur & uina generoſa, fit goſſipium legitur manna, naſcitur ſilex, & lapis molaris, & lapis phrygius. Secus littus index paſſim reperitur, lapis eſt, cuius attritu auri & argenti bonitas indica-

tur. In mariportus eſt Dinus & eiuſdem nominis inſula paulum a continenti diſtans, in qua cuniculi ſtabulantur, & circum coralium capitur, fit trichiarum & halecum captura, quæ ſalc in cadis condiuntur. Sunt & rhetia thynnaria. A dino portum m.p.duobus portus alter exiſtit Nicolus dictus. Inde ſcalea oppidū occurrit Talaus olim dictū, cuius meminit Strabo. Qui ait, Talaus amnis, & Talaus tenuis ſinus, & urbs Talaus paululū a mari ſemota Lucaniæ poſtrema Sybaritarū Colonia. Nunc mari Abluitur. Mare enim alicubi creſit, alicubi recedit. Ab eſt a Talao amni m.p.x. Ab Helea, ait Strabo m.p.l. Iuxta Talaū urbem ait idem, Draconis ſacellū erat, qui comitum ulyſſis unus extitit. Pandolphus collenutius Piſaurienſis parum prudenter Scaleā eſſe Heleam ſcribit, cum ut in Strabone & Plinio uidere licet Helea ultra Palinurum ſit, diſtatque a Silari amni m. p. xxxi. Alius quidam Trebatium Heleatem fuiſſe ſomniat: hac, ut quantum auguror, deceptus cauſa, quia Cicero ad trebatium ipſum ſcribens dicit. Veni Heleam, *& uidi tua et tuos. Quaſi uero Romani proceres uillas ac rura extra ſolum Romanū non habuerint, in quibus colonos & rerum ſuarum habebant curatores. Scaleanus ager frugifer eſt, & uenationi & aucupio, ac pabulis aptus. Extant & Siluæ, glandiferæ ad porcos alendos opportunæ, & ſiluæ ad nauium fabricam & domorum tigna commodæ. Fit & hoc agro ſaccarum, & xylon. Naſcitur plumbum, & uina bonitate præcipua fiunt. Ex aduerſo oppidi inſulæ paruæ adiacent non lon-*

ge a

ge a terra. A Scalea ad duos lapides Laus fluuius, in põ tum mergitur torentinis & anguillis uber, & circũ lutræ ſunt: cuius Strabo itemque Plinius meminere, anti quæ Auſoniæ. Heſperiæ, Oenotriæ, Italiæ, magnæ Gre ciæ & Calabriæ terminus. Eſt et intus oppidum eiusdẽ nominis de quo mox. Poſt Laum flumen, Batum flumẽ alterũ in mare influit, quod peruiũ ſign. torentinis, abũ dans, cuius meminit Plinius. Et ſupra opidum eſt eodem nomine uetuſiiſſimũ ab auxonijs aurcerte ab Oeno trijs cõditũ, Diſtat a mari m. p. duobus. In hoc agro fit ſaccarum, & mel oppimũ: naſcuntur & uina bonitate mirifica, ager hic fertilis eſt. Prouenit affatim radix dul cis: naſcitur cos aquaria. Exciditur lapis molaris olea rius et frumẽtarius. Eſt & ſilua glãdifera ad porcos alẽ dos, et paſcẽdis pecoribus opportuna. Inde ad ortũ proſi ciſẽti Papeſiderũ oppidũ ſe ſe offert, quaſi admirabile ſi dus ſupra ſaxũ ſitum natura munitũ abeſt a freto m. p. ix. quod eiusdẽ nominis fluuius ad labitur, qui laũ amnẽ influit. Supra laũ oppidũ exiſtit loco ædito ſitũ uetu ſtiſſimũ ab Auxonijs uel Oenotrijs cõditũ, quod lau s flu uius præterfluit, de quibus cõmeminit. Plin. li. iij. Oppi dani corijs ſoleisq. concinnãdis operã nauãt. Deinde ad occidũ redeunti merimagnum oppidũ offertur, in cuius agro pabula inſignia ſunt, fit caſeus probatiſſimus & mel nõ uulgare oriũtur berili. Vbi hinc ceſſeris urſimao ſum oppidũ inuenies ab euentu fortaſſe, hoc eſt ab urſi morſu o in a uerſo dictum. Albiſtrum olim Ptolomeo humil i petra ſitũ, cui maximi imminent montes ſed mu

tata ſede in radicibus Appennini , quod eiuſdem nominis fluuius torentinis & angullis fœcundus præterfluit, qui lao fluuio miſcetur. Hic lutræ ſunt, eſt a maris M. P. v. a lao amni duobus. In hoc agro uina, olea & mella laudabilia fiunt, extat & ſilua ad domorum tigna & nauium fabricam apta & uenationi commoda, prouenit terebinthus affatim. Naſcitur lapis molaris frumentarius & olearius. Et gypſum e terra effoditur. Sunt & teſtudines terreſtres. Ad mare Cerilli oppidum eſt uetuſtum ædita loco Situm ab Auxonijs uel ab Oenotrijs conditum abeſt a lao flu. M. P. vij. Iam certe oſtendi oram hanc ac totam Calabriam ab Auxonijs indigenis Aſchenazi poſteris initio fuiſſe habitatam rarè tamen, inde ab Oenotrijs occupatam & crebris oppidis cultam. Cerillorum memninit Strabo libro ſexto, qui ait. Iſthmus a Thurijs in Cerillos extenditur prope Laum. Ipſius autem iſthmi milliaria ſunt triginta ſeptem cum dimidio. Supraque hos Brettij cheroneſum habitant. In qua iſthmo pars Phocenſium habitauit, ut Herodotus libro primo tradit. Eſt & Cerilli promontorium Talai ſinus finis. Et portus parthenius cuius meminit Plinius. In Cerillenſi agro uinum bonitate mirificum naſcitur quod romæ habetur in prætio, ſubeſt & oleũ clarum, fit & ſaccarũ exoleribus cepæ laudãtur. Mare hoc & ſcaleanũ piſcoſum eſt, ubi thynni & alij nobiles piſces capiuntur. Contra oppidum inſula parua adiacet modicum a terra diſtans, A Cerillis ad ſecundum lapidem Diamas fluuius freto miſce-

miſcetur. Hic portus phocenſium eſt, cuius Plinius commeminit, qu d Phocentes poſt Troiæ ruinas rhegium primo perueuentes poſtea huc commigrarint, ut Iſacius in Lycophronem ſcribit. Sunt autem phocenſes Græciæ populi, qui aliquot urbes in Calabria condiderunt, ut Amphiſſam, ut Criſſam, ut Hyelam, ut Lagariam, ut Ariantham, ut alias multas. Supra Cerillos paululum Machera oppidum eſt, qu d gladium ſignificat, cum ſpectato uino. In cuius agro berilli oriuntur. E regione Macheræ, Criſeora oppidum exiſtit editiori loco ſuper ſaxum ſitum quaſi aureus mons, quæ modicum inter ſe & a Cerillis diſtant. Hic etiam generoſa uina fiunt, naſcuntur berilli, & ſilices, & lapis phrygius, prouenit terebinthus & uitex ſunt & caſtaneta ingentia & ſiluæ glandiferæ ad porcos alennos opportunæ, præſtant & ubera gregibus armentisque paſcua. Congerunt & in his locis accipitres multigeni, & Syluestria animalia ſtabulantur, unde & nobilis uenatus fit, in hac ora paſſim & ubertim fœniculi marini naſcuntur. A Criſeora M. P. quatuor Vernicarium oppidum eſt a uernante aere dictum forte Apruſtum Plinio, in cuius agro ſiluæ ſunt addomorum tigna et nauium ſabricam aptæ, prouenit terebinthus. Procreantur teſtudines terreſtres. Inde eſt Summuranum oppidum, cuius meminit, Antoninus pius in itinerario, qui fuit anno Chriſti cxl. ex Syphei ruinis, ut auctumo, excitatum, quod Sybaris fluuius Torentinis & anguillis uber præterfluit ubi

gammarorum magna copia naſcitur. Hic ſericum optimum ſit, texuntur panni nobiles ex ſtamine laneo, ue lineo, uel bombiceo, uel goſſipino, & ſubtegmine laneo albi coloris. Genus hoc panni frondinum uocát. Celebratur mercatus annuatim. In hoc agro oriuntur berilli, gypsú, et ſpecularis lapis, legitur mãna. Prouenit et tragiú, quod herbarij & pharmacopolæ Calabri diſtamú appellát, habet enim, ut Dioſcorides ſcribit, dictami uim & utranq. herbam in Creta tantum naſci ait. Eſt & in agro hoc planicies ingens, Teneſius campus dictus, agricolationi, pabulis, & aucupio percomoda, inde uallis eſt amœniſſima lympidis aquis referta. A Septentrionali parte mons eſt ſublimis pollinus a polleo dictus quod nobilibus herbis medelæ commodis polleat. Prouenit enim ibi, ut ab herbarijs accepi, tragiú dictamum Cretenſe, chamæleon bigenum, draucus, meum, nardus celtica, anonides, anemone, peucedamum, turbit, reubarbarum, piretrum, iuniperus ubertim, ſtellaria, imperatoria, cardus maſticem fundens, dracagas, cythiſus, unde & caſeus & hippaces probatiſſimi fiunt erumpunt & in hoc monte aliæ plures nobiliſſimæ herbæ, ſunt & aurifodinæ. Naſcitur & lapis phrygius fungos procreans in ſingulos menſes eſu ſuaues & innoxios, eſt mediocriter ponderoſus & inæquali coloris concretione, candidas cadmiæ modo uenas habens. Quam rude uulgus ex lyncis urina condenſam falſo putat, cú ex ea, ait Plinius, gẽma fiat, quam linx mortalium uſui inuidens ut primum mingerit terra obruit. Phrygius autem

autem lapis ait idem libro trigeſimoſexto. Gleba eſt pumicoſa. Hìc Sybaris fluuius oritur non longe a Summurano. Syphei oppidi ueſtigia uiſcuntur, cuius meminit Liuius, quod unà cum alijs quibuſdam Calabriæ oppidis ad Romanos rediiſſe tradit. Vbi ſummorano abieris tenderiſque ad occiduum Seracenam oppidum inuenies Seſtum olim, ut coniicio, dictum ab Oenotrijs conditum, ut ſcribit Stephanus, qui ait. Seſtium urbs Oenotrorum mediterranea. Abeſt a ſummurano m. p. quatuor, quod Garga fluuius adlabitur frigidiſſimus qui ſybari miſcetur. In delubro, quod diuô leoni eſt dicatum quorundam ſanctorum fruſtra aſſeruantur, ut mentum Ioannis Baptiſte, fruſtrum ueſtis Chriſti, fruſtra Petri, & Pauli, Andreæ, & Bartholomei apoſtolorum, Georgij, Cornelij, Cypriani, Theodori, digitus Stephani prothomartiris, dens genuinus Blaſii, coſta luciæ, phiala uitrea cum particula unguenti, quo Maria Magdalena Chriſti pedes unxit. Eſt & arcula cum quorumdam aliorm ſanctorum fruſtris. In hoc agro uina generoſa naſcuntur, fiunt & olea nobilia, legitur manna, fit goſſipium, naſcitur plumbum, ſunt & aurifodinæ, eximitur gypſum. Gypſi, ait Plinius, duo genera, alterum è lapide coquitur, alterũ è terra effoditur. Qui coquitur lapis eſt non diſſimilis alabraſtite eſſe debet, aut marmoroſo, coquitur fimo bubulo, ut celerius uratur. Omnium autem optimum fieri compertum è lapide ſpeculari ſquammam uitalè habente finditur

in tenuiſſimas cruſtas. De quo Plinius libro trigeſimo ſexto ſic ait. Lapis ſpecularis faciliore multo natura finditur in quaslibet tenues cruſtas, talcum appellat aromatoriorum turba. Eſt & in agro hoc charitoros id eſt gratiæ mons Apennini herbis comedendi arti commodis oppletos, ſunt & ſiluæ glandiferæ alendis porcis aptæ, fiunt uenationes nobiles, ſtabulantur & lynces. Poſt Seracenam M. P. quinque altimontum eſt oppidum uetuſtum edito loco, Balbia olim dictum. Sed an ab auxonijs an ab Oenotrijs conditum ſit ignoratur. Vnde uinum balbinũ bonitate præcipuum, cuius meminit Plinius libro quartodecimo, illudque cum alijs Calabris uinis plurimum commendat. De quo Atheneus libro primo inquit. Vinum balbinum generoſum & admodum auſterum, & ſemper ſeipſo melius naſcitur. Hinc uitis balbina, alias byblina in Siciliana allata eſt, ut Atheneus tradit, qui ſic libro primo ſcribit. Hippias rheginus uitem illam uocatam fuiſſe byblinam aſſeruit, quam polis argiuus, qui Syracuſis regnauit, primus ad Syracuſas ex Italia detulit, & id fortaſſe uinum quod dicatur polium apud ſiculos ipſum eſt biblynum. Hic emporium bis annis ſingulis celebratur. In phano beatæ Mariæ multorum ſanctorum fruſtra aſſeruantur. Eſt enim ſpinarum una coronæ dominicæ, fruſtrum crucis Chriſti, coſendix cum crure & pede cum carne & cute Ioannis Chryſoſtomi, lacertus diui Baſilij, pars crinium beatæ Mariæ Virg. & Mariæ Magdalenæ, fruſtram Matthiæ & Philippi Apoſto-

Apoſtolorum. Pontiani, Laurentij, Stephani Protho. Barbaræ, Claræ, Georgij, Gamalielis, Virgæ Moyſis, & aliorum quorundam, pars digiti Thomæ Aquini Sanguinis Blaſii Epiſcopi. Iacet & corpus beati Pauli Militenſis ordinis prædicatorum. Eſt in hoc agro beatæ Mariæ aquaformoſa cognomine templum. Ciſtercienſium Monachorum Cœnobium. In *quo multorum quoque Sanctorum fruſtra aſſeruantur. Sunt enim fruſtra ueſtis Chriſti ac beatæ* Mariæ *Virg. Sixti, Gregorij, & Syluestri Rom. Pont. Apoſtolorum Thomæ, Iacobi, Simonis, Iudæ, & Philippi: Item Ioannis Bapt. Griſogoni, Fabiani, Phantini, Seantoris, Luciani: Criſanti & Dariæ, Paulinæ, Annæ, Feliciſſimi, & Agapiti, Theodori, Primi & Feliciani, quatuor Coronatorum, Bibianæ, Marij, Marthæ, Audifax, & Abacu, Vitalis, Margaritæ, Armeniæ, Blaſii,* Saturnini, *Barbaræ, Nerei, Archilei, & Pancratij. Menne, Georgij, Creſcentij, & ſociorum, & aliorum quorundam. Non longe a Phano hoc uallis eſt, in cuius medio riuus labitur, & in altera parte caſtaneæ, in altera cirri naſcuntur, ita ut in hac nulla caſtanea, in illa cirrus nullus oriatur, ut naturæ miraculum ſit. In hoc Balbiano agro montes ſunt nati ui ſalis candidiſſimi, quod lapidicinarum modo ceditur, eſt pellucidus, denſus, concretione ſua æqualis nec lapidoſus, intus gemma eſt ſalis candidi ac tranſlucidi. Naſcitur & alabaſtrites. Extant & aurifodinæ duobus locis; & argentifodinæ, ferrifodinæ, &*

lapis

lapis cyaneus. In huius agri apennino naſcitur cryſtallus, exciditur gypſum. Eſt & Balbinus ager frumenti, & aliarum frugum ferax & pabulis aptus, quem Grondus fluuius irrigat torentinis & anguillis uber ubi & lutræ, ſunt. Naſcitur in montibus Tirus fluuius. Stabulantur & ſilueſtres quadrupedes fiunt & aucupia phaſianorum, perdicum, & aliarum auium. Exiſtit, & ſilua glandifera ad porcos alendos commoda, optimaque gregibus armentisque pabula ſuggerens. Sunt & caſtaneta, legitur & in agro hoc manna. A Balbia ad quintum lapidem. Ninetum oppidum eſt, donatum uulgus uocat Ninæa olim dictum ab Oenotrijs conditum, ut ſcribit Stephanus, Ninæa, inquit, urbs Oenotrorum mediteranea. In hoc agro Grondus & Acida fluuij naſcuntur, qui Iſauro fluuio miſcentur. Naſcuntur Berilli & ſilex, ſunt & montes natiui ſalis. Prouenit Terebinthus, & Iuniperus frequens. Fiunt uina, olea, & mella non uulgaria: erunpunt & perſpicui fontes. Eſt & mons celſus in Appenino, cui Mula eſt nomen nobilibus herbis medelæ aptis refertus, in quo chryſtallus gignitur. Atque in ima eius parte quadam Synopis naſcitur nobilis, & lapis Phrygius prouenit, & terebynthus. Eſt & Sylua glandifera alendis porcis opportuna, ſuggerit & gregibus armentisque pabula. Exiſtunt & caſtaneta necnon Syluæ ad domorum tigna reliquaue utenſilia, & ad nauium fabricam aptæ. Stabulantur

in

in montibus ſiluiſque apri, capreæ, & alia ſilueſtria animalia. Nidificant & accipitres multigeni; unde & uenationes nobiles fiunt. Non longe a Donato polycaſtrellum oppidulum eſt. In cuius agro lapis molaris frumentarius, & olearius, & cos aquaria naſcuntur, in montibus cryſtallus gignitur. Poſtea eſt Folonum opidum quaſi ſolea, hoc eſt ferarum cubile inter Roſam & acidam amnes, quorum alter torentinis & anguillis fœcundus eſt, & uterque Iſauro miſcetur, fortaſſe Ariantha, quam, ait Stephanus, phocenſes inter duos fluuios condiderunt. Cum enim, ut oſtendi, ante caſum Troiæ, Auxonij indigenæ, & inde Oenotrij aduenæ, & poſt Troiæ ruinas, præter cæteros, Phocenſes Calabriam incoluerint, urbeſque in ea extruſerint, & harum quarundam nomina immutata ſint (quædam enim priſca nomina aut integra, aut litteris tantum uel ſyllabis immutatis retinent) difficile eſt quænam hæſint pro certo aſſerere. Folonenſis ager frugifer eſt, & paſcendis pæcoribus aptus? quamobrem armentis undat & gregibus. Sunt & in agro hoc glandiferæ, arbores ad porcos alendos opportunæ ſunt & caſtaneta, ſed caſtaneæ inſitæ ſunt. Naſcuntur & præclara uina, exciditur lapis molaris frumentarius & olearius. Non procul ab oppido uberrimus fons è ſaxo manat, ut ſtatim flumen fiat torentinis affluens. A Folonio ad quartum lapidem Agatha oppidum eſt, Artemiſium, ut arbitror, ab Oenotrijs, ait Stephanus, conditum, incola

Arte-

Artemiata. Diſtat a freto M. P. octo, in hoc agro Iſaurus fluuius piſculentus oritur. Naſcitur calchantum, & rubrica fabrilis, & lapis phrygius, legitur manna. Sunt Syluæ glandiferæ ad porcos alendos commodæ, & ſiluæ ſilueſtribus arboribus oppletæ, præſtant & pecuarijs pabula. Agatini adeo agiles ſunt & apti, ut ueluti uiuerræ ferè celſiſſimas arbores ſcandant, & uncoramis appliciti ex alia in aliam tranſeant uenantes glires. Ab Vrſimarſi agro hucusque, & deinceps Leucopetram uſque in Apennino apri, cerui, capreæ, ſciuri, lynces, martes, meles, uiueræ, lepores, iſtrices, herinacei, & alicubi urſi etiam ſtabulantur, unde & pulchræ uenationes fiunt. In planis autem locis optima phaſianorum, externarum, perdicum, coturnicum & aliarum auium aucupia. Nec deſunt teſtudines. congerunt & in præruptis locis accipitres multigeni, & hi optimi. Ac paſſim terebinthus abunde naſcitur, ex qua terebenthina fit, quæ etiam ex pino, abiete, & larice fit. Cumque, ut dixi, paſſim in Calabria flumina, & perhennes ac perſpicui fontes, tum amœnæ ualles, colleſque, & optima pabula, & caſtaneta, glandiferæque, ſyluæ ſint, & nec nimius calor, nec uehemens algor in ea uigeat, ſed temperata cœli temperies, præter cætera, uulgo nobiles pecuariæ habentur. Ab Agatha M. P. quatuor Ginetum ſiue Thyctum oppidum eſt; Thyella eonotrum urbs, ait Stephanus. inqua pars Phocenſium habitauit. Eſt a mari M. P. tribus, quod eiusdem nomi-

nominis fluuius præterfluit, qui uehementi impetu ſe in mare præcipitat, & ob id formidabilis eſt nautis. In hoc agro fit ſaccarum, exiſtunt & horti nemoroſi malorum aureorum & limonum fiunt. Gineti opera figlina, fiunt & ficus probatiſſimæ: naſcitur ferrum, chalcantum, & lapis ophites. Inter Ginetum & Agatham fragarum mira ubertas naſcitur. A Gineto ad quattuor lapides Bombicinum oppidum eſt: in cuius agro ſaocarum fit, naſcitur terebinthus. Extra oppidũ beati Cyriaci templum eſt, & diui Baſilij manachorum menaſterium. In quo templo ipſius Cyriaci monachi corpus iacet. Exiſtunt in hoc agro horti nemoroſi limonum & malorum aureorum. Ad mare Blanda oppidum eſt edito loco ab aere blando ſalubrique dictum. Belliuiderium uulgus nocat, ab Auxonijs, aut ab Oenotrijs conditum, & inde a Phocenſibus habitatum, qnod Soleum flumen ad labitur, ab eſt a Cerillis M. P. nouem. Huius oppidi meminit Plinius; itemque Mela, qui ipſum inter laum flumen & Temeſam urbem locant. Quod oppidum oppugnauit Fabius, ut Liuius Bel. Pun. libro quarto tradit. Qui hanc urbem Blandas pluratiuo numero inclinat, & in Lucania ponit, alicuius auctoris ſcriptis deceptos: ut Plutachus, qui Vibonem Lucaniæ urbem eſſe ſcribit. In Blandinenſi agro fit ſaccarum, & goſipium, ac ficus generoſæ, naſcuntur & uina & olea præclara, naſcuntur & tubera, fit & ſericum nobile. Supra Blandã M. P. quattuor parte leua Bonifatum oppidum eſt.

Hanc

Hanc Hyelam eſſe arbitror : de qua Herodotus in Clio ſit ait. Hyela ciuitas eſt, quam phocenſes Rhegium cum liberis & uxoribus peruenientes in agro Oenotriæ condiderũt. Non in Rhegio agro, qui ad Metaurum amnem prope Taurianum protenditur, urbes condiderunt Phocenſes. Fit Bonifati caſeus laudatiſſimus. Vbi & pulchræ ouium greges ſunt, fit & uinum & ſericum nobile, ac ficus optimæ. Ad mare Lampetes promontorium eſt Terinei ſinus initium, diſtat a Blanda m. p. ſex. Miliario ab eo ſtatio eſt. Meminit de hoc promontorio lampete lycophron & ut alibi dicemus. Supra eſt Meliniturn ciuitas olim Epiſcopalis ſedes, ſed in Marcum translata, a uitium uinique bonitate dita, ædito loco Tempſa quondam appellata, præter quam Iſaurus fluuius êxcurrit. Abeſt a freto m. p. ſex. Hìc arx eſt natura inde manu munitiſſima & urbi incumbit. Eſt quidem uetuſtiſſima urbs ab Auxoniis condita Homeri & Lycophronis, aliorumque poetarum præconio clara. De qua ita Strabo libro ſexto ſcribit. A lao prima urbs Brettiæ Tempſa, quam Auxonij condiderant, noſtræ autem ætatis homines Tempſam etiam uocitant. Poſt illos eam habuerunt Thoantis Comites Etoli, quas eiecere Brettij. Prope Temeſam Sacellam eſt oleaſtris circumſeptem Politæ Vlyxis ſocio dicatum. Quem barbarorum fraude trucidatum graues excitaſſe iras tradunt. Adeoque exta re prouerbium : heroem Temeſæ ingruere ſibi dicat nemo. Locrenſibus autem Zephyris ipſa urbe potitis

Euthy-

Euthymum Fabulantur pugilem, poſtquam ad eum deſcendiſſet, uictorem euaſiſſe pugna, atque ut finitimos ab eo tributo abſolueret coegiſſe. Huiusque Temeſæ poetam meminiſſe aiunt, non autem illius, quæ in Cypro eſt Temeſæ. Nam utroque modo dicitur, quod ad Temeſam ærarium eſt. Et ærifodinarum locus oſtenditur, quæ hiſce defecere annis. Quod autem Strabo hanc primam a Lao Brettiæ urbem dicat, de claris quidem urbibus intelligit, nam & ipſe Cerillos prope laum, & Plinius itemque mela Blandam inter laum & Temeſam ponunt. Item Strabo ipſe Temeſæ Terinam proximam ſcribit, quæ multum abeſt, inde in maritima ora, Hipponium, & Medaman & Scylleum tantum ſcribit. Meminit de Temeſa Ouid. Faſt. libro quinto. Vbi ait. Rurſus aquam tangit. Temeſæ aquæ concrepat æra. Et alibi. Et quamuis aliquis Temeſæa remouerit æra. Et Meth. libro ſeptimo Medeam ſic facit loquentem.

Te quoque luna traho quamuis Temaſæa labores
Aera tuos minuant.

Et lib, xv.

Temeſesque mætalla, Leucoſiamque petijt,

Item Statius Syl. libro primo.

Et quis ſe totis Temeſæ dedit haucta metallis.

Et rurſus.

Nusquam Temeſæa notabis æra.

Et Homerus Odyß. libro primo.

Pallas ipſa Telemacho,

Nunc autem ſic cum naui deueni & ſocijs,
Nauigans nigrum mare ad alienigenas homines,
Ad Temeſim æris gratia, duco autẽ nigrum ferrum,
Et lycophron in Alexandra de Menelao loquens ait,
Dona dedicauit uirgini ſpoliatrici,
Mineruæ Temeſæam crateram & clipeum,
Quibus ſuper uerbis Iſacius interpres ait, (tur.
Temeſa urbs eſt Calabriæ in qua optima æra effodiun-
Huc etiam poſt Troianum excidium conceſſere pho cenſes ſocij Schedij & Epiſtraphi ducum Phocenſium, ut idem ſcribit, qui ait.
Naboliorum uero in Temeſam filiorum,
Nautæ peruenient, ubi Lampetes,
Hipponij uerticis ad mare promontorium
Aſperum uergit, contra autem Criſſæ fines,
Crotoniatam mari oppoſitum ſulcum,
Boum arabunt accuto uomere.

Super quibus uerbis Iſacius ait Nauboli filius fuit Ephitus, cuius filij fuerunt Schedius & Epiſtraphus Phocenſium duces, qui apud Troiam cæſi fuerunt. Poſt autem Troiæ expugnationem illorum ſocij in Italiam pulſi, Temeſam incoluerunt, quæ ciuitas eſt Calabriæ, quæ generoſum aurũ habet, quæ nunc Tempſa uocatur, quã Lycophron nunc Temeſum, nunc Temeſam nominat. Lampetes eſt promontoriũ iuxta Temeſam & lampetia urbs. Hipponiũ eſt Italiæ urbs & promontorium. Vbi Criſſa urbs eſt Phocenſium a Criſſo Panopei fratre condita è regione Crotonis. Meminit de Temeſa

meſa Ptolemeus & mela, de qua plura Calimachus. Eſt Temeſa Colonia ciuium Romanorum, ut Liuius bel. Mac. libro quarto auctor eſt, deduxit, inquit eam L. Cornelius Merula, Tempſanus ager de Brettijs captus erat. Eam prædari ſolitus erat uerres, ut Cicero in uerrem ipſum atione quinta ſcribit: Meminit & actione ſeptima de tempſano incomodo. Ex hac fuit L. Tempſanus Romæ præter. Fuit Tempſa ſedes Epiſcopalis, quæ, ut dixi, in Marcum translata eſt, aut certe marcenſi adiuncta. Hilarius Epiſcopus Tempſanus interfuit Synodo Romanæ quartæ quæ ſub agathone Papa celebrata eſt. Et abundantius Epiſcopus Tempſanus interfuit Synodo Conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone. Signabant in numo Tempſani templum cum æditui: & expoſtico politem in ſcriptione græca Τεμεσεων. Hic præclariſſimum uinum naſcitur, quod Plinius libro quarto decimo inter cætera Calabra uina laudat, fiunt, & olea & mella & ſerica clara, ager hic frumenti & aliarum frugum ferax eſt, poma omnis generis fiunt. Aer Blandus eſt, fit in agro hoc goſſipium, legitur manna; naſcitur gypſum, & lapis phrygius, fit uiſci copia ingens. ſunt caſtaneta et ſiluæ glandiferæ ad porcos alendos commodæ, & ſiluæ ad domorum tigna & nauium fabricam aptæ, praſtant & opima gregibus armentisque paſcua. Supra Temeſam m. p. quatuor Vergianum oppidum eſt, Rogianum uulgus uocat primis literis immutatis, uergæ olim dictum. Vetuſtum quidem eſt, ſed

an ab Auxonijs, ab Oenotrijs conditum ſit, compertum non habeo. Meminit huius urbis Liuiús, quam cum alijs quibusdam ad Romanos, ut oſtendi, redijſſe ſcribit. Vergianus ager frugifer eſt, fiunt & uina & mella clara, Legitur manna, fit & ſericum nobile. Texuntur uergis panni quales texuntur Murani. Exin eſt Marcum ciuitas ſedes epiſcopalis Tempſæ ſuffecta. Argentanum olim, dicta, quam cum Vergis alijſque quibusdam ad Romanos redijſſe Liuius tradit. In æde Epiſcopali ſanctornm martyrum Seantoris, Viatoris & Caſſiodori & Dominatæ eorum martis corporaquieſcunt, qui huius urbis ciues fuere, meminit horũ Vſuardus in martyrologio ſuo Hanc epiſcopalem ſedem Maulonicus Siculus meßenio Archiepiſcopo olim ſubiectam fuiſſe inſulsè nimis nugatur. Vrbem hanc Folonum flumen præterfluit, nec longe Maloſa fluuius alter fluuit, qui folonio miſcetur. Ager hic uberes fructus refert, fiunt uina & olea non uulgaria, & ſericum nobile, legitur manna, exciditur lapis molaris, naſcitur ſilex. Extant caſtaneta & ſilue glandiferæ ad porcos alendos commodæ ſunt & ſiluæ ad domorum tigna & nauium fabricam aptæ, præſtant ubera gregibus pabula, & cubilia feris, nec deſunt præclara aucupia, ſunt & in hoc agro pagi. Ceruicatum, Caſaletum, mucraſanum, caualatum, circeium, Iacobum caſalenouum, martinum & dominica. Inde eſt, fagianum caſtellum, quod Calabricas fluuius torentinis uber præterfluit, qui Sybarim

rim influit. Exuberat Caſtaneis inſitis, ſunt, & ſiluæ ad domorum tigna ac reliqua utenſilia & ad nauium fabricam aptæ, fit uiſci ingens copia, prouenit in fagianenſi agro ingens fragarum copia. Naſcitur lapis phrygius. Oppidani ligneis uaſis conficiendis nauant operam, Calabrices fluuius fagianenſem agrum a marcenſi diſtermiant, propè fagianum uiiocium cus eſt, in hoc agro Albani populi in tuguriolis habitant. Hìc gypſum clapide coquitur. Ad mare Cetrarium oppidum eſt ædito loco ſuper ſaxum ſitum mari incumbit, quod eiusdem nominis fluuius adlabitur, Lampetia olim dictum a Lampetia ſorore Phætontis condita, cuius meminit Lycophron, & Polibius libro tertiodecimo referente Stephano a qua gentile lampetienſis & lampeticus, unde lampeticus ſinus, abeſt a lampete promontorio m. p. ſex. Meminit & urbis huius Pomp. Mela itemque Plinius licet quidam mendoſè clampetia legant. H c nauale eſt, ubi naues Tiremes fabricantur, olei optimi copia, & ficus laudatiſſimæ fiunt, coquitur gypſum elapide. Naſcitur uitex, & fœniculi marini. A cetraro ad quartum lapidem Vardia caſtellum eſt montis uertice paululum a mari ſemotum cum balneis non uulgaribus, a tranſmontanis habitatum. Hi bilinguas ſunt, nam ſua, & latina lingua utuntur. Sed nuper a tranſpadanis gallis Luterana *hæreſi infecti ſui ſceleris pendere pœnas, nam omnes ferè uitam ſuſpendio finicrunt. In hoc agro gypſum naſcitur. Extant & glandiferæ Syl-*

 uæ.

uæ. Nec longe eſt Fiſcaldum caſtellum alterum. Vbi ſaccarum fit, & mel ac uinum non ignobile. Naſcitur & lapis phrygius. Supra eſt Hetriculum oppidum quod uulgus corruptè Lataracum appellat. Quod unà cum alijs quibusdã ad Romanos rediſſe Liuius aſtruit. Ager hic frumenti & aliarum frugum ferax eſt, fiunt uina, ac lina, cannabis, & ſerica & fructus optimi, ex quibus caſtaneæ ex inſitis arboribus laudantur, fit & xilon. Naſcitur gypſum & ſilex. Prope eſt Toranum oppidum cum ſpectato temeto. Hanc Dapetiant eſſe arbitror, quam cũ alijs multis ad Romanos rediſſe Liuius tradit. Hìc figlina opera fiunt. In hoc agro eadem fiunt, quæ in Lataraci agro. Torani agrum Turbidus fluuius a Marci agro diſpeſcat. Nec longe Regina oppidum eſt ædito loco Herinum olim appellatum ab Oenotrijs conditum. Hetiminm, ait apud Stephanum Hecateus, Oenotrorum urbs eſt mediteranea. Iuxta perditium flumen labitur, & inde Neia fluuius alter fluit. Fit hìc optimi olei copia, naſcitur alabaſtrites, & ſulphur, & ſilex, & nitrum, cos aquaria & olearia, lapis molaris ſrum, & olearius. Inter legumina maxime laudantur ciceres, prouenit Terebinthus. Eſt & ager hic frumenti & aliarum frugum ferax. Quem finetum flumen a Toranenſi agro diſterminat. Deinde eſt Montaltum ciuitas Vffugum olim dictum, quod ſimul cum alijs multis ad Romanos rediſſe Liuius ſcribit, ſedes Epiſcopalis quæ conſentinæ iuncta eſt. Hic nobile emporium in annos ſingulos celebratur.

Fit

Fit Serici opptimi ingens copia. Texuntur panni ſeri cei, & frandinei. In hoc agro naſcitur alabaſtrites, & lapis molaris frumentarius & olearius, & ſulphur oritur & calchantum & plumbum. Iuxta uincentium uicum Salfoſſile naſcitur, eſt in hoc agro Xoſtus uicus. Agrum hunc Manilianus & ſeptimius amnes piſculenti irrigant, qui Crathi miſcentur. Nunc ad fretum redeundum eſt. Vbi Paula oppidum eſt cum fonte nobili quod eiusdem nominis fluuius præterfluit, diuo Franciſco minimorum ordinis fundatore inclitum Patycos olim, dictum ab Oenotrijs conditum, ut Stephanus fert, incola patycita. Eſt a Cetraro m. p. duodecim. Ortus eſt diuus Franciſcus, ut de eo, ut par eſt, aliquid dicamus a partu uirgineo anno Mcccc xv. honeſtis parẽtibus ac Chriſtianæ fidei cultoribus haud ſanè ſine futuræ ſuæ ſanitatis portento. Nam ea nocte & hora, qua conceptus eſt, uiſa fuit ſuper parentum domum trabs ignea. Qui duodecimum annum agens cum parentibus Aſiſium umbriæ ubem religionis gratia diui Franciſci Aſiſini corpus neneraturus petijt. Inde in Calabriam reuerſus diuino inſtinctu iuxta prophetæ dictum. Ecce elongaui fugiens & manſi in ſolitudine, patriam amplius ingredi renuit, ſed hominum cœtum conſuetudinemque declinans ſeceſſum delegit. Vbi diuino cultui iugiter die ac nocte impiger uerſabatur, ieiunijs, uigilijs, obſecrationibus & contemplationibus incumbens. Manſit autem hunc in modum totum quinquennium. Subinde ſimulatque exceſſit

ex ephebis unde uiginti annum natus cœnobitas ad heremum, facta ſibi prius a Conſentino antiſtite copia, admittere cepit. Ac præter cætera, crebris etiam corporis laboribus operam nauabat: ita ut nulla uel momenti intercapedo interciperetur, quin & ſibi & alijs frugi plurimum eſſet. Erat nimirum cunctarum uirtutum ſpecimen. Eius uultus uerum præ ſe numen ferebat. Pedes toto ſuæ uitæ tempore nudos geſſit. Signis plurimis fulſit. Quippe qui pleroſque uita functos ad uitam, lepra alijſque ulceribus & langoribus confectos ad priſtinam ſecundamque ualetudinem reuocauit. Luminibus captis uiſum, auribus auditum reſtituit. Sæpe ignem nudis pedibus illeſus calcauit, calcariam ardentem & ruinam minantem nudis pedibus ingreſſus, nudis manibus ne rueret firmauit, Demonibus obſeſſos liberauit. Nec prophetiæ munere caruit: nam diuino afflatus ſpiritu pleraque præcinuit. Sæpe plures dies ac noctes manſit impaſtus. Sanctam quadrageſimam totam abſque cibo potuque tranſegit. Carnes nunquam comedit, quinetiam ſuis Cœnobitis carnibus, ouijs, lactarijſque infirmitatis tempore excepto, & tum conſulente medico, penitus interdixit. Eius ſanctitatis nomen ad Ludouicum Galliarum regem cum percrebuiſſet, omni poſthabita cunctatione rex ipſum ſumma ueneratione ad ſe ſe accerſiuit. At ille nonniſi Sixti quarti ſummi præſulis iuſſu ad eum acceſſit. Obijt diem ſunt Turone Galliæ Senio confectus unum & nonageſimum annum agens a natali dominico an-

co anno M. D VII. quarto Non. Aprilis Iulio ſecundo Pontifice, die uero & hora qua Chriſtus pro humani generis ſalute, paraſceues inquam & hora nona expirauit; id eſt more Romano horas a ſolis occaſu præcedentis diei uſque ad occaſum ſequentis numerando hora uigeſima prima, ut etiam in euangelij uinea liquet. Sui pridem finis diem, quo è uita hac exceſſit, ſuis alumnis Chriſti exemplo quam humiliter pedes lauit, Euchariſtiæ quæ uiaticum multis obortis lachrimis ſuſcepit. Qui a Leone decimo poſt Chriſtum natum anno M D xix. in numerum ſanctorum relatus eſt. Sed de die Romano in Dig. ſcribitur, & de horis martialis libro quarto. Paulæ clara uina fiunt, & dulce, uernatium dictum, & auſterum, laudantur cepurica. Fiunt & figlina opera, e quibus phialæ & ollæ laudantur. Erat hìc palma frugifera. Sed agitata uento corruit. In hoc agro lapis molaris exciditur frumentarius & olearius. Mare hoc piſculentum eſt, in quo uerriculis ingens piſcium copia, necnon & coralium capitur. Poſt Paulam fluuius labitur Tynnaria dictus, quòd contra tynnorum captura fieret. Inde leudus fluuius alter mare influit. A Paula m. p. quatuor Nicetum oppidum, eſt ædito loco mari incumbens, quod uictorem ſignificat. Hìc clariſſima uina fiunt dulcia uernatia dicta, & ficus optimæ, laudantur & perſica, & ollaris uua, plerique fructus præquocuntur ut puteolis. ager hìc frugifer eſt. In quo etiam lapis molaris eximitur frumentarius & olearius. & cos aqua-

ria. Naſcitur gypſum & ſilex, Fiunt palumborum & aliarum auium aucupia numeroſa. Ex hoc oppido fuit. Nicolaus diui Franciſci Paulitani ſocius integræ ac ſanctæ uitæ uir. Poſt oppidum Moſa fluuius labitur. Intus eſt Arintha oppidum inter duos amnes Emulam & ſordum ab Oenotrijs conditum ut Stephanus refert, diſtat a Nineto m. p. octo. Hic figlina opera pulchra fiunt & præſertim ollæ coquinariæ & oleariæ. In hoc agro præter cætera ingens cicercul arum copia fit, item goſſipium, legitur manna. Naſcuntur cos aquaria, & ſilex & magneſia. Eſt & ſelum pagus. Dein eſt caſtrifrancum oppidum ædito loco Pandoſia olim dicta, quam Oenotrij condiderunt. Quæ Oenotrorum regia fuit, quam Acheron amnis, quem capanianum uocant præterfluit, a quo, ait Plinius, oppidani Acherontini. De qua Strabo libro quinto ita ſcribit. Supra Conſentiam paulum Pandoſia eſt ualidum propugnaculum, ubi Moloſſorum rex Alexander trucidatus eſt, Dodoneo deceptus oraculo, Acherontem atque Pandoſiam cauere iubente, cum ſimilis appellationis loca in Theſprocio monſtrentur agro. Triuertex autem ipſum eſt propugnaculum, cui Acheron amnis præter fluit. Aliud inſuper fraudauit oraculum. Pandoſia perdes populum qnandoque triuertex. Credidit enim hoſtium, non ſuorum cladem oſtentari. Oenotrorum quoque regum regiam fuiſſe Pandoſiam memoriæ proditum eſt. Fuit Alexander a Tarentinis in Italiam accitus, quo ipſis aduerſus Brettios opem ferret, nam

Taren-

Tarentini per ſe Brettiorum potentiæ reſiſtere non ualebant. De qua re Iuſtinus libro duodecimo ex trogo Pompeio inſit. Alexander rex Epiri in Italiam a Tarentinis auxilia aduerſus Brettios precantibus ſol. citatus, ita cupide profectus fuerat, ut in diuiſione orbis terrarum Alexandro Olympiadis ſororis ſuæ filio oriens, & ſibi occidens ſorte contigiſſet, non minorem rerum materiam in Italia, Africa Siciliaque, quam ille in Aſia & Perſis habiturus. Huic accedebat, ut ſicut Alexandro magno delphica oracula inſidias in Macedonia, ita huic reſponſum Dodonei Iouis urbem Pandoſiam, amnemque Acherontem prædixerat, quæ utraque cum in Epiro eſſent, ignarus eadem & in Italia eſſe ad declinanda fatorum pericula peregrinam militiam cupidus elegerat. Geſſit cum Brettijs bellum, ſed iuxta urbem Pandoſiam & flumen Acheronta non prius fatalis loci cognito nomine, quàm occideret, interficitur. Moriensque non in patria fuiſſe ſibi periculoſam mortem, propter quam patriam fugerat. Corpus eius Thurij publicè redemptum ſepulturæ tradiderunt. Id idem Liuius ab urbe condita libro octauo ſcribit. Hanc urbem aliquando Lucanorum fuiſſe Theopompus apud Plinium tradit. Signabant Pandoſii in denario Appollinem, & ex poſtico tripodem. Hic ingens ſerici copia fit. Naſcitur in hoc agro gypſum, & ſilex. Non longe cyterium oppidum eſt, quod literis immutatis Cyriſanum uulgus appellat, ab Oenotrijs conditum. Cyterium ait apud Stephanum Hecateus,

teus, Oenotrorum urbs eſt mediterranea, a qua oppidani Cyterini. Situm eſt ædito loco in radicibus Appennini, cui mons ſublimis imminet Cacutius ab alto cacumine dictus, nobilibus ac ſalubribus herbis opple tus. In hoc monte bolum naſcitur haud ignobile,& fra garum copia ingens. Inde eſt Conſenſia ciuitas nobilis diuitijs pollens & uetuſtiſſima inter Crathim & Baſen tum amnes ab Auxonijs, aut certe ab Oenotrijs condita. Nam, ut dixi, ante Oenotrij & Peucentij in Calabriam aduentum Aſchenazi poſteri Auxones ſiue Auxonij a Græcis dicti uniuerſam regioné urbes in ea rarè tamen condentes incoluerunt. Inde Oenotrij aduenæ urbes in ea crebras extruxerunt. Poſt uero Troianum excidium, præter alios Græcos, Phocenſes & Philoctetes multas urbes in ea condiderunt. Eſt Conſentia decliui loco ſita Septentrionem ſpectans, atque a Niceto ideſt Tyrrheno mare m. p. duodecim diſtans Ab urbe ad orientale uſque fretum uallis eſt amœniſſima ad xl. m. p. longitudine Crathi fluuio nobili & piſculento, de quo alibi plura, alijsqui plurimis fluuijs, qui Crathi miſcentur irrigata, ac crebris oppidis in ſpeculis collibusque ſitis ac uillis undique cinta. Nam parte leua ſunt Domanicum, Menecina, Caro leum. Pandoſia, Arintha, Monſaltum, Regina, Lataracum, Toranum, Marcum, Rogianum, Fagiagianum, Tarſia, Terranoua, & Albanorum, uici complures. Parte uero dextra ſunt Caſtionum, Lucij, Roſæ, Acra, Beſidiæ, Terranoua, & itidem Albano-

Albanorum uici frequentes. Quæ uallis rerum omnium ubertate referta eſt, nam frumenti & alicubi uel Siliginis & aliarum frugum ferax eſt. Fiunt omnis generis fructus optimi in quibus caſtaneæ laudantur, non quæ ex natiuis, ſed ex inſitis caſtaneis proueniunt, unde & inſertas caſtaneas uulgus appellat. Fiunt item hortenſia non uulgaria, ac uina, olea, mella, lina, cannalis, goſſipium, Seſama clara, legitur paſſim manna. Extant & læta pabula, atque in planis aucupia, in montibus uenationes perpulchræ fiunt. Sunt & Syluæ glandiferæ, & syluestres. Fluuij omnes, quibus planicies hæc ex utraque parte irrigatur, piſcoſi ſunt, in quibus, præter cæteros piſces, torentinæ capiuntur. Cingitur & utrunque Conſentia ditioni ſuæ ſubiectis crebris caſtellis, de quibus mox. Eſt Conſentia ſedes Archiepiſcopalis cui montaltina ſedes adiuncta eſt. Quam unà ex antiquioribus eccleſiis regni Siciliæ eſſe Innocentius Papa huius nominis tertius ad Conſentinum Epiſcopum ſcribens aſſerit, cuius conſuetudines, quòd ſacris canonibbs non contrariantur, immutari nolit. De qua Ioannes Ioachinus Abas ſuper Eſaiam inquit. Licet opprimi habeat in futurum eccleſia Conſentina, quæ cum Iezrael carmelo, tertio Regum uicina concordat in ſpiritu, ad eam tamen ac ſi ad alteram Beethelem angelus ſani conſilij dirigetur. Qui filios eius ad interiora ſolitudinis transferat, & ſeculares Egyptios tyrannornm furijs derelinquat. Iulianus Epiſcopus Conſentinus interfuit Synodo Conſtantinopoli-

nopolitanæ ſextæ, quæ ſub Agathone Papa celebrata eſt. In æde Epiſcopali multorum ſanctorum fruſtra aßeruantur. Sunt enim caluitium Gregorij Nazian. bracchium Martiui Epiſcopi, Brachium Hipoliti, & brachium Bernardi Abatis, tibia beati Hieronymi, fruſtrum crucis dominicæ, & crucis Andreæ Apoſtoli. pollex Rodos, qui fuit unus ex lxxij diſcipulis. Eſt & arbuſcula & arcula cum fruſtris oſſeis multorum ſanctorum. Item in ara maxima recondita ſunt fruſtra crucis dominicæ, ueſtis beatæ Mariæ uirg. & manna Ioannis Euang. baculi Pauli Apoſtoli: fruſtra Annæ Simeonis iuſti, Marci & Lucæ Euangeliſtarum. Stephani Proth. Dionyſii Arcopagitæ, Xiſti, Cornelij, Sylueſtri, & Damaſi Rom. Pont. Blaſii, Laurentij, Anaſtaſii, Priſcæ, Martini, Nicolai, Hilarij, Baſilij, Malachiæ, Mariæ Magd. Teclæ, Sabinæ, Agathæ, Luciæ, Euphemiæ, & Samaritanæ, cum qua loquutus eſt dominus. In ara a parte merid. ſunt fruſtra Ioannis Bapt. Zachariæ patris eius, Ioſephi Abarimathiæ, Eufratæ, qui fuit unus ex lxxij. diſcipulis, Fabiani Papæ, Donati, Geruaſii, Protaſii, Sebaſtiani, Luciani, Iuliani, Bonifacij, Panteleonis, Coſmæ, Euſtachij, Marcelliani, Antonij Abatis, Macharij Abatis, Conſtitij & Iuſtinæ. In ara a parte Aquilonari beato Petro & alijs Apoſtolis dicata recondita ſunt fruſtra crucis dominicæ, pars crinum Petri Apoſtoli, fruſtra Pauli, Andreæ, Iacobi, Philippi, Matthæi, Matthiæ & Bartholomei Apoſtolorum,

rum, Clementis & Bonifacij Rom. Pont. pars crinum Gregorij Papæ, fruſtrá Ioannis Chryſoſt. Cameſini & Cataldi Epiſcoporum, Rodos, Nerei, Archilei, Mercurij, Chriſtophori, Georgij, Dariæ, Vitaliani, Helenæ Auguſtæ, Ceſarij, Ciriaci, Tiburtij, Pancratij, Luciæ, Geminiani, Primi & Feliciani, Felicitatis, Luciæ, & Agnetis. In templo minorum beati Ioannis eiusdem ordinis cœnobitæ corpus quieſcit. Fuit Conſentia, ait Strabo, Brettiorum Metropolis. Quem Annibal, capta Petelia expugnauit, quæ ante annnm cum alijs multis circumuicinis urbibus in fidem P. R. redijt, ut ſcribit Liuius. Ex Romæ ſtatua qua Conſentini Iulium agritum domarunt. In cuius Superiori parte hi uerſus dimidiati extant. Iulij. Arciani V.C. & in l. In baſe uero ſtatuæ. Iulio Agrio Tarrutenio Marciano V.C. & in l. Nobilitate, iuſtitia clementia. Conſpicuo & a primo ætatis flore, Probato quæſt. candidato pro Conſuli Siciliæ, pro conſ. Orient. Legato ampliſſimi ordinis tert. Vrbi. iudici. ſacrarum cognitio. Iterum ob egregia eius in Sena. Quod illis ſummus in cuius loc. Per annos triginta ſententia. uetuſtate prælucet. eique ea. honeſta ſeu iuſta conſen. Nobiliſſimus ordo Conſen. Statuam merita eius perpetua ætate primus agens cum ſuis. In *baſenti alueo ſepultus eſt Alaricus Gothorum rex, qui Redagaſo fuerat ſuffectus. Ait enim* Iernan*des eo in libro, quem de rebus getitis ſcripſit. Alaricus ſubito immatura morte præuentus rebus exceſſit huma-*

humanis. Quem Geti nimia dilectione lugentes Baſentum amnem iuxta Conſentiam, ciuitatem de aluco ſuo deriuant. Nam hic fluuius a pedemontis iuxta urbem dilapſus fluit unda ſalutifera. Huius ergo in medio alueo collecto captiuorum agmine ſepulturæ locum effodiunt, in cuius foueæ gremio Alaricum cum multis opibus obruunt, rurſusque aquas in ſuum alueum reducentes, ne a quoquam quandoque locus cognoſceretur, foßores omnes interimunt. Idipſum ſcribit Paulus Diaconus. Apud Baſentum quoque Otho Federicus Cæſar à Baſilio Conſtantinopolitano rege ſuperatus ſcapham conſcendens Salutem ſibi fuga queſiuit. Afronum rex quidam, qui magnam Calabriæ partem occupauerat, dum Conſentiam oppugnat fulminis ictu diuinitus in ipſa oppugnatione interijt. Fuit Conſentia depopulata & combuſta ab agarenis anno a partu uirgineo Dcccclxx. Ioanne xiiij. Pontifice. Hic nobile emporium quoto quoque anno celebratur, fiunt opera figlina, & præter reliqua ferramenta, cultri fiunt. Atque, quod ciuitas in umbilico ferè Calabriæ ſit & rerum ubertate polleat, regionis præſes reſidet. In Conſentino agro, ait Varro rei Ruſt. libro primo, pomus bifera erat: quam tamen Plinius libro xv. *triferam fuiße dicit. Naſcitur in hoc agro uinum bonitate mirificum, cuius meminit Plinius libro xiiij. illud inter præclara Auxoniæ ideſt Calabriæ uina enumerans. Vbi ſic ſcribit, uerum & longinquiora Italiæ ab Auxonio mari non carent gloria ſeruiciana, &*

Conſentiæ

Conſentiæ genita, & Tempſæ, ac Balbiæ, lucanaque antecedentibus thurinis. Omnium uero eorum maxime illuſtrata Meſſallæ potu ac ſalute lagaritana non procul a grumento naſcentia. Laudantur præter cætera hortenſia & conſintinæ intubi ſatiuæ, & braſſicæ. Fit & coriandum & fœnogræcum. Et caſtaneæ, quas inſertas uocant, quòd ex inſitis caſtaneis fiant, ſunt.n. craßæ & oblongæ. Secundum conſentinam arcem, quæ imminet urbi, aurum & argentum & plumbum naſci fertur. Fiunt opera figlina. Sunt in Conſentino agro Syluæ glandiferæ ad porcos alendos opportunæ. Eſt & in hoc agro Sila Sylua piſis & terebenthine nobilis. De qua Strabo libro ſexto ſic ſcribit. Eſt ſilua picis, ferax optimæ Brettiana dicta proceris arboribus, & aquis recentibus referta ad lxxxvij. longitudinis. Meminit & Silæ Maro lib. xij· quam uocat ingentem, & pulchrorum taurorum armentis frequentem eſſe oſtendit. Meminit & Salluſtius de fugitiuis loquens. Hanc inter memora Vibius ponit. Eſt & crebris & ijs piſculentis fluuijs oppleta, quorum torentinæ laudatiſſimæ ſunt. Arborum mira eſt frequentia ac uarietas nam alicubi pinaſtri frequentes tantum naſcuntur, alicubi tedæ crebræ: alibi aliud arborum genus. Atque ita tam uaſta Silua arborum uarietate diſtincta eſt, ut id naturæ opus mortalium Solertia diſtributum uideatur. Eſt & Sylua hæc uenationi & pabulis mirifice accomodata. In loco Miliano dicto ſalfoſſile, in loco, cui Machia germana nomen eſt, aurum & plumbum, incolle,

nigro dicto lapidem molarem naſci ferunt. Naſcitur & in Sila hac frutex rubro minori ſimilis fructus ferens ſimiles fragis paulo minores, guſtu ſuaues fraboſos uocant. Naſcitur & arbor, cacomalum uocant, fructus ferens ſimiles prunis colore electri. De huius Syluæ pice meminit Columella libro xiij. & Vegetius ſæpe libro quarto Veterinari, æ& Scribonius largus medicus qui Tiberij pricipatu fuit. Celebratur & hæc pixa multis medicis. Dioſcorides enim libro primo eam commendans ait. Pix priuatim ſicca uel ſpiſſa probatur, quæ pura pinguisque eſt, odorata, reſinoſa & leuiter rutila, talis lycia & Brettia eſt coniuncta eſt ſimul pices & reſinæ natura. Meminit & Galenus Antidotorum libro ſecundo in empiaſtro Menippi, & libro tertio de copia medicamentorum, & de compoſitione pharmacum libro octauo, & alibi ſæpe: Item Paulus Aeginates in tertio libro de arte medendi, & Aetius libro xv. *Plinius etiam libro quartodecimo eam impendio commendans ait enim. Pix in* Italia *ad uaſa uina condendo maxime probatur Brettia. Fit e picea reſina Et rurſus. Picis duo genera ſpiſſum & liquidum, ſpiſſarum utiliſſima medicinæ eſt Brettia, quoniam pinguiſſima utrasque præbet utilitates. Et libro* xv. *Picinum oleum laudans docensque quomodo fit, inquit. Oleum in. Italia fictitium picinium dictum fit cum conquoquitur, uelleribus ſupra halitum eius expanſis atque expreſſis, probatum maxime e Bretthia reſina, eſt enim pinguiſſima & reſinoſiſſima. Ex hac urbe fuit*

Theolo-

Theolophorus presbyter & heremita uir non mediocriter doctus, & Sanctimonia prædítus. Qui ſacris initiatus hominum conſuetudinem declinans hæremum petijt, ubi dieque noctuque Deo famulabatur. Hic res futuras noſſe percupiens apud Thebas Calabriæ urbem nunc lucij dictam admodum ſupplex & mærens iugis orationibus & lachrymis die ac nocte, necnon & ieiunijs Deum præcabatur, quo mala eccleſiæ imminentia ſibi reuelare dignaretur. Vix tandem a uirgineo partu anno M CCCLVI. *diluculo Reſurrectionis dominicæ ei leuiter dormienti angelus domini uirginei uultus, altitudinis cubitorum duorum duabus longe nitententibus alis ornatus, candida talarique ueste amictus apparuit. Atque ipſum dulcibus alloquens uerbis quæ iam dudum ſcire concupiuerat, ſibi aperuit. Inuenit etiam apud Thebas inter cætera, libellos Cyrilli, & Ioannis Ioachini, & Lucæ præſulis Conſentini hiſtorias. Edidit de ſtatu Eccleſiæ & tribulationibus futuris librum. Obijt ſenio confectus: Hìc Lucas monachus fuit & Ioannis Ioachini alumnus, qui ob morum probitatem & uitæ ſanctitatem in Archiepiſcopum Conſentinum electus fuit. Scripſit quædam de Ioachino magiſtro ſuo, & hiſtorias a natali domini uſque ad annum M* CCCXVI. *Fuit & ex Conſentina ciuitate Ianus Parrhaſius præſtanti ingenio ac iudicio uir, & flagranti ſtudio, ac doctrina longe præditus, poeta idemque orator, latina græcaue lingua ſanequam eruditus, nulli ſui ſeculi ſecundus. Mediolani bonas litteras*

H 2 *publi-*

publicè eſt profeſsus tanta facundia & doctrina, ut Triuultius ſexagenarius ac ſummæ dignitatis uir inter frequentem iuuentutis cateruam conſpiceretur. Inde Leone decimo Rom. Pont. conducente uenit in urbem, profeſſus eſt in ea publicè bonas litteras. Duxit uxorem Demetrij Chalcondylis filiam, qua felici cognatione & focer & gener utriusque linguæ imperium tenuerunt. Edidit commentarios in claudianum, & in Naſonis Ibin recondita reuditione refertiſſimos. Scripſit & in Poeticam Horatij, & libellum de arte dicendi, & in Epiſtolas Ciceronis ad Atticum. Edidit & fragmenta quædam fortaſſe linguæ latinæ aut artis grammaticæ, cuius rei meminit Aldus Manutius libro quarto inſtit. gram. Ait enim, in fragmentis illis antiquis ſine nomine quæ Ianus Parrhaſius homo utriuſque linguæ doctiſſimus cum Mediolani publicè bonas literas profiteretur, edidit. Nouiſſime autem in manibus erat penè abſolutum uolumen de rebus ab ſtruſis per Epiſtolam quæſitis Valgium Ruffum emulatus, quod quinque & uiginti libros continebat. Scripſit & ſuper Epiſtolas Ouidij, & in primam Epiſtolam commeminit de opere per Epiſtolas, ubi ait. Copioſius & diſtintius oſtendam in eo opero, cui nomen feci de rebus per Epiſtolam queſitis. Nunc autem, quia pleriq. alieno ingenio ac labore & eruditorũ nomẽ induunt, & magnum quæſtum faciunt, quædam Parrhaſii opera ſub aliorum nomine leguntur tempore, & nominibus, ad quos ſcribebat, & fortaſſe phraſi quoque,

que, quo magis furtum lateat, immutatis. Id quod *Carolus* Iard*inus eius alumnus præſagiens ſemper que rebatur.* I*am certe commentarij in Ciceronis Epiſtolas ad Atticum in Siripandi, & inde ab eo in Pauli Manutij manus cum peruenerint ſub eius nomine leguntur. Et quidem uel ipſe aliquando meum loquens ſe eos a Siripando habuiſſe faſſus eſt. Fuit & ex Conſentina urbe Petrus Paulus Pariſius Pontiflcio & Cæſareo iure conſultiſſimus, qui Patauij & Bononiæ plures annos frequente iuuenum coetu publice Romanum ius eſt profeſſus. Inde a Paulo Rom. Pont. huius nominis tertio Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ordini eſt addictus. Opus ingens & præclarum ciuilis iuris conſilia continens ædidit. Fuit & Antonius Thileſius uir impensè eruditus. Edidit librum de coloribus, & coronis, & librum elegiarum, & tragœdiam, quæ inſcribitur imber aureus, uiuit modo Bernardinus eius ex fratre nepos græca lingua eruditus et philoſophus ſcripſit de principijs naturæ libros duos. Fuit & Coriolonus Martiranus Marci urbis de qua dudum dixi, antiſtes ſpectatæ uirtutis uir, utraque lingua ſatis eruditus. Scripſit tragœdias, Medea, Eleſtra, Hippolitus, Bacche, Pheniſſe, Cyclops, Prometheus, Plutus, Nubes. Odyſſeæ libros duodecim, Batrachomyochia, Argonantica, Epiſtolarum librum unum, & alia quædem, quæ nondum ſunt impreſſa. Fuit &* Ioannis *Antonius Pandoſius Campaniæ Epiſcupus. Scripſit de prædeſtinatione & gratia, de arbitrio, &*

 ope-

operibus, de uera Chriſti carne & ſanguinæ. de cœna domini. Viuit modo Ioannes Thomas eius ex fratre nepos: qui ſcripſit de ſpeculo comburente libros duos, de practica arithmetica, & geometrica demoſtratiua librum 1. de Mechanica librum 1. Archimenidis omnia opera, explicauit. Fuit & Ioannes Baptiſta amicus: Qui iuxta peripateticorum placita cœleſtium corporum motus deſcripſit, nullis uſus eccentricis aut epiciclis, res ab antiquiſſimis Philoſophis & mathematicis tot ſecula fruſtra tentata. Et ni matura morte fuiſset præuentus agreſſus eſſet maiora. Egit diem ſupremum annum natus uigeſſimum ſeptimum ſunt in Conſentino agro pagi circiter centum, quorum plerique ſunt oppidis magnitudine pares. Omnes autem in uigintiduas præturas, ſiue xxij. corpora diſtincti. Horum primum eſt Caſtionũ non longe Arenthi amni in colle atque natura egregie munitum amœno loco ſitum iuxta quod Arens fluuius labitur, qui crathi miſcetur. Ager hic frugibus, oleribus, & uarij generis fructibus fœcundus eſt: affluit oleo & uino, fit & ſericum optimum, & legitur manna. Oppidum clarius redidere duo Cæſarij pater & filius, Iaonnes Antonius, & Ioannes Paulus. Ambo ingenio & doctrina clari. Quorum ille grammaticæ inſtitutionis rudimenta, & notationes in Liuium ædidit, & quatuor milia carminnm. Reddit plutarchi opuſculum de immoderata uerecunda latinæ. Hic uero utraque lingua eruditus nunc Romæ latinas litteras publicè profitetur. Scripſit in pri-

in primum librum odarum Horatij, ſcripſit & poemata. Non longe ab oppido Arenthum flumen labitur. Sapanum beato Franciſco uenerandum. Fuit hic Sanctæ uitæ uir, militauit Christo ſub habitu hæremitarum diui Auguſtini, eius corpus Suberati iacet. Lapanum, Rubetum, Cœlicum Ioanne Ioachinno Abate glorioſum, & propè Iouinum flumen torentinis uber fluit. Secundum quod aurum & ferrum naſci ferunt. Fuit Ioannes Ioachinus Abas Mauri Tabellionis & Gemmæ filius. Qui non ſine futuræ ſanctitatis portento conceptus fuit. Siquidem matri, cum Ioachinum concepiſſet, iuuenis quidam forma decorus, & lineis candidis ueſtibus amictus per quietem apparuit, eique dixit. Puerum concepiſti, quem cum parueris, ſi ipſum uiuere cupis, ante ſeptennium baptiſmatis fonte lauari ne ſinas. Eo uero nato patri ſuper aram diui Michaelis Archangeli, quod ſacellum non longe a domo ſua aberat, puerum aſpicere uidebatur, cuius uertex templi tectum tangeret, & chorum aſtantem albis ueſtibus indutum alta uoce concinentem, puer natus eſt nobis alleluia, & filius datus eſt nobis alleiuia. Elapſo ſeptennio cum pater diem baptiſmatis ſtatuißet, mater grauiter ægrotare cœpit, eoque morbo deceſſit. Atque tribus alijs annes defluxis, decimo anno non ſine myſterio puer baptizatus eſt, & uſque ad quartumdecimum grammaticæ operam dedit. Atque non multo poſt Hieruſalem religionis gratia perrexit, quo itinere inopes quosdam ſuis ſumptibus aluit. Et monachalem habitum albi colori-

& aſperum ſumpſit. Cumque deſerta quædam loca eſſet ingreſſus nimia ſiti confectus mori ueritus ſabulo ſe obruit, ne inſepultus feris cibus foret, ac dum ſcripturarum intelligentiam meditatur, ſopore corripitur. Et ecce olei flumen, & iuxta hominem ſtantem cernere, ſibiq. dicentem bibe de hoc flumine, eiq. ad ſacietatem bibere uidebatur. Cumque euigilaſſet totius diuinæ ſcripturæ intelligentia illi patuit. In monte, in quo Chriſtus ſe transfigurauit, in ciſterna quadam ueteri totam quadrageſimam uigilijs, obſecrationibus, ieiunij, hymnis & pſalmis uacans tranſegit. Nocte uero reſurrectionis dominicæ ingens illi claritatis ſplendor apparuit. Atque ita cœleſti numine afflatus eſt, ut utriuſq. teſtamenti concordiá, omneſq. difficultates & inuolucra intelligeret. Quare totum ſe diuinis lectionibus dedit, triaq. opera tum cœpit, concordiá duorum teſtamentorum, expoſitionem in Apocalypſim, & Pſalterium decem chordarú. Ex Hieroſolimis in Siciliam conceſſit, ubi in quadá ſpecu latitans ieiunijs, & orationibus uacabat, et die mercurij, ueneris & ſaturni nil prorſus guſtabat. Poſtea in Calabriam tranſmiſit: & ſacris iniciatus monaſterij Coratij abas eligitur. In eius uita nulla erat intercapedo laboris, ſemper enim aut orabat, aut legebat, aut ſcribebat, ſicque pernoſtabat aſſiduè. Orabat flexis genibus, manibus & oculis in cœlum erectis, uultu alacri angelicum præſeferens uultum, acſi Chriſtum præſenté alloqueretur. Quotidie altaris ſacra peragebat ac perſæpe lachrymabatur. In monaſterio, cui nomen eſt Petralata totam qnadragenam dominicis diebus exceptis panem tantum & aquam guſtabat potius, quam edebat.

bat. Clariut multis miraculis. Scripſit libros quinque concordiæ utriuſque teſtamenti, quod pridem, ut dixi, inchoauit, adhortante eum Lucio Papa huius nominis tertio, & inde Vrbano & Clemænte iubentibus, ut in epiſtola ipſius clementis ad illum directa uidere licet. In *quibus de quinque ſigillis agens eximia & arcana miſteria enodauit: & in quinto nonnulla Danielis, & aliorum prophetarum capita dilucidauit. Expoſitionem quoque Apocalipſis octo partium titulis inſignitum dictorum pontificum iuſſu lugubrauit. Item pſalterium decem chordarum tribus uoluminibus diſtinctũ exarauit, quorum primum dedicauit Deo patri, ſecundum filio, tertium Spirituiſancto. Quod opus die penthecoſtes, utipſe dicit, inchoauiti, ſcripſit & in euangelium Ioannis, & contra Iudæos, & ſuper Merlinum, & in Cærilli reuelationẽ, & librum de flore nuncupatum de ſummis pontificibus, & librum de conſolatione, & ſententiarũ uolumen egregium, & in Herithream. Item Henrici ſexti Cæſaris rogatu anno à Chriſto nato M. clxxxxvii. ad eundem, ut ipſemet ſuper Hieremiam fert, in Eſaiam, & in nonnulla capita Naum, Abacuch, Zachariam, & Malachiæ prophetarum. Scripſit & in Hieremiam, in quibus ſe ſpiritum prophetiæ habuiſſe manifeſtũ eſt. Pleraque enim eſt uaticinatus, quorum multa adimpleta ſunt, cætera adimplénda ſuperſunt. Nam & Græciá ob in Romaná eccleſiam perfidiam gentibus dandam, & prædicatorũ ac minorum ordines initiatores mox futuros, quin etiam in ianuis eccleſiæ eſſe prædixit. Et quidem cum*

hæc

hæc præſagiuit, ipſi in mundo erant, ſed qui futuri eſſent ignoti, ordines autem initiarunt paucis poſt annis quàm ille prædixerat, ut potè diuus Dominicus tribus, diuus Franciſcus nouem. Quos uel Venetijs in diui Marci delubro, quod Salomonis templi inſtar fieri curauit, effingi fecit. In cuius pauimento, parietibusque, ac fornicibus, teſtudinisque ſimulacra alia pleraque effigiata emblemmate, uermiculatoque opere futura protendentia, quæ in dies exitus comprobat, formari atque effingi fecit. Etflauit animam in monaſterij floris loco, qui canalis dicitur, cœnobitis ſuis benedicens. Eius corpus poſtea in monaſterium florenſe translatum eſt. Ex cœnobitis eius, qui ipſo uiuente ſanctitate floruerunt, hi ſunt, Peregrinus, & eius frater Bonatius, quibus futuram & proximam tribulationem reuelauit. Lucas eius ſcriba, qui poſtea Epiſcopus Conſentinus fuit, Gerardus Abas, Ioannes & Nicolaus, quorum alter Abas monaſteri Coratij fuit, alter iſtius uices gerebat: item Matthæus, qui poſt Ioachinum Abas floriacenſis fuit, & poſtea Gerentinus Epiſcopus, Rogerius Diaconus Eccleſiæ Seuerinatis, Petrus & Nicolaus. Qui omnes ſanctæ uitæ uiri extiterunt. De Abate autem ipſo Ioachino Guilelmus Pariſienſis in libro de uirtutibus ſic dicit. Debes ſcire quia donum intellectus tantæ claritatis eſt & acuminis in quibusdam, ut ualde aſſimiletur ſpiritui prophetiæ, qualem crediderunt nonnulli fuiſſe in Abate Ioachino. Et ipſemet de ſeipſo dixiſſe dicitur, quia non erat ei

datus

datus ſpiritus prophetiæ, ſed ſpiritus intelligentiæ. Si quis autem inſpexerit libros eius, quos ſcripſit ſuper Apocalipſim, & ſuper concordiam duorum teſtamentorum mirabitur donum intellectus in eo, uerum in libris ſuper prophetas liquet fuiſſe in eo ſpiritum prophetiæ. Licet quidam diuinarum litterarum ignari negent ipſum fuiſſe prophetam, quòd Chriſtus Apoſtolis dixerit. Non eſt ueſtrum noſſe tempora uel momenta, & alibi, omnes prophetæ & lex uſque ad Ioannem prophetauerunt. Quod utique de primo Chriſti aduentu intelligendum eſt. Vt Hieronymus in Matth. & in Amos, & Ioan. Chriſoſt. & Athan. in ſecundam Epiſt. Pauli ad Cor. & Aug. contra Fauſtum aſſerunt. Iam uero in eccleſia, quæ erat Antiochiæ, prophetas fuiße Lucas in actibus Apoſtolorum ſcribit. Et Agabus, & quatuor Philippi filiæ, & Corinthij; & Apoſtoli ipſi prophetauerunt, ut paſſim in Epiſtolis Pauli uidere licet. Et Iuſtinus Philoſophus & martyr apud Euſebium Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro quarto, uſque ad tempora ſua prophetiæ gratiam in Eccleſiis floruiſſe ait. Quid multis opus eſt uerbis? Cum Ioel Apoſtolos, aliosque in eccleſia prophetaturos prædixerit, ut Petrus in Actibus Apoſtolorum dicit, & Chriſtus ſe ad Iudæos, inter cæteros, prophetas etiam mißurum ab ipſis in Synagogis ſuis occidendos dicit. Nam, ait Amos, non faciet dominus Deus uerbum niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos prophetas. Cur autem Deus ſecreta ſua ſeruis ſuis reue-

reuelat, & quare non neceſſe eſt omnia fieri, quæ dicit, qui ſcire cupit legat Hieronymum in Ionam, & in Ezechielem. Alij quidam Ioachinũ uti hæreticum calumniantur, quòd Inocentius tertius libellum quendam Ioachini nomine, hoc eſt iniuſtam aduerſus Petrum Lombardum repræhenſionem in concilio damnarit. Cum ipſe, in epiſtola, quam propria manu exarauit, ſimiliter & humiliter fatetur ſe eam fidem tenere, quam Romana tenet eccleſia, iubesque cunćta ſua opera compoſita & componenda ſummo Pontifici aſſignari, quæ ipſemet morte fortaſſe præuentus offerre non ualeret, apoſtolicæ ſedis iudicio approbanda & corrigenda. Idipſum Inocentius *ipſe in decretali illa aſſerit. Extat in bibliotheca uaticana epiſtola Honorij tertij Rom. pont. ad epiſcopum Lucan. in fauore Ioachini aduerſus eius obtrećtatores, quæ hæc eſt. Ad audientiam noſtram noueritis perueniſſe quòd cum abatem & monachos ordenis floris de crimine hæreticæ prauitatis infamas, & à tuis permittis ſubditis infamari ſumens occaſionem ex eo quòd felicis memoriæ Inocentius Papa prædeceſſor noſter libellum ſiue traćtatum, quem abas Ioachinus eiuſdem ordinis inſtitutor ædidit contra magiſtrum Petrum Lombardum de unitate ſeu eſſentia trinitatis generali approbante concilio damnauit. Cum igitur idem prædeceſſor noſter in ſententia prædićtæ damnationis expreſſerit, quòd per hoc floren̄ſi monaſterio nolebat aliquatenus derogari quoniá*

&

in eo & regularis eſt inſtitutio , & obſeruantia ſingularis, idemque Ioachinus omnia ſcripta ſua ipſi prædeceſſori noſtro aſſignari mandaret Apoſtolicæ ſedis approbanda iudicio, uel etiam corrigenda, dictans epiſtolam, cui propria manu ſubſcripſit , in qua firmiter confitetur ſe illam fidem tenere, quam Romana tenet eccleſia, quæ diſponente deo mater eſt cunctorum fidelium & magiſtra. Fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus , atque præcipimus quatenus fratres ordinis ſupradicti ſuper hæreſeos crimine nec ipſe infamare præſumas , nec a ſubditis tuis permittas, ſeu aliquatenus diſſimulas infamari. Datum *Romæ apud Sanctum Petrum iiii. nonas decembris pontificatus noſtri anno primo.* ¶ *Poſt Cœlicum Spatianum eſt cum fonte nobili, hic marmor effoditur. Inde eſt Spatianum iterum, ubi aurum & ferrum naſci dicitur, ex huius corporis uico quopiam, cui Caſula nomen eſt, fuit Antoninus Ponta utraque lingua eruditus. Pedatium hic etiam aurum naſci fertur, nec longe Cardonum flumen auriferum labitur, quod cadit in Crathim torentinis aureis maculis ſparſis fœcundum. Ex huius corporis uico quodam, qui ſerra dicitur, fuit Ioannes Craſſus utraque lingua ſatis eruditus, poeta & orator clarus, ingenij acumine & memoriæ tenacitate pollẽs, fuit et accumulatæ uirtutis uir. Inde eſt Petrafixa, & iuxta Iſpica fluuius labitur. Hic plumbũ*

& chalcantum & Salfoſſile naſcuntur. Aprilanum, ſecundum quod Crathis fluuius ortiur. Hic præter alia ferramenta, cultri fiunt nobiles & ſclopi machinulæ. Filinum, Magonum, Rublanum, & iuxta Sabatum flumen labitur, incolæ bouina coria, & ſoleas optime concinnunt. Fiunt & hic ſalſamenta optima ut farcimina, pernæ petaſonesque, ex huius corporis uico Fervueto dicto fuit Nicolaus utraque lingua eruditus, & bonis moribus præditus. Scripſit librum de rebus ſacris, & Syluarum libros quatuor conqueſtionis Italiæ heroico carmine librum. Carpacianum, Syllanum, cuius incolæ pectinibus conficiendis & lanificio plurimum uacant. Nam & aulea, & tapetia, & ſitarchas texunt, & lodices, quas quòd alicubi ex caprina lana fiant, capritas uocant. Altilia. Nec longe Crepiſitum uicus eſt, ubi ſpecularis lapis naſcitur. Maletum, ex quo fuit Carolus Iardinus Parrhaſii alumnus acerrimi ingenij uir, Romanæ facundiæ haud inglorius græca quoque lingua aprime eruditus. Sed enim in litterarum ocio ſe mirum immodum accinſit. Romæ bonas literas publice eſt profeſſus. Rebus exceſſit humanis iuuenis admodum. Paternum cum emporio annuo. Incolæ hircinis, ueruecinisque, & ouinis pellibus aptandis dant operam. Depinianum, cuius incolæ æreis uaſis conficiendis nauant operam. nam & lebetes, & ahena, & ſartagines & peluas & cacabos, & alia eiuſmodi uaſa optime conficiunt. Theſſanum, Donitium, hic chalchantum naſcitur,

& pro-

& prope Album flumen labitur. Per omnia autem loca hæc generoſa uina fiunt, & præſertim Rublani, Fiunt & lina nobilia eius generis, quæ femina uocant. Extant & in Conſentino agro pulchra bouum armenta. Supra Conſentiam Menecina oppidum eſt Oenotrorum urbs mediterranea, ait Hecateus apud Stephanum, ciuis Menecinus. Ager hic frugifer eſt, fit Siligo, & lens laudatiſſima & caſtaneæ optimæ, quas inſitas uocant, & optimi ſerici copia, naſcitur & ſilex. Non longe a Menecina Caroleum oppidum eſt Ixias *olim dictum, urbs quoque Oenotrorum mediterranea contra Menecinam, ait idem Hecateus eodem Stephano referente, & prope Baſentum flumen labitur. Hic etiam Siligo fit, & caſtaneæ inſitæ, & ſericum, naſcitur & ſilex, inter reliqua hortenſia carulei laudantur cinaræ, quorum ingens numerus fit. Ex hoc oppido fuit Baſilius latina lingua eruditus. Iuxta Caroleum Domanicum Caſtellum eſt cũ ſiligine & caſtaneis, quales fiunt Carolei agro. Ad mare fligidium oppidum eſt freto imminens, quod eiusdem nominis fluuius adlabitur, diſtat a Niceto m. p.* VI. *hic optimi ſerici numerus immodicus fit, naſcitur & uinum non uulgare, ſunt in hoc agro Syluæ glandiferæ ad porcos alendos commodæ. Ex hoc oppido fuere Franciſcus Maioranus & Antonius Bonius integerrimæ uitæ uiri beati Franciſci Paulitani ſocij: ſunt in hoc agro uici Falcunaria, & longoburgum, ex quo fuit Archangelus itidem ſanctæ uitæ uir & beati Franciſci Paulitani ſocius. Poſt*

Gligi-

memit Lycophron in Caſandra. Vbi ſic ait.

Alij autem colles in acceſſos Tylleſios
Liniquæ maritimi uerticem ſupremum
Amazonis conſortem munient ciuitatem
Seruæ mulieris iugum recipientes
Quam ferrea mitram ſtrenuæ puellæ habentes
Erantem ducet unda ad peregrinam terram

Super quibus uerbis Iſacius ait: Tylleſium mõs et urbs & ſilua in Italia, & Linum promontorium Italiæ. Meminit & Stephanus. Arx eſt hìc ſuper ſaxum natura munitiſſima, celebrantur nundinæ quotannis. Hìc iacet corpus beati Martini Beſidianenſis minoritæ. In hoc agro marmor effuditur, & gypſum coquitur è lapide. In ſiluis apri & alia id genus animalia ſtabulantur. Sunt & in hàc agro Serratum & Serra, uici. Inde eſt Petramala caſtellum cleta olim dicta a Cleta Panthaſileæ reginæ nutrice condita ualidis turribus undequaue munita a Crotoniatis euerſa, ut Lycophron in Caſandra ſcribit, ubi ſic ait.

Crotoniatæ uero ciuitatem deuaſtabunt aliquando,
Amazonis perdentes intrepidam puellam
Cletam reginam cognominis patriæ.
Multique prius terram ab illa dentibus
Mordebunt præcipitatæ, neque ſine laboribus
Turres deuaſtabunt Lauretæ filij.

Super quibus uerbis Iſachius ait: Cleta Amazonis Penteſileæ nutricis fuit, quæ cum intellexiſset Troiæ mortuam eſſe Pentèſileam nauigauit ut illam quereret, pulſaque uentis in

Italiam peruenit: ubi cum ciuitatem condidiſſet, in illis locis regnauit. Porrò multo tempore elapſo exercitum ducentes Crotoniatæ interfecerunt ultimam reginam Cletam. Omnes enim Cletæ urbis Reginæ Cletæ dictæ ſunt. Laura autem ciuitas eſt Crotonis a Laura Lacinij filia dicta, a quo Lacinium promontorium in Italia nomen accepit. In Petremalæ agro ſal foſſile naſcitur. Non procul à Petramala Sabatium oppidulum eſt, & eodem nomine flumen nauigabile & piſculentum cadit in mare, Ocinarus olim dictus, de quo mox. Intus eſt Mamertum ciuitas uetuſta, ſedes epiſcopalis, martiranum nunc dicitur, ſecundum quam Ocinarus fluuius ideſt ſabatium labitur, cuius meminit Antoninus pius in itinerario. De qua urbe ſtrabo, ubi de locris & Caulonia ſcribit, ſic ait, ſupra has urbes mediterraneam Bretij occupant, ubi eſt Mamertum oppidum nobile, & ſilua picis ferax optimæ bret tiana dicta. Fuere Mamertini uiri bellicoſi, Romaniſque amici ac ſocij fideliſſimi. Qui primi ac ſoli abſque Romano duce aut milite Pyrrho ex Sicilia a Tarentinis aduerſus Romanos accito occurrerunt, ut Plu tarchus in eo ſcribit. Qui Meſſana cum claſſe ſoluens, Tyrrhenumque pontum legens tranſmiſit in Italiam, ac Terineo ſinui iuxta lametum flumen appellens, ibi exercitum cum elephantibus expoſuit, iterque fecit Tarentum per Neocaſtrenſem & Mamertinum agrũ, ualle, quæ ab indigenis dicitur Decollatura, & per Silam Siluam ad Crathis fluminis oſtia, ait itaque Plu tarchus

tarchus ipſe. Pyrrhus compluribus nauibus in meſſenenſi portu amiſſis, in Italiam peruenit. Mamertinorum haud pauciores decem millibus primo tranſgreſſu ſignis collatis dimicare cum non auderent, iniquis locis, impetu contra regem facto, totum exercitum turbauere. Ibi duo elephanti ex ijs, qui poſterius claudebant agmen oppreſſis, ipſe rex a fronte diſcurrens aduerſus homines bello aſſuetos magno cum periculo reſtitit: uulnere autem in capite accepto cum Paulo expugna ceſſiſſet, etiam magis extulit hoſtes. Quorum unus præ cæteris ferox, procero corpore,& ſplendidis armis, ſuperba uoce regem, ſi uiueret, in certamen prouocabat. At Pyrrhus ob hæc irritatus, iraque incenſus, & ſanguine fœdatus, trucique aſpectu terribilis in pugnam rediit hominem illum conſequutus ita caput percuſſit, ut ui ictus, & uirtute gladij uſque ad partes inferiores plaga deſcenderet, cederentque hinc inde diuiſæ, corporis partes. Hoc reliquos continuit, ne amplius perſequerentur quaſi ſupra humanam uim Pyrrum admiratos conterritosque. Ipſe uero quod reliquum erat itineris ſecure profectus Tarentum peruenit. Peditum xx. equitum tribus millibus ſecum adductis. Signabant Mamertini in numo Martem nudum ſtantem, at galeatum altera manu enſem altera haſtam habentem, & iuxta ipſum ſcutum & thoracem,& ex altera facie gallum, qui Marti eſt dicatus, eique ob uigilantiam ſacrificabatur, item martis ſtellá inſcriptione græca tali Μαμερτινῶν Βρεττιῶν

Quandoque ſignabant Martem tenentem equum & ex poſtiquo Apollinem interdum ſignabant Martem galeatum ſedentem in ſaxo innixſum clipeo, & dextra haſtam tenentem, & ex poſtico Apollinem. Interim ſignabant Iouem, & ex altera facie Martem cum haſta et clipeo pugnantem. Aliquando ſignabant Io*uem, imberben & ex altera parte aquılam fulgur in pedibus habentem. Quandoque ex poſtico iouis ſignabant taurum.* I*nterdum ſignabant ex poſtico Apollinem. In Mamertino agro uinum generoſum naſci tur fit mel & ſericum optimũ, naſcitur & lapis molaris, & lapis phrygius, & calcanthum, & lubrica fabrilis, & color cyaneus. Sunt & ın hoc agro pagi Conſtitium Mota, & conſlentum. Exinde ad fretum proficicenti Nuceria oppidum occurrit inter Sabatum & grandum amnes Terrinæ reliquiæ, abeſt a mari m. p. ii. circum Sabatium lutræ ſunt.* I*n hoc agro uina & mella bonitate præcipua fiunt, naſcitur & lapis phrygius. Sunt & ſiluæ grandiferæ ad porcos alendos op portunæ, & ſiluæ ſilueſtres, ubi ſilueſtrium animalium uenationes fiunt. Secus mare Terinæ oppidi ueſtigia uiſuntur. Terınæ locus eminet, rupibus quaquauerſum circumpſeptus, ubi iugiter benignæ ſpirant auræ, planities eſt ſatis magnæ urbis capax, ubi aer ui get amœniſſimus & ſaluberrimus, abeſt ab Amanthea m. p. xii. Fuit enim Terina dicta a loci amœnitate, quod aer hic mollis ſit & blandus, ubı incolæ, ut creditur, longam agebant ætatem, & uegcta ac felicia*

licia uigebant ingenia. Eruta fuit ab agarenis beati Nili tempeſtate, quo tempore uniuerſa Calabria, luccania & Apulia magnas calamitates perpeſſæ ſunt. Abeſt ab Amanthea m. p. viii. Collem hunc Sabatium flumen olim Ocinarus dictus adlabitur, cuius radices mare abluebat, ſed nuper paululum receſſit, & Terinæum ſcopulum, cuius meminit Plinius, nauem uocant nautæ, reliquit in ſicco. Meminit Terinæ Pomponius Mela itemque Plinius. Fuit Terina, ut Solinus, & Plinius, & Phlegon apud Stephanum ſcribunt, a Crotonienſibus condita, quo tempore, ut quantum auguror, cletam urbem ſuſtulerunt. De hac urbe Strabo libro ſexto ait. Temeſæ proxima eſt Terina quam Annibal cum tutari non poſſe deſperaret ſolo æquauit, qua tempeſtate in ipſam confugerat terram Brettiam. Solo inquit æquauit, mœnia utique diripiut, non urbem. A Terinea Plinius Terinæum Sinum nominat, eumque ingentem eſſe ait. Siquidem a Lampete promontorio ad Vaticanum uſque promontorium protenditur, cuius ambitus uno ſupra centum m. p. eſt. Meminit & ſinus huius Thucidides. Quem interim Vibonienſem etiam, Plinius appellat a Vibone Vrbe, ſic & Cicero in epiſtola ad Atticum. Strabo autem ipſum hipponiatem uocat ab Hipponio ideſt Vibone. Ariſtoteles uero Lameticum a Lametia urbe. Antiochus autem apud Strabonem Nepetinum uocat a Nepetia urbe. Nuper Terinæ plumbei aquæductus cuniculi reperti ſunt inſcriptione hac .L. Ap-

pius magiſter uiarum. Meminit & urbis huius lycophron in Alexandra, in qua Ligia una è Sirenis interijt, ſepultaque eſt. Ait enim.

Ligia uero in Terinam a flutibus eijcietur
Per undam natans, illamque nautæ
Hanc quidem Phaleri
Littoribus ſepelient in oris:
Ocinari uorticibus conterminam:
Lauabitque ſepulchrum bouis cornua habens aquis martis. Super quibus uerbis Iſacius *ait. Ocinatus fluuius eſt iuxta Terinam, mars ideſt robuſtus uocatus, & bouis cornua habens propter ſtrepitum. Quòd autem fluuios cornutos, & bouum cornua habentes inducunt, fortaſſe fit propter uiolentiam & ſtrepitum undarum. Mars enim non eſt fluuius iuxta Terinam, ſed æris unde illud epitheton impoſuerunt.* Item *lycophron ipſe.*

Alij rurſum Terinam, ubi irrigat aquis
Ocinarus terram, puram eijciens aquam,
Oberratione inhabitabunt laborantes amara. Iſacius: *amara oberratione infortunati, ubi circa Terinam, Ocinarus fluuius terram irrigat, aquam puram eijciens. Cicero Tuſ. primo de Eliſeo Terinæo ſic ſcribit. Terinæum Eliſium cum grauiter filij mortem mœreret, ueniſſe in pſycomantium quærentem quæ fuiſſet tantæ calamitatis cauſa: huic in tabellis tris huiuſmodi uerſiculos datos:*

Ignaris homines in uita mentibus errant Euthymus

patitur

patitur funere læto.
Sic fuit utilius finiri ipſique tibique.
Notabant Terinæi in numiſmate Ligiam ſirenam, & iuxta tubam & lyram, & ex altera facie uictoriam alatam in ſella ſedentem, & manu ſertum habentem, quandoque uero tenentem aquilam græca inſcriptione περὶ νεων. Aliquando effingebant eandem Ligiam diadema in capite habentem, & ex poſtico uictoriam alatam ſedentem in ſella, altera manu ſertum, altera oleæ ramum & quandoque caduceum tenentem. Interim ſignabant Apollinem & ex altera parte ſolem. Mare hoc Euripum uſque longe piſcoſum eſt: nam & paruorum & magnorum piſcium, & præſertim thynnorum & xiphearum captio fit, quibus membratim diſſectis cætaria replent, capitur & coralium multis locis. Poſt Terinam Caſtionum oppidum offertur edito loco Paulum a mari ſepoſitum. Huius oppidi dominus eſt nunc Cæſar aquinius ex diui Thomæ Aquinii familia. Diſtat a Terinæ loco m. p. iiii. Hìc uina & mela præclara fiunt, & gypſum coquitur e lapide, ſunt etiam uerricula thynnaria. Archeſtratus apud Atheneum libro ſeptimo Thynnos, qui in hoc ſinu capiuntur, mirifice laudat, ait enim de thynnis loquens: Si forte Hipponi Italiæ peruèneris oras optimi erunt illic cuntorum. Thynni biennium excedentes orcyni dicuntur, ante uero annum palamides. Non longe Subarunt promontorium eſt brettium a Salluſtio appellatum. Secundum quòd Euphemia oppidum occurrit

tonino Pio Cæſari in itinerario dictus cum melle ſpecta to, & balneis nobilibus, aqua ſulphurea eſt; qua multis medetur morbis. Vico Marcinara, uia, quæ Neocaſtro Catanſanum itur, lapis ſpecularis naſcitur. Poſt Neocaſtrum Ipoletum & peſipum fluuij labuntur, qui lameto miſcentur. Supra eſt lametum uicus, ubi marmor effoditur: & prope eſt Feroletum caſtellum cum melle optimo. Ex hoc caſtello fuit Matthæus Collacius eruditus uir, uenetijs latinas literas publice eſt profeſſus, Scripſit quædam: Exinde Maida oppidum nobile eſt ædito eoquæ amæno loco ſitum, olim Melanium dictum ab Oenotriis conditum mediterraneum, ait Stephanus, ciuis Melanius, & melinienſis, Orientem ſolē ſpectat, quod Panopletus ideſt bono omni repletus fluuius perlabitur. Abeſt a Freto m. p. octo, a Neocaſtro totidē. Hic uina et mella laudata fiūt Ager hic totus propè in planitie eſt frumenti & aliarum frugum uber, pabulo, aucupio & uenationi commodus. Naſcitur gypſum marmoroſum. Eſt & fons ſalſam manans aquam, ex qua muries fit. Eſt & Calocrius mons in Apennino ſublimis quaſi Pulcher mons, uel pulchra ſublimitas, aut pulchrum ideſt ſuaue frigus, ubi fons ſcatet. e cuius iugo utrunque fretum conſpicitur. Prouenit & in agro hoc Iuniperus. Ex hoc oppido fuit Vincentius Vianeus medicus chirurgus eximius, qui primus labia & naſos mutilos inſtaurandi artem excogitauit. Fuit & Bernardinus eius ex fratre nepos, & artis hæres. Viget modo,

huius

huius filius & itidem artis hæres. In hoc agro pagi ſunt Cortalis, Coriga, petreium, & Iacorſum. Poſt Maidam Lacania caſtellum offertur, abeſt à mari m. p. tribus, à Maida ſex, quod Mocata fluuius præterfluit. Hic lina optima fiunt eius generis, quæ feminina dicuntur, fit & ſeſama, naſcitur uitex, & nymphea herba, gignuntur tubera, eximitur marmor, extant & retia thynnaria. Ager hic ſaccaro aptiſſimus eſt. Proueniunt ſponte platani frequentes. Quanquam quidam, qui plantarum peritiam habere præſe fert, platanos in Italia *ſponte naſci temerè negat. Hic ſi Calabriam reliquamue* Italiam *ſedulo perluſtraſſet, plurimas plantas, aliaque in ea eſſe, quæ ultro gignuntur, uidiſſet ſi tamen ueram huiuſcerei notionem habebat. Verum quia in uno tantum* Italiæ *loco diu contabuit & emarcuit, quicquid ibi non nouit, nullibi in Italia naſci audacter aſſerit. Supra Lacaniam Monſaurum. Exiguum caſtellum eſt cum melle claro. Et prope eſt Monardum oppidum ædito loco, cuius ager frugifer eſt, aprorum, caprearum & aliorum quadrupedum uenationi, ac palumborum & phaſſarum, aliarumque auium aucupio, nec non pabulis aptus. Naſcitur lapis phrygius, gignuntur tubera. Dein meridiem uerſus eſt Francauilla oppidum cum temeto laudatiſſimo eoque auſtero. Diſtat a Freto m. p. tribus, a lacania totidem, ſalubri amœnoque loco ſitum. Ager hic fœcundus eſt, uenationi & aucupio commodus. Fit ſeſama, prouenit uitex, & iuniperus. De lentiſco &*

myrto

myrto nil attinet dicere, cum tota Calabria his referta ſit. Poſtea eſt Angitula oppidum ædito loco, & eiuſdem nominis fluuius nauigabilis & piſcoſus torentinis & anguillis uber, cuius meminit Antoninus Pius in itinerario. Fuit olim dicta angitula Criſſa urbs phocentium, cuius meminit lycophron, ut ſupra oſtendimus, a Criſſo Panopei fratre condida, ait Iſacius in lycophronem propè Hipponium è regione Crotonis. Hic nobile emporium annuatim celebratur, diſtat a freto m. p. duobus, a Francauilla tribus. Fit in hoc agro ſeſama & goſſipium, naſcitur marmor, & intus ſmiris lapis reperitur, prouenit uitex, eſt & fons ſalſam aquam ſcaturiens, ex qua fit muries: fiunt in agro hoc aucupia & uenationes uberes. Suntque pagi macheratum & Pimenum a pimeno uerbo græco, quod paſco gregem ſignificat. Intus ſunt Polia & monruſum & Monſantum tenuia caſtella cum ſpectato melle: in montibus lapis phrygius naſcitur. In Monſanto mulier eſt nomine Angela, quæ ueſtes in telario inconſutiles conficit, ut induſia, dipioides, brachas cum ocreis calligisque, & cap itis operimenta. Eſt in hoc agro Capiſtranum pagus eſt. Ad mare eſt Piciũ oppidum freto imminens nouum opus, abeſt ab Euphemia m. p. xviii. Conditum eſt id oppidum ut pyratis depredandi hac tranſeuntia nauigia facultas interciperetur: nam hic ſeceſſus eſt, in quo pyratæ latebant. Hic thinni è uerriculo exponuntur. Quem locum oppidani ſegiolam uocant, & â Cicerone in epiſtola

ſqilla prouenit. Broniaturũ, quod tonitua obſeruantem ſignificat. Quod Ancinalis fluuius intermeat. In hoc agro glandiferæ arbores ferunt agaricum. A Valonga m. p, duobus Beliſortum oppidulum eſt ædito loco Subſicinum Antonino Pio in itinerario. Quod Medama fluuius adlabitur. Intus diui Stephani ædes eſt Cartuſienſium monachorum cœnobium à Rogerio Guiſcardo iunioris roberti ex fratre nepote cõditum, in qua æde beati Brunonis huius ordinis fundatoris, & beati Ianuini eius ſocij corpora quieſcunt, uenit in Calabriam beatus Bruno Vrbani ſecundi pont. max. & rogerij iunoris temporibus. Exceſſit è uita anno a Chriſto nato M. C. pridie nonas octob. Eſt & digitus Stephani prothom. Fruſtula crucis dominicæ, & menſh, & uirgæ Aaron, & Ioannis baptiſtæ, & Zachariæ patris eius, utriuſque Iacobi, Philippi, Matthæi, Bartholomei, Thomæ, Simonis & Iudæ apoſtolorum, Ioannis Chryſoſt. Athanaſii, Baſilij, Gregorij, Felicis, & Caliſti Rom. Pont. Marcellæ, Mariæ Magdal. Chriſtinæ, Chaterinæ, Priſcæ, Georgij, Dionyſii Areop. Coſmæ & Damiani, Ioannis & Pauli, Ciriaci, Hipoliti, Pantheleonis, Theodorii, Antonij, & multorum aliorum Sanctorum. Item dens Agathæ, dens Goberti, dens Ioannis Ioachini. Sunt & fruſtula ſanctorum locorum, ut ſepulchri Chriſti, & lapidis, ubi fuere pedes eius transfigurati, & Criptæ in qua ieiunauit, & montis aſumptionis, & columnæ, in qua fuit flagris cæſus. Secundum ædem lapis obſidianus naſcitur, ex

quo ſit uitrum optimum. Quo lapide accolæ in ædifi ficijs utuntur. In agro monaſtery lapis ophites cæditur, granitum uocant ſcalptores, eius generis eſt, quo columnæ in Romano Pantheo ſunt. Non longe à monaſterio uia, quaitur Stilum, lapis ſpecularis naſcitur, ſunt in hoc agro pagi Moſaurum, ubi aſparagi op timi omnibus anni menſibus proueniunt. Gaſparium. Spatula, quod cibum delitiaſque ſonat, cum caſeo & hyppace optimo. Et iuxta Cæcinos fluuius fluit, ubi lutræ ſunt. Bouungium, ubi aurum & ferrum naſci traditur, naſcuntur & aſparagi cunctis menſibus anni. Cimbarium itidem cum caſeo & hyppace claro, ubi & obſidianus lapis naſcitur. Sunt & in huius mo naſterij territorio ſiluæ ad domorum tigna reliquaue utenſilia, & ad nauigiorum fabricam aptæ. Glandiferæ arbores agaricum ferunt. Fiunt ſilueſtrum animalium uenationes. Inde occiduum uerſus Sorianum oppidum eſt: penſili loco ſitum. Soria congeriem ſublimitatemque ſonat. Hic figlina opera fiunt haud igno bilia, uariaque uaſorum genera, quæ uſui humano ſunt accomodata. In hoc agro gypſum è terra foditur, quo utuntur figuli, exciditur & lapis molaris frumentarius & olearius. Sunt & ſiluæ grandiferæ ad porcos alendos opportunæ, & pabulo, uenationi & aucupio commodæ. Sunt in hoc agro pagi Baſilium, & Barbara. Fiunt in Surianenſi agro olea preclara. Dein ad fretum eunti Dmitrium tenue caſtellum offertur, cuius ager frugifer eſt. Subinde eſt Montileonum op-

pidtm

pidum hipponium olim ab hippone Heroe, ut uult Stephanus, dictum, fortaſis Phocenſe. nam Phocenſes multas urbes in hac ora, & alibi in Calabria aut condiderunt aut ab Auſonijs & Oenotrijs conditas incoluerunt. Huius urbis meminit Lycophron in Alexandra. Strabo uero libro ſexto hanc & Medamam a Locris conditas tradit: qui ſic ait. Hipponium Locrorũ ædificium, quam obtinentibus Brettijs eripuere Romani, qui Vibonem ualentiam appellauere. Hìc Agatocles Siciliæ Tyrannus ea potitus urbe nobile emporium inſtituit, cuius florentiſſimæ regionis amœniſſima prata eſſe conſtat, ad quam Proſerpina è Sicilia carpendos ad flores uenit. Hinc matronarum uſus inualuit, ut collectis ex floribus coronas texant, cum dies feſtos agunt, quoniam empta geſtare ſerta uitio illis datur. A qua urbe Hipponienſes & hipponiates, Vibonienſes & Valentini incolæ. Hic Gelo nemus amœniſſimum extruxit, quod cornu amaltheæ appellauit. De quo Duris apud Athæneum libro xii. ſic ſcribit: cornu Amaltheæ locus eſt, quem ſtruxit Gelo in nemore amœniſſimo egregiæ pulchritudinis, aquiſque irriguum iuxta Hipponium ciuitatem. Fuit nempe urbs hæc opibus ac gloria, uel portu inclita. Hanc & Rhegium inter ſeptem illuſtriores & opulentiores Italiæ ciuitates fuiſſe, quæ ſubſtantia & domorum pulchritudine pauimentiſque præſtabant, Appianus bellorum ciuilium libro quarto memoriæ traditum reliquit. Fuit quoque Romanis amica ac ſocia. Quæ cum ſub id tempus

pus, quo Annibal Placentiæ erat, Cartaginienſes claſem ad eam oram uaſtandam miſiſent, Hipponienſes agri libentius depopulationem, urbiſque terrorem pertinaciter ſunt perpeſi, in fideque & ſocietate P. R. perſtiterunt, urbemque neceſſarijs rebus, quo hoſtibus reſiſterent, munierunt, ut Liuius Bel. Pun libro primo tradit; ubi ſic ſcribit. Iam forte Cartaginienſes uiginti quinquiremes cum mille armatis ad populandá oram Italiæ miſere, populatoque Vibonienſi agro, urbem quoque terrebant. Repetenti Siciliam T. Sempronio Conſuli excurſio hoſtium in agrum Vibonienſem facta nunciatur, Sexto Pomponio legato cum uigintiquinque longis nauibus Vibonienſem agrú, maritimamque oram Italiæ tuendam attribuit. Fuit & Colonia Romanorum ciuium perilluſtris, uelut Liuius Bel. Mac. libro v. autor eſt, ad quam, inquit, mille ſeptingenti peditas & trecenti equites iuere. Velleius etiam Paterculus Valentiam Coloniam deductan ſcribit. Fuit quoque nobiliſſimum municipium Romanorum, ut Cicero in Verrem actione ſeptima innuit, ubi ſic inquit. Ipſis Valentinis ex tam illuſtri nobilique municipio tantis de rebus reſponſum nullum dediſtis. Cicero exilij ſui tempore cum Melitam inſulam petere ſtatuiſſet, ut ibi comoraretur quouſque res ſuas componeret, Vibonem ad Siccam terreſtri itinere conceſſit, ut inde tranſmitteret. Cæterum ubi Clodij rogationem de ſuo exilio allatam percepit, per quam CCCC. ab Italia milliaria aqua & igni ſibi interdicebatur, ut ipſemet

ſemet ad Att. libro tertio & xvi. ſcribit, cum Melitæ ſibi eſſe non licere, conſilio repènte mutato a Vibone Brunduſium conuertit, ut ſe in Græciam reciperet uerum prius locros ad clientes ſuos petit, quo ex loco ſcribit ad Att. inde Crotonem contendit & Thurios. Quo in itinere omnes Calabriæ ciuitates, ad quas diuertebat, ipſum quàmhumaniter excipiébant hoſpicio, ut ipſe met in oratione pro Planco dicit. Poſtuero reditum ſuum in urbem (Senatus uniuerſus, ut ipſemet Cicero in iratione pro domo ſua ad pont. ſcribit, gratias agendas cenſuit ciuitatibus ijs, quæ M. Tullium recepiſſent. In bellis autem ciuilibus, Hipponium Cæſaris partes eſt ſequnta, ut Appianus Bel. cĩuilium lib. tertio ſcriptum reliquit. Hic Cæſaris naues quinque à Pompeianis combuſtæ ſunt, ut Cæſar ipſe Bel. ciuilium libro quarto prodit. Hanc urbem Plutarchus Lucaniæ eſſedicit. Ex hac urbe fuit Peſtanus ſcriptor antiquus, cuius meminit Macrobius Satur, libro ſexto, quem adducit in uerbo tranſmitto pro tranſeo. Signabãt Vibonieſes in numo Proſerpinam habentem in capite tiaram, quod ibi eius templum eſſet celebre: & expoſtico gemina Amalthea cornua regionis ubertatem ſignificantia inſcriptione Latina, Valentia. Interdum incidebant Iouem & exaltera parte fulgur. Aliquando incidebant Herculem, & exaltera facie duas clauas. Interim incidebant Mineruam, & expoſtico noctuam eius alitem. Quandoque incidebant Apollinem & exaltera facie lyram. Erat Hipponi

magnificentiſſimum Proſerpinæ Phanum plurimis mar moreis columnis ornatum, quas Rogerius Guiſcar dus Calabriæ princeps Miletum transtulit & in epiſco pali æde, atque in Sancte Trinitatis delubro locauit. Huius Proſerpinæ ſignum araſque Romani religionis cultores Hipponio ab eis deducta colonia reficientes DCCLXX. *m*. XC. *Seſtercios expendere, hoc eſt uſualis noſtræ monetæ numorum aureorum ſcutatorum* XVIIIL. *millia ducenta quinquaginta duo cum quadrāte. Nam mille ſeſt. maſculino genere, & ſeſtertiū neutro genere idē ſunt, ualetq. aureos numos uigintiquinq., Baſis cū inſcriptione eſt Mileti in foribus epiſcop. ædis infimo lo co ſita tranſeuntiū pedibus conculcata. Quòd hi, qui eā ibi locarunt, quiue deſtituunt ſint uetuſtatis contemptores, unde & primi uerſus literæ quædam abſumptæ ſunt. Cum potius huiuſmodi rerum memoria magno eſſet ſtudio conſeruanda, ut nobis eſſet ad imitandum exemplum. Nam ſi idolatriæ uanæ ac falſæ religionis cultores tanto ſtudio, ac tam magnis ſumptibus idolorum templa ac ſigna, araſque decorabant, quid nobis eſt faciendum?. Inſcriptio autem huius baſis hæc eſt. L. uid. uir. ɔ l. Q. Cincius. C. Aul. iiii, uiri D. Signum Proſerpinæ reficiundum ſtatuendumque, araſque reficiendas ex S. C. curarunt H S D* CCLXXM. XC. *fuere. Heluia Q. f. Orbia M. filia. Curæ eſſe debet Hipponiatis baſim illam alibi lo care, ne tantæ rei memoria prorſus aboleatur. Fuit etiam Hipponium ſedes epiſcopalis. Synodo Romanæ*

ſub

ſub Symmacho Papa interfuit Ioannes epiſcopus Vibonienſis, & ſynodo Nicenæ Secundę ſub Hadriano Papa primo interfuit Stephanus epiſcopus Vibonienſis. Eruta fuit Vibo ab Agarenis ſub beati Nili tem pus, quo & Terina & Taurianũ, & Triſchenes euerſæ fuere. Sedes hæc epiſcopalis, necnon Tauriani Miletum translatæ ſunt a Gregorio Papa huius nominis ſeptimo. Celebratur Hipponii nobile emporium ter in annos ſingulos. Ager hic frumenti & aliarum frugum ferax eſt. Fit ſaccarum, & ſeſama,& oleum clarum. Fiunt perdicum & phaſianorum aucupia, extant uerricula thynnaria. De bonitate thynnorum hipponiatis ſinus diximus.Sunt in hoc agro pagi Piſcopiũ, Gregorium uena,& iuxta uena iterum, Treparnum, ubi lapis ſpecularis naſcitur. Longoburgum cum linis non ignobilibus. Poſt Hipponium Briaticum oppidum eſt ædito loco Miliario à mari ſepoſitum, diſtat a Montileono m. p. quatuor. In mari ſtatio eſt Nicola dicta, & iuxta Praca, & Braces, & Turrecula modicæ inſulæ ſunt, Ithaceuſæ, a Plinio nuncupatæ. Ait enim contra Hipponium inſulæ paruæ ſunt, quæ Ithaceuſæ appellantur Vlyſſis ſpecula, ſunt & retia thynnaria. In Briaticenſi agro uina & olea clara fiunt, item xylon, & ſeſama, & amygdalarum copia, & uarij generis fructus optimi, laudatur & apiana uua. Extant & uiridaria citrorum, lumonum,& malorum aureorum. Naſcitur & ſponte ubertim in collibus arido loco, ubi nec aliud ſeri, aut naſi poteſt, herba anguſta & lon

K 2 ga

ga duorum gubitorum ad fiſcorum, ſportarum, & reſtium, uerniculorumque uſum, & umearum ligamenta apta, præbet & bobus pabula, uotumum uocant incolæ, ego ſpartum id eſſe auctumo. Sunt in hoc agro pagi, Mantineum, quod uaticinium notat: Paraconum quod ſignificat ſalutare: nec procul eſt Paradiſonum, quod præter odium ſonat: & ei conterminum eſt Cœnidonum id comune donum ſignificat: & prope eſt Meſonum a meſo ideſt medio dictum. Inde eſt Syconum a ficuum ubertate dictum; & ei uicinum eſt Fauelonum, & iuxta eſt Ciſidonum a Ciſſo deſidero nominatum. Inde eſt Cochiceronum, & Marcum. & Sophadum, quod ſapientem cantum ſignificat. Item Conum, & Piſitonum, quod humidum locum ſonat. Exin Tropeam uerſus ſunt Polycarpum; Leum, ubi lubrica fabrilis naſcitur: Conſtantinum, poteutionum cum ſoleis optimis: roſarnum, Madaradonum, quod ſaluum donum ſignificat, Sterapodonum quod ſolidum pedem notat.. Poſt Briaticum Sabronum promontorium eſt Hipponium appellatum ab Iſacio, diſtat a Briatico m. p. xviii. Intus eſt Meſianum oppidum cum nundinibus quæ in ſingulos annos celebrantur. Ager Meſianenſis frumenti & aliarum frugum ferax eſt, fit & optimi olei copia, prouenit in agro hoc crocus ſilueſtris. Suntque pagi Zeugarium quod iumentum ſolat, Papelontum Picinum, quod denſum ſignificat, Argiona, quod uenationem notat Scaletum, Cœlandarium quod ſignificat ualem, Praſinacum a praſia areola

la herbarum, Pernocarium a pernos aquilæ ſpecie, & Pernicarium Iterum, Orcilladum ab orcillo adiuro, Rombiolum a rombeo uoluo dictum: Caryuatum à Carya nuce: Moladum ab euentu aliquo, moleo enim ſignificat pugno. Ad mare Tropæa ciuitas eſt, mari incumbit, a tropæo retrouerto dicta, quòd, ut licet opinari, dux quiſpiam Romanus Claſſis præfectus ex Africa, aut aliunde reuerſus eam condiderit, aut ex caſtelo quod hic erat, in urbem aucta. Non enim ora hæc uinetis & oliuetis, alijsque arboribus impendio cō moda abſque habitatoribus, frequentibusque ullis ab Auxonijs, & inde ab Oenotreis, alijsque græcis deſtituta fuit. Meminit huius urbis Stephanus Bizantius, quam Poſtropæam uocat. Fuit Iuſtiniani Imperatoris temporibus. Diſtat a Sabrono promontorio m. p. ſex. Eſt & ſedes epiſcopalis antiqua. Theodorus epiſcopus tropienſis interfuit ſynodo coſtantinopolitanæ ſextæ. Et Stephanus epiſcopus tropienſis interfuit ſynodo nicenæ ſecundæ, & Laurentius epiſcopus tropienſis interfuit ſynodo Romanæ ſub ſymmacho Papa. In æde diui Franciſci una ſpinarum coronæ dominice aſſeruatur. Hic mercatus quotannis celebratur. Fiunt panni goſſipini nobiles. Secundum urbem inſulæ adiacent duæ cum ſtatione. Viuit modo huius urbis ciuis Petrus Vianeus medicus Chirurgus. qui, præter cætera, labia & naſos mutilos integritati reſtituit. In hoc agro prouenit Staphiſagria, naſcitur & ingens uotumi copia. Sunt in Intropianenſi agro pagi

plerique græcis appellati nominibus. Iuxta urbem parte leua eſt Paralia quaſi maritima, quod ſecus littus ſit. Inde eſt ſabronum, quod edacem ſignificat cum oleo & uino nobili. In his pagis goſſipij ubertas fit, ſupra eſt Ioannum. Inde urbem uerſus eſt Daphina, & iuxta Daphina iterum, a lauris dicta, poſtea eſt Phitalis, quod plantam hortúq. arboribus conſitum ſignificat. Supra eſt Zacharopolis quaſi utilis ciuitas, & prope eſt Aliphitum à bonitate olei dictum. Cui contermina eſt Drapea, quod maturam meſſem ſonat. Dein eſt Cheſpanum a cheo fluo dictum cum optimi olei copia. Et ei propinqua eſt Charia a ualle dicta. Exin eſt Britarium, quod ſcatens ac feruens notat: & prope eſt eiuſdem nominis amnis: intus eſt Chorametum, quod regionem uini ſonat: ei proxima eſt dominica. Hìc pagus quomodo initio uocatus ſit compertum non habeo, nunc Dominica dicitur, quòd in eo beata Dominica nata ſit, eique templum erectum, tametſi quidá eam campaniæ tribuant. In mari portus eſt Herculis, formiculas uocant Accolæ, quaſi Herculis formas: cuius meminit Plinius, itemque Strabo, qui ubi de Hipponio fatus eſt, ait: Cum ad Herculis portum nauigas extrema Italiæ circumflectis: eſt enim haud procul a Vaticano promontorio: Secundum portum hunc ſtatio quædam eſt, & Gadanum ſcopulus; nec longe Meſcheta & Proteria ſtationes alteræ ſunt: dehinc Vaticanum promontorium occurrit Terinæum hipponiatemque ſinum efficiens a uaticinio aliquo dictum & eiuſdé

nominis

nominis amnis, diſtat a Tropæa m. p. ſeptem: Hinc rurſus Geolienſis ſinus incipit & uſque ad Cænidē promontorium protenditur. Contra eſt Mantineum ſcopulus a Vaticinio itidem dictus. Ab urbe hucuſque ora hæc uinetis & oliuetis eſt referta. Intus eſt Nicolaum pagus, & prope eſt Briadum, quod floridum, læ tum ac delitioſum ſignificat, cum ficis optimis. Inde eſt Orciladum ab olei copia dictum, orci enim lechytum ſonat: iuxta eſt Rigadum, quod ſedis ruinas notat; Intus rurſus ſunt Bryuanacalum a bryo & ana iterum & calos dictum, quod ager hic bonum ſemper ſcaturiat: prope eſt Lapathonum a lapatho herba dictum, hic bumaſtus uua optima fit: exinde eſt Panagia, quod totum purum ſignificat, & iuxta eſt Spilinga quod ſaxum concauum ſignificat: dein eſt Condrochinonum, quaſi fructus particeps, nec longe eſt Carciladum, quod cancrum ſonat. Inde eſt Iopolis exiguum caſtellum ædito eoque ſalubri loco ſitum quaſi diopolis, hoc eſt Iouis ciuitas, haud nimium a mari Semotum. Augu ſtini Niphæ philoſophi patria. Quem ſinueſſani qua ſi iulia lège repètunt Sinueſſam. Hìc cum iam puer, mortua matre, a patre & a nouerca (duxerat enim eius pater aliam uxorem) male haberetur aufugit do mo & ſe Neapolim recepit. Quem præclaram præ ſe indolem ferentem Sinueſſanus quidam cum eſſet intuitus Sinueſſam in domum ſuam duxit, ut liberis ſuis inſeruiret. Qui quòd acris ingenij, ac gloriæ cupidus eſſet, ſimul cum illis in literarum ſtudium incumbit.

Atque inde cum eiſdem Patauium profectus philoſophiæ ſtudio acriter nauauit operam. Cumque poſtea Sinueſſam ac Neapolim reuerſus patrem omnia bona dilapidaſſe, atque ſubinde mortuum eſſe percepiſſet, noluit amplius Iopolim *patriam ſuam rædire, ſed Sinueſſæ uxorem duxit, & Neapoli multos annos philoſophiam publice eſt profeſſus. Floruit Leonis decimi temporibus, & obijt Pauli tertij pontificatu. Scripſit in omnes Ariſt. libros commentarios. Extat adhuc Iopoli Nipharum familia. Verum ipſe in Sinueſſorum gratiam, quòd apud eos aliquando degerit, uxoremque duxerit Senueſſanum ſe ſcribebat. Quanquam ſæpius in gymnaſio palam Calabrum ſe eſſe fateretur, & in epiſtola, quæ eſt ad Ioannem Arenarum principem in Commentario ſuper perhermenias ſe Calabrum eſſe teſtatur. Id quod tamen in ſecunda operis æditione ſublatum fuit. Sed porro uani ac Dementis eſt alienam gloriam aucupari, & inopem laudis aliena laude prædicare ſe glorioſum. Fit* Iopoli *olei copia, & amygdalæ ſaudatiſſimæ, ac præter cæteros fructus, pira nobiliſſima, & pepones optimi, fit & ſericum nobile. Extant & horti nemoroſi citrorum, limonum & malorum aureorum. In hoc agro uotum herbæ copia naſcitur. Eſt & Cocurinum pagus. Ex inde eſt Nicotera ciuitas ſedes epiſcopalis edito Salubrique loco ſita mari imminenſe. Septem millium interuallo a Vaticano promontorio abeſt. Olim uel Domitiani ætate Medama dicta, quo tempore ſcrip*

ſit

ſit Plinius. Antonini uero pij tempeſtate aut Paulo ante Nicotera ideſt Victrix dici, eſt cœpta. Cuius idem Cæſar in itinerario ſemel atque iterum meminit. Quidam puerili atque anili opinione ducti in littore duobus locis Medamam fuiſſe, biſque euerſam fabulantur. Cum a Domitiano ad Antonini tempora anni interceſſerint quadringenti Paulo amplius aut minus. Iam pulſo ab Italia Annibale uſque ad Honorij principatum, quo tempore Gothi irruperunt, nil ab exteris paſſa eſt Italia. Sed qui priſcis condendarum urbium mos fuerit alibi dicemus. Conijciendum eſt Romanæ Claſſis præfectum, aut nerua, aut Traiano, aut Adriano Imperante, qui inter Domitianum, & Antoninum Pium fuerant ex Africa aut aliunde cum uictoria reuertentem acceptos è claſſe permultos huic urbi dediſſe accolas, et ea ex uictoria nominaſſe Nicoterá, & inſuper Tropæá ciuitaté a ſe auctá appellauiſſe, & a reuerſione appellauiſſe Tropæam. Fuit Medama urbs a Medama fonte appellata, ut uult Hecateus apud Stephanum. De hac Strabo ita refert. Medma, locrorum ædificium, Medama a Romanis, & prope eiuſdem nominis fons magnus. Quæ nobile emporium habuit. Ante littus hoc Liparenſium iacent inſulæ longe ab euripo xxv. m. p. Hoc ipſum ſcribit Plinius. Ex hac urbe fuit Philippus uir, ait Stephanus, maxime, extimationis, qui ſcripſit de uentis. Sergius epiſcopus Nicoteréſis interfiut ſynodo Nicenæ ſecúdæ, ſub Hadriano Papa anno Chriſti Dcclxxxi. Meminit huius

urbis

urbis Ioannes Ioachinus abas ſuper Eſaiam, licet men doſe pro Nicoterenſi Geracotranenſis legatur. In æde beatæ Mariæ beati Pauli ſynopolitani minoritæ corpus, quieſcit. Hic Serica & lina clara fiunt. In hoc agro pagi ſunt Comerconum, Pryetonum, Caloſytonum, quod pulchram plantam ſignificat, Vatunium, a bateo abundo, & Carynetum cariza nuce. Non longe ab urbe ſtatio eſt fida nauigijs. Inde Metaurus amnis nauigabilis mari illabitur, cuius meminit Strabo. Intus eſt Philocaſtrum oppidum ædito Amœnoque loco ſitum quaſi amabile caſtrum. Hic Serica, & uina, & olea clara fiunt, & fructus optimi: Sunt in hoc agro pagi Nicolaum cum emporio nobili, libadum a loci amœnitate dictum: Caronum, quod ſignificat fortem, & Madaranum. Exinde eſt Calimera caſtellum, quod bonam diem ſignificat; cum mercatu annuo. Cuius ager, ſicut Philocaſtri aquis irriguus eſt. Extant & horti nemoroſi limonum, citrorum, & malorum aureorum, fiunt olea laudatiſſima, & fructus optimi. Extat & fons ſalſam aquam manans, ex qua fit muries. Nec longe eſt Calocerum puſillum caſtellum, quod bonam cœli temperiem ſignificat. In hoc agro, gypſum marmoroſum & ſpeculare exciditur in ripis Litromæ fluuij, qui hunc a Militenſi agro diſcernit. Poſtea eſt Miletus ciuitas uetuſta inter duos amnes ædito loco a Mileſijs Aſiæ populis condita. Nam, ut Herodotus libro ſexto auctor eſt, Mileto Aſiæ a Dario euerſa, Mileſij, qui ea clade ſuperfuere, de priuati patria

tria, ut condam Troiani, una cum Samijs liberis & coniugibus ſuſceptis nouam ſedè conquirentes Rhegium peruenerunt. Qui ab Anaxilao Rheginorum tyranno ſuaſi Zanclem hoc eſt Meſſanam obſident, ſed quia numero longe erant inferiores a Zancleis uicti fu ſique ſunt, ſuperſtites uero ſiniſtræ fortunæ tædio affecti, cum in Sicilia eſſe ſibi non liceret, in Calabriam redeunt. Et Samij Samum Calabriæ urbem a Samijs iamolim conditam pergunt ire. Mileſij uero ad Medmeum littus appellunt (abeſt Medama a Meſſana m.p. xl.) ac quietè a maritimis caſibus perturbationibusq. ſemotam ſedem querentes hanc condunt urbem, quæ diſtat a Medmeo littore m.p. octo, eamque priſcæ patriæ nomine, quaſi adhuc illam colentes Miletum uocant, ut locri Naritij locrum in Calabria condidere, utque illi locri, ab hac Locrenſes: ita a Mileto Aſiæ Mileſij, ab hac Militenſes dicuntur. Sunt nempe in Calabria pleraque loca iiſdem nominibus appellata, quibus Græciæ aut aſiæ loca: ut Tempſa, Pandoſia, Thuria, Miletus, Scylleum, Amphiſſa, Locrus, Samus, Thebæ, Meliſſa urbes. Item Acheron, Butrotus, Crathis, Sybaris amnes. Hic Rogerius Guiſcardus, iunior Roberti & fratre nepos Calabriæ princeps nobile templum diuo Nicolao extruxit, marmoreiſque columnis, quas ex Hipponio exportauit, ornauit. Atque anno humanæ ſalutis M. VCLXXXXV. *Gregorio huius nominis ſeptimo Pont. Max. iam Hipponio & Tauriano ab Agarenis erutis, in epiſcopatum*

tum

tum erexit, & magnis prouentibus ditauit. Primus epiſcopus fuit Arnulphus. In huius templi ualuis inferiori loco eſt baſis illa, de qua alibi locuti ſumus. Franciſcus maurolicus homo ſiculus, Neotericus ſcriptor ſicula uanitate præditus militenſem, & marcenſem Calabriæ epiſcopatus Meſſenio Archiepiſcopo olim fuiſſe ſubiectos temere ſcribit, deprauati textus Ioannis Ioachini *lectione deluſus, neſciens iudicij inops* Ioachinus *ſingulæ regionis epiſcopatus deſcribere; & cum Calabriæ epiſcopatus deſcribit, militenſem, & Marcēſem epiſcopatus in ea deſcribit, et Marcenſis epiſcopatus Meliuitenſi tempſano condam, ſuffectus eſt, qui Meliuitenſis epiſcopatus ad ſedem Apoſtolicam olim pertinebat. Militenſis uero, ut dixi, Hipponiati & Tauriano Rhegino præſuli ſubiectis eſt ſubrogatus. In hoc Militenſi delubro multorum Sanctorum fruſtra aſſeruantur. Sunt enim fruſtrula Linteaminis, quo Chriſtus fuit conditus in ſepulchro, pepli beatæ Mariæ Virginis perpetuæ & felicitatis, uictoriæ & ſociorum, proceſſi & Martiniani, Petronillæ, Anaſtaſij, Arnulphi epiſcopi, Silueſtri, Macarij, Leonis, Criſanti & Darij, Martini, Stephani, Blaſij, Cornelij papæ, Alexij, Marcellini, Chriſtophori, Sebaſtiani, Barbaræ, Domicillæ, Laurentij, Hilarionis, Pancratij, & aliorum quorundam: in ædicula quadam eſt fruſtrulum crucis dominicæ. Condidit etiam idem Pius princeps anno uirginei partus M. ii. in Mileti Suburbijs in ſpecula magnificentiſſimum ſanctæ Trinitatis templum*

quod

quod marmoreis columnis ex Hipponio allatis ſuſtentatur. Quod templum Caliſtus Rom. Pont. huius nominis ſecundus anno à Chriſto nato MCXXII. Conſecrauit, plurimisque criminum expiationibus decorauit. Hìc Rogerij corpus in nobili marmoreo Sarcophago conditum eſt. Sebaſtianus Corradus in epiſtolam Cic. ad Att. libro tertio putat Melitam oppidum id eſſe, quòd inquit poſitum eſt non procul a Vibone. Ex hac urbe ſiue eius pagis fuit beatus Paulus prædicatorum ordinis Cœnobita, cuius corpus in Altimonte eſſe diximus, qui primus prædicatorum ordinem in Calabriam duxit. Hic mercatus annuatim celebratur. Fiunt lagenæ tantum. Et bouini corij optime concinnantur. Eſt Militenſis ager frumenti & aliarum frugum ferax, fit olei copia, exciditur gypſum marmoroſum, & ſpeculare. Siſon naſcitur, quam aromatarij & herbarij amomum eſſe opinantur. Sunt in hoc agro pagi Ioannum, Comparonum cum linis non uulgaribus, Petreium, Parauatum quod tranſgreſſionem ſignificat, Ionadum oppido par, quod uiolarium notat, Nais ab aquarum copia ac bonitate, Cotofonium, quod uocem iratam ac cædem ſignificat, Calaurum quod notat delitioſum. Secundum Miletum Miliario cum Dimidio Francica oppidum eſt cum Emporio nobili, & Serico laudatiſſimo meum natale ſolum optimis lymphis fœcundum. Eſt Francicanus ager penè totus campeſtris eſt & pulla tellure frumenti & aliarum frugum ferax: quem Scotopetus fluuius a Militenſi, & Medama

amnis

amnis a ſorianenſi agro dirimit. Fiunt in hoc agro olea & uina non uulgaria. Item phaſianorum, externarum, palumborum, phaſſarum, torquatos uocant incolæ, ruſticularum, reuerſinos appellant, & gallinaginum, & ficedularum, & cornicum aucupia. Naſcitur radix dulcis, radix tinctoria, raphanum, & ſiſon herba ea, quam amomum uocant, & aliæ medicinales herbæ nonnullæ. Hic circiter annum Chriſti M. D VI. magna gallorum ſtrages ædita eſt. Sunt in hoc agro pagi Pinguadum, Mutarium a mutata ſede, Clamiſta quaſi penſilis, Conſtantinum. Ex hoc oppido fuit Fernandus Ritura presbyter, uir imprimis integerrimæ uitæ, latinis literis ſatis eruditus poeta idemque orator, atque etiam ſacri eloquii preco eximius. Inerat ei peracre ac facile ingenium, in edendis carminibus facilis erat, & elegans. Fuit & flagitiorum obiugator ſeueriſſimus, ac cunctarum uirtutum ſimulachrum repreſentabat. Miliario ab oppido haud longe a Conſtantino pago locum ſibi delegit, cui nomen eſt Comerconum, ubi quieti ac literarum otio commodius incumberet. Se enim mirificum doſtrinæ laboribus, addixerat, non paruamque ſibi biblicthecam comparauerat. Ibi beatæ Marie deiparæ ædem ſtatuit, cænobiumque erexit, in quo cum Nicolaoaloiſio Baronio, & Marco Candioto presbyteris ciuibus ſuis probris itidem moribus refertis agebat. Ac primum, ne talentum ſibi a Deo præſtito abſtruſum retineret, literarum ludum aperuit, cuius ſchola cunctæ circumregioni patuit.

ni patuit. Ad quem ſcilicet audiendum frequens hominum turma non epheborum modo, ſed trigeſimum etiam excedentium annum ingenti ueneratione confluebat. Inde uero ſe ſe colligens adſpirauit ad potiora. Quandoquidem Dei obſequio ſe totum tradens, eius eloquij concionator perſpicuus effectus eſt. Veſtibus cœruleis & ipſe & contubernales talotenus utebantur. Vitam cum morte commutauit nono Cal. Iulij *Senio confectus a natali domini anno M. D. XVI, diem obitus ſui ante præſagiens. Intus Arenæ oppidum eſt ædito loco ſitum, in cuius agro ingens olearum numerus eſt, ut ſyluæ propè uideantur, unde & magna olei copia fit. Extant & caſtaneta ingentia, & ſyluæ, ad domorum tigna & nauigiorum fabricam aptæ, fit & ſericum optimum, naſcitur ſaxifragia, & lapis molaris. Sunt in hoc agro pagi Daſa cum uino optimo, quaſi ſiluoſa, quod olearum ſyluæ ſint, quam eiuſdem nominis fluuius adlabitur: Aquarium cum mero non uulgari: Simiatonum itidem cum claro uino: lympidum: Brazaria cum uino optimo: Potamia, quod ſecus flumen ſit:* Melianum*: Ceanum, ubi gypſum è terra foditur, quo utuntur figuli ad uaſa linienda: &* Ie*rocarnum cum fluuio eodem nomine, quod ſacram carnē ſignificat arenis eiusq. pagis incolæ uaſis ſupellectilibusq. ligneis conficiendis operam nauant. Vbi Arenis ceſſeris tenderiſque ad meridiem Soretum oppidum inueniens a Soro, hoc eſt aceruo dictum cum mercatu annuo Altanum Antonino Cæſari in itinerario, diſtat a*

Subſicino

Subſicino ideſt Beliſcrto m. p. decem, ab Arenis qua tuor. Quod Metaurus amnis torentines & anguillis affuens præterfluit. Fiunt ſoreti uina & olea clara, & ſylueſtrium animalium uenationes; & gallinagonum, turdorum, phaſianorum, externarum, & ardearum aucupia. Sunt & herinacei, & teſtudines terreſtres & aquaticæ. Exciditur lapis molaris optimus frumentarius & olearius. Eſt & ager hìc frugifer, prouenit terebinthus. Suntque pagi Melichlochia a melle & cloazo abundo dicta: Dynamis, quod robur ſignificat & eiuſdem nominis amnis anguillis uber: hìc corij hircini, caprini & arietini optime concinnantur, ut merito his palma detur: ſoleæ quoque perbene concinnantur. Fit uinum & oleum optimum: nec longe Melanda fluuius torentinis uber labitur. In agro hoc glandiferæ arbores agaricum ferunt, arnacem accolæ uocant, quem è quercu decerpunt, eoque in cibo utuntur. Non longe à Soreto Charida oppidulum eſt, quod gratiam conferens ſignificat. Hic generoſum uinum naſcitur, fit & oleum laudatiſſimum. Extant & caſtaneta, & glandiferæ arbores, quercus agaricum ferunt. Sunt in hoc agro pagi Charopolis, quod glorioſam urbem ſignificat, & petreium. Fiunt & uenationes, quales ſoreti. Inde ad meridiem tendenti Borellum oppidum offertur ædito loco ſitum quaſi aquilonare, borios enim aquilonem ſignificat. Quod Metaurus amnis nauigabilis anguillis uber præterfluit, hìc lutræ ſunt. Abeſt a freto m. p. ſex. Hìc emporium quotannis

nis celebratur. Ex hoc oppido fuit beatus Randiſius diui benedicti monachus Caſſini agens uir ſanctitate plenus. Qui dum ægrotaret beatum Stephanum prothomartyrem cum innumerabili turba ad ſe uenientem in uiſione perſpexit, quod cum alijs recenſeret continuo è uita hac abijt. Borellenſis ager frumenti & aliarum frugum ferax eſt. Fiunt lina non uulgaria, naſcitur & ſpectatum uinum. Extant & pulchra nemora limonum, & malorum aureorum. Suptus oppidum in hortis camilli protoſpatharij piſtacius arbor eſt, fert piſtacia, ſed inania, quòd mas deſit. In hoc agro cepuria & fructus optimi fiunt. Sunt & herinacei & teſtudines aqueæ. Exciditur lapis molaris, qualis Soreti. Sunque pagi Serrata cum temeto bonitate præcipuo. Hìc lubrica fabrilis naſcitur. Candinonum: Belatonum, quod floridam ſagittam ſignificat: Stridanum, quod ſignificat pinque, hìc fons eſt ſalſam manans laticem & Lauriana a lauris dictum. Non longe eſt Pretianum puſillum caſtellum ædito ſalubrique loco ſitum cum uino & oleo claro, & ficis laudatiſſimis, quorum magnus fit numerus. Sunt in hoc agro ſyluæ glandiferę & caſtaneta ad porcos alendos opportunæ. Eſt & Feroletum pagus ubi aqua ſulfurea ſcatet. Intus eſt Calatrum oppidum imo loco in radicibus Apennini ſitum collibus undequaque circumſeptum, quod bonam uberemque terram notat, quod Metaurus amnis anguillis & torentinis gratiſſimi ſaporis fœcundus intermeat ubi lutræ ſunt. Hìc uina, olea,

& ſerica probatiſſima fiunt. Et ſoleæ longe optimæ concinnantur, ut iure inter Calabras, & fortaſſe Italas etiam bonitate obtineant principatum, ut corij hyrcini & arietini Dynamis. Harum ſolearum magnus numerus in annos ſingulos eximitur, & in Siciliam inuehitur. Hic ſulphureæ aquæ ſcaturiunt, naſcitur ferrum, & lapis phrygius. Eſt in hoc agro beati Heliæ abatis templum olim diui Baſilij monachorum Cœnobium, nunc minoritarum. Fuit hic beatus Helias diui Baſilij monachus patria Bouenſis, uiguit beati Nili temporibus, eiuſque amicus fuit, cuius corpus hic eſſe creditur. Sunt in Calatrenſi agro ſyluæ glandiferæ porcis alendis opportunæ, & ſyluæ ad domorum tigna, ac ſupellectia commodæ. Fiunt & uenationes pulchræ ſyluestrũ animaliũ. Nec longe ab oppido uicus eſt Micropolis ab effectu. Et prope eſt Anogeum caſtellum, quod iuſſum & cœnaculum ſonat. In hoc agro lapis molaris exciditur frumentarius & olearius; ſuntque pagi Micopetum, & Tritantum. Exinde eſt Quinquefrondum caſtellum in Apennini radicibus, quod Cherapotamus, fluuius anguillis uber præterfluit, quod ſalubre flumen ſignificat. Fiunt hic uina non uulgaria, & fructus optimi. Extant & horti nemoroſi limonum & malorum aureorum. Scaturiunt & ſulfureæ aquæ, fiunt uenationes, quales Calatri. In ſyluis Laburnũ arbor naſcitur. Inde eſt Georgetum oppidum in Apennini radicibus celſo tamen ſalubrique loco ſitum. Morgetum olim ſiue morgetia dictum a

Morgete

Morgete conditum, ut ait Stephanus. In hoc agro Milichlochium pagus eſt. Eſt ager hìc paſcuis aptus. Suptus eſt Polyſtina oppidum, quod robur, magnamque uim ſignificat, quod Cherapotamus fluuius torentinis, & anguillis uber influit, & iuxta Bracalis fluuius alter labitur. Diſtat a Freto m. p. octo affluit, bonarum aquarum Scaturiginibus. Fit optimi ſerici copia; fiunt cepuria clara, ac lina laudata, uina item optima naſcuntur. Nundinæ bis annis ſingulis celebrátur. Laudatur & huius oppidi Sepatiæ candelæ, & telæ. Fiunt in hoc agro phaſianorum, & externarum, & coturnicum auium aucupia. Inde eſt Roſarnum oppidum à freto m. p. duobus ſepoſitum, a Nicotera quatuor. Quod Metaurus amnis nauigabilis adlabitur, cuius, ut alibi diximus, meminit Strabo. Inter huius oppidi cepuria pepones laudantur, inter legumina uero ciceres, craſſi ſunt & coctibiles. Fit & ingens phaſeorum copia. Extant & teſtudines aqueæ. In hoc agro ſylua extat nobilibus herbis medelæ aptis referta ubi, præter cæteras, crocus ſylueſtris, reuponticum, tragium, & ſiſon quæ amomum a pharmacopolis dicitur, erumpunt. Eſt & Felum pagus Hipporum Antonino Pio in itinerario, abeſt ab Altano ideſt Soreto m. p. decem. Poſt Roſarnum Geolia oppidum ſeſe offert quaſi gemma, paulum a mari ſemotum, diſtat a Roſarno m. p. ſex. Metauria ſiue Metaurum olim dicta a Metauro amni, qui haud longe ab eo fluit. De quo meminit Strabo, qui duos fluuius Metauros in hac

ora poſt Medamam non nimium inter ſe diſtantes ſcri bit. Poſt Metaurum inquit, Metaurus alter occurrit, & eiuſdem nominis ſtatio. Metaurus hic Rheginorum agrum a locrenſium olim agro diſcriminabat. Hunc Cato in O igin bus, ut mox oſtendam, Paccolinum uocatum refert, & ex ſtptem fluuijs, quibus Oreſtes a matricidio ſe exprauit, ſeptimum eſſe ait fines Rheginorum atque Taurianum diſpeſcentem. Taurianum Rheginorum erat cum omni hac regione Aiecem amnem uſque, Metauria uero, & Medama, & Hipponium, & item Temeſa Locrenſium. De Metaura oppido meminit Mela, qui illud inter Taurianum & Medamam locat. Locrorum ædificium, ait Stephanus, licet Solinus illud a Zanclenſibus Peloponneſi populis conditum ſcribat. Ex hac urbe fuit Steſichorus muſicus & poeta lyricus filius Euphemi Metaurenſis, licet quidam ipſum Medmeum dicant. Fuit unus e nouem lyricis. Hic, ut quidam uolunt, in Siciliam cum uxore & filijs traijciens Himeræ habitauit: hinc quidam ipſum Himereum, putarunt, ut Pythagoram calabrum putarunt Samum, quia pater eius cum uxore & filijs ſamum incoluit. Fuit ſteſicorus Pythagoræ, & Phalaridis tyranni æuo. Cuius etiam filiæ poemata ædidere. Luſcinia, ait Plinius libro decimo in ore Steſichori cecinit infantis; mirabili auſpicio ſummum eum poetam futurum præmoſtrans. De hoc Suidas ſic ait. Steſichorus, ut nonnulli uolunt, ex Metauria Italiæ ciuitate natus eſt olymp. xxxvii, obijt autem olymp.

quinquageſima

quinquageſima ſexta. Habuit fratrem Mamertinum geometria peritum, & alterum Helianactam legislatorem. Sunt eius poemata dorica lingua libri uigintiſex. Dicunt autem ipſum cum ſcripſiſſet uituperationem Helenæ excecatum fuiſſe, & rurſus cum laudem Helenæ ſcripſiſſet ex inſomnio palinodiam feciſſe, & uiſum recepiſſe. Appellatus eſt autem Steſichorus quoniam primus conſtituit chorum ad cantum cithare, alio qui antea uocabatur Tiſias. Plato etiam in Phedro inquit. Eſt autem his, qui confabulando peccant, expiatio, quam Homerus non nouit, ſed Steſichorus, oculis enim priuatus ob Helenæ uituperationem non ignorauit cæcitatis cauſam, ut Homerus, ſed utpote muſicus eam agnouit. Itaque ſtatim illa fecit carmina.

Num uerus ſermo ille fuit.

Nec nauibus altis exiſti fugiens, Nec adiſti pergama Troiæ. Atque ita ædito pœmate, quam palinodiam, ideſt cantum contrarium uocant, confeſtim recuperauit amiſſum. Meminit de Steſichoro Ouid. & Hor. libro quarto car. Steſichori, inquit, graues camænæ. De quo Quintilianus libro decimo ait. Steſichorus quã ſit ingenio ualidus, materiæ quoque oſtendunt, maxima bella, & clariſſimos canentem duces, & epici carminis onera lyra ſuſtinentem, reddidit perſonis in agendo ſimul loquendoque debitam degnitatem: ac ſi tenuiſſet modum. Hic, ait Ariſtoteles rethoricorum libro ſecundo, in locris dixit, non oportet eos contumelioſos eſſe, quia cicadæ non cantant deſuptus, ideſt cum

patiuntur iniuriam non murmurant, fuit & ameriſtus Steſichori frater geometra. De quo Proclus libro ſecundo ait. Thales geometriam apud Aegyptios repertam in Græciam tranſtulit, multa quidem inuenit, multorum autem principia ſibi ſuccedentibus enarrauit. Alia quidem uniuerſalius, alia uero ſenſibilius attingens. Poſt hunc autem Ameriſtus Steſichori poetæ, frater tanquam qui geometriæ ſtudium tetigit deguſtauitque memoratur, cuius Hippias quoque mentionem fecit, ueluti in geometria gloriam reportantis. Poſt hos Pythagoras eam philoſophiam, quæ circa ipſam geometriam uerſatur illiberalis doctrinæ figuram commutauit, altius ipſius principia conſiderans, immaterialiterque, & intellectiliter theoremata perſcrutans. Qui ſane eorum etiam, quæ explicari in geometria non poſſunt, tractationem, mundanarumque figurarum conſtitutionem inuenit. Non longe a Metauro amni eſt portus Oreſtis Rauagoſum appellant accolæ, cuius meminit Plinius, licet locorum ordinem confundat, meminit & Strabo, qui Metaurum fluuium, & eiuſdem nominis ſtationem ſcribit. Cum enim Oreſtes oraculo admonitus ut in ſeptem fluuijs ſe ablueret Rhegium petijt ſecum illuc, Dianæ Phaſcelidis portans ſimulachrum in eiſque ipſis ſe abluit fluuijs, ut Probus in Buccolica Virg. ſcribit, ubi ſic ait: Oreſtes poſt parricidium furens reſponſo didicit, quod deponeret furorem, ita demum, recuperata ſorore Iphigenia ablueretur fluuio, quod ſeptem fluminibus confunderetur, diu uexatus cum in Taurica

Iphi

Iphigeniam reperiſſet, uenit ad fines Rheginorum, illique inuento flumine elutus, eſt. Huius autem fluminis, apud quod purgatus eſt Oreſtes; Varro meminit rerum humanarum libro decimo ſic. Iuxta Rhegium fluuij ſunt continui ſeptem Lapadon, Micodes, Eugiō, Stracteros, Polme, Melciſſa, Argeades, in his à matris nece dicitur purgatus Oreſtes, illìque diu fuiſſe enſem; & ab eo ædificatum Apollinis templum; cuius locò Rheginos cum Delphos proficiſcerentur re diuina facta lauream decerpere ſolitos, quam ferrent ſecum. Itē Cato in originibus tertio ait Rhegini Taurocini uocantur de fluuio, qui præterfluit. Id opidum Arunci primò poſſederunt, ideſt, Achei Troia domum redeuntes. In eorum agro fluuij ſunt ſex, ſeptimus finis Rheginorum atque Taurianum diſpeſcens, fluuio nomen Paccolino. Oreſtem autem cum Iphigenia; atque Pallade dicunt maternam necem expiatum ueniſſe, & non longinqua memoria eſt, cum in arbore enſem uiderint, quem Oreſtes abiens reliquiſſe dicitur. Faſcelitis autem Dianæ. Lucilius quoque in tertiò Satirarum meminit ſic. Et ſæpe quod ante optaſti, freta Meſſanæ, & Rhegina uidebis mœnia, tum lyparas Faſcelinæ templa Dianæ. Geoliæ mercatus annuus celebratur. Eſt Geolienſis ager frugifer Mare hoc piſcoſum eſt, ubi, præter cæteros piſces, magna trichiarum captura fit, quæ in cadis ſale condiuntur. A Geolia Geolienſis ſinus dicitur, qui à Vaticano ad Cænidem protenditur. Poſt Paccolinum hoc eſt Metaurum amnem Tauriani oppidi ueſtigia ui-

ſuntur paululum amari ſemota. Taurianum, ſiue Tauriana ciuitas his locis erat, cuius meminit Plinius, Itemque Pomp. Mela, qui ipſum inter Metaurum, & Scylleum oppida locat, meminit & Stephanus, Tauriana inquit, urbs, a qua Taurianus ciuis. A quo oppido piſcem quendam nomen ſumpſiſſe Atheneus libro ſexto refert. Scribit enim Thaurianum obſonium. Thimos. inquit, Taurianus a Tauriano oppido piſcis, qui Taurianus eſt appellatus. Plinius autem libro trigeſimoſecundo, Taurianus, inquit, alij xiphiam uocant. Et rurſus xiphiam, ideſt, gladiũ roſtro mucronato eſſe, ab hoc in oceano naues perfoſſas mergi. Inueniuntur quandoque qui delphini magnitudinem excedunt, ait idem libro nono. Hos Strabo Galeotas appellat, uulgus piſces ſpatos uocat. De quorum captura mox, fuit Taurianũ ſedes epiſcopalis, Georgius Taurianus epiſcopus interfuit Synodo Conſtantinopolitanæ ſextæ. Et Theodorus epiſcopus Taurianus interfuit Synodo Nicenæ ſecũdæ. Et in decretis Gregorij Papæ tertij, qui fuit anno a uirgineo partu Dcc. xxxv. fit mentio de Opportuno, epiſcopo Taurienſi, licet mendoſe legatur Metaurianenſe. Et hac urbe fuit beatus Phantinus abas monachus diui Baſilij, uere lumen. Hic primo cuiuſdam ciuis ſui equiſo fuit, eius uitam ciuis quidam ſuus græce ſcripſit. Qui in æde diui Phantini, quæ non procul a Parma oppido extat, ſepultos eſſe ait beatos Ioannem, & Georgium epiſcopos Taurianos. Floruit autem beatus hic Phantinus beati Nili ſeculo. de quo ſuo loco dicemus.

cemus. Cuius mutua beneuolentia beatus Phantinus ingenti ſuauitate ac delectatione fruebatur. Quem beatus Bartholomeus in uita beati Nili celebrem appellat, præerat beati Mercurij monaſterio. De quo Bartholomeus ipſe ita ſcribit. Beato Phantino ecſtaſis cõtingit, uerius fuit mutatio dextræ excelſi, qui uere propheta fuit, atque uti Ieremiam audiuimus capite ac mento abraſo Hieruſalem in luctibus uerſantem obambulaſſe, atque extimationem delirantis ſtultis de ſeipſo exhibuiße, ad eundem modum erat uidere hunc celebrem uirum, uereque prophetam ac beatum effectum eſſe. Siue enim ſenſibilem Calabriæ uaticinãs deſtructionem, ac miſerandam Agarenorum inuaſionem, ſiue omnimodam uirtutis euerſionem, ac monachorum aduitia declinationem atque uulgaritatẽ, quod magis credendum eſt. Verum & ipſe obambulabat luctibus deplorans eccleſias, monaſteria libroſque. Has quidem dicens aſinis & burdonibus repletas eſſe ac coinquinatas: Hæc uero igne combuſta ſunt, inquit & pereunt: Hi uero quòd araneis pleni ſunt & euanuerunt, fracti ſunt: neque deinceps habemus quos legamus. Cum autem uidebat aliquem e ſuo monaſterio cœnobitã ut mortuum eum lugebat, dicens: ego te fili interfeci. Hæc & huiuſmodi faciebat ac loquebatur. Nec ſub tecto ſtare ſed ſub dio, nec cibum guſtare uolebat, ſed per deſerta oberrans uiuebat agreſtibus oleribus. Hæc in maximã triſtitiam induxerunt beatum Nilum (tunc enim in ea ſcripta prope monaſterium beati Mercurij commorabatur

batur aram habente beato Michaeli Archangelo dicatam) ac penè nocte, & die lugebat, & ipſe beatus Nilus boni ſocij, amici, & cooperatoris priuationem. Sæpe illum ſecutus eſt, ut ei ſuaderet, quo ad monaſterium reuerteretur, & illic conquieſceret. Ipſe uero eius monitis parere noluit dicens, qui in monaſterio habitāt non ſunt mei cœnobitæ: ſi enim eſſent meum lugerent. At contra me furentem ac mente captum uocant. Scito igitur dilecte pater quòd ad ſuperiorem regionē ſemigrabo, atque ibi perficiar, & ad monaſterium meum non amplius reuertar. Atque ita beatus fecit; ut dixit, appræhendens locum, quem Deus ante omnia ſæcula illi præfiniuit. Eius feſtum agitur nono Cal. Aug. Hunc Frāciſcus maurolycus ſiculus ſyracuſas repetit; & eius parentes ſantum & deodatam martyres fuiſſe ſicula uanitate nugatur. Erat in eodem monaſterio beatus Lucas frater beati Phantini, illius prudentia, & uita ſimilis, & ad gubernandum idoneus, ac Sacrarum literarum mediocriter eruditus. Quem inuitum beatus Nilus unà cum cæteris eius monāſterij monachis beato Phantino in monaſterij regimine ſuffecit. Erat etiam in eodem monaſterio beatus Zacharias magnæ uirtutis ac ſanctitatis uir, quem beatus Bartholomeus angelicum appellat, cuius quoque beneuolentia beatus ipſe Nilus fruebatur. Non longe ab hoc monaſterio erat aliud monaſterium (erat nempe tum Calabria altera Aegyptus monachorum parens) cuius nomen beatus Bartholomeus ſubticuit. Arbitror id eſ-

ſe;

ſe, quod eſt Meliclochiæ, de quo mox, in quo monaſterio degebat beatus Ioannes abas beati Nili coæuus uir cum ſacris literis longe eruditus, tum ſanctitate plenus quem beatus Bartholomeus magnum appellat. Hic lectioni incumbebat aſſidue præſertim Diui Gregorij Nazianzeni, eamque alijs ediſſerebat. Hunc beatus Nilus ueluti Ioannem Baptiſtam uenerabatur: it a ut ſæpe uel ueſtigia pedum eius ingenti deuotione exoſcularetur, eumque ſacræ ſcripturæ dubia conſulebat, quæ ille ſapientiſſime & dottiſſime elucidabat. Erutum autem fuit Taurianum ab Agarenis, Mauris, Carthaginienſibus impia inter ſe inita ſocietate ac magno exercitu comparato adiuuantibus ſiculis, beati Nili æuo, quo & alia & Calabriæ, & Lucaniæ, & Apuliæ oppida euerſa ſunt. Ob quam uaſtitatem, quia ciuitates quædam ciuibus uacuæ remanſerunt epiſcopales ſedes in alia oppida translatæ ſunt. Supra Geoliam Droſium caſtellum eſt, quod rorem ſignificat. Et ſupra eſt Terranoua oppidum nobile ædito loco, quaqua uerſum rupibus ſeptũ in Appenini radicibus, quod Marnus fluuius adlabitur torentinis uber, ubi lutræ ſunt. Abeſt a freto m. p. decem oppidum uetuſtum eſt, ſed poſt Calabriæ uaſtitatem abhinc annos ſexcentos nouis colonis ſuſceptis ſic appellatum eſt. Hic emporium nobile in annos ſingulos celebratur, fit & optimi ſerici ingens numerus. In templo diuæ Chaterinæ duæ ſpinæ Coronæ dominicæ, et fructulum ligni crucis, & columnæ, in qua Chriſtus fuit flagris cæſus aſſeruantur: Item fruſtrula pepli beatæ

Mariæ

mariæ Virg. Matthæi apoſtoli, Blaſii, Chriſtophori, & aliorũ ſanctorum. Id *oppidum in ſpecula exiſtens magna planitie gaudet, quæ frumenti & aliarũ frugum ferax eſt, & pabulis apta. Hîc uina, præclara naſcuntur, fiuntq́ & lina laudatiſſima duum generum, quæ indigetæ maſcula & femina uocant, fit & cannabis, fiũt & pulchra aucupia phaſianorum, externarum, perdicum, & aliarum alitum, in montibus uenationes ſilueſtrum animalium, ſunt in hoc agro pagi Rigiconum, Leonum, Martinum cum cepurijs claris ubi aquæ calidæ ac ſulfureæ ſcaturiunt, Martinum iterum, Chreſtoum quod bonum & utile ſignificat, Vatonum a uateo abundo, Radicina oppido par,* Iotrinonum *quaſi medicinale cũ linis optimis, Bracadum cum mercatu annuo, Cortiladum, Galatonum ab euentu fortaſſe, galotonus enim lactentem puerum ſignificat, Scrophonium, Molochium, quod molle notat, & Molochium iterum cum emporio. Dein eſt Caſtellacum puſillum caſtellum. Et ſupra eſt Opedum ciuitas ſedes epiſcopalis in radicibus Appenini ædito ſalubrique loco ſita, quaſi opem incolis dans inter duos amnes Trecotium & Madam Torentinis & anguillis fœcundum, quæ eſt undique uallibus cincta. Hîc nobiles nundinæ quoto quoque anno celebrantur. Ager hic cuncta incolis ſuggerit neceſſaria, nam frumẽti & aliarum frugum ferax eſt, & paſcendis gregibus aptus et irriguus, ubi regia æquorum armenta æſtiuo tẽpore pabulantur. Fiunt olea & uina, & ſerica nobilia. Sunt in hoc agro pagi Varapodum oppido par cum emporio,*

porio, quaſi grauis ſtabiliſque pes, Chrotonum quod laudem ſonat, Treſilicum, Meſinadum, & Sargonadũ. Hìc oliuæ ad amygdalarum magnitudinem craſſæ, & carnoſæ conditæ in cupis optimæ ſunt eſſe. Nec lõge eſt Criſtina caſtellum humili loco ſitum in radicibus Apennini, quod eiuſdem nominis fluuius præterfluit. In hoc agro ſyluæ glandiferæ ſunt ad porcos alendos, opportunæ, necnon ſyluæ ad domorum tigna, ac ſupellectilia, & ad nauigiorum fabricam aptæ, fiunt uenationes, quales calatri, fit & oleum nobile, oliuæ ad amygdalarum magnitudinem craſſæ & carnoſæ condidæ indoliolis optimæ ſunt eſu. Sunt in hoc agro pagi Pedaulum quaſi pinguis pes, uel puerorum aula cum linis optimis, quæ Alexandrinis minimum inuident: ſidum cum emporio annuo, quod aſſulam ſcandulamque ſignificat, itidẽ cũ linis optimis, qualia Dauli fiũt, Georgia, quod agricolationẽ ſonat, Cocypedonum, quod puerorum ploratũ notat, Lobricum, & Sitizanum a Sitizo nutrio dictum, ubi marmor naſcitur. Hi pagi græci ſunt, & rem diuinã græca lingua ac more faciũt, in quotidiano uero ſermone latina & græca lingua utuntur. Exin ad meridiem proficiſcenti Synopolis oppidum ſe ſe offert in Apennini radicibus ædito, ſed penſili loco, quod uadus fluuius Torrentinis & anguillis uber adlabitur. Ex hoc oppido fuit beatus Paulus minorita, cuius corpus Nicoterræ quieſcit. In hoc agro caſtaneta ſunt, & pagi Euphemia, præcopum, ſynopolis Græcus pagus cum mercatu annuo, Aquariũ, naſcitur uinũ, nobile, fit optimi olei

uber

ubertas, hinc etiam oliuæ ad amygdalarum magnitudinem craſſæ & carnoſæ ſunt, quæ conditæ in cadis optimæ ſunt eſu. Non longè a Synopoli Coſiletum tenue caſtellum eſt. Inde Melichlochia oppidum ubi olei optimi copia ingens fit, & oliuæ quales Synopoli. Hìc emporium in annos ſingulos celebratur. Eſt & beati Heliæ abatis diui Baſilij monachi templum, cuius corpus Calatri eſſe exiſtimatur. Dehinc Seminaria ciuitas offertur Tauriani reliquiæ a freto m. p. tribus ſemota decliui loco orientem ſolem ſpectante. Nam poſt Tauriani uaſtationem populus ea clade ſuperſtes cum ſuo Pontifice huc ſe contulit, perſtetitque hìc epiſcopalis ſedes annis plurimis. Sed Rogerius Guiſcardus & hanc, & Hipponiatem ſedem Miletum tranſtulit, quòd tum, & Hipponiates, & Taurianenſis, qui huc conceſſerat, polus exiguus eſſet. Nunc autem & Hipponium, & Seminaria clara oppida ſunt, ac ſatis populoſa. Quare utrique epiſcopalis ſedes reſtituenda eſſet, remanente Mileti ſua. Nam nunc Militenſis diœceſis ingens eſt, ut in tres diœceſes commode diſtribui poſſit. Fit hic ſerici & olei probatiſſimi copia, oliuæ craſſæ, & carnoſæ ſunt, quales Melichlochiæ. Fiunt telæ nobiles, naſcitur uinum non uulgare, & gypſum ſpeculare, fiunt aucupia phaſianorum, externarum, & aliarum alitum. Haud procul eſt beati philareti ædes diui Baſilij monachorum cœnobium, ubi ipſius philareti brachium, et beati Heliæ eius magiſtri caput aſſeruantur. Fuit beatus hic philaretus diui Baſilij monachus huius regionis accola,

eius

çius magiſter fuit, ut dixi, beatus Helias. Feſtũ beati phi lareti octauo idus Aprilis celebratur ſuptus oppidum metaurus amnis excurrit. In hoc agro pagus eſt Anna Decalſtidium Antonino pio in itinerario cum olei optimi copia, & oliuis craſſis & carnoſis, quales ſemi nariæ. In hoc agro uſque Cænidem crocus Syulueſtris af fatim prouenit. Inde eſt Parma oppidum ſupra mare cum oleo nobili, diſtat a Geolia m. p. ſex. Non longe eſt beati phantini delubrum, olim beato Mercurio dicatum diui Baſilij monachorũ monaſterium, ad quod beatus Nilus monachalem habitum ſuſcepturus acceſſit, ubi tunc plerique ſancti uiri erant, ac præter cæteros, erãt beatus Phantinus, beatus Zacharias, beatus Lucas, & beatus Philaretus. Supra oppidum mons eſt ſublimis mari imminens, hic ſpecus eſt, in quo beatus Helias abas ſolitariam uitam interim degere ſolebat, quam interdum etiam beatus Nilus incolebat. Parmæ retia thynnaria ſunt, eſt enim mare hoc piſcoſum, ubi tymni & xiphiæ & murenæ, & auratæ & congij, alijque nobiles piſces capiuntur. Capitur Coraliũ. Poſt Parmam Balnearia oppidum offertur, cum ſtatione, mare aluitur ædito loco ſita inter duos amnes Catianum & Stalaſſam, abeſt a Parma m. p. Septem. In phano diuæ Mariæ pleræque ſanctorum reliquiæ aſſeruãtur, inter quas eſt fruſtulum crucis dominicæ, & tabulæ, in qua dominus cœnauit, & ueſtis beatæ Mariæ Virg. poſt Balneariam ad tertium lapidem Crateis fluuius in mare candit, cuius meminit Plinius, qui ait, Crateis amnis mater,

ter, ut dixere Scyllæ. Id quoque ſcribit Solinus, itemque Ouidius Meth. libro tertiodecimo, meminit & Virgilius in Cyri, & Homerus Odiſ. libro duodecimo. Dehinc Scylleum oppidum occurrit, mari incumbit ſupra Scylleum promuntorium, ſublime ſaxum, diſtat a Balnearia m. p. ſeptem, arx eſt hìc loci natura & inde manu ſatis munita. De quo Strabo libro ſexto ait. Scylleum excipit ſaxum ſublime, quod humilem a tergo tellurem abluenti bus undis habeat, in Cherſoneſi faciem, quam Rheginorum tyrannus Anaxilaus ædificato muniuit muro, ut tuſcis nauale ſtrueretur, & prædonibus nauigandi per euripum facultatē interciperet. Craſſus, ait in eo Plut. Spartacum in hac Rheginonum cherſoneſo, exercitum ſtatuentem loci naturam diligenter coutemplatus foſſa & muro interclusit. Iſthmum enim muro clauſit, & Spartacum a continenti diſiunſit. Et licet opus magnū eſſet & perdificile, breui tamen temporis ſpatio extrāſ uerſo iſthmi utrinque ab mare pertingentem triū millium paſ. Cum dimidio foſſam quindecim pedum latitudine atque altitudine totidem duxit, ſuperque eam murum conſtituit robore atque altitudine mirandum. Hæc primo Spartacus contennere ac nullius omnino momenti ducere ſimulabat. Inde uero deficientibus commeatibus, cum iam nihil in cherſoneſo ſupereſſet, quod ad uictū ſuppeditaret noctem obſeruans nebulis obſcuram & uehementer uentorum flatibus turbulentam nō magnam foſſæ partem abſciſſis arborum ramis, ac ſuperniecto aggere compreuit, & ſic Craſſum fruſtratus euaſit.

euaſit. Scyllei, ait Solinus, Vlyſſes Mineruæ templum extruxit. Hinc Dioniſius Apher Scylleum Mineruæ promontorium nuncupat. Dictum eſt autem Scylleum a Scylla monſtro, ut poetæ fingunt. In ſuperiori enim parte promontorium id humanam effigiem, in inferiori uero plures reſectos ſcopulos ſub radicibus cauernoſos habet, intra quos dum extuoſum mare ingreditur, ab ijs refractum tumultuando canum latratum, & luporum ululatum ſonat ac repreſentat. Hinc poetæ fabulantur monſtrum eſſe uirgineam faciem pubetenus, reliquam uero corporis partem piſcium uel canum, atque luporum habens. Hinc igitur fabulæ ſcyllam & Caribdim peperere, hinc latratus auditos, hinc monſtri credita ſimulacra, dum nauigantes magnis uorticibus pelagi deſidentis exterriti latrare putant undas, quas ſorbentis æſtus uorago collidit. Hanc cecinere Homerus Odyſ. libro duodecimo, & Virgilius æneid. libro tertio, & Ouid. Meth. lib. tertiodecimo & ſequenti. Hic Vlyſſes, ait Dyctis Cretenſis, inter Scyllam & Caribdim mare uorticoſum ſæuiſſimum & illatas ſorbere ſolitum naues plurimas cum ſocijs amiſit. Fulgentius hanc Scyllæ fabulam ſic eſt interpretatus. Scyllam ferunt uirginem pulcherrimam, quam Glaucus Antedonis filius amauit, quem Circes ſolis filia diligebat, irataque Scyllæ, fontem in quo lauari ſolita erat, uenenis infecit. Vbi illa deſcendens ab inguine lupis canibuſque marinis inſerta eſt. Scylla enim græce quaſi Scyllon dicta eſt, quod nos latine confuſionem dicimus. Et quid confuſio niſi li-

 bido

bido eſt? Quam libid nem amat Glaucus. Glaucus enim Græce luſcitioſus dicitur, unde & glaucomata dicimus cæcitatem. Ergo omnis, qui luxuriam amat cæcus eſt, nam & Antedonis filius dictus eſt, Antedon enim græce quaſi Antidon, quod nos latinè contraria uidens dicimus. Ergo lippitudo ex contraria uiſione naſcitur. Scylla enim in modum ponitur meretrices, quia omnis libidinoſa canibus lupiſque inguina ſua neceſſe eſt miſceat. Iuſte ergo lupis & canibus mixta quia neſcit ſua alienigenis deuorationibus ſaturare ſecreta. Sed hanc odiſſe Circe dicitur Circes manus diiudicatio & operatio nuncupatur, quaſi chironetity. Laborem enim manuum & operationem libidinoſa mulier non diligit, ſicut Terentius ait, a labore procliuum ad libidinem accepit conditionem, dehinc quæſtum occipit. Ná Vlyſſes inocuus tranſit qui libidinem ſapientia contemnit. In *Scylleo agro nobile uinum naſcitur, meluaſium dictum, quale naſcitur Cretæ. In hoc mari, ut dixi, piſcium, & præſertim galeatarum. i. Xiphiarum magna piſcatio fit. De quorum captura ita Strabo libro primo ſcribit. De galeatarum piſcatione, quæ circa Scylleum tractum inſtituitur, manentibus in ſtatione frequentibus remorum duorum ſcaphis, ſpeculator quidam communis ſuperne inſtat, duos ſingulæ ſcaphæ tenent, alter nauigat, alter haſtam habens ſedet in prora. Cum primum uero ſpeculator ſupreminentiam galeatæ ſigno indicat, belluæ uero ſupra mare pars tertia eminens fertur, ſcapha proprius appellitur, deinde iacto manu telo uulnus*

to uulnus incutitur. Tum euulſa ſine cuſpide de corpore haſta, quod telum ſanè eſt hamatum ut educi facile queat, apteque infixo ei funiculo, appenſum ſauciata acclinat bellua, donec agitata ſuffugienſque laſſatur. Tunc in terram deducunt, aut intra ſcapham accipiũt. Quòd ſi in mare telum exciderit, haud ſane perit. Eſt nanque uel e quercu, uel ex abiete compactum, adeo quòd querna grauitate demerſum, deinde in ſublime relatum facile poſſit appræhendi. Contigit autem interdum ut remigem in ſcapha per magnum galeatarum gladium uulnerari. Et cum inſtar apri belluæ uigeat impetus, aſperrime fit ipſa uenatio Thymni enim cum gregatim præter Italiam *acti elabuntur, & in Siciliam attingere prohibentur in maiores incurrunt belluas, ut puta delphinos, canes, aliasque balenis ſimiles, è quorum uenatione canes & galeotas pinguiſcere, quos xiphias ideſt gladios appellari ferũt. Vnde Homerus odyſ. xii. Illic circa Scyllam & eius ſcopulum piſcoſum delphinorum canumquè indagatrix, & ſiqua apud græcos eſt balena. De bonitate gladij piſcis huius & Byzanceni maris archeſtratus apud Athenæum lib. ſeptimo ait.*

Accipito gladij accedens byzantia fruſtra
Vertebramque ipſam poſtremam: eſt optima nanq.
In ſiculo ponto circa oſtia ſumma Pelori.

Canem uero marinum Nicander, Athenæo lib. eodem referente, lamiam & Scyllam uocari inquit. Laudatur & latus piſcis in hoc mari. Athenæus lib. eodem ait. Latum optimum naſci in Italia ſcribit Archeſtra-

tus hunc in modum.

Italiæ nemoroſa latum ſibi præbeat ora
Quod Scylleus habet epulum mirabile portus.

Eſt ait Athenæus hic piſcis candidiſſimus, atque optimus, ſuauiſſimusquè quacunque ratione fuerit conditus. Supra Scylleum Malleæ oppidum erat, quod interijt, cuius meminit Antoninus Pius in itinerario. Ab erat a Nicotera m. p. uigintiquatuor ni textus deprauatus eſt. Poſt Scylleum Cænis promontorium occurrit Geolienſem ſinum efficiens, & euripi initium. Abeſt a Scylleo m. p. tribus, a lao, ait Strabo, m. p. clxx. Euripi tractus uſque ad Herculeum promontorium millia ria ſunt lx. De Euripo ita Strabo infit. Cænis promontorium ultimas conficit oras, & anguſtias freti ad prominens Siciliæ promontorium Pelori, quod in æſtiuos uergit ortus, ſicut Cænis in occaſum, cum mutuam inter ſe faceant inflexionem. A Cænide in poſſidonium receſſum & Rheginam columellam ad euripum anguſtus prouenit meatus ad ſtadia ſex ubi minimus traiectus, Paulo maior eſt. Ab ipſa uero Columella ad Rhegium m. p. xij cum dimidio, cum prodeuntibus in exterius & orientale pelagus, quod Siculum dicitur, latior extenditur Euripus. Minimus autem Euripi traiectus in Cænide eſt. Cænis autem, ait Plinius, abeſt a Peloro Siciliæ promontorio milliario cum dimidio, id etiam aſtruit Diodorus Siculus. Thucidides uero & Polibius dicunt Siciliam a continenti ab eſſe m. p. duobus cum dimidio id etiam aſſerit Parrhaſius, qui locum hunc ſe

metatum

metatum fuiſſe ait, De Euripi autem natura Strabo libro primo ita ſcribit. Quolibet die & nocte Euripi fretum bis fluxum alternat, quòd ex altiore ſuperficie tyrrheni maris inundatio deſcendit. Nam fluxus ipſe eodem tempore incipit & quieſcit, quo ipſæ inundationes. Incipit enim circa exorientem lunam & occidentem, deſinit autem cum utique cœlimedio & ſuper terram adiungitur, & decreſcentiæ contrarium exeuntem uocari, utriſque per coelum medijs ſitibus lunæ incipientem, ſicut ipſe, excreſcentiæ. Inundantiæ uero coniuntionibus ad ortum & occaſum deſinentem. Homerus uero & Virgilius ter die id fieri ſcribunt. Ait enim ille Odyſ. xij.

Terque die reuomit, ter ſorbet deinde reflexus
Terrificum eſt, ibi nec fueris ſorbenti Caribdi
Te neque ab hac peſte ſeruauerit Enoſigeus.

Hic uero tertio Æneid. ait.

Dextrum Stylla latus, leuum implicata Caribdis
Obſidet atque ima bar atri ter gurgite uaſtos
Sorbet in abruptum fluctus, rurſiſque ſub auras
Erigit alternos, & ſidera uerberat unda.

Idipſum ſcribit Ouid. in Medea. Ariſtoteles autem libro primo de mirabilibus ſtupendum quiddam de hoc Euripo ſcribit, ait enim. De ſiculo freto cum alij complures ſcribunt, tum hic ſtupendam rem euenire inquit Policretus rerum ſicularum ſcriptor. Tyrrheni. n. maris æſtum ſtrepitu ingenti utrinque cum Siciliæ, tum Italiæ oram, quam Rhegium uocant, ferire, delatum-

que ex mari uaſto in anguſtias poſtremo concludi, atq. ibi ſublimem tolli ſonitu magno, ſpatioque altiſſimo, ut procul diſtantibus conſpicua ſit hæc aquarum ebulitio, ut puta alba & ſpumoſa, nec ſimiles maris incremento. Hæc ut credibiliter narrentur, ita contueri oculis nemo ſuſtinet. Interdum enim diffuſi rurſus ex colliſione mutua æſtus adeo profundum atque horribilem aſpectum neceſſario intuentibus præbent, ut nonnulli præ timore animi impotentes, uelut offuſa oculis tenebra concidát. Poſtquam uero ad alterutram partem fluctus alliſi ſublatique ad littus ſupremum, denuo in ſubiectum mare diuoluuntur, tum magno rugitu cum uorticibus & immenſis & crebris ex imo fundo ebulit, inque girum eleuatur, & omnigenos etiam colores reddit. Interdum enim ater, nonnunquam cœruleus, frequenter purpureus apparet. Cæterum curſum atque immenſitatem fluxus refluxuſque ne reptilia quidem uel audire uel uidere ſuſtinent. Quocirca ad radices montium iuxta confugiunt. Tempeſtate autem deſinente in ſublime efferuntur uoragines ſpecie relucente uaria, turbinibusq. ac motibus uentorum aut ingentium ſerpentium ſpiris non abſimiles. Euripi piſces laudatiſſimi ſunt, tum maxime murenæ & anguillæ. Quæ, Macrobius ait, olim accerſebantur ad piſcinas urbis abuſque Euripo, & utræque ex illo loco plotæ a græcis, a latinis flutæ, ideſt nauigabiles uocantur quod in ſummo ſupernatantes ſole torrefactæ curuare ſe non poſſe, & in aquá mergere deſinát atq; ita facile capiuntur. De his Martialis ait.

Quæ

Quæ natat in ſiculo grandi murena profundo.
Non ualet exuſtam mergere ſole cutem.
Et Arrheſtratus apud Athenæum libro ſeptimo.
Italiam ſi intra, pelagique anguſta ſicani
Murenam captam uideas, quæ fluta uocatur
Hanc eme nanque illic epulum admirabile noſces.
Et rurſus ibidem de Euripi anguillis inquit.
Anguillas omnes laudo, præſtantior illa,
Quæ capitur Rhegi maris e regione profundi:
Hanc alijs cunctis mediam tu ponito tales
Sin eas egulas opulentius os erit ipſum.

Capitur etiam circa Rhegium piſcis exormiſton, de quo mox dicemus. Poſt Cænidem promontorium Columella eſt, ſiue columna Rhegia, cuius meminit Antoninus pius in itinerario, quam diſtare a Mallijs oppido ait m. p. xiiii. a Nicotera xxxviii, ni locus ſi deprauatus. Cõmeminit de columna ipſa Cicero in oratione pro P. ſextio. De qua Strabo libro tertio inquit. Rhegini Columellam turrem exilem ſuper freto pro confinio locauerunt, cui e regione turris poſita eſt, quam Pelori nuncupant. Diſtat a Rhegio m. p. xii. cum dimidio. Supra Cænidem promontorium m. p. tribus, Cænis ſiue, ut Stephanus ait Cæniſium oppidum eſt, licet ipſe Siciliæ, ut alia Calabriæ oppida multa ſcribat. Abeſt a Medama, ait Strabo, m. p. xxxi. ædito eoque penſili loco ſitum meridiem ſpectans, quod eiuſdem nominis fluuius adlabitur. Quem, quia utrinque frequentes mororum arbores ſyluarum inſtar ſunt, flumen morum pro

mororum uocant. Hìc ſærica laudatiſſima fiunt, & horum copia ingens. Extant & horti nemoroſi limonum & malorum aureorum. Noui ego Hieronymum Fabá præsbiterum huius oppidi ciuem integerrimæ uitæ uirum, latinarum literarum minime expertem. Qui innumerato habet ingenium: nam & carpentariam & ſutoriam artes, quandiu libuit, exercuit, picturam quoque & ſculpturá optime ſcit. fructus facit ex buxo cuiuſuis generis artificio mirabili, ui facile crederes ueros eſſe, ac recenter decerptos ex arbore. Quare plerique decepti ſunt. Rhedam fecit è ligno magnitudine grani tritici (incredibilem uideor fortaſſe quibuſdam rem ſcribere, at Vera refero) in qua ſtatiunculæ, hoc eſt uiri ac mu lieres ſedentes, et boues, qui rhedam trahere uidebantur, & rhedarium ſedentem, rhedam que, regentem. Aliam fecit, quam pulex chatena lig nea alligatus trahebat. Fecit item ex buxo opus, in quo tota paſſionis Chriſti ſeries continebatur, ut cœna in horto cum apoſtolis Captura, a, iudæis & iuda, flagellatio ad columnam coronatio ſpineæ coronæ, & deluſio, damnatio a Pilato, & Chriſtus crucem baiulans, Crucifiſſio cum latronibus, & reſurectio. Quód opus táto erat artificio, ut in cortice nucis auellanæ contineretur. Fecit eodem artificio ac magnitudine, domum pilati cú miniſtris educétibus Chriſtum per ſchalas Crucem baiulantem, et pilatum lauantem manus, erat ibi & hortus penſilis, inquo flores erát & aues, erat & cauea cú carduele aue, uaſa item cam floribus. Fecit eodem artifi

cio

cio & magnitudine hiſtorias ueteris teſtamenti, & alia eiuſmodi pleraque. Eius opera ad Carolum quintum Cæſarem, & ad gallorum regem, & ad Philippum regem Hiſpaniarum pro miraculo aduecta ſunt. Poſt oppidũ Gallicum & inde Lubonũ amnes cadunt infretum. Supra oppidum haud procul ab eo Calanna oppidũ eſt in radicibus appennini, quod pulchrum agnum ſonat, cũ ſerico & oleo nobili. In cuius agro pagi ſunt Aleſſium, & Stephanum, Intus Apennini ſilua eſt nobilis miræ longitudinis proceris arboribus & aquis recentibus referta, ac picis ferax optimæ, uberemque ad domorũ tigna reliquaue utenſilia opera, & ad nauigiorum fabricam materiam ſuggerens. Sunt & glandiferæ arbores alendis porcis opportunæ. Proueniunt & frugiferæ arbores ſponte, erumpunt & herbæ nobiles medicinales Lata ibi ac diffuſa planicies, montibus uirentibus herbis coronatis cinta, ualles ibi amœnæ ſuſurrantibus riuis irrigatæ. Paſcua pabulaue uulgò læta ac florida. Frequẽs illi & uaria uenatio, eſt enim ferarum luſtrũ nam, ut ſemel atque iterum dixi, in apennino Calabriæ uaria ſilueſtrium animalium genera ſtabulantur, congerunt & accipitres multigeni: in planis uero multarũ auium genera ſunt, quare in utraque calabriæ ora aucupia & uenationes uberes fiunt. Naſcitur paſſi lapis phrygius, pouenit aniſium, cuminum, Crocus ſylueſtres fraga, cythiſus, & tuberes fontes in ea manant perſpicui, ac flumina propter numera piſculẽta torõtinis & anguilis fœcunda, quæ utranque Calabriæ oram uber-

timi

tim irrigant. In loco dito Petronà agri ſynopolitani naſcitur marmor. Huius ſiluæ meminit Plinius, & Solinus, qui eam Reginorũ ſaltum appellat. De hac ita Pontanus hortorum libro ſecundo ſcribit.

Eſt nemus extremis Calabrum inuiolabile terris.
Dijs ſacrum patrijs multa & pietate uerendum.
Arborei diues fœtus, uolucrumque rapinis
Opportuna domus, tuta & ſpelea ferarum
Hoc nemore in ipſo, luciſque horrentibus olim
Aduectam memini ſtirpem, quæ citron ab omni
Parte & odore quidem, folijs & flore referret.
Sed fructu uariata, & longe aliena figura
Vix orbem retinens, protento & corpore longo
Se ſe agit in ductus, uarìa & trahit agmine cauda.

LIBER TERTIVS.

Rhegium in taliæ humero, ait Plinius, ſitum, a quo ueluti ceruicis incipit flexus, inter lubonem & Calopinacum Taurocinum olim dictum amnes eſt. Abeſt à Meſſana m.p. ſeptem. Vrbs equidem longe nobiliſſima & uetuſtiſſima, totius Calabriæ metropolis, ut potè prima in Calabria, imo uero in Italia, Roma excepta, Vt mox latius oſtendam, Chriſti fidem ſit complexa; primaque, ut libro primo oſtendi à diluuio condita. Quæ multas colonias in Calabria deduxit: nam ante oenotrorum in Calabriam aduētum,

qui

qui è Græcis primi in eam aduentaſſe dicuntur, Rhegiú Aſchena, prius à conditore dicta colonos per totam regionem, & ſi rare, emiſit. Quos Græci Auxones, & regionem auxoniam, ut alibi retuli ab auxo ideſt augeo quod rerum prouentus, ibi ſemper augeatur, appellaue re Fuit autem condita, non multo poſt diluuium Noe ab Aſchenaz ipſius Noe pronepote filio Gomer, ut iá libro primo demonſtrauimus. Qui Aſchenaz a Gomer in Italiam ad habitandum directus, cum is ſibi primus locus eſſet oblatus, loci amœnitate captus, hîc conſedit urbemque hanc ſtatuit, quam a ſuo nomine Aſchenam, atque incolas appellauit Aſchenezeos. Viget méhercle dius fidius in hac ora beata felixque quædá amœnitas, ubi uer perpetuum, arborum frondes perẽnes Hinc horti nemoroſi omni optimorum fructum genere referti: nemora inſuper malorum aureorum, citronum, & limonum arboribus oppleta, ut totus Rheginus ager iam irriguus pomerium uideatur. Hic palmæ ob cœli gratam temperiem daſtylos ferebant, qui ad maturam frugem perueniebant, ſed a Turcis exciſæ ſunt. Nam poſt uirgineum partum anno M. D. X L I I I. I. Iulio menſe à Turcarum & Gallorum claſſe Rhegium & omnes eius pagi, templa quoque & monaſteria agri. Rhegini direpta & exuſta ſunt, uineta & arbores omnes fere inciſæ. Quando Gallorum rex Franciſcus ſuimet, ac Chriſtianæ pietatis & religionis oblitus ſocietatem, fœduſque cum Turcarum tyranno aduerſus Carolum quintum Cæſarem iniens claſſem Turcicam Conſtantinopoli

tinopoli accerſiuit. Qui utrâque Calabriæ, & lucaniæ, & Apuliæ oram diripiens igne concremauit, magnâque utriuſque ſexus, & omnis ætatis hominum turmâ captiuâ duxit. inde anno a Chriſto nato M.D.L I I. Iulio itidem menſe Henricus Franciſci filius impia patris ueſtigia ſecutus cum eodem tiranno paternam ſocietatem ac fœdus innouans claſſem iterum e Bizantio aduerſus eũdem Carolum acciuit. Quæ rurſus eaſdem oras peruaſtauit, magnamque captiuorum manum duxit. At ob tantum flagitium ſoluit partim eam multos annos Gallia pœnas, penditque etiam num. Nam lutherana hæreſi infecta ſemet inteſtinus diſſidijs, cædibus, & direptionibus uexauit, & uexat. Vidi Rhegij, ut unde digreſſa eſt redeat oratio, plantam, muſam uocant & paradiſi malum, quæ folia habet gubitali longitudine, lata palmo propè: eius caulis haud diu perdurat, areſcit enim, & iterum pululat: fructus fecit digitali longitudine craſſos & giboſos dulcis ſaporis, matureſcunt menſe nouembri. Fit Rhegij Sericum laudatiſſimum erubertim, naſcitur & uinum probatiſſimum: de quo Athenæus libro primo ait. Vinum Rheginum cum ſurrentino pinguius ſit, uſque ad annum quintumdecimum eſt utile. Sunt rhegij figlinæ, ubi ollæ coquinariæ laudatiſſimæ fiunt. Olim etiam patinæ nobiles fiebant, ut Plinius libro trigeſimoſexto refert. Rhegium, inquit, figlina & plaſtice nobilitatur. Et rurſus. Nobilitatur Rhegium patinis. Hìc nundinæ nobiles in annos ſingulos celebrantur. In Rhegino littore poſt Cænidem

nidem promontorium m.p quatuor uſque ad leucope tram ſimulatque mare exieris,pede uno, & interim eo minus,terra effoſſa aquæ dulces ſcatent. In hoc agro ui tex,ſiliqua Syluestris,& abſcinthiū ſponte proueniūt. Naſcitur & molaris lapis frumentarius & olearius. Palladiæ arbores ideſt oliuæ affatim naſcuntur. Oliuæ ad magnitudinem amygdalarum craſſæ,& carnoſæ cō ditæ in doliolis optimæ ſunt eſu. Sunt in hoc agro pagi Mota,Sabatelum,Diminitum,Boracianum, Orthium, quod rectum altumque ſignificat,Areſium, ab arezo placeo dictum:Cераſetum,Tiretum, Trezenum a trezo gemo;Perlupum,Naſetum,Pauilianum : Cannauum: Peratum,Velanedū:& eiuſdem nominis fluuius. Olim Rheginorum ditio a Pauolino nunc Metauro amni,ut oſtendi uſque ad Halecem fluuium protendebatur. De piſcibus,qui in euripo,circa Rhegium capiuntur, diximus. Caſſiodorus epiſtolarū lib. duodecimo ad Anaſtaſium Cancellarium lucaniæ,& Brettiorum præpoſitum ſcribens de Rhegina ora ſic ait. Rhegini ciues ultimi Brettiorum iniqua ſuggerunt ſe exactorum præſumptio ne fatigari,implorantes non auriū, ſed oculorum noſtrorum nota remedia, qui poſſumus ſcire territorium eorum quod petitur non habere. Rheginorum terra eſt montanis lapillis rariſſima,arida paſcuis, ſed undoſa uindemijs,ſegetibus aduerſa,ſed oliuis accommoda. Ideo cultura eius omnes in ſarculis eſt. Quia ſuperficies ipſius ſicca nutrire nō ualet ſuperne naſcentia.Stercore illic ager nudus induſtria potius,quam natura ueſtitur.

ribus deſtitutus creditur non redire, quia neque fugere poſſe ſentitur. Hic plane tantæ dulcedinis eſſe dignoſcitur; ut & nullus piſcium comparetur. Hæc ſunt in littore Rhegino, quæ diximus, quod non alio referēte cognouimus, ſed uiſuali probatione retinemus. Quapropter laridi atque tritici ſpecies nullis temporibus coertionis nomine inde decernimus poſtulari. Quia nimis calumnioſe petitur, quod loci beneficio non habetur. Deinde ſufficere debet oſtenſio ueritatis, & teſtimonium iudicis. Quia nimis execrabile malum eſt, ſi cum aliud nouerit conſcientia, aliud lingua decernat. Additur etiam quòd tantis commeantium fatigatur aduentibus, tanta exurentium laceratione deteritur, ut rationabiliter illi remitti debuiſſet uel quod apud ipſam naſci poſſe conſtaret. Inde *uero poſtea Chalcidenſes unà cum meſſenijs e Peloponneſo Rhegium incoluerunt Antiſtene ſiue Antineſto duce, qui, ait Heraclides in Rep. Ariſtocratiam conſtituerunt: nam mille optimates electione creati ciuitatem adminiſtrabant, Licet Strabo eam a Chalcidenſibus conditam dicat. Eam Græci Rhegium appellauere a fractura, ut quidam uolunt ῥηγη enim, ut dixi, fiſſuram ſignificat:* Sicilia *enim* Italiæ *cōiuncta erat, ſed terremotibus auulſa eſt. Quocirca Strabo libro ſexto de Rhegio loquens ait: Sed ei Aeſchilo teſte, caſu quodam hoc nomen inditum eſt: namque Siciliam ab continenti ui terremotus auulſam & ille & alij memoriæ prodiderunt, ex quo erhagine ideſt a frangendo nomen aſſecutum. Reſeratis enim tum oribus, per quæ*

ignis

ignis reſpirat, & igniti lapides & aquæ effluunt, raro uicina freto tellus motibus quatitur, cum uero omnes ad ſuperficiem meatos occluderentur, in ſubterraneis concauitatibus ardentes ignes, & ſpiritus uehementes terremotus efficiebant. Agitati uero uentorum uiolentia loci ceſſere, & abſciſſi utrique mare admiſerūt. Cū Sicilia tota cauernoſa ſub terra ſit, fluuijs & igne pleniſſima, ſicuti tyrrhenum mare uſque Cumas eſt. Id ipſum ſcribit Trogus Pomp. apud Iuſtinum lib. quarto. Et Virg. lib. tertio Aeneid. id idem affirmans ait.

Hæc loca ui quondam uaſta conuulſa ruina,
Tantum æui longinqua ualet mutare uetuſtas
Diſſiluiſſe ferunt, cum protinus utraque tellus
Vna foret, uenit medio ui pontus, & undis
Heſperium ſiculo latus abſcidit, aruaque & urbes
Littore deductas anguſto interluit æſtu.

Cæterū credibilius eſt, ut alibi dixi, Rhegium ab aeris temperie cœlique clementia dictum, nam ρήγιον utile, iucundum, & bonum notat, Hebraice autem paſcua eorum. Calimachus autem Rhegium Ioacaſti urbem dixit. nam Ioacaſtus eoli filius eā tenuit: id etiam Diodorus ſiculus lib. ſexto aſſeuerat. Meminit de Ioacaſto & Dyctis Cretenſis libro quinto: fuit enim non multo poſt excidium Troianum. De Aeolo Strabo libro primo ſic ait: Aeolus in Euripi Siciliæ locis, quæ per curſus & recurſus eſt, & nauigationis aſperitas per fluxus atque refluxus agrediendi ſigna præmonſtrauit. Itaque uentorum cuſtodem, atque regem creditum

fuiſſe

fuiſſe Polibius refert. Antiochus autem apud Dionyſium Halicar Rhegium Neptunniam appellauit. Quæ & Poſſidonia dicta eſt: nam Poſſidon Neptūnius dicitur. Quare Strabo à Cænide uſq; in Poſſidoniū, receſſū et Rheginam columellam anguſtū prouenire meatū ait. Incoluerunt quoque Rhegium Arunci, ut Cato in in Orig. ait. Dicti quoque ſunt Rhegini Taurocini, ait idem, a fluuio. Frequens de Rheginis, locrēſibus et Thurijs, apud Thucididem fit mentio. Hanc & Hipponium inter ſeptem illuſtriores et opulentiores Italiæ urbes, quæ ſubſtantia, & domorum pulchritudine, pauimentiſque præſtabant. Appianus bellorum ciuili m libro quarto, fuiſſe memoriæ prodidit. Cicero in Verrē actione ſexta ſic los Rheginorum ciuitatis inuidere ait. Polibius etiam libro x. hanc & locrum & Caulonium & Crotonem clariſſimas urbes fuiſſe refert. Strabo quoque libro ſexto ait. Antiochus locum hunc uniuerſum circum Rhegium ab ſic lis antiquitus habitatum, ſimul & a Morgantijs, fuiſſe tradit. Qui deinde ab Oenotrijs eiecti in Sicilia traiecere. Sunt qui Morgantium ab hiſce nomen dixiſſe ſcribant. Ingens vero olim Rheginæ ciuitatis potentia fuit, validis quaquauerſum caſtellis munita. Propugnacul m aſſid e imminēs habēs inſulæ & Priſcis annis, & ætate noſtra. Cum ſolicitante Sex Pompeio Sicilia deſciuit à Romanis. Cumque de ſeparatione Siciliæ ab Italia, Rhegijque ob id nomine diſſeruiſſet, adiecit. Verumtamen ſiue ob eam cauſam nomen ciuitati factum eſt, ſiue propter illius claritatem

tem conſiderari licet utro ueritas ſe modo habeat. Cũ ſamnites latino ſermone regiam illam appellarint. Et priſci eorum auctores regendis ciuitatibus communia cum Romanis inſtituta ſeruarint, ac plurimum latinã linguam uſurparint, & in pleraque oppida colonias deduxit, ac per multos celeberrimos uiros ædidit, ſeu gubernandæ reipublicæ uirtutem, ſeu doctrinæ magnitudinem propoſueris. Eam Dionyſius ſolo æquauit, illa commotus cauſa: nam cum ex ea ciuitate puellam in matrimonium periſſet, Rhegini ſerui publici ſeu littoris filiam ei protenderunt. Eius filius quandam urbes partem acceptam inſtaurans Pyrrhi ætate Phebiam nominauit. Inde Cãpanorum præſidium Rheginos maxima ex parte deleuit. Terremotibus quoque Paulo ante bellum Marſicum urbis pars magna corruit. Poſtea Cæſar Auguſtus fugato ex Sicilia Pompeio cum deſolatam hominibus urbem cerneret, acceptos è, claſſe permultos ei dedit accolas. Nunc autem bonæ ſatis eſt ciuitas, hinc Rhegium Iulium dictum eſt. Iulius etiam in libro de prodigijs inquit l. Martio & Sex. Iulio cõſulibus pars urbis muri Rhegij terremotu diruta fuit. Atque l. Furio & Attilio Sarrano conſulibus Rhegiũ penè totum incendio conſumptum ſine ullo humanæ fraudis ueſtigio. Dionyſius, ait Sex. Iulius Frontinus Stratag. libro tertio, multis urbibus captis, cum Rheginos aggredi uellet, qui copijs abundabant, ſimulauit pacem, petijtque ab eis, ut commeatus exercitui ipſius ſubminiſtrarent, quod cum impetraſſet, exhauſto oppidanorum

pidanorum fr mento agreſſus urbem alimentis deſtitutam ſuperauit. Hic, ait Ariſtoteles Oecon libro ſecũdo cum cœpiſſet Rhegium conuocato pop lo dixit, quã ob cauſam ab eo iuſte capti eſſent, nunc tamen impenſas, quas in bellis uſum conſumpſiſſet, percipiens, & inſuper ab unoquoque minas tres, abſolueret eos. Rhegini uero quæcunque abſconderant in apertum eduxerunt, & egeni a ditioribus, & peregrinis mutuo accipientes, conflarunt ſummam, quam præceperat quam ab ipſis accipiens, nihilominus omnium corpora uendidit, & cunctam ſupellectilem, uniuerſaque bona ſiue occulta ſiue aperta diripuit, a ciuibus accipiens pecunias ea lege, ut illas reſtitueret, cum ab eo repeterent, iuſſit ad ſe afferri quantum quiſque poſſideret argenti, alioqui mortem multam indixit. Delato autem argento numum percuſſit nouo charactere, deditque drachmam duarum drachmarum ualore, ſicque debitum penes ipſum remanſit. Hæc Rhegium a Sicula crudeli tyrannide, ſimulatione ac fraude perpeſſa eſt. Tulit & Rhegina ciuitas mala plurima a ſiculis ipſis & campanis, infidis ex leuibus hominibus. Nam cum Rhegini, ait Iuſtinus ex Trogo libro quarto, diſcordia laborarent ciuitasque per diſſenſionem diuiſa in duas partes eſſet, ueterani ab altera parte ab Himera urbe in auxilium uocati, pulſis ciuitate, contra quos implorati fuerant, & exinde cæſis, quibus tulerant auxilium, urbem cum coniugibus & liberis ſociorum occupauere, auſi facinus nulli tyranno comparandum. Quippe ut

Rheginis melius fuerat uinci, quam uiciſſe: nam ſiue au ctoribus captiuatis iure ſeruaſſent, ſiue amiſſa patria exulare neceſſe habuiſſent, non tamen inter aras & pa trios lares trucidati crudeliſſimis tyrannis patriam cũ coniugibus ac liberis prædam reliquiſſent. Tẽpore autem, ait Polibius libro primo, quo Pyrrhus Epirotarum rex in Italiam *copias traiecit, aduentu eius territi Rhegini, ſimul quod Carthaginienſes tunc mari domi nantes metuebant, populi Romani opem atque præſidium poſtularunt. Miſſi ab Romanis ad Rheginos milites aliquandiu urbem tutati, fidem ciuitati ſeruauerunt, erãt numero quatuor millia hominũ, quibus duces præerant Decius, & Campanus, ſed tandem Mamerti norum exemplo permoti, & eos tanti facinoris conſpiratores habentes, ipſi quoque Rheginis fidem uiolant, t m rei opportunitate, tum Rheginorum opulentia pel lecti, ciues alios ex urbe depellunt, alios cædunt Denique ut Mamertini fecerant, ciuitatem detinent.* Id *etiã liuius ab urbe condita libro xii. ſcribit. At tanti ſceleris legio ipſa meritas luit pœnas. Nam ut bel. Mac. libro primo liuius ipſe tradit, Romani eam bello perſecuti in poteſtatem redactam tergo & ceruicibus pœnas ſocijs pendere cum coegiſſent, urbem, agros, ſuaque om nia cum libertate, legibus Rheginis reddiderunt, id ipſum ſcribit libro xv. Rheginorum reſp. ait Ariſt. Pol. libro ſexto in Anaxilai tyrannidem cõmutata eſt. Hic ait Thucidides libro ſexto, exterminatis Samijs, qui an tea ſiculos e Zanclea expulerant, Zãcleam urbem pro*

miſcuis

miſcuis hominibus frequentem reddidit, & a ſua condam patria Meſſanam appellauit. Hic ait Iuſtinus ex Trogo libro quarto, iuſtitia cum cæterorum crudelitate certabat, cuius moderatio haud mediocrem fructum at tulit. Quippe decedens cum filios paruulos reliquiſſet, tutelamque eorum Micytho ſpectatæ fidei ſeruo commiſit, tanti amor memoriæ eius apud eos fuit, ut parere ſeruo, quàm deſerere filios mallent, pr incipeſque ciuitatis obliti dignitatis ſuæ regni maieſtatem adminiſtrari per ſeruum paterentur. Id etiam ſcribit Macrobius ſat. libro primo. Sunt Rhegini ſuapte natura ſumma humanitate ac benignitate præditi. Fuere Rhegini Tarentinis amicitia coniuncti. Horum ad tria millia, qui opem Tarentinis, ait Herodotus libro ſeptimo, aduerſus Meſapios tulerant, quo tempore Micythus regnum adminiſtrabat, interiere. Ipſe uero Rhegio excedens Tegeam Arcadum incoluit. Cumque Tarentini, ait Helianus de uaria hiſtoria libro quinto, a Romanis obſiderentur, et fere parum abeſſet quin præ nimia fame caperentur, Rhegini publico decreto ſanſere decimum quenque diẽ ieiunium agere, & illis cibos præbere, recedentibus poſtea Romanis ſeruati ſunt, & memores periculi illius feſtum agunt quotannis uocatum niſtian ideſt, ieiunium. Magna etiam erga Athenienſes uſi ſunt humanitate: nam, ait Thucidides libro ſexto, cum claſſes Athenienſium in Italiã appuliſſet a nulla ciuitatum recepti sũt, neque in mercatum, neque in urbem aquatione tantum eis & ſtatione conceſſa, ac nec his quidem conceſſis a

Tarentinis atque locrenſibus donec uentum eſt Rhegiũ Italiæ promontorium, ubi contractis iam copijs extra urbem, quoniam intra muros non recipiebantur, caſtra tenuerunt, & apud Rheginos uerba fecere, ut illi Chalcidenſes eſſent, leontinis, qui & ipſi Chalcidenſes erãt, auxilium ferrent, Rhegini negant ſe alterutris affuturos, ſed quicquid Italicis cæteris communiter placeret, id eſſe facturos. Verumenimuero aliquando Rhegini ait idem libro tertio, in bello Syracuſanorum cum Leontinis, leontinis, locrenſes uero Syracuſanis ſtudebant. Rhegini & athenienſes, ait idem libro eodem, cum triginta nauibus Eolas inſulas inuaſerunt. Rhegini & locrenſes, ait Cicero in oratione pro Archia poeta, Archiam ipſum ciuitate cæteriſque præmijs donarunt. Dionyſius maior Siciliæ tyrãnus platanos arbores, ut Theophaſtrus libro quarto de plantis tradit, primus ex Sicilia in Italiam tranſtulit, & Rhegij in hortis domus ſuæ miraculnm plantauit, quæ in gymnaſio ſtant, ibi enim poſtea factum eſt gymnaſium, nec ullam magnitudinem capere poſſunt. Id etiam ſcribit Plinius libro duodecimo, Rhegij Q. Luceius ait Cicero in Verrem actione ſeptima, argentariam maximam fecit. Cicero Rhegij aliquando commoratus Thopicorum libros edidit, ut ipſe in epiſtola ad Trebatium ſcribit. Rhegini & Petelini in fide & amicitia P. R. ad ultimũ permanſerunt, ut Liuius bel. Pun. libro tertio prodit. Fuit Rhegiũ Romana ciuitate donatum, ac colonia Romanorum, inde municipium nobiliſſimum, ut Nonius Marcellus & Feſtus

ſtus Pomp.ſcribunt. C. Paterculus libro primo ait ſcyllaceum & Neptunnia coloniæ deductæ, Coſæ donata ciuitas. Et Cicero in Verr.libro ſexto, inquit. Quid arbitramini Rheginos, qui iam ciues Romani ſunt, mereri uelle, ut ab ijs marmorea uenus illa ne auferatur. Et Philip. prima. Cum autem me ex Sicilia ad leucopetrã, quod eſt promontorium agri Rhegini, uenti detuliſſent, ab eo loco conſcendi, ut tranſmitterem, nec ita multum prouectus, reiectus ſum in eum ipſum locum, unde conſcenderam. Cumque intempeſta eſſet, mãſiſſemque in uilla P. Valerij comitis & familiaris mei, poſtridieque apud eundem uentum expectans manerem, municipes Rhegini complures ad me uenerunt. Et in epiſtola ad cornificium eos tribui cornificiæ attributos eſſe oſtendit: ait enim Ego iratus temporibus in Græciam deſperata libertate rapiebar, cum auſter aduerſus maximo flatu me ad tribules tuos Rheginos retulit. Vnicuique enim tribui Romanæ municipia attribuebantur, ut in liuio bel. Mac. libro octauo liquet. In foro Rhegino hæc inſcriptio erat. T. Tareſenus, T. F. Sabinus triumuir æd. Pot. II. teſtamento legauit municipibus Rheginis Iul. in pritaniaco ſtatuam auream Mercurij, trullam argenteã anaglyptam p. II. S. . :· . lares argenteos ſeptem p. II. S. peluim æream corinthiam. Item in templo Apollinis maioris pugillares membraceos operculis eboreis: Pyxidem eboream: Tabulas pictas xiiij. Hæredes eius ponenda curauerunt, Extat & Rhegij lapis græcis literis inſculptus ſic ὁ δίμος τῶν ῥηγίνον νίκανδρον νί-

 κος

κοῖς θεοῖς. Erat olim Rhegium, ut dixi, ualidum propugnaculum. Hanc urbem Hanno ut liuius bel. Pun. libro quarto ſcriptũ reliquit, obſedit, ſed dies aliquot nequicquam abſumpſit. Gothi, ait Procopius libro tertio de bello gothico, ubi Rhegium peruenere haud quaquá prius inter medium fretum traijciunt, quá Rhegij præſidium pertentaſſent. Præerant tum eius loci cuſtodiæ Teremundus & Imereus per Beliſarium præſides conſtituti, qui cum multos & fortiſſimos apud ſe milites tú forte haberent, a mœnibus non ſolum hoſtes erumpendo propellunt, ſed uel pugnam cum his conſerentes uictoriam retulerunt. Verum cum numero eſſent longe inferiores intra muros quieti de cætero ſe continebant. Totilas uero exercitus ibi parte in obſidione relicta, potiturum ſe fame præſidium, & Romanos ſimul operiédo uicturum ratus, Tarentum cætero exercitu miſſo ſine ullo negotio præſidium cœpit, id ipſum ſcribit Agathius de eodem bello libro quarto. In illa tá furioſa perſecutionis rabie Cretenſium & Carthaginienſium, quá uniuerſa Calabria, & Lucania, & Apulia perpeſſæ ſunt, nil aduerſi ſenſit Rhegium. Idque ob ſanctitatem Euſebij archiepiſcopi Rhegini, cuius precibus ſeruata eſt ciuitas. Franciſcus maurolycus homo ſiculus neotericus ſcriptor, atqui bonarum literarum neſcius ſicula uanitate ac craſſitudine delibutus infans et ieiunus Arcadium Imperatorem Rhegium nobiliſſimam urbé Meſſenæ ciuitati aſſignaſse peculium nulla etiam propoſita cauſa temere nugatur, & Militenſem & marcé-

ſem

ſem Calabriæ epiſcopatus meſſenio archiepiſcopo olim ſubiectos fuiſſe blaterat. Apertiſſimum & uaniſſimum commentum Siculæ genti peculiare. Qui, ut probe Plutarchus in Nicia de Timeo Siculo hiſtorico ſcribens ait, in hiſtoria ſcribendo ſæpe ad ridenda quædam ac leuia, minimæque ad hiſtoriæ contextum pertinentia digrediuntur. Qui Timeus, ait in Bruto Cicero. Lyſiam Athenienſem oratorem quaſi licinia & Mutia lege repetit Syracuſas Franc. maurolycus in ſuo martyrologio diuũ phantinũ Taurianũ ſancti Baſilij monachũ, de quo dudũ ſcripſimus, quaſi licinia & Mutia lege, ut Ciceronis uerbis utar, repetit Syracuſas, illiusque parentes martyrio uitam finiße blaterat. Beatam Dominicam Tropianenſem campaniæ tribuit. Quid multa cum ſiculi Calabros claros uiros, ut ſe ſiculos eſſe dicerent pecunia, quod oſtendemus, ſubornarint. Meſſana autem colonia fuit Rheginorũ: nã, ut dudũ ex Thucidide oſtẽdi anaxilas Rheginorum tyrannus exterminatis ſamijs, qui Zanclem incoluerant, urbem promiſcuis hominibus frequentẽ reddidit, & a ſua quondam patria meſſanam appellauit. Iam uero Calabri, utpotè locrenſes meſſenæ, quod oſtendam, aliquando dominati ſunt, ergo Meſſana nunc ſub rheginorũ, nunc ſub locrenſium ditione fuit. Nec Meſſenij ſine calabro commeatu uiuere poſſunt: nam cuncta uel quidem certe ligna & ſaxa ipſis ex calabria ſubminiſtrantur. Effingebant Rhegini in numo leporem & currum: nam, ait Ariſt Iulio Polluce referente, Anaxilaus cum Sicilia ante lepores nõ gigne-

gigneret,hic inuehens nutrienſque ſimul rheda in olym pia uinc ens Rheginorum monetæ rhedam inſculpſit & leporem. Imprimebant etiam in numo interdum muſã, & ex poſtico lyram: fortaſſe in Ibici poetæ gloriam inſcriptione græca ῥηγινων: interdum ex poſtico muſæ ſignabant leonem gradientem. Quandoque inſculpebant Mercurium altera manu caduceum, altera marſupium tenentem, & ex altera facie Caſtorem & Pollucem. In terim effingebant Iouem & ex altera parte Mineruã ſertum dextra tenentem. Aliquando ſignabant Proſer pinam, & ex altera parte Iouem, ſiue exculapium ſedentem. Quandoque ſignabant lunam biformem, et ex poſtica facie Iouẽ ſedentẽ. Signabãt & ſolem ſub imagi ne leonis quaſi cuſtodem, leo enim dormit apertis oculis, uigilat clauſis. Imprimebant nonnunquam Apollinem, & ex altera facie ſolem. Plerumque ſignabant ca ſtorem & Pollucem, & ex poſtico militem ſacrificantem ſuper aram tenentem crateram Item Apollinem & Dianam, & ex altera parte tripodem. Item Iouem & ex altera facie ſalutem, hoc eſt Ygiam Eſculapij filiam dextra ſerpentem tenentem. Item Martem, & ex poſtico Mineruam tenentem ſcutum & Victoriam. Rhegina autem eccleſia, archiepiſcopalis ſedes eſt uetu ſtiſſima ab apoſtolo Paulo fidem edocta, totius Calabriæ metropolis. Et archiepiſcopus Rheginus in generalibus concilijs poſt Romanum pont. ſiue eius lega tum ſemper primas tenuit. Cũ enim ut alibi dixi, Paulus apoſtolus ex iudæa Romam peteret, Rhegium diuer tit,

tit,ut lucas in actis apoſtolorum tradit. Qui diem totum hìc commoratus,& Dei uerba apud populum, ut ſuus erat mos,faciens Rheginos ad Chriſtũ conuertit, & Stephanum quendam archiepiſcopum Rheginum cõſtituit.Extat Rhegi ipſius beati Stephani uita e græco in latinum uerſa hunc in modum. Paulus apoſtolus Rhegium *perueniens ac die uno ibi moratus, Deique uerbum apud* Rheginos *adhuc idola colentes concionatus ipſos ad Chriſti fidem conuertit.Et ſicut bona terra ſemen recipiens centuplum redit,ita* Rhegini *uerbum diuinum receperunt, ineoque uſque perſtiterunt, quos beatus Paulus inſtruxit,& plurimos eorum baptizauit in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti. Quibus Stephanum Nicenum hominem,qui ipſum è iudæa fuerat comitatus,archiepiſcopum conſtituit.Cumque Stephanus ipſe ſeptem & decem annos* Rheginam *eccleſiam optime texiſſet,& multos circumuicinos populos prædicatione ad fidem duxiſſet,atque epiſcopos & presbiteros ordinaſſet,orta in Chriſtianos perſecutionis rabie,ipſe & Suera circũuicinæ ciuitatis epiſcopus, necnon agnes,felicitas,& perpetua mulieres beati Stephani diſcipulæ Chriſtum conſtanter confitentes,idola uero ligna & ſaxa inſenſata eſſe libere fatentes* Rheginæ *ciuitatis præſidis Hieracis nomine iuſſu ſaxis petiti, ac fractis oculis in fornacem proiecti fuerũt,ex qua illeſi egreſſi ſunt. Quod uidentes qui adhuc erant idolatræ, clamantes Deum beati Stephani & Sueræ uerũ & magnum eſſe crediderunt in eum.Illi uero nonis Iulij interempti*

terempti ſunt. Corpus autem beati Stephani intempeſta nocte a uiris catholicis in auſtrali parte ciuitatis milliario ab ea in ſeceſſu, oratorio ſuo ſepultũ eſt. Aliorum uero corpora eodem loco humata ſunt ubi fuerát trucidati. Haud dubium & Rheginos, et circumuicinæ regionis ac demum uniuerſæ Calabriæ utriuſque ſexus fideles per multos poſtea uſque ad conſtantini & Sylueſtri tempora martyrij palmá fuiſſe aſſecutos, pluri moſque abſque martyrio ſanctitate floruiſſe. Nicenæ ſynodo primæ conſtantini et Sylueſtri tempore celebratæ interfuit præſens Marcus archiepiſcopus Rheginus ſolus ex tota Italia, Victore & Vincentio Romanis presbiteris exceptis, qui geſſere uices papæ. Ioánes archiepiſcopus Rheginus unà cum Ioanne epiſcopo Portuenſi & abundantio epiſcopo Paternenſi, quæ ciuitas, ut oſtendam, in Calabria eſt, geſſit uicem papæ Agathonis Rhegini ciuis in ſynodo Conſtantinopolitano ſexto. & Conſtantinus archiepiſcopus Rheginus interfuit ſynodo Nicenæ ſecundæ Adriano papa celebrata. Anno a part u uirginis ccccxxxviij. Sub Sixto papa tertio, & Theodoſio iuniore & Valentiniano Imp. habita fuit Rhegij prouincialis ſynodus Hilario archiepiſcopo aduerſus Briaticenſem epiſcopum qui minime legitime fuerat ordinatus. Gregorius papa libro quinto ad Bonifatium archiepiſcopum Rheginum ſcribens cariatenſem eccleſiam ob ciuium paucietatem Rheginæ eccleſiæ committit. Erat enim olim, ut dixi. Rhegina eccleſia totius Calabriæ metropolis, quæ cũ opus erat,

prouincialia

prouincialia concilia indicebat. Sed ambitione archiepiſcopalem dignitatem affectáte, & ne uni ſubijciatur, ſuffragantis ſuperbia quatuor nunc ſunt in ea archiepiſcopales ſedes, quot uix fermè ſunt in reliqua Italia. Atqui certe ſicut unum corpus non plura capita, ut monſtrum, ſed unum duntaxat habere expedit, & una prouincia unum præſidem, cui uniuerſi pareant, habere decet: ita unum præſulem, cui omnes epiſcopi ac ſacerdotes obtemperent, habere conuenit. Et in una prouincia non plures ſed una duntaxat ſynodus eſt habenda, ad quam cuncti prouinciales epiſcopi coeant. Quare mea quidem ſententia, optime prouideretur, ſi uni Rhegino Archiepiſcopo in tota prouincia primatus dignitas deferatur, cuius unius partes ſint prouincialem ſynodum cum oportueret, cogere, & ad quem unum habeatur relatio, qui iure archiepiſcopus dicitur. Archõ enim græcè, latinè principem ſignificat. An autem epiſcoporum princeps dicendus ſit is, qui in tres tantum in prouincia epiſcopos, aut in duos, & in nullum prorſus poteſtatem habeat, non uideo. Iam uero Conſentinus archiepiſcopus tres ſolummodo epiſcopos ſub ditione ſua habet, Seuerinates duos, Roſſanenſis nullum prorſus. Elegit Rhegina eccleſia beatum Brunoné Carthuſſenſem ordinem iniciatorem in ſuum archiepiſcopum Vrbani ſecundi temporibus, qui ipſum in archiepiſcopum confirmauit, ut Dionyſius Carthuſienſis in acta apoſtolorum ſcribit, ſed ille hæremiticá uitam prætulit archiepiſcopatui. Cumque Rhegium locuples olim

ac potens urbs fuerit,& ut ſemel dixi,prima a diluuio in Calabria condita coloniaſque in ea plurimas emiſerit, ac prima Chriſti fidem ſuſceperit, plurimumque, græcam & latinam linguam uſurpauerit, haud dubio plurimos præſtantes uiros & gubernandæ reip. idoneos,& doctrina ac ſanctitate præditos protulit. Quorum plerique ſimul cum alijs Calabris multis aut memoriæ a ſcriptoribus traditi nõ ſunt,aut ſub Siciliæ nomine ſunt ſcripti, idque ſcriptores ſiue dolo Calabriæ gloriæ inuidentes egerunt,ſiue inſcitia, ſiue quia Rhegium rheginaque regio Siciliæ inſulæ uicina eſt, & ut libro primo oſtendi,olim a ſiculis habitata Sicilia dicta eſt,uel quìdem certe Thucididis tempore : apud quem libro tertio Rhegium & Meſſenam opulentiſſimas Siciliæ urbes fuiſſe ſcriptum eſt. Et Steph. Bizan,ut alibi dixi, multa Calabriæ loca ſub Siciliæ nomine ſcribit: & Rogerius Guiſcardus Calabriæ & trinacliæ inſulæ dominus utriuſque Siciliæ citra & ultra pharum innocentij ſecũdi tempore ab antepapa anacleto rex cognominatus eſt. Sed certe cum quælibet regio ſuo proprio & peculiari uocabulo nominetur,et,ut de alijs nunc taceam,trinaclia inſula Sicilia,citra pharum uero Italiæ pars uſque ad Talaum & ſirim amnes Calabria dicatur,nequaquam res Calabræ confuſe & indiſtincte ſub Siciliæ nomine ſcribi debent,nam,ut alibi dixi, nulla regio nulla urbs,nullus locus,nullus homo ſua propria laude fraudandus eſt. Quòd ſiqui eximij ac memoria digni uiri confuſe & indiſtincte ſub Siciliæ nomine ab

auctoribus

auctoribus ſcripti ſunt, utique hi Calabri intelligen di ſunt. Nam Calabria & antiquitate, & quod non inſula. Sed in continenti Italia, eiuſque non minima pars ſit, nobilior eſt, quàm Trinaclia inſula, & primo a ſiculis habitata, Sicilia dicta eſt. Et ob id rex, qui Calabriæ, Apuliæ, Lucaniæ, Campaniæ, & Samnio dominatur, citra pharum rex cognominatur, non quod hæ regiones, præter Calabriam, aliquando a ſiculis habitatæ Siciliaque dictæ ſint. Cæterum nequaquam me fugit, aliquos fore, qui claros uiros ab auctoribus confuſe & indiſtincte ſub Siciliæ nomine ſcriptos proprijs Siciliæ inſulæ, locis aſſerent, id quod iá hucuſque de alijs multis egerunt. Fuerunt ex Rhegina ciuitate, aut certe ex Rhegina regione leo iunior, Stephanus tertius ſiue quartus, & Agatho Romani pontifices, ſub Siciliæ nomine indiſtincte ab alijs ſcripti quorum poſtremus Ioannem *archiepiſcopum Rheginum, & Abundantium epiſcopum Paternenſem conterraneos ſuos ſynodo conſtantinopolitanæ ſextæ præfecit. Fuit & ex hac urbe beatus Cyprianus diui baſilij monachus diui nicolai monaſterij abas, quod eſt in calamitio pago. Fuit & beatus Thomas eiuſdem diui Baſilij monachus abas monaſterij in Tireto pago. Fuere & noſtra memoria Ludouicus diui Franciſci aſiſini monachus ſanctæ uitæ uir, & Georgius integræ uitæ uir Ludouici ſocius. Cumque, ut ſemel atque iterum dixi, Rhegina ciuitas paulo concionante Chriſti fidem amplexa ſit, ambigendum non eſt plurimos utriuſque ſexus homines pro ea uitam cum*

ſanguine

ſanguine fudiſſe, alioſque poſt Conſtantini baptiſmum ſanctitate floruiſſe. Qui & ſi ab hominibus, ſiue dolo, ſiue incuria ſcribi prætermiſſi fuere, in Dei tamen libro ſtylo ferreo exarati ſunt. Nunc ſcribendi ſunt qui diſciplinis claruerunt. Sed primum is eſt ſcribendus, qui nõ philoſophiæ præcepto, ſed ſuo ipſius exemplo qualis in patriam charitas eſſe debeat docuit. Python rheginus, ait Philoſtratus de uita Appollony Tyanei, exul cum ad Dionyſium Siciliæ tyrannum confugit, atque honoratius ab eo ſuſceptus, quàm exuli conuenire uideretur, tyranni mentẽ intellexit Rhegii capiendi percupidam: cumque id rheginis per epiſtolam nuntiaſſet a tyranno deprehenſus eſt. Quapropter tyrannus illum uni ex machinis, quas pro rhegio expugnando conſtruxerat, uiuum ſuſpẽdit, eumque muris admouit exiſtimans rheginos ne Pythonem uulnerarent aduerſus machinam tela non emiſſuros. Ille autem magnis uocibus exclamans Rheginos hortabatur, ut in machinam tela torquerent, ſe namque aiebat ſignum libertatis eſſe propoſitum. Hic achademicam diſciplinam ſecutus ſapiens liberque euaſit. Eruditos autem homines ex hac urbe cõplures fuiſſe opinandum eſt, cum, ut relatum eſt, Rhegini plurimum græcam & latinam linguam uſurparint: tum quidem maxime pythagorica diſciplina inſtructi fuere. Nam præter eos, qui agente Crotone Pythagora eũ commigrantes eius diſcipuli extitere, Pythagorici, ait Iamblicus, exuſtis ducibus philoſophiæ, Rhegium contendere, ibique diu uerſati ſunt. Pythagoræ au

tem

tem diſcipuli præclariſſimi uiri fuere, ait idem Iamblicus in libro de ſecta Pythagorica, Ariſtides, Ariſtocrates, Demoſthenes, Athoſion, Calais, Eurhycles, Elicaõ, Hiparchides ſiue hiparcus, Mneſibolus, Obſimus, Phetius Selinuntius, & Theocles. Horum Elicaon, & Hiparcus, item Phytius philoſophi clari fuerunt & legum latores, qui Rheginas reſp. conſtituerant, & eam, quam, gymnaſiarcham uocant, & eam, quæ ſub Theocle dicebatur. Hipparcho Plato librum inſcripſit de ſtudio lucrandi. Ex Hipparchi autem dictis, hæc ſunt apud ſtobeum in ſermone, Quod euentus. Homines, qui breuiſſimum uitæ tempus habent, ſi totius mundi æuo comparetur, optimam in uita ueluti peregrinationem tranſigent, ſi uixerint in tranquilitate. Hoc autem aſſequentur ſi imprimis diligenter ſcientiam, & cognitionem ſui habuerint: nempe quòd mortales ſint, ex carne conſtent, corpus offenſu facile & corruptibile gerant. Denique grauiſſima quæque ad ultimum uſque ſpiritũ expectare cogantur. Primum enim lugenda ſunt, quæ circa corpus eueniũt, morbi coſtales, pulmonarij, phrenitides, podagræ, ſtilicidia urinæ, tormina, ueterni, comitiales, putredines, & infinita alia. Circa animam uero longe maiora & difficiliora contingunt. Siquidem omnia quæ per uitam committuntur nefanda mala, illegitima, & impietates exanimi affectibus oriuntur. Nam propter immoderatas contra naturã cupiditates, multi in affectus effrenatos inciderunt, & nec a filiabus, neque a matribus ſuis impiiſſima uoluptate capienda

ſibi temperauerunt: quin etiam parricidæ facti ſunt, & multi eorum ſuos liberos iugularunt. Quid illa recenſeã quæ fons impendent nobis, per imbres ſquallores, æſtus immodicos, & nimia frigora ita ut frequenter propter inæqualem aeris intemperiem peſtis & fames, & alij multi diuerſique caſus fiunt, & integræ ciuitates deſolentur? cum igitur huiuſmodi multa nobis immineant, neque corporis dotibus gloriantes efferri debemus, ut quæ uel exigua febricula Deum uoluntate immiſſa ſtatim immarceſcant, nec externa proſperitate, ut putatur. & hæc enim ut plurimum Citius perire, quàm oriri ſolet. Quippe hæc omnia incertam atque inſtabilem obtinere naturam, & in multis uarijſque mutationibus gigni exploratum habemus, & nil ipſorum permanere neque immobile, aut firmum, aut continuum eſſe. Quapropter ſi hæc cogitemus tranquille uiuemus, quos uis euentus fortiter ſuſtinentes. Nunc uero multi omnia, quæ natura, fortunaue ipſis contulit, quam optima fore animo ſecum præſumentes, & non qualia ſunt repudiantes, ſed qualia in præſtantiſſimo ſui ſtatu fieri poſſent, ſubito illis priuati animam onerant multis magniſque, et illegitimis ac temerarijs malis: atque ita uſu uenit ipſis, & uitam acerbiſſimam triſtiſſimamque agant. Contingunt autem talia amiſſis pecunijs, uel amicis mortuis, aut liberis, aut alterius rei pretioſæ exiſtimatæ facta iactura. Deindc flentes ac lugentes ſe ſolos infortunatos & infelices eſſe putant. Nec meminerũt quod ſimiles caſus & alijs multis acciderunt, & adhuc

accidant:

accidant: neque animo perſpicere poſſunt, uel aliquot noſtri ſæculi hominum uitam uel iam defunctorum in quantis calamitatibus & malorum tempeſtatibus illi quidem adhuc ſint, illi quidem condam fuerint. Conſiderantes igitur quod multi pecunijs amiſſis ipſi, deinde ſeruati ſint propter pecuniæ iacturam, cum aliter in periculum a latronibus, aut a tyranno patiendi aliquid uenturi fuiſſent. Item quod multi cum amore & maxima beneuolentia proſecuti quoſdam eſſent, eoſdem Paulo poſt uehementer odio habuerint. Hæc inquam omnia poſtquam cognouimus ex hiſtoria nobis tradita, & intellexerimus quòd multi a liberis & amicis dilectiſſimis perditi ſint, uitamque adeo noſtram cum infelicioribus contulerimus, & euentus omnes humanos nec nobis ſolum contingentes reputauerimus tranquilius degemus. Non enim æquum eſt, hominem aliena mala leuia putare, ſed propria etiam leuiter ei ferenda ſunt, cũ uideat omnem humanam uitam multis aduerſitatibus obnoxiam eſſe. Qui auté flét ac lugent præter id quod rem pereuntem aut diſcedentem nihil plane iuuant, in maiores perturbationes animam ſuam impellũt, in medio multorum prauorum affectuum conſtitutam. Quamobrem conuenit ut abnuentes ac repugnantes modis omnibus næuos illos in philoſophiæ corpore iam induratos abſtergamus. Hoc autem faciemus ſi prudentiá & temperantiam colamus, præſentibus utamur, & nõ multa deſideremus. Quid eſt quòd homines multi ſibi conquirant, cum poſt illud uitæ tempus uſus eorum nul-

lus ſit futurus. Vtamur igitur bonis præſentibus, quæ per philoſophiam decora & honorifica ſunt, & inſatiabili malorũ cupiditate liberabitur. De hoc Plinius libro ſecundo ait. Vtriuſque ſyderis curſum in ſexcentos annos præcinuit Hipparcus menſes gentium dieſque & horas, ac ſitus locorum & uicos populorum cõplexus æuo teſte: haud alio modo, quam conſiliorum naturæ particeps. Et infra. Ducentos annos Hipparchi ſagacitate compertum eſt; & lunæ defectum aliquando quinto menſe a priore fieri, ſolis uero ſeptimo. Eandem bis in triginta diebus ſupra terras occultari, ſed ab alijs, atque alijs cerni, quæque ſunt in hoc miraculo maxime mira, cum conueniat umbra terræ lunam hebetari: nunc ab occaſus parte hoc ei accidere, nũc ab ortus. Et rurſus. Hipparchus nũquam ſatis laudatus, ut quo nemo magis approbauerit cognationem cum homine ſyderum, animaſque noſtras partem eſſe cœli, nouam ſtellam, & aliam in æuo ſuo genitam deprehẽdit. Eiuſque motu qua die fulſit ad dubitationem eſt adductus, an ne hoc ſæpius fieret mouerenturque & eæ, quas putamus affixas. Et rurſus. De terræ uniuerſæ mẽſura eratoſtenes ducentorum quinquagintaduorum millium ſtadiorum prodidit. Quæ menſura Romana *computatione efficit trecenties quindecies cẽtena millia paſſuum. Hipparchus & in coarguendo eo, & in reliqua omni diligentia minus adiecit computationi illius ſtadiorum paulominus uigintiquinque millia.* Item, *Hipparcus nomina ſtellis omnibus imponens, ſyderum ſtellarumque*

numerum

numerum explicauit. Eius epithaphium apud Stobæũ ſic erat. Sepulchrum hoc Hipparchi eſt. Perge iuſtitiã animo complectens. Fuit & ex Rhegina urbe Androdamus philoſophus & legislator, qui, Ariſtotele Pol. libro tertio referente, Chalcidenſibus leges ſcripſit, ijs, qui ſunt in Thracia, cuius extant de cæde leges, & de hæreditatibus Fuit & Theæthetus philoſophus & legislator, cui Plato librum de ſcientia inſcripſit, fuit & Lycus philoſophus pythagoricus Alexandri magni tẽporibus, ad quem magnum librum ſcripſit. De quo Suidas inquit. Lycus qui & Buteras hiſtoricus adoptione pater lycophronis tragici, qui fuit ſub Alexandri ſucceſſoribus. Inſidijs petitus a Demetrio Phalareo. Hic hiſtoriam Lybiæ & Siciliæ ſcripſit, meminit huius Stephanus. Fuit & Hippias ſiue hippis philoſophus, & orator, poeta, & hiſtoricus, ut Suidas trait. Qui floruit perſicis temporibus, primus Siculas res ſcripſit, quas poſtea Myes in compendium redegit. Scripſit de Italia conſtructa, de rebus ſiculis libros quinque, de temporibus totidẽ, de reb. & argolicis libros tres. Qui & prius parodeã, chiliambrumque, et alia ſcripſit. De quo Plutarchus de oraculis deficientibus meminit, aitque de eo mentionem feciſſe Phaniam. Meminit huius & Galenus in libro de hiſtoria philoſophica. Qui materiã ignẽ & aquam eſſe dixit, & feminas non minus maribus ſemen effundere opinatur, quicquam tamen ipſum ad cõformationem fœtus non conducere, cũ extra uterũ incidat. Hic mulieres aliquot, uiduas præſertim abſq; uirili

concubitu ſemen interdum emiſiſſe. Hic ait Stobæus in ſermone de inuidia, dicit duplicem inuidiam eſſe, iuſtam quidem, cum quis inuidet improbis honoratis, iniuſtam uero, cum bonis. Et inuidi duplo magis quàm cæteri calamitoſi ſunt: nõ enim ſolum proprijs malis grauantur, ut alij, ſed alienis quoque bonis. Hic ait Plutarchus in libro de calumnia apud ipſum Stobæum, grauiſſimam rem calumniam eſſe dicit, quia nulla pœna lege ſancita ſit calumniatoribus, ut furibus, quamuis amicitiã, quæ optima eſt poſſeſſio, furentur. Quamobrem contumelia licet malefica ſit, iuſtior tamen eſt, quam calumnia quæ quia latet nocentior eſt. Xenophon facit interlocutores de iuſto Hippiam & Socratem cui Plato duos libros inſcripſit, de pulchro, & de mendacio. Vtebatur Hyppias, ait Elianus de uaria hiſtoria libro duodecimo, ueſtibus purpureis. Fuit & Glaucus ſiue glaucia philoſophus pythagoricus & muſicus excellentiſſimus Democrito contemporaneus, qui ſcripſit de poetis & muſicis antiquis, ait Plutarchus in muſica, ſcripſit & alia, cuius meminit Laertius Diogenes in Democrito. Fuit & Theagenes poeta clarus, qui, ut Euſebius libro decimo de præparatione euangelica refert, Cambyſæ regis patris Cyri temporibus floruit. Qui, ut Tatianus in libro cõtra Græcos prodit, ante omnes alios perſcrutatus eſt Homerum, ſcripſitque de eius poeſi ac tẽpore. Fuit & Cleonimes poeta dithyrambicus. Scripſit ad Alexandrum magnum epiſtolas & dithyrãbos, ut Athenæus libro nono auctor eſt. Fuit & Ilycus poeta Lyricus & hiſtoricus

hiſtoricus & muſicus certandis filius. Quem decantat Ariſtophanes in cerealibus.Ibicus,inquit,poeta circa muſicam & concentum curſatus eſt.Fuit unus ex nouem lyricis uniuerſæ Græciæ, ut Iſacius in lycophroné, & auctor quidam epigrammatum aiunt. A quo ibycium metri genus dictum eſt, pluraque lingua dorica ſcripſit,De quo Suidas inquit.Ibycinum dictum,ſed ibycini uerſus.Ipſum ait idem Suidas, & Plutarchus in Sympoſiis,Nequid erga Deos peccans pœnam ab hominibus acciperet,eſt autem conſonum cum Sacerdotio Hic,ait idem Suidas,certandis Rhegini filius fuit, Samumque petijt Olymp. xliiij. Policrate Policratis tyranni patre regnante.Ibycinum inſtrumentum,ait idē, ab ibyco inuentore in conflictu Celtarū cum Romanis. Erat autem innumerabilis tibicanetarum & tibicinū multitudo ſimul totius exercitus canentium pæana.Clamor erat commixtus,ut & uicina loca reſonarent, & uidebantur ædere uocem terrificam.Id magno adiumēto tum Romanis fuit.Fuit etiam ibycus,ait Athæneus libro q arto,inuenitur,Ibyci inſtrumenti muſici triangularis,trigonum dictum.Scripſit libros ſexaginta, & triangularem cytharam inuenit,quæ Sambuca dicitur. Sambuca,ait Porphyrius,eſt triangulum inſtrumentū, quod ex inæqualibus longitudine,ſicut & craßitudine neruis efficitur.Hic diluculum cliton appellauit, quòd eo tempore clijn,hoc eſt audire iam & loqui liceat.Hic etiam,ait Athenæus libro primo, affirmat Ambroſiā ad mellis naturam nocuplam habete dulcedinem, mel

dicens nonam Ambroſiæ partem habere ſecundum ſua uitatem. Ab eo Ibycus equus prouerbiũ eſt: ait enim Plato in Parmenide: Ibyci equo athletæ & ſeniori curruum ſubituro certamen, & propter experientiam euentuum extimeſcenti ibycus ipſe ſe conferens, intuitus inquit, & ipſe iam ſenex ad amores regredi cogor, unde ibycius equus prouerbium. Fuit autẽ puerorum amator, de quo Cicero Tuſc. Quæſt. libro quarto ait: maxime uero omniũ flagraſſe, amore Rheginũ Ibycũ apparet, ex ſcriptis. De quo auctor epigrãmatũ ita ſcribit.

Rhegium Italiæ palluſtris extremum cano
Semper Trinacliam guſtans aquam
Propterea quòd amantem lyram, amantem pueros
Ibycum frondoſa poſuit ſub ulmo
Hic multa paſſus, multam ſub ſepulchro ederã fundit.
Et candidi plantam calami.

Fuit autem occiſus a latronib. de cuius morte Plutarchus de futili loquacitate ait: Ibycus cum in latrones incidiſſet iam occidendus grues forte ſuperuolantes obteſtatus eſt. Aliquanto poſt tempore cum iidem latrones in foro ſederent, rurſumque grues ſuperuolarent, per iocum inter ſe ſuſurrabant in aurem, adſunt ibyci grues. Eum ſermonem aſſidentes in ſuſpitionem rapuerunt, maxime deſiderato iã pridem ibyco, Rogati quidnam ſibi uellet ea oratio, heſitanter, atque inconſtanter reſponderunt: ſubiecti tormentis facinus confeſſi ſunt, atque ita uelut gruum inditio pœnas ibyco dederunt, ac potius ſuo ipſorum inditio, ut dicitur, perierunt: Vude perœmia horta eſt, ibyci

ci grues.Simile quidpiam Crotone Pythagoræ tempeſtate accidiſſe Iamblicus in libro de ſecta pythagorica, de nautis quibuſdam, qui quoſdam e naui in mare demerſerunt, refert. Fuit ex hac urbe et Ariſto muſicus, de quo meminit Strabo, ut in Locris dicemus. Fuit & Sillax pictor celebris, qui, ut Athenæus libro ſexto tradit, porticum in Philiunte egregiè pinxit, quod Pollemachio dicebatur. Fuit & Clearcus ſtatuarius celeberrimus: de quo Pauſanias in Laconicis ita ſcribit, in dextra Chalciœci parte Iouis ex ære ſignum factū eſt omnium, quæ ex eadem ſunt materia uetuſtiſſimum: neque enim una & eadem fuit uniuerſi operis fabricatio, ſed particulatim membra excuſæ inter ſe deinde ſunt aptè clauis confixæ, atque ita ne diſſolui poſſint coagmentatæ: feciſſe aiunt, Clearcum hominem Rheginum, quem dipoemi & ſcyllidis nonnulli, alij Dedali diſcipulum dicunt fuiſſe. Fuit & Pythagoras Græcis literis eruditus ſtatuarius & fictor clariſſimus, qui primus ſtatuarum proportionem conſiderauit. Floruit, ait Laertius tempore Pythagoræ philoſophi & primus numerorum ac modorum repertor fuit. Qui, ut Pauſanias in elicor, prodit, diſcipulus fuit Clearci Rhegini in plaſtice arte celebris, ut ſiquis alius, ideſt fictor. Fecit imaginem Aſtyli, quam ſtadiodromoſtylon uocant. Fecit in Olympia ſtatuam Mnaſei curſoris cognomento libin. Fecit ſtatuam Euthymi, & Leontiſci cuiuſdam. Fecit, ut idem Pauſanias in Phociacis ſcribit, in Olympia ſtatuā Protalai Mantinei athletæ, qui pueros in pugilatu uicit. Fe

cit

cit Tarenti ex ære egregiam imaginem tauri exportantis Europam Agenoris filiam ex Phenice, ut Varro linguæ latinæ libro primo ſcriptũ reliquit. De hoc Plinius libro trigeſimoquarto infit Pythagoras Rheginus *ſtatuarius uicit Myrronem diligentiſſimum ſtatuariũ pancraciaſte Delphis poſito. Licet ipſe primus multiplicaſſe uarietatem uidetur, numeroſior in arte, quàm Policretus; & ſymmetra diligentior. Fuit, ait idẽ Plinius Olympiade lxxxvij. circiter urbis annum cccxvi.* Fuit *& alius Pythagoras Samius initio pictor nepos ex ſorore & diſcipulus Rhegini, eique indiſcreta facie ſimilis. Ergo Pythagoræ, Rhegini ſtatuarij ſoror Samio homini nupſit.* Fuit *enim in Calabria urbs Samos, quam edificauerunt ſamij, ut locri naritij locrum, & Mileſii Aſiæ miletum urbes in Calabria condiderunt. Sunt, ut retuli, in Calabria & alia loca complura ijſdem appellata nominibus, quibus & orientalis græciæ loca.* Fuit *ex Rhegio Nicolaus medicus eximius latina græcaue lingua aprime eruditus, qui Nicolaum Alexandrinũ medicum, atque omnia Galeni opera è græco in latinũ uertit, ſed pauca extant. Edidit librum de Cemate, qui græcè deſideratur, colationem locorum Galeni & Hipocratis emendatiorem. Eius exemplaria caſtigatiſſima & integerrima ſi extarent, non tot erratis ſcateret Galenus.* Floruit *a natali domini anno M. ccccl x. fuit & ex hac urbe C. Antiſtius uir magna prudentia præditus, & re militari peritus legatus C.* Iulij *Cæſaris in bello gallico, ut libro ſexto bel. gal. ſcriptum eſt. Fuit*

&

& Lucius Romæ tribunus plebis, cuius meminit Val. Max. libro quarto. Fuit *& Ludouicus Chereus Iureconſultus, ædidit opus quoddam ad ius ciuile attinens. Poſt* Rhegium *Calopinacum flumen Taurocinum olim dictum excurrit. A partu Virgineo anno M D.L X I I. non procul a fluuio hoc diſſiluit reſeditq; tellus iugeris ſpatio, & mare ingreſſum eſt. Supra Rhegium m.p. quatuor Agatha græcū oppidum, eſt quod bonū ſignificat, ædito loco natura ſatis munitū, quod undique rupibus clauditur, & eiuſdem nominis fluuio torentinis & anguillis fœcundo abluitur ab Auſonijs conditum. Cum enim, ut ſemel atque iterū, ac tertio dixi, Auxonij ideſt Aſchenazei utranque Calabriæ oram primum incoluerint, oppidaque plurima, licet, ut dixi rarò, condiderint, certe haud dubium in hac Rhegina ora oppida cōdidere, coloniaſque deduxere.* Inde *ænotri, & itali ænotri genere, deinceps morgetes, poſtea phocenſes, & in ora crotoniata Philoctetes urbes in Calabria condiderunt. Hic ſerica & olea optima fiunt, naſcuntur cappares. Sunt iu hoc agro pagi Cardetum & Miſoripha.* Incolæ *in communi ſermone latina & græca lingua utuntur, rem uero diuinā græca lingua græcoue ritu faciūt. Poſt Calopinacum amnem Agatha fluuius excurrit. Inde eſt leucopetra portus, diſtat à* Rhegio *millibus paſſ. quinque. Et ſupra eſt eiuſdem nominis græcum oppidulum olim P. Valerij Villa ut dudum oſtendi, abeſt a Rhegio m.p. octo. Incolæ in communi ſermone latina & græca lingua utuntur, ſacra uero græca lingua, græ*

coue

coue more faciunt. Inde eſt *leucopetra promontorium diſtat à* Rhegio *m.p. duodecim. De quo Strabo ait. E Rhegio ad orientem nauiganti Leucopetra promontorium occurrit quod à colore Leucopetram id eſt ſaxũ album appellant, per ſtadia quinquaginta, ubi montis Apennini finem adeſſe aiunt. De hoc promontorio plurimi ueteres ſcriptores meminere, ut Strabo ipſe, et Plinius, & Mela, & Dionyſius apher, & Cic. ad Att. libro* xvi. *& Phil. prima. Quare miror Paulum manutium Leucopetram Tarentinorum ſemel atque iterũ impreſſiſſe. In hoc mari coralium capitur. In agro hoc naſcuntur cappares. Inde eſt Pentedactylum caſtellum, quod quinque digitos ſignificat, milliario à freto diſtans, in cuius agro ſeſama fit, & amygdalarum & capparũ ubertas: fiunt & mella optima, naſcitur eos aquaria nobilis.* Fit *in hoc mari optimarum trichiarum captura ingens, quas ſale in cadis condunt. Ex hoc caſtello fuit Petrus Santi Baſilij monachus criptæ ferratæ, quod monaſterium ab urbe m.p. duodecim diſtat, abas utraque linguà ſatis eruditus, acrique ingenij, & integræ uitæ uir.* Interfluit Florentino *ſynodo Engenio Rom. pont. huius nominis quarto. In qua aduerſus græcos pro Romana eccleſia doctiſſime diſputauit. Opus ſane egregium abſoluit multa ad utranque linguam attinentia continens. Quædam eius opuſcula reperiuntur, ut epiſtolæ, logiſtices libri, arithmetica, de numeris, geometria, ſuper inuentione feſti paſcæ, theologica ſpeculatio.* Fuit *præceptor Pauli Peruſini legislatoris. Supra eſt Montibellum*

tibellum tenue caſtellum imo loco ſitum cum amygdalarum copia. In littore ſal marinus fit. Dehinc eſt laurentum, oppidum ædito loco, quod eiuſdem nominis fluuius adlabitur, abeſt a mari m. p. octo, a Pentedaſtylo decem. Hic lina optima fiunt, et caſeus probatiſſimus, prouenit terebinthus, naſcitur lapis molaris frumentarius & olearius, naſcuntur cappares, cuminum ſyluestre, & fœniculum marinum, & ſeriphium ſiue abſynthium marinum, quod & Santonicum uocant. Naſcitur herba, quam alij uotumum uocant, græci Calabri lixin, & ſinnacum appellent, naſcitur & ſpartum teres eſt & lini modo, ſed craßius, buliunt, & terunt, maceranſque. In templo diuo angelo dicato beati Geraſmi huius oppidi ciuis corpus quieſcit. Eius feſtum decimo octauo Cal. Iulij agunt. Exin Halex fluuius labitur torentinis & anguillis uber, qui locros, ait Strabo, à Rhegio diſterminat. Qui per uallem profundam curſum habet. Peculiare quiddam de cicadis obuenit, quæ enim in locrorum ripa uerſantur ſonantius ſtrident, illis alijs uox nulla contigit, cuius rei ca ſam ſuſpicantur eſſe: nam cum ijs omnino umbroſo regio ſit, unde roſcidas alar m pelliculas minime pãdant, illis ſole feruida eſt, quæ aridas & uti corneas habeant, unde apte ſtridor emittitur. Diodorus ſiculus libro quinto de antiquorum geſtis fabuloſis huiuſcæ rei aliam cauſam tradit: c m, inquit, Hercules ad fines Rheginorũ & locrẽſiũ perueniſſet, deque uia feſſus quieſceret, cicadarũ ſtrepitu p teſus Deos oraſſe fertur, ut eas inde amouerent, exaudi

ta

ta prece,non ſolum tunc,ſed etiam poſtmodum cicadæ nunquam ſunt his locis repertæ. Id quoque aſſeuerat, Granius apud Solinum. Athenæus lib.xv. & Elianus in libro de hiſtoria animalium negant,huiuſcæ rei cauſam ſciri poſſe.Canunt autem cicadæ,ait Elianus,membra culæ uerberatione,& non ore,ut cætera animalia. Quod ſi ita eſt,uera eſt cauſa,quam ſcribit Strabo.Iuxta Halecem amnem Amygdalia oppidum eſt, Peripolis quondam dictum ædito loco natura ſatis munitum cum linis,& caſeo,& melle optimis,a mare m.p.quatuor diſtans,a Laurento totidem,locrenſium quondam, nam,ut dixi,olim Halex fluuius locrenſem agrũ a Rhegino diſterminabat.Fuit hoc oppidum ſimul cum tota ora hac Romana ciuitate donatum, ut Plinius tradit.De quo Thucidides libro tertio ſic ait: Athenienſes,qui circa Siciliam agebant,cum in locridem nauigaſſent peripolim oppidum in congreſſu quodã locros, qui loco auxilium ferebant,ſuperantes cœperunt. In hoc agro lapis Phrygius naſcitur,proueniunt & aſparagi omnibus anni menſibus,ſuntque pagi Rigudum, Arocha,& Gallicum.Ex peripoli oppido hoc fuit praxiteles ille ſtatuarius & pictor celeberrimus, qui arte ſua naturam eſt imitatus:cuius ſimulachra uiuis adeo ſimillima erant,ut uel bruta animalia deciperentur & homines ad concubitum allicerentur. De quo Plinius libro trigeſimotertio ita ſcribit:Praxiteles primus ſpecula fecit magni Põpei ætate ciiij.Olymp.Et libro quadrageſimoquarto: Praxiteles marmore felicior, ideo clarior.

clarior. Fecit tamen ex ære pulcherrima opera Proſerpinæ raptum, item Catagusam, & ebrietatem, & liberum patrem, nobilemque unà Satyrum, quæ Græci periboeton cognominant. Signa etiam, quæ ante felicitatis ædem fuere, Veneremque, quæ cum ipſa æde incendio cremata eſt Claudij principatu, marmoreæ illi ſuæ per terras inclitæ parem. Item ſteph ſam, Spelumenê, œnophorum, Harmodium, & Ariſtogitonem Tyrannicidas, quos a Xerſe Perſarum rege captos, uicta Perſide, Athenienſibus remiſit magnus Alexander. Fecit & puberem Apollinem ſub repente lacerto cominus ſagitta inſidiantem, quem Sauroctonon uocant. Spectâtur & duo ſigna eius diuerſos affectus exprimentia, flêtis matronæ, & meretricis gaudentis. Hanc putant Phrinen fuiſſe, depræhenduntque in ea amorem artificis, & mercedem in uultu meretricis. Et libro xxxv. Poſſunius laudat Praxitelem, quia plaſticen matrem ſtatuariæ ſculpturæque & cælaturæ eſſe dixit. Et libro xxxvi. Praxiteles marmoris opera ſuperauit etiam ſemet, opera ſunt Athenis in Ceramico, ſed ante omnia, & non ſolum Praxitelis, nerumetiam in toto orbe terrarum Venus, quam ut uiderent multi nauigauerunt Gnidum. Duas fecerat, ſimulque uendebat, alteram uelata ſpecie, qnam ob id quidam prætulerunt optione, quarum conditio erat Coy, cum alteram etiam eodem pretio detuliſſet. Seuerum id ac pudicum arbitrantes reiectam Gnidi emerunt immenſa differentia famæ. Voluit eam poſtea a Gnidis mercari rex Nicomedes, totû

æs ciuitatis alienum, quod erat igens, diſſoluturum re promittens. Omnia perpeti maluere, nec immerito, illo enim ſigno Praxiteles nobilitauerat Gnidum ædicula eius tota aperitur, ut conſpici poſſit: undique effigies deæ, fauente ipſa, ut creditur, facto, nec minor ex quacunque parte admiratio eſt. Ferunt amore captum quẽdam, cum delatuiſſet nocte ſimulachro cohęſiſſe, eius cupiditatis eſſe indicem maculá. Sunt in Gnido & alia ſigna marmorea illuſtrium artificum, nec maius aliud ueneris praxitelicæ ſpecimen, quàm quod inter hæc ſola memoratur. Eiuſdem eſt cupido obiectus a Cicerone Verri ille, propter quem Theſpiæ viſebantur, nunc in Octauiæ ſcholis poſitus. Eiuſdem eſt alter nudus in Pario colonia Propontidis par ueneri Gnidiæ nobilitate, & iniuria. Adamauit enim eum Alchidas Rhodius, atque in eo quoque ſimile amoris ueſtigium reliquit. Romæ Praxitelis opera ſunt Flora, Triptolemus, Cæres, in hortis Seruitianis, boni euentus, & bonæ fortunæ ſimulachra in Capitolio, itẽ Menades, & quas Thiadas uocant & Caryatidas, & Silleni in Aſinij Pollionis monumentis, & Apollo, & Neptunnus. Praxitelis filius Cephiſodorus rei & artis hæres fuit. Cuius laudatum eſt Pergami Sympregma ſignum nobile, digitis corpori uerius, quam marmori impreſſis. Romæ eius operá ſunt Latona in Pallatij delubro, uenus in Aſinij Pollionis monumentis, & intra Octauiæ porticus in Iunonis æde Aeſculapius, ac Diana. Et rurſus infra: Admiratur & Praxiteles qui etiá quinque uolumina

ſcripſit

ſcripſit nobiliũ operum in toto orbe. Natus hic in Græcia Italiæ ora, & ciuitate Romana *donatus cum iis oppidis Iouem fecit eburneum in Metelli æde, qua campus petitur. Accidit uero ei, ut cum in nauibus, ubi feræ Africanæ erant, per caueam intuẽs leonem celaret, ut ex alia cauea panthera erumperes non leui periculo diligentiſsimi artificis.* Feciſſe *opera complura dicitur, ſed quæ fecerit nominatim non refertur. Et libro trigeſimoquinto ceris pingere ac picturã inurere quidã Ariſtidis inuentum putant, poſtea conſumatum a Praxitele. De quo Varro Praxiteles propter artificiũ egregiũ nemini eſt paulo humaniori ignotus. Et Cicero de diuinatione libro primo. Praxiteles cælauit argento Roſcium puerum circumplicatũ ſerpentis amplexu, quod eius futuræ probitatis inditium fuit. Et in Verrẽ actione ſexta. Apud Heium erat ſignum cupidinis marmoreum Praxitelis.* Idem *opinor artifex eiuſmodi cupidinem fecit illum, qui eſt Theſpis, propter quẽ Theſpiæ uiſuntur, nam alia uiſendi cauſa nulla erat. De hoc etiã meminit Strabo libro nono, qui & libro tertiodecimo ædem templi Dianæ Epheſinæ, totam Praxitelis operibus plenam fuiſſe tradit. Et Val. Max lib. octauo. Praxiteles ueneris ſtatuam in marmore quaſi ſpirantem in templo Gnidorum collocauit, propter pulchritudinem operis a libidinoſo cuiuſdam amplexu parum tutam. Equus etiam uiſa equæ ſtatua hinnitum edere coactus eſt. Et canum latratus aſpectu picti canis latratus; tauruſque ad amorem, & concubitum uaccæ Syracuſiis ni-*

miæ ſimilitudinis irritamenta compulſus. Hunc quoque decantauit Propertius ſic Praxitelem parius uindicat arte lapis. Fecit & Niobis ſtatuam pulcherrimam a græcis poetis celebratam. Extat hoc epigrāma ad uerbum latinum factum.

Ex uita me dij fecerunt lapidem, ex lapide uero.
Vitam Praxiteles iterum fecit. Item Auſonius.
Viuebam, ſum facta ſilex, quæ deinde polita.
Praxitelis manibus uiuo iterum Niobe.
Reddidit artificis manus omnia, ſed ſine ſenſu.
Hanc ego cum læſi numina non habui. Et Pauſanias in Atticis. Bellone ſignum praxitelis filiorum opus. Fecit & ſtatuam equeſtrem militari ornatu non longe a porta Athenienſium. Fecit & equum ipſum & hominem inſidentem. In Cereris templo ipſius deæ, & filiæ, et Inachi facem præferentis ſigna fecit. Fecit & deam ſuadelam, & deam, quàm paregoron, hoc eſt, conſolatricem uocant, & Satyrum in ſacello Dionyſii e pario lapide, quem patrium uocant, & alterum Dionyſium, quē Daſyllum appellant è lapide pario. In templo quodam fecit duodecim deorum ſigna. In arce Athenienſium fecit Dianam. In templo ueneris fecit ipſam eburneā cognomento praxim a nomine ſuo. Fecit & fortunam in templo eius, & latonam, & Dianam, & Apollinem in templo eius longe præclarum, et Dianam Brautoniam. Phryne interim eum percontanti quodnam eius eſſet pulcherrimum opus, Praxiteles dicere noluit. Accurrens autem Phrynes famulus dixit, multa praxitelis

opera

opera conſumpta eſſe igne accenſo in domicilio, non tamen omnia abſumpta fuiſſe. Praxiteles reſpondit, nil refert, dum ignis Satyrum & cupidinem non abſumpſerit. Tum Phryne dixit praxiteli, nil dubites, nam nihil amiſſum eſt, nec ignis in domicilio accenſus eſt. Hoc cõmento mulieris confeſſus eſt praxiteles quod pulcherrimum opus fecerit. Tum phryne petijt ab eo cupidinem. Fecit, *ait idem in Arcadicis, ſigna latonæ & eius filiorum,* Fecit *& Iunonem in templo eius ſedentem in ſella, & Heben filiam eius, & Mineruam Iunoni aſſiſtẽtes.* Fecit *& platenſi, ait idem in Boeticis,* R*heam, quæ ſaxum faſcis inuolutum pro puero, quem pepererat Saturno habet, & Taleam, id eſt adultam Iunonem è lapide penteleſio & cupidinem ex eodem lapide, & commentum phrynes in ipſum. Quem cupidinem Gaius Imperator abſtulit, Claudius uero eum remiſit Theſpas, quem rurſus Nero abſtulit, quem poſtea ignis conſumpſit. Fecit & phrynem & uenerem.* Fecit *& in laquearibus Thebanorum maiorem partem duodecim laborum hirculis & ſignum quoddam ingenti magnitudine, uirumque è lapide p enteleſio. Fecit & Eſculapium. Fecit, ait idem in Eliac or. Et Mercurium portantem Bacchum infantem in templo Iunonis, & Dionyſium in templo eius. Fecit, ait idem in phocicis, Dianam dextra facem, ſiniſtra canem, in humeris uero pharetram habentem. Caliſtratus etiã de cupidine praxitelis duobus locis plura ſcribit. Cephiſodorus autem praxitelis filius, præter ea, quæ Plinius ſcribit, fecit, ait pauſa-*

nias in Atticis & Boeticis, Bellonem & Cadmũ. Poſt peripolim, hoc eſt Amygdaliam Boua ciuitas offertur ſedes epiſcopalis in montis cacumine ſita, diſtat a freto m.p. quinque, ab amygdalia tribus. Laurentius *epiſcopus Bouenſis interfuit Synodo Romanæ ſub Symmaco papa. Ex hac urbe fuit beatus Helias abas diui Baſilij monachus, beati Nili contemporaneus, eique beneuolentia coniunctus. Eius corpus Calatri eſſe creditur. Cuius feſtum agunt tertio idus ſeptembris. In hoc agro eſt Africum pagus, ex quo fuit beatus leo diui baſilij monachus, cuius corpus Bouæ iacet in æde epiſcopali. Eius feſtum agunt tertio, nonas maij. Fit hic caſeus laudatiſſimus, itẽ uina, olea & mella præclara. Extant & ſyluæ glandiferæ ad porcos alendos commodæ, congerunt & accipitres multigeni. Fiunt & coturnicum aucupia non uulgaria. A Leucopetra uilla hucuſque incolæ in familiari ſermone latina & græca lingua utuntur, ſacra uero græca lingua, græcoue ritu faciunt. Poſt Bouam palitium tenue caſtellum eſt humili loco, quod eiuſdem nominis fluuius præterfluit, abeſt a Boua m. p. ſex, a freto totidem. Hic quoque caſeus laudatiſſimus fit, & uina, olea & mella clara, extant & Syluæ glandiferæ ad porcos alendos commodæ. Fit in hoc agro ſeſama, naſcuntur cappares affatim, & tubera. Eſt & ager hic frumenti et aliarum frugum ferax. In hac oriẽtali Calabriæ plaga prouenit paſſim & ubertim ſiliqua Silueſtris, azoialum uocant indigenæ, & terebinthius, quam alij acroſcinum, ideſt Syluestrem Schinũ,*

alij

alij tranſpoſitis dictionibus Scinocraſtum uocant Schinus auté lentiſcũ ſignificat. Item oleander rufus & albus, uitex, Lachanum uocãt græco uocabulo, quod herboſum & fructicoſum ſignificat. Item tamarix, lentiſcus, & eringium. Item in hac ora uulgò, & præſertim Palitij agro, & Brancaleonis Bianci, Geolioſæ, Arocellæ, Cutri, Crotonis, Coriolani, Caſtrouillari, atque alibi herba naſcitur, quæ maſticem fundit. Quam Plinius libro duodecimo in Aſia & Græcia reperiri tradit: de qua, ſic ſcribit. Sed maſtice quoque gemina eſt, quoniá & in Aſia græciaque reperitur herba è radice folia emittens, & carduum ſimilem malo, ſeminis plenum: lachrymaque erumpit inciſa parte ſumma, uix ut digno ſci poſſit a maſtice uera. Fit autem uera maſtix è lentiſco. Poſt Palitium Herculeum promontorinm occurrit ab Hercule dictum, portum habens ab occaſu. Diſtat à Leucopetra promontorio m.p.xxxvi. De quo ſic ſcribit Strabo. Herculeum promontorium extremũ ad meridiem inclinatur, nam cum deflexeris, ſtatim uento nauigandum eſt africo uſque in Iapygiam poſtea in Septentrionem ſemper, & magis in occaſum uergit in ſinum ionium. A Leucopetra hucuſque optimarum tricliarum ubertim captura fit, quas ſale aſſeruant in cadis. Naſcitur & in ora hac uulgo uotumum herba. Deinde eſt Brancaleonum puſillum caſtellũ in montis Supercilio locatum, abeſt a mari milliario cum dimidio, ab Herculeo uero promontorio m.p.quatuor. Hic mel optimum fit & goſſipium, & ſeſama, fiunt aprorum, et

aliarum quadrupedum uenationes, & aucupia minutarum alitum, naſcūtur tubera; prouenit terebinthius, naſcitur lapis molaris frumentarius & olearius, item magneſia lapis, quo utuntur figuli. Exinde eſt Bulſanum oppidum ſuper ſaxum conditum, diſtat a Brancaleono m.p. tribus, a freto quatuor. Huc Cretenſium Maurorum, & Carthaginienſium claſſis primo applicuit anno poſt Chriſtum natum. M.lxxv. qui & oppidum id, & totam Calabriam, Apuliam, & Lucaniam diripuerunt. Ager hic frugifer eſt, fiunt aucupia parvarum auium, proueniunt tubera. Eſt in hac agro Motta uicus. Inde eſt Crepacorium caſtellum edito loco cum melle ſpectato, abeſt a mari m.p. quinq; fortaſſe ſamos olim dicta, per hæc enim loca ſamij ſamum urbem condiderunt. In hoc agro Agathæ uicus eſt, ubi cos aquaria eximitur. Poſtea Zephirium promontorium extat, diſtat a promontorio Herculeo m.p.xij. De quo Strabo ſic ſcribit. Zephirium promontorium agri locri, a quo locrenſes Zephiri dicti ſunt, portum habens ab occaſu uenientibus commodum, unde & nomen accepit, habet & portum alterum ab ortu. Hic locrus urbs primo condita fuit. Hic, ait Plinius, includitur Europæ ſinus primus, ab eoque maria nuncupantur. Et rurſum primus Europæ ſinus a Calpe Hiſpaniæ extimo monte locros & Zephirium uſque protenditur immenſo ambitu. Pomponius Mela in hac ora tres ſinus ponit, primum inter promontoria ſalem & Lacinium, qui Tarētinus & Thurinus dicitur ab oppidis. In quo Tarentum

tum

tum, Metapontum, Thurium, & Crotonem locat. Secundum inter Lacinium & Cocynthum promontoria, licet mendoſe pro Cocyntho Zephirium legatur qui Scyllaticus ſinus nuncupatur, in quo portum caſtra Annibalis, Peteliam, Scyllaceum, & Cæcinum locat, eius ambitus lxx. m. p. eſt. Tertium inter Cocynthum & Zephirium, licet mendoſe pro Zephirio Brettium legatur; qui locrenſis ſinus appellatur: in quo conſulinum, Cauloniam, & locrum ponit. Plinius autem inter Zephirium & Cocynthum, Miſtram, conſulinum, locrum, Cauloniam, Sagrá, & Locanum ponit. Qui libro trigeſimo quarto ait. Molybdena ideſt Galena laudatiſſima quæ in Zephirio fiat. Mare hoc pluribus locis ſcopuloſum eſt ſecus littus. Poſt Zephirium, Biancum oppidum eſt ædito loco ſitum, diſtat a freto milliario cum dimidio, a Zephirio uero m. p. tribus. Hic uinum bonitate mirificum naſcitur, album eſt & auſterum, ſemper ſeipſo melius, cuius & magnus numerus fit. Sunt in agro hoc Syluæ glandiferæ alendis porcis commodæ: oriũtur cappares, naſcitur cos aquaria probatiſſima: eſt & Caſignana pagus. Inde eſt Potamia oppidulum cum melle ſpectato abeſt a freto m. p. ſex. hic tubera naſcuntur, & lapis phrygius. Dein eſt Bouolina oppidum cum uino bonitate præcipuo, diſtat a bianco m. p. ſex, a freto duobus. Aer hic ſaluberrimus eſt. In hoc agro legitur manna, naſcitur gypſum, & lubrica fabrilis, et aetites lapis, proueniunt tubera, naſcũtur cappares, fit goſſipium & ſeſama. Extant & perpulchra

pabula, ubi medicarum ſponte naſcentium copia eſt ingens. Hic regia equorum armenta pabulantur, ſaginanturque Fiunt & pulchra perdicum, coturnicum, turdorum, ruſticularum, gallinaginum, ardearum, & aliarum minorum alitum aucupia: congerunt & accipitres multigeni. Extant & horti nemoroſi limonum, citronum & malorum aureorum. Supra eſt Charetum exiguum caſtellum, ubi aetites & tubera naſcuntur. legitur manna. A bouolina ad quartum lapidem Condoianum oppidum eſt ædito loco ſitum abeſt a mari milliario cum dimidio. Id Vriam eſſe arbitror, nam, ut oſtendi, Varro dicit Idomeneum claſſe locros appuliſſe, ibique oppida aliquot condidiſſe, in queis eſt uria & Caſtrum Mineruæ nobiliſſimum, licet Strabo & Plinius uriam alibi ponant fortaſſe ibi eiuſdē nominis oppidum fuit. In hoc agro aetites naſcuntur, proueniunt cappares, fit goſſipium & ſeſama & amygdalarum copia. Fiūt uina & mella optima, & aucupia qualia Biāci agro. A Leucopetra hucuſque & inde uulgò in montibus apri, cerui, capreæ, meles, ſciuri, lutræ, martes, lynces, uiuerræ, & iſtrices ſtabulātur, & lepores extāt teſtudines terreſtres, & herinacei, paſſim naſcuntur cappares ubertim, item uitex oleander, terebinthius, tamarix, lentiſcus, ſiliqua Sylueſtris, & uotumum herba. Extant & perpulchra pabula paſcendis ſaginandiſq; armentis grægibuſque opportuna, ubi, præter alias herbas medica ſponte affatim prouenit. Poſt Cōdoianum, Hieracium ciuitas, eſt ſedes epiſcopalis, locrus olim di-

cta

cta ædito eoq; ſaluberrimo, ac natura mundiſsimo loco ſita inter duos amnes Mericum & Nouitum, diſtat a freto m.p.iiij. a Rhegio, ait Strabo, ſeptuaginta quinque. Eſt auidem uetuſtiſsima ac nobiliſſima ab Aiace Oileo & locris Naritijs ſuper Zephirium promontorium primum condita, unde & locri Epizephirij dicti ſunt, inde huc, ubi nunc eſt, translata fuit urbs, quia is locus illo tutior & ſalubrior ſit. Eſt enim, ut dixi, locus emines, quod ipſum Dionyſius etiam Apher & Strabo ſcribunt. Fuit enim mos priſcis, ait Dionyſius Halicar. Condendi urbes paruas & crebas in montib. Strabo quoque libro quinto de populonia loquens inquit. Conditores urbium maritimas fugitabant oras, uel ante illas tuta iacebant propugnacula, ne illi incurſantibus predonum nauigijs in prõptu iacerent. Exuuiæque illorum fierent. In condendis autem urbibus locus opportunus ortum aut meridiem ſpectans deligendus eſt, & ſi regionis ſitus patitur, æditus, in ſaxo, ne cuniculis ſit obnoxius, natura munitus, aut certe ſemimunitus, rupibus uallatus undique, aut maxima parte, qui manu adiutus facile muniri poſſit, quo incolæ tutari ſe, & hoſtes lædere poſſint. Item cœli temperies requirenda eſt, & aquarum ubertas bonitaſque. Hæ loci dotes Hieracio, locro olim, cõſpiciuntur, in qua & duæ arces erant paulũ inter ſe diſtantes, ut liuius lib. nono ſcribit. Quare longe hallucinantur qui urbem locrum ſecus littus in loco, quem Peripolim uocant, olim fuiſſe opinantur. Nam quòd in liuio bel pun. libro quarto de lo-

cri

cri obſidiōe ſcriptū eſt, Amilcar loco ſuperiore caſtra ponit, unde agros urbemque poſſit conſpicere. Et libro ſeptimo: Criſpinus locrum oppugnare conatus obſedit, naues ex Sicilia accerſiuit, quæ uergentem ad mare partem urbis oppugnarent. Non quidem, ibi, loco ſuperiore comparatiue accipiendum eſt, ut locus ille ſuperior urbe, hoc eſt eminentior fuerit cum neque circum urbé locus ſit ea æditior, ſed ſuperiore pro ædito intelligendú eſt: nam latinitas identidem comparatiuo pro poſitiuo utitur. Partem autem urbis ad mare uergentem naues oppugnabant, ne oppidani per ea loca uagarentur, neue commeatus in urbem inueheretur, præſidiumque aduentaret. Vrbes enim uicinæ mari marique terraq; obſidentur, oppugnāturque. Secus uero littus ſuburbia erant, nam locrus potens olim & opulens urbs fuit. Peripolis autem ubi ſit, oſtendimus. A locro urbe ciues locri & locrenſes dicuntur. A quibus autem condita ſit locrus uaria eſt ſcriptorum opinio. Dionyſius enim Apher in libro de ſitu orbis à locrorum regina hanc urbem conditam ſcribit: ait enim.

Hinc ad boream Zephirij, quæ ſumma uocatur.
Sub qua ſunt locri celeres, qui tempore priſco.
Illuc reginam propriam uenere ſecuti
Auſoniamque tenent, qua currit flumen Halecis.

Maro lib. tertio Aeneidos eá a locris Naritijs conditam ſcribit. Vbi ait. Hic & Naritij poſuere mœnia locri. Hi, ait Seruius, ſocij fuere aiacis Oilei, qui poſt tempeſtatem montis Caphareí huc conceſſere, & urbem

hanc

hanc condidere. Strabo autem libro ſexto ita de ea ſcribit. Locri Epizephyrij urbs inſignis. Quoniam è locris creſoum habitantibus ſinum coloni huc profecti ſunt. Euanthe ductore paulo poſt conditam Crotonem atq; Syracuſas. Qua in re fallitur Ephorus, eos ab locris opuntijs deſcendiſſe inquiens triennio, aut quadriennio cum Zephyrium incolerent. Poſtmodum urbem tranſtulerunt, o pem ferentibus Syracuſanis unà cum ijs, apud quos eſt lacus Lucrinus, ubi locri in expeditionem profecti fuerant. Nam è Rhegio uſque locros m. p. lxxv. interſunt. Situm eſt autem oppidum in quodam montis ſupercilio, quod Eſopis uocatur. Eos autem primos legibus ſcriptis uſos eſſe opinio eſt Et plurimum temporis rempublicam optimis rexiſſe inſtitutis. At Dionyſius eiectus a Syracuſanis flagitioſiſſime omnium abuſus eſt. Quippe ornatis ſponſalibus puellas cubicula & thalamos irrumpens uitiabat. Formoſas uero & *maturas uiro uirgines in unum congregabat. Dehinc dimiſſas integris alis columbas in conuiuio illas nudas in circuitu quæritare & captare uidebat. Nonnullaſq; ſandalia ſoluta calciantes partim ſupernè, partim infime ſaltari dicebat dedecoris cauſa. De quibus pœnas dedit poſtmodum cùm recuperaturus imperuim rurſus in Siciliam regreſſus eſſet, locri enim cæſo Dionyſii præſidio, primo quidem in libertatem ſeſe uendicarunt. Dehinc uxorem illius ac liberos in poteſtatem ſuam redegerunt. Erant autem filiæ quidem duæ, filius uero minor natu, ſed iam ad adoleſcentiam perueniens. Alter*

ter enim Apollocrates nomine unà cum patre in expeditionem comes reuerſionis in regnum cauſa profectus fuerat. Cum autem Dionyſius pariter ac pro eo Tarentini multis eos fatigarent precibus ut corpora redderent redemptione, quæcunque collibuiſſet, accepta, nullo pacto reſtituerunt. At obſidionis incommoda, agrorumque populationem potius tolerauerunt. Et iracundiam furoremque omnem in filias euomerunt. Eas nanque paſſim conſtrupatas demum ſtrangularunt corpora deinde concremauerunt, oſſaque cum molendo attriuiſſent in mare diſſipauerunt. Clearchus quoque hac de re ſic ſcribit. Dionyſius iunior Doridis locrenſis filius cum ad locrenſium ciuitatem ueniſſet, ſerpillis ac roſis ampliſſimam totius ciuitatis domum conſtrauit, locrenſiumque uirgines uiciſſim arceſſebat, cum quibus denudatis nudus ipſe ſuperſtratis uolutatus nihil omnino turpitudinis intentatum reliquebat. Quare non multo poſt qui iniuriam acceperunt eius uxorem liberoſque comprehenſos in uia ſtatuerunt, omneque contumeliæ genus in eos exercuerunt, qua demum exaturati acubus ſub ungues præfixis interfecerunt. Et ut in defunctas quoque ſæuirent, earum oſſa in mortariis contunderunt, carneſque reliquas partiti, eos, qui non deguſtaſſent, execrati ſunt, reliquas in mare proiecerunt. Ipſe uero Dionyſius poſtremo in Cibelis ſacris tripudiás timpanum geſtans miſerabiliter uitam finiuit. Item Trogus Pompeius Iuſtino libro uigeſimoprimo referente, ait Dionyſius iunior a Syracuſanis deiectus exulque a

locrenſibus ſocijs acceptus, uelut iure regnaret, arcem occupat, ſolitamque ſibi ſæuitiá exercet, coniuges principum ad ſtrupum rapiebat, uirgines ante nuptias abducebat, ſtrupataſq; ſponſis reddebat, locupletißimos quoſque aut ciuitate pellebat, aut occidi imperabat, bona eorum inuadebat. Deinde cum rapinæ occaſio deeſſet uniuerſam ciuitatem callido commento circumuenit. Nam omnes feminas impenſius ornatas in templú ueneris conuenientes immiſſis militibus ſpoliauit, quarundam uiros ditiores interfecit, quaſdam ad prodendas uirorum pecunias torquet. Cum his artibus per annos ſex regnaſſet, conſpiratione locrorum ciuitate pulſus in Siciliam redit. Quæ tyrannorum ferax & nutrix tales ſæpe emittebat flagitioſißimos & lætiferos fructus; Dionyſius autem maior, inter cætera flagitia, Proſerpinæ templum locris ſpoliauit. De quo Cicero libro tertio de Nat. Deorum ait. Dionyſius cum fanum Proſerpinæ locris expilaſſet, nauigabat Syracuſas, iſque cú ſecundum curſum teneret, uidete ne inquit, amici, quam bona a dijs immortalibus nauigatio ſacrilegis detur? Hoc ipſum ſcribit Val. Max. libro primo. Ariſtides locrus ex Platonis familiaribus unus, ait Plut. in Timoleone, cum ſuperior Dionyſius unam natarum eius in uxorem peteret, reſpondit ſuauius ſibi fore illam mortuam, quam tyranno nuptam aſpicere. Pauloposſt cum Dionyſius eum morti damnaret & contumeliæ cauſá illum interrogaſſet ſi quemadmodum prius de collocatione filiæ ſentiret, reſpondit; rerum geſtarum mæſtitia affici,

affici, dictorum autem nulla pœnitentia detineri. Fuit locrus, teſte Platone, flos Italiæ nobilitate, & diuitijs & gloria geſtarum rerum. Quæ non modo quotam Calabriæ orientalis oræ partem ab Halecio amni uſq; ad Crotalum flumen, ſed non modiam quoque occiduæ Calabriæ oræ partem poſſedit. Nam, ut oſtendi, Metauria, Medama, Hipponium, & Temeſa locréſium fuere. Cum itaque Metauria & Medama, & Hipponiũ ſub locrenſium ditione eſſent, haud dubium & ora hæc maritima omnis a Pacolino ideſt Metauro amni lametũ flumen uſque (id enim flumen Vibouienſem agrum a Terineo diſterminabat) nec non mediterranea regio ſub illorum ditione erat. Erant & præter cætera oppida ſub locrenſium ditione Itone & Melæa ipſorum finitimæ, ac coloniæ, quæ aliquando ab ipſis deſciuere, ut mox ex Thucidide liquebit. Iamuero Itonem urbem & alibi, & in Italia quoque fuiſſe ſcribit Stephanus. Cæterum in qua parte hæ urbes finitimæ eſſent locréſium, an in orientali plaga cis cæcinum amnem, an in occidua ora cis Lametum flumen, an in agro Terinæ, quæ etiam ut oſtendi, locrenſium erat; & an maritimæ an mediterraneæ incertum eſt. Redegerunt etiam locréſes in poteſtatem ſuam Meſſanam urbem; ut Thucidides tradit, qui libro quarto ſic ſcribit. Decem Syracuſanorum naues totidemque locrenſium Meſſanam in Sicilia ceperunt, ab ipſis oppidanis acciti. Defecit autem ab Athenienſibus ea ciuitas præcipue opera, cum Syracuſanorum, qui ceruentes id oppidum inuadendæ Siciliæ

ciliæ opportunum, mutuebant ne ſe maioribus copijs aggrederentur, illinc profecti Athenienſes tum locrenſium, qui Rheginos ſibi inuiſos uolebant utrinque oppugnari. Itaque in eorum agrum cum omni exercitu inuadunt, ſimul ne Mamertinis illi ferrent auxilia, ſimul inducti ab Rheginis, qui apud ipſos erant exulibus. Nã Rhegium permulto tempore ſeditionibus agitabatur, nec in præſenti poterant locrenſes arcere: quo etiã magis illi ingruebant, qni poſteaquam agrum populati ſunt] rediere cum [peditatu: nam naues ad Meſſanam in præſidio erant in eodemque] aliæ quæ inſtruebantur uenturæ atque illinc bellum geſturæ. Et libro quinto. Pheax Athenienſium legatus cum redijt in Italiã cum nonnullis ciuitatibus de amicitia Athenienſium ſermonem habuit, atque cum Mamertinis apud locros agentibus, quo relegati erant, cum poſt ſicilienſium pacificationem orta inter Mamertinos ſeditione ab aduerſã factione accitis locrenſibus eiecti eſſent, factaque aliquandiu Meſſana Locrenſium. Hos itaque Pheax illuc receptus nihil læſit, quia cum Locrenſibus tranſegerat Athenienſium nomine. Soli enim omnium ſociorum in reconciliatione Sicilienſium fœdus abnuerant cũ Athenienſibus, nc tum quidem admiſſuri: niſi bello aduerſus Itones & Melæos occupati fuiſſent finitimos ſuos atque colonos. In bello Syracuſanorum cum leontinis locrenſes Syracuſanis, Rhegini leontinis ſtudebat, ut Thucidides libro tertio prodit. In bello uero Athenienſium cum Syracuſanis locrenſes Syracuſanis, Rhegini Athenienſibus

nienſibus fauebant, quo tempore locrenſes Rheginorū *agrum depopulabantur, ut idem auctor libro quarto ſcribit. Polibius etiam libro decimo locrum & Rhegiū & Cauloniam, & Crotonem clariſſimas urbes fuiſſe ſcribit. Romani ait idem libro primo, locrenſium & Tarentinorum, et Neapolitanorum nauibus uſi cum exercitu in Siciliam transferarunt. Pulſo quoq; Italia Annibale Romani, ut libro primo oſtendi, naues a locrenſibus ſocijs acceperunt. Hanc urbem decantauit Accius poeta qui in Erigona, Nonio referēte ait. Locrorum loca uiridia, & frugum ubera ſunt. Hanc urbem Ouid: Meth. libro quintodecimo. Naritian uocat, quod eam Naritij condiderint. Cicero etiam libro tertio hic ad Atticum ſcribens: Nariti locridis. Et Virgilius Georg. libro ſecundo picem, quæ in apennino h ius urbis agro fiebat laudās ait. Et iu at naritiæ picis ſpectare lucos. Huius & Crotonis aeris ſalubritatem Plinius libro ſecundo his uerbis oſtendit. Locris & Crotone peſtilentia nunquam fuit, nec ullo terremotu laboratum annotatum eſt. Et rurſus in Italia locris nullo non die appare arquus. Ineſt enim natura occultum quidpiā, quod ad loci felicitatem facit, unde ob gratam cœli temperiē hic clara ingenia uſquequaque claruerunt. Vſus erat locrenſibus, ut matrone, ex lectis floribus necterent coronas. A locris, ait Plinius Italiæ frons incipit magna Græcia appellata, in tres ſinus incedens auxonij maris, quoniam auxones tenuere primum. Obtulerunt locrenſes, ait Pauſanias in Eliacis, Sicyoni Apollinis ſtatuam*

tuam ex buxo,capitè uero aureo,quã Patrocleus Crotoniata Catylli filius fecit.Locrenſes,ait Cicero in oratione pro Archia poeta,ipſum Archiam ciuitate; cæteriſque premijs donarunt.Fuit Cicero ipſe Locrenſium ac totius Calabriæ patronus,libro enim ſecundo de legibus locros clientes ſuos appellat.Locrenſes,ait Polyenus libro ſexto,fœdus cum ſiculis inientes aliorum capita ſub tunicis ſuper humeros impoſuerunt,& terram iniectam calceis ſub pedibus habentes iurarunt ſe primam ac ſolidam ipſis remp. conſeruaturos donec eam terram calcarent & capita in humeris ferret. Iuſiurando *fidem habentes, ſiculos omnes poſtridie Locrenſes interfecerunt, quaſi iam non amplius in eadem terra gradientes, nec capita in humeris ferrent. Cauſa autem,ut Locrenſes eam potentiam ac felicitatem amitterent,fuit Dionyſii tyranni affinitas.Duxit enim uxorem Doridem Locrenſem, ait Diodorus Siculus libro quartodecimo* Xenoti *filiam,qui ciues ſuos illis temporibus gloriæ amplitudine ſuperabat, ex ea Dionyſium iuniorem ſuſcepit,ut idem in Philippo tradit.Meminit huiuſcæ rei Cicero, Tuſculan. libro quinto, qui flagitioſiſſimus fuit, & ſæuiſſimus tyrannus. Ait itaque Ariſt.Pol. libro ſecundo.Cauſa fuit ut locrorum ciuitas interiret propter Dionyſii affinitatem,quod non cõtigiſſet in populari ſtatu,neque in ea optimatum gubernatione, quæ optimè mixta temperataque fuiſſet. Locrenſes enim,ait Plato libro primo de legibus, optimis legibus uſi ſunt.Et Strabo libro ſexto. Ephorus de*

ſcribendis locrorum legibus memoriam faciens, quas ex Cretenſibus & Spartanis, & Areopagitarum inſtitutis Zeleuchus conſcripſit. Inquit illud imprimis nouum induxiſſe Zeleuchum, ut cum priſtinæ leges definiendarum condemnationum in ſingulis delictis modú iudicibus ipſis concederent, ille per leges ipſas terminauit. Putauit enim iudices ipſos haud eandem èadem de re habituros eſſe ſententiam, oportere autē eaſdem approbare. Et de contractibus iiſdem ſimpliciori quodam modo inſtituere. Thurios poſtea cum præter locros acutius explicare uoluiſſent, celebriores quidem, cæterum deteriores euaſiſſe. Bonos quidem legumlatores eſſe non qui omnia accuſatorum acta cauerint, ſed qui in ſimpliciter latis conſiſtant. Hoc & a Platone dictum eſt. Quibus leges adſunt plurimæ, ac pœnæ plurimæ iis, & uiuendi ritus deprauatos eſſe ſicut quibus plures adſunt medici, iis, & ægritudines permultas adeſſe probabile eſt. Fuerunt locrenſes Romanis amici ac ſocii. Quos, ut in Siciliam tranſmitterent, ſuis nauibus, ut retuli, adiuuerunt. Horum & Brettiorum agrum, ait Polibius libro primo, Hamılcar claſſis præfectus uaſtauit. Cumq; ab Annone obſiderētur, urbem omnibus neceſſariis rebus, quo pœnis reſiſterent, munierunt, ut in liuio bel. Pun. libro primo liquet. Quā autem ob cauſam ſe Annibali dederunt idem liuius bel. Pun. libro quarto prodit, ubi ſic ait. Hanno adiutoribus & ducibus Brettiis græcas urbes tentauit, eo facilius in ſocietate manentes Rmani, quòd Brettios, quos & oderant & metuebant,

bant, Carthaginienſium partis factos cernebant. Rhegium primum tentatum eſt, dieſque aliquot ibi nequicquam abſumpti. Interim locrenſes frumentum lignaq; & cætera neceſſaria uſibus ex agris in urbem rapere etiam, nequid relictum prædæ hoſtibus eſſet, & indies maior omnibus portis multitudo effundi. Poſtremo ij modo relicti in urbe erant, qui reficerent muros ac portas, telaque in propugnacula congerere cogebãtur. Im permiſtam omnium ætatum, ordinumque multitudinẽ & uagantem in agris magna ex parte inermem Amilcar pœnus equites emiſit, qui uiolare qnempiam ueti-ti, tantum excluderent ex urbe fuga diſſipatos turmas obiecere, Dux ipſe loco ſuperiore caſtra ponit, unde agros urbemque poſſit conſpicere, Brettiorum cohortem adire muros, atque uocare principes locrenſium ad colloquium iuſſit, & pollicentes amicitiam Annibalis, adhortati ad urbem tradendam, Brettijs in colloquio nullius rei primo fides eſt. Deinde ut pœnus apparuit in collib. & refugientes pauci aliam omnem multitudinẽ in poteſtate hoſtium eſſe aſſerebant, tum metu uicti cõſulturos ſe populum reſponderunt. Aduocataque extẽplo concione cum & leuiſſimus quiſque nouas res nouamque ſocietatem mallet, & quorum propinqui extra urbem intercluſi ab hoſtibus erant, uelut obſidibus datis pignoratos haberẽt animos, pauci magis taciti probaruut conſtantem fidem, quam probatam tuere aude rent, haud dubio in ſpem conſenſu fit ad pœnos deditio l. Attilio præfecto præſidij, quique milites cum eo Ro-

mani erant, clam in portum deductis atque impoſitis in naues ut Rhegium deueherentur. Amilcarem pœnoſque ea conditione, ut fœdus ex téplo æquis legibus fieret, in urbem acceperunt. Cuius rei propè non ſeruata fides eſt deditis. Cum pœnus dolo dimiſſum Romanú incuſarent, locrenſeſque profugiſſe ipſum cauſarentur. Locrenſibus iuſſu Annibalis data pax, ut legibus ſuis libere uiuerent, urbs pariter & portus in poteſtate locrenſium eſſet. Societas eo iure ſtaret, ut pœnus locrenſem, locrenſis pœnum pace & bello iuuaret. Cæterum non multopoſt ad Romanos redierunt. Nam, ut idem bel. Pun. libro nono refert, locrenſes alterius factionis, qui Romanis ſtudebant, & qui in ciuitate erát, & qui Rhegij ab aduerſa factione pulſi exulabant, Scipionem ex Sicilia aduocarunt, ut urbem reciperet; qua recepta Scipio uocatos ad concionem locrenſes grauiter ob defectionem incuſauit, de auctoribus ſupplicium ſumpſit, bonaque eorum principibus alterius factionis ob egregiam fidem erga Romanos conceßit. Inde Q. Pleminio legato præſidioque, quod arcem ceperat ad tuendam urbem relicto, cum quibus uenerat copijs Meſſanam traiecit. Ita ſuperbe & crudeliter habiti Locrenſes a Carthaginienſibus poſt defectionem ab Romanis fuerunt, ut modicas iniurias nõ æquo modo animo pati, ſed pro pè libenti uideri poſſent. Verumenimuero quãtum Pleminius Amilcarem præſidij præfectum, tantum præſidiarij milites Romani pœnos ſcelere atque auaritia ſuperauerunt, ut non armis, ſed uitijs uiderentur certare,

tare. Nihil omnium, quæ inopi inuiſas opes potentiores faciunt, prætermiſſum in oppidanos eſt ab duce, aut a militibus, in corpora ipſorum in liberos, in coniuges infandæ contumeliæ æditæ. Nam auaritia ne ſacrorum quidem ſpoliatione abſtinuit. Nec alia modo tēpla uiolata, ſed Psoſerpinæ, etiam intacti omni ætate theſauri, præter quod a Pyrrho, qui cum magno piaculo ſacrilegij ſui manubias retulit, ſpoliati dicebantur. Ergo ſicut ante regiæ naues laceratæ naufragijs nihil in terrā integri, præter ſacram pecuniam deæ, quam exportabant, retulerunt. Tum quoque alio genere cladis eadē illa pecunia omnibus contactis ea uiolatione templi furorē iniecit, atque inter ſe ducē in ducē, militē in militē rabie hoſtili uertit. Nam cum conclamatum eſſet ad arma Pleminij milites uicti ſunt a militibus tribunorū. Inde tribuni uirgis cædi a Pleminio iuſſi ſunt. Rurſus Pleminius a militibus tribunorum penè exauguis, naſo, auribuſque mutilatis relictus tribunos poſtea laceratos omnibus, quæ pati corpus ullum poteſt, ſupplicijs interfecit. Nec ſatiatus uiuornm pœna inſepultos proiecit. Simili crudelitate & in locrenſium principes eſt uſus, quos ad conquirendas iniurias ad P. Scipionē profectos audiuit, & qui antea per libidinem atque auaritiam fœda exempla in ſocios ædiderat. Tunc ab ira multiplici ea edere infamiæ atque inuidiæ non modo ſibi, ſed etiam imperatori eſſe. De templo autem Proſerpinæ, ita locrenſium legatarum unus de Pleminio conquerens Romæ in Senatu retulit. Fanum eſt apud nos

Proſerpinæ, de cuius ſanctitate credo aliquam famam ad uos perueniſſe, Pyrrhi bello, qui cum ex Sicilia rediens locros claſſe præteruecheretur, inter alia, quæ propter fidem noſtram erga uos in ciuitatem noſtram edidit, theſauros quoque Proſerpinæ intactos ad eam diē ſpoliauit. Atque ita pecunia in naues impoſita, ipſe terra eſt profectus, Claſſis poſtera die fœdiſſima tempeſtate lacerata, omneſque naues, quæ ſacram pecuniam habebant, in littora noſtra eiectæ ſunt: qua tanta clade edoctus tandem Deos eſſe ſuperbiſſimus agnouit rex. Pecuniamque omnem conquiſitam in theſauros Proſerpinæ referri iuſsit. Nec tamen illi unquam poſtea proſpere quicquam euenit, pulſuſque Italia ignobili atque inhoneſta morte temere nocte ingreſſus Argos occubuit. Et poſt pauca. Maiores noſtri cum graui condam Crotonienſium bello premerentur, hanc pecuniam, quia extra urbem templum erat, transferre in urbem uoluiſſent, nocte audita de delubro uox eſt, abſtinerent manus, deam ſua templa defenſuram. Quia mouendi inde theſauros īcōcuſſa erat religio, muro circūdare tēplum uoluerunt. Ad aliquantulum iam altitudinis excitata erant mœnia, cū ſubito collapſa ruina ſunt. Quibus legatis ita à ſenatu per Fabium reſponſum eſt. Senatui placere Pleminium legatum uinctum Romam deportari, & ex uinculis cauſam dicere, & ſi uera eſſent, quæ locrenſes dicebant, in carcerem necari, bonaque eius publicare. Locrenſibus coram Senatum reſpondere, quas ſibi iniurias factas quærerentur, eas neque ſenatum

natum,neque populum Romanum uelle factas,uiros bonos,ſocios,& amicos eos appellari,liberos, coniuges, quæque alia erepta eſſent reſtitui.Pecuniam, quáta ex theſauris Proſerpinæ ſublata eſſet,conqueri,duplamq; pecuniam in theſauris reponi. Pleminius autem in uinculis coniectus prius mortuus eſt,quàm de eo populi iuditium perficeretur.Meminit huius rei & Val. Max.libro primo.Fuerunt ex hac præclariſsima urbe uiri præexcellentes quamplures,ſed quorum memoria habetur ſunt ij.Zeleuchus philoſophus & legislator Pythagoræ diſcipulus,uelut Laertius & Iáblicus tradunt.Qui ciuibus ſuis locrenſibus leges dedit, ut dudum oſtendimus.De quo Ariſtoteles Pol.libro ſecúdo inquit.Scripſerunt leges Zeleuchus locris ijs, qui ad occidentem pertinent,& Charondas catinenſis ſuis ciuibus, alijſq; Chalcidicis ciuitatibus,quæ ſunt Italiæ & Siciliæ finitimæ. Et rurſus. Zeleuchus primus legumferendarum peritus.Item Cicero ad Atticum libro ſexto ait. Quis Zeleuchum leges locris ſcripſiſſe non dixit. Et de legibus libro ſecundo.Zeleuchus & Charondas non ſtudij & delectationis, ſed reip. cauſa leges ciuitatibus ſuis ſcripſerunt.quos imitatus eſt Plato. Zeleuchum commemorant ipſius ciues noſtri clientes locri. Dedit etiá leges Thurijs,ait Athenæus libro undecimo, & quia erant utiles ſuaſit quibuſdam græcis illis uti. Ephorus autem & Chamæleó Heracleotes in opere de ebrietate,& Ariſtoteles de república locrorum Cleméte Alexandrino Stromate primo referente, Zeleuchum locrú

leges a Minerua accepiſſe literarum monumentis mandarunt. Id etiam refert Plutarchus ad Herculanũ ſcribens. Item Val. Max. libro tertio inſit. Zeleuchus ſub nomine Mineruæ apud locrenſes prudentiſſimus habitus eſt. Zeleuchi autem legum probemium, deorum pluralitate excepta, diuinæ cuidam actioni haudquaquam quidem abſimile eſt. Quod hoc fuiſſe Stobæus de lege teſtatur. Omnes, qui urbem ac regionem inhabitāt perſuaſos eſſe oportet, exiſtimareque deos eſſe, quod manifeſtum ſit ex cæli & totius mundi inſpectione, rerũq; in ipſis diſpoſitione pulcherrima & ordine. Haud enim fortuita aut humana huiuſmodi opera putare conuenit. Deinde colendi honorandique dei ſunt, ut bonorum omnium nobis autores, quæ aliqua ratione fiunt. Singulos igitur habere & comparare animam quemque ſuã oportet, ut ab omnibus malis pura ſit. Nam ab improbo homine non honoratur Deus, neque ſumptibus colitur, neque tragœdijs capitur, inſtar hominis mali, ſed uirtute, atque inſtituto bonorum operum & iuſtorum. Quocirca opus eſt unumquenque pro uirili bonum eſſe tum factis, tum uoluntate, qui modo futurus ſit Deo charus, & non metuere pecuniarum iacturam magis, quàm uitæ & famæ dedecora, & ciuem meliorem exiſtimare, qui opes amittere mauult, quàm honeſtatem & iuſtitiam. Cæterum illos, quorum uoluntas non facile ad hæc perſuaderi poteſt, animus ad iuſtitiam pronus eſt, uiros & feminas, ciues, alioſque cohabitatores admonitos uelim meminiſſe deorum, ut qui & ſint, &

pœnas

pœnas ab iniuſtis ſumant atque ob oculos ponere tempus iſtud, quod unicuique finis eſt uitæ futurum. Morituros enim omnes iniuriarum, quas commiſerunt, memores pœnitentia inuadit, & uehemens cupiditas, qua uellent exactam ſibi uitam omnem fuiſſe iuſtam. Quamobrem ſingulos oportet ſemper in ſingulis actionibus illud tempus adeo ſuis cogitationibus familiare facere, acſi præſens eſſet. Ita enim maxime honeſti iuſtique cura uigebit. Siquis uero a malo genio quopiam aſſiſtente ſibi ad iniuſtitiam inſtigatur, is ad templa araſque & delubra uerſetur fugiens iniuſtitiam, cæu dominam impiiſſimam moleſtiſſimamque, & deos oret ut opem ad propellendam ipſam ſibi ferant. Accedat quoque uiros probitatis nomine claros, ut de uitæ fœlicitate, & malorum hominum uindicta diſſerentes audiens, ab iniuſtis facinoribus animum auertat. Mali genij a ſuperſtitioſis metuuntur. Cæterum qui urbem habitant deos omnes uenerari debent ritibus patrijs, qui omnium optimi cenſendi ſunt. Præterea cunctos oportet obedire legibus, principes reuereri, eiſque aſſurgere, & quod præcipitur facere. Siquidem poſt deos, dæmones et heroes, proximis honoribus afficiuntur parentes, leges, ac principes apud homines, qui mentem habent, atque incolumes agere, ſtudent. Ciuitatem uero chariorem ſibi facere nemo debet, quàm patriam ſuam de his eum dij patrij ulciſcuntur. Talem enim ſtudium proditionis initiũ eſt. Adhuc autem deterius eſt patria deſerta uitam in aliena degerere. Nihil enim natura nobis, quã patria,

coniun-

coniunctius eſt. Sed neque quiſquam pro hoſte inreconciliabili reputato aliquem de numero ciuium, quem leges uoluerunt reip. muneris participem eſſe. Talis.n. uir neque imperare, neque iudicare poterit recte, ut qui iraſcibilem animæ partem ratione ſuperiorem habeat. Nemo etiam maledictis petat neque ciuitatem communiter, neque ciuem ullum priuatim, ſed legum cuſtodes eos, qui delinqunt, obſeruent admonendo primum, deinde, niſi pareant, mltando. Cæterum ex conditis legibus ſiqua uidebitur, non bene lata eſſe in meliorem formam mutetur. Confirmatis uero & permanentibus omnes obediunto. Nam poſitas leges ab hominibus uinci nec debet neque conducit: contra homines ſuperari à lege præſtantiori honeſtum ſimul & utile eſt. Iſta autem tranſgredientes puniendi, ut qui inobedientiam maximorum malorum principium in ciuitate excitent. Porro principes non ſint contumaces, neque ad contumeliã iudicium ferant, neque iudicando amicitiæ inimicitiæue meminerint, ſed iuſtitiæ. Sic enim iudicia quàm iuſtiſſima proferent, & officio ſuo digni erunt. Siquidem ſeruos certe conuenit ob timorem aliquid iuſtè facere, liberos uero propter reuerentiam, & honeſtatem. Quocirca præfectos quoque tales eſſe oportet, ut ſubditis digni uideantur, apud quos erubeſcant. Quod ſiquis uoluerit leges ſancitas mouere, aut nouam ſtatuere, ijs collo in laqueum immiſſo de lege uerba faciat, & ſi per ſuffragia uideatur legem ueterem eſſe tollẽdam, aut eam, quæ noua infertur, bonam eſſe indemnis maneat; Contra ſi

prior

prior lex melius habere uideatur, aut quæ noua propo nitur, iniuſta ſit, is, qui mouit, infertur legem laqueo at tractus moriatur. Dicere ſolebat Zeleuchus, ait idem Stobæus, leges eſſe ſimiles telis araneorum: nam ſi muſca aut culex impigerit detinetur, ſi uero ueſpa, aut apes, dirupta tela aduolat, ita ſe res habet in legibus. Extat aliquot legum Zeleuchi memoria apud auctores. Ariſtoteles Pol. libro ſecundo ait. Apud locros lege cautum eſt, nequis patrimoniũ alienare poſſit, niſi euidentem calamitatem oſtenderet ſuperueniſſe. Locrenſes ait Elianus de uaria hiſtoria, mortuos non lugebant, ſed poſtquam cadauer efferrent, & humarent cõuiuebãt. Nec caupona apud eos erat mutabilis, ſed agricola uẽdebat ſua. Siquis apud locros, ait idẽ Elianus & Athenæus libro decimo, mocrum hauſiſſet medicinæ cauſa medico non imperante mortis multa afficiebatur, Zeleucho legem ferente. Laudanda ait Plutarchus de curioſitate, Locrenſium lex, quæ ſiquis peregræ reuerſus rogaſſet, nunquid noui, eum multa afficiebat, lege etiã excepit Zelauchus, ait Lucianus, ne liceret mulieri aureis ornamentis circumponi, neque contextis indumentis, arteque laboratis uenuſtari, niſi cum ſcortari, atq; amatorem ſibi moliri ſtuduerit, legem quoque tulit, ait Suidas, liberam mulierem in forum prodeuntem candidis ueſtibus indutam cum domeſticis incedere ancillã unam habentem. Alias uero in floridis, ideſt, uarij coloris. Tulit etiam legem, ait Elianus itẽ quæ Val. Max. libro ſexto, ut in adulterio deprehenſis oculi eruerentur.

tur. Quam legem cum eius filius temeraſſet, ut eam exẽplis firmius probaret, filio oculos effodi iuſſit. Et cũ uniuerſa ciuitas eũ precaretur ut neceſſitatẽ pœnæ adoleſcentulo remitteret, aliquandiu repugnauit. Ad ultimum precibus populi euictus ſuo prius deinde filio oculo eruto, uſum utrique uidendi reliquit, æquitatis admirabili temperamento inter miſericordem patrem & iuſtum legislatorem partitus eſt. Lege etiam cauit, ait Hierocles apud Stobæum in ſermone de patria, & Euſtathius in primum Iliad. Homeri, nequis enſem in concilium ferret. Cumque ipſe interim imminente bello eũ detuliſſet, atque de hoc a quopiam, qui prope ipſum erat quod ipſe legislator eam temeraſſet, inquit, modo eã ſanciam, mox eidem enſi diſtricto incumbens, ſibimet mortem conſciuit. Licet apud Val. Max. hanc legẽ Charõdam tuliſſe mendoſe legatur. Locrẽſes, ait Athenæus lib. vi. neque per legem poſſidere licebat ſeruos aut ſeruas. Fuit & ex hac urbe locro Stenidas pythagoricus legislator, qui ſcripſit de regno Qui, præter cætera, ut ſcribit Stobæus de regno, dixit. Oportet regem ſapientẽ eſſe, ſic enim uenerandus erit, atque æmulator ſummi Dei, qui natura primus ẽ rex et princeps. Ille uero creatione, iſte imitatione. Deus quidem in omnibus & in uniuerſo, ille in terra ſolum. Deus omnia ſemper gubernat & uiuit, in ſe poſſidens ſapientiam, ille uero per aliquod tempus ſcientiam habet. Imitabitur autem Deũ quamoptime ſi magnanimum, ſapientem, & paucorũ indigum ſeſe præſtiterit, paternum animum in ſubdi-

tos

tos gerens. Hanc enim ob cauſam præcipue Deus exiſti matur primus eſſe parens deorum, atque hominum. quoniam omnibus ſibi ſubiectis benignum ſe præbet, nec unquam ceſſat gubernatione ſua neglecta. Ne ſatis putauit ſe creatorem tantum rerum omnium eſſe, quin etiam nutritor, præceptorque bonorum omnium, ac legislator omnibus ex æquo eſt. Talis & ille debet eſſe, qui in terra et inter homines rex futurus eſt. Nihil uero citra regnum imperiumque laudandum eſt. Sine ſapientia uero & ſcientia neque rex neque princeps ullus eſſe poteſt. Itaque Dei imitator & miniſter legitimus erit uir ſapiens & rex. Fuit *& ex hac urbe locro Onomacritus legum ferendarum peritus, ait Ariſtoteles Pol. libro ſecundo, & in Creta circa legislationem exercitatus ad Thaletem profectus.* Fuit *& Timares, ait Iamblicus, optimus legislator.* Fuit *& Gyptius, ait idem Iamblicus. Fuit & Philiſtion medicus nobilis, cuius Athenæus libro tertio, & Plinius libro primo ſæpius, & trigeſimo, & Gellius libro decimoſeptimo, & Galenus libro primo methodorum meminere. Hic, ait Athenæus, panes ſimilagines magis ad robur conferre aſſerit, quam alicarios, ſecundo loco hos collocat, tertioque triticeos. Fuerunt & Thimæus & Euthicrates, & Acrion philoſophi pythagorici celeberrimi, a quibus Plato plura didicit, ut Cicero libro quinto de finibus tradit, ubi ait. Plato ad Euthicratem, Timæum, & Acrionem locros pythagoricos peragrauit, ut cum Socratem expreſſiſſet, adiungeret pythagoreorum diſciplinam,*

nam,eaque,quæ Socrates repudiabat, addiſceret. Et Tuſc.libro primo.Plato a Timæo pythagoreo omnia di dicit. Hic ſagacis animi uir philoſophus & mathematicus & medicus, & prim s de animorum æternitate et de uniuerſi natura ſcripſit,ut Laertius tradit,ad qué uidendum uenit locros Plato,qui ei librum de mũdi na tura inſcripſit. De quo in eo ipſo libro inquit. Timæus quidé hic ex locris,quæ urbs in Italia iuſtiſſime gubernatur, nobilitate & opibus præſtantiſſimus, ſummis magiſtratibus & honoribus functus eſt, & ad ſumma totius philoſophiæ,ut opinor,aſcendit. Et rurſum. Timæus in aſtronomia noſtrorum omnium peritiſſimus, maximeqúe in rerum natura cognoſcenda uerſatus pri mus diſſerat:ita ut a mundi generatione exordiens uſque ad generis humani naturam deueniat. Ariſtoteles, ut Laertius prodit, ex Timæi & Architæ diſciplinis excerpens ſcripſit librum unum. Timæus ut Theodoritus libro ſecundo de principijs, & Euſebius libro tertiodecimo de præparatione euangelica, & Clemens Alex. Stromate quinto teſtantur negat Deum eſſe genitum. Ait enim. Vnum omnium eſt principium, quod nõ eſt genitum. Si enim id genitum ſit,non utique erit principium. Sed principiũ potius illud erit,unde id ſit exortum,quod uocabamus principium. Scripſit,ut ait Suidas,librum de mundo & anima, & mathematica, & de uita pythagoræ. Soluſque ut ait Proclus, in libro de anima & dæmone omnem animæ eſſentiam declarauit. Dicit etiam eſſentiam animæ noſtræ non ex primis

omnino

omnino generibus conſtitutam, quemadmodum ſuperiores animas, ſed ex ſecundis tertijſue, atque ex indiuidua diuiduaque natura conſtitutam. Rurſus Proclus ait: Timæus omnem animæ ortum atque creationem ex formis compleuit mathematicis, omniumque cauſas in ipſa collocauit. Hic erudiendi uiam mathematicarum diſciplinarumque appellat cognitionem, quoniam ſanè eam habet rationem ad uniuerſorum ſcientiam, primamque philoſophiam, quàm eruditio ad uirtutem. Et rurſus: Timæus de omnium natura contemplationem mathematicis nominibus patefecit, elementorumque ortus numeris atque figuris exornat, & uires, & paßiones, actioneſque ipſorum ad ea refert, tum angulorum acumina, & obtuſitates, tum laterum leuitates, uel uires contrarias, & multitudinem, ac paucitatem per uariæ elementorum mutationis cauſam eſſe ſentiens. Et rurſus: Timæus nos docuit uniuerſorũ unionem & diuiſionem identitatem unà cum diuerſitate: Et præter hæc, ſtatum & motum ad animam complendam rerum opifex ſuſcepit, ex hiſque generibus ipſam conſtituit. Miraculorum effectrix triplex eſt, alia ponderibus, quorum motus inæquilibriũ, ſtatus uero æquilibrium Timæus determinauit. Et rurſus: Timæus ex rectis circularibuſque lineis animam conſtituit. Ille qui animã produxit at omnia prouidis progreditur actionibus, ad ſeſeque reuerſus eſt, manens in ſuo quodammodo more. Et rurſus: ſunt enim, ait Timæus puriſſimæ atque perfectiſſimæ pulchritudines animarum figuræ,

quæ

quæ cum uita quidem plenæ per ſeſeque nobiles ſint, ijſque quæ ab alio mouentur præexiſtunt, cum uero im materialiter & ſine ulla dimenſione ſubſiſtant, ijs, quæ dimenſionem & materiam habent, præcellunt, de quibus & Timæus nos docuit, qui opificam eſſentialemq; animarum explicauit figuram. Timæus cum uniuerſi elementa rectilineis conſtituiſſet figuris, motum ipſis circularem & informationem ab ea, quæ mundo inſidet anima præbuit. Item Timæus, ut Ariſtoteles in libro de anima refert, animam mouere corpus erectione quadam atque intellectione dicit, eo enim quòd mouetur, & corpus mouere, propterea quòd connexa eſt ad ipſum. Tradit etiam animas per affectiones prius elegiſſe ſortes formaſque uitarum palàm obiecta, ſecundò dæmonas accepiſſe, tertio motiones attigiſſe fatales per uehicula ſua ſcilicet cæleſtia earum corpora cæleſtibus influxibus motionibus contigua. In motu uero animæ uerum eſſe numerum muſica proportione concentuque conſtantem dicit. Neque autem humanas animas in beſtias tranſire, ſed id inductum falſo eſſe ad terrorem hominum impiorum negat quoque eas ex homine in hominem tranſmigrare, utpotè qui in corporibus aeris putat eas interea uiuere, atque ita uexatione purgari. Mundum autem, ut Cælius libro primo refert, duobus conſtare Timæus aſtruit, mẽte & neceſſitate, ideſt actu formali, qui ſanè eſt diuinæ mentis uoto præcipuus, mẽtiſque imago: item ex neceſſitate, ideſt materia, quæ non tam intentione propria, quàm neceſſaria quadam cõ-

ditione

ditione ad hoc opus accipitur. Plato Timæum præceptorem ſuum ſummopere colluit, nec tamen per omnia eſt eum æmulatus. Nã cum diuinus Timæus ante mũdum eius architectum fuiſſe, mundumque ipſum factũ, atque ab alio factum ingenue fateatur, Plato longe ſecus ſentit. Nam hic Petro Comeſtore in geneſim referente tria ab æterno fuiſſe dicit, deum, ydeas, yle, hoc eſt materiam, & in principio temporis de yle mundum factum fuiſſe. Ariſtoteles duo mundum & opificem, qui de tribus principijs ſcilicet materia & forma operatus eſt ſine principio, & operatur ſine fine. Epicurus duo inane & athomos, & in principio natura quoſdã athomos ſolidauit in terram, alios in aquam, alios in aerem, alios in ignem. Timæus triplicem mundi cauſam perſcrutatur efficientem, ideſt, diuinam mentem, exemplarem, ideſt, ydearum ſeriem, diuina mente conceptã, & finalem. Quam apud ſapientes optimam arbitratur habendam. Vtque mundus inquit, perfectus foret, animalia cuncta tam diuina, quã caduca ſunt genita. Ait etiam Deum mundi opificem cum creauiſſet mundum requieuiſſe, dicens mundi opificem in circumſpectũ ſuũ ſe recepiſſe. Quod quidem cum diuina philoſophia conuenit: nam, ait Petrus Comeſtor in hiſtoria eccl. Super Geneſim, Deus requieuit ab opere in ſemetipſo, ideſt, a mutabilitate operũ eius immutabilitas apparuit. Plotinus in libro de cœlo ait. Cum igitur Timæus mundi corpus ex igne primum terraque cõponat, ut per ignẽ quidem uideri, per terram ſolidum eſſe tangique ualeat:

 conſen-

conſentaneum eſſe uidetur, ut & aſtra non totum quidem ſed plurimum habeat ignem. Quādoquidem aſtra ſoliditatem habere uideatur. Forſam uero recte ſe id habebit, quippe cum Plato ſententiam hanc probabili & apparenti ratione confirmat. Coelū autem Timæus ipſe nominauit uniuerſum. Ait enim. Deus animam mū di creauit ſuo corpore priorem tum poteſtate, tum tem pore. Quod Platonis expoſitores Plotinus, Porphirius, & Proclus, aliique ſic exponunt, ut poteſtas & tempus, quibus anima præcedit corpus non ſit extrinſecum interuallum, ſed ut ſucceſſio quædam in anima in ipſa formarum diſcurſione antecedat origine mundi motum, ut hic ſit motus ab illo, atque ille ſit ſæculum ſæculorum. Rationales autem animas nō ab anima mundi, ſed ab eodem auctore, a quo & illam, & ex generibus conſimilibus aſſerit conſtitutam. Dicit quoque intellectum in nullo unquam alio præterquam in anima fieri. Obiecta autem intellectus præſtantiora uerioraque eſſe, quàm obiecta ſenſus. Timæus, ait Plutarchus libro tertio de placitis philoſophorum & Galenus in libro de hiſtoria philoſophica, complures fluuios e Celtarum montibus in Atlanticum pelagus labi putat, horum incurſu pertundi, & inundare mare credit, defectu reuocare & ſubſiſtere. Infantes, eodem Plutarcho eodem in libro referente, in utero nouem menſes permanere exiſtimat, cum alij decem putent. Timæus, & Neocles Crotoniata apud Elianum libro octauo de hiſtoria animalium, aiunt rubetas dua iecora habere, & alterum

quidem occidere, alterum alteri aduerſantem ſalutem afferre. Scripſit etiam Timæus, ut Plinius libro primo tradit, de medicina metallica. Et libro ſecundo ait, Timæus millia de medicina ſcripſit. Et rurſus ſigniferi autem ambitum peragit incertis & duo de quinquaginis diebus ab ſole nunquam abſiſtens partibus ſex atque quadraginta longius, ut Timæo placet. Et libro quinto Timæus mathematicus ſiris Aſiæ fluminis incrementi ocultam protulit rationem phialem appellari. Et libro quintodecimo. Folia decidere Timæus mathematicus ſole Scorpionem tranſeunte ſyderis ui, ut quodam ueneno aëris putat. Fuerunt & alij philoſophi Pythagoræ diſcipuli, ut Iáblicus ſcribit, ut Adicus, Euetes, Euthemus, Gyptius, Philodamus, Soſiſtratus, Stenonides, & Xenon. Fuit & Eurytus, ait Conſtantinus Laſcaris, uir doctus, & citharedus eximius. De quo Strabo ſic ait Eurytus philoſophus, quem uidit Plato. Fuit & Xenocrates poeta heroicus perilluſtris, & muſicus excellentiſſimus, qui, ut Heraclides tradit, ex natiuitate cæcus fuit. De quo Plutarchus in muſica ait. De Xenocrate Lorrenſe ex locris urbe Italiæ dubitari uideo utrum poeta pæanus fuerit. Argumenta heroica geſta continentia condidiſſe proditum eſt memoriæ, ac propterea nonnulla argumenta dithyrambos uocitaſſe. De hoc etiam meminit Plinius libro primo. Fuit & *Heraſippus, ut ſcribit Heraclides:* Fuit & *Glaucus, qui, ut Iulius Pollux, & Athenæus libro nono prodůt, ſcripſit de obſonijs ac re coquinaria. Fuit & Teano mu-*

lier uates poetrix lyrica nobilis. Scripſit cantica lyrica, & cantus permultos, ait Suidas, ſcripſit lyricis uerſibus de patria ſua multa. Viuit modo Fabius monteleonius iureconſultus, qui de quatuor literis arbitralibus ſcripſit. Fuit & Eunomus cytharedus clarus, de quo ſic Strabo. Locris Eunomi Locrenſis cytharedi ſtatua oſtenditur, quæ inſidentem cicadam habet, Timæus tradit in Pyctiorum quodam certamine Eunomum Locrenſem & Ariſtonem Rheginum cytharedos aliquando in contentionem ueniſſe uter premium ſortiretur. Ariſtonem fuſis precibus Apollinem inuocaſſe Delphicum, ut ſibi adiutor afforet. Eunomum dixiſſe Rheginis nunquam de muſica ab eorum primordio fuiſſe certamen. Cum quidem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu ſuauiſſime, omni ſono deſtitutæ ſint. Nihilominus Eunomum uictorem declaratum. Statuam in patria poſuiſſe, quæ cicadam inſidientem habet. Nã cum inter cantandum chorda una fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans aſtitit, quæ uocis ſupplementa faceret. Fuit & Euthymus athleta ſanè quam fortiſſimus, qui, ut Plinius libro ſeptimo tradit, ſolus uiuus conſecratus eſt, ſentienſque oraculi eiuſdem iuſſu, & Iouis deorum ſummi aſtipulatu Euthymus pytha ſemper olympiæ uictor, & ſemel uictus. Patria ei locri in Italia, ubi imaginem eius eſſe, & Olympiæ alteram eodem die tactam fulmine, Callimachum, ut nihil aliud miratum uideo, eumque iuſſiſſe ſacrificari, & quod uiuo factitatũ & mortuo, nihil adeo mirum quàm hoc placuiſſe dijs.

Et

Et Elianus de uaria hiſtoria libro ſeptimo, Euthymus locrus ex Italia Pytha inclitus & robore incredibili inſignis fuit. Lapidem geſtabat ingenti magnitudine, qui locris ante fores oſtenditur, & themeſeum heroa, quod cuique per uim abſtulerat, reddere coegit etiam cum fœnore, ut inde natum ſit adagium ijs, qui & iniuſtos quæſtus faciunt, Aſſore Temeſæ genium. Euthymus autem ad Cæcinum amnem oculis hominum appa rere deſiit. De hoc Pauſanias ĩ Eliacis ita ſcribit. Quæ autem ad uictorias & reliquam Euthymi gloriam per tinent præteriri minime decet. Fuit quidem Euthymus ex locris Italiæ *patre Aſtycleo, uel, ut indigenis perſuaſum eſt, e Cæcino amne. Vicit in Olympia quarta & ſeptuageſima Olympiade. Hic inſequente Olympiade ſemel a Theagine Thaſio uictus, non tamen quidem iu ſto certamine, ſed ab eo circumuentus dolo. Vnde nec a Græcis iudicibus Theagini decretus honor. Inſuper dã natus theagenes & multæ nomine talentũ ſacrũ dandũ deo, & aliud Euthymo ob iniuriã ſolueret. Sexta autẽ & ſeptuageſima Olympiade argentum debitum deo ſol uit, & nec in certamen eadem Olympiade, neque inſequenti prodire ſibi conceſſum eſt. Euthymus autem coronam ſuſcepit. Eius ſtatuam fecit Pythagoras celeber rimam. Cum poſtea rediſſet in* Italiam *pugnauit aduerſus heroem. Nam Vlyſſem erroribus actum poſt ca ptam Troiam & uentis in Italiam delatum fuiſſe, atque cum ad alias* Italiæ *urbes, tum etiam ad Temeſam cum nauibus applicuiſſe memoriæ proditum eſt, unum*

que è nautis temulentum uirginem uiolaſſe, ob quam iniuriam ab incolis lapidibus obrutum fuiſſe. Vlyſſem autem hominis interitu nihil prorſus commotum naues conſcédiſſe atque abyſſe. Dæmon uero interfecti hominis nunquam poſtea deſtitit in omne tempus Temeſenſes exturbare. Pythia eos ex Italia omnino fugere decernentes nec Temeſam relinquere permiſit. Verum heroem placare iuſſit, ſuaſitque templum dæmoni ædificari, atque ut quotoquoque anno uirginem pulcherrimá ex Temeſa illi exponerent. Itaque Pythiæ parentes dæmoni omnia, quæ iuſſi fuerant, ſedulo curarunt, nihilq; amplius incommodi a dæmone perpeſſi ſunt. Cum auté Euthymus poſt octauam & ſeptuageſimam Olympiadem patriam repetiſſet, ad Temeſamque forte fortuna perueniſſet, ad conſtitutam illius celebritatis diem, ré, ut erat, edoctus, & templum illud ingredi & uirginem expoſitam uidere concupiuit. Quam cum conſpexiſſet pietate primum motus mox etiam eius amore incenſus fide prius ab ea accepta, ſi eam ſeruaſſet, non alium, quàm ſe uirum habituram, accinſit ſe cæu cum dæmone pugnaturus. Qui aduentantis dæmonis impetum ſuſtinuit facile & eum demum luctando ſuperauit in ſolum proſternens. Quare dæmon ipſe Temeſam deſtituit, & uicinum mare cum ſtrepitu ſubintrauit. Nuptiaſque Euthymo & Virgini celebres regio uniuerſa a dæmone liberata celebrauit, uixitque cum ea Temeſæ perquandiu: alioque, quàm cæteri mortales ſolent, modo exceſſit. Audiui ego hæc ab homine ad me ad em

porium

porium ueniente. Vidique talem perlegens ſcripturam. Erat in quadam tabula uetuſtiſſima iuuenili effigie Sybaris, & Calaber fluuius ſimul cum fonte Calyeo, aderat Iuno, & Temeſa ciuitas, & inter has dæmon ille, quem è regione Temeſea expulerat Euthymus colore plane admodum niger, forma uero terribili, quæ pluri mum inſpectantes perterrere poſſet: lupi autem pellem indutus uidebatur. Nomen appoſitum erat dæmoni lybantes. Inde ſtatuam Euthymi Pytharchus poſuit Mãtineus. Fuit & Ageſidamus Archeſtrati filius Athleta Olympionica ualdequam fortiſſimus Pyndari tempeſtate. Qui in Ageſidami laudem ſcripſit hymnum. Vnde ode decima muſas omnes & inter alias, ueritatẽ cum filia Iouis in Ageſidami laudem inuocat. Vbi etiã locrum urbem à loci amœnitate, a ueritate, a poeſi, & a rebus bellicis commendans ait.

Olympiorum uictorem ad memoriam reuocate.
Mihi Archeſtrati filium, quo locrorum
Mentis meæ ſcriptus ſit.
Dulce nanque ipſi melos debens.
Eius oblitus ſum o Muſæ.
Atque tu una ueritate Iouis filia
Recta manu arcete mendatiorum, in amicos delinquentem ſermonem
A longe nanque adueniens futurum tempus meum pu defacit ingens debitum
Attamen dilationem tardam fœnus perſoluere poteſt.
Nunc ubi præeffluens fluctus ſubmergit uolutatum

in littore calculum
Et ubi iam communem ad charam iam óblectationem
ſermonem exoluemus
Porrò ſynceritas urbē locrorū adminiſtrat Zephiriorū
Illiſque curæ eſt Calliope, & ferreus mars
Conuertit autem in fugam cycnea pugna & iuribus præſtantem Herculem.
At pugil Ageſidamus Olympiade uincens Hylæ referat gratiam.
Quemadmodum Achilli Patroclus, ſic alium uirtute magnum uirum alius exercens
Ad ſublimē euexit gloriā dei numine. Et poſt pauca,
Sic eſt quando is, qui egregia facinora peregit.
Sine hymno Ageſidamus ad ditis ædes aeceſſerit.
Inaniter enim ſpirans labore ſuo breuiter admodum delectatus eſt
Tibi uero ſuauiſſima lyra, dulciſque tibi gratiam parit ac uariat.
Sed & pierides Iouis filiæ longe lateque tuam adaugeant famam
Et ego adiunctus muſis in inclitam locrorum gentem incidi, melleque fortem irrigans amabilem Archeſtrati filium laudaui.
Quem uidi manus robore, ad aram Olympiá præſtantē
Eo quidem tempore forma pulchrum, ætate tēperatū
Quæ impudentem a Ganymede mortem unà cum uenere prohibuit.
Et ode undecima laudans eum a pugillatu, a corona uictoriæ,

uictoriæ, a liberalitate tum ipſum tum locros, a ſapiẽtia,& a fortitudine & hoſpitalitate ait.

Abundans autem laus Olympiorum uictoribus conſtituta eſt.

O noſter, quam & lingua noſtra diſpenſare geſtit

Dei enim prouidentia ſapientibus aliquis perpetuo curis floret.

Noueris itaque nunc Archeſtrati fili Ageſidame tuæ pugillatoriæ cauſa

Qua aurea olea corona coronatus es.

Hunc ſuauiſonum ornatum reſonabo.

Locrorum Epizephiriorum genus magni ducens.

Illic & uos unà mecum o muſæ chorum ducite

Spondeo enim uos non auerſantem hoſpites exercitum, neque honeſti inexpertum

Cæterum ad ſapientiſsima belligeratores acceſſuras

Natura nanque inſitum mare, neque aſtuta uulpeculam, neque terribiles leones facile permutarint.

Hylas autem fuit aliptes Ageſidami, qui cum uideret ferè ſuccubentem primo Ageſidamum: ita ei animum addidit, ut protinus ſuum aduerſarium uinceret. Sculpebant Locrenſes in mumo Iouem, & ex poſtico aſteriã alitem pedibus leporem habentem, quam Græci ieracum uocant, a qua urbs nomen eſt mutuata inſcriptione græca λοκρῶν. Interdum expoſtico ſignabant fulgur & caduceum: & amaltheæ cornu aliquando canerum. Interim imprimebant Bellonam ideſt Mineruam galeatam & ex poſtico pegaſeum equum & fulgur, &

ex

ex altera facie etiam cererem & ſtellam cum Amalthꝑæ cornu ſtantem. Aliquando ſignabãt Mineruam et ex altera parte mulierem ſedendam altera manu crepitaculum, altera crateram habentem. Nonnunquã ſculpebant Mineruam & ex poſtico pegaſeum, aliquando ex poſtico fulgur. Quandoq; Apollinẽ & ex poſtico aquilam fulgur pedibus habentem, & poſt tergus palmam. Aliquando ſignabant Iouem habentem fulgur & campum plenum fructibus, & ex poſtico Caſtorem & Pollucem. Interim ſignabant martem gladio & ſcuto pugnantem, & ex aduerſio Mineruam galeatam quam ſapientiæ deam ſignificare uolebant, quod arma, præuia ſapientia, quæ ex ſcientia comparatur ſumi debent. Eſt Hieracium ſedes epiſcopalis antiquiſſima. Petrus epiſcopus locrenſis interfuit Synodo Romanæ ſub Felici tertio. Et Stephanus epiſcopus locrenſis interfuit Synodo Conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone papa. In æde epiſcopali aſſeruantur fruſtula crucis dominicæ Thomæ & Simonis apoſtolorum, Stephani proth. Petronillæ, Mariæ Aegyptiacæ, Iudithis Virg. & martyris Agathæ, capitis Ioannis bapt. Geruaſii, Felicis, Hipoliti, Moyſis, & ueſtis beatæ Mariæ Virg. Eſt & arcula multorum aliorum ſanctorum fruſtulis refecta. Eſt & beatæ Mariæ Virginis imago, quæ in magna religione & pietate ab oppidanis & circumuicinis populis ueneratur. Ex hac urbe fuit beatus Antonius diui baſilij monachus, eius feſtũ agitur decimo cal. ſept. Et beatus Ieiunius itidem diui Baſilij monachus, cuius

feſtum

ſeſtum agitur octauo Cal. Iunij. Et beatus Nicodenus etiam diui Baſilij monachus. Et beata Venera Virgo, eius feſtum agitur quinto Cal. Aug. Exuberat urbs hæc aquarum ſcaturiginibus, & ijs optimis. Eſt & fons Francica dictus cuius aqua eſt bonitate præcipua Extant & balnea clara, ſunt enim ſulfureæ aquæ & ſalſæ multis morbis utiles, conferunt & mulierum ſterilitati. Fiunt locris figlina opera nobilia, patinæ, gutti, capſares, amphoræ, lances, diſci, cannæ, & alia id genus. Fit & ſericum & oleum nobile, legitur mãna, oriũtur cappares: naſcitur lubrica fabrilis, & lapis molaris frumentarius & olearius, item magneſia, ſilex, & lapis giluus, quo figuli utuntur, prouenit reuponticum ſit goſſipium & ſeſama. In hoc agro pagi ſunt Nicolum, Ardurium ab ardo uerbo græco quod irrigo ſignificat, Bombilium, Cannabum, Partileola, & Antonimina. In hac ora ab agro hoc uſque Corynthum promõtorium & alibi nouilunio terra euomitur, Maramuſcá uocant cæu cum a talpis mota aſſurgit, quæ ſine aqua cocta rubrica fabrilis fit optima. Ab urbe m paſ. duobus nouitum flumen nauigabile excurrit, Buthrotus olim dictum, cuius meminit Liuius belli Pun. libro nono, quod haud procul ab urbe locris abeſſe dicit. Inde eſt Sideronum uicus. Poſtea Proteriatum flumen nauigabile anguillis & torentinis uber labitur, Locanus olim dictus, cuius meminit Plinius. Qui ait. In hac ora flumina ĩnumera, ſed memoratu digna Locanus, ſagra. Supra eſt Cripteria oppidum ædito ac penſili loco ſuper

per

per ſaxum conditum, orientem ſolem ſpectans. Diſtat a freto m.p. ſex, a locris decem, olim caſtrum Mineruæ dictum, quod condidit Idomeneus Cretenſium rex eruta Troia. Iam uero, Varro, ut oſtendi, Idomeneum aliquot oppida iuxta locros condidiſſe ſcribit: in queis eſt Vria & Caſtrum Mineruæ nobiliſſimum. Hic emporiũ in annos ſingulos celebratur. Fiunt *olea, mella & Serica clara, & fructus optimi, & amygdalarum copia, extant & horti nemoroſi limonum citrorum & malorũ aureorum arboribus inſtructi. Extant & ſyluæ glandiferæ ad porcos alendos opportunæ, naſcitur marmor, & plumbum, & aurum. Prouenit terebinthius, & ſiliqua Syluestris. In hoc agro pagi ſunt Mammola, ubi pars caluitij beati Nicodemi monachi Sãcti Baſilij, de quo ſupra mentio facta eſt, aſſeruatur. Fiunt hic figlina opera, hoc eſt pilæ & huiuſmodi e terra ſub ruſſa; item Ioanum pagus cum fluuio, & Martotonum. M. Antonius glutifrigus huius oppidi regulus ob multa in oppidanos flagitia Melitæ in perpetuum damnatus exulat. Poſt Cripteriam Geolioſa oppidum exiſtit ædito at penſili loco ſitum orientem ſolum ſpectans, quod Galitium flumen præterfluit, abeſt a freto m.p. trib. Miſtra olim dictum. cuius meminere Stephanus, & Plinius & Mela: licet in Mela mendoſe in ſinu Scyllatico ſcribatur. Hic ſerica, uina, & olea laudabilia fiunt.* Fit *& goſſipium & Seſama, Eſt et natiuum ſal, naſcitur lapis, quo pictores imagines inumbrant, tener eſt & ſub ater: naſcuntur cappares. Extant a horti nemoroſi citrorum,*

limonum,

*limonum,& malorum aureorum. Ad mare Arocella oppidum eſt ædito loco, eoque natura munito diſtat a locris m.p.xij. Amphiſſia olim dictum, cuius meminit Ouid.Meth.libro xv.ubi de huius oræ oppidis loquens ait.Leuibuſque Amphiſſia remis ſaxa ſugit. Eſt enim mare hoc aliquibus locis ſaxoſum.Vbi coralium capitur.*Fit *in hoc agro Xilon & ſeſama, proueniunt cappares.Secundum flumen aurum naſcitur.Dehinc Ala rus fluuius nauigabitis, cadit in mare,Sagra olim dictus Crotoniatarum ſtrage & auctorum ſcriptis celebris. Quem Strabo inter locros & Cauloniam ponit, qui ſic ſcribit.Poſt locros ſagra fluuius labitur, quem feminine uocant,in cuius ripa Caſtoris & Pollucis aræ ſitæ erant. Apud quem decem locrorum millia unà cum Rheginis aduerſus Crotoniatas numero cxxx.mil lia marte collato uictores euaſerunt.Quo ex negotio or tum eſt aduerſus incredulos prouerbium, hoc re apud ſagram geſta uerius eſt. Qua die certamen initum eſt ad Olympia exiſtentibus illi nunciatus eſt belli exitus; & tanta celeritate nunciatæ pugnæ ueritas comperta eſt.Hanc ipſam uero cladem Crotoniatis, ne magno ul terius perdurarent tempore,cauſam extitiſſe memoriæ proditum eſt.Tanta quidem mortalium occiſorum fue rat mnltitudo.De hac perœmia mentionem facit Menander,ut ait Apoſtolus bizantius prouerbiorum ſcriptor.Trogus uero Pompeius libro uigeſimo* Iu*ſtino re ferente,belli cauſam ſcribẽs de numero diſſentit,a* Stra*bone ni horum alterius textus deprauatus ſit. Ait itaque*

que. Crotonienſes cū Sybaritanis & Metapontinis pellere cæteros Græcos Italia ſtatuerunt. Cum primam urbem ſirim cœpiſſent in expugnatione eius quinquaginta iuuenes amplexos Mineruæ ſimulacrum; ſacerdotemque deæ uelatum ornamētis interipſa altaria trucidarunt. Ob hoc cum peſte & ſeditionibus uexarentur, priores crotonienſes Delphicum oraculum adierūt. Reſponſum his eſt, finem mali fore, ſi uiolatum Mineruæ numen, & interfectos manes placaſſent, itemq; cū ſtatuas iuuenibus iuſtæ magnitudinis, & imprimis Mineruæ fabricare cœpiſſent Metapontini cognito oraculo deorum occupandam manum & pacem deæ rati iuuenum modica & lapidea ſimulacra ponunt, & deam panificijs placant. Atq; ita peſtis utrolibi ſedata eſt: cum alteri magnificentia, alteri uelocitate certaſſent. Recuperata ſanitate non diu Crotonienſes quieuere. Itaque indignantes in oppugnatione Syris auxilium contra ſe a Locrenſibus, latum bellum his intulerunt. Quo motu territi Locreuſes ad Spartanos decurrunt auxiliū ſupplices deprecantes. Illi longinqua militia grauati auxilium a Caſtore & Polluce petere eos iubent. Neque legati ſociæ urbis reſponſum ſpreuerunt, profectique in proximum templum, facto ſacrificio, auxilium deorum implorant, litatis hoſtijs, obtentoque, ut rebantur, quod petebant, haud ſecus læti, quàm ſi deos ſecum aduecturi eſſent, puluinaria ijs in naui componunt fauſtis profectionibus ſolaria ſuis pro auxilijs deportant. Iis cognitis Crotonienſes & ipſi legatos ad oraculum

mittunt,

mittunt, uictoriæ facultatem, bellique proſperos euentus deprecantes. Reſponſum prius uotis hoſtes, quàm armis uincendos. Cum uouiſſent Apollini decimas prædæ, Locrenſes & uoto hoſtium, & reſponſo dei cognito, nonas uouerunt, tacitamque eam rem habuerunt, ne uotis uincerentur. Itaque cum in aciem proceſſiſſent, & Crotonienſium centum uigintiquinque millia armatorũ conſtituiſſent, Locrenſes paucietatem ſuam circumſpicientes (nam quindecim millia militũ habebant) omiſſa ſpe uictoria indeſtinatam mortem conſpirant. Tantuſque ardor ex deſperatiõe ſingulos cœpit, ut uictores ſe putarent, ſi non multi morerentur. Sed dum mori honeſte querunt, felicius uicerunt. Nec alia cauſa uictoriæ fuit, quàm quod deſperarunt. Pugnantibus locris aquila ab acie nunquam receſſit, eoſque tandiu circum uoluit, quoad uincerent. In cornibus quoque duo iuuenes diuerſo a cæteris armorum habitu, eximia magnitudine, & albis equis & coccineis paludamentis pugnare uiſi ſunt nec ultra apparuerũt, quàm pugnatum eſt. Hanc admirationẽ auxit incredibilis famæ uelocitas: nam ea die, qua in Italia pugnatum eſt, Coryntho & Athenis, & Lacedemone nũciata eſt uictoria. Olympiæ etiã belli euentus nunciatus eſt. Cicero quoque de Na. deorum libro ſecundo infit. Atque etiam cum ad fluitium ſagram Cro toniatas locri maximo bello deuiciſſent, eo ipſo die auditam eſſe pugnã ludis Olympiæ memoriæ proditum eſt. Et libro tertio De ſagra Græcorũ eſt uulgare prouerbium. Qui quæ affirmant certiora eſ-

ſe

ſe dicunt, quàm illa, quæ apud ſagram. Id etiam ſcribit Plinius. Inde eſt Caſtrouetum oppidum ædito ſalubriq; loco ſitum inter Alarum & Muſam amnes torentinis & anguillis fœcundos, undique rupibus ſeptum diſtat a mari m.p. tribus, a locris duodeuiginti, Caulonia olim dicta, a qua abeſt Lacinium lxx. m.p. ut apud Pliniū prodidit Agrippa. Fuit quidem Caulonia urbs nobiliſſima. Hanc & Rheqium & locrum & Crotonem clariſſimas urbes fuiſſe Polibius lib. decimo tradit ad quā oppugnandam Fabius conſul, ait Liuius bel. Pun. libro ſeptimo, octo millia hominum miſit, quibus additi ſunt Brettiorum perfugæ. Qui hunc ſub aduentum Annibalis ne opprimarentur in tumulum a præſenti impetu tu tum, ad cætera inopem ſe recepere, quos Annibal in deditionē accepit. De hac urbe Strabo ſic ſcribit. Poſt ſagram Caulonia extat prius Aulonia quaſi uallonia a uicina ualle denominata ab Achiuis condita. Solinus uero a Crotonienſibus conditam ſcribit. Aulon quidē uallem planitiemque ac florida loca ſignificat, Caulonia uero iactantiam, quod ob loci ſalubritatem rerūq; opulentiam præcellat, monſque aulon & caulon eſt ap pellatus Maronis & Flacci præconio decantatus. Ait enim ille tertio Aeneid. Caulonisque arces. Hic uero ſecundo Car libro. Et amicus Aulon fertilis baccho minimum falernis inuidet uuis. Ille te mecum locus & beatæ poſtulant arces. Ibi tu calentem debita ſparges lachryma fauillam uatis amici. Et Martialis libro tertiodecimo. Nobilis & lanis, & felix uitibus Aulon

det

det precioſa tibi uellera, uina mihi. Seruius autẽ in Virgilium Horatium caulon ſcripſiſſe dicit. Sed & Aulon & caulon dici poteſt. Opinãdum eſt hìc Horatium Villam habuiſſe. Hanc & Rhegium diripuit infida & ſcelerata Campana legio, quam Romani Rhegium & in hanc urbem præſidium miſerant pyrrhi bello, ut alibi diximus. De hac urbe Pauſanias in Eliacis ait Caulonia, quam Auloniam Hecateus appellauit propterea quia iuxta uallem ſit, inde Acheorum colonia. Cuius etiam colonus fuit Typhon Æginẽſis. Hæc direpta fuit a Campanis Romanorum militibus, qui in præſidio erant, eo tempore, quo Pyrrhus cum Tarentinis aduerſus Romanos bellum conflarunt. Et Ariſt. Pol. libro ſecundo: Quo tempore ea in regione Italiæ, quæ tunc magna græcia appellabatur, cætus pythagoreorum ob clandeſtinam coniurationem concrematus fuit, magna rerum publicarum mutatio facta, utpotè principibus uniuſcuiuſque ciuitatis temere interfectis accidit ea loca, eaſque urbes maximis cædibus ſeditionibuſque uexari. Quocirca uariæ ad eos undecunque legationes cõponendarum rerum gratia confluxere. At illi cæteris poſthabitis Acheorum duntaxat fidei res ſuas commiſerunt. Quia etiam non multo interiecto tempore omnino inſtituta illorum imitari, atque eam remp. Effingere decreuerunt. Siquidem Crotoniatæ, Sebaritæ, Cauloniatæ compoſitis inter ſe unanimiter rebus primo Omenij Iouis templum publice conſtituerunt, ubi & conciones fieri, & cum populo agi poſſit. Præterea acceptis ab

Acheis inſtitutis & legibus, ijs duntaxat uti, ſuamque remp. componere uolebant, ſed a Dionyſio Syracuſanorum tyranno & uagantibus per id tempus circum ea loca Gallis deſiſtere ab incepto coacti ſunt. Cauloniæ materia ad fabricandas naues idonea, quæ Athenienſibus præparata erat, a Syracuſanis concremata eſt, ut ait Thucidides libro ſeptimo. Quo tempore Dion Syracuſanus patriam in libertatem uendicare ſimulabat, arma aduerſus Dionyſium ſuſcipiés, Dionyſius ipſe ad cauloniam agebat, ut Diodorus ſiculus in Philippo tradit. Ex hac urbe fuere, ut Iamblicus ait, Callibratus, Drymon, & Dicon philoſophi pythagoræ diſcipuli. Dicon autem Callibrati filius, ait Pauſanias in Eliacor quinque in Pythicis ludis curſu uictorias reportauit, tres autem ab iſthmicis, quatuor e Hemeis, Olympicá uná dum eſſet puer inter pueros, duas alias inter uiros, ſibique tot ſtatuæ extant in Olympia, quot uictoriæ. Hic ſe Cauloniatam, ut erat, dicebat, poſtea uero propter pecunias, quas a Syracuſanis accepit, Syracuſanum. Signabant Cauloniatæ in numo ceruum cum uaſe, & ex altera facie, Creſum Cauloniatam manu oliuæ ramum habentem, qui cum ceruum fugaret in fluuium cadens ſuffocatus eſt, inſcriptione græca καυλονιατῶν. Fiunt Cauloniæ uina bonitate mirifica, item olea & mella clara, & caſeus & hippaces laudatiſſimi, & figlina opera non uulgaria, Fit goſſipium, & ſeſama, naſcuntur cappares, prouenit terebinthus, naſcitur gypſum, & magneſia lapis, & rubrica fabrilis, item ſal natiuum, plúb m

bum & aurum. Extant & ſyluæ ad domorum tigna et ad nauigiorum fabricam aptæ item ſyluæ glandiferæ & caſtaneta porcis alendis et pabulis opportunæ Fiũt & uenationes uberes aprorum, ceruorum & aliorum Syluestrium animalium. Sunt & teſtudines & herinacei. In fano diui hilarionis brachium eius præſeruatur. Ioannes baptiſta carafa huius oppidi regulus ob pluri ma in oppidanos patrata ſcelera Neapoli capitali ſententia damnatus obtruncatus fuit. A Caulonia ad quatuor lapides pacanica oppidum exiſtit ædito loco quaſi panaca idest, ſalutaris, quod Pacanitum flumen nauigabile & piſculentum adlabitur, diſtat a freto m.p. quinque. Hic etiam uina, olea, mella, & ſerica clara fiunt. Fit Xilon & ſeſama, naſcuntur cappares, naſcitur hematites. Inde eſt Monoſteracum tenue caſtellum inter Stilarum & Aſſam fluuios milliario a mari Semotum, a Pacanica m.p. quinque. Hic etiá caſeus probatiſſimus fit, & lina clara, fit & goſſipium & ſeſama, naſcũtur cappares. Supra ẽ Stylũ oppidũ nobile cũ annuo emporio ædito loco ſuper ſaxum a ſtylon, hoc eſt columna dictum, quod Stylarum flumen adlabitur a quo oppidum nomen ſumpſit. Cui mons ſaxeus imminet celſus, diſtat a freto m p. quinque conſulinum olim dictũ, cuius meminit Mela, itémque Plinius, qui illud in hoc locrenſi ſinu ponunt inter Cocynthum & Zephirium promontoria. In hoc agro fit goſſipium & ſeſama, fiũt & lina clara. Naſcuntur cappares, prouenit Crocus, & ſiliqua Syluestres, & terebinthus, naſcuntur & her

bæ medicinales,ut panax trigena,Aſtrologia, centaureum,chameleon,daucus,ſticas,ciſtus,hipociſtus,turbit,peucedamum,pyretrum,hypericon,chametreos,ameos,cyperus,ſtaphriſagria & aliæ multæ. Naſcitur æs,& calcanthum,rubrica fabrilis, & lapis ophites optimus eius generis,quo columnæ,quæ in Romano pãteon extant.Naſcitur argentum, & ferrum tribus locis,conflatur & nunc hic ferrum. Non longe ab oppido Ioannis abatis diui Baſilij monachi cognomine tereſti ideſt meſſoris templum exiſtit, ubi ipſius corpus quieſcit,qui beati Hili coæuus & amicus fuit de quo alibi fati ſumus,eius feſtum agitur ſexto cal. martias. Hic etiam & beatorum Bartholomei & Nicolai diui Baſilij monachorum corpora iacere dicuntur.In hoc agro pagi ſunt Patianum, ubi aurum & argentum & cyaneus color naſcitur,ſunt & ferrifodinæ: Camenum ubi tubera naſcuntur:Stenianum,ubi lapis molaris frumentarius & olearius naſcitur. Reatium *oppido par, & Vrdiuallis Guilelmo Sirleto nobilis.Hic latinis,græcis & hebraicis literis, diuinæque ſcripturæ ſcientia aprime eruditus eſt,& a Pio Rom. Pont. huius nominis quarto. S.R.E. Cardinalium ordini eſt addictus.Inde eſt Cocynthum promontorium Locrenſem ſinum efficiens.Quod,ait Plinius,longiſſimum Italiæ promontorium eſſe aliqui exiſtimant. Id,ait Polibius libro ſecundo,unus eſt* Italiæ *angulus meridianam plagam ſpectans* Ionium *ac ſiculum diuidit mare. A freto enim huc uſque ſiculum mare dicitur,a Cocyntho uero uſque*

Hydruntum

Hydruntum Ionium mare nuncupatur, inde Adriaticũ. Hydruntum, ait Plinius, ad diſcrimen Ionij & Adriaci maris. Diſtat Cocynthum a Zephyrio promontorio m.p. circiter I. A Cocyntho rurſus Scyllaticus ſinus incipit, & Lacinio promontorio terminatur. Ouidius Meth. libro xv. in nauigatione Aeſculapij meminit Lacinij & Scyllacei, inde Cocynthi & Zephirij promontoriorũ, & Amphiſſæ, & Cauloniæ, & Naritiæ, ideſt locri, licet metri cauſa locorum ordinem minime ſeruet. Ait enim de Aeſculapio loquens.

Italiam tenuit, præterque lacinia templa
Nobilitata dea, Scyllaciaque littora fertur.
Linquit Iapygiam, leuibuſque Amphiſia remis
Saxa fugit, dextra prærupta cocynthia parte
Zephiriumque legit, Cauloniamque, Naritiamque
Euincitque fretum, ſiculique anguſta Pelori.

Iam uero oſtendimus inter Lacinium templum & Scyllaceum tria Iapygum promontoria eſſe. Sed quidam codices deprauatos, accipientes magis deprauant. Sunt enim qui pro Scyllacia legunt Scyllea, cum Scylleũ poſt Euripum contra pelorum ſit, pro Amphiſia legunt Amphryſia, cum Amphryſus fluuius ſit in Theſſalia; pro Cocynthea legunt Ceraunia, cum Cerauni montes ſint in Epiro, pro Zephyrio neſcio quod Romechiũ ſomniant. Non animaduertentes quòd Ouidius Aeſculapium ex Epidauro Romam nauigantem Italiam attigiſſe nauigio apertè ſcribat Et nunc orientalis Calabriæ oræ loca, per quæ erat Aeſculapius tranſiturus

deſcribit,inde reliqua Romam uſque,non Epiri,aut alterius alicuius regionis.Leuis,inquit remis fugit, ſaxa Amphiſia,nam contra Amphiſiá ſaxa ſunt, inter quæ & urbem nauigabat,aut leuibus remis quòd mare illud,ut dixi,ſaxoſum ſit.Poſt Cocynthum promontoriú ad ſextum lapidem Chaterena oppidum offertur ædito loco,diſtat a mari m.p.quatuor. In hoc agro ſal foſſile naſcitur,& rubrica fabrilis, naſcuntur & cappares, prouenit terebinthus,fit goſſipiú & ſeſama,fiunt olea, & mella nobilia,oritur ciſtus, & hipociſtus, & aliæ nobiles herbæ. Hic panni fiunt ex lana coloria nigri coloris haud ignobiles,fiunt enim multis modis ex ſtamine ſericeo,uel goßipino,uel lineo, & ſubtegmine laneo Item panni goßipini tenues,quibus mulieres peplis utuntur.Inde Badolatum oppidum ſeſe offert ædito loco a uadome uerbo græco, quod diligo ſignificat, quòd is locus dilectione dignus ſit, ſecundum oppidum Bruda fluuius labitur,abeſt a Chaterina m.p. tribus a mari duobus.In hoc agro goßipium & ſeſama fiunt, item uina olea & mella,& ſerica inſignia prouenit terebinthus. Fiunt hic & goſſipini panni quales Chatarenæ.Sunt in hoc agro pagi Andreas & Iſca.Non procul ab oppido Calipparus amnis nauigabilis fluit, Inde Alaca fluuius alter labitur.Dehinc Satriarum oppidum occurrit ædito loco Cæcinum olim dictum, diſtat a freto m p.quatuor,a Badolato decem, quod Cæcinos amnis nauigabilis adlabitur. De Cæcino oppido meminit Mela, qui ipſum in Scyllatico ſinu ponit: de

Cæcino

Cæcino fluuio meminit. Plinius, qui in hoc ſinu, inquit, amnes nauigabiles ſunt Cæcinos Crotalus, Semiris, Arocha, Targines. Item Stephanus, Cæcinum inquit, oppidum & fluuius, meminit & Thucidides libro tertio, ubi ait. Laches & Athenienſes egreſſi e nauibus nonnulla loca in locridis iuxta Cæcinum amnem locrenſes ad arcendam uim occurrentes cum Proxeno Capatonis filio circiter trecẽtos cœperunt, detractiſque armis abierunt. Ad Cæcinum amnem, ait Pauſanias, Euthymus apparere deſiit. Hìc mel optimum fit, fit & goſſipium & Seſama, naſcitur terebinthus, & gypſum e terra foditur. In hac orientali Calabriæ ora, ut ſemel atq; iterum ac tertio dixi, paſſim & ubertim prouenit terebinthus, & uitex, & tamarix, & oleander, & Lentiſcus, Sunt in hoc agro pagi Seſtum, & Daulum, quod pingue ſonat. Poſt Cæcinum Galeatum uicus eſt. Inde Petritium caſtellum ſalubri loco ſitum cũ uino & melle optimis, abeſt a mari m.p. tribus Hìc etiam terebinthus prouenit. Non longe eſt clara uallis caſtellum alterum cum linis optimis non cadentibus Alexandrinis. Inde eſt Suberatum caſtellum ſupra mare paulu lum ædito loco, quod Beltrana fluuius præterfluit, abeſt a Cæcino m.p. quatuor in æde diuæ Mariæ beati Franciſci ſapanenſis corpus quieſcit. Sunt in hoc agro pagi Argutum, & Cardinalum cũ linis optimis, qualia fiũt clarauualli, fit & caſeus optimus, extant & horti nemoroſi citrorum, limonum, & malorum aureorum. Inde eſt Montipaonũ tenue oppidum, diſtat a Suberato

m.p.duobus,a freto milliario. Hìc iuxta Meliteum fontem quercus eſt nunquam folia dimittens. Exinde eſt Scyllaceum ciuitas nobilis & uetuſtiſſima ſedes epiſcopalis ædito ac natura munito loco ſita undiq; nupibus uallata inter duos amnes, qui ſuptus urbem in unum coeunt,abeſt a freto m.paſſ tribus ab Auxonijs, aut ab Oenotrijs condita, & inde ab Athenienſibus colonia deducta. Quandoquidem,ut ſæpe dictum eſt,Auxonij in utraque Calabriæ ora multas condidere urbes,in de Oenotrij ea potiti, urbes crebas & paruas cōſtruxerunt.Poſtea Athenienſes,& Phocenſes,& Philoctetes,& Idomeneus complura oppida in Calabria aut edificauerunt, aut colonias deduxerunt. De hac autem urbe ità Strabo ſcribit Scyllaceum Athenienſium colonia,qui Mneſtei comites fuere.Hoc tempore Scyllacium uocatur.Tenétibus autem Crotoniatis, Dionyſius locris terminum ſtatuit.Ab urbeque ſinus ipſe Scyllaticus nomen accepit.Qui ad Hipponiatem ſinum iſthmum,quem diximus,efficit.Conatus eſt autem Dionyſius iſthmum illum mœnibus munire: in ea expeditione,quam contra lucanos ſuſcepit.Verbo quidem ut intrà iſthmum habitantes redderet aduerſus barbaros tutiores Re autem uera, ut communem Græcorum inuicem concordia diſſolueret, & ſecurius interiores ſuo ſubderet imperio,Verum exteriores incurſione facta uetuerunt.Mneſteus autem, cuius comites hanc urbem coloniam deduxerunt, rex fuit Athenienſium electus, Theſeoque ſuffectus.Qui Ilium in expeditionem græcorum

rum eſt profectus,ut Plutarchus in Theſeo ſcribit. Plinius etiam ait. Sinus & Scyllaceum, quem occurrẽs Terineus ſinus peninſulam efficit,& in eo portus,qui uocatur caſtra Annibalis nuſquam anguſtiore Italia xx. m. paſſ. latitudo eſt. Id etiam Strabo & Ariſtoteles aſſerunt. Fuit Scyllacium Romanorum colonia, ut C. Velleius Paterculus lib. primo ſcribit. De nobilitate Scyllatici agri Athalaricus rex nepos ex filia Theodorici ad Seuerum ſcribit. Quod autem Caſſiodorus ipſe Calaber fuerit,oſtendit rex Theodoricus in epiſtola ad ipſum ſcripta in qua eius uirtus ſcribit & laudes. Cui poſtquam Siciliam inſulam gubernandam attribuit, Brettiam i. Calabriam genitale ſolum, regẽdã tribuit. Libuit hîc regis epiſtolam innectere, quæ hæc eſt. Caſſiodoro uiro illuſtri atq; patricio Theodoricus rex. Quãuis proprio fruatur honore quod eſt natura laudabile, nec deſunt probatæ conſcientiæ faſces, cum generant animo dignitates. Omnia ſiquidem bona ſuis ſunt iuncta cum fructibus. Nec credi poteſt uirtus, quæ ſequeſtratur a premio: tamen iudicij noſtri culmen excelſum eſt, quoniam qui a nobis prouehitur præcipuis plenus meritis extimatur. Nam ſi æquabilis credendus eſt, quem iuſtus elegerit, ſi temperantia præditus, quem moderatus aſciuit, omnium profectò capax poteſt eſſe meritorum, qui iudicem cunctarum meruit habere uirtutũ. Quid enim maius quæritur, quàm ubi inueniſſe laudum teſtimonia, ubi gratificatio non poteſt eſſe ſuſpecta. Regnantis quippe ſententia iudicium de ſolis actibus

bus

bus ſumit,nec blandiri dignatur animus domini poteſta te munitus. Repetantur certe quæ te noſtris ſenſibus infuderunt,ut laboris tui fructũ capias, ut noſtris animis ſingula ſuauiter inheſiſſe cognoſcas. In ipſo quippe imperij noſtri deuotus exordio, cum adhuc fluctuan tibus rebus prouinciarum corda uagarentur, & negligi r:d m dominum nouitas ipſa pateretur,ſingulorum ſuſpicantium mentes ab obſtinatione præcepiti deuiaſti, culpam remouens illis nobis neceſſitat e ſubtrahens ultionis. Egit ſalubris perſuaſio, quod uehemens non poterat emendare diſtrictio. Lucratus es damna prouinciæ, quæ meruit ſub deuotione neſcire. Vbi ſub præcinto martio ciuilia iura cuſtodiens,publica priuataque commoda inauarus arbiter extimabas. Et proprio cenſu neglecto ſine inuidia lucri, morum di uitias retuliſti,excludens uel querelis aditum uel dero gationibus locum. Et unde uix ſolet reportari patientiæ ſilentium,uoces tibi militauere laudantium. Nouimus enim teſtãte Rullio ſiculorum natura quàm ſit fa cilis ad querelas, ut ſolita conſuetudine poſſint iudices etiam de ſuſpitionibus accuſare. Sed nos nec eorum præ coniorum fine contenti,Lucaniæ & Brettiorum tibi de dimus mores regendos,ne bonum quod peregrina prouincia meruiſſet,genitalis ſoli fortuna neſciret. At tu conſuetudine deuotiones impendens eo nos obligaſti mu nere,quo tibi putabamus omnia rediddiſſe. Inde ampliã do debitum,unde credi poterat abſolutum. Egiſti te per cuncta iudicẽ totius erroris expertem,nec inuidia quen

quam

quam deprimens, nec gratia blandientem ſublimans. Quod cum ubique ſit arduum, tamen ſit in patria glorioſum, ubi neceſſe eſt, aut gratiam parentela prouocet, aut odium longe contentiones exaſperent. Oblectat igitur actus præfecturæ recolere totius Italiæ notiſſimum bonum, ubi cuncta prouida ordinatione diſponẽs, oſtendiſti quàm leue ſit ſtipendia ſub iudicis integritate deprehendere. Nullus grauiter intulit quod ſub æquitate perſoluit. Quia quicquid ex ordine tribuitur diſpẽdium non putatur. Fruere nunc bonis tuis, & utilitatẽ propriam, quam reſpectu publico contempſiſti, recipe duplicatam. Hæc eſt enim uita glorioſa commoditas dominos eſſe teſtes, ciues habere laudantes. Hijs ergo tot ampliſſimis laudibus incitati patritiatus tibi apicem iuſta remuneratione conferimus, ut quod alijs eſt premium, tibi ſit retributio meritorum. Multæ ſummæ uir felicitate laudabili. Qui ad hanc uocem dominãtis animos impuliſti ut bonorum tuorum potius fateremur eſſe quod credimus. Sed hæc diuino perpetrata auxilio. ut cum hæc pro remuneratione tribuimus, ad meliora iterum tuis meritis exigamur. Ipſe uero Caſſiodorus libro duodecimo in epiſtola ad maximum præpoſitum de laude Scyllacei patriæ ſuæ, & ruris ſui ſcribens ſic ait Scyllaceum prima urbium Brettiorum, quam Troiæ deſtructor Vlyſſes creditur condidiſſe, irrationabiliter dicitur præſumentium nimietate uexari, quod nobis præſidentibus non oportuiſſet aſſumi· quia læſiones eius cogimur plus dolere dum patriotica nos probe-

tur

tur affectione contingere. Ciuitas ſupra ſinum Adriaticum cõſtituta in modum botrionis pendet in collibus, non quòd difficili aſcenſione turgeſcat, ſed uoluptuoſe campos uirẽtes, & cærulea maris terga reſpiciat. Hæc naſcentem ſolem ab ipſis cunabulis intuetur, ibi uentura dies non præmittit auroram, ſed mox ut oriri cœperit lampadem ſuam uibrans fulgor oſtendit. Gaudentẽ reſpicit Phœbum, propria illic luminis claritate reſplẽdet, ut ipſa magis ſolis putetur eſſe patria. Rhodi *opinione ſuperata fruitur luce perſpicua. Aeris quoque temperatione dotata, apricas hiemes, refrigeratas ſentit æſtates, & ſine aliquo mœrore tranſigitur, ubi infecta tempora non timentur. Hinc et homo ſenſu liberior eſt, quia temperies cuncta moderatur. Patria ſiquidem feruens leues efficit, & acutos, frigida tardos et ſubdolos, ſola temperata eſt, quæ mores hominum ſua qualitate componit. Hinc eſt quòd antiqui Athenas ſedem ſapiẽtum eſſe dixerunt, quæ aeris puritate peruncta lucidiſſimos ſenſus ad contemplatiuam partem felici largitate præparauit. Nunquid enim tale eſt corpori aquas cœnoſas ſorbere, quale perſpicuitatem lucidiſſimi fontis haurire? ſic animæ uigor oneratur, dum ſpiritu grauiore comprimitur. Subiacemus enim neceſſariò talibus rebus, quando nubilo triſtes efficimur, & iterum naturaliter ad ſerena gaudemus: quia cœleſtis animæ ſubſtantia ad infecta quæque & puriſſima lætetur. Fruitur marinis quoque copioſa delitijs dum poſſidet uicina quæ nos fecimus, clauſtra neptunia. Ad pedem ſiquidem*

dem Moſcij montis ſaxorum uiſceribus excauatis, fluẽta nerei gurgitis decenter immiſimus, ubi agmen piſciũ ſub libera captiuitate ludentium & delectatione reficit animos, & admiratione mulcet obtutus. Currunt auidi ad manus hominum, & antequam cibi fiant, eſcas expetunt. Paſcit homo delitias ſuas, & dum habet in poteſtatem, quod capiat, frequenter euenit, ut repletus omnia derelinquat. Spectaculum quoque pulchre admirantium non adimitur in ciuitate ſedentibus. Cernuntur affatim copioſæ uindemiæ, arcarum pinguis tritura conſpicitur, oliuarum quoque uirentium uultus aperitur. Non eget aliquis agrornm amœnitate, cui datum rſt de urbe cuncta conſpicere. Hanc quia modo non habet muros ciuitatem credis ruralem, uillam iudicare poſſis urbanam, inter utrunque poſita copioſa naſcitur laude ditata. Hanc dum frequenter inuiſere deſiderant commeantes, dum tædia laboris refugere cupiunt amœnitate ciuitatis in paradauedorum & annonarum præbitione proprijs ciues fatigantur expenſis. Quapropter ne lædat urbem amœnitas ſua, aut res præconij fiat cauſa diſpendij paraueredorum et annonarum præbitionem ſecundum euectiones conceſſas, in aſſem publicam conſtituimus imputari Pulueratica quoque iudicis funditus amputantes, trium tantum etiam dierum præſulibus annonas præberi ſecundum uetera conſtituta decernimus, ſuis expenſis facta tarditate uecturæ. Leges enim adminiſtrantes, remedio non oneri eſſe uoluerunt. Qua de re æquitatis intuitu ciuitas ueſtra releua-

re

re iudiciorium eſt, quod tibi referimus, non remiſſum. Viue iuuante Deo iuſtitia ſæculi, & ſecuritatis gaudio ſingulari. Alij dicāt inſulas, ego uero habitationes tuas appellarem potius fortunatas. Ciuitas ueſtra, & habi tationes tuas dicit, qui Maximus, ad quem ſcribit, Scyl laticæ regionis præpoſitus erat, & Scyllacei reſidebat. Et libro eodem ad Anaſtaſium cancellarium Lucaniæ & Brettiorum præpoſitum de caſeo & uino Brettiano & præſertim Scyllatico uino loquens ait. Cum apud re- rum dominum ſolēni more prāderemus, & diuerſæ pro uinciæ de ſuis delitijs laudarentur, ad uina Brettiorum & Scyllatica ei ſuauitate currente, ut aſſolet, ſermone peruentum eſt. Quod herbarum beneficio tanta ibi na turæ iucunditate conficitur, ut non credas deeſſe mellis guſtum, quem nulla conſpicis qualitate permixtum. Ma net illic leuiter prouocatum lac uberibus fiſtuloſis, & quaſi in alios uentres naturæ ubertate collectum, non guttis impluit, ſed quibuſdam repentinis torrentibus influeſcit. Redolet ſuauis & uarius odor herbarum, na ribus agnoſcitur pecudum paſtus, qui flagrans uirtute diuerſa, thuris ſentitur inſpirare ſimilia. Huic tanta pin guedo ſociatur, ut arbitreris ſimul decurrere palladium liquorem, niſi quod ab illa praſina uiriditate niueo can dore diſcernitur. Tunc cadis late patentibus copia illa mirabilis læto nimium paſtore ſuſcepta cum admixtio- ne coaguli in calloſam cœperit teneritudinem condura- ri, ad pulcherrimum orbem forma perducitur, quæ ſub terraneis horreis aliquantulum congregata diuturnam

caſei

caſei facit eſſe ſubſtantiam. Hoc quanto eius ſuperimpoſitum nauigijs deſtinabis, ut deſiderijs regalibus paruo munere ſatisfeciſſe uideamur. Vinum quoque quod laudare cupiens Palmatianum nominauit antiquitas, nos ſtypſim a ſpiritu ſed gratum ſuauitate perquirere. Ná licet inter uina brettia uideatur extremum factum eſt tamen penè generali opinione præcipuum. Ibi enim reperitur & Gazato par, & Sabino ſimile, & magis odoribus ſingulare. Sed quia illud famam ſibi nobiliſſimá uendicauit, Hoc & in ſuo genere nimis elegans perquiratur, ne prudentia maiorum aliquid appellaſſe uideatur impropriú. Eſt enim ſuaui pinguedine molliter craſſum, uiuacitate firmiſſimum, nare uiolentum, candore quoque perſpicuum. Quod ita redolet ore ruſtatum, ut merito illi a palma nomen uideatur impoſitum. Viſcera defecta conſtringit, uulnera madida deſiccat, lapſum reficit pectus, & quod uix ualet implere potus arte compoſitus, hic naturaliter præſtat infectus. Sed prouide ut ſupradictas ſpecies exactas debeas deſtinare, quia falli nõ poſſumus, qui hoc patriotica ueritate retinemus. Ad præſens enim de cellarijs noſtris quæ deſiderabátur obtulimus, tu autem tuo periculo diſſimilia fucis, quorum iam inditia tenere poſſe cognoſcis. Item de admirabili c iuſdam fontis natura agri Scyllatici, qui Arethuſa dicebatur, ad Seuerum præpoſitú ſcribens libro octauo ita dicit. Cum Niſandus uir ſublimis pro cauſis ſuis ad comitatum ſacratiſſimum feſtinaret, itineris longinquitate confectus, animalia ſeſſa reparare contendens

ad fontem Arethuſæ in Scyllatico territorio conſtitutæ elegit ponere manſionem. Eo quod ipſa loca & paſtura rum ubertate fœcunda ſint, & inundatione aquarum pulchreſcant. Eſt enim, ut dicitur, ſub pede collium ſupra maris arenam fertilis cāpus. Vbi fons uaſtus egrediens cannis in coronæ ſpeciem cingētibus riparum ſua rum ora contexit, amœnus admodū, & arundineis um bris, & aquarum ipſarum uirtute mirabilis. Nam cū ibi tacitus homo et ſtudioſe ſilētioſus aduenerit, aquas fontis irrigui repperit ſic quietas, ut in morē ſtagni nō tam currere, quam ſtare uideatur. At ubi concrepans tuſsis emiſſa fuerit, aut ſermo clarior fortaſſe ſonuerit, neſcio qua ui aquæ ibidem concitatæ proſiliunt. Os illius gurgitis ebulire uidens grauiter excitatum, ut pu tes aliquam rigentem ſuccenſæ ollæ ſuſcepiſſe feruorē. Silenti homini tacitè loquenti ſtrepitu & fragore reſpondens, ut ſtupeſcas ſic ſubito perturbatam, quā nul lus tactus exagitat. En noua uis, inaudita pro pietas, aquas uoce hominum commoueri. Et quaſi appellatæ reſpondeant, ita hominum ſermonibus prouocatæ neſcio quid immurmurant. Credas ibi aliquod animal pro ſtratum ſomno quieſcere, quod excitatum magno ſtrepitu tibi reſpondeat. Arethuſa enim fons multis locis eſſe fertur, diciturque ab irrigando. Fuit Caſſiodorus: in ſecularibus diſciplinis, omnium ſuo ſæculo facile eruditiſſimus. Sed ſeculi honoribus contemptis diui benedicti monachus factus diuinarum ſcripturarum ſcientia, atque etiam ſanctitate effulſit. Fuit abas Cœnobij, quod

eſt

eſt Rauennæ ſcripſit epiſtolarum libros uigintiocto. Hiſtoriam tripartitam in libros duodecim, in epiſtolas catholicas libros ſeptem: in actus apoſtolorum librum unum, inſtitutionem ſecularium literarum libros nouẽ: inſtitutionem diuinarum lectionum libros duos, de ratione animæ librum unum, in cant. canticorum librum unum: memoriale ſcripturarum lib. unum: Complexiones in apocal. lib. unum. Sacerdotem prænominatum lib. unum, in totum pſalterium lib. unum, ubi pſalmorũ occulta præcipuè potentiſſime reſerauit. Catalogum cõſulum Romanorum lib. unum, de etymologijs lib. unum: de orthographia lib. unũ: de ſchematibus & tropis lib. unum. Claruit temporibus Iuſtini ſenioris uſque ad imperij Iuſtiniani iunioris finẽ. Obijt annum agens xcvi: a Chriſto nato Dlxxv. Functus eſt autem Romæ magnis ac ſummis honoribus ac magiſtratibus, nam fuit Senator, & quæſtor, & conſul, & magiſter officij, & præpoſitus officiorum Theodorici & Alarici regum et totius Italiæ præfectus. Eſt Scyllatica eccleſia uetuſtiſſima. Zaccharias epiſcopus Scyllaticus interfuit Synodo Romanæ ſub Vigilio papa, et Paulus epiſcopus Scyllaticus interfuit Synodo Conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone papa & Gaudentius epiſcopus Scyllaticus interfuit Synodo Romanæ ſub Hilario papa. In æde epiſcopali diui Agathij corpus quieſcit, aſſeruantur et fruſtula dominicæ crucis, & crinum beatæ Mariæ Virg. & Mariæ Magd. & beatorum apoſtolorum Matthæi & Bartholomæi. In calamitate illa, quam uniuerſa Ca-

labria & Lucania ab agarenis, & cretenſibus, mauris & carthaginienſibus perpeſſæ ſunt, Rhegium ob archiepiſcopi ſanctitatem, & Scyllaceum quod tuto ac munito loco eſt nil aduerſi tulerunt. Celebratur hic nobile emporium annuatim. Fiunt figlina opera inſignia, utpotè patinæ, lances, diſci, & alia id genus. Fiunt & *uina olea, mella & lina optima ſunt aurifodinæ & argentifodinæ, naſcitur marmor. Effoditur gypſum trigenum, ſpeculare, & marmoroſum, & alabaſtritæ ſimile, ſiue ut quibuſdam placet, alumē ſciſſile.* Fit *goſsipiū, & ſeſama, & oriza cum libet, fit & triticum laudatiſſimum, prouenit terebinthus, uitex, tamarix & oleander. Sunt in hoc agro pagi ſtalarum a ſtalizo ſtillo, & mons ſiue promontorium eodem nomine Moſcius olim dictus, in ima parte cuius ſecus littus Caſſiodori uilla fuit. Hic tubera producuntur, & aſparagi ſponte omnibus menſibus anni: intyborum cāpeſtrium fimbriæ dulces ſunt.* In *templo huius pagi eſt corpus beati Gorgonij: Montaurum, ubi diui Pantaleonis fruſta quædam aſſeruantur. Gaſparina, Vitum cum linis optimis minimum inuidentibus Alexandrinis. Hic ſanctorum uiti Modeſti & creſdentiæ corpora iacere dicuntur. Lucenadum, Oliuadum, Centracum, Palermitum, ubi effoditur marmor, Helia, Amaronum,* Florum, *& Borgia ſunt & in Scyllatico agro caſtaneta mortalium uſui & porcis alendis opportuna. Intus eſt Gemilianum oppidum, quod Crotalus amnis præterfluit, abeſt a Scyllaceo m. p. nouem, a freto duodecim. Oppidani ligneis ua-*

ſis

ſis conficiendis nauant operam. In hoc agro calcanthú naſcitur, & cos olearia oleo trahens aciem, ex hoc oppido fuit Tiberius Roſellus philoſophus, Auguſti. Nyphæ auditor. Qui Neapoli poſt præceptorem ſuum primum locum inter philoſophos obtinebat. Salerni plures annos philoſophiá publice eſt profeſſus. Inde Africæ uiſendæ impatiens eam adyt, ubi a ſuo mancipio ſopore ſepultus interfectus eſt. Viget modo Ioannes Chriſoſtomus diui benedicti monachus ſpectatæ uitæ uir latina & græca lingua impenſe eruditus archiepiſcopus Dyrrachinus. m. p. octo ab oppido diuæ Mariæ a Coratio cognomine templum extat cirſtétienſium monachorum cœnobium, ubi multorum ſanctorum fruſta aſſeruantur. Ad ſecundum lapidem a Gemiliano Tyrium oppidum eſt uetuſtiſſimum ædito loco ſitum diſtat a freto m. p. duodecim, a Scyllaceo nouem. Fuit ab Athenienſibus aut conditum, aut deducta colonia. Hierone ductore circiter Olymp. ſeptuageſimam, ut Plutarchus in Nicia tradit. Vbi ſic ait. Hieron coloniæ, quam Athenienſes in Italiam miſerunt, ductor couſtitutus fuit, & Tyriorum ciuitatem edificauit. Licet quidam Thuriorum legant. Sed porrò hallucinantur, nam Thurium coloniam deduxit Pericles, quo cum ſene Nicias iuuenis præturam geſſit. Hic caſeus laudatiſſimus fit. Extat mons ſublimis nobilibus herbis medicinalibus refertus, ſunt enim Apennini iugu. In hoc agro uicus eſt Sitigianum, nec longe Marcinara uicus alter. Inde ad fretum redeunti Arocha caſtellum occurrit, quod Crota-

lus fluuius adlabitur. Ex hoc caſtello fuit Agathius Guidacerius presbiter integræ uitæ uir latina græca, & hebraica lingua aprime eruditus. Romæ hebraicas literas publice docuit leone & clemente Pont. Inde bibliotheca, quam multo ſtudio ſibi comparauerat, amiſſa ea in direptione, quæ per Carolum Borboniam factā eſt, Pariſios adijt, ibi plures annos eaſdem literas publicè eſt profeſſus. Edidit rudimenta grammaticæ hebraicæ linguæ. Scripſit ad Clementem ſeptimum ſuper cantica, & ſuper aliquot pſalmos, & in Danielem. Migrauit e uita Pariſijs Pauli tertij Pont. anno octauo, ætatis ſuæ anno ſexageſimoquinto. Exinde eſt Girifarcum caſtellum cum oleo optimo, cuius Ager frumenti & aliarum frugum ferax eſt, & pabulis, nec non phaſianorum, externarum, & coturnicum aucupio commodus: naſcitur reoponticum. Secus littus a Scyllaceo m. p. ſex cuiuſdam oppidi ueſtigia uiſuntur, quod a Cretēſibus, Mauris, & Carthaginienſibus exciſum fuit. Iuxta locum hunc Crotalus amnis nauigabilis in mare defluit, cuius, ut dixi, meminit Plinius. Qui olim Crotonienſem agrum a Locrenſi diſpeſcebat nam antea illum Cæcinos diſterminabat. Siquidem Scyllaceum Crotoniēſium erat, ut dudum ex Strabone oſtendi. Qui & alibi ait post Scyllaceum Crotoniatarum fines ſunt: ſed Dionyſius Tyrannus illud Crotoniatis adimens Locrenſiū iuris fecit. Tota nempe ora hæc a Cæcino prius ut dixi, inde a Crotalo amni uſque ad Hyliam, nunc Triontum flumen ſub Crotonienſium ditione erat: ab Hylia ue

ro uſque ad Acalandrum flumen Thuriorum.

LIBER QVARTVS.

POST Crotalum flumen Catazanum ciuitas nobilis extat inter Crotalum ipſum & Allium amnes ædito ſalubrique ſitu locata, loci natura & inde manu munita, diſtat a freto m.p. ſex a Scyllaceo duodecim, eſt ſedes epiſcopalis. Nouũ opus, fuit autem a Fagitio Nicephori Imperatores in Italia procuratore conditum, poſt uaſtitatem eam quam uniuerſa Calabria, Lucania, & Apulia perpeſſa eſt. Condidit etiã Fagitius ipſe in hac urbe eccleſiam in honorem Michaelis archangeli, quã Stephanus archiepiſcopus Rheginus conſecrauit. Dictum eſt autem Catazanum a Catizo uerbo græco quod ſignificat ſedeo, quòd hoc condendæ urbis loco delecto, hic cõſederint. Vel a cata ideſt ſuper & Zao hoc eſt uiuo, & oros ideſt mons, quod ſuper hunc montem aeris temperie cœlique amœnitate præſtantem condita ſit urbs. Vnde catazarum eſſet appellanda. Quæ adeo coaluit, ut hac tempeſtate inter primas Calabriæ urbes annumeretur. Hìc omnis generis, & uerſicolores ſericei panni, & ij optimi texuntur, quibus conficiendis textores adſunt plurimi, telariaque plurima in ea ſunt. In æde epiſcopali beati Vitaliani membra aliquot, & beati Theodori brachium aſſeruantur. Nuper exceſſit e uita

Ioanneſiacobus Pauiſius huius urbis ciuis philoſophus. Qui Patauij, & inde Romæ plures annos philoſophiam publice eſt profeſſus. Scripſit ſuper primam philoſophiam, & ſuper animam Ariſt. & alia. In hoc *agro uina clara fiunt, naſcitur gypſum ſpeculare, & color cyaneus: prouenit terebinthus, & uitex, & oleáder, ſit goſſipium, & ſeſama, & oriza.* Inde *eſt Taberna ciuitas nobilis iuxta Silá ſyluá (hic.n. incipit Sila) Triſchenes urbis reliquiæ quam Allium flumen torentinis & anguillis uber adlabitur. Abeſt a Catazaro m.paſſ. octo, a freto quatordecim* Fuit *autem Triſchene ciuitas nobilis & magna ac populoſa muris & turribus cincta inter Crotalum, & Semirim amnes non longe a freto. Quæ cum a Cretenſium maurorum, & Carthaginiéſium exercitu grauiter obſideretur, ciues ſe diu uiriliter tutati ſunt, ſed longa obſidione & inſidijs expugnata tandem fuit & dirupta. Fuit & ſedes epiſcopalis antiquiſsima nimirum Lucius epiſcopus trium tabernarũ interfuit Synodo Romanæ ſub Hilario papa. Et Decius epiſcopus tabernarum interfuit Synodo Romanæ ſub felice papa. Hæc ſedes, ut in codice Vaticano ſcriptum eſt, ad ſanctam Romanam ſedem pertinebat. Gregorius papa hanc eccleſiam ob ciuitatis uaſtationem Ioanni archiepiſcopo Rhegino commendat, eccleſiæque illius unit. Dicta autẽ fuit Triſchene.i.tres tabernæ ſiue tria tabernacula, quod cum ibi tres principales eccleſiæ eſſent, epiſcopus urbis in eis alternatim principalibus feſtis diebus diuina facere conſueuerat. Cæterum*

poſt

poſt uaſtitatem illam Nicephorus græcorum Imperator Gorgolanum in Calabriam miſit, ut urbes dirutas reſarciret, aut aliò eas transferret, Terina, & Taurianum & Arocha, & Triſchenæ in nouas ſedes translatæ ſunt, reliquæ eiſdem in locis reſarcitæ. Reſtituitque eis Gorgolanus epiſcopales cathedras. Trium tabernarum eccleſiam Stephanus archiepiſcopus Rheginus cõſecrauit. In tẽplo minoritarum beati matthæi meſurgacẽſis corpus quieſcit. Tabernẽſes mortuo epiſcopo Nicolaum Marinum in ſuum epiſcopum deligerunt. Incolæ plurimum latinam linguam uſurpant, liberalibuſq; diſciplinis, & iuri ciuili nauant operam, atque ob gratam cœli temperiem præclara ingenia gignuntur. Affluit & urbs optimarum aquarum ſcaturiginibus. Naſcuntur in hoc agro uina clara. Naſcitur & Calcanthum, & lapis ſpecularis. Prouenit terebinthus affatim extãt et ſyluæ glãdiferæ & caſtanetaſſaginandis porcis commodæ. Suntque pagi ſorbum, Nucum, Maraniſũ, Sabutium, Foſſatum, Pentonum, Ioanum, Album, Dardaniſum, Magiſanum, Viculiſum, Petrium, ubi ſtibiũ naſcitur, lapis eſt plumbeo colore, untuoſus, & tener, qualis naſcitur in Britania & Romam deportatur. Ab urbe ad ſecundum lapidem eſt diuæ mariæ templum diui Baſilij monachorum cænobium ubi una coſtarum diui Laurentij, & fruſta diui Baſilij, & Senatorij, & caſſatorij, & Dominatori, & Pancratij, Policarpi, Sebaſtiani, Trifonis, & aliorum ſanctorum aſſeruantur. A Taberna ad fretum tendenti Aſylia raſtrum occur

rit ædito loco inter Allium & Semirim amnes quod defenſaculum ſignificat Ager hic frugifer eſt, naſcuntur uina præclara, fit goſſipiú, et ſeſama, naſcitur color cyaneus, prouenit terebinthus. E regione Aſiliæ parte leua Zachariſum oppidum eſt ædito loco ſecundum Silam ſyluam quod nomen utile ſignificat. In hoc agro ſpina pontica, & reuponticum, & lapis phrygius producuntur. Suptus Aſiliam Semiris oppidulum eſt, ædito loco & iuxta eiuſdem nominis amnis nauigabilis anguillis fœcundus excurrit, cuius, ut alibi dixi, meminit Plinius, a quo oppidum nomen ſumpſit, diſtat amari m.p. quinque, a Catazaro ſex. Ager hic frumenti & aliarum frugum ferax eſt, & paſcuus. Fiunt uina & mella nobilia, legitur manna, fit goßipiú, ſeſama et oriza, naſcuntur cappares, prouenit terebinthus, et uitex, fit & caſeus optimus. Poſt Semirim amnem Cropanú oppidum eſt, abeſt a ſemiri m.p. octo, a freto quatuor. Ager hic campeſtris eſt, & frugifer. Fit amygdalarum copia, & goſſipium ac ſeſama. Scaturit & fons ſalſus, legitur manna, fiunt uina olea mella & ſerica optima. A Semiri amni Cariatú tenus uulgò agri feraces ſunt, & campi paſcui, & nouales roſcidi, triticum candidum ferunt. Non longe a Cropano Arocha fluuius nauigabilis defluit, cuius meminit Plinius. Dein eſt Belicaſtrum ciuitas ſedes epiſcopalis ædito loco ſita, diſtat a Cropano m.p. quatuor, a mari octo. Hanc Chonam eſſe arbitror, quam lycophron appellat opulentá. Et Strabo ipſam Philoctetem circa Peteliam, a qua abeſt

abeſt m.p.decem, condidiſſe ait, Necnon eundem circa Peteliam ipſam ſuper Crimiſſam promontoriú, de quo paulopoſt, crimiſſam urbem, aliaſque deinceps urbes conſtruxiſſe tradit. Ait enim, ubi de Petelia fatus eſt, circa loca ipſa Philoctetes & uetuſtam condidit Crimiſſam. Apollodorus quidem in expoſitione nauium Philoctetæ mentionem inferens nonnullos dixiſſe ait, ut Philoctetes ad Crotoniatarum agrú profectus promontorium Crimiſſam habitari fecerit. Et ſupra illud oppidum Chonin, a quo chones incolæ dicti. Et Pumenum, & Vertinæ interius, & Calaſerna, & exigui quidam alij uici uſque Venuſam urbem celebrem extant. Philoctetes enim in Crotoniata regione oppida quædá cõdidit, quædam ab Auxonijs & Oenotrijs condita, ueluti colonias ſuis habitanda præbuit. Chonam autem, hoc eſt Belicaſtrum Naſcarus fluuius, Syrus olim dictus adlabitur. De quibus lycophron in Alexádra ait. Et Syrus Celer fluuius fluit irrigans profundam choniæ fertilitatem. Id quod urbi huic cõuenit. Ager enim hic frumenti & aliarum frugum ferax eſt, naſcuntur uina nobiliſsima, & olea ac mella, optima fiunt. Non caret urbs aquarum ſcaturiginibus, extat & fons nobilis charia dictus, quod gratioſum ſignificat, Extat & fons ſalſam aquam manans, ex qua fit muries. Naſcuntur cappares. Fit goſsipium et ſeſama, prouenit terebinthus, naſcitur gypſum ſpeculare, & marmoroſum, & alabaſtritæ ſimile, naſcitur & lubrica fabrilis, et terræ gens quoddam, ex qua fit color giluus

naſcitur

naſcitur & ſilex,legitur manna. Quocirca non ab re belicaſtrum ei nomen inditum eſt. Ex hac urbe fuit diuus Thomas cognomine aquinus doctor eximius prædicatorum ordinis cœnobita landolphi,qui huius urbis & uicinorum oppidorũ dominus erat,filius matre Thedora. Non enim aquinus dictus eſt quod Aquini natus ſit,quæ urbs in frentanis in ſamnio eſt, non in campania,ut geographiæ rudes quidam falsò ſcribunt, ſed quod id uocabulum aquinus diui Thomæ familiæ gentilitium nomen eſt. Extat etiamnum in Calabria multis locis aquina familia,ut conſentiæ,ut Tropeæ, ut alibi,ubi uiri nobiles ſunt & locupletes, ac præter cæteros,uiget modo Cæſar aquinus diui Thomæ agnatus,ac gentilis,Caſtioni,quod oppidum,ut oſtendi,in Calabria eſt,dominus. Quare altius nobis repetenda eſt hiſtoria. Nimirum diui Thomæ familia initio a nobili frangipani Romana familia,quæ olim potens admodum fuit, originem ducit,ex qua & diuus Gregorius papa fuit. Huius familiæ unus quiſpiam,inter cætera oppida, Aquinum etiam Samnij oppidum poſſidebat,a quo aquina ſiue aquinia familia cognomen ſumpſit,quod ad poſteros manauit deinceps Qui cognominandi mos etiãnum Romæ uiget nam ferè omnes oppidorum domini ab oppidis ipſis cognomina mutuantur. Alijque prope innumeri uel ab oppidis ubi orti ſunt,aut quib. imperant,cognomina ſumunt,quinetiam plerique a prouincijs quoque cognomina mutuantur. Diui antem Thomæ maiores,qui ea ratione,qua diximus, aquina ſiue

aquinia cognomine dicti ſunt, urbi huic Belicaſtro dominabantur in eaque agebant, in qua & diuus ipſe Thomas eſt ortus. In annalibus enim magiſtrorum ordinis prædicatorum. Sic ſcriptum eſt. Thomas de aquino in linea paterna natus eſt ex genere comitum aquinorum, qui dicuntur de loreto & de Belcaſtro, & antiquitus dicebatur de frágipanis Romanis. Quæ fuit progenies ſanctiſſimi Gregorij papæ primi huius nominis, & progenies eſt antiquiſſima. Retulit dominus Bernardus comes de loreto ſe habere unum inſtrumentú apud ſe pertinens ad progeniem ſuam in quo Boetius Senator ſummus philoſophus & theologus, qui aliàs ſanctus Seuerinus appellatur, pro teſte inducitur, in quo ipſa domus de loreto & de Belcaſtro uocatur de frangipanis, ut reperitur in quadam chronica antiqua in cõuentu ſanctorum Ioannis et Pauli Venetijs. In linea uero materna habuit matrem neapolitanam Theodoram nomine, quæ habuit duas carnales ſorores, quarum una mater extitit Petri ſereniſſimi regis aragonum, altera autem mater fuit inclyta Ludouici regis Siciliæ. Comitum inquit, aquinorum pluratiuo numero, hoc eſt aquinæ familiæ, qui dicũtur de loreto & de Belcaſtro, ideſt, qui his oppidis dominabantur. Mater tantum neapolitana fuit. Conſtat ergo aquinam familiam uel Boetij tempeſtate Belicaſtro dominatam fuiſſe. Quáquam nõ deſunt calabræ gloriæ parum fauentes, qui nolint Thomam calabrum fuiſſe: qui præter rem mihi ſubiraſcentes, locum illum annalium prædictorum, ceu falſum, im mutandum,

mutandum, aut delendum ſe curare dixerunt. Iam uero conſtans apud ciues ſuos Belicaſtrenſes memoria huc-uſque durat. Thomam ipſum hic fuiſſe ortum. Extat in ſuper in huius urbis arce ædicula, in qua pictura eſt ue tuſtiſſima huiuſmodi. Pictus eſt Thomas ipſe puerili ſpecie aperto ſinu roſas recentes patri oſtendens. Cum enim in hac regione ingens caritas eſſet, Thomas iam tum puerulus pietate incenſus quicquid habere poterat erogabat egenis. Cumque aliquando in huiuſcemodi præclaro facinore ipſum pater hyberno tempore deprehenderet ſcitareturque quidnam geſtaret in ſinu, ipſe pauore perculſus ſe roſas geſtare reſpondit, illicoue ſinum aperuit, & ueræ roſæ recentes uiſæ ſunt, proinde atque ſi tum ex roſario decerptæ eſſent. Hoc miraculũ oſtendit Deus illius futuræ ſanctitatis inditium. Edit animam in monaſterio foſſæ nouæ agri Terracinæ quod oppidum non in campania eſt, ut quidam ſcribunt, ſed in latio, humanæ ſalutis anno M.cclxxiiij. dum proficiſceretur ad lugdunenſe cõcilium a Gregorio decimo eò accerſitus. Nihil aliud de eo a me ſcribẽdũ cenſui nam reliquam eius uitam ſcripſere alij. Id unum tantum ad dere mihi uiſum fuit, quod diuus ipſe Thomas ut homo calaber patria charitate deuictus ex hiſtoria tamen Pythagoram philoſophum calabrum cõterraneum ſuũ fuiſſe in primum Metho. Ariſt. ſcripſit. Cæterum ſunt & alij quidam qui indignantur, ac permoleſte ferunt diuum Thomam Calabrũ fuiſſe, & ipſum, ut alios Calabros multos, alijs regionibus falsò ac maligne aſſerunt.

ſerunt. Perinde acſi Calabra regio in Italia uilis ſit & abiecta, & non ea, quæ huiuſmodi homines ædere poſſit. Cum Calabria, ut oſtendi (fremant ac dirumpantur inuidi omnes licet, ubi eorum peruerſitas id me ſcribere adegit, dicam id quod res eſt:) omnium Italiæ *regionum, latium tantum ob Romæ maieſtatem excipio, & habitationis, & Chriſtianæ religionis uetuſtate, ac populorum claritate, utpotè a pronepote Noe, & a claris græciæ populis Oenotrijs & Athenienſibus, poſtremo a Romanis cæteriſque latinis habitata, nam ex triginta ĩ Italia colonijs, nouẽ in Calabria sũt, quot in nulla alia* Italiæ *regiõe, multis oppidis municipale ius datũ, ſola primo Auxonia, Heſperia, Oenotria, &* Italia *dicta, & in omni ſcientiarũ genere, ac rerum omnium tum quæ natura ſponte gignuntur, tum quæ induſtria fiunt copia ac uarietate eſt nobiliſſima. Quæ enim Italiæ regio, Latio excepto, tot claros doctrina, & robore præſtantes uiros protulit, quod Calabria? qui & multarum rerum fuere inuentores. Proinde apponant obſecro digitum ori, & obmuteſcant maligni obtrectatores, & deſinant de cætero aliorum laudi ac gloriæ ac uirtuti inuidere ac detrahere. Poſt Belicaſtrum Meſſurga oppidum eſt, Reatium olim dictum ab Oenotrijs cõditum a Reatio flumine nũcupatum, ut ait Stephanus, quod ſecundum oppidum excurrit. Eſt autem oppidum inter Reatium & Virgarim amnes, qui Targini miſcẽtur, ciuis Reatinus, abeſt a Bellicaſtro m.p. quinque a freto ſexdecim. Dictum eſt autem Meſſurga quaſi Meſ-*

ſurgus

ſurgus exempto a, quod cantorem ſignificat, quòd ob agri fertilitatem incolæ cantu, hoc eſt lætitia geſtirent. Eſt enim ager hic frumenti & aliarum frugum ferax. Fiunt figlina opera ex argilla, & ex luto ſubruſo. Fit in hoc agro goſſipium, naſcuntur cappares, & terebinthus, oritur lubrica ſabrilis, & terra ex qua fit color giluus, naſcitur & marmor in Silla ſylua. Fiunt aucupia multarum auium. Ex hoc oppido fuit beatus Matthæus Vidius minorum ordinis cœnobita, cuius corpus Tabernæ quieſcit. Meſurgacẽſes anno a uirgineo partu M.D.xxvij. tale quidpiá patrarunt in regulum, quale quondá locrenſes in dionyſ. Subinde eſt Policaſtrú oppidum in radicib. Silæ ædito loco ualiduu propugnaculum, loci natura munitum, rupibus undique ſeptum inter Soleum & Cropam amnes, torentinis & anguillis fœcundos: diſtat a Meſurga m.p. quinque, a mari uiginti, a Crotone totidem, Petelia olim dicta. Mela enim ité que Plinius Peteliam in hoc Scyllatico ſinu ponunt. Rurſus Plinius eam mediterraneam eſſe oſtendit, cum ipſam intus eſſe dicit. Sex. Iulius Peteliam undecim mẽſes obſidionem ab Annibale ſuſtinuiſſe ſcribit. Liuius hanc Annibalem multo ſuorum ſanguine cœpiſſe prodit, atque non ui ſed fame: quæ res argumentum eſt Peteliam ualidum propugnaculum eſſe. Proinde Policaſtrum Peteliam eſſe minime eſt ambigendum. Licet Raphael Voloterranus ex Peteliæ occaſu uicinum oppidum Altimurum edificatum eſſe nugetur: cum neque Petelia interierit, & Altimurum in Apulia ſit. Eſt Pe-

elia urbs uetuſtiſſima ac nobilis,ſed non adeo magna, ab Auxonijs,uel ab Oenotrijs,ut opinari licet, cōdita: qui multas urbes in utraque Calabriæ ora condiderūt, inde a Philoctete habitata. Quidam uero eam a Philo ctete ipſo Peantis filio & Herculis comite haud multo poſt Ilij excidium conditam uelint:ait enim Virg. Aeneid. libro tertio:Hic illa ducis Melibœi parua Philocte tæ ſubnixa Petilia muro. Et Strabo libro ſexto : Petelia Lucanorum metropolis putatur ſatis ad hoc tépus incolarum habens. Hanc Philoctetes e Melibœa per ſe ditionem profugus edificauit egregijs munimentis ualidam,adeo,ut Samnites eam quandoque caſtellis exedificatis corroborarint. Fuit Petelia amica & ſocia P. R. Petelini.n. & Rhegini,ait Liuius. Bel. Pun. lib. tertio,ſemper in fide & amicitia Romanorum ad ultimū permanſerunt. Et rurſus:Petelinos, qui uni ex Brettijs manſerunt in amicitia Romana, non Chartaginienſes modo,qui regionem obtinebant,ſed Brettij quoque cæteri ob ſeparata a ſe conſilia,oppugnabant, quibus cū obſiſtere nequiſſent Petelini legatos Romam ad præſidium petendum miſerunt,quorum preces lagrimæque (in queſtus enim flebiles cum ſibimetipſis conſulere iuſ ſi ſunt,ſeſe in ueſtibulo curiæ profunderunt) ingentem miſericordiam patribus ac populo mouerunt. Conſultique iterum a M. Aemilio prætore patres circunſpectis omnibus imperij uiribus fateri coacti ſunt,nil tam longis ſocijs in ſe præſidij eſſe redire domum fideque ad ultimum expleta conſulere ſibimetipſis in puncti fortuna

tuna iuſſerunt. Hæc poſteaquam nunciata legatio Pe telinis eſt, tantus repente mœror pauorque ſenatum eorum cœpit, ut pars profugiendi quo quiſque poſſet, ac deſerendæ urbis auctores eſſent. Pars adiungendi ſe cæteris Brettijs, ac per eos dedendi Annibali. Vicit tamẽ ea pars, quæ nihil raptim ac temere agendum, conſulendumque deintegro cenſuit. Re laxata poſtero die per minorem trepidationem, retinuerunt optimates, ut conuectis omnibus ex agris urbem ac muros firmarent. Et paulo poſt. Expugnata tandẽ Petelia fuit ab Amilcare Annibalis præfecto aliquot poſt menſibus, quam cœpta oppugnari erat. Sed ſanguine multorum ac uulneribus, ea pœnis uictoria ſtetit. Nam ulla magis uis obſeſſos quam fames expugnauit. Abſumptis frugum alimentis, carniſque omnis generis quadrupedum, ſutrinæque poſtremo corijs, & herbis, & radicibus, & corticibus teneris, ſtructiſque robis ueſcebantur uiſcereque. Nec antequam uires ad ſtandum in muris ferendaque arma deerat expugnati ſunt. Et ſex Iulius frontinus Stratag. libro quarto. Petelini a pœnis obſeſſi parentes & liberos propter inopiam eiecerunt, & ipſi corijs madèfactis & igne ſiccatis, folijſque arborum, & omni genere animalium uitam trahentes undecim menſes obſidionem tolerauerunt. Idipſum ſcribit Athenæus libro duodecimo. Ad Petelinos montes, ut Plutarchus in M. Craſſo tradit. Spartacus fugit Q. Craſſi legatum & Scropham quæſtorem in fugam uertit. Sub tumulo Peteliæ, ut Liuius belli Pun. libro ſeptimo prodit, Equi

tum

tum duo,peditum tria millia ab Annibale in occulto locata quæ in explorato euntes Romani cum incidiſſēt, ad duo armatorum cæſa,& mille ducēti ferme uiui capti,alij diſſipati fuga per agros ſaltuſque rediere. Tumulus erat Syluestris inter punica, & Romana caſtra a neutris primo occupatus,ibi M.Marcellus cōſul, qui ſuorum cladem cum percepiſſet e Venuſio cum Criſpino collega atque exercitu eò conceſſerat,ab Annibalis militibus in inſidijs collocatis occiditur.De hoc tumulo ſic Plutarchus in Marcello inſit.Inter Romana & Punica caſtra munitus admodum ſurgebat tumulus uaria denſus ſylua,accliues utrinque ſpeculæ,inde fontani labuntur riuuli.Signabant Petelini in denario Bacchum Apollinem habentem in capite ſertum ederæ,& ex postica facie cytharam & ſertum lauri hac græca inſcriptione πετηλιν ων *Interdum ſignabant Iouem fulminantem & ſiniſtra manu ſceptrum habentem, & iuxta ſtellam,& ex altera parte Cererem. Interim effingebant,Iouem coronatum lauro,& ex altera facie itidē Iouem fulgurantem,& ſiniſtra habentem ſceptrum,et iuxta caduceum Aliquando effingebant Iouem coronatum lauro,& contra uictoriam palmam manu tenentem,aliquando ex postico Iouis ſignabant tripodem. Fuit Petelia Romanorum ciuium colonia nobilis a Sēpronio conſule deducta.Fuit & nobile municipium Romanorum,ut ex duobus ſaxis literis inciſis,quæ Strongili ſūt,apparet.Sic M.Megonio M.F.M.N.M.Pron. Cor.Leoni ac iiij.Vir.leg.Cor.Q.P.P.iiij. uir decurio-*

V nes

t una iuſſerunt. Hæc poſteaquam nunciata legatio Petelinis eſt, tantus repente mœror pauorque ſenatum eorum cœpit, ut pars profugiendi quo quiſque poſſet, ac deſerendæ urbis auctores eſſent. Pars adiungendi ſe cæteris Brettijs, ac per eos dedendi Annibali. Vicit tamē ea pars, quæ nihil raptim ac temere agendum, conſulendumque deintegro cenſuit. Re laxata poſtero die per minorem trepidationem, retinuerunt optimates, ut con uectis omnibus ex agris urbem ac muros firmarent. Et paulo poſt. Expugnata tandē Petelia fuit ab Amil care Annibalis præfecto aliquot poſt menſibus, quam cœpta oppugnari erat. Sed ſanguine multorum ac uulneribus, ea pœnis uictoria ſtetit. Nam ulla magis uis obſeſſos quam fames expugnauit. Abſumptis frugum alimentis, carniſque omnis generis quadrupedum, ſutri næque poſtremo corijs, & herbis, & radicibus, & corticibus teneris, ſtructiſque robis ueſcebantur uiſcerereque. Nec antequam uires ad ſtandum in muris ferendaque arma deerat expugnati ſunt. Et ſex Iulius frontinus Stratag. libro quarto. Petelini a pœnis obſeſſi parentes & liberos propter inopiam eiecerunt, & ipſi corijs madefactis & igne ſiccatis, folijſque arborum, & omni genere animalium uitam trahentes undecim men ſes obſidionem tolerauerunt. Idipſum ſcribit Athenæus libro duodecimo. Ad Petelinos montes, ut Plutarchus in M. Craſſo tradit. Spartacus fugit Q. Craſſi legatum & Scropham quæſtorem in fugam uertit. Sub tumulo Peteliæ, ut Liuius belli Pun. libro ſeptimo prodit, Equi

tum

tum duo, peditum tria millia ab Annibale in occulto locata quæ in explorato euntes Romani cum incidiſſét, ad duo armatorum cæſa, & mille ducēti ferme uiui capti, alij diſſipati fuga per agros ſaltuſque rediere. Tumulus erat Syluestris inter punica, & Romana caſtra a neutris primo occupatus, ibi M. Marcellus cõſul, qui ſuorum cladem cum percepiſſet e Venuſio cum Criſpino collega atque exercitu eò conceſſerat, ab Annibalis militibus in inſidijs collocatis occiditur. De hoc tumulo ſic Plutarchus in Marcello inſit. Inter *Romana & Punica caſtra munitus admodum ſurgebat tumulus uaria denſus ſylua, accliues utrinque ſpeculæ, inde fontani labuntur riuuli. Signabant Petelini in denario Bacchum Apollinem habentem in capite ſertum ederæ, & ex postica facie cytharam & ſertum lauri hac græca inſcriptione* πετηλιν ων *Interdum ſignabant* Iouem *fulminantem & ſiniſtr a manu ſceptrum habentem, & iuxta ſtellam, & ex altera parte Cererem.* Interim *effingebant, Iouem coronatum lauro, & ex altera facie itidé Iouem fulgurantem, & ſiniſtra habentem ſceptrum, et iuxta caduceum Aliquando effingebant Iouem coronatum lauro, & contra uictoriam palmam manu tenentem, aliquando ex poſtico Iouis ſignabant tripodem. Fuit Petelia Romanorum ciuium colonia nobilis a Sẽpronio conſule deducta.* Fuit *& nobile municipium Romanorum, ut ex duobus ſaxis literis inciſis, quæ Strongili sũt, apparet. Sic M. Megonio M.F.M.N.M. Pron. Cor. Leoni ac iiij. Vir. leg. Cor. Q. P. P. iiij. uir decurio-*

nes Auguſtales populuſque ex ære conlato ob merita eius. Et in alio ſic, M. Megonio M. F. cor. Leoni Aed. iiij. uir leg. cor. quæſt. pec. P. patrono, municipi Auguſtales ob merita eius l.d.d.d. Decreuerunt enim Petelini ſtatuas Marco Megonio municipi, quibus locus datus decreto decurionum fuit. Peteliæ in æde diuæ Mariæ una ſpinarum corona dominicæ aſſeruatur. Hic mercatus in annos ſingulos celebratur. In hoc agro uina optima fiunt, fit goſſipium, & ſeſama, & crocus, legitur mána, prouenit terebinthus, naſcitur marmor. Sunt & ſyluæ glandiferæ, ad porcos alendos opportunæ, necnon ſyluæ ad domorum tigna, reliquaue utenſilia commodæ, fiunt uenationes ſylueſtrium animalium, & aucupia multarum auium. Nec longe eſt Crotoneum caſtellum. Inde Targines fluuius nauigabilis & piſcoſus fluit, cuius meminit Plinius: & iuxta eſt eodem nomine oppidum, nunc Vernauda dictum a uernante aere, cum emporio, abeſt a Petelia m. p. quatuor, a mari duodeuiginti. Ager hic frugifer eſt, & paſcuis commodus, fiunt uina & olea & mella præclara, fit goſſipium, & ſeſama, naſcitur ſal foſſile. Non procul eſt Clibanus mons, cuius meminit Plinius, Viſardum uocant accolæ. Exinde eſt Siberena ciuitas nobilis, ac uetuſtiſſima ſedes archiepiſcopalis celſo eoque ſaxeo loco ſita natura ualidiſſimum propugnaculum ingentibus ſaxeis rupibus cautibuſque undique cincta, abeſt a Vernauda m. p. tribus, a Crotone duodecim, ab Oenotrijs cōdita, ut auctor eſt Stephanus: quam imperitum uulgus ſanctam Seuerinam

rinam appellat: & oppidani hiſtoriarũ gloriæque ſuæ neſcij puerile, & anile quiddam ineptiarum plenũ narrant. Cum urbs hæc ante Chriſtum natum annis M.ccl. ab Oenotrijs condita ſit. Signabant Siberenates in numo Dianam cum pharetra, & ex poſtica facie ceruum græca inſcriptione σιβερηνη, *hunc num m aureum uidi Romæ pendentem drachmas duas. Signabant & Mineruam galeatam, & in galea delphinum, & ex altera facie noctuam Mineruæ alitem cum capſace, & circum oliuarum rami inſcriptione eadem. Hìc emporium haud ignobile quotannis celebratur, fiunt uina præclariſſima, quæ Plinius lib. xiiij cũ alijs calabris uinis quibuſdam laudat, ait enim. Ab Auſonio mari non carent gloria Siueriniana, & conſentiæ genita, & quæ ſequuntur, ut alibi relatum eſt. Licet quidam ſeruitiana mendoſe legant, nullum enim in hac ora oppidum eſt, quod ſeruitium fuerit appellatum, & uina Siueriniana talia ſunt, quæ iure a Plinio inter generoſa ab hoc Auſonio ideſt Calabro mari numerentur. Fit & oleum optimũ oliuæ ad amygdalarum magnitudinem craſſæ & carnoſæ conditæ in doliolis optimæ ſunt eſu. Sunt & uiridaria citrorum, limonum & malorum aureorum arboribus inſtructa. Fit goſſipium & ſeſama, prouenit terebinthus. In æde epiſcopali beatæ Anaſtaſiæ brachium aſſeruatur. Ab urbe ad ſecundũ lapidem Neæthus fluuius nauigabilis & piſcoſus labitur. Eſt & eodem nomine caſtrum. Hìc montes natiui ſalis cãdidiſſimi ſunt, quod lapidicinarum modo eximitur. Intus gemmam*

ſalis habet. In hoc agro pagi ſunt Maurum Ioanũ, Scaualium. Eſt & Cutrum caſtrum cum linis non uulgaribus, & agro paſcuo, ac tritici, & aliarum frucum feracei, Hic opera figlina fiunt. Ad mare poſterionum promontorium extat inde caſtella oppidum eſt cũ portu nobili, qui caſtra Annibalis appellatur, cuius meminit Mela, qui portum caſtra Annibalis in hoc Scyllatico ſinu ponit. Item Plinius ait. A Scyllaceo Scyllaticus ſinus nomen accepit, & in eo portus, qui uocatur caſtra Annibalis nuſquam anguſtiore Italia xx. m. p. latitudo eſt. Item Solinus, Italia inquit, artiſſima eſt ad portum, quem Annibalis portum dicũt, Hic Annibal claſſem habebat, qua cum opus erat, exercitum quò uoluiſſet traijciebat. Quido Rauennas & eũ ſequutus blõdus portum caſtra Annibalia Troiam apuliæ eſſe ſomniant. In hoc mari coralium capitur. Huius oppidi ager frugifer eſt, & pabulis aptus: naſcuntur uina clara, exceditur lapis molaris frumentarius, & olearius. Iuxta oppidum Pilaca fluuius defluit, Aiax olim dictus. Cuius meminit lycophron in Alexãdra, ubi ſic ait.

Vbi errantem moleſtam uidebit uitam,
Lacmanij bibentis Aiacis aquas.
Crathis autem uicinus & ſaxoſis finibus locus.

Super quibus uerbis Iſacius ait. Neneus charopi & Aglaæ filius poſt nauigationis errores habitauit iuxta Lacinium montem & Aiacem fluuium. Crathis autem uicinus eſt fluuio Aiaci, & locus uicinus ſaxoſis locis. Ab hoc oppido atque a mari m. p. tribus Iſula

ciuitas

ciuitas eſt ſedes epiſcopalis cuius meminit Abas Ioachinus, licet mẽdoſe: pro Iſulenſis geſulenſis legatur. A caſtellis oppido ad ſextum lapidem Lacinium promontorium occurrit, abeſt a Cocyntho promontorio m.p. circiter lxx. a Crotone xviiij. Habet ab occidua parte ſtationem, ab altera uero portum In hoc promontorio cedri ſponte naſcuntur. Fuit autem dictum lacinium a Lacinio predone hanc oram rapinis et latrocinijs infeſtante, quem Hercules occidit, ac iuxta templum Iunoni cõſtruxit, quam laciniam a nomine occiſi predonijs, templumque ipſum & promontorium lacinium uocauit. Diodorus ſiculus libro quinto de antiquorum geſtis fabuloſis ait. Hercules cum bobus in Italiam profectus cum iuxta littus progrederetur lacinium furem bobus furantem peremit. Crotonem uero cum inuitus cæcidiſſet, ſepulchro ei conſtructo ſepeliuit egregiè incolis præ dicens futurum tempus, quo ibi ciuitas inſignis ex mortui nomine conderetur. Teocriti uero interpres a lacinio Corcireo dictum uoluit, qui Crotonem hominem fugientem hoſpitio ſuſcepit. Qui Croto lacinij ſui hoſpitis beneficij memor hoc promontorium illius nomine appellauit, & Laurum lacinij filiam duxit uxorem, ut ſcribit Iſacius in lycophronem, & Crotonem urbem condidit, ut idem Theocriti interpres uult, a lacinio promontorio, ait Plinius. Secundus Europæ ſinus incipit magno ambitu flexus, & Acrocerauno Epiri promontorio finitur, a quo abeſt lxxv. m.p. A lacinio, ait Strabo, Tarentinus ſinus incipit, cuius nauigationis circui

tus ad ccxl.m.p.eſt,ut autem regionis deſcriptor Artemidorus eſt,ccc.& lxxx.expedito uiatori.Eſt autem ſinus hic in hemicycli ſpeciem,in cuius utroque exitu duo oppida ſunt ſita,Croto ad occidentem ſolem,Tarētum ad orientem,in medio autem Thuriorum ciuitas iacet.Hunc ſinum Ouid.Meth.lib.xv.Thurinum appellat.Quem tractum uocat Iapygiam. Ante oram lacinij,ait Plinius,inſula parua eſt x.m.p. a terra Dioſcoron,altera Calipſus,quam Ogygiam appellauit Homerus.Et tres Sirenuſſe meloeſſe.A Lacinio m.p.ſex promontorium aliud eſt cum ſtatione,Manna uocant accolæ.Ab hoc promontorio m.p.ſeptem aliud extat promontorium,cum ſtatione,Naum uocant, quod ſignificat templum:Storthyngum olim dictum.Hæc promontoria Strabo Iapygum appellat,ait enim poſt Scyllaceum Crotoniatarum fines ſunt,& Iapygum terna promontoria.Hic quoque cedri naſcuutur,& fœnicula marina,critamos uocant.In hoc mari coralium rubeum et album capitur.In hac ora a Manna promontorio uſq; Crotonē ſecus littus uulgò fontes dulces ſcatent.Abeſt Naum promontorium a Crotone m.p.ſex. Hic quondā nobiliſſimum illud & auguſtiſſimum Iunonis laciniæ tēplum fuit,quod ante Troianum excidium Hercules, ut dudum diximus,ſtatuit.In quo Aeneas thurefecit, cui & muneri dedit pateram Aeneam ſuo nomine inſcriptam,ueluti Dionyſius Halicar.libro primo memoriæ prodidit.Ait enim.Aeneas in templo Iunonis paterā æneam reliquit ſcriptura uetere demoſtrantem Aeneæ

nomen

nomen donantis deam. De huius templi nobilitate ac magnificentia Strabo libro ſexto inquit. Lacinium Iu*nonis templum ſuperiori ætate locupletiſſimum, doniſque frequentiſsimis plenum fuit.* Interualla *quidem nõ iudicatu, non dictu facilia. Et Liuius belli Pun. libro quarto ait. Sex millia aberat ab urbe Crotone nobile tẽplum ipſa urbe nobilius laciniæ Iunonis, ſanctum omnibus circa populis. Lucus ibi frequenti ſylua, & proceris abiectis arboribus ſeptus. Læta in medio paſcua habuit, ubi omnis generis ſacræ deæ paſcebatur pecus ſine ullo paſtore, ſeparatimque egreſſi cuiuſuis generis greges nocte remeabant ad ſtabula. Nunquam inſidijs ferarum, non fraude uiolati hominum. Magni ergo fructus ex eo pecore capti. Columnaque inde aurea ſolida facta & ſacrata eſt. Inclitumque diuitijs etiam, non tantum ſanctitate fuit. Ac miracula affiguntur plerunque tam inſignibus locis.* Fama *eſt aram eſſe in ueſtibulo templi, cuius cinerem nullus unquam moueat uentus. Id etiam ſcribit Plinius libro ſecundo, & Val. Max. libro primo. De columna autem illa aurea ſic ſcribit Cicero libro primo de diuinatione Annibalem Cælius ſcribit, cum columnam illam auream, quæ eſſet in fano Iunonis laciniæ auferret, dubitaretque utrum ea ſolida eſſet, an extrinſecus inaurata perterebrauiſſe, cunque ſolidam inueniſſet, ſtatuiſſetque tollere, ei ſecundum quietem uiſam eſſe Iunonem prædicere ne id faceret, munitarique ſi id feciſſet ſe curaturam, ut eum quoque oculum, quo bene uideret, amitteret.* Idque *ab homine*

mine acuto non eſſe neglectum.Itaque ex eo auro,quod exterebratum eſſet,baculam curaſſe faciendam, & eá in ſumma columna collocaſſe.Hic in annos ſingulos Panagyris,ideſt ſolemnis publicus conuentus,celebrabatur,ad quam uniuerſa Italia confluebat.Erat templum hoc marmoreis tegulis tectum, quod Q.Fuluius Flaccus uiolauit tegulas ſubtrahens,ut Liuius libro quadrageſimoſecundo ſcriptum reliquit,ubi ait.Q.Fuluius Flaccus cenſor ædem fortunæ equeſtris quam in Hiſpania prætor bello Celtibero uouerat,faciebat enixo ſtudio.Nec ullum Romæ amplius aut magnificentius templum eſſet,magnum ornamentum ſe templo ratus adiecturum,ſi tegulæ marmoreæ eſſent.Profectus in Brettios ædem Iunonis laciniæ ad partem dimidiam detegit.Id ſatis fore ratus ad tegẽdum quod ædificaret.Naues paratæ fuerunt,quæ tollerent, atque aſportarent, auctoritate cenſoria ſocijs deterritis id ſacrilegium prohibere.Poſtquam cenſor redijt,tegulæ expoſitæ de nauibus ad templum portabantur, quamquam unde eſſent,ſilebatur,non tamen celari potuit, fremitus igitur in curia ortus eſt.Ex omnibus patribus poſtulabatur, ut conſules eam rem ad Senatum referrent Vt uero acceſſitus in curiam cenſor uenit, multo infeſtius ſinguli uniuerſique præſentem lacerare,templum auguſtiſſimũ regionis,quod non Pyrrhus, non Annibal uiolaſſent, uiolare parum habuiſſe,niſi detexiſſet fœde, ac prope diripuiſſet,detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbribus putrefaciendum,cenſorem moribus re

gendis

gendis creatum,cui ſartatecta exigere ſacris publicis, & loca tuenda more maiorum traditum eſſet.Eum per ſociorum urbes,diruentem templa ædium ſacrarum uagari,& quod, ſi in priuatis ſociorum edificijs faceret indignum uideri poſſit.Et paulo poſt. Cumque priuſquam referretur,appareret,quid ſentirent patres relatione facta in unam omnes ſententiam icre,ut hæ tegulæ reportandæ in templum locarentur, piaculariaque Iunoni fierent,quæ ad religionem pertinent , cum cura facta,tegulas relictas in ara templi,quia reponendarũ nemo artifex inire rationem potuerit,redemptores nunciarunt.Et Paulo poſt.Scribit ipſum Flaccum ob id ſacrilegium luiße pœnas,ait enim Q. Fuluius Flaccus pontifex,qui priore anno fuerat cenſor,hic fœda morte perijt.Ex duobus filijs,qui tum in illirio militabant,nũciatum eſt alterum deceßiſſe,alterum graui, & periculoſo morbo egrotum eſſe.Obruit animum ſimul luctus, metuſque & mane ingreſſi cubiculum,ſerui laqueo dependentem inuenere.Erat opinio poſt cenſuram minus compotem fuiſſe ſui.Vulgò Iunonis laciniæ iram ob ſpoliatum templum alienaſſe menſem ferunt.Licet in Val Max.mendoſe legatur templum iſtud locris fuiſſe. Violauit & id Iunonis templum Annibal,qui, ut Liuius belli Pun.libro decimo tradit,cum ex Italia in Africã tranſire decreuiſſet,multos Italici generis,quia in Africam ſequuturos abnuentes conceſſerant in iunonis laciniæ delubrum inuiolatum ad eam diem,in templo ipſo fœde interfecit. in quo templo, ait idem bel. Pun. libro

bro octauo, Annibal aram condidit dedicauitque cum ingenti rerum ab ſe geſtarum titulo punicis græciſque literis inſculpto. Plutarchus uero non aram, ſed arquũ condidiſſe ait. Pompeius quoque iunior, ut Appianus bel. ciuilium libro quinto prodit, templum hoc Iunonis laciniæ donarijs refertum ad Antonium paraturus fugam prædæ expoſuit. De hoc templo meminit lycophró in Alexandra, ubi Menelaum & Achillem huc ueniſſe ſcribit. Ait enim de Menelao loquens.

Venietque errans in iapygum exercitum
Et dona dicabit uirgini prædatrici
Temeſium cratera, & ex pelle bouis agreſtis confectum clypeum
Et uxoris calceos faciles ad induendum
Venietque ad Sirim, & Lacinij receſſus
In quibus iuuenca hortum parabit deæ
Hoploſomiæ plantis ornatum
Mulieribus uero erit lex incolis ſemper
Lugere nouem cubitorum Aeaci tertium
Et Doridis, flammam miſeræ pugnæ
Et neque auro pulchra ornare membra
Neque tenuiſsimo filo contexta inducere pepla
Purpura uariegata quando deæ deus
Terræ magnam Storthygam donauit condere.

Super quibus uerbis iſacius eius interpres ait. Temeſa ciuitas eſt Calabriæ optimum æs habens. De qua inquit Homerus. In *Temeſam pro ære duro, ſed ſplendens ferrum. Hoploſmiæ iunonis epithetum, quæ in Elide ciuitate*

uitate Peloponneſi honorabatur. In lacinij locis mulieres accolæ ſedentes & nigras ueſtes habentes plorabunt Achillem, quem nouem cubitorum magnitudine fuiſſe affirmat. Cuius rei gratia dea Thetis deæ iunoni gratificata dicabit magnum promontorium Storthyngum Crotonis, ut fabricet nemus ſeriatim beneque cultum, & ornatum plantis. In hoc templo ſacerdos breui ſcuto ſuperſtans ſacrum faciebat, & uictimam iunoni cædebat. Per hæc loca laurete urbs erat, a laura lacinij filia dicta, quam Croto duxit uxorem. Ab hoc templo m.p. ſex eſt Croto urbs uetuſtiſſima ac longe nobiliſsima amœniſsimo ac ſaluberrimo loco ſecus mare ſita. De ædificatione autē eius uaria eſt ſcriptorū opinio. Quidam enim a lacinio Corcireo eam conditam uolūt. Ouidius uero & Strabo a Micylo. Pythagoras his uetuſtior, cui magis eſt adhibenda fides, ab Hercule.

Ait itaque Ouid. Meth libro xv.

Diues ab Oceano bobus ioue natus hiberis
Littora felici tenuiſſe lacinia curſu
Fertur & armento teneras errante per herbas
Ipſe domum magni, nec in hoſpita tecta Crotonis
Intraſſe, & requie longum releuaſſe laborem
Atque diſcedens auo dixiſſe nepotum
Hìc locus urbis erit, promiſſaque uera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Micylum, illius dijs acceptiſſimus æui
Hunc ſuperincumbens preſſum grauitate ſoporis
Clauiger alloquitur, lapidoſas Ceſaris undas

Ipete diuerſi patrias age deſere ſedes
Et mox de Micyli in italiá profectione Crotoniſque ædificatione adiecit.
Nauigat ionium, Lacedemoniumque Tarentum
Præterit & Sybarim, Salentinumque Neæthum
Thurinoſque ſinus, Meliſenque & iapygis arua
Vixque pererratis quæ ſpectant littora terris
inuenit Aeſarei fatalia fluminis ora
Nec procul hinc tumulum, ſub quo ſacrata Crotonis
Oſſa tegebat humus, iuſſaque ibi mœnia terra
Condidit, & nomen tumulati traxit in urbem.

Secundum itaque Ouidium per hæc loca ante Crotonis ædificationem oppidum aliud erat, & ut conijci poteſt ab Auxonijs, aut ab Oenotrijs conditum. Et ſi quidam pro Meleſen mendoſè Temeſen legant. Non quidem fugiebat Ouidium Temeſam in occidua Calabriæ plaga eſſe. Quippe qui non ſemel atque iterum, ſed ſæpe de ea, ut oſtendimus, meminit, ſed certe locum deprauatum eſſe liquidò conſtat, & Meleſen legendum eſt, quæ urbs etiamnum in hac ora nõ longe a Crotone extat, de qua mox. Aut certe Aretemque legendum eſt, qui fluuius non procul a Neætho defluit. Sed meo quidem iudicio melius Meleſen legendum eſt. Strabo quoque, ut ad ré redeam, libro ſexto inquit Croto a lacinio decem & nouem m. p. diſtat ab Achiuis condita. Cum enim Achiui a deo oraculum cepiſſent, ut Crotonem conderent Micylus ad conſiderandum locum acceſſit. Qui cum iá ædificatam cerneret Sybarim a uicino flumine cognomen

men habentem, hanc præſtantiorem eſſe iudicauit. Ea propter reuerſus ad oraculum denuo rogauit, nunquid hanc pro illa cõdere datum eſſet. Cui deus has reddidit uoces (erat enim gibbus)

Terga brauis Miſcelle tuo de pectore mitte
Cætera perquirens fruſtra tu uenaris iniqua
At tectum quodcunque datur tu laude probato.

Reuerſus igitur Crotonem conſtruxit Archiæ auxilio, qui Syracuſas condidit, cum forte adnauigaſſet quo tẽpore Syracuſanorum domicilia conſtituebat. Antea ſane Iapyges Crotonem ephoro teſte, incolebant. Dicitur, etiam, quod cum Miſcellus & Archias ad Pythiam oraculum profecti eſſent, a Pythia interrogati utrum diuitias an ſanitatem uellent, cum Miſcellus bonam ualetudinem, Archias opulentiã uelle reſpondiſſent, huic ut Syracuſas, illi ut Crotonem conderent, conceſſit. Itaque factum eſt, ut Crotoniatæ ſaluberrimam incolerẽt ciuitatem, ualidiſſimique fuerunt athletæ. In unius etiã Olympiadis ludis ſeptem uiri, qui ſtadio cæteros ſuperant, Crotoniatæ fuere omnes. Iure itaque dici uiſum eſt, qui Crotoniatarum poſtremus eſt, is aliorum Græcorum primus eſt. Vetus quoque prouerbium alterum, Crotone ſalubrius aſſerit. Quod inde ortum eſt, quia locus ipſe ad ſalubritatem & bonas ualetudines propter athletarum multitudinem plurimum ferat, & plurimos ad Olympia uictores habuit. Ex his Strabonis uerbis propalàm eſt in hoc loco, ubi Croto condita eſt, oppidum aliud, ac circum etiam alia oppida fuiſſe a Iapygibus

gibus habitata, oramque hanc Iapygiam fuiſſe. Quippe cum alibi Strabo ipſe dixerit. Poſt Scyllaceum Crotoniatarum fines ſunt, & Iapygum terra promontoria. Et Ouidius in hoc Thurino ſinu, qui & Tarentinus dicitur, Iapygis arua ſcribit. Hanc eâdem oram Ouidius Salentinam uocatam oſtendit, quippe qui Neæthum flumen Salentinum appellat. Sed hac de re plura libro primo diximus. Nunc autem, quia tranſuerſum unguẽ diſceſſiſſe uideor, ad inſtitutum redeundum eſt. Pythagoras Crotonem ab Hercule, qui iam ante Troianum excidium migrauit è uita, conditam aſtruit. Qui, ut Iamblicus ait, Crotoniatis dicere erat ſolitus eorum urbem Herculem condidiſſe, quo tempore per Italiam boues agebat, cum enim a lacinio iniuria fuiſſet affectus, & Crotonem opem ferentem noctu per ignorantiam, quaſi eſſet hoſtis, interfeciſſet, pollicitus eſt poſtea circa eius monumentum urbem illi cognominem ſe eſſe conditurũ ubi immortalitatem fuiſſet adeptus. Iccirco debere ipſos gratiam beneficij conſeruare, quòd Hercules ipſis patrius eſſet, cui templum Auguſtum erectum erat. Aiebat etiam Pythagoras, dum Crotoniatarum urbs conderetur, promiſiſſe Apollinem duci conditionis ſe progeniem conceſſurum ſi in Italiam coloniam duxiſſet. Itaque liquet nempe Crotonem ſiue ab Hercule, ſiue poſt eius mortem a Micylo Herculis iuſſu ante excidium Troianum fuiſſe conditam, licet quidam aliter ſentiant. De perenni autem loci huius ſalubritate cœlique temperie plinius etiam libro ſecundo inſit: Crotone

tone & Locris peſtilentia nunquam fuit, nec terremotu ullo laboratum annotatum eſt. Ineſt enim natura occultum quippiam, quod ad felicitatem facit. Polibius libro x. Crotonem clariſsimam urbem fuiſſe ſcribit. Cuius Remp. ut Laertius & Iamblicus ferunt, trecenti uiri adminiſtrabant Val. Max. uero libro octauo, mille hominum, ait enim: Enixo Crotoniatarum ſtudio a Pythagora petierant, ut Senatum eorum, qui mille hominum conſtabat, conſilijs ſuis uti pateretur, opulentiſſimaque ciuitas tam frequenter uenerati ſunt poſt mortem, domum eius Cereris ſacrarium fecerunt, quămque illa urbs uiguit, & dea in hominis memoria, & homo in deæ religione cultus eſt. De Remp. Crotoniatarum ſcripſit Ariſtoteles, ut tradit Athenæus. Non ſolum enim ora hæc a Cæcino primum, inde a Crotalo amni uſque ac Hyliam flumen Crotoniatarum ditioni ſubiecta erat, ſed non modica quoque occidentalis Calabriæ pars, nam Terina, ut oſtendi, Crotoniatarum erat. Hăc urbem decantauerunt etiam Theocritus & Dionyſius Apher poetæ. Ait enim ille Edilio quarto.

Laudoque Crotonem, pulchra ciuitas,
Et orientale Lacinium, ubi quidem pugil.
Aegon octuaginta ſolus commedit panes,
Illic & taurum a monte duxit capiens
Vngula, & dedit Amarillidi. Super quibus uerbis eius interpres ait: excellebat Croto omnibus Italicis urbibus fortitudine, & cæteris omnibus, quæ ad felicitatem pertinent, unde prouerbium tritum erat: Aliæ

urbes

urbes ſi ad Crotonem conferátur uanæ nihilque ſunt: Hic uero in libro de ſitu orbis inquit.

Mœnia cernuntur Metaponti, deinde Crotonque .
Quam pulcher gratam præterfluit Aeſarus urbem .
Vlterius pergens hinc templa Lacinia cernes .
Amabile & delectabile oppidum bené coronati Crotonis
Habitati ſub Aeſari gratioſi fluentis.

Super quibus uerbis Euſtathius eius interpres infit, ideo hæc dicit Dionyſius, quia Crotoniatæ in certaminibus græcis uictores coronati fuerunt, & propterea honóribus & coronis patriam exornarunt. Aeſarus autem dictus eſt ab Aeſaro uenatore, qui cum ceruam inſectaretur in id flumen cecidit, unde & flumini Aeſari nomen manſit. Et Cicero lib. ſec. de inuentione: Crotoniatæ quondá cum florerent omnibus copijs, & in Italia imprimis beati numerarentur, templum iunonis, quod religioſiſſime colebant, égregijs picturis locupletare uolebant. Itaque Eracleotem Zeuſim, qui tum longe cæteris pictoribus excellere exiſtimabatur, magno precio conductum adhibuerunt. is & cæteras tabulas complures pinxit, quarum nonnulla pars uſque ad noſtram memoriam propter fani religionem remanſit. Et ut excellentem muliebris formæ pulchritudinem muta in ſe imagó contineret, Helenæ ſe pingere ſimulachrum uelle dixit. Quod Crotoniatæ eum muliebre in corpore pingendo plurimum alijs præſtare ſæpe accepiſſent, libenter audierunt. Putarunt enim eum ſi quo in genere plurimum poſſet, in eo magnopere elaboraſſet egregium ſibi

opus

opus illo in fano relictum. Neque tamen eos illa opinio fefellit: Nam Zeuſis illico quæſiuit ab eis quaſnam uirgines formoſas haberent, illi autem ſtatim hominē in paleſtra, atque ei pueros oſtēderunt multos magna præditos dignitate (& enim quodam tempore Crotoniatæ multum omnibus corporum uiribus & dignitate anteſteterunt, atque honeſtiſſimas in gymnico certamine uictorias domum cum maxima laude retulerūt) cum puerorum igitur formas & corpora magno hic opere miraretur, horum, inquiunt illi, ſorores ſunt apud nos uirgines. Quare qua ſint illæ dignitate potes ex his ſuſpicari. Præbete igitur mihi quæſo inquit ex his uirginibus formoſiſſimas dum pingo id, quod pollicitus sū uobis, ut mutum in ſimulachrum animali exemplo ueritas transferatur. Tum Crotoniatæ publico de conſilie uirgines unum in locum conduxerūt, & pictori quā uellet eligendi poteſtatem dederunt. Ille autem quinq; delegit, quarum nomina multi poetæ memoriæ tradiderunt, quòd eius eſſent iudicio probatæ, qui ueriſſimum pulchritudinis habere iudicium debuiſſet. Licet in Plinio libro XXXV. mendoſe legatur Zeuſim hanc tabulā in templo iunonis Laciniæ ponendam Agrigentinis feciſſe. Item Liuius belli Pun. libro tertio de nobilitate & potentia huius urbis ita ſcribit. Recepta Petelia pœnus ad conſentiam copias traducit, quam minus pertinaciter defenſam intra paucos dies in deditionem accepit. Iiſdem ferme diebus & Brettiorum exercitus Crotonem græcam urbem circumſedunt opulentam quon

dam armis uiriſque iam tum adeo multis magniſque cladibus afflictam,& omnis ætatis minus uiginti millia ciuium ſupereſſet. Itaque urbe defenſoribus uaſtata facile potiti ſunt hoſtes, arx tantum retenta, in quá inter tumultum captæ urbis è media cæde quidam effugere. Et libro quarto. Brettij fremebant, quia Rhegiú ac locros, quas urbes direpturos ſe deſtinauerant, intactas pœni reliquiſſent. Itaque per ſe ipſi conſcriptis armatiſque iuuentutis ſuæ millibus xv. ad Crotonem oppugnandam pergunt ire, græcam & ipſam urbem, & maritimam plurimum acceſſurum opibus, ſi in ora maris portum ac urbem mœnibus ualidam tenuiſſent, credentes. Ea cura angebat, quod neque non accerſere, ad auxilium pœnos ſatis audebant, nequid non pro ſocijs egiſſe uiderentur, & ſi pœnus rurſus magis arbiter pacis, quàm adiutor belli fuiſſet, ne in libertatem Crotonis, ſicut ante locrorum, fruſtra pugnaretur. Itaque optimum uiſum eſt ad Annibalem mitti legatos, cauerique ab eo, ut receptus Croto Brettiorum eſſet. Annibal cum præſentium eam conſultationem eſſe reſpondiſſet, & ad Annonem eos reieciſſet, ab Annone nihil certi allatum. Neque enim diripi uolebat nobilem atque opulentam urbem, & ſperabat, quam Brettij oppugnarent, nec iuuare eam oppugnationem appareret, eò maturius ad ſe defecturos. Crotone nec conſilium unum inter populares, nec uoluntas erat. Vnus uelut morbs inuaſerat omnes italiæ ciuitates, ut plebs ab optimatibus diſſentiret, ſenatus Romanis faueret, & plebs ad

pœnos

pœnos retraheret, eam diſſenſionem in urbe perfuga nũtiat Brettijs. Ariſtomachum eſſe principem plebis tradendæ auctorem urbis, & in uaſtá urbe, lataque omnibus deiectis mœnibus partitas ſtationes, cuſtodiaſque Senatorum ac plebis eſſe, quacunque cuſtodiant homines plebis, ea parte aditum. Auctore ac duce perfuga Brettij corona cinxerunt urbem, acceptique a plebe primo impetu, locos omnes, prætor arcem, cœpere, arcem optimates tenebant, præparato iam ante ad talem caſum perfugio, eodem Ariſtomachus perfugit tanquam pœnis, non Brettijs auctor urbis tradendæ fuiſſet. Vrbs Croto habuit murum in circuitu patentem duodecim millia paſſuum ante Pyrrhi aduentum in italiam. At poſt uaſtitatem eo bello factam, uix pars dimidia habitabatur. Flumẽ, quod medio oppido fluxerat, extra frequentia teſtis loca præterfluebat muros, procul ijs, qui inhabitabatur. Et arx Crotonis una parte eminens mari, altera uergente in agrum, ſito tantum naturali quodam munita, poſtea & muro cincta, qua per aduerſus rupes ab Dionyſio Siciliæ tyranno per dolum fuerat capta Eam tum arcem ſatis, ut uidebatur, tutam Crotoniatarum optimates tenebant, circumſedente cum Brettijs eos etiam plebe ſua, poſtremo Brettij cum ſuis uiribus inexpugnabilem uiderent arcem coacti neceſſitate Annonis auxilium implorant his conditionibus ad deditionem compellere Crotoniatas conatus, ut coloniam Brettiorum eo deduci, antiquamque frequentiam eorũ recipere uaſtam ac deſertam bellis urbem paterentur.

omnium neminem præter Ariſtomachum mouit, morituros ſe affirmabant citius,quam immixti Brettijs in alienos mores,ritus,leges,& mox linguam uerterētur. Ariſtomachus unus quando nec ſuadendo ad deditionem ſatis ualebat,nec ſicut urbem prodiderat, locum prodendæ arcis inueniebat, transfugit ad Annonem. Locrenſes breui poſt legati cum permiſſu Annonis arcem intraſſent,perſuadent,ut traduci ſe in locros paterentur,nec ultima experiri uellent.Iam hoc, ut ſibi liceret,impetrauerant,& ab Annibale miſsis ad ipſum tum legatis,ita Crotone exceſſum eſt,deducti Crotoniatæ ad mare naues conſcenderunt, locros omnis multitudo abeunt. Armauit Croto quondam aduerſus locros Leonymo duce cētum triginta millia hominum,ut in Sagra diximus.Verum,ait Strabo, Crotoniatæ ex clade, quam in Sagra fluuio habuerunt,tanta fuit occiſorum multitudo,ut non multo ulterius tempore perdurarint. Attamen Dionyſio tyranno fortiter reſtiterunt. Nam Dionyſius Siciliæ tyrannus,ait Trogus Pomp.libro xx. qui a Sicilia exercitum in italiam traiecit, bellumque græcis intulit,expugnata locris Crotonienſes uix uires longo ocio ex prioris belli clade reſumētes aggreditur, qui fortius cum paucis,tanto exercitui eius,quam antea cum tot millibus,Locrenſium paucitati reſtiterut. Tantum uirtutis paupertas aduerſus inſolētes diuitias habet.Tantoque inſperata interdum uictoria certior eſt.Soli Crotoniatæ,ait Herodotus libro ſeptimo,Græciæ periclitanti,auxilium una naui tulere, cui præerat

Phaylus

Phaylus uir tris Pythionicus. Sunt enim Crotoniatæ genere Achæi Crotoniatæ, ait Thimeus, Atheneo libro duodecimo referente, ubi ſybaritas eiecerunt in luxum dilapſi ſunt, ut & dux ipſorũ purpurea ueſte indutus, aurea corona coronatus, necnon albis calceis calceatus urbem luſtraret. Quidam autem tradunt id eos egiſſe non ob delitias, ſed propter Democidem medicũ Crotoniatam. Adamabant Crotoniatæ, ait Maximus Tyrius, oleaſtrum, Sybaritæ luxum. Imprimebant Crotoniatæ in numo Milonem iuuenem Leonis tergum in capite habentem perinde atque alterum Herculem, item palmam uictoriarum illius notam: & ex poſtico] clauã itidem Herculis, & diſcum, & columnam, quam ipſe in gymnaſio Pythagoræ laborantem ſuſtinuit iuſcriptione græca κροτωνιατων aliquando ſignabãt heroẽ, fortaſſe Crotonem pileatum, ſiue iunonem & ex altera facie Herculem ſtratum ſuper exuuias leonis ſeminudum cubãtẽ cubito humi fixo, innixũ, ac dextra ſiphũ ſiue poculum tenentem, & ſupra ipſum arcũ cum pharetra, quandoque loco horum clauã. Interdum ſignabãt Herculem nudum ſtantem leonis exuuias a capite dependẽtem, et clauæ innixum, hoc inſcriptione οικιςα & a tergo mineruam galeatã. Interim aquilam tenentem palmam, & ex altera parte tripodem. Quandoque effingebant Herculem & ex poſtico noctuam Mineruæ alitẽ. Interdum ſignabant Apollinem, et ex altera facie Herculem infantem, & in cunis cubantem duos angues manibus prementem atque oblidentem. Cẽſendũ eſt haud

dubium Crotoniat as in ſuis nūmiſmatibus cūctos Her culis labores ſculpſiſſe. Interim effingebant Apollinem & ex poſtico tripodem. Croto, ait Eutropius libro ſecū do, a Romanis inuaditur P. Sempronio & Appio Clau dio conſulibus. Cornelius Ruffinus conſ. ait ſex. Iulius *Frontinus Strateg. libro tertio, cum aliquanto tempore Crotonem oppidum fruſtra obſediſſet, quod inexpugna bile faciebat aſſumpta in præſidia Lucanorū manus, ſimulauit ſe cœpto deſiſtere: captiuum deinde magno premio ſolicitatum miſit Crotonem (tanquam ex cuſto dia effugiſſet) qui perſuaſit diſceſſiſſe Romanos, id ue- rum Crotonienſes arbitrati, dimiſere auxilia, deſtitu- tique propugnatoribus inopinati etiam inualidi capti ſunt. Fuit Croto colonia nobiliſſimæ Romanorum, ut Li uius bel. Maced. libro quarto auctor eſt, Deduxerunt eam triumuiri C. Octauius, L. Aemilius, C. Lectorius. Crotoniatæ, ait Procopius de bello Gothino libro ter- tio, a Totila Gothorū rege obſeſſi, & ſi ab hoſtibus pre- merentur, & rerum neceſſariarum penuria urgerentur tandiu tamen in fide Imperij perſtitere, quandiu Iuſti- nianus Imperator tum Conſtantinopoli agēs de hoc cer tior factus ipſis auxilium miſit.* Floruit *Crotone diu fa moſiſsimum illud ampliſſimumque ſtudiū philoſophiæ Pythagoræ primum, inde uero poſtea Pythagoreorū, a quibus Italicum philoſophiæ genus nūcupatum eſt, ut Laertius, & Aug. libro octauo de ciuitate Dei ſcri- bunt. Atque, ait Cicero Tuſc. primo, multa ſecula ſic uiguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alij docti uide- rentur.*

rentur. Et Tuſ. quarto ſcribit Romanos Pythagoreorũ diſciplinam amplexos fuiſſe. Ait enim. Quis eſt enim, qui putat, cum floreret in Italia *Græcia potentiſsimis & maximis urbibus ea, quæ magna dictæ eſt, in hiſque primum ipſius Pythagoræ, deinde poſtea Pythagoreorum nomen eſſet, noſtrorum hominum ad eorum doctiſſimas uoces aures clauſas fuiße. Et in Lælio. Apud me ualet auctoritas eorum, qui in hac terra fuerunt, magnamque Græciam, quæ nunc quidem deleta eſt, tunc florebat, inſtitutis, & præceptis ſuis erudierunt. Item Laertius. Ad Pythagoram ex* Italicis *Picentes, Lucani, Meſapij, & Romani diſciplinæ ſtudiorum cauſa proficiſcentes cum eo perdurabant. Et Conſtantinus Laſcaris Bizantius eo in libro, quem ad Alfonſum Aragonium Calabriæ principem de philoſophis Calabris ſcripſit, ſic ait. Video per Calabros philoſophos* Italiam, *Siciliam, ac partem Græciæ noſtræ illuſtratas fuiſſe.* Fuit *nempe Pythagoras* Italus *ex Calabria magna olim Græcia dicta. Ariſtoxenus enim, & Ariſtarchus, & Theopompus uetuſtiſſimi & grauiſsimi auctores apud Theodoretum, & Laertius Pythagoram* Italum *fuiſſe teſtantur, ſed ideo ſamum dictum, quia pater eius ſami habitauit. Conſtantinus etiam laſcaris dicit Timeſarchum patrem Pythagoræ* Italum *græcum aurificem fuiſſe.* Multi *uero, ut Plutarchus fert in conuiuio, Pythagoram locrenſem fuiſſe aſſerebant, atque etiam eius tempeſtate huiuſce rei conſtans erat opinio. Diuus autem Thomas Aquinus in primum Meth. Ariſt. Pytha-*

goram Calabrum ex Samo Calabriæ urbe fuiſſe aſtruit. Equidem ſamum urbem in Calabria a Samÿs conditã fuiſſe mirum uideri non debet, cum, ut ſæpe dixi, pleraque loca in Calabria fuere iÿſdem appellata nominibus, quibus & orientalis Græciæ loca, ut Tempſa, Pandoſia, Miletus, Scylleum, Locrus, Amphiſſa, Meliſſa, Thebæ, Thuria urbes, Acheron, Butrothus, Crathis, Sybaris amnes. Quo autem tempore Pythagoras floruerit uaria quoque eſt ſcriptorum opinio. Cicero enim & Liuius ipſum longe poſt Numam fuiſſe ſcribunt, Epicarmus autem comicus uetuſtiſſimus, & Pythagoræ diſciplinæ particeps apud Plutarchum, Numam, qui anno tertio xvi. Olympiadis in regnum fuit cõſtitutus, Pythagoræ philoſophi auditorem fuiſſe tradit. Id *ipſum aſſeuerat diuus Hieronymus, qui aduerſus* Iouinianum *ſcribens, ad Romamque apoſtrophans inquit. Adhuc ſub regibus, & ſub Numa Pompilio facilius maiores tui Pythagoræ continentiam, quam ſub conſulibus Epicuri luxuriam ſuſceperunt.* Id *idem aſtruit Ouidius antiquitatis non neſcius. Qui libro tertio de Ponto ait.*

Præmia nec Chiron ab Achille talia cæpit
Pythagoræque ferunt non nocuiſſe Numam. Et Faſt. *libro tertio.*

Primus oliuiferis Romam deductus ab armis
Pompilius menſes ſenſit abeſſe duos
Siue hoc a Samio doctus, qui poſſe renaſci
Nos putet. Et Meth. libro xv.
Deſtinat Imperio *clarum prænuncia ueri*

Fama

Fama Numam,non ille ſatis cognoſce Sabinæ
Gentis habet ritus,animo maiora capaci
C…cipit,& quæ ſit rerum natura requirit
…s amor curæ patria,curibuſque relictis
…t,ut Herculei penetraret ad hoſpitis urbem
Grata quis Italicis auctor poſuiſſet in oris
Mœnia quærenti,ſic è Senioribus unus
Retulit indigetis,ueteris non inſcius æui
Et poſt pauca enumeratis aliquot quæ Numa a Pythagora didicit,ſubdit.
Talibus atque aliꝭs inſtructo pectore dictis
In patriam remeaſſe ferunt,ultroque petitum
Accepiſſe Numam populi latiales habenas
Coniuge,qui felix nympha,ducibuſque camenis
Sacrificos docuit ritus,gentemque feroci
Aſſuetam bello pacis traduxit ad artes.
Plutarchus multis rationibus & coniecturis Numam Pythagoræ philoſophi alumnum fuiſſe aſſeuerat,& ob ſapientiam & eruditionem Pythagoricam , quam habuit Numa,& ob fauſtum exteriorem,& cultum eodem Pythagoræ inſtituto Numam ſumpſiſſe: Item *taciturnitatem,& myſterium,& quæ de deorum ſimulachris inſtituit,ſacraque,ritum,& ſanctimoniam a Pythagora ſumpſit,& uni filiorum ſuorum Numa Mamercum nomen indidit propter Pythagoræ filium appellatum Mamercum, & ab hoc Aemiliorum familiã nominatam fuiſſe ferunt.Iamuero Caſſius Hemina,& C.Piſo.Apud Plinium lib. xiꝭ.in arca Numæ ſeptẽ,*

ſiue,

ſiue,ut Antias uult, duodecim libros de iure pontificio,& totidem græcos de diſciplina ſapientiæ inuentos fuiſſe ferunt. In quibus nulla ſcripta erant,niſi philoſophiæ Pythagoricæ,& a Q.Petilio prætore combuſtos, quia philoſophiæ ſcripta erant. Quæ ait Plinius,& Liuius libro xl.& Val.Max.libro primo ad ſoluendam religionem,utique de pluritate deorum,uidebantur. Quã quam enim in latio latinarum,ac græcarum literarum ſtudia (in ſabinis quidem literarum ſtudia tum nulla erant) ut in libris pro lingua latina oſtendi,ut temporibus illis, eſſent, nuſquam tamen legitur in eo Numæ tempore quenquam præſtantiſſimum philoſophum floruiſſe,a quo ille philoſophiæ præcepta didicerit. Qui, ait Liuius libro primo, conſultiſsimus uir fuit, ut illa quiſquam ætate poterat omnis diuini atque humani iuris. Et Ouid. Meth. lib. xxv. de eo ait. Mente deos adijt, & quæ natura negabat uſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit. Et ſi Liuius fieri nequaquam potuiſſe dicat Numam è Sabinis per tot diſſonas,linguas (erant enim tum in Italia,ut in libris pro lingua latina oſtendi,tot linguæ quot regiones) Crotonem penetrare: qua ſi Pythagoras & Plato,& alij non in Aegyptum penetrarint. Imo uero perfacile fuit Numæ adire Crotonem. Nam cum in latio græcarum literarum ſtudia tũ multis locis eſſent, potuit græcam linguam ediſcere, atque eius commercio ſe in Calabriam recipere: præſertim quod plerique campanorum, picentum, Lucanorum,& Meſapiorum græcæ linguæ, nouebant

operam,

operam,& Romani nonnulli,ut oſtendi,ſe ad Pythagoram contulere. Pythagoras,ait Laertius, primus amicorum omnia communia dixit, amicitiamque æqualitatem. Eius diſcipuli facultates omnes in unum deponebant,communeſque faciebant. Quinquennium item totum ſilebant,ſolum quæ dicerentur,audientes,ac donec probarentur nunquam Pythagoram uidentes. Hinc iã ad domum ipſius aſpectumque admittebãtur,unde adagium ortum erat,ait Suidas, taciturnior pythagoreis. Sed de ſilentio Pythagoræ,& de recipiendis inſtituendiſque diſcipulis plura Gellius libro primo. Fertur diſcipulos admonere ſolitus,ut iſta quotidie,cum domum ingrederentur,dicerent. Vbinam excidi? quid feci? quid ex his,quæ facere debui,omiſi? Item mala operatus dole: bona lætare. Imperare aſſueſce his,uẽtri primũ,ſomno,luxuriæque,& iræ. Super ianuam Academiæ lapidem habebat propria manu inſcriptum. Qui neſcit id, quod eum ſcire oportet,brutus eſt inter bruta, qui non ſcit pluſquã ſibi opus eſt, homo eſt inter bruta,qui ſcit omne,quod ſciri poteſt,deus eſt inter homines. Hunc lapidem M. Aurelius Imperator habebat. Monuit ſenatum Crotoniatam, ut muſarum templum extruerent, quo præſentem concordiam conſeruarent Earum enim chorus conſonantiam,concentum,rhythmum,cæteraq;, quæ concordiam efficiunt, complectitur, uerſaturque circa pulcherrimas contemplationes. Quod templum Crotoniatæ fecerunt,& pellices, quas habere gentile ipſis erat,dimiſerunt,rogaruntque,ut ſeparatim & ad

filios

filios ſuos in Pytheo, & ad uxores in Iunonis templo uerba faceret. Siquidem Crotonienſibus, ait Trogus Pō peius libro uigeſimo, poſt aduerſam ad ſagram pugnā nulla uirtutis exercitatio, nulla armorum cura fuit. Oderant enim, quæ infeliciter ſumpſerant, mutaſſentque uitam luxuria ni Pythagoras philoſophus fuiſſet, qui eos in luxuriam lapſos auctoritate ſua ad uſum frugalitatis reuocaret. Laudabat quotidie uirtutem, & uitia luxuriæ contemnebat, caſuſque ciuitatum hac peſte perditarum enumerabat. Tantumque ſtudium ad frugalitatem multitudinis prouocauit, ut aliquos ex his luxuriatos in optimam frugem conuerſos fuiſſe incredibile uideretur. Matronarum quoque ſeparatam a uiris doctrinam, & puerorum a parentibus frequenter habuit. Docebat nunc has pudicitiam & obſequia in uiros, nunc illos modeſtiam & literarum ſtudium. Inter hæc uelut genitricem uirtutum frugalitatem omnibus ingerebat. Conſequutuſque aſſiduitate diſputationum erat, ut matronæ auratas ueſtes, cæteraque dignitatis ſiue ornamenta uelut inſtrumenta luxuriæ deponerent, eaque omnia delata in Iunonis ædem ipſi deæ conſecrarent, præferenſque uera ornamenta matronarum pudicitiam non ueſtes eſse, iuuentutem quoque quantum profligatum ſit, uicti feminarum contumaces animi manifeſtant. Interrogatus quod Deo ſimile facerent homines, reſpondit, cum ueritatem exercent. Item interrogatus, ait Stobæus in libro de patria, quomodo oporteat ſe gerere erga patriam ingratam, ut erga matrem reſpondit.

ſpondit. Dixit quoque, eodẽ Stobeo in libro de rep. referente, primum luxuriam ciuitates ingredi, deinde ſaturitatem, poſtea contumeliam, poſtremo exilium. Cum iuuenibus quibuſdam, ait diuus Baſilius in libro de inſtituenda ratione ſtudiorum, uino, ſertis, ſaltuque per ciuitatem laſciuientibus Pythagoras obuiaret, dixiſſe dicitur ei, qui modos tibia faciebat, ut mutata armonia doricum perſonaret. Quod ubi factum eſt baccantes illos adeo reſipuiſſe ferunt, ut ſerta abijcerent, & rubore uultus uerecundiam confeſſi domum abirent. Cicero in libro de ſenectute Pythagoram principem philoſophorum uocat. Et rurſus ait: Vetat Pythagoras iniuſſu Imperatoris, ideſt dei, de præſidio & ſtatione uitæ decedere. Et rurſus: Audiebam Pythagoram pythagoreoſq; incolas penè noſtros, qui eſſent Italici generis philoſophi quondam nominati, nunquam dubitaſſe, quin ex uniuerſa mente diuina delibatos animos haberemus. Pythagoras, ait Laertius, primus philoſophiam, ſeque philoſophum appellaſſe: quod ipſum Cicero aſſeuerans ita Tuſ. libro quarto refert. Pythagorá, ut ſcribit auditor Platonis põticus Heraclides *uir doctus imprimis, Phliuntem ferunt ueniſſe, cumque cum Leonte principe Phliaſiorum docte & copioſe diſſeruiſſet quædam, cuius ingenium & eloquentiam cum admiratus eſſet Leõ, quæſiuiſſe ex qua maxime arte confideret, at illum artem quidem ſe ſcire nullam, ſed eſſe philoſophum, admiratum leontem nouitate nominis quæſiuiſſe, quinam eſſent philoſophi, & quid inter eos & reliquos intereſ-*

ſet,

ſet, Pythagoram autem ſimilem ſibi uideri uitam hominum & mercatum eum, qui haberetur maximo ludorum apparatu totius Græciæ celebritate. Nam ut illic alij corporibus exercitatis gloriam & nobilitatem coronæ peterent, alij emendi aut uendendi queſtu & lucro ducerentur, eſſet autem quoddam genus hominũ; idque uel maxime ingenuum, qui nec plauſum, nec lucrum quærerent, ſed uiſendi cauſa uenirent, ſtudioſeque perſpicerent quid ageretur; & commodo. Ita nos quaſi in mercatus quadam celebritate ex urbe aliqua ſic in hanc uitam ex alia uita & natura profectos, alios gloriæ ſeruire, alios pecuniæ, raros eſſe quoſdam, qui cæteris omnibus pro nihilo habitis rerum naturam ſtudioſe intuerentur, hos ſe appellare ſapientiæ ſtudioſos, id eſt enim philoſophos, & ut illic liberaliſſimum eſſet ſpectare nihil ſibi acquirentes, ſic in uita longa omnibus ſtudijs contemplationem rerum cognitionẽque præſtare. Nec uero Pythagoras nominis ſolum inuentor, ſed rerum etiam ipſarum amplificator fuit. Qui cum poſt hunc phliaſium ſermonem in Italiá ueniſſet, exornauit eam græciam, quæ magna dicta eſt, & priuatim & publice præſtantiſſimis inſtitutis & artibus. Pythagoricis, ait idem libro primo de diuin. interdictum putatur ne faba ueſcerentur, quòd habeat inflationem magnam is cibus, tranquillitati mentis quærenti uera cõtrarius. Et libro ſecundo: Faba quidem pythagorei utique abſtinere, quaſi uero eo cibo mens, non uenter infletur. Vtebatur pythagoras, ut Nicolaus Alexandrinus

ait

ait,contra omnia,quæ in ſtomacho dolent antidoto, quo multos ab hoc uitio liberauit, & illud expertum dilectis communicauit. Recipe Iridos drach. xviij. & ſcrup.duos:gentianæ drach. v. zingiberis drach.iiij.et ſemis:melanopiperis drach iiij: mellis quod ſufficit.Datur in modum nucis,febrientibus cum tepida. Scripſit pythagoras,ut Laertius tradit,tria uolumina,de inſtructione,de ciuilitate,& de natura.Moritur,ait idem, in domo Milonis,in qua cum ſocijs conſederat,quam quidam ex his,quos ille admittere noluerat, per inuidiam incendit.Ei Romani ſtatuam erexerunt,ut Plutarchus ſcribit in Numa,qui ſic ait.Romanis aliquando reddito oraculo de illius erigenda apud ſe ſtatua,qui prudétiſſimus græcorum & fortiſſimus extitiſſet,duas in foro æneas imagines ſtatuiſſe Alcibiadis alteram,alteram uero pythagoræ.Et Plinius libro xxxiiij: Romani ſtatuam pythagoræ in cornibus comitij poſitam dicarunt Apollinis pythij iuſſu,ſtetitque donec Silla dictator ibi curiam fecit. Ex ſchola pythagoræ,ait Iamblicus,prodiere propè innumeri eruditi ac ſapientes uiri.Duxit pythagoras,ut Laertius & Suidas ferunt,uxorem Theano Brontini Crotoniatæ filiam, quæ docta ac ſapiens fuit,philoſopha & poetrix. Ex qua ſuſcepit Thelaugem,& Mamercum,& tres filias Myan,ſiue alyam, Arignotim,ſiue Erigonem, quæ doctæ fuere,quarum,ait Conſtantinus laſcaris,extant epiſtolæ: & Damon ſiue Dameam,quæ etiam longe docta fuit. Scripſit Theano,ut Suidas,& Plotinus tradunt,commentaria

mẽtaria philoſophica, Apophtegmata, et poema quod dam heroico carmine, ac mortuo pythagora ſcholas cũ Thelauge & Mamerco filijs regendas ſuſcepit. Hæc philoſophiæ ſectatrix multa pulchra ac ſcitu digna de pueris educandis ſcribit ad Eubolam. Ait enim. Audio te pueros delicate educare, ſed certe optimæ genitricis eſt liberos non delicioſe & licenter enutrire, ſed modeſte ac ſobrie. Animaduerte obſecro ne non diligentis ſed adulantis opus agas. Siquidem uoluptuoſa educatio pueros aſſentatores reddit. Quid ſuauius iuuenibus domeſtica uoluptate? Oportet equidem puerorum educatione carere peruerſitate. Naturæ autem peruerſitas eſt cum pueri animo fuerint uoluptarij, corpore uero delicati ac molles, laboreſque omnes effugerint, ac molliores euaſerint. Oportet autem cũ educantur exercere eos ne terribilia metuant, ſiue cum affligi, ſiue cũ laborare opus fuerit, ne turpium affectuum ſerui reddantur. Nam ob uoluptates guloſi efficiuntur, & ob deſidia labores effugiunt. Debent pueri res honeſtas sũmopere complecti, abſtinere a uitijs, & perſeuerare, in uirtutibus. Cauenda eſt pueris ciborum ſacietas, & ſuptuoſa uoluptas, & ſuperflua licentia ludorum. Neque permittendi ſunt ut intemperate & impudenter in ludis ſe ſe exerceant, neque ut omnia dicant, aut agant. Neque metuas ſi interim plorent, neque læteris & rideas cum nutricem pulſauerint, aut tibi maledixerint. Neque in æſtate frigus, aut in hyeme calorem ſuppedites, aut multas delitias, quibus inopes pueri omnino

no

no carent. Qui quidem facilius educantur, & creſcunt nihilominus, ac longe meliores efficiuntur. Tu uero ueluti Sardanapali progeniem educas pueros, mariũ naturam uoluptatibus effeminas. Quid enim faciet aliquis puero, qui niſi celeriter comedat, plorat, & ſi comederit, delectabilia obſonia quærit? Quod ſi æſtũ ſenſerit, debilitatur, ſi frigus, concidit, ſi obiurgatur, reluctatur. Et niſi ei ad uoluptatem res adminiſtrabuntur, triſtatur, & ſi non præmanſum in os inferatur, ægre fert: & ad uoluptatem prauo ocio utitur, ac molliter et effeminatè circumagitur. Studioſe autem cũ ſcias quòd pueri delicìantes dum pubeſcent in uiros mancipia red dentur, huiuſmodi uoluptates auferas, & educationem auſteram, non delicatam adhibeas: ac permittas eos famem, ſitim, frigus, æſtum, & erubeſcentiam pati & ab æqualibus, & a præceptoribus. Sic enim & exercentur animo impigro, & corpore adoleſcunt. Labores enim quædam corroboramenta ſunt pueris ad uirtutem, qui bus imbuti, quod ſatis ſit, uirtutis colorem apprehendunt. Vide igitur ne quemadmodum uites mal e cultæ fructum non afferunt, ita propter delicias pueri petulantiæ, & multarum nugarum malitiam gignunt. Hæc, ait Stobæus in nuptialibus, Pythagoræ dogmatum ſtudioſa cuidam interroganti quomodo celebris euaſiſſet, reſpondit, contexens telam, & meum curans coniugiũ, item quærenti quod officium eſſet matronæ, reſpondit, uiro ſuo placere. Rogata etiam, ait Laertius, quãdo mulier a uiro munda ſit, ad Cereriſque ſacrarium ueniret,

reſpondit, a ſuo quæque continuò, ab alieno nunquam. Ei uero, quæ ad uirum pergeret, in mandatis dabat, uti cum ueſte & uerecundiam poneret, exurgenſque denuo cum ipſa illam una reſumeret. Rogata quænã hæc, inquit, per quæ mulier uocor. Hæc, ait Plutarchus in nuptialibus, ueſtem induens brachium nudauit, cũ quidam dixiſſet, o pulchrum gubitum, at non publicum inquit. Hæc, ait Clemens Alexandrinus Strom. primo, ex mulieribus prima philoſophiam, & Apophtegmata ſcripſit, dixitque. Eſſet reuera pulchris uita conuiuium ijs, qui ſe ſcelerate geſſerunt, deinde moriuntur, ſi non eſſet anima immortalis, mors eſſet lucrum. Brontinus autem Theano pater, ait Iamblicus, ſcripſit de mente, & cogitatu, & alia. Thelauges ſiue Teages, pythagoræ, & Theano filius philoſophus eximius fuit, et patri in philoſophia ſucceſſit, ut ait Laertius, & ſcholas cum matre & fratre Mamerco *regendas ſuſcepit. Fuit & mathematicus, ut ait Suidas, ſcripſit de numero quaternario libros quatuor innuens quatuor eſſe elementa, ſiue, ut alij, profundum, ſilentium, mentem, & uerum. Pro quo Aegyptij, ait Laſcaris ipſum deum habebant. Hunc plurimi & Empedocles Agrigentinus audierunt, cui Plato librum de ſapientia titulum fecit, Teauges. Mamercus quoque cognomento Aemilios pythagoræ filius non modo philoſophus doctus fuit, ſed nimia etiam præditus humanitate, a quo Romanorum Aemilia gens cognomen ſumpſit, cæu Sex. Pomp. ſcribit, qui ait. Aemiliam gentem appellatã dicunt à Ma-*

merco

merco pythagoræ philoſophi filio, cui propter unicam humanitatem cognomen fuit Aemilios. Item Plutarchus in Paulo Aemilio ait. Aemiliorum familiam in urbe Roma patritiam ſanè atque uetuſtam fuiſſe pluri mi tradunt, quod uero primus, qui nomen ei familiæ reliquit, Marcus Aemilius propter ſermonis lepiditatẽ, quam Aemliam Græci uocant, appellatus pythagoræ philoſophi puer fuerit, nonnulli ex ijs tradunt, qui doctrinam Numæ Pompilij regis in pythagoram auctorem referunt. Mamercus, ut dixi, cum Thelauge fratre, & matre ſcholas rexit. Iamblicus autem tradit pythagoræ in diſciplinis ſucceſſorem fuiſſe Ariſtæum Crotoniatam Demophontis filium, is ætate pythagoræ uiguit ſeptem generationibus, poſt hunc Mamercum, huic ſucceſſit Bulgaras, inde Gartydas. Damea pythagoræ & Theano filia philoſophiæ ſectatrix admodum erudita fuit Quæ ingenium in exponendis paternis ſententiarum inuolucris exercuit. Fuit ſumma prædita caſtitate: De qua Hieronymus aduerſus Iouinianum *ait. Timæus ſcribit pythagoræ filiam uirginem choro uirginum præfuiſſe, & caſtitatis eas inſtituiſſe doctrinis. Habuit filiam Biſcalam, ait laſcaris, eruditam. Fuerunt pythagoræ diſcipuli Crotoniatæ philoſophi docti, ait* Iã*blicus, Ageas, Agylus, Antimedon, Arignotis, Aegon, Boythius, Bulgaras, Bryas, Cleoſtenes, Calciphon, Cleophron, Damodes, Dymas, Dinono mulier, Epiſylus, Eratus, Enandrus, Gartydas, Ippoſtratus,* Ippoſtenes, *Itaneus, Leophron, Myllias, Menon, Milo, Ecphantus,*

 Onatus,

Onatus, Philolaus, phiciadas, Rodippus, Silius; Timicha uxor Mylliæ, Philtis filia Theophrij, Mea uxor Milonis, & Neocles. Ergo nouē mulieres Crotoniatæ, præter cæteras, doctrina excelluere. Porro opinandum eſt per ea tempora omnes propè Crotoniatas & mares et feminas in græcas literas ac philoſophiæ, aliarúque diſciplinarú ſtadia incumbuiſſe, etſi non omnes in ipſis adeo profecerint, excelluerintque doctrina. Ita & Locrenſes & Rheginos, reliquoſque calabros, ut olim Romæ in reliquoue latio in latinis literis factitatum eſt. Philolaus pythagoræ diſcipulus, præceptor platonis, & Architæ fuit, ueluti Cicero libro tertio de Orat. inſinuat. ait enim. Pythagoreus ille Lyſias Thebanum Epaminundam haud ſcio an ſummum uirum unum omnis Græciæ? Aut Xenophon Ageſilaum, aut philolaus Architam Tarentinum, aut ipſe pythagoras totam illam ueterem Italiæ Græciam, quæ quondam magna uocitata eſt, doctrinis omnibus expoliuit atque inſtituit: Plato, ut Hermippus apud Laertium & Plutarchum in Platone ferunt, tres philolai libros pythagoricæ ſectæ emit ab eius conſanguineis argenti minis Alexandrinis quadraginta, ſiue, ut alij centum, ſiue, ut Gellius decem millibus denarium mercatus eſt. Quam argenti ſummam a Dionyſio tyranno accepit, ex quibus libris Plato, plura in ſuum Thimeú tranſcripſit. Quos tanto ſtudio lectitabat, ut ad eius defuncti caput ſint reperti. Opinatur philolaus omnia armonia ac neceſſitate fieri. Terram iuxta primum circulum moueri dicit.

cit. Hic primus de natura rerum ſcripſit, Quorum eſt initium. In mundo natura coacta eſt ex infinitis ac finitis, munduſque totus, & quæ ſunt in ipſo omnia. Hic Dei unitatem aſſeruit, quare Athenagoras ad Antoninos Cæſares ſcribens, unum Deum eſſe ex Philolai ſcriptis aſſeruit. Hic, ut Plutarchus ſcribit, mundi corruptionem bifariam eſſe dixit, tum ex cœlo ignis defluxu, tum ex aqua lunari uertigine ex aere effuſa. Horum enim ſuffimenta mundi eſſe alimoniam. Dicebat etiam, ut Plutarchus de placitis philoſophorum libro ſecundo, & Galenus in libro de hiſtoria philoſophica tradūt, ſolem uini modo perlucentem accipere ab igne cæleſti ſplendorem, acceptumque ad nos tranſmittere, & tanquam percolare, adeo cæleſtem ignem ſoli aſſimilem eſſe, ex quo prodire ſolem, & ſimile quid ſpeculi, tertiáq; inde a ſpeculo lucem ad nos per reflexionem diſſipari. Hanc enim nos ſolem uocare, quaſi imaginis imaginē. Dicebat etiam, ut ijdem ferunt, moueri circa ignem per obliquum circulum, eo modo, quo ſol, & luna, ignem uero in medio ſtatuit, quem totius naturæ focum ac meditullium cenſet. Supra quem terram, huic noſtræ contrariam, & inde terram collocat, quam ex oppoſito ſitam illi dicit, & circa eam ferri, Quamobrem eos, qui illic ſunt, a nobis uideri nō poſſe. Hic, ut Marcus Vitruuius libro primo auctor eſt, multas res organicas & gnonomicas numero naturalibuſque rationibus inuentas atque explicatas poſteris reliquit. Item numerus eſt, inquit, imperioſa quædam & ex ſe progenita ſempiter-

næ mundanorum perſeuerantiæ continentia. Proclus ait: Plato multas admirabileſque de Deis ſentētias per mathematicas formas nos edocet, pythagoricorumque phialis utens uelaminibus ſacram diuinarum, ſcientiarum tegit diſciplinam. Talis enim eſt & uniuerſus ſacer diuinuſque ſermo Philolai in Bacchis, totuſque modus enarrationis pythagoræ de dijs. Iure Philolaus trianguli angulum dys quatuor conſecrauit, ac iuxta tertium angulum ipſorum unionem colligit. Hic omnia ad cœleſtem armoniá, coactionemque naturæ retulit. Dicere quo ſolebat, cum in ſacrum perueneris ne ſpectes a tergo. Hic, ait Suidas, ſuſpitionem maxime omnibus cauendam monet: Etſi enim inquit, nihil committis, ſed tantum uidearis, infelix es. Eum Crotoniatæ tyrannidis ſuſpitione ſuſtulere, ut Laertius prodit. Fuit et Alcmæon Crotoniata Pyrithi filius pythagoræ alumnus philoſophus & medicus excellens cognomento phiſicus (maxime, enim ualuerunt Crotoniatæ medicina) qui, ait Laertius, plurimum in medicina uerſatus eſt, deque ea complura conſcripſit, plerumque de natura diſputat, dicens multas rerum humanarum cauſas. Videtur autem primus de naturæ ratione ſcripſiſſe, ut Phauornus in omnimoda tradit hiſtoria. Lunamque hanc ſempiternam habere naturam. Quod autem Pyrithi filius fuerit teſtatur ipſe in principio ſui operis ſic. Alcmæon Crotoniata hæc ait Pyrithi filius Brotino, & Leoni, & Bathyllo de inuiſibilibus rebus. Manifeſtam quidem ſcientiam habent Dij, quantum uero con-

ijcere

ịjcere hominibus licet,& quæ ſequuntur. Hic, ait proclus, primus rerum naturam literis explicauit. Animá uero immortalem dixit, mouerique perpetuò inſtar ſolis. Huius meminit Cicero libro primo de natura Deorũ Alcmæõ, inquit, qui ſoli & lunæ, reliquiſque ſyderibus, animoque præterea diuinitatem dedit, non ſenſit ſe ſe mortalibus rebus immortalitatẽ dare. Et Themiſtius libro primo de anima. Alcmæon Crotoniata ille, qui cognomento phiſicus dicebatur, animam, inquit, immortalèm eſſe oportet ratione ea quia ſemper agitetur, eoque ſimillima rebus immortalibus uideatur, moueri enim & reliqua immortalia inceſſabili agitatu. Et Ariſt. libro primo de anima. Alcmæon dicit animam eſſe immortalem propter hoc quod aſſimiletur immortalibus. Et libro ſeptimo de hiſtoria animalium. Alcmæõ Crotoniata ait, mas primum ſemen genitale magna ex parte incipit ferre, anno peracto bis ſeptimo, ſimul etiá pubeſcere incipit eodem tempore, ut ſtirpes ſemen laturas primum florere. Et Galenus in libro de hiſtoria philoſophica & Plutarchus in libro de placitis philoſophorum dicunt, Alcmæon ſtellas uagas ex aduerſo fixis incedere dicit, hoc eſt ab occaſu in orientem. Auditum autem fieri, quod aures intus uacuæ ſint, uacua autem omnia reſonare quoties in ipſa uox aliqua feratur. Olfatum autem in cerebro præcipuam animæ partem conſtituit, atque ipſam odores inter reſpirandum attractos percipere, Guſtum uero cum humiditate & temperato calore, tum mollitie ſapores internoſcere lin-

guam. Somnum autē ſanguinis receſſu in uenas ipſius confluxui deputatas fieri. Mortem uero ſi prorſus omnis illuc abſcedat, quia frigidum corpus ita nimiū redditur. Expergiſci autem nos ſanguinis eiuſdem reditu. At ſanitatem conſtare credit ex æqualitate caloris & ſiccitatis, frigoris & humiditatis, item dulcedinis, & amaritudinis, & id genus alijs. Morbos autem excitari quoties iſtorum unum aliquod cæteris dominetur. Singulorum nanque exceſſus ſocietatem diſſoluit, atq; ita morbum fieri. Dicit, etiam Alcmæon ipſe, ut Plutarchus ſcribit, mulini generis mares, quidem ſteriles propter genituræ tenuitatem, item ſeminis frigiditatem feminis uero propter uuluam non dehiſcentem, item nō ſe laxantem Hic primus exectionem agredi auſus eſt. Primuſque fabulas adinuenit, ut Iſidorus ethimologiarum libro tradit, ubi ſic ait. Fabulæ *ideo ſunt introductæ ut ficto mutorum animalium inter ſe colloquio, imago quædam uitæ hominum noſceretur. Has primus inueniſſe traditur Alcmæon Crotonienſis, appellanturq; Eſopicæ, quia is apud Phrygiam in hac re polluit. Scripſit lingua dorica, ait Suidas. Fuit & Neocles Crotoniata philoſophus & medicus illuſtris, cuius meminit Athenæus. Hic, ait Elianus de hiſtoria animalium libro octauo, dicit rubetas duo iec ora habere, alterum quidem occidere, alterum alteri aduerſantem ſalutem afferre.* Fuit *& Acto, ſiue Aſcon Crotoniata philoſophus celebris pythagoræ auditor, qui Laertio lib. octauo prodente, complura ſcripſit, ſed Pythagoræ inſcribuntur.*

buntur. Fuit & Ecphantis Crotoniata pythagoræ diſcipulus, qui ſcripſit de regno. De quo Stobæus in admonitionibus de regno meminit, & hæc eius dicta ponit. Quod unius cuiuſque animalis natura ad mundum & eius partes accomodata ſit, multis mihi uidetur argumentis conſtare. Sic enim conſentiens, connexaque ſingulorum natura optimam ſimul & neceſſariam ſequitur ſeriem, quæ ex motu univerſi conſtituta, ut communem rerum omnium ornatum, ita ſingulorum quoque officio durationem conſeruat. Quare mundus etiã appellatur, & perfectiſſimum eſt animalium. In parti*bus uero eius, quæ multæ ſunt, & diuerſæ natura, id animal primas tenet, quod plus diuinitatis continet. Quare inter cæleſtia quidem, quæ immortalis Dei natura participant, & primario maximeque ſequentur, plametæ ſtellæ ſalutantur. In regione uero infra lunam, ubi corporum motus eſt rectus, dæmonis natura uerſatur. Cæterum in terra & apud nos optimus quidem natura eſt homo, diuiniſſimus, autem rex, & meliori cõditione inter cæteros affluens, ſimilis quidem corpore reliquis, utpotè ex eadem materia natus, ab optimo quidem artifice productus, qui fabricauit eum, archetypum imitatus ſeipſum. Quocirca rex unicũ et excellens quoddam opus eſt, imo imago illius regis creatori ſuo ſemper familiaris, a ſubditis uero in regno tanquã lumine conſpicuo. Examinatur enim & probatur dignitas regia non ſecus quam auium princeps aquila obuerſis ſoli oculis. Eadem eſt ratio de regno, ut quod di-*

uinum

uinum ſit & propter nimiam claritatem oculos obtun dat omnibus præterquam legitimis. Et enim multi ſplẽ dores oculis obuerſantes, atque uertigines arguunt ſpu rios, qui aſcenderunt tanquam in altitudinem inſolitã. Illis uero, qui, ut par eſt, propter naturæ ſimilitudinem regni cacumen adiuerunt, habitari poteſt, & uſum ſui commodum præbere. Eſt igitur regnum res ſyncera, incorrupta & propter excellentiam diuiniſſima, atque homini difficilis acceſſu. Oportet autem illum, qui ſuſcepit regnum puriſſimum, & lucidiſſimum natura eſſe, ne quod clariſſimum eius eſt, obſcuret ſuis maculis, quẽ admodum nonnulli ſanctiſſima loca inquinauerunt, & execrabiles quidem eos, quibus obuiam facti ſunt. Rex igitur uaturam habeat minime pollutam, & quanto reliquis diuinior ſit, agnoſcat, ac cætera, quibus decenter inſtructus tum ſeipſo, tum ſubditis optime uti poterit. Cæteri quidem homines a uitijs ſuis ſanctiſſime purgantur, ſi principibus ſuis ſimiles euadant, ſiue legem principem, ſiue regem habuerint. Principes uero, qui non habent quod natura ſua præſtantius imitentur, illi non longius abire debent, ſed ſtatim a Deo utilitatẽ petere. Nam neque mundum aliquis queſiuerit, in ipſo agens, & pars eius exiſtens, neque is, qui alijs imperat, illum ignorare debet, a quo ipſe regitur. Maximũ autem hoc ornamentum eſt, quod nihil non gubernatũ non inueniatur. Oportet principem etiam moribus imperium docere. Sic enim ſtatum imperij pulchritudo elucefcit. Qui Dei uirtutem imitatur, et ei charus eſt, quẽ

emulatus fuerit, & amplius ſubditis. Nullũ enim Deo charum homines odio proſequuntur. Nam neque ſydera, neque uniuerſus mundus Deum odit: nam ſi ducem ſuum odiſſent, non utique ei parerent: Sed quod bene imperat, id in cauſa eſt, ut ſubiecta bene regantur, & pareant. Equidem exiſtimo terrenum regem nullius uirtutis expertem eſſe debere, qua cœleſtis ille prædıtus eſt. Sed ut ipſa res eſt peregrina & admiratione digna, ut potè cœlitus ad homines profecta, ita nimirum & uirtutes ipſius Dei opera exiſtimandæ ſunt, diuino beneficio ei acceſſiſſe. Quod ſi rem a principio conſideres, uerum eſſe, quod dico, intelliges. Per communionẽ enim omnium primam & maxime neceſſariam hominum genera terreſtris rex conciliat. Similiter facit ille, qui cũcta in uniuerſo gubernat. Nihil etenim, ſi tollas amicitiam & communionem conſiſtere poteſt, quod etiam in ciuitatibus ita ſe habet, ſi familiarem ſocietatem abſtuleris, & ſi multo inferior ſit, quàm diuina natura et regia, quæ nihil huiuſmodi ſibi deſiderant, utpotè perfectæ uirtutis: ſed alijs indigentibus ſuppeditant: & communi utilitati conſulunt. Amicitia autem ciuitatis cõmunem mutuo finem ſpectans, ipſis uniuerſi concordiã imitatur. Porrò citra conſtitutionem magiſtratuum nulla ciuitas habitari poſſet. Requiruntur autem ad illam conſtitutionem leges, ciuilis gubernatio, ſubditiq; & præfecti, ſi per ſe conſeruanda ſit. Hæc ſequitur commune bonum, concinnus quidam ſtatus, & multitudinis conſenſus cum perſuaſione concordi. Ille, qui impe-

rat iuxta uirtutem nominatur rex atque eſt eadem amicitia conſenſuque ſubditis coniunctus, qua Deus mũdo & in ipſis contentis iungitur. Cæterum oportet omnem beneuolẽtiam inſtitui, primum a rege in ſubditos, deinde uiciſſim a ſubditis erga regem, qualis nimirum patris erga filium, paſtoris erga gregem, & legis aduerſus utentes ipſa, una eademque uirtus tum cæteris imperat tum uitæ propriæ moderatur. Nullus autem ad uitam ſibi propter inopiam alterius miniſterium accerſat, quod ipſe ſibi ſecundum naturam ſatis miniſtrare poteſt. Quamuis enim omnium ſit communio, nihilominus quiſque per ſe ſuis cõtentus uiuet. Videtur etenim is, qui rebus ſuis contentus eſt nullo alio ad uitam tranſigendam opus habiturus. Quod ſi uitam actiuam degere oporteat, liquet quod etiam ſi alia quæpiam ei acceſſerint, nihilominus tamen ſtatu ſuo contentus manebit. Nã & amicos habebit ſuæ uirtutis gratia, quibus cum agens non alia uirtute eis utetur, quam illa qua reliquam ſuam inſtituit uitam. Neceſſe eſt enim, ut cætera omnia hanc uirtutem ſequantur, cum nihil ipſa præſtantius ei adiungi poſſit. Deus ſane citra famulorum & miniſtrorum operam, neque imperans cuiquam, neque coronans aut præconis uoce celebrãs obedientes, aut ignominia notans immoderatos, ipſe ſolus tantam imperij molem gubernat. Sed præbens ſeipſum imitatione dignum, omnibus deſiderium & emulationem inijcit naturæ ſuæ. Eſt autem bonus ipſe, atque hoc ſolum opus agit, idque facile. Qui uero imitã-

tur

tur ipſum hoc ſtudio melius omnia peragunt, & filius aſſimilatio ſingulis ſufficit. Non enim alia uirtus eſt, quæ Deo accepta facit, & alia quæ ipſum imitatur. Cæterum rex terrenus apud nos cur non ſimiliter ſe ſuiſque contentus, & in ſtatu ſuo abſolutus ſit? Aßimilabit enim ſeipſum uni tantum optimo, & omnes alios ſibi undecunque ſimiles fieri ſtudebit. Quod ſi uis & neceßitas cogat ſubditos, ſinguli prontitudinem imitandi remittere ſolent. Non enim fieri poteſt ut abſq; beneuolentia alterum alteri ſimile euadat, quá imprimis obliterat timor. Vtinam humanum ingenium nulla perſuaſione opus haberet. Eſt enim perſuaſio terrenæ grauitatis ueſtigium, qua mortale animal participat. Nam perſuaſio res eſt, uicina neceßitati, ut quæ ea perficere ſua opera conetur, quæ neceßitatem declinarunt. Atque ſponte naturæ honeſtum amplectuntur, nulla perſuaſionis reuerentia mouetur, nec enim timent neceſſitatem. Poſſet autem ſolus rex in hominis animo etiam hoc bonum efficere, ut quod melius eſt imitando, decorum ſequeretur. Illos uero, qui tanquá ebrietate corrupti ſunt, & propter malam educationé melioris obliuionem inciderunt, oratio adhibita reſtituit, laborantes ſanat, eiectaque obliuione prauitatis uitio ipſis innata memoriam inſerit. Ex qua perſuaſio dicta naſcitur, quæ licet malis orta, boni tamé aliquid producit terram inhabitantibus, in qua quod uitio naturæ deeſt propter eius imbecillitatem, oratio inter homines uſurpata reſarcit, atque explet. Et rurſus. Reuera

uera rex erit, qui ſacram & diuinam habuerit animi meditationem, hac enim imbutus perſuaſuſque bonorum auctor erit omnium, mali uero nullius. Quinetiam quod futurus ſit iuſtus utpotè ad communicandū prõptus, cuius conſtat, communicatio enim in æqualitate, & eius diſtributione ſita eſt. Antecedit iuſtitia, communicatio participat. Nam fieri nequit, ut iniuſtus æqualiter diſtribuat aut ut nòn ſit ad communicandum prõptus qui diſtribuit exæquo. Continentem uero eſſe illū, qui contentus ſit ſuo ſtatu, quis negauerit? Sumptuoſitas enim incontinentiæ parens eſt, incontinentia contumeliæ, unde pleraque hominum mala enaſcuntur. Virtus autem, quæ ſuis rebus contentos facit, ſumptuoſitatem, & quæ ſequuntur eam, haudquaquam probat. Sed cum ipſa princeps quædam ſit, præeſt quidem omnibus, ſubeſſe uero nulli poteſt, quod primum Dei, deinde regis proprium eſt, ut nulli ſubijciantur. Sibi uero ipſis imperant. Vnde & ἀυταρκης apud græcos dictus uideatur παρὰ τὸ ἑαυτοῦ ἄρχειν. Quod autem iſta ſine prudentia fieri nequeant, apparet, & quod prudentia mundi Deus ſit, manifeſtum eſt. Ordine enim & conſtitutione decenti coniunguntur, abſque mente uero non poſſent fieri. Proinde rex quoque ſine prudentia non poterit ſibi comparare iſtas uirtutes, iuſtitiam dico, continentiam, communicandi uirtutem, & iſtis cognatas. Et rurſus de magiſtratu. Homines in terra tanquam in exilio ſunt, & eſſentia puriori multum inferiores, plurima terra grauantur, adeo ut a parente ſua ægre extollantur,

tollantur,niſi quis diuiniorum flatus miſerum hoc ani mal meliori parti coniungat, ſacrum genitoris aſpectũ monſtrans,qui a nemine conſpici poteſt.In terra quidẽ & apud nos optimum ſane ingenium præ cæteris animantibus homini datum eſt Diuinior autem inter homines rex,ut qui multum ſupra communem naturam emineat,corpore reliquis non diſſimilis, utpotè natus ex eadem materia:ſed ab optimo artifice factus,qui fabricauit ipſum,archetypo ex ſeſe ſumpto. Vtinam fieri poſſet,ut humana natura nulla perſuaſione egeret.Reliquiæ enim terreſtris malitiæ,quæ animal efficiũt mortale cauſa ſunt,ut ſine ipſa degere nequeat.Siquis uero animo fuerit præ alijs diuinior, ille nulla in re perſuaſione opus habebit.Fuit & Arignotus Crotoniata philoſophus pythagoræ diſcipulus,qui,ait Lucianus,ſacer cognominabatur.Fuit & Salethus *Crotoniata philoſophus & legislator,qui Crotoniatis ciuibus ſuis leges dedit,atque inter cætera,lege excepit, ait Lucianus in Apologia,ut mechi uiui cremarentur.Cumque ipſe fratris uxorem polluiſſet,deprehenſus orationem tam luculentam habuit,ut ciues remittere pœnam uellent,atque exilio tantum eum damnare:at ille magnitudinem culpæ intelligens in ignẽ ultrò inſilijt.Fuit & Orpheus Crotoniata poeta Epopeus, ait Suidas, ideſt, qui uera non ficta ſcripſit.Quem Pyſiſtrati Athenienſium Tyranni,familiaritate uſum fuiſſe Aſclepiades inquit in ſexto grammaticorum libro,qua tempeſtate apud* He-*bræos iudices rerum ſumma gerebant. Cuius ſunt Ecã*

teria

teria, Argonautica Heroico carmine, & alia nonnulla. Fuit Oeagri filius, & primi Orphei Threicei in ſuo poemate perſonam induiſſe uidetur: qui ſe Oeagri fluminis & Calliopes filium cecinit. Orpheum autẽ Threicium Troiana tempora præceßiſſe perſpicuum eſt. In Orphei uero Crotoniatæ Argonautico multa referuntur, quæ poſt excidium Troianum peracta ſunt, & Alcinoi regis mentio fit, & aliorum, qui in Odyſſea celebrantur. Licet Ariſtoteles apud Ciceronem de Nat. Deor. libro primo, dicat Orpheum poetam nunquam fuiſſe, & hoc Orphicum carmen Pythagorici cuiuſdã Cercopis fuiſſe ferunt. Plato uero ſæpißime de Orpheo meminit. Aſclepiades & Suidas dicunt Orpheum dixiſſe rerum omnium principium eſſe phanoum, ideſt, amorem, qui primus ex dia apparuit. Fuit a Pythagoricis eruditus ait Conſtantinus laſcaris. Fuit & Democides Crotoniata Caliphontis filius medicus celeberrimus Darij tempore, cuius meminit Plinius libro primo, e cuius libris nonnulla excerpſit. De quo Herodotus libro tertio ita ſcribit: Policrates ad Oroetem nauigans, cum alios, tum uero Democidem Caliphontis filium Crotonienſem medicum, qui eam artem apud ſuos præclariſſime omnium exercebat, ſecũ duxit. Sed Oroetes Pollicratem cruci ſuffixit. Darius mandat Perſis, qui in ſardibus erant, ut Oroetem interimant. Contigit autem nõ diu poſt, ut in uenatu ferarum Darius rex, dum ab equo deſilit, pedem intorſerit, uehementerque laxauerit, nam talus e iuncturis amotus eſt. Exiſtimans

mans itaque apud ſe,ut prius, habere ex Aegyptijs eos,qui primi putarentur arte medicinæ eorum opera utebatur. At illi torquendo pedem, ac uiolenter tractãdo plus mali faciebant,adeo quidem,ut ſeptem dies totidemque noctes Darius præ moleſtia, qua afficiabatur,tranſegerit inſomnes. Octauo die eidem male habẽti quidam Democidis Crotonienſis mentionem facit, cuius de artificio prius iam inde in ſardibus audiſſet, Darius hominem quam celerrime accerſi ad ſeſe iubet, ille ut inter captiuos Oroetis inuentus,ubi pro neglecto habebatur,in medium productus eſt, ſicut erat panno ſus,ac compedes trahens.In medio poſitum Darius interrogat nunquid eam noſſet artem? Democides ueritus ne ſi ſe proderet, uſquequaque Græcia priuaretur, diſſimulauit.Sed dum uideretur notitiam artis præ ſe ferre,Darius iuſſit eos,qui hominem adduxerant,uerbera & tormenta afferre in medium, tum ille ſimulatione miſſa,ſe planè ſcire artem illam negauit, ſed aliquantulum eius conſuetudinem, quam cum medico habuiſſet.Factaque ei poteſtate curandi græcis medicamentis utens,& leuia poſt acria admouens Darium cõpotem ſomni fecit,& breui tempore incolumen reddidit,cum iam ſe inualidum fore ad incedendum deſperaſſet.Ob quam curationem cum eum Darius duobus aurearum compedum paribus donaſſet, interrogauit Democides,nunquid ideo duplici ſe malo remunerandum putaret,quod ab eo ſoſpes ipſe foret effectus? Hoc dicto Darius delectatus ad ſuas uxores hominem miſit.

Z

ſit. Eunuchi, qui eum deducebant ad feminas, dicebant hunc eſſe, qui reſtituiſſet animam regi. Tunc earum ſin gulæ auream phialæ thecam ſuffugentes Democidi donauerunt, tam amplo murere, ut excidentes ex percuſſione phialarum ſtateres, famulus, qui ſequebatur, nomine Sciton collegerit non paruam auri ſummam. Hic Democides hunc in modum è Crotone profectus cum Policrate conſuetudinem habuit. Cum a patre ſane iracundo Crotone cohiberetur, nec eum tolerare poſ ſet. Illo relicto abijt in Aeginam; ubi commoratus unum annum primos medicos tranſcendit, etſi imparatus erat, & nihil inſtrumentorum habens, quæ ad artē medicinæ pertinerent. Ex quo factum eſt, ut ſequenti anno Aeginatæ eum talento conduxerint. Athenienſes tertio anno centum minis. Policrates quarto anno talentis duobus. Ita in ſamum profectus eſt. A quo uiro non minimum Crotonienſes medici ſpecimen accepe runt. Tunc uidelicet eum per Græciam medici Crotonienſes primi numerabantur. Secundi Cirenei. Tunc Suſis itaque Democides Dario ſanato maximas ædes ob tinebat, & cum rege ad menſam ſedebat omnibus rebus affluens, præter hanc unam, quòd in Græciam redire non poſſet Quinctiam Aegyptios medicos regem curare ſolitos, cum eſſent patibulis ſuffigiendi, quòd à græco medico ſuperati forent, impetrata a rege uenia, liberauit. Liberauit item Vaticinum quendam oleum, qui Policratem ſequutus fuerat, & inter captiuos pro neglecto relictus. Denique maximi momenti apud regem

gem Democides erat. Interiecto deinde breui tempore inter alia cōtigit, ut Atoſſæ Cyri filiæ erat Darij uxor, in mamilla ulcus oriretur, deinde reſciſſum porrò graſſaretur. Quod iſta quoad fuit exiguum præ pudore occultans nemini indicauit, ſed ubi male iam habebat accerſito Democide rem oſtendit. Ille ſe rediturū ſanam affirmans adiurat eam, ut ſibi uiciſſim ipſa inſeruiat, in eo, quod orauerit, oraturum autem nihil, unde dedecus redundaret. A quo, poſteaquam curata eſt, edocta Darium, dum cum eo cubat, ut Democidem uirum maxime idoneum ex omnibus ad demonſtrandas Perſis res græcas, atque exponendas mittat, monet. Darius, ubi primum illuxit accitis quindecim Perſarum ſpectatis præcipit ut ſequentes Democidē omnia græciæ maritima colluſtraret, neue committerent, ut Democides ab ipſis aufugeret, ſed rurſus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit, ſecundo loco Democidem ipſum ad ſe accerſitum orat, ut expoſita atque demonſtrata Perſis omni Græcia, rurſus redeat. Iubetque eum dono ferre patri ac fratribus omnia ſua utenſilia, affirmans ſe alia multo plura illi daturum, ac præter dona miſſurum ait quæ unà iter faciat onerariam nauim omnifarijs bonis refertam. Hæc Darius nullo doloſo conſilio, ut mea fert opinio, mandauit. Ille tamen ueritus ne ſe Darius tentaret tanquam fugitiuum, ſi cuncta ſibi oblata caperet, reſpondit, ſe quidem ſua illic relinquere uelle, ut ea reuerſus ſibi habeat. Verum nauim onerariam, quam Darius promittebat dono fratribus accipere.

uerſi omiſſo iam ſtudio diſcendi ulteriora Græciæ duce fraudati. Quibus tamen in digreſſu iſte mandauerat, ut Dario diceret, Democidem ducere uxorem Milonis filiam. Erat enim apud regem celebre nomen Milonis luctatoris. Quas nuptias mihi uidetur Democides eo tempore properaſſe, magna erogata pecunia, ut ipſum etiam in patria ſua ſpectatũ eſſe Dario appareret. Scripſit Democides librũ. Quo tempore, ait Timæus apud Athenæum libro duodecimo, Perſæ cœperunt Democidem Crotoniatæ conati ſunt ſoluere feſtum Olympicum proponentes premium argenteum opulentiſſimũ. Quidam uero id feciſſe aiunt Sybaritas. Antea enim uictores coronis coronabantur aut laureis, aut myrteis & huiuſmodi. Talentum autem (quia de eo hic mẽtio facta eſt) ſexcentis aureis numis ſcuratis ualebat, ut latius in libro de æternitate urbis oſtendimus: mina uero attica centum drachmis ſiue denarijs romanis, hoc eſt decem aureis numis ſcuratis. Fuit & Dinonon Brõtini Crotoniatæ uxor Socrus & diſcipula Pythagoræ. Quæ admodũ docta fuit & ſapiens, & uirtutibus præcellens, cuius pulchrum illud dictum extat. Mulierem a uiri ſui congreſſu ſurgentem ſacriſicare eodem die debere. Quod ipſum in Theanonem eius filiam nonnulli referunt, Fuit & Philtys ſiue phryntys Crotoniata filia Theophrij, ſiue ut alij, Calicratis pythagoræ diſcipula, eiuſque dogmatum ſtudioſa. Scripſit quædam. Hæc in libro de temperantia mulieris apud Stobeum in nuptialibus, præter cætera, ait. Mulier omnino bona

& modeſta ſit. nam ſine uirtute nunquam talis fieri poteſt. Omnis uirtus enim id cui contingit laudabile reddit. Videndi uirtus oculos, audiendi aures, equi equum, uiri uirum, ſic & mulieris mulierem. Eſt autem prima uirtus mulieris temperantia, qua uirum ſuum colere et amare poterit. Multi fortaſſis exiſtimant philoſophari non decere mulierem, ut nec equitare, neque concionari. Ego autem ſentio opera quædam propria uiri eſſe, alia mulieris, nonnulla utriſque. Communia item alia potius ad mulierem, quam ad uirum pertinere, alia contra, uiri propria ſunt exercitum aut remp. gubernare, concionari: Mulieri autem peculiare eſt cuſtodire domum, manere domi, expectare, & bene tractare maritum, utriſque communia nomino fortitudinem, iuſtitiã & prudentiam. Quippe cum corporis uirtutes & uirum, & mulierem poſſidere decet, tum animæ ſimiliter. Et ut corpus habere ſanum utriſqua prodeſt, ſic etiam animæ ſanitas. Corporis uirtutes appello ſanitatem, robur, ſenſuum integritatem, pulchritudinem. Cæterum ſunt ex uirtutibus, quæ magis uiro conueniunt, ut fortitudo, prudentia, cum propter corporis habitũ, tum animæ facultatem. Aliæ mulierem magis decent, ut temperantia. Quocirca hac uirtute inſtituenda ſcire opus eſt ex quot, quibuſque hoc bonum mulieri conſletur Conſtat igitur ex iſtis quinque & primum ex ſãctitate ac pietate circa matrimonium: deinde ex ornatũ corporis, tertio ex egreſſibus è domo propria, quarto abſtinendo bacchanalibus, & matris Deũm feſtis,

quinto

quinto ut ſacrificijs erga Deum cura ſit & moderata ex iam dictis maxima & præcipua cauſa temperantiæ eſt, quæ facit, ut circa coniugium incorrupta ſit uxor, nec alieno uiro commiſceatur. Principio enim hac parte ſi peccet, offendit natalitios deos, ut quæ domui & cognationi non germanos auxiliatores, ſed ſpurios exhibeat. Quinetiam perfida eſt erga naturæ deos, per quos iurauerat unà cum parentibus & cognatis ſuis ſe conuicturam legitime cum marito ad uitæ communionem, & liberorum procreationem. Et in patriá quoque peccat non perſiſtens in eius ſtatutis. Deinde in hiſce rebus delinquere, quibus maxima pœna conſtituta eſt, mors ipſa propter magnitudinem ſceleris, quod uoluptatis cauſa & petulantiæ committitur, omnino nefarium, omnique uenia prorſus indignum eſt. Petulantiæ autem finis pernicies eſt. Conſiderandum eſt illud, quod nullum inuentura ſit remedium purificatorium huius delicti, ut templa deum ingrediens, araſque accedens caſta & amabilis Deo eſſe poſſit. Nam huic ſceleri maxime Deus etiam infeſtiſſimus eſt, atque ignoſcit minime. Imprimis uero honeſtum & matronæ pudicitiam ſuam erga uirum per formam liberorum ſuorũ teſtari. Quod fit ſi liberi referant typum ſimilitudinis, ſui generis. Et hactenus de ipſo cõiugio. Cæterum quod ad corporis ornatum, illum probo, qui albus, ſimplex, & minime ſuperfluus fuerit. Veſtes translucidas, uarias, diſcolores, & a bombice contextas corpori non induat. Sic enim nimium ornatum, luxuriam, & comptũ

*effugiet,nec improbo Zelo alios afficiet.Aurũ & ſma radum omnino non uſurpet,nam & nimio conſtat, & ſuperbiam præ popularibus arguit. Ciuitatum autem bene inſtitutam per omnes ſui partes ex æquo recte cõ ſtitui,afficiq; mutuo conſenſu,& ſimilibus uti legibus, atque huiuſmodi rerum opifices expellere oportet.*Facies *uero non aſcititio & alieno colore decoretur,ſed ge nuino & proprio corporis,& aqua ſimplici abluatur, ac pudore potiſſimè ornetur.Ita enim tunc uirum , tum ſeipſam honorabilem magis efficiet. Egrediantur autē domo matronæ populares ſacra facturæ Deo ciuitatis, principi,& cuſtodi pro ſe & maritis ſuis, totaque familia.Verùm nec inſtante nocte,neque ueſpera,ſed foro hominibus pleno palàm exeat mulier uel ad ſpectandũ aliquid,uel emendum ab una ancilla aut plurimũ dua bus honeſtè deducta.*Fiant *autem ſacrificia dijs fruga lia,& pro facultatibus.Cæterũ Bacchi & matris Deũ ſacris domi celebrandis abſtineat.Etenim ciuitatis pu blica lege conſtitum eſt, alioqui nec feſtis huiuſmodi interſint. Et ſanè inducunt ebrietates,mentemque alie nant iſtæ cerimoniæ.Matremfamilias autem, quæ domus regendæ præeſt,temperantem,pudicam, & intactam eſſe conuenit.Erubeſcant nunc chriſtianæ mulieres luxu & delitijs diffluentes.Fuit & Damea Crotoniata ſtatuarius celebris.Opus eius in ſepto oſtenditur, quod altim uocant.Hic Milonem celebrauit, ait Pauſanias in eliac.*Fuit *& Patroclus Cratylli filius ſtatuarius,cuius meminit Pauſanias in Eliacor.Qui fecit ſi-*

mulachrum

mulachrum Apollinis, capite inaurato in Olympia dedicatus a locris Zephiriјs Maxime quoque ualuerunt Crotoniatæ paleſtra, in gymnico certamine. Fuerunt itaque ex ipſa urbe Athletæ olympionici celeberrimi complures, qui multas uictorias domum reportarunt. Olympionicen autē, ait Cicero in Oratione pro l. Flac. apud Græcos prope maius erat & glorioſius, quàm Romæ triumphaſſe. Fuerunt igitur illi ſeptē, quos in unius Olympiadis ludis cæteros ſtadio ſuperaſſe Strabo prodit. Fuit *& Glaucius Crotoniata, qui, ait Pauſanias in Phocicis, uicit Olymp.* xviij. *Tertio uero anno huius Olympiadis iudices præmia poſuerunt. Fuit & Diognetus item athleta, qui, ait idem Pauſanius ibidem uicit anno primo* lviij. *Olymp. Fuit & Phaylus tris Olympionicus celeberrimus, quem decantauit Ariſtophanes poeta in achanibus. Qui Græciæ periclitanti in rebus perſicis una naui auxilium tulit. In honorem cuius magnus Alexander multas exuuias Crotoniatis dono miſit, uti Plutarchus in Alex. commeminit, ita ſcribens. Alexander ad Crotoniatas quoque in* Italiam *magnā exuuiorum partem tranſmiſit ob Phayli decus & gloriam in pigri & fortis athletæ, qui medico bello cum Græcos cæteri deſtituiſsēt* Itali, *propria triremi ſalaminam nauigauit, illius periculi communicationem ſuſcepturus. Adeo omnia uirtutis opera ſummo ſtudio & beneuolentia obſeruabat.* In *ludis Pythicis, ait Pauſanias in Phocicis, duas uictorias eſt conſequutus, tertiā ſtadio. Eius ſtatua eſt in Delphis. Et rurſus.* Is *uero,*

qui

goræ diſcipulus, & Iſcomachus, & Tiſicrates athletæ: de quibus Dionyſius Halicar. Commeminit, qui plures in Olympiacis ludis uictorias ſunt aſſequuti. Quorum Aſtylus, ait idem libro octauo, uicit Olymp. trigeſima-ſeptima C. Iulio & P. Pinario Rufo Conſ. Iſomachus autem, ait idem libro quinto, uicit bis Olymp. ſexageſimaoctaua, quo tempore Porſenna Romanis bellum intulit, & anno quinto Olymp. lxix. poſt reges exactos. Tiſicrates itidem bis uicit Olymp. lxxi. conſ. Aulo Semnio & M. Minutio. Et Olymp. lxxij. conſ. Aulo Virginio & Tito Vetuſio. Aſtylo cũ tribus continuis Olympicis uiciſſet ſtadio, diaulo, & dolicho poſita eſt ſtatua. Quem perpetua uirginitate fuiſſe præditum Plato libro octauo de leg. tradit. Eſt autem diaulus curſus reciprocus, ideſt duplex obeundi ſcilicet ſtadium, ac mox redeundi ſpatium duorum ſtadiorum longitudine ideſt cci. paſſ. Dolichus uero eſt ſpatium duodecim ſtadiorũ, ideſt M.D. paſſ. uel ut Suidas, uiginti quatuor ideſt, m. paſſ. iij. De Aſtylo Pauſanias in Eliac. ait. Aſtylus Crotoniata pythagoræ quidem opus, tres continuas uictorias Olympiacas ſtadio & diaulo eſt conſequutus. Quoniam autem in duabus ultimis in gratiam Ieronis tyranni ſe Syracuſanum prædicauit Crotoniatæ domũ eius carcerem eſſe conſtituerunt, & ſtatuam eius iuxta Iunonem Lacedemoniam exiſtentem ſuſtulerunt, & bona inſuper publicarunt. Fuit & Timaſithæus athleta, quem ætate iuuenem Milo in Olympia ſuperare non quiuit. Fuit & Aegon athleta robuſtiſſimus,

qui

qui & philoſophus Pythagoræ diſcipulus, qui a Milone perſuaſus in Olympiam iuit certaturus. Quem decātauit Theocritus Edylio quarto. Vbi Coridonem, Aegonis bubulcum ſic facit loquentem

Interdum quidem ipſam in Aeſaro paſco
Et mollis graminis bonum faſciculum do
Aliquando autem ſaltat obſcurum circa latymnum
Et quidem in Malimnū impellitur, atq; partes Phyſci.
Et in Neæthum, ubi bona omnia naſcuntur
Egipyrus & Cnyza, & odorifera meliteia
Laudo illamque Crotonem, & illum in orientem Lacinium, ubi ille pugil
Aegon, qui octuaginta ſolus deuorauit panes
Hic & taurum a monte humeris duxit præhendens
Vngula & dedit Amaryllidi.

Eius interpres, latymnus inquit, mons eſt Crotonis nemoroſus: Phyſcus mons ibidem paſcua nimium bobus idonea habens. Malimnus os paludis iuxta Crotonē. Aegon, ait Ioānes *Tzetzes in montes currens tauros ſuperabat, & ungulas a tauris uiuentibus auellebat, quos humeris ſuſtulens amicis & puellis, & mulieribus donabat.* Fuit *& Milo, ille ſanequam robuſtiſſimus Diotimi filius, Pythagoræ diſcipulus adoleſcens. Qui, ait Solinus, ſupra hominum naturam erat. Floruit ut quidam tradunt, Tarquinij Priſci temporibus.* De *quo Plinius ait. Milo Crotoniata taurum quatrinū in Olympico certamine ictu nudæ dextræ occidit, & humeris ſuſtulens ſtadij ſpatio portauit, eumque eodem die cōſumpſit. Vnde peræ-*

mia

*mia orta eſt,bouem in faucibus portat.*Huiuſce *rei meminit quoque Cicero in lib.de ſenctute, & Athenæus lib.decimo,qui ſic ait.Milo Crotoniata minas uiginti carninm comedebat, totidemque panum, bibebatque tres choas uini,uelut Theodorus Hieropolites in libro de certaminibus teſtatur.At in Olympicis quum quadrimum bouẽ ſupra humeros aſſumpſiſſet,per ſtadiũq; circum tuliſſet,ac poſtea cecidiſſet, ſolus eodem die totum comedit.Titormuſque Aetolus cum eo boue depoſito decertauit,ut narrat Alexander Aetolus. Scribit Philarchus in hiſtorijs libro tertio Milonem taurum ediſſe cum ante aram Iouis eſſet uocatus, quare hæc in eum ſcripſit Borieus poeta.*

Talis erat Milo,qui inter certamina olympi
Quadrimum è terra ſuſtulit bouem
Supra humeros,agnus uelut,ingens uictima capta eſt,
Quam leuiter circum pertulit hic ſpatium
Horror erat certe hoc,magis ac mirabile fecit,
Ante ſacrum Piſæ uir peregrinæ locum,
Non taurũ tulit in carnem,qui haud coniugis expers
Quem cedens edit ſolus & illa die.

Huic,ait Pauſanias in Eliac.Sex Olympiæ paleſtræ uictoriæ fuere.Ex quibns una inter iuuenes. In Pythijs autem certaminibus ſex inter uiros,una inter iuuenes. Profectus eſt & ſeptimo in Olympia luctaturus. Sed Timaſitheum ciuem ſuum Crotoniatam ætate iuuenẽ ſuperare non ualuit,quin neque prope eum accedere. Dicitur autem Milo ſuam ipſius ſtatuam in altum tuliſ ſe.

alectorijs gemis in uentriculis gallinaceorum inuentis criſtallina ſpecie, magnitudine fabæ in certaminibus uſus inuictus fuit. Atque, ait Ioannes *Tzetzes, Crotoniatis in bello aduerſus Sybaritas præfuit. Qui ut Hercules a Crotoniatis coronatus fuit: nam cum centum millibus Crotoniatarum trecenta Sybaritarum millia trucidauit, ut Diodorus & Herodotus aiunt. Hunc Crotoniatæ* Iunonis *ſacerdotem inſtituere. Hic, ait Cicero in libro de ſenect. cum ſenex eſſet iam, athletaſque ſe in curriculo exercentes uideret, aſpexiſſe lacertos ſuos dicitur; illacrimanſque dixit, at hi quidem iam mortui ſunt: Notans quòd corporis uigorem adimit ætas, animi uis ad extremã uſq; durat ætatẽ. Itẽ Oui.* Meth. xv

Fletque Milo ſenior, cum ſpectat inanes
Illos, qui fuerant ſolidarum morte ferarum
Herculeis ſimiles fluidos pendere lacertos. De morte

autem eius ita ſcribit Strabo: Milonem ferunt, cum pro fundam denſamque per ſyluam iter faceret, longe a tramite deuiaſſe, truncum deinde ingentem adactis cuneis inuenientẽ, infertis manibus pariter ac pedibus in ſciſſuram eius hiantem, ut penitus diſcinderet, eſſe conatum, tantum autem ſolummodo ualuiſſe, ut exilirent cunei, ligni uero partibus ſtatim in ſeſe coeuntibus derelictum in eius generis laqueo a feris deuoratum fuiſſe. Id *etiam Ouid in Ibin, & Cicero, & Valer. Max. commemorãt.* Eius *ſtatua ænea Ephoris erat, ut Philoſtratus libro quarto prodit, ubi ſic ait: Ephoris Milonis ænea ſtatua erat hoc modo. Erat Milo ſuper diſcum poſitus,*

tibus referta Achilli conſecrata in qua eius templum eſt, ac ſimulachrum. Ad hanc dicitur primus nauigaſſe Leonymum Crotoniatam. Nam bello a Crotoniatis conflato aduerſus locros, locrenſibuſque ob familiaritatem, quam cum opuntijs habebant, Aiacem Oileum in prælio inuocantibus, Leonymus Crotoniatarũ ab hoſtibus uulneratus fuit in pectore, ob quod grauiter laborabat. Oraculum autem prædixit, quòd ibi ab Aiace uulnus curaretur. Itaque cum ſanatus ex inſula rediſſet, uidiſſe aiebat Achillem, & Oilei ac Telamonis Aiacem, & cum iis Patroclum, atque Antilochum, Helenam preterea cum Achille habitare aſſerebat, ſibique mandaſſe, ut Himeram profectus Steſichoro nũciaret ex Helenes ira ipſum oculorum morbo laborare. Steſichorus hac de cauſa palinodiam compoſuit. Eſt Croto ſedes epiſcopalis uetuſtiſſima, utpotè diui Dionyſii Areopagitæ diſcipula. Conſtans fama eſt apud Crotoniatas ab uſque Dionyſii tẽpore, poſteris per manus tradita Dionyſium ipſum Romam petentem Crotonem diuertiſſe, & Crotoniatas ad Chriſti fidem conuertiſſe. Quocirca Crotoniatæ in ſigno ciuitatis Dionyſii effigie utuntur. Ioannes epiſcopus Crotonienſis interfuit ſynodo Romanæ ſub Vigilio papa. Et Petrus epiſcopus Crotonienſis interfuit ſynodo Conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone papa Et Theotimus epiſcopus Crotonienſis interfuit ſynodo Nicenæ ſecundæ ſub Adriano papa. Celebratur Crotone quotoquoque anno nobile emporium. De aeris autem ſalubritate, ac cœli clementia

iam dictum eſt. Solum hoc felix eſt & amœnum, & amplum, non uaſtis rupibus, non ſtagnis impeditum, ſed aut campeſtre eſt, aut amœnis collibus diſtinctum. Cerealium inaudita fœcunditas ac bonitas. Arua inſuper locaue herbida ſunt & paſcua armentorum gregumque pabulis accomodata, cingitur & urbs uiuis ac perſpicuis fontibus, & hortis irriguis. In molendis frugibus piſtrinis utuntur. Fit hîc ſimilago triticea ac globuli probatiſsimi, ac figlina opera nõ uulgaria. Fiũt & uina clara. Naſcitur in Crotoniato agro rubrica fabrilis, & cappares laudatiſsimi. Fit ſeſama & goſsipiũ. Oritur & herba, quæ maſticen fundit, de qua alibi diximus. In æde cœnobitarum diui Franciſci beati Pyrrhi corpus quieſcit. Secundum urbem Aeſarus fluuius labitur, qui olim per mediam urbem, ut oſtendi, fluebat. Quem Dionyſius Apher uocat amœnum. Et eiuſdem nominis portus, ait Strabo lib. ſexto. Inter Crotoné et Syberenam Leonij urbis ueſtigia uiſuntur. Extat adhuc epiſcopalis ſedes. A Crotone m. p. ſex Neæthus fluuius nauigabilis labitur. De quo Strabo libro ſexto ſic ſcribit. Aeſarus fluuius et portus, et fluuius alter Neæthus nomine, quorũ cognomine caſu proueniſſe dicitur. Nã in Achiuorum errore quoſdam ab Iliaca claſſe applicuiſſe, et ad locorum explorationem egreſſos, Troianas mulieres nauigationis comites tam longi perteſas pelagi curſus naues incendiſſe, quas uiris deſertas eſſe nouerant, qua ex cauſa illì manſiſſe coacti ſunt. Præſertim cum terrarum uirtutem cernerent, eueſtigioque pluri-

mos

mos alios aduentantes, & pro ſanguinis neceſsitudine ipſos imitantes multas habitandi effeciſſe ſedes, e quibus plures Troianorum ſimilem appellationem aſſecuti ſunt: Neæthumque etiam ex malorum euentu uocabulum uendicauit. Et lycophron in Alexandra.

Et Neæthus ubi fluit ad mare
Interficient autem illum Auxones, Pellenij.

Super quibus uerbis Iſacius eius interpres ait. Secundũ Apollodorum & alios Laomedontis filias, Priami ſorores Aethyllã, Aſtyochen & Medeſicaſten poſtquã illuc in Italiam cum reliquis captiuis perueniſſent, uitãtes Græcorum ſeruitutem ſuaſiſſe alijs, ut naues græcorum uiris uacuas, cum in terram defendiſſent, comburere. Vnde fluuius Neæthus dictus eſt, a nays ideſt nauis, & Aetho ardeo, & mulieres illæ naupræſtites dictæ ſunt. At græci, qui cum illis erant, exuſtis nauibus ibi habitarunt. Plutarchus uero ſcribit fuiſſe captiuam Romam nomine reliquis conſulentem ut exurerẽt græcorum naues, lycophron autem Setæam fuiſſe ait auxilium ferentem Lydis, ſociamque, ut dixi, Rhodijs. Quæ mulieres hoc deliquio pauidæ uiros oſculis & amplexibus placauerunt, ut Plutarchus in problematibus auctor eſt. Hinc mos remanſit, ut mulieres propinquos & affines oſculo exciperent. Cõbuſtæ ſunt & aliæ Græcorum naues a Troiauis mulieribus captiuis circa Sybarim & Crathim Calabriæ amnes, ut ibi ex lycophrane dicemus. Hoc flumẽ Naſo ſalẽtinum appellat. Poſt Neæthum m. paſſ. ſex Strongilis ciuitas eſt, ſedes epiſco-

 palis

palis ædito loco, rupibus undequaque fere ſepta abeſt a freto m.p.tribus,a ſeuerena duodecim a Crotone totidem. Macalla ſiue Macælla olim dicta, ab emolliendo, ait Stephanus,quod ibi emollitus ſit Philoctetes gentile nomen macalleus, Eſt quidem uetuſtiſſima ab Auxonijs,aut certe ab Oenotrijs condita. Huius urbis meminit lycophron in Alex.ubi ait.

Et rurſus in Macalla templum incolæ magnum
Super tumulum extruentes,grauem Deum
Libationibus honorabunt,& ſacrificijs bouum.

Super quibus uerbis Iſacius ait.Macalla urbs eſt Italiæ ubi ſepulchrum eſt,& templum Philoctetis ab incolis conditum eique dicatũ,cui bouum ſacrificia imolant,uti ſi Deus immortalis eſſet. Inde,ut apud quendã ſcriptorem legi,dicta fuit Tiropolis, quæ perſecutionis rabiem paſſa eſt a Muris Cretenſibus,& Carthaginienſibus. A quarum ſcaturiginibus affluit, circum enim urbem fontes plurimi ſcatent. Fit hic ſimilago triticea laudatiſſima. Ager hic optimi frumenti et aliarum frugum ferax eſt,& armentorum, pecorumque pabulis accommodatus. Fit goſſipium,et ſeſama,naſcuntur cappares,& fœnicula marina ſunt et teſtudines terreſtres: Fiunt aucupia turturarum,turdorum,palumborum,et aliarum paruarum alitum. In molendis frugibus utuntur piſtrinis & molẽdinis uẽto agitatis. Hic lapis eſt latinis literis ſculptus,aliunde huic delatus. In quo capita ſunt duo teſtamenti cuiuſdam, quo teſtator uineã collegio Auguſtalium urbis Petelenæ legat. Hinc quidam

dam Strongilem Peteliam fuiſſe opinati ſunt. Sed longe decipiuntur, nam Peteliã alibi eſſe oſtendimus. Parte leua m. p. tribus Meliſſa uetuſtum oppidum eſt ædito loco ab ape dictũ, aut fortaſſe a Meliſſo Cretenſiũ rege, aut Meliſſeis Cretæ populis conditũ: ciuis meliſſeus & meliſſius. Cuius meminit Ouidius lib. xv. ut dudum oſtendimus. Diſtat a mari m. p. ſeptem. Ager hic fertilis eſt. Sunt aquæ ſulphureæ. Fit Xilon, et ſeſama prouenit iuniperus. Supra Strongilim parte dextra m. p. quatuor caſuonum caſtellum eſt. Abeſt a freto m. p. ſeptem. In hoc agro Ababaſtrites naſcitur. Et gypſum e terra foditur. Eſt & ſulfur, et iuxta cinga uicus eſt, ubi fontes ſunt ſalſam aquam manantes. Intus eſt Cacuriũ oppidum ædito loco, in radicibus Silæ ſyluæ ſitũ, diſtat a Crotone m. p. duodeuiginti a Policaſtro ideſt a Petelia octo. Hìc ſal foſſile naſcitur. Extant & ſulfureæ aquæ. Fit olei copia. Prouenit reuponticam. Ex hoc oppido fuit Franciſcus Simoneta utroque iure peritus uir medius fidius prudens, & apud Franciſcum Sfortiam Mediolanenſium principem magnæ auctoritatis. Atque Mediolani prætorem egit. Ioannes eius frater magni ingenij uir bonarum literarum peritus, apud eundem principẽ magnæ extimationis. Ingens opus unius & triginta librorum Franciſci Sfortiæ geſta continens ædidit. Viget etiamnum Mediolani Simonetarum familia, ex qua fuit Iacobus Simoneta utroque iure doctus, & diuinis literis eruditus. Ob quas uirtutes a Paulo tertio Rom. Pont. Cardinalium numero fuit adſcriptus.

A Cacurio m.p.quatuor eſt diui Ioannis a flore cogno mine ædes Ciriſtercienſium monaſterium, a Ioanne ioachino abate conſtructum, in quo multorum ſanctorum fruſtra aſſeruantur. Poſt Cacurium leſa fluuius, labitur. Inde Cerenthia ſiue Gerentiũ ciuitas eſt, quaſi me lificium, Pumentum olim dictum ab Oenotrijs, ſiue ut Strabo fert, a Philoctete ædito loco ſuper ſaxum conditum, Validum propugnaculũ undique ingentibus ſaxeis rupibus cintum. Aer hic ſaluberrimus eſt. Diſtat a Cacurio m.p.quatuor, a mari quatuor et uiginti. Fuit *ſedes epiſcopalis, cuius meminit Ioannes ioachinus abas, licet pro gerentinus, ma ſyllaba interpoſita germaentinus deprauate legatur. Huius urbis epiſcopus fuit Bernardus abas ſocius ſiue diſcipulus* Ioannis *ioachini ſãctæ uitæ uir. Hìc uina, olea et mella clara fiũt. Oliuæ ad amygdalarum magnitndinem craſſæ, & carnoſæ conditæ in cadis optimæ ſunt eſu Ager hic fertilis eſt. Fit ſimilago triticea optima. Extant ſulfureæ aquæ multis locis.* Fit *ſulfur, naſcitur ſal foſſile, & alaba ſtrites, ſiue lapis alabaſtritæ ſimilis: & lapis, ex quo fit alumen, quo oppidani ob inſcitiam in fabricandis ædibus utuntur. Proueniunt cappares, ſiliqua Silueſtris, & glycirrhiza affatim.* Fiũt *& olera pulchra. Non lõ ge ſunt Spinellum & Belliuiderium pagi. A Gerenthia m.p.ſex Vertinæ oppidum exiſtit ab Oenotrijs, ſiue ut Straboni placet, a Philoctete conditum abeſt a mari m.p.undeuiginti. Hic caſeus probatiſſimus fit, & mel optimum.* In *hoc agro alabaſtrite albus & niger naſcitur,*

*ſcitur,item ſulfur, & alumen, & rubrica fabrilis, & calcanthum,& ſal foßile,& lapis ſiue terra ſamia gil ua & alba,qua aurum & gemmæ expoliuntur, tripolim uocant aurifices,naſcitur & ferrum, & argentũ, item lapis albus argenti materia, ut quidam uolunt. Proueniunt reuponticum eupatorium, meũ, eufragia, centaureum maius,& aliæ nobiles herbæ.Naſcitur & rhus arbor,item atrolices arbor,& cardus, qui maſticen egerat. Extant & ſyluæ glandiferæ omnigenæ & tedæ. Fiunt uenationes aprorum,caprearum & aliorũ ſylueſtrium animalium,Sunt & teſtudines, fiunt & au cupia multarum auium.Inde eſt Bryſtacia, nunc Briaticum ciuitas ſedes epiſcopalis,ex Paterno urbe, de qua mox,huc translata,cuius meminit Ioannes ioachinus abas,& ſi,antiblacenſis deprauate legatur. Situm eſt oppidum in uertice montis ſaxei,ab Oenotrijs conditũ, ut ait Stephanus,Abeſt a Vertinis m.p.quatuor,a freto tredecim.Conijciendum eſt Pumentum, Cacurium, Vertinas, & alia huius regionis oppida ab Oenotrijs condita,a quibus & Seuerena & Bryſtacia,ſed a Philo ctete poſtea habitata.*In *æde ep iſcopali ueſtis Chriſti, & beatæ Mariæ Virginis,& ſanctorum Gregorij papæ,Cataldi,Laurentij,Donati,Stephani, Georgij,et Petronillæ fruſtula aſſeruantur. In hoc agro legitur manna, fit goſſipium,& ſeſama. Prouenit terebinthus, & cappares.Naſcitur alabaſtrites, & gypſum marmoroſum,& lapis molaris.Extant & ſyluæ glandiferæ.*Fiũt *uenationes,quales Vertinis.Ad mare rediens Aleciũ*

 promon-

promontorium reperies cum ſtatione, Crimiſſa olim dictum, diſtat a Crotone m.p. quatuor & uiginti. In quo laurorum & iuniperorum ſponte naſcentium copia eſt. Et iuxta Crotonem uerſus lipuda fluuius cadit in mare, Aretan quondã dictus Crotoniatæ regionis, ait etymologicus, ab areta uxore Alcinoi, cuius ſepulchrum erat. Super promõtorium hoc Cirum ſiue cirrha ciuitas eſt ædito loco. Abeſt a Strongili m.p. octo, a mari quatuor. Crimiſſa olim dicta a promontorio, ab Oenotrijs cõdita, cuius meminit Stephanus, qui ait Crimiſſa urbs & eiuſdem nominis promontorium, & amnis, Quam habitauit Philoctetes. Strabo uero eam Philoctetẽ cõdidiſſe refert. De hac lycophron in Alex. De Philoctete loquens ſic ſcribit.

Illum uero & Aeſari fluenta, & parua ciuitas
Oenotriæ terræ, a cenchrinæ punctum,
Crimiſſa torris recipiet interfectorem.

Super quibus uerbis Iſacius ait. Philoctetem Alexandri interfectorem fluenta Aeſaris fluminis Crotonis, & Crimiſſa ciuitas parua Oenotriæ & Italicæ terræ recipient. Philoctetes bellum inferens cãpanis prope Crotonem & Thoryngium crimiſſam habitauit, & ceſſans ab oberratione Haleo Apollini templum erexit, cui etiam arcum obtulit, ut ſcribit Orion, hoc modo Philoctetes ſublatus eſt. Ab ea crimiſſeus. Et Ariſtoteles in libro de mirabilibus. Apud Sybaritas aiunt, Philoctetẽ coli, qui ex Troia profugus inhabitauit, quæ uocantur mollia Crotoniatis, atque Herculis arcus in Apollinis

Halei templo conſecrauit, quos per uim a Crotoniatis in Apollonium translatos ſerunt. Aiunt ijs locis mortuum eſſe auxilia ferentem Rhodijs, qui cum Thepolemo ad ea loca delati contra incolas depugnarunt. Inde *urbs hæc Crimiſſa dicta fuit Paternum, cuius meminit. Antoninus Pius in itinerario, quá a Roſſano m.p. duodetriginta diſtare dicit. Nunc, ut dixi, Cirum dicitur. Fuit ſedes epiſcopalis, quæ poſt uaſtationem regionis a pœnis, cretenſibus & mauris in Bryaticum tranſlata eſt. Abundantius epiſcopus Paternenſis interfuit ſynodo Conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone papa, qui unà cum* Ioanne *archiepiſcopo Rhegino, &* Ioánne *epiſcopo portuenſi geſſere uicem papæ. Hic ſimilago triticea optima, fit. Exuberat urbs hæc aquis recentibus.* Fiunt *uina, olea, & mella clara. Naſcuntur cappares, & tubera, & fœnicula marina, prouenit terebinthus, legitur manna. Naſcitur & lubrica fabrilis, & ſilex. Ager inſuper hic frugifer eſt. Extant & horti nemoroſi limonis, citris, & malis aureis arboribus inſtructi.* Fiunt *& arborum fructus optimi. Non longe a freto locis quibuſdam uuæ maturæ dureſcũt, at præcipui ſaporis ſunt.* In *hortis epiſcopalis ædis arbor eſt, quam Plinius libro duodecimo in Baſtris eſſe ſcribit. Quæ eſt inquit, terebintho ſimilis, pomo amygdalis, minor tamẽ magnitudine præcipuæ ſuauitatis, aliqui terebinthum eſſe proprij generis potius, quam ſimilẽ ei putauerũt, fiunt in hoc agro aucupia palumborum, turturum, turdorum, ficedularum, & aliarum paruarum alitũ. Poſt*

Cirum

Cirum flumica fluuius labitur, crimiſſa & ipſe, ut oſtẽ di, olim dictus. Inde *eſt Crucolum caſtellum, ſiue Charocalum, quod charum bonũ ſignificat. Diſtat a Ciro m. p. quatuor, a mari totidem. Hic lubrica fabrilis naſcitur, & cos aquaria, legitur manna. Non procul eſt ſcala caſtellum alterum cum oleo & melle optimo, fit goſſipium, & ſeſama. Eſt & Marcellus uicus. In hac ora paſſim cardus prouenit, qui maſticen fundit.* Inde *lacanetum fluuius labitur. Ad mare Chariatũ ciuitas eſt ſedes epiſcopalis mari abluitur. Menecrates epiſcopus Chariatenſis interfuit Synodo Romanæ primæ ſub Symmacho papa. Hoc mare piſcoſum eſt, piſces laudatiſſimi capiuntur, in Chariatenſi agro fit Xilon & ſeſama: naſcuntur fenicula marina, naſcitur lapis molaris frumentarius, & olearius. Ager hic herbidus eſt pabulis egregie accomodatus, fiunt & perpulchra aucupia coturnicum, turturum, palumborum, turdorum, ſturnorum, & aliarum paruarum auium. Hæc urbs cremata fuit a turcis eodem anno, quo & Rhegium. Poſt urbem leos & Valgius amnes labuntur. Supra eſt Capana oppidum Calaſerna olim dictum, ab Oenotrijs, ſiue, ut Strabo uult a Philoctete cõditum,* Diſtat *a Chariato m. p. undecim a Briatico ſex. In huius oppidi templo ſanctorum Stephani Proth. Fabiani, Martini, Xiſti, & precopis fruſtra aſſeruantur. Hic uina, olea, & mella clara fiunt. Naſcitur cos aquaria, & ſilex, & lubrica fabrilis, & chalcanthum, & lapis molaris, legitur manna. Prouenit reuponticum, & cardus maſticen*

cen fundens. Fit pix, naſcuntur tedæ arbores. Sunt & glandiferæ arbores, & caſtaneta ad porcos alendos op portuna. Eſt & ager hic herbidus paſcuuſque. A Campana ad quartum lapidem Bochilerium oppidum eſt inter Santocrucium & Laurentiam amnes, abeſt a mari m. p. duodecim. In hoc agro cos aquaria probatiſſima naſcitur, & ſilex, & lapis molaris, & lapis phrygius, & gagates lapis optimus. Prouenit terebinthus, aniſium ſilueſtre, dictamum, centaureum maius, & ſagapenum. Naſcuntur ubertim pinaſtri & alaterni. Extant & caſtaneta, & ſyluæ glandiferæ porcis alendis commodæ, fiunt uenationes, quales uertinis, & aucupia externarum, palúmborum, merularum, turdorum, perdicum, & aliarum paruarũ auium. Poſtea eſt paula oppidum, diſtat a mari m. p. octo. Ager hic fertilis eſt, fit & mel optimum, fit & goſſipium & ſeſama. Exciditur cos aquaria laudatiſſima, prouenit & cardus maſticen fundens. Inde eſt Calopiciatum caſtellum cũ linis optimis, quod ornamentum & cultũ notat. Quod ſimarelum flumen præterfluit. Hic goſſipium & ſeſama fiunt. Naſcuntur cappares, & finicula marina. Subinde Chryſia caſtellum eſt cũ olei copia, Abeſt a mari m. p. ij. in hoc agro naſcũtur cappares, et ſiliqua ſilueſtris, In littore fontes frequẽtes ſunt dulcẽ manãtes aquã. Poſt Chryſiam Triontum flumen nauigabile labitur Hylias olim dictum, Crotoniatarum [illegible] rũ, a Thuriorum olim diſpeſcens ut in Thucidide liquet. Qui libro ſeptimo ita ſcribit. Demoſthenes & Eurymedon

Athenienſium

Athenienſium claßis exercitus duces poſteaquã Thurini ad ſocietatem militiæ ſe expedierunt, iubent claſſem in oram Crotoniatam tendere, ipſi uero recenſitũ exercitum per agrum Thurinum ad Sybarim flumẽ du cunt. Qui cum ad amnem Hyliam perueniſſent, præmi ſiſſentque Crotoniatæ, qui dicerent nolle ſe per ſuã terram meare exercitũ, deſcenderunt ad mare, & ubi Hylias ad illud excurrit caſtra habuerunt, ubi naues eis ob id præſto fuerunt. Quibus poſtera die conſcenſis abiere ſubinde adeundo ciuitates præterquam locrenſiũ donec ad leucopetram peruenere agri Rhegini. Itaque poſt Auxoniorum, Oenotrorum, et Italorum reges, qui uniuerſæ regioni dominati ſunt. Poſt Philoctetem, qui quotæ regionis parti imperauit, & ſiqui alij eiuſmodi in ea regnarint, quatuor reſpublicæ in Calabria fuere, quæ toti regioni dominabantur, Rhegina, Locrenſis, Crotoniata, & Sybarita Sibari uero a Crotoniatis ſolo æquata eius reipublicæ Thurina ſucceſſit. Cum uero poſtea Brettij potentia polluere cœperunt, complura harum rerum publicarum oppida ſubegerunt, ac ſibi ſuam remp. & ipſi conſtituerunt, adeo humanæ res fortunæ temeritati & inconſtantiæ ſubiectæ, uolubiles ſunt.

Liber

LIBER QVINTVS.

POST Triontum ideſt Hyliam flumen Thurina regio olim incipiebat primũ oppidum Calouitum eſt, diſtat a Chryſia m.p.quinque, a mari ſepté. Hic uina & olea optima fiunt, naſcitur calcatbum, & gypſum alabaſtritæ ſimile, ſiue, ut quibuſdam placet, alumen ſciſsile eſt. Laudantur & mala punica apyrana, quorum acana ad ſtrobilorum magnitudinem ſunt. Prouenit terebinthus, & ſiliqua Syluestris, & uitex. Prope oppidum Lauretum flumen excurrit. Inde eſt Longoburgum oppidum iuxta Silam ſyluam. Hic argentifodinæ ſunt, & iam nunc argentum conflatur in maſſam. Glandiferæ arbores & hic & alibi paſſim ferunt agaricum, naſcitur meum. Ex hoc oppido fuit Brunus medicus chirurgus non contemnendus, Patauij medicinæ operam nauauit. Scripſit in cirurgia libros duos, qui extant, ac magno in precio habentur. Floruit a Chriſto nato anno M.cclij. Nõ longe eſt Cropalatum caſtrum. Hic etiam gypſum alabaſtritæ ſimile, ſiue alumen ſciſſile, & chalcanthum, & alumen naſcuntur. Proueniunt & terebinthus, uitex oleander, ſiliqua Syluestris, & Crocus Syluestris. Laudantur & mala punica apyrara, qualia naſcũtur calouiti. Ex hoc oppido fuit beatus Bernardinus diui Franciſci Paulitani ſocius ſanctæ uitæ uir. Poſt oppidum calonatum & inde

& inde celanum flumina decurrunt. Inde Roſſanum eſt ciuitas uetuſta, ab Oenotrijs, ut quantú auguror cõdita, ualidum propugnaculum, egregie natura, inde manu munitum, ſuper ſaxum, atque undequaque ſaxeis rupibus ſeptum, & aquarum ſcaturiginibus exuberans, quod ad loci firmitatem plurimum confert. Aer quoque hic ſalubris uiget diſtat a freto m.p tribus. Cum enim Oenotrij, ut oſtendi, in cõdendis urbibus loca tuta ac propugnacula firma deligerent, & mortuo Peucentio Oenotri fratre, utranque Calabriæ oram tenuerint, urbeſque in ea complures paruas ac crebras condiderint, cenſendum eſt hunc tam aptum urbi locum neutiquam præteriſſe. Præſertim etiam quod haud procul hinc Bryſtaciá, & coſam conſtruxerint. Hanc poſtea Rhodij coloniá deduxerunt, ut Ioannes ioachinus *abas ſcribit in Eſaiam. Poſtea eam coloniam deduxere Romani. Quanquam Procopius libro tertio de bello Gothico eam a Romanis conditam uelit, ait enim iuxta lambulam uallem, anguſtumque aditú ad littus Ruſsia eſt promontoriú Thurioruú. Supra id m.p. ſeptem cum dimidio præſidium ualidiſsimum conſtruxere Romani. Quod utique* Ioannes *ante hac cœperat, & quam optime communierat.* Id *oppidum Totilas cœpit deficiente commeatu militibus præſidiarijs Beliſarij, auxilioque eis non adueniente.* Id *idem Agathius libro quarto de eodem bello aſſerit. Eſt ſedes archiepiſcopalis. Valerianus epiſcopus Roſſanenſis interfuit Synodo conſtantinopolitanæ ſextæ ſub Agathone. Eccleſia hæc ab hinc*

non

non multos annos latina facta eſt, antea enim græcam linguam ritumque ſeruabat. De hac urbe beatus Bartholomæus in uita beati Hili ſic ſcribit. Cum omnis finitima regio ab agarenis beati Nili tempeſtate uaſtata eſſet, eorumque predæ expoſita, ſolum Roſſanum ab ea uaſtitate immune fuit. Idque haudquaquam humana ope, ſed Deiparæ, quæ locum illum imprimis tutaretur, auxilio factum eſt. Siquidem cum ſæpe Agareni noctu irruiſſent, arcemque expugnare tentaſſent, ſimulatque ad mœnia acceſſiſſent ſcalis admotis, fama eſt è ſuperiore loco mulieri ſimilem purpura indutam illis apparuiſſe facem manibus geſtantẽ, atque illos propellentem, e muroque deturbantem, idque uerum eſſe teſtabantur, qui ex illis aufugerant. Tempore beati Nili, ait idem beatus Bartholomæus, Roßanum magnis terremotibus quatitur, multis imbribus noctu ac die ingruentibus. Vnde complures domus atque eccleſiæ deiectæ ſunt. Populo autem ad ſanctum pacis templũ ingreſſo terremotus imbreſque ceſſauere: Nullus autẽ homo, neque iumentum aliquod periit. In æde epiſcopali diui Chriſtophori armus aſſeruatur. Hic uina laudatiſſima naſcuntur. Fit optimi olei copia. Oliuæ ad amygdalarum magnitudinem craſſæ & carnoſæ conditæ in cadis optimæ ſunt eſu. Fiunt fictilia nobilia. Naſcitur gypſum marmoroſum, naſcuntur cappares, uitex, oleãder, crocus Sylueſtris, & terebinthus. Proueniunt etiã, ut ab herbario accepi, dictamum Cretenſe, anenides, cẽtaureum maius, & aliæ nobiles herbæ. Sũt in hoc agro

pagi

pagi ſcrufudonium, & palludum cum uinis optimis, ubi alabaſtrites & ſal foßile naſcuntur, & cos aquaria probatiſſima. Item reuponticum, & ſagapenũ. Fiũt externarum, palumborum, & ſturnorum aucupia. Ad mare Roſsia promontorium eſt, Athenæum a Dionyſio Halicar dictum, & portus ueneris ſtatio æſtiua: ubi Aeneas plures Troianos, expoſuit, atque reliquit. Qui per ea loca habitandi ſedes poſuerunt. Non longe ab urbe eſt beatæ Mariæ e patirio cognomine templum diui Baſilij monachorum cœnobium. Ex hac urbe fuit beatus Nilus monachus diui Baſilij, & abas, uir nimirum magna ſanctitate & doctrina. Qui ceu fulgentiſſimum ſidus in eccleſia Dei emicuit. Hic, ut beatus Bartholomæus eius ciuis ac diſcipulus, qui totam illius uitam exarauit, ſcribit, ex nobilibus parentibus eſt ortus, Qui iam puer, cum illi migraſſent e uita, a ſorore educatus fuit. Hic ab ineunte ætate bonam indolem, atque excellens ingeniũ præ ſe ferens omnes coeuos ſuos prudentia ſuperabat, præceptoreſque ſuos tanta prudentia percontabatur, ut eos in ſui admirationem adduceret, unde puero tantum ingenij acumen. Antonij, Hilarionis, Sabæ, Arſenij, aliorumque ſanctorum patrum uitas uſquequaque præ manibus habebat. Inde uero iam exoletus dæmonis opera cum uirgine quadã concubuit, filiamque ex ea ſuſcepit. Cæterum deinde reſipiſcens, ac ſe perpetrati deliquij pœnitens mundi oblectamenta ac diuitias deſerere ſtatuit. Atque magnam pecuniæ ſummam a debitoribus exigens, uineamque

ſe ex

ſe ex ea empturum ſimulans, pauperibus erogauit, ac reliqua bona ſua omnia egenis impertiens ad cœnobiũ beati Mercurij ordinis ſancti Baſilij ſeceſſit monachalem habitum ſuſcepturus. In quo tum plerique ſancti uiri degebant, atque inter cæteros, erant diuini illi uiri Phantinus, Zaccharias, & Lucas de quibus alibi diximus. Haud procul aliud monaſteriũ erat, cui præerat diuus ille Ioannes, de quo alibi diximus. Quibus uiſis ingenti lætitia eſt affectus. Verum quia humani generis perpetuus hoſtis ei in huiuſmodi opere impedimento eſſe ſtudebat, ab illius regionis præſide literæ allatæ ſunt his, qui monaſterio præerant, quibus interdicebatur ipſis ne illum monachalem habitum induerent: quod ſi cõtempſiſſent manus eorum præciderentur. Quare timore perterriti ad ſancti Nazarij monaſterium illum miſerunt. Ibi ſanctum habitum ſumma religione nondum trigeſimum annum agens ſuſcepit. In quo monaſterio xl. dies commoratus neq; panem neque uinum, nec demum coctum quid guſtauit, ſed arborum fructibus atque oleribus cõtentus erat. Sic bonus ac ſtrenuus Chriſti miles & athleta a delicata ſeculari uita repente ad auſteram uiuendi formam tranſiit. Ibi cuidam regulo tyranno, qui ſe decem annos uicturum prædicabat, decem duntaxat dies uicturum prædixit. Id quod & fuit, decimo enim die infeliciter a ſuis ciuibus interemptus eſt. Quadraginta igitur diebus exactis ad monaſteriũ Mercurij, ut beatos illos uiros uiſeret, redit. Quorum mutua atque inſeparabili amicitia ac beneuolentia fruebatur.

batur. Erat per id tempus Calabria altera Aegyptus ſanctorum monachorum parens & nutrix. Cum igitur beatus Nilus hominum conſuetudinem declinare ſtatuiſſet, ſeceſſumque adamaſſet ſolitariam uitam delegit Ioannembaptiſtam æmulatus. Itaque *criptam quampiam incolebat, quæ haud procul a monaſterio Mercurij, & ab eo monaſterio, cui præerat beatus* Ioãnes, *abeſt. Quæ in ſublimi & arduo loco eſt ſita, aram habens Michaeli archangelo dicatam. Is locus quieti aptiſſimus erat, ibi uigilijs, pſalmodiæ, orationibus, cõtemplationibus, ieiunijs, diuinæ ſcripturæ lectionibus, cæteriſque huiuſmodi actionibus dieque noctuque iugiter incumbebat, nam ſomni paululum capiebat. Caput apertum, ac pedes nudos ſemper gerens, unica duntaxat tunica, eaque ex caprarum pilis confecta contentus erat. Zona ei erat funiculus non niſi ſemel in anno ſolutus. Atque uſqueadeo paupertatis ſtudioſiſſimus fuit, ut ne obolum quidem poſſideret. Atramentarium ei erat ex cera compactum. In ſcribendis libris plurimum uacabat. Tempus ſic diuidebat, ut ne quidem minimo momento eſſet ocioſus. Nam ab hora matutina ad tertiam uſque libros ſcribebat ſingulis diebus quaternionem conficiens, ſcribebat enim pſalmos: a tertia autem uſque ad ſextam cruci aſſiſtebat cum Maria et Ioanne pſalterium retinens ac recitans, millies genua flectens: a ſexta uero uſque ad nonam ſedebat lugens, ac perſcrutans legem domini, & ſanctorum ſcripta, inde ueſpertino hymno dicto paululum ſpiritum reficie-*

bat

bat deambulans,ac pſalmos recitans. Diuinam ſcriptu ram,qua erat longe eruditus,fratribus exponebat,Ioã nem Chriſoſtomum,Baſilium, Gregorium Nazianze- num,cæteroſque Græcos,necnõ latinos doctores in ma nibus habens. Eius menſa erat lapis magnus ac patel- la in illo teſte fragmentum. Cibus interdum panis ſolus illi erat,& aqua in menſura,interdum ligumina coſta, quandoque uero fructibus tantum contentus erat, & præſertim ſiliquis,quæ ultro naſcũtur,utpote myrteis, & comaris,& huiuſmodi pomis. Pertranſit annũ unũ menſe minus nullo prorſus liquido obſonio ab eo degu- ſtato. Perſæpe biduum,quandoque triduum, interdum quinque dies totidemque noctes cibo & potu abſtine- bat,ſanctam quadragenam ita tranſegit, ut nil peni- tus præter remunerationem caperet. Rurſus alios ſexa ginta dies permãſit bis duntaxat toto hoc tẽpore cibũ ſumens. Ieiunium nunquam ſoluit. Quid multis opus eſt uerbis? Tot nempe uiuendi formas percurrit, quot a ſanctis patribus ſeruatas fuiſſe legerat. Lachrimarum uero non guttas,ſed propè riuulos emittebat. Contem- plationibus adeo uacabat, ut plerunque in extaſi ra- peretur. Libidinum incitamenta prædictis exercitatio- nibus,& ſpinarum attrictione, necnon urticarum fu- ſtigatione propellebat. Varias inſuper dæmonum pu- gnas non modo inuiſibiles,ſed etiam uiſibiles & corpo rales ſuſtinuit,quas & Dei ope ſuperauit. Quodã die dæmon ipſum in capite claua percuſſit,uulnuſque infi- git,quo diu cruciatus pertulit, a quo diuinitus nocte

eo quicquid mihi libuerit efficiam. Nunquam paſſus eſt mulieres monaſteria aut eccleſias ſuas ingredi. Cõplures ſolis literis ad præſides miſſis a carcerib. & ſuſpendijs liberauit. Quodam die dum proſtratus quam humiliter Chriſto cruci affixo aſsiſteret orans liberari a quadam tentatione, ab eoqne benedici. Chriſtus dexteram e clauo extrahens trinam benedictionem illi impertiuit. Inde e Calabria ſecedens in campaniam peruenit, & in Caſſinenſi monaſterio aliquot annos commoratus eſt, ab abate & monachis eius monaſterij rogatus. Exinde illinc, abiens in monaſterio Vallelucion dicto quindecim annos conſedit. Poſtea in agro Gaietæ in monaſterio Serperi nũcupato decem annos cum ſexaginta monachis permanſit. Cum Philogatus ciuis ſuus epiſcopus Placentinus uir imprimis literis eruditus, diuitijs affluens Creſcentio conſule Romano auctore populi ac cleri, ad quos Romani antiſtitis ſpectabat electio, conſenſu in Romanum pontificẽ, Gregorio quinto a Romanis urbe pulſo, crearetur, qui Ioannes xvi. ſiue, ut alij, xvij. uocatus eſt, Gregorio ipſo inde Ottonis tertij imperatoris auxilio in ſedem reuocato, captus eſſet, ab Ottone ipſo oculis, lingua & naſo mutilatus eſt, & in carcerem detruſus. Quocirca beatus Nilus Romam petijt, ut eum liberaret. Id audientes pontifex & imperator ei ad portam aſinianam obuiam facti, ipſum medium ad ædes duxerunt, eius manus ſumma ueneratione exoſculantes, roganteſque ut Romæ commorari uellet, ſpondentes ſe illi monaſteriũ daturos quod-

ſeditione ab urbe fugiens a populo interemptus eſt. Beatus uero Nilus ex eo monaſterio abiens Tuſculum ſe contulit, ibi Deo famulaturus quod reliquum ſibi uitæ ſupereſſet. Atque haud procul ab oppido, monaſterio, cui cripta ferrata nomen eſt, conſtructo uſque ad obitum manſit, atque ibique migrauit ad dominum ſenio confectus quintum & nonageſimum annum agens eius feſtum agitur ſexto cal. octobris. Fuit & ex hac Roſſanenſi urbe beatus Georgius uir ſanctitate conſpicuus, qui ſub beato Nilo duce Deo militauit. Hic in ſeculo nobilis & locuples erat, ſanctum habitum ſenex ſuſcepit. Qui adhuc in ſeculo exiſtens angelicam uiſionem uidit, & angelorum melodiæ concentum ſibi audire uidebatur. Inde monachus factus humilitatem & obedientiam maximo eſt amplexus opere. Cum adoleſcẽs quidam Beſidianenſis hebræum quempiam peremiſſet, eoque fugiente, eius affinis a iudicibus pro iudeo mortuo iudæis cruci affigẽdus traderetur, beatus Nilus ab illius conſanguineis huius rei certior factus literas beato Georgio ad iudices dedit, in quibus hæc ſcripta erãt uos, qui iudices eſtis, legem ſeruare debetis, quæ præcipit, ut pro ſeptem iudæis unus chriſtianus moriatur. Aut igitur debẽt ſex alios iudæos occidendos, aut uinctum chriſtianum liberate. Quod ſi legem ſeruare nolitis, hunc, quem cum his ad uos literis mitto, pro iudæo mortuo cruci affigite, & uinctum liberate, ut cum uxore & filijs uitam agere, eiſque uitæ neceſſaria ſuppeditare poſſit. Iudices *lectis literis id beato Georgio*

referunt (neſciebat enim ipſe quidnam beatus Nilus ſcripſerat) petuntq; ab eo ſi id ſibi cordi eſſet. Ipſe uero reſpondit, ſe paratum eſſe omnia, quæ beatus Nilus magiſter ſuus ſcriberet, perficere, adiecitque, ſi nullius eſſet, qui crucem componere ſciat, egomet eam conficere optime ſcio. Id audientes iudices & uinctum liberarunt, & beatum Georgium ſoſpitem ad beatum Nilum remiſerunt. Tantumque profecit, ut licet nunquam literas didicerit, pſalmos tamen ita canebat, ut omnibus audientibus de ſe præberet admirationem. In Dei uia atque obſequio uehementer profecit, eique placuit in continentia, afflictione, obedientia, humilitate eximia, & propriæ uolantatis abnegatione, quod martyrium & eſt, & nominatur. Obijt in cœnobio diui Hadriani laborum premia percepturus. In hoc magnopere beatus Nilus Deo gratias egit certo ſciens quod uere probatam frugem atque acceptabilem oblationem, primitiaſque ipſi obtulit beatum Georgium. Fuit & ex hac Roſſanenſi urbe beatus Stephanus beati Nili & ipſe alumnus. Hic agreſti atque humili loco ortus, patre orbatus iam adoleſcens uigeſimum annum agens monaſticæ uitæ amore ſuccenſus beatum Nilum conuenit. Quem beatus N lus ut domum ad matrem & ſororẽ alendas regrederetur, hortatus eſt. Cui ille minime, inquit, redibo, non enim ego, ſed Deus illas alit. Quẽ beatus Nilus ſimplicem uidens ſecundo anno ubi criptam illam iuxta monaſterium mercurij incolere cœpit, monachalem habitum induit. Hic tam ſimplex fuit, ut illum

lum alterum Iacob patriarcham, aut ſimpliciſſimum Paulum diui Antonij abatis diſcipulum iure diceres. Eum beatus Nilus humanitate & manſuetudine admonens ſolertem & urbanum reddere ſtudebat. Triennio autem tranſacto cum ſic nec hilum proficere cerneret, auſteris uerbis ac conuicijs cœpit increpare, ne rudis remaneret. Aliquando etiam manu eum perterrefaciebat. Ipſe uero æquo hilarique animo omnia ſuſtinebat, & neque duriſsimam exercitationem, neque aſſiduas uigilias extimeſcebat, ſed in omnibus beatū Nilum æmulari ſtudebat. Quamobrem Dei ope diabolicarum tentationum expers fuit. Sæpe enim beatus Nilus ipſum percontatus eſt, quibuſnam cogitationibus perturbaretur, reſpondebat, ne una quidem, tantū dormito plurimum, & ob id perturbor. Tum beatus Nilus ſcabellum fecit pedem unum tantum habens, quod ei impendit dicens: tu quidem duos pedes habes, & ſcabellum habet unum: en tres pedes, in eo ſedens exercitationem non negligenter operaberis. Hic dicto audiēs nullibi poſtea niſi in ſcabello illo ſedebat. Qui ſæpe a dormitatione uictus in terram cadebat. Eo beatus Nilus ueluti nouacula quodam ad inobedientes & intollerabiles exercendos utebatur. Exceßit e uita in ſerperi monaſterio. Septuageſimum annum agens. Qui licet ſenex & ob ſenium & multas infirmitates nimiū curuatus eſſet, nunquam tamen a labore ceſſabat. Et animā exhalanti beatus Nilus dixit. Stephane is ſtatim ſedens manus ligauit, & animo in beatum Nilum attendebat,

tendebat, cui beatus Nilus benedic inquit fratribus, quoniam deficis. Ille uero manum extendens, fecit quod ſibi fuerat imperatũ. Et rurſus beatus Nilus ait. Quieſce paululum quoniam non amplius uim habes, ille autem recumbens obediens fuit, & mortuus eſt. Qui etiã in morte obedientiæ ſeruator extitit. Hũc beatus Nilus lugebat dicens, o bone Stephane, qui mihi adiutor & collaborator fuiſti, poſt tot annos ſeperamur, & uiciſſim priuamur. Et tu quidem uadis ad requiẽ, quam tibi præparaſti, ego uero ad pœnam remaneo. Tu athleta & martyr es, ego quidem tibi carnifex fui. Id *dicebat quoniam ad ſenectutem uſque non deſtitit eum affligere ſciens ipſum certatorem glorioſum eſſe. Fuit & ex hac Roſſanenſi urbe beata Theodora uirgo* Deo *grata ſanctis uirtutibus plena ac prudens, quæ Chriſtianã philoſophiam exercebat in loco] quodam Arenoſo nuncupato. Hæc a pueris monaſticam atque aſperam uitam duxit, ac quibuſdam alijs ſanctis monialibus uirginibus præerat. Quæ iam exacta ætate beatum Nilũ uti filium, a iuuentute diligebat. Quam beatus ipſe Nilus uiciſſim ut matrẽ eximia ueneratione colebat', eáque cuidam monaſterio beatæ mariæ dicato, quod Eupraxius* Italiæ *regius iudex in Roſſanenſi agro erexerat, præfecit. In quo beatus Nilus plures uirgines collocauit, atque inter cæteras ſororem & matrem beati Stephani. Fuit & ex hac urbe beatus Bartholomæus uir ſanctitate plenus beati Nili diſcipulus, cuius uitã ſcripſit. Hic nobilibus & pijs, atque diuini amoris ſtudioſiſſimis*

dioſiſſimis parentibus ortus doctis præceptoribus traditus fuit. Erat quidem optimæ indolis, præclarique ingenij puer, canam præ ſe ferens mentem. Quippe qui non ludis, iociſque, alijſque eiuſmodi rebus, quibus ea ætas irritata plurimum oblectari ſolet, ſed orationi & lectioni operam nauabat. Atque inter cætera, ieiuniũ ei præcipuum erat, quod ad finem uſque nunquam ſoluit. Itaque a puero monaſterio circum Roſſanum exiſtenti a parentibus traditus eſt. Vbi ſic ſe geſsit, ut etiã ſenes moribus antecelleret. Audita inde beati Nili fama, qui tum in Serperi monaſterio commorabatur ad eum ſe contulit. Quem beatus Nilus cum fuiſſet intuitus, eius præclaram indolem contemplatus expanſis ad cœlum manibus alacriter ſuſcepit: ſibi perſuaſiſſimum habens quod pulcherrimum ſnæ uirtutis imitatorem eſſet relicturus. Proinde ut primum habitu indutus adeo ſe illius imitatorem præſtitit, ut omnes in admirationem ſui concitarit. Quandoquidem ieiunijs, uigilijs, orationibus, meditationibus, & diuinornm eloquiorum auſcultationibus iugiter uacabat. Maxima item humilitate & obedientia mentem expoliebat, & illuſtrabat, libros pulcherrime ſcribebat. Hunc beatus Nilus unicè diligebat, eiuſque uita, magis quam aliorum ſexaginta, quos ſecum habebat, lætabatur. Romam, ac Tuſculum beatum Nilũ ſequutus eſt. Hymnos complures ad deiparæ multorumque ſanctorum laudes quam docte & eleganter ædidit. Mortuo beato Nilo ab omnibus ei in criptæ ferratæ monaſterij regimine

mine ſuffectus eſt. Qui tamen inuitus iuuentutem affe-rens hanc prouinciam ſuſcepit, ac beatæ mariæ tem-plum erexit. Cumque eius probitatis, ac ſanctitatis fa ma crebeſceret, omnes principes & optimates, non mo do populi, maxima eum ueneratione proſequebatur. Romanus pontifex iuuenis uoluptatibus delinitus exe crabile quoddam delictum perpetrauit hunc benedictũ nonum eſſe arbitror, ac tandem reſipiſcens, ueniamq; perpetrati deliquij querens beatum Bartholomæum ſi bi interceſſorẽ delegit, quo ſperabat fieri poſſe ut Deo reconciliaretur. Quamobrem ipſum ad ſe accerſit, ei-que ſumma cum reuerentia & humilitate delictũ ape-rit, congruentemque medicinam ab eo petijt. At ille non throni excellentia perterritus, non honoris digni-tatem aſpexit, non munerum, aut honorum rationem habuit, ut plurimi faciunt, ſed ad morbum, qui curaui difficilis erat, aſpexit. Itaque congruam illi medicinã adhibens: non licet, inquit, tibi rem ſacram facere, ſed uaca, ut diuinum numen tibi propitium reddas, quod peccatis aduerſum te irritaſti. Pontifex illico throno derelicto pontificatui ſe abdicauit. Cum ingens caritas fameſque ingruiſſet, omniaque ipſe pauperibus & pe-regrinis elargitus eſſet, nec haberet quod amplius im-penderet, nec egenorum calamitates aſpicere poſſet, a monaſterio receßit, Romamque uerſus iter faciebat. Cumque feſſus ſopori ſe dediſſet, apparuit ei in ſomnis beatus Gregorius papa, qui ipſum, quod monaſterium deſtituiſſet, obiurgauit, hortatuſque eſt, ut in illud re-mearet,

mearet,& ſpem ſuam in Dei miſericordia ponat,uaſculumque ei dedit,quod admirabilem odorem quendam fragrabat. A ſonno igitur expergefactus rediјt in monaſterium. Cui Tuſculanus quidam tritici modios centum impendit,quod ipſe pauperibus erogauit. Eius uitam monachus quidá eius diſcipulus elucubrauit, eius feſtum agitur,tertio idus nou. Extant in criptæ ferratæ monaſterio libri duo græce ſcripti,in quorum altero ipſius beati Bartholomæi,in altero beati Nili uita ſcripta eſt. Haud dubium & multos alios calabros uiros diui Baſiliј monachos per ea tempora ſanctitate floruiſſe,tantis ac talibus ducibus florentibus,ut pote beatis phantino,Zaccharia,Helia,Ioáne,Bartholomæo,aliјſque. Poſt Roſſamum colenetum fluuius labitur,inde lucinus fluuius alter excurrit Roſſanenſem agrum a coriolanenſi dirimens. Subinde eſt Coriolanum oppidum nobile,ac uetuſtum,quod eiuſdem nominis fluuius adlabitur ab auſoniјs aut ab Oenotriјs,ut opinari licet cõditũ. Diſtat a Roſſano m.p. octo,a mari tribus. Hic mercatus annus celebratur. Extat & fons nobilis. Coriolanenſis ager rerum omnium copia exuberat. Nam frumenti & aliarum frugum,ac fructuum ferax eſt. Fiũt uina & olea clara. Fit goſſipinm & ſeſama. Naſcuntur cappares,prouenit terebinthus,uitex ſiliqua ſylueſtris,& finiculum marinum. Extant & pulchra limonum,citrorum,et malorum aureorum nemora quorum fructuum ingens fit copia. Fiunt & aucupia turdorum & aliarum paruarum auium. Mare inſuper hoc admo

dum

dum piſcoſum eſt. In *quo, præter reliquos piſces, palamitû ingens copia capitur,* intus *eſt Acra oppidû ab effectu acra enim ſummitatem ſignificat, quod in montis uertice ſitum ſit, cuius meminit* Stephanus. *Acra, inquit, urbs Iapygiæ, altera Italiæ. Quod Muconius fluuius præterfluit. In quem ſi morbidæ oues ſe ſe immerſerint curãtur. Ab oppido m.p. duobus cotilis fluuius alter decurrit, & uterque crathim influit. A cuius uado ad oppidum montis dorſum ſenſim aſſurgit arduo aſcenſu.* Fit hic *oleum & uinum nobile & inter ſalſamenta laudantur pernæ. Extant & ſyluæ glandiferæ porcis alendis opportunæ. Sunt in hoc agro pagi Coſmum, Machia, & Baccharium. Meridiem uerſus m. p. octo ab Acra Lucij oppidû eſt ædito loco Thebæ olim ut arbitror, dictum, cuius meminit Plinius, qui thebas Lucanas interijſſe Catoris auctoritate ait. Non. n. Thebæ Lucanæ dictæ ſunt, quod in Lucania ultra laum & Syrim amnes fuerint, ſicut nec pandoſia, nec Petelia nec Grumentum lagariæ conterminum Calabriæ urbes, quæ Lucanorum fuiſſe dicuntur, ſed quod, ut oſtendi, ſamnites in ea loca colonos, a duce lucio Lucanos dictos, miſerint. Et Plinius cû de thebis mentionem facit, ſtatim ſubdit de pandoſia, quã Theopompus Lucanorû urbem fuiſſe ait. Theoleſphorus conſentinus heremita magna ſanctitate uir, de quo alibi diximus, ſcripta quædam* Ioannis Ioachini, *& Cirilli in monaſterio exiſtẽte apud Thebas ſe reperiſſe dicit.* Id *monaſteriû in agro luciorum eſt beatæ mariæ dicatum delubrum.* In *quo*

abas

abas Ioachinus interim commoratus eſt. Et in eo beatus Lucas Ioachini diſcipulus, abas fuit, & inde epiſcopus conſentinus, item beatus Bernardus abas & inde epiſcopus Gerentinus. In hoc agro prouenit uitex, legitur manna. Naſcitur arbor frequens fructus ferés magnitudine meſpili, ſed oblongos acri ſaporis, atrolicem uocant accolæ. A Lucijs m p. quatuor Roſæ oppidum eſt ædito loco, nec longe Iauiſum fluentum labitur, quod crathi miſcetur. Hic chalcanthum naſcitur. Poſt Acrá uero Septentrionem uerſus m.p. octo Beſidia, beſidianú uulgus appellat, ciuitas uetuſtiſſima] eſt beſcia olim dicta ab Auſonijs condita, ut ait Stephanus, a romanis interpoſito i & c in d mutato Beſidia, ut tempſa temeſa & medma medama. Fuere auté Auſony, ut lib. primo oſtendi, Aſchenazi pronepotis Noe poſteri, qui poſt diluuiú primi Italiá, hoc eſt Calabriam incoluerunt. Liuius ſicut blandam blandas, & Thuriú. thurias, ſic hanc urbem beſidiam, bel. Pun. lib. x. Beſidias pluratiuo numero inclinat, quam uná cum alijs quibuſdam ad P. Seruilium conſulem ultrò in deditionem ueniſſe dicit, ciuis beſidienſis & beſidianus. Eſt ſedes epiſcopalis. In regeſto celeſtini tertij ſcriptum eſt, quod ſedes hæc pertinebat ad ſanctam ſedem. Habet urbs hæc octo colles, in medio autem urbis mons aſſurgit, in quo eſt arx. Affluit[& ſcaturiginibus aquarú, fiunt & panni frondinei. Parœciales eccleſiæ xv. Eſt itaque hæc ciuitas ſimul uetuſtate, ſimul tuæ dignitatis titulo perinſignis. Primus huius urbis princeps fuit Lu

cas

cas Antonij marcenſiũ domini filius,cui ſucceßit Hieronimus filius, huic Berardinus,& ei Petrus Antonius genitor tuus,uir quidẽ & corporis robore, & animi magnitudine,tum munificentia præpollens. Siquidẽ ingenijs fauebat. Bonarumque literarum ſtudioſos muneribus proſequebatur. De cuius in literatos liberalitate id unum exemplum proferre ſatis eſſe duco. Cuidam literato uiro,ut a Ioanne Antonio ſanſeuerinio conſanguineo tuo accepi,qui nec ei librum dicarat, nec quicquam in eius laudem ſcripſerat,ducẽtos aureos numos muneri dedit,conuerſuſque ad Ioan. ipſum Antonium, huiuſmodi,inquit,ſunt proſequendi muneribus. Hic figlina nobilia fiunt omnes generis. Fiunt & cultri inter alia ferramenta,non ignobiles. Fit & oleum optimum, fit Xilon & ſeſama,legitur manna. Inter hortenſia laudantur pepones. Fiunt lina non uulgaria. Eſt præterea ager hic frugifer. In quo eſt ſancti Hadriani templum diui Baſilij monachorum cœnobium, ubi beatus Nilus abas plures annos cum duodecim ſanctis monachis cõſedit Deo obſequens,inter quos,erat beatus Proclus Beſidianenſis,qui,ut beatus Bartholomæus in uita beati Nili ſcribit,cunctarũ diſciplinarũ peritißimus fuit, ac magnam ſibi bibliothecam cõparauerat. Hic prius quam monachus fieret in patria ſua exiſtens adhuc iuuenis admodum in Dei ſeruitute ſic ſe ſe exercebat. Singulis diebus ieiunabat ad ueſperam uſq; ac lectioni operam dabat,cibis & potibus ad libidinem inflammantibus abſtinebat. A ueſpera uſque ad matutinum omnes

oppidi

oppidi ſui eccleſias luſtrabat pſalterium totũ recitãs, & ad ſingulas eccleſiarum portas pœnitentiam agens quacunque ſibi ipſi conſciebat. Hæc omnia clam agebat. Is monaſticum ſtudium amplexus, & a beato Nilo uirtutis perfectionem adeptus adeo continentiæ & exercitationi ſe ſe iniecit, ut cuncta ſua membra mortificauit, acerbis ægrotationibns reſtiterit ad extremũ ſpiritum. In hoc monaſterio beatus Georgius Roſſanenſis beati Nili diſcipulus, de quo dudum diximus, diem clauſit extremum ſepultuſque eſt. Fuit & ex hac urbe beatus Martinus minorita cuius corpus Agelli iacet. Poſt Beſidã Tarſia oppidum eſt capraſæ olim Antonino Pio in itinerario inter Iſaurum & Crathim amnes Eſt Tarſenſis ager fertilis; naſcitur uinum nobile, prouenit terebinthus, & ſiliqua Syluestris. Poſt Tarſiam Senitum flumen decurrit. Inde Laurentum caſtrũ eſt ædito eoque ſalubri loco ſitum, quod Sybaris fluuius præterfluit, cui ſuptus caſtrum Iſaurus fluuius miſcetur, caſtro huic mons imminet, ex quo circũuicina regio conſpicitur. Quod caſtrum pater tuus Barnabæ Piſcario diui Iacobi ordinis equiti muneri dedit. Nunc ipſum Marcellus eius ex fratre nepos, qui modo tuas in Calabria uices gerit, poſſidet. Subinde eſt Thurium oppidum terrãnouam uulgus appellat mutatis literis quaſi Thurium urbem in colle oblongo ſitum inter crathim & Sybarim amnes nauigabiles & piſculentos, proprius tamen Crathi, quam Sybari. Sybaris urbis reliquiæ. Diſtat a Tarſia m.p. quatuor, a Coriolano octo,

a freto totidem. Loci ſitus Diodori deſcriptioni conuenit. Quia uero Thurium Sybaris urbis ut dixi, reliquiæ ſunt, de ea prius nobis dicendum eſt, poſtea de Thurio. Fuit Sybaris uetuſtiſsima urbs a Trezenijs, & à Sagari Aiacis locri filio condita, ut Solino placet, haud multo poſt bellum Troianum Nam Aiax, cuius filius Sagaris hanc urbem condidiſſe dicitur, Troiano bello adfuit præſens. Condita autem fuit inter Sybarim & Crathim amnes, uicinior tamen Sybari, quam Crathi, a quo nomẽ accepit. Sybaris autẽ fluuius a Sybari fonte Achaiæ dictus eſt. Strabo enim libro octauo Sybaris fons in Achaia eſſe ait, a quo Sybari Italico deriuatum eſt nomen. Vrbemque ipſam Sybarim ab Iſiliceo conditam putat. De qua ita fert. Sybaris fuit condita ab Achiuis Trezenijs. Huius autem condendæ auctor fuit Iſeliceus inter duos fluuios Crathidem & Sybaridẽ. Quæ eò excellentiæ & felicitatis exercuit, ut quaternas rexerit gentes, & quinque ac uiginti urbes ſuo ſubderet imperio, ac contra Crotoniatas trecentorum hominum millium exercitum duxit. Super Crathide uero domicilia habentes ſex millium et ccl paſſ. in circuitu. Totam autem hanc felicitatem intra dies ſeptuaginta Crotoniatæ intercæperunt, adeo delitijs & luxuria intemperantes diffluebant. Vrbe enim potiti inducto fluuio cunċta demerſerunt. Pauci ex ea clade ſuperſtites adunati cohabitabant. Quos temporis interuallo Athenienſes, alijque græci prorſus extinxerunt Nam in ſocietatem ciuitatis peruenientes eos per contemptum haben-

tes trucidarunt,& urbem alium in locum prope tranſpoſitam edificarunt,& eos Thurios ducto de fonte uocabulo nuncuparunt. Qui cum diutius beatam duxiſſent ætatem tandē in Lucanorū ſeruitutem tracti ſunt. Cunque illos Tarentini infeſtarent, ad Romanorum tutelam confugerunt,qui quidem mittentes pro uirorum paucietate accolas mutato nomine ciuitatē copias appellauere. Proinde quæ antea Lucania ſuo ſubderat imperio,in Lucanorum poſtea aliquando poteſtatem deuenit:ſic fortuna inſtabilis eſt & uolubilis,utique idem Strabo ait. Sybaritæ Poſſidoniam ad mare poſuerunt. Et rurſus Talaus Lucaniæ urbs Sybaritarum colonia fuit. Fuit autem *Sybaris a Crotoniatis euerſa Milonis ut oſtendi,æuo,* Darij Hidaſpis *tempore,ut liquet in Herodoto libro quinto & ſexto,qui floruit Olymp.lxv.regnauitque annis undetriginta.* Fuit *igitur eruta circiter Olymp.lxx. Ariſtoteles Pol.libro quinto ſeditionis eius cauſam ſcribens ait. Seditiones concitat peregrinitas donec in eadem ſimul conſpirationem deuenerit. Vt enim non ex quauis multitudine conſtituitur ciuitas:ita etiam neque in quouis tempore. Quapropter quicunque iam inquilinos ſuſceperunt aduenas omnes fere ſeditionibus iactati ſunt. Cæu Sibarim unà cū Trezenijs incoluerunt Achei. Poſtea maiorem in numerū creſcentes Achei Trezenios pepulerunt. Vnde ortum odium eſt Sybaritis. Et in Thurios idem fecerunt Sybaritæ contra illos,qui eos receperunt. Nam plus habere uolentes quaſi de ſuis agris pulſi ſunt. Id etiam ſcri-*

bit Plato libro primo de legibus. Sybari direpta, ait Herodotus libro ſexto, uniuerſi Mileſii, qui puberes erant, capita deraſerunt, & ingẽtem luctum adiecerũt. Ex omnibus enim ciuitatibus hæ præcipue mutuo hoſpitio iungebãtur. Prælium autem, ait Plinius libro ſeptimo, & Cicero libro ſecundo de Nat. Deor. quo Sybaris deleta eſt, eodam die, quo geſtum erat, auditum Olympiæ fuit. Sybaritæ ait Athenæus libro duodecimo, primi artes ſtrepitum facientes in urbe eſſe non permiſerunt, ne illis ſonnum interrumperent, ſonnique undique penitus intumultuoſi eſſent. Quinetiam neque gallũ in urbe nutriri licebat. Mos erat apud eos, Timæus ait, pueros ad adoleſcentiam uſque ueſtes purpureas ferre, & cincinnos auro implexos. Verſabantur autem apud eos, ait Timon, ob mollitiem homuntiones puſilli, & ſcopei, quos quidam ſtilponas appellant, & catelli mileſii, quibus oblectabantur, qui eos in gymnaſia ſequabantur. Deferebant ueſtes mileſiis lanis confectas. Erat enim ipſis cũ Mileſiis amicitia, ut Timæus ait. Geſtabant & floridas tunicas precioſis cingulis præcinti. Equites Sybaritarum ſupra quinque millia Crocea indumenta ſuper thoraces habentes in delitijs agebant, unde ortum erat adagium apud Græcos: Sybaritæ per plateas. Diuites cum in agros proficiſcebãtur, & ſi uehiculis ueherentur, iter tamen unius diei tribus diebus conficiebant. Erant etiam ipſis cuniculi uiarum ducentium in agros. Plurimis autem ipſorum erát cellæ uinariæ iuxta mare, ad quas per elices & cunicu

los

los illos uina ex agris deducebant. Et partim quidem extra regionem uendebant, partim nauigijs in urbem tranſuehebant. Celebrabant frequenter conuiuia publice. Et ij, qui lautecibos parabant, honorabantur, ſimiliter & coqui, qui obſonia optimè præparabant. Vnde ortum erat adagium: Sybaritica menſa. Ante potum braſſicas edebant, ne eos uinum læderet, neue temulenti fierent. Vtebantur miſſo ex oleo & garo, quo utebatur etiam Heliogabalus, ait Lampridius. Quem quo anno Sybaritæ repererunt, perierunt. Sybaritæ primi inuenerunt matulas & paela. Erat urbs in concauo poſita, ubi æſtate mane & ueſperi frigus ingens uigebat, Meridie uero intollerabilis æſtus. Exiſtimabant fluuios plurimum ad ſanitatem conferre. Vnde dictum eſt, uolentem in Sybari ante fatum minime mori, neque orientem ſolem, neque occidentem uidere oportere. Miſerũt ad oraculum legatos, quorum unus fuit Amiris, percontantes quouſque felices eſſent. Pythia reſpondit.

Felix tu eris, honorans genus deorum
Beneque uenerantes primum hominem Deo
Tunc tibi bellum, & inteſtina ſeditio ueniet. Id audientes ſemper felices fore putarunt, quòd nunquam magis hominem, quam Deum honoraturi ſint. Non longe poſt accidit ut Sybarita quidam famulum etiam ad ſacra fugientem uerberaret, confugientem uero tandem ad patris ſepulchrum herus illud ueneratus uerberare deſtitit. Tunc Iſamiris Pythiæ oraculum mox complendũ fore proſpiciens inſaniam ſimulans omnia bona ſua uẽ

didit,& Pelopponeſum profectus eſt. Vnde prouerbiũ ortum eſt, Iſamiris furit, ut Suidas ſcribit. Occiderunt quoque & triginta Crotoniatarum oratores. Item ſoluentes tyrannidem Tely omnes eos, qui remp. mutare conati ſunt etiam ad aras confugientes interfecerunt. In qua cæde uerſa eſt deæ ſtatua. Pauimentum ſanguinis fontē ſcaturijt. Primores uidere uiſi ſunt deam ingredientem per medium forum, et bilem uomētem. Elianus autem de uaria hiſtoria libro tertio de Iunonis ira ſic ſcribit. Cum Sybari citharedus caneret in certamine, quod in honorem Iunonis erat inſtitutum, inter Sybaritas propter illum orta eſt ſeditio. Cunque mutuo ad arma uenirent, citharedus cum ipſa ſtola confugit ad aram Iunonis. At illi ne in iſto loco quidem manus a citharedo abſtinuerunt. Paulo uero poſt ſanguis uidebatur in Iunonis templo ſcaturire, non ſecus quam ex perenni fonte. Sybaritæ, cum ad oraculum Delphicum conſultum miſiſſent, tale reſponſum acceperunt.

Cæde meis menſis, manibus non ſanguis adhærens
Deſtillanſque recens, prohibe tibi limina templi
Non tibi fata canam, magnæ Iunonis ad aram
Non immortales hoc dij patientur inultum.
Siquis enim prudens, ſcelerata è mente profectum
Committat facinus grauis hunc prope pœna ſequetur.
Non exorabit, neque ſi genus ab Ioue ſummo. Ducunt ipſe ſuo collo, colleſque nepotum. Hoc luet, & generi cumulatim dona ferentur. Aphricanus in libro de re militari de Sybaritarum felicitate, luxu & ruina inquit.

Sybaritæ eo delitiarum deuenere, ut equos in conuiuia introducerent ita inſtitutos, ut audito tibiæ cantu ſtatim ſe attollerent arrectos, & pedibus ipſis prioribus uice manuũ in geſtus quoſdam chitonomiæ motuſque ederent ad numerum ſaltatorios. Sed cum tibicen quiſpiam contumelia fuiſſet affectus transfugit ad Crotoniatas hoſtes paulo ante prelio a Sybaritis ſuperatos, & quod e rep. foret illorum pollicetur, ſi fidem modo habeant, ſua opera Sybaritarum cunctorum equites in ipſorum uenturos poteſtatem. Credita res eſt, & belli dux creatus a Crotoniatis tibicen, conuocat omnes quotquot eiuſdem forent in urbe artificij, modulamentumque ijs indicat. Atque ut uiſum tempus procedere in hoſtem iubet. Sybaritæ factu prælurgidi, quòd equitatu ſuperabant, eunt contra, preliumque conſerunt. Hìc autem repente dato ſigno tibicines uniuerſi conſpirant. Ecce confeſtim modulamine agnito, cantuque illo uernaculo tollunt eriguntque ſemet in pedes equi Sybaritæ ſeſſoribus excuſſis, & quod tripudium domi didicerant, etiam in acie exhibebant. Ita capti omnes equites humi iacentes, & omnes equi tripudia repreſentantes. Et Plinius libro octauo. Equorum docilitas tanta eſt, ut uniuerſus Sybaritani exercitus equitatus ad ſymphoniæ cantum ſaltatione quodam moueri ſolitus inueniatur, Theocritus Idylio, quinto ſub æpuli & pomilionis perſona in Sybaritano agro Cyperum, cynosbaton, anemone, cytiſum, ægilum & fraga naſci, item optimi mellis & dulcis olei & uini copiam fieri ſcribit. Lau

dat mollem lanam. Obtulerunt Sybaritæ, ait Pauſanias in Eliac. Ioui Olympico theſaurum, quem iuxta theſaurum Epidamniorum collocarunt. Ex hac urbe inter cæteros opulentes, fuit Smyndirides longe ditiſſimus. De quo Herodotus libro ſexto ita ſcribit: Cliſtenes Sycionis tyrannus Agariſtam filiam nuptui dare deſtinabat ei, quem præſtantiſſimum græcorum omnium comperiſſet. Cum igitur ludi in Olympia celebrarentur, & ex eis Cliſtenes curriculo quadrigali uictor extitiſſet, nunciari iuſſit uoce preconis, ut ſiquis ſe dignum putaret, qui Cliſtenes gener eſſet, is ad ſexageſimum diem aut prius Sycione preſto foret. Quoniam Cliſtenes intra annum a ſexageſima die inceptturum exequi nuptias deſtinabat. Itaque omnes Græci aut ſua ipſorum aut familiæ claritate ſibi confidentes Sycionem proci contenderunt. Quibus Cliſtenes & curriculum & paleſtram ad certandum præparauerat. Ex Italia illuc ſe contulit Smyndirides Hipocratis filius Sybarita (florebat autem maxime Sybaris ea tẽpeſtate,) qui unus uir in plurimum delitiarum proceſſerat. Contendit autem Sycionem, ait Suidas, propria naui, quæ quinquaginta remiges habebat omnes ſuos ſeruos. Duxit etiam ingentem aucupum coquorum, et piſcatorum cateruam, qui non modo cæteros omnes, ſed etiam Cliſtenem ipsũ delitiis & luxu ſuperabat. Fuit & ex urbe Sybari Alciſtenes plumarius nobiliſſimus, qui celebratiſsimã ueſtem opere plumario reip. Syb. elaborauit, atque contexit. Quæ utrinque deorum, uariorumque animalium

ſpirantibus

ſpirantibus formis acu pictis mire diſtincte erat, colore purpureo. Erat hæc ueſtis, ait Ioannes Tzetzes, margaritis & lapidibus precioſis ornata. Vna manica habebat Alciſtenem ipſum, altera Sybarim patriam ſuã. Vendita fuit centum uiginti talentis, hoc eſt aureorum numorum ſeptuagintaduo millia. Quam Ariſtoteles inter mirabilia ponit, ait enim in libro de mirabilib. Alciſtene Sybaritæ ueſtem tradunt, tanta magnificentia confectam eſſe, ut cum in lacinia Iunonis panegyri, ad quam tota confluere ſolet Italia, propoſuiſſet ſpectandam omnium oculos à reliquis in ſe conuerterit. Hanc aiunt a Carthaginienſibus emptam à Dionyſio ſeniore tum regnante centum uiginti talentorum precio. Purpurea erat tota amplitudine quindecim cubitorum, animalculis intertextis diſtincta. Superne quidem ſuſis, inferne uero perſis, in medio autem Iuppiter, Iuno, Themis, Minerua, Apollo, Venus elucebant. Ad latera Alciſtenes, utrinque autem Sybaris. Meminit & ueſtis huius Polemon apud Atheneum libro duodecimo. Fuit & Thurus Sybarita fabularum auctor, cuius meminit Theon ſophiſta. Fuit & Hemitheon Sybarita poeta, cuius meminit Ouidius libro tertio de triſtibus. Fuit & Alexis Sybarita poeta comicus Menandri poetæ comici patruus, qui ducentas quinquagintaquinque fabulas ſcripſit, inter quas unam Brettiam nominauit. Quare Sybaritica fabula nomen ſumpſit ab auctore Sybarita, de qua meminit Ariſtophanes in Veſpis. Theoretus etiam in libro exercitamentorum ait. Sybarita fabula-

agro iugerum modum centeſimum reddere, ſolitum di- cunt. Signabant ſybaritæ in denario Mineruam galea- tam habentem in galea, tritonem deum marinum Ne- ptuni tubicinem & ex poſtico ſybarim fluuium effigia- tum id ē tauri figura, altera manu harundinē, altera ur- nam habentem & effundentem aquam græca inſcri- ptione συβαρις *Quandoque ſignabant caput galeatū inſtar palladis, & ex poſtico nunc ſybarim fluuium ſub tauri figura retro reſpiciente, nunc cancrum & caput tauri neptuni uictimam. Crathis autem & ſybaris flu- uij, inter quos fuit ſybaris urbs, eſtque & nunc Thu- rium urbs, multorum poetarum preconijs nobilitati ſunt. Crathis auriferus eſt & piſculentus. Dictus eſt au tem Crathis, ait Strabo libro octauo, a Crathi Acha- iæ fluuio, qui a duobus fluminibus incremēta ſuſcipiēs ſic a miſcendis aquis appellatus eſt. Ad quem Crathim Calabriæ fluuium Annam Didonis ſororem poſt illius mortem aduentaſſe Ouidius libro tertio faſtorum ſcri- bens ait. Eſt prope piſcoſos lapidoſi Crathidis amnes Paruus ager, Camerem incola turba uocat. De flu- uio hoc ita Vitruuius libro octauo ait, Crathis, cum pe cora ſuis temporibus anni parantur ad conceptionem partus, per id tempus adiguntur eo quotidie potū. Ex eoque quamuis ſint alba procreant alijs locis leuco- phea, alys locis pulla, alijs coracino colore. Item Pli- nius libro trigeſimoprimo de huius et ſybaris fluuij na tura ſic ſcribit. Theophraſtus ait, in Thurijs Crathim candorem facere, Sybarim nigritiam bobus ac pecudi- bus,*

bus, quinetiam homines ſentire differentiam eam, nam qui Sybarim bibunt nigriores eſſe, durioreſq; & criſpo capillo, qui ex Crathide candidos, mollioreſque, ac porrectâ coma. Et Strabo libro ſexto. Crathis homines in eo lotos Cæſariem candidos & flauos facit, ac multis medetur morbis. Siqui uero de Sybaride biberint ſternutamentis agitari conſtat. Quamobrem ab eius potu greges amouent. Pecudes morbidi ſi ſe crathis aqua madefecerint curantur. Rurſus Ouid. Meth. libro xv. ait

Crathis & hinc Sybaris ueſtris conterminus oris
Electro ſimiles faciunt, auroque capillos.

Lycophron in Alex. Crathim fluuium altenũ & morborum curatorem appellat, ait enim.

Morborumque curator Adamis uocabit
Quando exulantes ob ſacrificium Altheni influentis.

Super quibus uerbis Iſacius ait. Althenus fluuius dicitur, quaſi Althænans id eſt ſanans ſecundum Timæũ, omnium, quæ illo lauantur animalium uulnera. Et rurſus.

Crathis uero uicinus, & mylacum finibus
Ager cohabitatores recipiunt colchorum polis
Inquiſitores, quos filiæ miſit moleſtus.

Iſacius. Crathis fluuius Italiæ, cuius aqua in illo lauantium comam flauã reddit, ut ſcribunt Heſigonus hiſtoricus, cotionque, atque Agatoſthenes philoſophus, tum Euripides tragicus, inquiens.

Si humectet exornans flauam reddens comam Crathis
Crathis uero ager recipiet illos pulſos.

Sybaris fluuij latices conſperſi & potu etiam ſuo con-

tinentes reddunt & caſtos, ait Leonicus. Item Galenus in libro de bonitate aquæ ait. Sybaris fluuius uiros ingeneratiuos facit. Laudantur & cibi quidam Sybaritani. Quare Metagenes poeta apud Athenæũ lib. 6. ait.

Placenta fertur magna Crathi flumine
Sua ſubacta ſponte, flumen alterum
Deuoluit undas carnium cum naſtulis
Sybaris uocatus, batides coctas ſimul.
Lolagines tunc parua uoluunt flumina
Coctoſque phagros, & locuſtas alterum
Condita ſalſa, cum quibus bellaria
Sartagines pericomma, forcimen ſimul
In ora ſponte quæ fluebant omnia
Ac ad pedes amylum tuebar circulo.

Hæc de Sybari urbe ac fluuio habui quæ dicerem. Modo uero de Thurio urbe Sybaris urbis quondam reliquijs, quam uulgus corrupto uocabulo terranouam uocat, dicendum eſt. Eſt autem Thurium urbs, ut dixi, ædito loco, colle oblõgo ueluti in ſpecula inter Crathim et Sybarim amnes, proprior tamen Crathi, quàm Sybari. Eius ager totus cãpeſtris eſt & frugifer, ac pabulis accomodatus. Qui totus penè ex urbe ipſa conſpicitur. Eius potentia olim ac nobilitas magna fuit. Cuius regio ab Hylia fluuio, nunc Trionto dicto, ad Acalandrum amnem uſque protendebatur. De qua ſic Plinius ait. Thurium oppidum inter duos amnes Crathim & Sybarim, ubi fuit urbs eodem nomine. Et Diodorus ſiculus Bibliothecæ libro duodecimo. A Sybari tamen urbe repetens ſic

ſcribit.

ſcribit. |*Thuriorum his cauſis urbs condita traditur. Quibus ſæculis ſuperioribus in Italia Græci Sybarim oppidum condidiſſent, ubertate ac fœcunditate ſoli, factum eſt, ut breui res & opes eius coaleſcerent. Hæc inter duo flumina poſita Crathim Sybarimque, a quo nomen acceperat oppidum. Eius incolæ amplo ſimul & frugum feraciſsimo incumbentes agro, ingentes inde diuitias, & opulentiam miram congeſſere. Tum pleriſq; alienigenis in ciuitatem & munera ciuilia aſcriptis, adeo res prouecta eſt, ut multo reliquas Italiæ urbes antecedere opum ui putaretur. Necnon etiam populi numero & multitudine exuperabat, ut trecenta millia ciuium ea tempeſtate capita illic recenſita tradantur. In qua Teles quidam populi dux cum in magna plebis eſſet gratia auctoritateque præſtaret potentiſsimum quenque calumniari apud populum, atque uarijs criminibus accuſando dilacerare cœpit. Donec tandem uoti compos, Sybaritis perſuaſit, ut quingentos ex ditiſſimis ciuibus eijcerent urbe, fortunaſque & opes eorũ in publicum redigerent. Quo facto, fugata magna ciuium uis, qui uago errabundi auxilio Crotonem petũt. Ibique ad aras in foro erectas ſupplicum more confugiunt. Quo audito Teles legatos ad Crotoniatas mittit, qui iuſſu ſuo poſtulent, ut uel exules dedant, uel ſi id renuant, exin ſibi indici bellum, armaque & uim expectent. Conuocato ſenatu cum inter ſe conſultare, multaque agitare pergerent, num dedãt Sybaritis exules præſtaret, an bellum contra potentiores ſuſcipiendum eſſet,*

ſenatu

enatu populi concione uaria, & ancipiti ſententia hæ-rent, primum quidem plebis animi ad dedendos ſuppli ces inclinari uidebantur pauore belli perculſa multitu dine. Poſthæc Pythagora philoſopho rogantibus con-ſulente, atq; multa obteſtante ſupplices incolumi Deum fide, ad quam confugerant eſſe protegendos. Reuocata ſententia bellum pro ſupplicum ſalute tuenda ſuſcipi eadum decurrunt. Itaque armato in ſe etiam aduentan ti hoſtium Sybaritarum agmini trecentis millibus ſtipa to Crotoniatæ centum millibus obuiam ire properant Milone gladiatore duce. Qui conſerta pugna uigoris corporei inuicto robore cornu hoſtium cōtra ſe in acie inſtructum primus in fugam uertit. Hic uir ſexies in Olympia uictor extitit. Robur corporis, quo præſtabat comitem habēs. Fertur coronis Olympiacis ornato cor pore in Olympicis uictoriiſque partis in eam aciem de-ſcendiſſe. Herculis autem ritu leonis ſpolio, clauaque ar matus præcipuam uictoriæ adeptæ cauſam huic tri-buiſſe armaturæ. Cuius uirtutis inſolita magnitudo ſum mam ciuibus admirationem attulit. Fuſis uero hoſti-bus, cum Crotoniatæ per iram iam irritatis animis ne-minem capi uiuum iuſſiſſent, quoſcunque in fuga com-prehenſos necant. Vnde maior tanti exercitus pars cæ-ſa interiit. Qui urbem ingreſſi eam diripiunt, cunctiſque paſſim uaſtatis cultoribus uacua loca d ſertaque red-dunt. Quæ annis poſt eam cladem octo & quinquagin ta Theſſali eo concedentes reſtaurauere, atque incolue re. Poſt ſecundam reſtaurationem per eadem ſubiecta

tempora

tempora præfecto Athenis Callimacho rurſus extrui & cohabitari cœptum eſt. Quæ breui poſt in alterum locum translata altero quoque nomine impoſito mutauit appellationem. Cuius auctores fuiſſe Lampus & Xenocritus hoc modo traduntur. Ab his enim, qui ſecundo patria eiecti profugerant Sybaritis in Græciam legati ad Lacedæmonios & Athenienſes miſſi ſunt, deploratum errores, & auxilia ſua poſtulatum, ut reducerent eos in patrias ſedes, ſecumque ſibi ut placeret eã ſibi urbem ex parte coloniam facere uellent. A Lacedæmonijs auditi fruſtra nil impetratum. Res Athenienſibus placuit, moxque decreto eis auxilio decem naues completas Sybaritis ſubſidio mittunt. Quas lampus & Xenocratus ductabant. Mißis quoque per Peloponneſi urbes præconibus edicto præponi ac prouulgari fecerant, urbem ſe communem his facturos, qui eò commigrari uoluiſſent. Cui cum plerique aſſentirentur, oraculo Apollinis maxim e adducti, percuntantibus nãq; reſponderat, tale quærentum, quo ſibi conderent urbem, eiuſmodi ſolum, ubi aquam menſura ſumptã potarent, cibum contra ſine menſura caperent. In *Italiã itaque nauigant, atque Sybarim delati loca ſcrutari pergunt, ſicubi ueſtigia loci a Deo iuſſi per oraculi interpretationem ſe offerrent. Cumque haud procul Sybari inueſtigatione ſollicitis fons occurriſſet, cui Thuriæ nomen erat, latices erumpentes ærea fiſtula procul fundens, quam accolæ Dimnam, Modiumue appellare conſueuerant, re ſimul & nomine ad omen & interpretationem*

oraculi

oraculi prouecti, eum locũ ſibi a Deo oſtenſum ac iuſſum iudicant. Quem circum actomuro communiunt, urbemque ibi condentes eam fontis nomine Thuriam uocant. Tum urbis ſpatium ad longum porrectum in quatuor plateas, & fori loca diſtribuunt. Quorum uniũ Heracleam appellant, alteri Aphrodiſide nomen dant, tertium Olympiada, & reliquum Dionoſiada uocitari inſtituerunt. Per latitudinem uero tribus rurſus foris ſpatia loca diducunt, nominaque ſingulis imponunt, alteri Heroa, alteri Thuria, tertio Turinam. Interualla uero inter hæc intermiſſa domicilijs extructis replent. Videbaturque ea urbs & ſpecie commoda, & eleganti admodum opificio educta. Cæterum breui tempore concordia nulla Thurios continere ualuit, ſed grauis & ſæua admodum haud temere ſeditione res eorum uexari, diſcerpique cœpit. Nam Sybaritæ incolæ uetuſti primos quoſque magiſtratus, ſummaſque dignitates per uſurpationem ueluti hereditario ſibi iure debitas inter ſe partiri, ab onere abeſſe, contributiones, reliquaque diſpendij & bonorum munia poſterioribus & nouis ciuibus proſequenda demandare. Tum ad ſacra Deũm, myſteriaque peragenda mulieres patricias antiquæ origi nis ciues primo deligi, primoque inſtitui loco. Poſt has ſecundo nouam urbis reſtauratæ prolem, ueluti deteriori iure progenitam. Ad hæc mœnibus finitimum, eoq; commodiſſimum pro ſorte cuique dimenſum poſſidere, remotiore nouis hoſpitibus pro colendi incommoditate diſtributo. Animis itaque dictæ iniquitatis indignatio-

ne commotis,ſæuiente iam diſcordia, cum noui adſcriptique ciues antiquis & numero plures, & re ſuperiores,uiribuſque præſtarent,tumultu excito uetuſtos Sybaritas fermè ad internitionem cunctos ferro abſumũt, ipſique deinceps urbem iam libera adminiſtratione obtentam diſponere pergunt.Cumque agro & optimo & amplo ſupra cultorum,uſuſque ſui modum abundarent, accerſitis ex Græcia pleriſq; eò frequẽter colonis, reip. munia digerebant,agrumque rurſus æqua ſorte dimenſum per capita diſtribuere.Cæterum illi rempublicam præſtanter,agrumque colendo magnas breui diuitias, opumque uim cnmulauere,atque amicitia cum Crotoniatis,ſocietateque conciliata res ſummas optimis artibus adminiſtrabant.Populari ſtatu ciuitatem conſtituentes in decẽ tribus ciues omnes diſtribuere. Quibus agente cuique ſua ſunt indita cognomenta. Tres quidẽ ex colonis a Peloponneſo accitis appellarunt Arcades:totidem ex locis extra Peloponneſum ſitis, ex una & eadem gente ductas Bœotiam,Amphiſtryonida, Dorida,reliquas quatuor ex alijs diuerſiſque nationibus Ladem,Athænaidem,Euboidem, Heſiotin. Item Suidas ait. *Athenienſes duum millia uirorum ad edificandam Thuriam urbem miſerunt, inter quos & Lampus fuit uates, qui edificationis rationem explicaret.* Sebaſtianus Corradus in epiſt.Cic.ad ait. *Thurios oppidum nunc neſcio quod Rodium uocari ſomniat. Quidam hanc urbem non a Thuria fonte dictam uolunt,ſed a fortitudine,Thurion enim Homerus robur appellat.*

Quod

Quod quidem nomen urbi huic quoque conuenit. Plutarchus in Nicia ſcribit Periclem Athenienſium ducem coloniam in Italiam Sybarim *dimiſiſſe, quos Thurios appellauere. Fortaſſe Pericles in ſecunda urbis reſtauratione Thurium colonos Athenienſes miſit. Hác urbem alÿ Thurium, alÿ Thuriá, alÿ Thurias alÿ Thurios appellant genus & numerum uariantes.* Incolæ *Thurÿ, & Thuriani, & Thurini dicuntur. Trogus autẽ libro xx. ait. Thuriorum urbem condidiſſe Philoctetem ferunt, ibique adhuc eius monimentum uiſitur, & Herculis ſagittæ in templo Apollinis, quæ fatũ fuere Troiæ. Frequens, ait Euſtathius in Dionyſium Aphrum, eſt Thuriorum in hiſtorÿs nomen, quos Thuriomantes, quaſi Thurios uates comicus appellat. Thurÿs leges ſcripſit Zeleuchus locrenſis, ut Atheneus refert. Licet Diodorus ſiculus leges, quas Zaleuchus locrenſibus dedit, Charondam Thurÿs dediſſe effutiat. Apud Thurios lege ſancitum erat, ait Plutarchus de curioſitate, quæ uetat taxari ciues, præter adulteros & curioſos. Thurÿ, ut Teophraſtus apud Stobæum in ſermone de leg. & conſuet. de rerum uend. loquens ait, neque in foro, ſicut alia, fieri præcipiunt, ſed tribus proximis uicinis paruum aliquod muniſma unà dari iubẽt memoriæ teſtimoniÿque cauſa.* Itaque *neceſſarium fit bis uicinos, illis magiſtratum incuſare, ſi rem non acceperint, aut bis ab eodẽ acceperint, aut habẽtes non eſſe de rebus emptis dicant. Et paulo poſt. Determinatur enim, uti apud Thurios, ut arra quidem confeſtim, pre*

cium uero eodem die exhibeatur. Pœna igitur ſtatuitur emptori arræ priuatio, non recipienti autem precium ſoluatur. Et hic mos eſt Thurijs, ut inæquali pœna mulctentur. Precium enim arram multoties excedit. Ariſt. Pol. libro ſecundo de mutatione reip. Thuriorum ita ſcribit. In Thuriorum rep. id accidit. Cum enim legem haberent, per quam non niſi intermiſſo quinquennio militum præfecturam gerere liceret, iuniores quidam rei militaris periti, & apud multitudinem pro cuſtodibus probati, cum cæteros, qui in rebus gerẽdis uerſabantur, ſpernerent, ac facile ſe conſequuturos arbitrarentur, legem illam tollere, agreſſi ſunt primum, lata altera lege, ut liceret perpetim eoſdem præfectos eſſe. At cum populum illos prompte admittentem, ij magiſtratibus, qui præerant ſuffragijs, quique appellabantur cõſultores, commoti ſunt prius ad reſiſtendum, tamen poſtea deſtiterunt: Putantes hac una lege quamuis ſoluta, cæteras nihilominus eſſe permanſuras. Poſtea uero probibere uolentes, ne aliæ mouerentur, nihil proficere ualuerunt. Sed mutata eſt eorum reſp. in potentiam eorum, qui res nouas agrediebantur. Et libro quinto. Contigit uero, id, quod modo diximus in Thurijs: quod enim a maiori cenſu erant magiſtratus in minorem facta eſt mutatio, & in plures gubernatores, & quia agros totos poßidebat nobilitas contra legem. Nam gubernatio eius ciuitatis magis erat paucorum. Itaque plus habere poterant. At populus bello exercitatus, ac potentior effectus quàm illorum cuſtodes, eos nobiles compulit,

pulit, quicunque contra legem tenebat agros, dimittere. Thurijs Herodotus hiſtorias ſcripſit, uixit, & obijt anno cccx. ab urbe condita, ait Pli libro xij. ſepultuſq; in foro, ait Thucidides libro ſeptimo. Claruit autem, inquit Diodorus ſiculus libro tertio, Xerſis Perſarum regis tempore. Qui Thurius uocatus eſt, eo quod particeps fuiſſet coloniæ in Thurios miſſæ, ait Strabo libro xiiij. Hanc urbem Dionyſius Siciliæ *tyrannus obſidere tentauit. De qua re Elianus de uaria hiſtoria libro duodecimo ita ſcribit. Aduerſus Thurios nauigabat Dionyſius, contraque ipſos trecentas naues agebat. Boreas uero ex aduerſo reluctans nauigia confringebat, uniuerſaſque nauales eius copias delebat. Ex eo rem diuinam boreæ faciendam Thurij inſtituerunt, & publicis decretis ciuem ſuum pronunciarunt, atque domum certam facultateſque ei aſſignauerunt, ſinguliſque annis ſacrificia obtulerunt, eumque auxiliatorẽ amicumque ſcripſerunt. Erant Thurijs Hannibalis ſtatuæ, ut Plinius lib. trigeſimoquarto prodit. Qui ait. Annibalis ſtatuæ tribus in locis uiſuntur Thurijs, intra cuius muros ſolus hoſtium emiſit haſtam. In mari, hoc eſt* Sybari, *ait Pauſanias in Eliac. portus erat manu factus Adriani Cæſaris opus. Sybari, qui nunc Thurij dicuntur, ait Varro rei ruſt. libro primo quercum eſſe ait, quæ hyeme folia non amittit, quæ eſt in oppidi conſpectu. Id etiam ſcribit Theophraſtus libro primo, & Pli. lib. xvi.* Fuit *hæc urbs Romanis fœdere & ſocietate coniuncta. Quã cum a Brettijs & Lucanis obſideretur, Romani per C.*

DD 3 Fabritium

Fabritium Lucinum *conſulem defendebant, ut Val. Max. libro primo refert. Fuitque nobile municipium populi Romani, ut in Commentarijs C. Iulij Cæſaris libro tertio liquet. Hic ſcripſit ad At. Cic. Hác oram, Liuius libro decimo ab urbe condita Salentinam appellat, hancque Thurium urbem a Cleonimo obſeſſam ſcribit. Ait enim* M. *Liuio, Q. Aemilio conſ. Claßis Græcorũ Cleonimo duce Lacedemonio ad Italiæ littora appulſa Thuriaſque urbem in ſalentinis cœpit. Aduerſus hunc hoſtem conſul Aemilius miſſus prelio uno fugatum cõpulit in naues, Thuriæque redditæ ueteri cultori, ſalentinoque agro pax parta. Cleonimum autem hunc Tarentini aduerſus Romanos accerſere, ut Strabo tradit. Thurij ſemel tantum a Romanis deſciuere data ſibi cauſa. Quare Liuius belli Pun. libro quinto ait. Thurini ad Annibalem defecerunt. Mouit eos non Tarentinorum magis defectio, Metapontinorumque, quibus itidem ex Acaia oriundi etiam cognatione iúcti erant, quàm ira in Romanos propter obſides nuper interfectos. Thurij primi ex externis Romanos aurea corona & ſtatua donarunt, ceù Plinius libro trigeſimoquarto effatur, ait enim publice ſtatua ab externis poſita eſt* Romæ *C. Aelio tribuno plebis, lege perlata in ſeptimium ſtatiliũ Lucanum, qui Thurios bis infeſtauerat, & ob id C. Aelium Thurini ſtatua & corona aurea donarunt. Iidem poſtea Fabritium donarunt ſtatua liberati obſidione. In bellis autem ciuilibus Thurij Cæſaris partes, ſicut & reliqua tota Calabria, ſecuti ſunt quarea Pom. obſeßi*

ſeſſi ſunt, ut Appianus bellorum ciuilium libro quarto prodit. Ait quidem. Pompeius Thurios & conſentiã obſedit, regionem quoque equitibus attribuit. Et paulo poſt. Pompeiani a Thurijs reiecti ſunt. Signabant Thurij in denario Mineruam galeatam, & in galea delphinum, & iuxta tridentem inſcriptione græca θυρίων, & expoſtica facie Polypum piſcem Polypus quidẽ quod prehendit nunquam dimittit, quod reip. robur et firmitatem ſignificat: item mutat colorem ad ſimilitudinem loci, in quo erit, quòd reſp. utcunque potens quandoque temporibus ſeruire debet. Quandoque ſignabant palladem galeatam, & in galea tritonem, & ex altera facie taurum iratum cum piſce. Siquidem thuriam fontem, a quo nomen ſunt mutuati, uenerantes numis ſub imagine tauri effingebãt, hac inſcriptione θυρίων ευφα. i. ευφανίων. i. thuriorũ clarorũ & famoſorũ, ſicut Sybaritæ eorum maiores Sybarim fluuium ſub imagine tauri effingebant. Nam, ait Helianus libro primo de uaria hiſtoria, quidam fluuios & fontes uenerantes, eos pecudũ & hominum figuris aſſimilantes figuras ipſas effingebant. Interim ſignabant palladem cum galea coronata, & ex altera facie taurum gradientem & piſcem. Aliquando effingebant uictoriæ caput Cleãdridæ Thuriorum ducis nomine inſcriptũ, & ex altera parte trophæum, hoc eſt thoracem & duo ſecuta. Hic autẽ Cleãdridas Spartanus fuit, ut ſcribit Strabo, qui Lucanos Thurijs bellum inferentes bis prelio uicit, licet lõge maiorem exercitum haberẽt. De quo plura Polienus libro

 ſecundo.

ſecundo. Thurijs texuntur panni, quales Murani. Legitur in Thurino agro manna, prouenit terebinthus, uitex, & ſiliqua Silueſtris. Fiunt lina et mella nobilia, naſcuntur & uina laudatiſſima. Quæ Plinius libro quartodecimo inter generoſa Italiæ uina numerat. Quæ ſecundum nobilitatis locum poſt Lagaritana totius huius tractus obtinere ſcribit, ait enim. Longinquiora Italiæ ab Auxonio mari nõ carent gloria uina ſeuerinana, & conſentiæ genita, & Tempſæ, ac Balbiæ, Lucanaque antecedentibus Thurinis. Omnium uero eorum maxime illuſtrata Meſſallæ potu ac ſalute lagaritana non procul a grumento naſcentia. Et rurſum libro eodem de quarundam uuarum natura ait. Capnias & baccaniatæ & Tarrupia uuæ in Thurinis collibus non ante demetuntur, quàm gelauerit. Eſt autem Capnias, uelut Ariſt. de Generatione animalium libro quarto auctor eſt, uitis, quæ albam uuam producit, aliquando uero nigram, quia ſua natura inter albam & nigram eſt. Strabo quoquo libro ſexto inquit. Vinum Thurinum inter uina nobiliſſimum. Oleum etiam Thurinum optimum eſt. Quare Amphis referente Athenæo libro ſecundo ait. Apud Thurios oleum eſt celeberrimũ. Oleum thurinum egregium celebrauit etiam Alexis poeta ut ſcribit Atheneus libro ſecundo. Thunnus item Thurius, ait Iulius Pollux, laudatiſſimus eſt. Laudat quoque Plinius libro trigeſimoſexto huius urbis gypſum, ait enim. Gypſum calci cognatum è lapide coquitur in Thurijs. Et libro trigeſimoprimo de muria loquens ait. Laudatur

tur Thurijs muria. In Thurijs, ait Helianus de hiſtoria animalium libro tertiodecimo, fluuius Luſias appellatur tametſi pellucidos liquores habeat, nigerrimos tamẽ piſces creat. Ex hac urbe Thurio fuit Ippodamus philoſophus pythagoricus. De quo Clemẽs Alex. Stromate ſecundo inquit. Ac mihi quidem pulcherrime Ippodamus pythagoricus uidetur deſcribere amicitias, una quidem ex ſcientia deorum, altera uero ex hominum ſuppeditatione, tertia uero ex uoluptate animantium. Eſt ergo una quidem philoſophi amicitia, altera uero hominis, tertia autem animalis. Extant quædam Ippodami dicta apud Stobæum in ſermone de rep. ſic enim Ippodamus ipſe in lib. de rep. præter cætera ait. Dico autem uniuerſam remp. in tres ordines diuiſam eſſe: & unum quidem eſſe bonorum ordinẽ publica negotia gubernantium, alterum ex uiris robuſtis conſtari: tertium ex illis, qui res neceſſarias explent, ac ſuppeditant. Nomino autem primum ordinem conſiliariũ, ſecundum auxiliarem, tertium mechanicum. Et priores duos proprios eſſe dicimus uitam liberam degentium, tertium uero uictum labore querentium. Ac conſiliarium quidem optimum eſſe, mechanicum deteriorem, auxiliarem medium. Idem conſiliarium imperare oportet, mechanicum parere, auxiliarem uero utrunque. Conſiliarius enim quid agendum ſit, conſilijs præfinit, at auxiliaris dum propugnat totam mechanicam multitudinem regit: quatenus autem ei præſcribuntur conſilia, regitur. Cæterum ſinguli trium iſtorum ordinum

denuo

denuo intros alios ſubdiuiduntur. Conſiliarij enim pars quædam eſt primaria, alia rectoria, alia ſenatoria, uel in communi conſulens. Primaria quidem in cõſeſſu ſuo præſidens, inte omnia de rebus conſulat, ac deinde ad ſenatum refert. Rectoria media eſt, & ad reliquos regendos creata. Senatoria ex reliqua multitudine conſtans a primarijs propoſita ſuſcipit, ſuffragia fert, & quæ in iudicium ueniunt confirmat. Sed ut paucis dicam, primarios quidem ſibi uiſa ad communem ſenatum referre opus eſt. Hunc rurſus per prætores ad populum. Similiter & auxiliatores ordines, ſiue robore uirium præſtantis pars aliqua regit, altera propuguat, reliqua pars, eaque maior, promiſcua & militaris eſt. Prima autem ſiue rectoria eſt, ex qua caſtrorum præfecti, ductores ordinum, manipulorum duces, & antiſignani conſtituuntur, ac denique omnes, qui muneri cuipiam præficiuntur. Pars propugnans ex robuſtißimis, animoſiſſimis, audaciſſimis quibuſque conſiſtit. Promiſcua uero & militaris omnis reliqua multitudo eſt. Mechanici autem ex labore uiuẽtes generis pars una agriculturam exercet, & in regionis cultu occupata. Alia incumbit artibus inſtrumenta & commoditates uitæ negotijs exhibens, alia peregrinatur & mercaturam facit, quæ in ciuitate quidem abundantiam in exteras regiones euehit. Conſtitutio igitur ciuilis communionis ex tot ac talibus partibus conſiſtit. Deinceps de coniunctione & unione ipſarum diſſeremus. Quoniam uero omnis communitas ciuilis omnimodam cum lyra ſimilitudinem

militudinem recipit,eo quod apparatu, concinnatione & tandem pertractione aliqua uſuq; muſico indigeat. De apparatu quidem reſp.ideſt ex quot & quibus par tibus conſiſtat,iam ante mihi explicatum eſt. Reſtat ut in præſentia de coniunctione decenti atque unione ip ſarum uerba faciam.Itaque politicam communionem tribus modis aptè concinnari aſſero:nempe doctrina,et rationibus,ſtudijs conſuetudinũ,ac legibus,ac per iſta tria hominem inſtitui,honeſtiorem fieri. Rationes enim docent,induuntque deſideria ad uirtutem incitantes leges,partim metu detinentes coercẽt,partim honoribus & premijs allicientes inuitant. Conſuetudines autem & ſtudia animum formant,& quaſi cereum fingunt, naturali habitu ob aſſiduam lectionem imbutum. Cæterum oportet hæc tria conuenire in honeſto,utili, & iuſto,& in ſingulis,ſi fieri poteſt,ad iſta omnia collimare, ſin minus ad duo ſaltem aut unum, ita ut & ratio ſiue doctrina honeſta,utilis,atque iuſta ſit,ſimiliter & conſuetudo & lex. Præferendum eſt autem honeſtum,ab eo iuſtum,tertio loco utile habendum eſt. Et in uniuerſum conari decet,ut hiſce modis ciuitatem, quam maxime fieri poteſt, conſonam partibuſque ſuis concinnam efficiamus,ne ſeditionibus,& contentionibus agitetur. Hoc autem eueniet ſi iuuenilium animorum affectus inſtituantur,& ad mediocritatem reducantur, quod iucunda & moleſta attinet:deinde ſi opes ac reditus ex agricultura mediocres ſint boni,experientia aliqua periti:largitionem uero & ſumptum poſcentibus, opulenti,atque

ti,atque tandem his amnibus officio ſuo, ut decet fungentibus debiti tribuantur. Porro uirtus tribus ex cauſis promouetur,metu,cupiditate,pudore Metum incutere lex poterit,pudorem conſuetudines,bonis enim moribus aſſuetos turpe quid admittere pudet. Doctrina uero deſiderium parit. Nam reddita rei cauſa,animum allicit,attrahitque cum alids,tum ſi adhortatione iuncta fiat. Quocirca tribus ſodalitates, contubernia, & conuentus tum militares,tum ciuiles adoleſcentibus cōmendare oportet,ita tamen, ut ſeniores ſibi coniunctos habeant. Quandoquidem ut adoleſcentes moderatione & correctione egent,ita ſenes beneuolentia & conuerſatione iucunda. Quandoquidem igitur per tria hominem diximus honeſtum euadere, ſcilicet conſuetudine, lege,& doctrina. Conſiderandum eſt,quomodo conſuetudines,aut corrumpi,aut cuſtodiri poſſent. Inueniemus *ergo duobus modis conſuetudini corruptionem accidere.nam aut propter nos,aut propter externos. Per nos quidem uel quia fugimus moleſta, quoniam ſequimur iucunda. Nam qui moleſtias declinant, non tolerant labores,uoluptatum autem cupiditas in cauſa eſt,ut bona amittantur. Siquidem labore bona conciliantur hominibus,uoluptatis ſtudium mala comitantur. Quare incontinentes ac molles facti,& animis magis effeminati fiunt, & in expetendo prodigi. Cæterum ab externis conſuetudines inficiuntur,cum peregrinus populus nobiſcum habitat mercatura,felicitate affluens:aut urbis uicini uoluptarij & molliculi ſunt & morum ſuo*

rum

rum contagio propinquos afficiunt. Quapropter opus eſt ut legislatores,& multitudinis præfecti ſedulo animaduertant,num diligenter obſeruantur mores, & æquales in omnibus pergant. Item an multitudo ciuitatis patria,ideſt hominum indigenarũ ſincera maneat, nec alia gente miſceatur:& an bonorum opumque magnitudo æqualis permaneat,aut non multũ uariet. Cũ enim ſuperflua poſſidentur,plura & ſuperflua conquirendi deſiderium ſollicitat. Hoc quidem pacto mores et conſuetudines cuſtodiantur. Porro doctrina & oratio perpendetur,examinando probandoque ſophiſtas, an ſecundũ leges,& inſtituta ciuilia,idoneumque ſeu proprium uiuendi genus utilia proloquantur. Non mediocrem enim,ſed maximam infelicitatem hominum animis ſophiſtarum diſſertationes ingenerant, ſi quid auſi fuerint innouare præter commune iudicium in diuinis humaniſque rebus:quo admiſſo neque ueritas maior, neque uita tutior honeſtiorque futura ſit, ſed maiori potius caligine ac perturbatione inuoluenda, & metu omni uacuus exultat ingenio petulanter & malignum eſt uariis modis. Vtendum eſt autem oratione ciuili cũ grauitate quadã:ita ut ab animi affectu proficiſcatur, & ſimulata non ſit,ſed morata,uelutique natiuum dicentis ingenium exprimat auditoribus. Tales autẽ opiniones huius ferè generis omnes ſunt,aut nullũ eſſe numen,aut quamuis ſit,non hoc tamen præditum eſſe affectu in genus humanum,ut ipſum inſpiciat et curet,ſed relinqui id & negligi ab ipſo. Etenim huiuſmodi ſenten

tia ſemel recepta ſtultitiam iniuſtitiáque gignit, in hominibus quanta non facile uerbis exprimi poteſt. Qui uis enim inobedientia plenus ciuili & reuerenda, diſciplinarijs modis abutitur, ita ut prorſus ex animi ſui affectu, nec ulla ſimulatione, de rebus loqui uideatur, & oratio morata, ac ueluti natiuum dicentis ingenium ob oculos ponens, appareat. Cæterum legibus confirmabitur reſp. ſi mixta fuerit, aut cōcinnata ex omnib. alijs, ijs inquam, quæ non præter naturam, ſe habent, ſed ſecundum naturam. Nam tyrannidis nullus eſt uſus ciuitatibus, & ferè etiam oligarchiæ. Primum itaque regnum inſertum eſſe oportet, ſecundò ariſtocratam. Eſt enim regnum res quædam ad diuinam imitationem cōparata, & ægrè ab humano ingenio conſeruari poteſt, ut quæ cito per luxum & contumeliá immutetur. Quare non prorſus eo utendum eſt, ſed quoad eius fieri poteſt, & reip. conducit. Ariſtocratia uero multo magis inſerenda eſt, eo quod plures ſint principes, qui ſe inuicem æmulari ſolent, & imperium ſæpius ab uno in aliū transfertur. Democratia quoque omnino eſt neceſſaria, ciuem enim, qui totius reip pars eſt, nonnihil ex ea honoris aut premij accipere decet. Sed minime indulgendum eſt uulgo, quippe quod audax in agendo, atq; præceps exiſtat. Et rurſus Ippodamus ipſe apud eundem Stobæum in ſermone de uita breui. Omnia ſanè mortalia propter neceſſitatem naturæ in mutationibus uoluūtur, dum aut a meliori ad deteriorem ſtatum tranſeāt, aut contra. Res enim natæ augentur, auctæ uigent, cum

uiguere

uiguere ſeneſcunt, & tandem corrumpuntur. Accidit autem corruptio, rebus a natura productis dum per ipſam, naturam ad inuiſibilem eius terminū rediguntur: a quo rurſus ad mortalem ſtatum conueniunt per mutuas generationis & corruptionis uices, quæ ambitu reciproco talem circulum conſtituunt. Quædam propter humanam ſtultitiam præ luxuria & ſocietate ſeruentem, interitum ſibi accerſunt. Quinetiam familiæ et ciuitates magna fœlicitate turgētes, ampliſque opibus abundantes, una cū bonis ſuis tantopere laudatis peſſum eunt. Cæterum uſu uenit omnem principatum tribus temporibus circumſcribi, uno & primo, quod ſpatium acquirendi continet, altero, quod fruitionem, & poſtremo, quod amiſsionem cōplectitur. Primi nanque infelices ſunt, qui congeſſerunt opes. Secundi uero fœlices facti eas amiſerunt poſtea. Quæ igitur a Dijs gubernantur, cum naturæ ſint incorruptæ perpetuò ab incorruptis rebus ſeruari ſolent. Quæ autem inter homines mortalia ſunt mutatione ſemper uaria afficiuntur a mortalibus. Saturitatis enim, & petulantiæ finis eſt, interitus: Inopiæ autem & rerum anguſtiæ humanæ uitæ probitas. Et rurſus idem Ippodamus apud eundem Stobæum in ſermone de fœlicitate. Animalium quædā fœlicitatem capere poſſunt, alia non. Sunt igitur eius capacia quæcunque rationem habent. Fœlicitas enim ſine uirtute non conſiſtit. Virtus autem naſcitur ex eo, quod rationem habet primario. Non capiunt autē fœlicitatem, quæ ratione carent. Nam ut quæ oculis carent,

*rent,uidendi nec opus, nec præſtantiam aſſequuntur ita quod ratione caret,nec opere,nec excellentia ratione præditi donatur.Ratio ueluti organum eſt, cuius effectus eſt uirtus,excellentia autem fœlicitas.Porro ratione præditorum animalium quædam per ſe perfecta ſunt,& nullam aliunde opem requirunt, nec ut ſint,neque ut bene ſint.*Talis *ſane Deus fuerit. Non ſunt autem per ſe perfecta,quæ opis externæ inddigent, qualis eſt homo.Rurſus ex numero illorum, quæ non per ſe perficiuntur,quædã perfecta,alia imperfecta ſunt. Perfecta quidem,quæ partim cauſas proprias, partim externas habent.Proprias ut quæ bonũ ingenium & uoluntatem ſecum adferant:externas,eo quòd bonam legum conſtitutionem,& præfectos bonos accipiunt.Imperfecta uero,uel neutrum iſtorum,uel alterutrum duntaxat habent,uel omnino prauum animæ affectũ Quales etiam homines nonnulli reperiuntur. At perfectorum hominum diſcrimina duo ſunt. Nam aliqui ipſorũ natura perfecti ſunt,alÿ genere uitæ.Natura perfecti, qui boni tantum ſunt,ideſt uirtutem poſſidentes. Virtus enim uniuſcuiuſque naturæ excellentia & perfectio eſt.Oculi quidem uirtus eiuſdẽ partis naturæ præſtantia perfectioque eſt,hominis autem humanæ naturæ excellentia,necnon perfectio. Cæterum genere uitæ perfecti ſunt,qui non ſolum boni,ſed fœlices etiam fuerint. Fœlicitas nanque perfectio eſt humanæ uitæ, uita autem humana ex multis actionibus conſiſtit. At fœlicitas actiones abſoluit.Nam omnis actio uirtute aut*

fortuna

fortuna duce ſit. Virtus conſideratur in ipſo uſu: fortuna in ſucceſſu. Atqui Deus nec ab alio uirtutem edoctus, bonus euaſit, neque fortuna duce fœlix. Natura enim bonus eſt, & natura fœlix. Taliſq; ſemper et fuit, & erit, nec unquam talis eſſe deſinit, cum incorruptibilis, naturaque bonus exiſtat. At homo non eſt natura fœlix, ſed diſciplina, & cura indiget: nempe ut bonus fiat uirtute: ut fœlix euadat fortuna eget. Quocirca ex his duobus humana fœlicitas conficitur, laude, & beatitudine. Hæc ex fortuna, illa ex uirtute prouenit. Virtutem igitur habent homines propter diuinitatis commercium: fortunæ uero proſperitatem, mortali ratione. Separantur autem mortalia a Dijs. Et iccirco bonus uir, qui deos ſequitur, fœlix eſt, qui mortalia infœlix. Nam prudentia prædito bona eſt proſpera fortuna & utilis. Bona quidem propter utendi notionem, utilis uero, quoniam actionibus confert. Egregium itaque eſt, ubi fortunæ proſperitas prudentiæ ac menti coniungitur, ueluti ſecundis uentis currentem, & ad uirtutem reſpicientem, ita actiones deſignare, ſicut cum gubernator Syderum intuens motus nauigat, ſic enim non modo Deum ſequitur, uerum etiam bonum humanum ad imitationem diuini inſtituet. Atqui & hoc manifeſtum eſt, quòd uitæ diuerſitas ex animi affectu & ipſa actione oriatur. Cæterum affectus neceſſario aut bonus, aut prauus fuerit, actio autem fœlix, aut infœlix. Affectus bonus ē, qui uirtutis particeps ſit, prauus qui malitiæ. Actiones autem fœlices quidem in proſperitate conſi-

ſtunt, ut quæ pro animi ſententia eueniant. Infœlices cõtra in proſperitate: fruſtramur autem euentu. Quamobrem non ſolum diſcere uirtutem oportet, ſed etiam acquirere, utique ipſa ſiue cuſtodiendi, ſiue promouendi nos gratia, ſiue, quod maximum eſt, propter familiarũ & ciuitatum emendationem. Rerum enim bonarum nõ ſolum poſſeßionem, ſed fructum quoque habere conuenit. Hæc autem omnia contingent, ſi quis ciuitatem bonis legibus conſtitutam nanciſcatur. Et hæc omnia ego amaltheæ cornu nominatum eſſe dixerim. Nihil enim non eſt bonæ legum conſtitutioni, ſine qua maximum humanæ naturæ bonum neque gignitur, neque natum & auctum durare poteſt. Hæc ipſa enim uirtutem & progreſſum, qui ad uirtutem fit, complectitur. Quippe tum bona ingenia eius beneficio producuntur, tum mores, ſtudia, legeſque fiunt optimæ, item rationes rectæ & æquæ, pietas, ſanctimonia, & reuerentia. Itaque ille, qui fœlix futurus, & uitam ſuam bene proſpereque uicturus eſt, ipſam in bona legum conſtitutione tranſigat oportet. Quinetiam præter iam enumerata rei neceſſitas ita fieri iubet. Non enim pars quædam eſt communionis, atque cum illis profectus euadit quibus cum nõ modo communicat, uerum etiam bene communicat. Nam ſunt quædam in pluribus ſimul, non autẽ in uno fieri queant. Alia in uno duntaxat, non item in pluribus. Nonnulla tum in pluribus, tum in uno: ac ideo in uno, quoniã & in pluribus conſiſtunt. Harmonia enim concentus & numerus, in pluribus eſſentiam ſuam habent,

bent quippe nulla eorum pars eſt, quæ totum abſolue-re poßit Fœlicitas autem & uirtus animæ in uno, & in pluribus extare poteſt, itemque in toto, & in omni, & ideo in uno, quia pluribus etiã ineſt: & in pluribus, quoniam in toto, & omni quoque exiſtit. Totius nanq; naturæ profectio ſingula etiam perfecit: & rurſus perfectio ſingulorum, ipſum totum & omne abſoluit. Hoc ita conſequitur, quoniam totum natura præcedit partem, non autem contra pars totum. Nam ſi non fuerit mundus, neque ſol erit, neque luna, neque erraticæ ſtellæ, neque fixæ. Mundo autem exiſtente, illorum quoque partium ſingulæ erunt. Itidem ſe res habet in animalium natura. Videlicet ſi non ſit animal, non oculus, nõ os, neque aures erunt. At ſi exiſtat animal, ſtatim & iſta ſingula conſiſtent. Porrò quemadmodum ſe totum ad partes habet: ita uirtus etiam totius ad uirtutẽ partis. Nam niſi Harmonia & prouidentia diuina mũdus regeretur, non poſſent amplius in bono ſtatu permanere, quæ in mundo continentur. Similiter ſi bona legum conſtitutio in ciuitatibus non uigeret, nullus ciuium bonus aut fœlix eſſe poſſet. Item niſi animal ſanitate frueretur, non poſſet manus aut pes ualidus & ſanus eſſe. Nam harmonia mundi uirtus eſt, fœlicitas ciuitatis, ſanitas, & robur corporis. Singulæ autem in ipſis partes: ad ipſum totum & uniuerſum referuntur. Oculi enim pro toto corpore uiſum exercent: itemque reliquæ partes & particulæ propter totũ et omne conſtitutæ ſunt. Fuit & ex hac urbe Thurio Theano philoſophiæ ſecta-

trix pythagorica, ait Suidas, filia Leophroni, uxor Cariſti, ſiue, ut alij, Brotini Crotoniatæ Pythagorici. Scripſit de Pythagora, de Ippodamo Thurio ciue ſuo, de uirtute, admonitiones muliebres & apophtegmata Pythagoreorum. Fuit & ex hac urbe Eradoctius hiſtoricus, cuius meminit Ariſtoteles libro tertio rhetoricorum. Fuit & Cyromachus, qui primus ſcripſit de philoſophorũ opinionibus. Fieri poteſt, *ut Alexis, & Menáder eius frater, & Stephanus filius Thurijs nati ſint, non Sybari, Thurijque dicendi, non Sybaritæ, nam Suidas ait. Alexis Thurius, Thurij Sybaris olim dicti sũt.* Fuit *& Damon athleta, qui, ut Pauſanias in Laco. & Eliac. & Arcad. ait, quater uicit ſtadio in Olym. ſcilicet anno ſecundo & quarto cl. Olymp. & anno ſecundo & tertio Olymp. cij.* Fuerunt *& Euthydemus & Dionyſodorus fratres athletæ celebres. Quamuis Plato eos Chios fuiſſe putet, quorum ſapientiam mirabilẽ eſſe dicit. Cui Plato ipſe librum inſcripſit, Euthydemum. In quo ita de eis ſcribit.* *Euthydemus & Dionyſodorus frater patria Chij, ut arbitror, ad Thurios migrarunt, qui in omnibus ſapientiſſimi ſunt & perfecti athletæ; & ad omne certandi genus potentes ſunt corpore primum pugnare maxime ualent, & in eo genere pugnæ, quo omnia ſuperantur. Armorum enim periti ſunt maxime, et armorum peritos reddere, ſiquis mercedem det, etiam cæteros poſſunt. Deinde iudicialem pugnam & ipſi tractare expedireque & unumquenque inſtruere poſſunt, tum ſcribendis, tum perorandis cauſis. Et ha*

ctenus

ctenus quidem horum duntaxat periti erant, nunc autem perfectæ athleticæ facultati finem impoſuerunt. Quod.n. deerat certandi genus, nuper ſic aſſecuti ſunt, ut nemo illis ualeat reluctari, adeo dicendo ualent prõptique ſunt, ad quoduis dictum ſeu uerum ſeu falſum refectendum. Hos infra Eteſippus Thurios uocat. Fuit & ex hac urbe Patrocles poeta, cuius meminit Clemẽs Alexãdrinus. Fuit & Cephalus rhetor pater Lyſiæ rhetoris, ait Ioannes, *Tzetzes, diuitijs affluens, & nobilis, ſeruator Athenienſium. Nam cum triginta tyranni Piræũ occupaſſent, eos Cephalus bello ſuperauit, quibus octingenta ſcuta ademit. Fuit omnibus oratoribus iuſtior ſine crimine, ſed Athenienſes in eum ingrati fuere. nam ipſum mille drachmis multarunt.* Fuit *& Q. Malius Thurinus Romæ prætor. Ex hac etiam urbe, ſiue ex pago quopiam huius urbis Octauius Auguſtus duxit originem. Cuius proauus reſtio, auus argentarius, pater uero aſtipulator fuit, Romæque uixit, ſenatorq; factus Cæſaris ſororem duxit uxorem, ex qua Octauium filium ſuſcepit. Tametſi quidam ipſum regia profapia ortum fuiſſe cõtendant. Cum ipſemet ab equeſtri familia originẽ ſe habere ingenue fateatur. Suetonius enim ubi aliorum de Auguſti origine opiniones ſcribit, adiecit. Ipſe Auguſtus nihil amplius quàm equeſtri familia ortũ ſe ſcribit uetere ac locupletæ, & in qua primus ſenator pater ſuus fuerit. Marcus Antonius ei proauum exprobat reſtionem ex pago Thurino, auum argentarium, Et paulopoſt. Infanti cognomen Thuri-*

nus inditum eſt in memoriá maiorú originis, uel quod in regione Thurina recens eo nato pater Octauius aduerſus fugitiuos proſpere rem geſsit. Thurinum cognominatum ſatis certa probatione tradiderim, nactus pue rilem imagiunculam eius æneam ueterem ferreis ac penè exoleſcentibus literis hoc nomine inſcriptam, quæ dono a me principi data inter cubiculares colitur. Sed & a Marco Antonio in epiſtolis per contumeliam ſæpe Thurinus appellatur. Et ipſe nihil amplius quá mirari ſe reſcribit pro opprobrio, nomen prius ſibi obijci. Idem præſcriptionis tempore ad ſtatuam eius aſcriptú eſt. Pater argentarius, ego corinthiarius. Cum exiſtimaretur quoſdam propter uaſa corinthia inter proſcriptos curaſſe referendos. Quod autem Suetonius in dubitationem adductus dicit, uel ideo Auguſto Thurinus cognomen inditum eſt, quod in regione Thurina recens eo nato pater Octauius aduerſus fugitiuos proſpere ré geſſit, neutiquam uerum eſſe poteſt. Non enim imperatorum ducumque liberis a deuictis prouincijs populiſque cognomina indebantur, ſed ipſimet imperatores ea ſibi ſumebant. Neque Octauij pater a deuictis ſeruis cognomen ſumpſiſſet, cum neque M. Craſſus, qui Spartacum uicit, ſibi triumphú decerni poſtulauerit, ut Plut. ait, quòd perindignum eſſe uidebatur de ſuperatis ſeruis triumphare. Rurſum ſi ei Thurinus cognomen inditum eſſet ob egregiam patris Octauij uirtutem, quod aduerſus fugitiuos in regione Thurina proſpere ré geſſiſſet, nequaquam Marcus Antonius id, necnon humi-

lem

lem & abiectam originem ei exprobaſſet, eumque per contumeliam Thurinum appellaſſet, ſed iccirco hæc ei exprobat, quod in pago Thurinæ regionis ab humili, non a regia, aut uetere clara Romana familia originem traxerit. Cicero etiam in epiſtola ad ipſum Octauium ei generis humilitatem exprobans, eumque Marco Antonio genere inferiorem, originemq; ab argentario auo ducere inter alia ſic ait. Aut quem accipient de ſuis poſteris nuncium illi ueteres Africani, Maximi, Pauli, Scipiones? Quid de ſua patria audient, quam ſpolijs, triumphiſque decorarũt. An eſſe quendã annos xxiiij. natum, cuius auus fuerit argentarius, aſtipulator pater, uterque uero precarium fecerit quæſtum. Sed alter uſque ad ſenectutem ut non negaret, alter a pueritia ut non poſſet non cõfiteri. Eum agere, rapere remp. cui nulla uirtus, nullæ bello ſubactæ, & ad imperium adiunctæ prouinciæ, nulla dignitas maiorum conciliaſſet opẽ potentium, ſed forma per dedecus pecuniam & nomen ſceleratum impudicitiæ dediſſet Et off. primo, C. Octauius primus ex illa familia conſul factus eſt, nouus homo. Optime quidem Cicero & M. Antonius Octauij originem ſciebant. In hoc Thurino agro colonia latina deducta eſt. Ait enim Liuius belli Mac libro quarto. In exitu huius anni Q. Aelius Tubero tribunus plebis tulit ad plebem, plebeſque ſciuit, ut latinæ duæ coloniæ, una in Brettios, altera in Thurinum agrum deducerentur. His deducendis triumuiri creati, quibus triennium imperium eſſet. In Brettios Q. Næuius, M. Minutius

Ruffus, M. Furius Craſipes. In Thurinum A. Manlius P. Aemilius, L. Apruſtius. Coloniæ quidem nobilia oppida deducebantur. Quare fieri poteſt, ut in agro Brettio Mamertū colonia deducta ſit, in agro Thurino beſidia. Fuit Thurium ſedes epiſcopalis, ſed ob urbis uaſtitatem in Roßianum trãslata eſt. Theophilus epiſcopus Thurinus interfuit Synodo Conſtantinopolitanæ ſextæ. Et Ioannes epiſcopus Thurinus interfuit Synodo Romanæ ſub Symmacho, & ſub Hilario. Inter Coriolanum & Thurios Maurum ciuitas erat, quæ interijt, fuit ſedes epiſcopalis. Lucianus epiſcopus Maurenſis interfuit Synono Romanæ ſub Iulio papa primo. Cõbuſtæ ſunt & in his locis Græcorum naues a mulieribus Troianis captiuis, ut lycophron in Alex. tradit ubi ſic ait.

Crathis autem monimenta uidebit interfecti
E regione Alei Patarei templum
Setæa miſera, tibi autem ad petram mors
Manet infortunata, ubi compedibus uicta pedes,
Miſerrima ferreis expanſis ulnis
Morieris igne combures dominorum claſſem
Abiectam conquerens iuxta Crathim
Vulneribus ſuſpenſam funeſtibus corpus
Scopulus autem ille tuæ cognominis fortunæ
Pontus proſpicere dicetur. Super quibus uerbis Iſacius ait. Setæa mulier Troiana una e captiuis ſuaſit alijs Troianis mulieribus ut naues Græcorum cremarent iuxta Sybarim, eis commemorans mala, quæ pati debuiſſent

debuiſſent ſi in Græciam iuiſſent. Quam Græci cruci affixerunt, & ad petras alliderunt, a qua petra Setæa uocata eſt. Et lycophron illam Setæam uocat, quæ hoc conſilium iniecit. Item Euripides in Troadibus, *de Eucuba Priami uxore loquens ait.*

Quæ proxime pertingunt terram
Ionium nautæ pontum
Quam irrigat pulcherrimus
Qui flauos crines facit
Ruffos Crathis fertilibus riuis alens
Quæ abundat fortibus uiris
Fertilem faciens terram.

Stephanus hanc circa Sybarim regione Setæá uocat a Setæa muliere. Poſt Thurios Sybaris fluuius labitur. Supra uero Thurios m.p. xij. caſtriuillanum oppidum nobile eſt mediterraneum non longe Apollino monte inter Sybarim & Lacanum amnes, Apruſtum olim dictum, cuius meminit Plinius. Fuit autem ab Auſonijs, aut ab Oenotrijs conditum, et ex Syphei, & Grumenti ruinis auctum. Abeſt a mari m.p.xiiij. Hic nundinæ annuatim celebrantur. Texuntur panni frõdinei nobiles. In hoc agro uina & olea clara fiunt. Fit Seſama, & goſſipij copia ingẽs, legitur mã na, naſcitur cardus maſticem fundens. Hic ab uno ſociorum diui Franciſci aſſiſini, monaſterium extructum eſt. In cuius æde beati Petri Cænobitæ corpus quieſcit. Huic monaſterio adhuc diuo Franciſco ſuperſtite præerat Daniel ſanctæ uitæ uir. Hic & ſex alij eius ſocij, Samuel, Angelus, Donnulus, Leo, Nicolaus, & Vgolinus

nus Chriſtianæ fidei propagandæ deſiderio accenſi ad ethnicorum regiones eo animo eunt, ut aut Chriſti fidē proferrent, aut certe pro ea mortem ſubirent. Itaque ab Helia tum totius eius ordinis antiſtite decedendi ſibi copia facta ceptam Agarenorum urbem contenderunt. Atque in uico quopiam extra urbē inſtitoribus Chriſticolis ab rege ad commorandum dato triduum Dei uerba populo fecerunt. Quarta uero die altaris ſacris rite ac religioſe peractis eucharistiæ uiaticum ingenti cum ueneratione ſumunt. Daniel ſociorum pedes abluit. Inde eos ad martyrium conſtanter ſubeundum roborat. Sequente uero illuceſcente die, quæ ſabatum erat, ſparſis ſuper capita de more cineribus urbem ſubeunt, Chriſtum Ieſum per eam paſſim intrepidè prædicant: in eumque ſolum credentes animarum ſalutem aſſequi poſſe audenter aſſerunt Agarenorum ignorantiam ſimul & ſtultitiam arguunt, quod omiſſo uitæ fonte, & animarum ſalute Chriſto Ieſu, idola ſurda & muta, quinetiā in eis dæmones, creaturas inſuper cæteras uti deos colerent Cæterum ab Agarenis ad regem trahuntur, atque ibi illuſi prius probriſque aſpere increpiti, quod talia prædicare auderēt, uerberib. inde ac plagis ſæuè afficiuntur. Quos rex contumeliæ gratia capitibus abraſis quæ Chriſti & animarum ſalutis ſunt audacter loquentes cum conſpexiſſet fatuos opinatus ferreis compedibus dies octo mancipari iuſſit. Inde ad ſe deintegro adductos, ſi quæ dixerant, retractare, Chriſtū abnegare, fidem ſuam apprehendere uellent: percontatur

tur, idque ut agant eis ſuadet. Illi uero quæ dixerant, acrius affirmabant, apertiſque rationibus aſſeuerunt, ſeruari poſſe neminem, quàm qui in Chriſtum crederent & baptizentur. Rex *ab integro remotis arbitris in penitiori domus loco eos ſigillatim blande alloquitur, munera ingentia, ſi Chriſtum abnegarent, ſpondet. At illi ueri ac ſtrenui Chriſti milites & athletæ cuncta parui pendentes ſua in ſententia cõſtantius perſtitere. Quin etiam ipſum ad Chriſti fidem trahere neruis omnibus nitebantur. Quos tandem impius rex, ubi ſe hilum proficere nouit, mortis ſupplicio deſtinauit. Tum illi ad Danielis pedes procumbentes, pedes & manus illius deoſculantur, atque Deo, tum illi quod ſe ad martyrij palmam duxiſſet, gratias agunt innumeras, ab eoque benedici poſtulant.* Is *uero illos amplexus, & oſculis libans benedixit, et in morte pro Chriſti fide ſubcũda corroborat, inquiens. Gratulemur, Deoque gratias immortales agamus, quod nos martyrij corona dignos effecerit. En angeli nobis præſto ſunt, cœli ianua patet, hodie inter martyrum turmas in paradiſi gloria erimus. His dictis ibant omnes læti ad necem, acſi ad epulas.* Iam *certe ad ueras & ſempiternas epulas properabãt. Obtrumcati ſunt a partu uirgineo anno M.ccxxi. ante beati Frãciſci obitum annis quinque. Quorum corpora a mercatoribus Genuenſibus & Piſanis collecta, atque inde poſtea ab rege Luſitaniæ in ſuum regnum delata ſunt & in calimbria ciuitate iacent. Antonius quidã Papienſis cum hos irrideret, nocte inſequenti ſibi per ſoporem*

triti

triti aſpectu,armis induti minitantes uiſi ſunt,atq; horum alter arrepto gladio plagam illi in conſendice infigere uidebatur.Vbi caſtriuillaro ceſſeris tibiq; ad ortum proficiſcenti Coſa ciuitas netuſtisſima occurrit ædito loco ab Oenotrijs condita, ait Hecatæus apud Stephanum coſanum uulgus appellat. Diſtat a freto m.p.xij.a Thurijs octo in regione Thurina ſub Thuriorum olim ditione.In qua bellorum ciuilium tempore Q.Pædius prætor cum legione Cæſaris in præſidio erat.Ait enim Cæſar bel.ciuilium libro tertio Milo Pompeianus dux Coſam in agro Thurino oppugnare cœpit,eò cum a Q.Pædio prætore cum legione lapide ictus eſſet ex muro perijt. Et Cælius profectuſque, ut dictitabat ad Cæſarem peruenit Thurios. Vbi cum quoſdam eius municipij ſolicitaret, equitibuſque Cæſaris Gallis atque Hiſpanis, qui eò prædandi cauſa mißi erant,pecuniam pollicitaretur, ab his eſt interfectus. Fuit Coſa colonia Romanorum,ad quam deducendam T.Quintius Flaminius princeps delectus eſt, ait Plutarchus in eo.Fuitque donata ciuitate Romana, ut Velleius Paterculus libro primo prodit.Coſa,inquit, data ciuitas.Fuit & municipium P.R. ut Cicero in Verrem libro ſeptimo oſtendit qui ſæpe de P.Gauio municipe Coſano mentionem facit. Eſt Coſa ſedes epiſcopalis De qua Ioannes Ioachinus abas in Eſaiam inquit. Coſana eccleſia quadriformis ac ſi cauda Calabriæ in cunctis ſuis ſedibus conijcitur præcidenda præ meritis.Sed poſtmodum reparanda,ut eò flagellum grauius ſubeat,

quo

quò patientius interim ad fidei premium expectatur, & ſi ſub Aquila terra hæc inſana conſilijs malis æſtuátibus undique concuti habeat, maiora tamen diſpendia perferet, cum poſt illius occubitum leuari non poterit a ruina. Hanc urbem Eianus fluuius adlabitur qui racanello miſcetur. Hic emporium in annos ſingulos celebratur. Suptus urbem ſpecus eſt, in qua balnea extant non uulgaria. Ex ea duo manant fontes alter dulcem, alter ſulfuream aquam ſcaturiens. In Coſano agro uina ac lina nobilia fiunt: legitur manna, fit goſſipium & ſeſama, proueniunt cappares, uitex, terebinthus & ſiliqua Syluestris. Naſcitur magneſia lapis. Laudantur pepones. Eſt & ager hic herbidus paſcendis armẽtis gregibuſque accomodatus. Extant bubalorum, nedum bouum armenta. Ab urbe ad quartum lapidem Racánelius fluuius labitur Cyliſtarnus olim dictus. Nomen retinet etiam num mons, ubi condam lagaria fuit, quem cyrniſtaſum uocant accolæ. Abeſt mons hic milliario a cyliſtarno fluuio, a Coſa m. p. quatuor, a freto ſex, a Thurijs decem. Fuit lagaria ciuitas uetuſta non longe poſt bellum troianum in huius montis uertice condita, ubi aer ſaluberrimus uiget. De qua Strabo libro ſexto ait. Poſt Thurios Lagarici eſt oppidũ ab Epeo & Phocenſibus edificatum Vnde Lagaritarum uinum nobile, dulce ac molle a medicis mirifice commendatum. Item Athenæus ait Lagaritanum uinum tenue & optimum eſt ualidum & denſum. Hoc uinum Plinius libro quartodecimo primum nobilitatis locũ totius huius tractus

tenere

tenere ſcribit,cui Meſſalla ſalutem ſuá retulit acceptá, ut in Thurijs oſtendimus,ait quidem de Calabris uinis loquens. Omnium uero eorum lagaritana maxime illu ſtrata Meſſallæ potu ac ſalute. Stephanus hanc urbem propugnaculum eſſe dicit. Eſt porro locus ille, ubi lagaria erat,ut dixi,eminens,ac natura ualidum propugnaculum. Nunc hic locus uacuus eſt ſine habitatoribus, & ob id circum uineæ non exiſtunt. Sed nõ debent quidem tam felicia loca inhabitata,ac ſine uinetis deſtitui. Hanc urbem lagariam decantauit lycophron in Alexandra. Vbi ait.

Equi fabricator lagariæ in ulnis
Haſtam timens,& phalangem fortem
Pænopei filius Epeus fabrefecit ligneum equum
Qui circa Cyrim,& Cyliſtarni aquam
Aduena domos longe habitabit a patria. Super quibus uerbis Iſacius ait. Epeus equi fabricator lagariam condidit iuxta flumen Cyliſtarnum. Ferramenta autem dicauit in templo Mineruæ & Medeæ,qui iuxta Cyrim & Cyliſtarnum hoſpes & aduena inhabitauit. Lagaria dicta & Lagaride paſtore ibi gregem paſcente. Intus Grumentum oppidum erat Lagariæ conterminum. Plinius enim uina Lagaritana non procul a Grumento naſcentia ſcribit:& alibi Grumentinos Lucanorum mediterraneos dicit,quod hæc loca Lucani, ut alibi dixi, ſamnitum coloni incoluerint. Poſt Lagariam Querquarium oppidum eſt uetuſtum olim Arponium dictum, cuius meminit Diodorus ſiculus. Sed an ab Auſonijs,

an

an a Peucentio Oenotri fratre, qui hanc oram tenuit, an a Philoctete, an a Phocenſibus, qui & in hac ora & in reliqua Calabria, ut oſtendi, oppida cõdiderunt, conditum ſit, compertum non habeo. Abeſt a Lagaria m.p. quatuor, a Coſa octo. Iuxta oppidũ ex ſaxea quadam cripta, quæ eſt in radice ſilari montis, Caldana fluuius oritur, Cyris olim dictus, cuius meminit lycophrõ, huius aqua ſulphurea eſt. In hoc Arponiate agro goſſipium fit & Seſama, & Crocus, naſcuntur cappares, fiunt & ſpectata uina, naſcitur & ſal foſſile. In montibus Syluestria animalia ſtabulantur, ut apri, cerui, capreæ, & alia, quæ ſæpe in Apennino Calabriæ eſſe diximus, unde uberes uenationes fiunt, congerunt, & accipitres. Ad duos lapides Saracenus fluuius labitur: a quo ad ſecundum lapidem Trebiſatium oppidum eſt uetuſtum a Peucentio aut a Philoctete cõditum haud procul a mari edito loco Vicenumum Antonino pio in itinerario, qui illud inter Heracleam & Thurios ponit, diſtareque dicit a Thuriјs m.p. xx. ab Heraclea xxiiij. hìc fiunt opera figlina. In hoc agro fit Crocus, & goſſipium, naſcuntur cappares, & pinaſtri frequentes. Supra eſt Leuidonia oppidum & ipſum uetuſtum, Leutarnia olim dictum, diſtat a Vicenumo m. p. quatuor, a mari totidẽ, cuius meminit lycophron in Alex. ubi ait: Multi uero Syrim circa & Leutarniam terram habitabunt: Super quibus uerbis Iſacius ait: Syris & Leutarnia ciuitates ſunt & fluuiȷ Italiæ, quas incoluerunt, reliquiæ troianorum, qui ex Ilio euaſerunt fugientes

tes in Italiam. Per hæc loca Podalirius filius Eſcula-pij pugno ab Hercule interfectus eſt, & ſepultus pro-pe ſepulchrũ Calcantis, ut lycophron & Iſacius aiunt. Adfuit præſens Podalirius bello troiano cum fratre Machaoñe, duxeruntque naues triginta, ut Dyctis Cre tenſis refert. Leuidonenſis ager frumenti & aliarum frugum ferax eſt, ſecus littus pinaſtri frequentes na-ſcuntur. In hoc agro legitur manna, naſcuntur cappa-res, fit & amygdalarum copia. Exinde eſt amygdala-ria oppidum, abeſt à Trebiſatio m.p. ſex, à mari duo-bus, Heracleopolis olim dictum. Strabo enim ait. Poſt Lagariam heracleopolis eſt ſupra mare paululum. In hoc agro uina & olea generoſa naſcuntur, & cappa-res, fit Crocus, aniſium, & cuminũ. Ex hoc oppido fuit Pomponius lætus uir latinis literis impenſe eruditus. Licet Iouius Calabræ gloriæ, ſicut & alij multi, inuidẽs ipſum apud picentes ex ſalernitano principe ortum mẽ tiatur. Viguit Romæ pauli ſecundi, Xiſti quarti, Inno-centij octaui, & Alex. Sexti temporibus, & latinas li-teras publice magna auctoritate, & auditorum frequẽ tia plures annos eſt profeſſus. Crepuſculo ipſum profi-tentem Romana iuuentus poſt gallicinium præoccupã dis ſubſellijs præueniebat. Ipſe è Quirinali ſæpe ſolus Laternam præferens ad gymnaſiũ proficiſcebatur: qui licet in quotidiano ſermone balbutiret, latine tamen op time & eleganter loquebatur. Miſſus fuit à Rom. pont. in Germaniam ut ueterum auctorum libros perquire-ret, unde multos; Romam aduexit. Fuit uita integer:

ſcripſit

ſcripſit compendium grammaticæ graui ſtylo perutile adultis,& omnium Cæſarum uitas ad ſuam uſque memoriam in compendium redegit: ſcripſit & de Romanorum magiſtratibus,& de ſacerdotijs et iuris peritis, & de legibus. Egit animam ſeptuageſimum annum agés. Elatus fuit auditorum nobilium pijs humeris,comitante funus Alex. Pont. purpurata familia,ac Martio oratore laudante. Tumulus multis elegijs ornatus eſt. Pontani epigramma ideſt

Pomponi tibi pro tumulo ſit laurea ſylua
Oſſa maris rores,myrrheaque umbra tegant.
Teque tegant,artoſque tuos uiolæque roſæque
Ver habeat,Zephiros ſpiret & ipſe cinis
Stillet & ipſe cinis quæ & parnaſus & antra
Theſpia & ipſa ſuas aſcra miniſtrat aquas.

Ab amygdalaria m.p. quatuor Roſetum oppidum eſt haud procul a freto,cuius ager frugifer eſt, in quo Crocus etiam fit,& amygdalarum copia, naſcuntur cappares,fiunt uina & olea nobilia. Poſt Roſetum Acaláder fluuius labitur,qui olim Thuriorum & Tarentinorum agrum diſterminabat,ut in Strabone uidere licet. Qui libro ſexto de Alex. Epirotarum rége loqués ait. Alexander publicum græcorum conuentum tractus illius Tarentinorum compulſus odio ad Thuriorum agrum traducere conatus eſt,cum in herculea Tarentinæ telluris æde illum celebrari mos erat, iubet ad Acalandrum amnem locum edificari, ubi concilia forent. Supra Boletum oppidum eſt,diſtat a Roſeto m.p. iiij.

in cuius agro goſſipium fit,& Crocus, & olei copia. Inde eſt Cannæ caſtrum cum generoſo uino,& optimi olei copia,fit & Crocus,eſt & ager hic fruměti ferax. Supra Cannas ad unum lapidem Nucara oppidum eſt in cuius agro uina generoſa naſcuntur, ſunt & pecuaria pulchra. Inde eſt Riolum oppidum ſupra ſaxum humili loco,cui circum imminent mõtes,abeſt ab Amygdalaria m.p.octo,a mari totidem. Cuius ager frugifer eſt,in quo ſpectatum uinum naſcitur, fit & goſſipium, eſt & caſtregium uicus. Intus eſt Noa oppidum edito loco,diſtat a mari m.p.quatordecim,a Riolo octo. Eius ager fertilis eſt,fiunt & uina nobiliſſima,et Crocus, naſcuntur cappares,& antimonium, & Silex, legitur manna,exciditur cos aquaria,& lapis molaris frumẽtarius & olearius,ſunt & caſtaneta,& ſyluæ glandiferæ porcis alendis commodæ,quæ & gregibus armentiſque ubera pabula ſuggerunt, ſunt & ſyluæ, quæ ad domorum tigna,& ad nauigiorum fabricam materiam uberem præſtant,ubi Sylueſtria animalia ſtabulãtur, quare & uenationes fiunt uberes, congerunt & accipitres multigeni. Sunt in hoc agro pagi Cerſoſmũ, Caſalenouum,& Conſtantinum. Inde ad mare redeũti Fabalium oppidulum offertur,quod Syris fluuius præterfluit,hic goſsipium fit,eſt & Rotundula uicus. Exinde eſt Arocha oppidum a mari m.p duobus diſtans, cuius ager ferax eſt,fitq; in eo goſſipium & Seſama. Ab Arocha m.p.quatuor Syris amnis labitur Calabriam a Lucania dirimens:a quo m.p.tribus Metapontus op-

pidum

pidum erat, quo tertiam Italiæ regionem finiri Plinius ſcribit, Hic Auſoniæ, Heſperiæ, Oenotriæ, & Italicæ cõdam terminus erat. Hæc eſt proinde Calabria antiquiſſima ac feliciſſima regio. Hæ origines eius, hæc nomina, oppida, atque gentes. Cuius una tantum urbs quondã ccc. hominum millia armauit. Omnia Calabriæ oppida, omnes pagos aut, ut ſæpius dixi, auxones, aut Oenotrij, Peucentijque, aut Athenienſes, aut Phocenſes, aut Philoctetes, aut alij Græciæ principes, aut ante, aut paulopoſt Ilij excidiũ condiderunt. Præter pauca, quæ abhinc ſexcentos annos ex ueterum ruinis excitata ſunt, mutatis ſedibus. Id inſuper haud quaquam legentes prætereat, quod uina, olea, mella, lina, goſſipia, ſerica, frumenta, cæterique fruges, atque omnis generis poma, item fontes, aquarumque ſcaturigines, item pecuaria, pabula, uenationes aucupia, & hæc ſatis optima per totam regionem paſſim atque affatim fiunt. Vbiq; ſaluberrimus aer, & præclara uirorum ingenia uigẽt. Sed de his particulatim mentionem fecimus, quæ alijs præſtantiora uidentur. Neque uno in loco manna legitur, ſed uulgò propè. Metalla etiam cæteraque ſponte naſcentia, item plantæ nobiles multis locis proueniunt. Glandiferæ arbores, & caſtaneta, & ſyluæ ad domorũ tignaq́, & ad nauigiorum fabricam aptæ paßim ſunt. Hinc Græci cuncta uno uerbo complexi eam appellauerunt Calabriã, quod bonis omnibus ſcaturiat. Quamobrem opulentes ac felices eſſent omnes incolæ ſi per regulos tyrannoſque liceret. Hæc Calabriæ monimenta

ſucceſſiuis operis perfeci, ut meæ uigiliæ meique labores poſteritati utilitati forent, & Calabro nomini laudis aliquid afferrent. Monitos uelim & reliquos Italos *meos, ut me imitantes ſuas regiones diligenter & accurate perſcribant. Vitent ineptias, ac uera, ac grauia, ac laude digna perſcrutentur.* In *inueſtiganda antiquitate impigri ſint & ueraces. Nam ſi externi ac longinqui homines ſuas regiones latinis litteris celebrant, cur nos latini, utpotè in medio latio nati, aut latij accolæ noſtram* Italiam *latinis litteris priſcos imitantes non diligentiſsime celebrabimus? Moneo tamen etiam uos, ne uobis curæ ſit ingentia uolumina magis conficere, quàm bona, ſint ueritatis et ueræ laudis plena. Non ſingulos quoſque literatóres, & aliqua doctrina imbutos, ſed literatos, & ſcientijs eruditos celebrare. Cæterũ, ut ſic omnis* Italia *deſcribatur, curæ eſſe debet eius optimatibus eruditos, & iudicio præditos uiros deligere, & muneribus adiuuare.*

FINIS.

Aeta.	83	Badolatum	278
Altimontum	90	Belicaſtrum	296
Agatha	93	Bochilerium	379
Agatha	119	Beſidia	399
Arintha	106	Boletium	449
Agellum	128	Cerilli	86
Amanthea	128	Criſeora	87
Angitula	139	Citrarium	101
Arenæ	159	Caſtriſtancum	106
Anogeum	162	Cyriſanum	107
Apennini ſylua	185	Conſentia	108
Amygdalia	222	Caſtionum	118
Arocella	209	Caſtionum	135
Arocha	291	Caruleum	127
Arocha	450	Calimera	154
Aſylia	295	Calocerum	154
Arocha	296	Charida	160
Aeſarus	370	Chalatrum	161
Acra	398	Caſtellacum	172
Acalander	449	Criſtina	173
Amygdalaria	448	Coſiletum	174
Batum	85	Cænis	180
Blanda	95	Columella	183
Bombicinum	95	Calanna	185
Boniſatum	95	Crepacorium	230
Belimontum	128	Charetum	232
Beliforttum	141	Condoianum	232
Briaticum	147	Cripteria	267
Briſtacia	375	Caſtriuetum	272
Borellum	160	Cocynthum	276
Balnearia	175	Chaterena	278
Boua	228	Cæcinos	278
Brancaleonum	229	Clarauallis	279
Bulſanum	230	Crotalus	292
Biancum	231	Catazanum	293
Bouolina	231	Cropanum	296
		Crotoneum	306

Clibanus	306	Ginetum	94
Cutrum	308	Georgium	162
Caſtella	308	Geolea	163
Croto	315	Geoleoſa	268
Caſuonum	373	Geminianum	290
Cacurium	373	Girifarcum	292
Cerenthia	374	Gerentium	374
Cirum	376	Grumentum	446
Crucolum	378	Hieracum	232
Chariatum	378	Halex	221
Campana	378	Iopolis	151
Calopitiatum	379	Iſula	308
Chryſia	379	Laus	85
Calouitum	381	Lampetes	96
Cropalatum	381	Lataracum	102
Coriolanum	397	Lacum	128
Caſtriuillarum	441	Lametum	136
Coſa	444	Lacania	138
Crathis	411	Leucopetra	220
Cyris	439	Laurentium	221
Cannæ	405	Locanus	267
Donatum	92	Lacinium	309
Domanicum	127	Longuburgum	381
Dimitrium	142	Lucij	398
Droſium	171	Laurentum	401
Fuphemia	135	Lagaria	445
Euripus	180	Leuidonia	447
Folonium	93	Mirimagnum	85
Fagianum	100	Machera	87
Fiſcaldum	102	Muranum	87
Flugidium	127	Meliuitum	96
Feroletum	137	Marcum	100
Francauilla	138	Montaltum	102
Francica	157	Menecina	127
Flumurium	180	Mamertum	130
Fabalium	450	Maida	137

Monardum

Monardum 136
Monſaurum 138
Montiroſum 139
Monſantum 139
Montileonum 142
Meſianum 148
Miletus 154
Metaurus 154
Melichlochia 174
Montibellum 220
Monaſteracum 275
Montipaonum 279
Meſurga 301
Nicetum 105
Nucera 132
Neocaſtrum 136
Nicotera 152
Neęthus 370
Meliſſa 373
Nucara 490
Noa 450
Opedum 172
Pollinus 88
Papeſiderum 85
Portus phœc. 87
Portus herc. 150
Portus oreſt. 166
Prom.her. 229
Portus annib. 308
Policaſtrellum 93
Paula 103
Paula 379
Petramala 129
Polia 139
Pitium 139
Philocaſa 140
Panagia 140.
Philocaſtrum 154
Pretiannm 161
Polyſtina 163
Parma 175
Pentidaſtylum 220
Palitium 228
Potamia 231
Pacanica 275
Petritium 279
Policaſtrum 162
Quinquefrondum 162
querquarium 446
Rogianum 99
Regina 102
Roſarnum 163
Rhegium 186
Roſæ 399
Roſetum 449
Riolum 450
Scalea 84
Saracena 89
Sabatium 130
S.Steph.monaſt. 141
Sorianum 142
Soretum 159
Synopolis 173
Seminaria 174
Scylleum 176
Sideronum 267
Sagra 269
Stylum 275
Satrianum 278
Suberatum 299
Scyllaceum 280

e[illegible]iris	296	T[illegible]ſia	401
Sceuerent	306	[illegible]arium	401
Strongilis	371	Targines	306
Scala	3[illegible]8	Triontum	379
Sybaris	401	Trebiſatium	447
Syris	447	Vrſmarſum	85
Talaus	83	Vernicarium	87
Turtura	83	Vardia	101
Torantum	102	Vallonga	140
Tropea	149	Vernauda	306
Terramnoua	171	Vertinæ	374
Tyrium.	291	Zephirium	230
Taberna	274	Zachariſium	296

Poetæ

Poetæ

Cleonimes rheg.
Ibicus item
Theagenes item
Xenocrates locr.
Herippus item
Theano mulier item
Orpheus Crot.
Steſichorus Taur.
Menander Syb.
Alexis ite
Stephanus item
Hemitheon item
Calliſtenes item
Patrocles Thur.

Philoſophi
Crotoniatæ

Pythagoras
Theano eius uxor Crot.
Arignotis filia
Myas filia
Damæa filia
Biſcala dameæ filia
Timycha mulier
Philtis mulier
Mea mulier
Dinono mulier
Mamercus
Thelauges
Bulgaras
Aristeus
Ageus
Alcmeon
Agylus
Aegon
Aemon
Brontinus
Boytinus
Bryas
Cleoſtenes
Calciphon
Cleophron
Dymodes
Dymas
Eiacus
Epiſylus
Æcph us
Euandrus
Gartydas
Jppoſtratus
Jppoſtenes
Itarcus
Leophron
Ienon
Myllias
Milo
Neocles
Onatus
Philolaus
Phyciadas
Rodippus
Silus

Rhegini

Ariſtides
Ariſtocrates
Athoſion
Calais
Demoſtenes
Elicaon
Euthycles
Hippias

Hipparchus

Hipparchus
Licus ſiue hiſto.
Mneſibolus
Opſimus
Phytius
Selinuntius
Theocles

Locren.

Acrion
Adicus
Euthicrates
Euetes
Euthenus
Gitius
Philodamus
Soſiſtratus
Stenonides
Timares
Timeus
Xenon
Zeleuchus
Callibratus caul.
Drymon
Dicon item

Sybaritæ

Aeneas
Deax
Diocles
Euanor
Empedus
Iſpaſus
Meneſter
Metopus
Proxenus
Polemæus
Timaſius

Tirſenus
Tirſeines mulier
Calliſtenes
Theano mulier

Thuria

Ippodamus item.

Legislatores.

Androdamus rheg.
Theethetus item
Theocles
Elicaon
Ariſto
Phyrius
Salethus Crot.
Timares locr.
Onomacritus
Zeleuchus
Stenidas
Helianaſta metaur.

Geometrę

Timeus
Hipparcus
Mamertinus Taur.
Ameriſtus

Medici

Timeus locr.
Philiſtius
Alcmeon Crot.
Democides
Neocles

Hiſtorici

Hippia rheg.
Calliſtenes Syb.
Eradotius thur.

Muſici

Ibicus rheg.

Glaucus

Glaucus item
Ariſto
Eunomus locr.
Eurithomus
Xenocrates
Varia ſcribentes
Cephalus thur.rhetor.
Lyſias thur.rhetor.
Ippodamus de rep.
Ecphantis Crot.de reg.
Glaucus locr.de obſon.
Philippus med. deuentis.
Heraſippus locr.
Cynomachus thur.de Phil.opin.
Thurius
Slllax rh eg.pictor.
Alciſtenes Syb.plum.
Statuarij
Pythag.rheg.
Clearchus
Praxitelts perip.
Cephiſodorus
Dameas Crot.
Patrocleus
Athletæ
Ageſidamus locr.
Euthymus
Aſtylus Crot.
Aegon
Diognetus
Glaucias
Iſcomachus
Phaylus
Philippus
Timaſitheus

Tiſicrates
Milo
Philetus Syb.
Damon thur.
Euthidemus item
Dioniſidorus
Dicon Caul.
Phormio Crot.dux.
Leonimus Crot.dux.
Ariſtoph Crot. rex Tari
Coloniæ rom.
Tempſa
Hipponium
Rhegium
Scyllaceum
Petelia
Croto
Coſa.altera
In bret.altera
In Thur.agro
Municipia
Rhegium
Hipponium
Thurium
Coſa.& alia.
Opp.mag.græc.
Rom. ciuit. don. hi latini
Rom.pont.
Leo
Agatho
Stephanus iij.
Teleſphorus
Dionyſius
Anterius
Zoſemus vj.
Ioannes

Zacharias

Zacharias
Ioannes xvj.
Martyres
Suera epiſ.
Felicitas
Perpetua
Dominata
Seantor
Viator
Caſſiodorus
Daniel
Samuel
Angelus
Donnulus
Nicolaus
Vgolinus
Leo.
Mona.d.baſ.
Nilus abas
Helias
Zacharias
Phantinus
Ioannes
Lucas
Georgius
Stephanus
Proclus
Barthol.
Theodora
Cyprianus
Thomas
Geraſmus
Cyriacus.
Leo
Antonius
ciunius

Nicodemus
Runcius
Venera
Bartholomæus
Nicolaus
mon.d.ben.
Caſſiodorus
Randiſius
diui Bern.
Io.Ioachinus
Peregrinus
Bonatius
Lucas epiſc.
Gerardus
Matthæus
Ioannes
Nicolaus
Petrus
Bernardus
Diui dom.
Thomas aquinius.
Minoritæ.Paulus.
Matthæus
Pyrrhus
Martinus
Petrus
Paulus
Ioannes
Antonius
alij
Euſebius epi ſc.
Franc.paul.
Franc maiora
Antonius
Bernardinus.

Dominica

Dominica
Franc.ſap.
Heremitæ
Theleſphorus
Hilario & ſepté eius ſocij.
Hi mihi, alij
Deo nati ſunt.
Theologi
Leo papa
Caſſiodorus
Thomas aquinius
Petrus penth.
Ioan.Ioachinus
Agathius guid.
Ioan.ant pand.
Guilelmus Sirletus
L.poſth.temp.rom. prox.
Q.Malius thur.præt.
L.rheg.romæ trib. pleb.
C.antiſtius rheg.cæſ.
Legatus.
Philoſophi
Aug.nypha
Tiberius roſil.
Io.Iacob.pauis.
Bernar.thil.
Medici
Nicolaus rheg.
Brunus long.
Vincen.maid.
Iureconſulti
P.paulus pariſ.
Ludouicus rheg.
poetę & orat.
peſtanus vibon.
pomp.lætus

Io.parrh.
Carolus iard.
Ant.thil.
Io.Ant.cæſarius.
Io.paul.filius.
Coriolanus
Nicolaus
Hiſtorici
Io.Simoneta
Lucas epiſc.

Hæc Calabri primi īuenere Philolaus primus ex ethnicis unum deũ eſſe dixit, & res organicas,& gnomonicas inuenit.Orpheus Crot. primus ex petis unum deũ eſſe aſſeruit. Alcmeon primus animam immortalem eſſe aſſeruit, & primus de animorum æternitate ſcripſit,ac primus fabulasq́ inuenit. Calabri primi nos animos ex uniuerſa mente diuina delibatos habere aſſeruerunt. Timeus primus exectionem eſt agreſſus. Zeleuchus primus legislator. Locrenſes primi legib. ſcriptis uſi ſunt. Ibicus inuenit ſambucam. pyth.rheg. primus inuenit ſtatuarum proportionem,& modos & numeros,& uarietatem multiplicauit. Praxiteles inuenit ſpecula. Steſichorus primus conſtituit chorum ad cantum

cantum cytharæ.Sybaritæ inuenerunt fabulas, & metella, & pyela.

Hæc deſunt. 64 depopulati ſunt, deeſt, præter rhegiū, & Scyllaceum, quas urbes expugnare non potuerunt. 78 commemoratur. Iam uero Iſacius in lycophr. temeſam calabrię urbem ſcribit, & pauſ. in Eliac. de temeſa, & euthymo loquens mentionem facit de Calabro fluuio. 218 loca. quare haud quidem ab re diuus thomas pythagoram philoſophum ex ſamo Calabriæ urbe fuiſſe dicit. 230 diripuerunt. In monaſterio diuæ mariæ, e peſaca cognomine agri tabernenſis ſcriptura quędam eſt, in qua ſcriptum eſt bulſanum ſiue brettianum ſedem epiſcopalem fuiſſe, & eius diœcæſim partim bouenſi, partim locrenſi additā. 275 Promontoria: in quadam ſcriptura græca quæ eſt in monaſterio diuæ mariæ e peſaca ſcriptum eſt Stylum ſede epiſcopalem fuiſſe, & eam Scyllaticæ adiunctam. 294 pertinebat in monaſterio diuę mariæ e peſaca epiſtola extat gregorij papę ad Ioannem epiſcopum Scyllat'cum, qua ei tabernenſem epiſcopalem eccleſiam regendam committit, extat & epiſtola Caliſti papæ ad populum tabernen. qua Ioannem epiſcopum tabernenſem conſecraſſe ſcribit. 300 Calabria? quæ ob plurima præclara uirorū ingenia, eruditorumque multitudinem magna græcia, ut quidam uolunt, dicta eſt. 302 dionyſium: nam Io. And. Caraciolum, & eius coniugem, & filium, ac filias omnes, pręter unā, quę ab amicis ſeruata eſt, ob plurima in ipſos flagitia iugularunt, 225 οἰκιϛα quod facientem habitare ſignificat, quod hercules huius urbis conditor, aut condendæ auctor fuerit. 363 publicarunt, ergo ſiculi duos, quod ſcimus, calabros claros uiros, hunc & diconem caul. ut ſiculos dicerent, pecunia ſubornarunt.

Series Cartharum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. A A. B B. C C. D D. E E. F F.

Omnes ſunt quaterniones, Præter ✠ qui eſt duernio.

R O M A E,

Apud Ioſephum de Angelis. 1571.

20 SET 1969

RESTAURO del LIBRO ANTICO
Cav. G. DI GIACOMO
PESCARA

Digitized by Google